HRVATSKI SABOR

21

Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O FINANCIRANJU IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I KOMISIJE EUROPSKIH ZAJEDNICA ZA VIŠEGODIŠNJI OPERATIVNI PROGRAM »RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA« ZA POMOĆ ZAJEDNICE IZ INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI U SKLOPU KOMPONENTE »RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA« U HRVATSKOJ

Proglašavam Zakon o potvrđivanju Sporazuma o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Komisije Europskih zajednica za višegodišnji Operativni program »Razvoj ljudskih potencijala« za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u sklopu komponente »Razvoj ljudskih potencijala« u Hrvatskoj, kojega je Hrvatski sabor donio na sjednici 20. veljače 2009. godine.

Klasa: 011-01/09-01/24

Urbroj: 71-05-03/1-09-2

Zagreb, 27. veljače 2009.

Predsjednik
Republike
Hrvatske
Stjepan Mesić,
v. r.

ZAKON

O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O FINANCIRANJU IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I KOMISIJE EUROPSKIH ZAJEDNICA za višegodišnji Operativni program »Razvoj ljudskih potencijala« za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u sklopu komponente »Razvoj ljudskih potencijala« u hrvatskoj

Članak 1.

Potvrđuje se Sporazum o financiranju između Vlade Republike Hrvatske i Komisije Europskih zajednica za višegodišnji Operativni program »Razvoj ljudskih potencijala« za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u sklopu komponente »Razvoj ljudskih potencijala« u Hrvatskoj, potpisan u Bruxellesu 4. prosinca 2008. i u Zagrebu 5. prosinca 2008. u izvorniku na engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma iz članka 1. ovoga Zakona, u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

SPORAZUM O FINANCIRANJU IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I KOMISIJE EUROPSKIH ZAJEDNICA ZA VIŠEGODIŠNJI OPERATIVNI PROGRAM »RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA« ZA POMOĆ ZAJEDNICE IZ INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI U SKLOPU KOMPONENTE »RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA« U HRVATSKOJ

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

i

KOMISIJA EUROPSKIH ZAJEDNICA

U daljnjem tekstu zajedno se spominju kao »stranke« ili pojedinačno kao »Korisnik« u slučaju Vlade Republike Hrvatske ili »Komisija« u slučaju Komisije Europskih zajednica.

Budući da

1) je 17. srpnja 2006. Vijeće Europske unije usvojilo Uredbu (EZ) br. 1085/2006[1] kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći (u daljnjem tekstu »IPA Okvirna uredba«). S danom stupanja na snagu 1. siječnja 2007. godine, navedeni instrument predstavlja jedinstvenu pravnu osnovu za pružanje financijske pomoći državama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama u njihovim nastojanjima da poboljšaju političke, gospodarske i institucionalne reforme s ciljem pristupanja Europskoj uniji;

2) je 12. lipnja 2007. Komisija usvojila Uredbu Komisije (EZ) br. 718/2007[2] o provedbi IPA Okvirne uredbe koja sadrži detaljna pravila o upravljanju i kontroli (u daljnjem tekstu »IPA Provedbena uredba«);

3) je Hrvatska navedena u Dodatku I. IPA Okvirne uredbe i stoga bi trebala imati pristup petorim komponentama uspostavljenim na temelju članka 3. stavka 1. iste Uredbe odnosno (a) »Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija«; (b) »Prekogranična suradnja«; (c) »Regionalni razvoj«; (d) »Razvoj ljudskih potencijala«, i (e) »Ruralni razvoj«;

4) je, sukladno članku 155. IPA Provedbene uredbe, pomoć u sklopu komponenti »Regionalni razvoj« i »Razvoj ljudskih potencijala« potrebno provesti kroz višegodišnje operativne programe;

5) je 13. lipnja 2007. Korisnik predao Komisiji okvir za usklađenost strategija koji, na temelju članka 154. stavka 1. IPA Provedbene uredbe, predstavlja referentni dokument za programiranje komponente »Razvoj ljudskih potencijala«;

6) je 28. rujna 2008. Korisnik predao Komisiji prijedlog višegodišnjeg operativnog programa »Razvoj ljudskih potencijala«, u daljnjem tekstu: »program«;

7) je 7. prosinca 2007. Komisija donijela Odluku br. C(2007)6036 kojom se odobrava program sufinanciranja za IPA, u daljnjem tekstu: »Odluka o financiranju«;

8) će sukladno članku 17. IPA Okvirne uredbe, Komisija i Korisnik sklopiti okvirne sporazume i dodatne sporazume vezane za provedbu pomoći;

9) su 27. kolovoza 2007. Korisnik i Komisija sklopili Okvirni sporazum koji predviđa pravila suradnje u odnosu na financijsku pomoć EZ-a u sklopu IPA;

10) će sukladno članku 8. IPA Provedbene uredbe i članku 5. stavku 3. Okvirnog sporazuma, a kada je to potrebno na temelju odluke o financiranju, Komisija i Korisnik sklopiti Sporazum o financiranju koji može biti u obliku višegodišnjeg sporazuma;

11) Sporazum o financiranju sadrži: (a) odredbe na temelju kojih Korisnik prihvaća pomoć Zajednice i pristaje postupati u skladu s pravilima i postupcima vezanim za isplatu sredstava vezanih za tu pomoć; (b) uvjete na temelju kojih se upravlja pomoći, što uključuje prikladne načine i nadležnosti za provedbu višegodišnjeg programa i/ili operacija; (c) odredbe vezane uz pripremu i redovito ažuriranje od strane Korisnika vodiča s indikativnim referentnim vrijednostima i rokovima za ostvarivanje decentralizacije bez ex ante kontrole od strane Komisije;

12) program, kako je usvojen Odlukom Komisije od 7. prosinca 2007., čini sastavni dio Sporazuma o financiranju.

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Poglavlje I.
OPĆE ODREDBE

Članak 1.

PREDMET

1. Ovaj Sporazum sklapaju Vlada Republike Hrvatske i Komisija Europskih zajednica na temelju članka 8. IPA Provedbene uredbe i članka 5. stavka 3. Okvirnog sporazuma.

2. Ovaj Sporazum odnosi se na višegodišnji operativni program »Razvoj ljudskih potencijala« za pomoć Zajednice iz Instrumenta pretpristupne pomoći u sklopu komponente »Razvoj ljudskih potencijala« u Hrvatskoj, usvojen Odlukom Komisije br. C(2007)6036 od 7. prosinca 2007.

3. Na svim dokumentima i prepisci koji se odnose na program jasno će biti naznačeno pozivanje na CCI br.: 2007HR051PO001.

4. Ne dovodeći u pitanje aranžmane iz IPA Provedbene uredbe i Okvirnog sporazuma, ovaj Sporazum zaokružuje tehnički, pravni i administrativni okvir te sadrži detaljne i posebne odredbe o upravljanju, nadzoru, evaluaciji i kontroli na temelju kojih će se provoditi program iz stavka 2., kao i njegove eventualne izmjene i dopune.

Članak 2.

CILJEVI

1. Pored ciljeva predviđenih člankom 3. Okvirnog sporazuma, ciljevi programa bit će u skladu s ukupnim ciljem pripreme Republike Hrvatske za provedbu i upravljanje kohezijskom politikom Zajednice, sa svrhom članstva u EU.

2. Operacije, projekti, radnje i pripremne mjere koji se provode u sklopu programa slijedit će pristup »učenja kroz rad« sa svrhom pripreme nacionalnih tijela za postizanje cilja iz stavka 1., uz poštivanje načela razmjernosti, sukladno relevantnim propisima mjerodavnim za kohezijsku politiku Zajednice i njezine instrumente.

Članak 3.

ZAKONODAVNI OKVIR

Zakonodavni okvir mjerodavan za pretpristupnu pomoć, a u skladu s kojim će se postupati u provedbi programa, uključuje *između ostalog*:

a.) Uredbu Vijeća (EZ, EurAtom) br. 1605/2002 od 25. srpnja 2002. godine[3] o Financijskoj uredbi primjenjivoj na opći proračun Europskih zajednica, u daljnjem tekstu »Financijska uredba«;

b.) Uredbu Vijeća (EZ) br. 1085/2006 od 17. srpnja 2006. kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći (IPA)[4];

c.) Uredbu Komisije (EZ, EURATOM) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2003. godine[5] koja predviđa detaljna pravila za primjenu Financijske uredbe, u daljnjem tekstu »Provedbena pravila za Financijsku uredbu«;

d.) Uredbu Komisije (EZ) br. 718/2007 od 12. lipnja 2007. godine[6] za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006;

e.) Odluku Komisije C(2007)6036 od 7. prosinca 2007. kojom se usvaja višegodišnji operativni program »Razvoj ljudskih potencijala« u Hrvatskoj, kao i njezine izmjene i dopune koje Komisija može donijeti do konačnog zatvaranja programa;

f.) Odluku Komisije C(2008)7405 od 1. prosinca 2008. kojom se Republici Hrvatskoj prenose ovlasti za upravljanje programom, kao i njezine izmjene i dopune koje Komisija može donijeti do konačnog zatvaranja programa.

Članak 4.

UGOVORNI OKVIR

Odredbe Okvirnog sporazuma sklopljenog 27. kolovoza 2007. između Vlade Republike Hrvatske i Komisije na odgovarajući se način primjenjuju na ovaj Sporazum.

Članak 5.

POSTUPANJE U SKLADU S MJERODAVNIM ZAKONODAVNIM I UGOVORNIM OKVIROM I S OSTALIM PROPISIMA I POLITIKAMA ZAJEDNICE

1. Korisnik će poduzeti sve potrebne korake kako bi osigurao pravilno izvršavanje svih aktivnosti i kako bi omogućio provedbu programa u skladu sa zakonodavnim i ugovornim okvirom iz članaka 3. i 4. ovog Sporazuma.

2. Komisija i Korisnik nastojat će osigurati da su sve aktivnosti i ciljevi koji se nastoje postići u provedbi programa u skladu s važećim zakonodavstvom i politikama Zajednice, mjerodavnim za odnosni sektor, te pridonijeti progresivnom usklađivanju sa standardima i politikama Europske unije, uključujući, gdje je to primjereno, pravnu stečevinu Zajednice.

Članak 6.

TUMAČENJE

1. Odredbe ovog Sporazuma tumače se kao da nadopunjuju i konačno upotpunjavaju odredbe zakonodavnog i ugovornog okvira iz članaka 3. i 4. ovog Sporazuma.

2. Bez obzira na stavak 1., ako postoje proturječnosti između zakonodavnog i ugovornog okvira iz članaka 3. i 4. ovog Sporazuma i ostalih odredbi ovog Sporazuma, one se tumače prema sljedećem redu prvenstva:

a.) uredbe, direktive i odluke iz članka 3. ovog Sporazuma;

b.) Okvirni sporazum iz članka 4. ovog Sporazuma;

c.) ovaj Sporazum.

3. Ako postoje proturječnosti između odredbi u glavnom dijelu Sporazuma o financiranju i u njegovim dodacima, uključujući posebno odredbe u poglavlju V. Dodatka XIX. (»Provedbene odredbe« Operativnog programa), odredbe sadržane u glavnom dijelu Sporazuma o financiranju imat će prednost.

4. Ako u ovom Sporazumu nema izričite suprotne odredbe, pojmovi koji se koriste u ovom Sporazumu imaju isto značenje kao ono koje je im je pripisano u IPA Okvirnoj uredbi, IPA Provedbenoj uredbi i IPA Okvirnom sporazumu.

5. Ako u ovom Sporazumu nema izričite suprotne odredbe, pozivanje na ovaj Sporazum predstavlja pozivanje na ovaj Sporazum kako je povremeno izmijenjen, dopunjen ili zamijenjen.

6. Svako pozivanje na instrumente Zajednice predstavlja pozivanje na te instrumente kako su povremeno izmijenjeni, dopunjeni ili zamijenjeni.

7. Naslovi u ovom Sporazumu nemaju pravno značenje i ne utječu na njegovo tumačenje.

Članak 7.

DJELOMIČNA NIŠTAVOST I NENAMJERNE PRAZNINE

1. Ukoliko neka odredba ovog Sporazuma jest ili postane ništava, ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće utjecati na valjanost ostalih odredbi ovog Sporazuma. Stranke će zamijeniti ništavu odredbu novom odredbom koja u najvećoj mogućoj mjeri mora odgovarati svrsi i namjeri ništave odredbe.

2. Stranke će popuniti svaku nenamjernu prazninu odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma u skladu s IPA Okvirnom uredbom, IPA Provedbenom uredbom i Okvirnim sporazumom.

Članak 8.

KOORDINACIJA, KONZISTENTNOST I KOMPLEMENTARNOST

Komisija i Korisnik osigurat će odgovarajuću koordinaciju, konzistentnost i komplementarnost pomoći koja se pruža na temelju programa s ostalim oblicima pomoći Zajednice, što uključuje, ali nije ograničeno na ostale IPA komponente koje su pokrivene IPA Okvirnom uredbom, kao i pomoći koju financira Europska investicijska banka, ostale međunarodne financijske ustanove i bilateralni donatori.

Članak 9.

ZAŠTITA FINANCIJSKIH INTERESA ZAJEDNICE

1. U provedbi članaka 28. i 29. Okvirnog sporazuma od strane Korisnika, na odgovarajući se način primjenjuje Uredba Vijeća (EZ) br. 2988/95 o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica.

2. Korisnik će usvojiti sve zakonodavne, regulatorne i administrativne odredbe i poduzeti sve ostale mjere potrebne kako bi se osigurala učinkovita zaštita financijskih interesa Zajednice, a posebno s ciljem:

a.) provjere vjerodostojnosti i pravilnosti operacija koje financira Zajednica;

b.) sprječavanja i otklanjanja nepravilnosti;

c.) povrata iznosa izgubljenih uslijed nepravilnosti ili nemara;

d.) izvješćivanja Komisije o nepravilnostima uspostavom mehanizma istovjetnog onome predviđenom u dijelu 4 »nepravilnosti« (članci 27.-36.) Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006[7] koja predviđa pravila za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 koja sadrži opće odredbe o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu i Uredbe (EZ) br. 1080/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za regionalni razvoj.

3. Korisnik će obavijestiti Komisiju o donesenim odredbama i poduzetim mjerama na temelju stavka 2. i mjerama poduzetim za upravljanje i kontrolu, u skladu s zakonodavstvom Zajednice koje se odnosi na podršku za program, a kako bi se zaštitili financijski interesi Zajednice.

Poglavlje II.
FINANCIRANJE OD STRANE ZAJEDNICE

Članak 10.

IZVORI FINANCIRANJA PROGRAMA

1. Ukupni trošak programa, izražen u vidu prihvatljivih javnih izdataka sukladno definiciji iz članka 17. stavka 2. ovog Sporazuma, procjenjuje se u iznosu od 45.031.769 eura. Raščlamba ovog iznosa predviđena je u Financijskom planu u Dodatku I.

2. Ovisno o raspoloživosti sredstava u proračunu, Zajednica se obvezuje sufinancirati program kroz bespovratna sredstva iz proračuna Europskih zajednica do maksimalnog iznosa navedenog u Financijskom planu u Dodatku I.

3. Korisnik se obvezuje sufinancirati program kroz doprinose u gotovom novcu, u visini koja odgovara minimalno nacionalnim zahtjevima za sufinanciranje iz Financijskog plana u Dodatku I. U svakom slučaju, Korisnik će osigurati da svi zahtjevi za sufinanciranje za svaku operaciju budu u cijelosti ispunjeni.

4. Doprinos Zajednice iz stavka 2. neće prijeći maksimalni iznos od 85% prihvatljivog izdatka na razini svake prioritetne osi.

5. Doprinos Zajednice za sufinanciranje programa i svake operacije podliježe poštivanju odredbi ovog Sporazuma, kao i zakonodavnog i ugovornog okvira koji se primjenjuje na pretpristupnu pomoć, sukladno člancima 3. i 4. ovog Sporazuma.

Članak 11.

FINANCIJSKI PLAN

1. Financijski plan, izražen u eurima, koji se odnosi na doprinose Zajednice i nacionalne javne doprinose za program u kalendarskim godinama 2007., 2008. i 2009., na razini svake prioritetne osi, jest Financijski plan iz Dodatka I.

2. Za izmjene i dopune ili promjene ovog Financijskog plana potreban je službeni pristanak Komisije i moraju biti odobrene u obliku odluke Komisije o izmjenama i dopunama.

3. Financijski plan može biti proširen tako da uključuje doprinose Zajednice i nacionalne javne doprinose za program u kalendarskim godinama 2010., 2011., 2012. i 2013., ovisno o službenom pristanku Komisije, putem odobrenja u obliku odluke Komisije.

4. U slučaju proširenja Financijskog plana sukladno stavku 3., programski pokazatelji i ostali relevantni strateški i operativni elementi bit će na odgovarajući način izmijenjeni.

Članak 12.

IZDVAJANJA SREDSTAVA ZAJEDNICE

1. Doprinos Zajednice za program, sukladno člancima 10. i 17. ovog Sporazuma, bit će podijeljen u godišnja izdvajanja u skladu s Financijskim planom iz Dodatka I.

2. Iznosi koji će biti isplaćeni u 2009. godini i kasnijih godina podliježu odobrenju potrebnih kredita u proračunu Europskih zajednica od strane tijela zaduženog za proračun.

3. Ništa u ovom Sporazumu ne može se tumačiti na način da iskazuje financijsku obvezu Zajednice u odnosu na kredite koji još nisu odobreni od strane tijela zaduženog za proračun.

Članak 13.

AUTOMATSKA OBUSTAVA IZDVAJANJA (n+3)

1. Na temelju članka 166. Financijske uredbe, Komisija automatski izvršava obustavu svakog dijela izdvajanja iz proračuna za program ako do 31. prosinca tri godine nakon godine *n,* odnosno godine kada je izvršeno izdvajanje iz proračuna:

– (i) ono nije iskorišteno u svrhu predfinanciranja; ili

– (ii) nije iskorišteno za plaćanja tijekom provedbe; ili

– (iii) nije predana izjava o izdacima u odnosu na izdvajanje.

2. Dio proračunskih izdvajanja koji je otvoren na dan 31. prosinca 2017. za koji nije predana izjava o izdacima do 31. prosinca 2018. bit će automatski obustavljen.

Poglavlje III.
OPĆA NAČELA PROVEDBE

Članak 14.

PROVEDBENA NAČELA

1. Korisnik program provodi na temelju decentraliziranog upravljanja u skladu sa člankom 5. Okvirnog sporazuma.

2. Uvjeti prijenosa ovlasti za upravljanje uređeni su u Dijelu III. člancima 9., 10., 11. i 12. Okvirnog sporazuma.

3. Pored uvjeta iz stavka 1., Korisnik će osigurati strogo poštivanje načela i uvjeta iz članka 56. Financijske uredbe.

4. Ako se prestanu poštivati uvjeti i načela iz stavaka 2. i 3., Komisija može obustaviti ili prekinuti provedbu ovog Sporazuma.

5. Korisnik se obvezuje nastojati postići realizaciju decentralizacije bez *ex ante* kontrole, sukladno članku 30. ovog Sporazuma i članku 16. Okvirnog sporazuma.

Članak 15.

KRAJNJI KORISNIK I OPERACIJE

1. Sukladno odredbama članka 2. stavka 8. IPA Provedbene uredbe, u svrhu ovog Sporazuma, pojam »krajnji korisnik« odnosi se na tijelo ili trgovačko društvo, javno ili privatno, koje je odgovorno za pokretanje ili za pokretanje i provedbu operacija. U kontekstu shema pomoći, krajnji korisnici jesu javna ili privatna trgovačka društva koja izvršavaju određeni projekt i primaju javnu potporu.

2. S obzirom da Operativna struktura zadržava izravnu odgovornost za provedbu operacija u sklopu programa, naime za sve ugovorne aranžmane i financijske transakcije povezane s programom, smatra se da se pojam »krajnji korisnik« odnosi na Operativnu strukturu ili na bilo koje tijelo koje je izričito navedeno u odluci o prijenosu upravljanja.

3. U svrhu ovog Sporazuma, operacije se sastoje od projekta ili skupine projekata, pokrenutih ili pokrenutih i provedenih od strane jednog ili više krajnjih korisnika, čime se omogućava realizacija ciljeva mjere i/ili prioritetne osi na koju se odnose.

Članak 16.

SUFINANCIRANJE

Uz načela iz članka 4. Okvirnog sporazuma, sljedeća načela također se primjenjuju na provedbu programa:

a.) za sve operacije koje primaju pomoć u sklopu programa izdvojit će se nacionalni doprinos i doprinos Zajednice.

b.) doprinosi Zajednice za svaku operaciju stavit će se na raspolaganje u isto vrijeme kad i odgovarajući doprinos iz nacionalnih izvora;

c.) doprinos Zajednice za svaku operaciju ovisi o izvršenju obveza i uvjeta iz Okvirnog sporazuma i ovog Sporazuma.

Članak 17.

INTENZITET POTPORE

1. Sukladno odredbama članka 153. IPA Provedbene uredbe, doprinos Zajednice za program izračunat će se na temelju javnih rashoda.

2. U svrhu ovog članka, »javni rashodi« znači svaki javni doprinos za financiranje operacije čije je podrijetlo u Europskoj zajednici ili u proračunu javnih tijela države korisnice i svaki doprinos za financiranje operacije čije je podrijetlo u proračunu tijela javne vlasti ili udruga jednog ili više regionalnih ili lokalnih tijela ili tijela javne vlasti.

3. Maksimalni iznos doprinosa Zajednice na razini svake prioritetne osi u sklopu programa predviđen je Financijskim planom u Dodatku I.

4. Veća stopa sufinanciranja od one vezane uz predmetnu prioritetnu os ne primjenjuje se niti na jednu operaciju.

Članak 18.

POSTUPANJE S PRIMICIMA

1. Sukladno odredbama članka 35. IPA Provedbene uredbe, prihod ostvaren u operaciji kroz razdoblje njezina sufinanciranja oduzet će se od iznosa prihvatljivih izdataka za predmetnu operaciju. U oduzimanju će se uzeti u obzir tekući troškovi operacije i potreba za osiguranjem održivosti. Dokaz o oduzimanju bit će zadržan i izjavljen Komisiji.

2. U svrhu ovog članka, razdoblje sufinanciranja računa se od dana prvog plaćanja za odnosnu operaciju do tri godine nakon završne isplate sredstava Zajednice za operaciju ili zatvaranja programa, ovisno o tome što nastupi ranije.

3. Ostvareni prihodi uključuju prihode od prodaje, najamnine, usluga, članarina, intelektualnog vlasništva ili druge jednakovrijedne primitke.

4. Gdje je to primjenjivo, doprinosi privatnog sektora za sufinanciranje operacija, kako je prikazano u financijskim tablicama programa, ili uzeto u obzir za obračun ukupne cijene operacije, ne smatraju se prihodima ostvarenim u operaciji i isključuju se iz primjene ovog članka.

Članak 19.

Ne primjenjuje se.

Članak 20.

UKLJUČIVANJE MEĐUNARODNIH FINANCIJSKIH USTANOVA

1. Na temelju članka 19. stavka 8. IPA Okvirne uredbe, za operacije koje sufinancira Zajednica u sklopu programa financijska sredstva se također mogu primiti od drugih međunarodnih organizacija, države članice, treće države ili regionalne organizacije.

2. Doprinos međunarodnih financijskih ustanova također može biti proveden kroz paralelno sufinanciranje. To znači da su sredstva koja dolaze iz raznih izvora financiranja predviđena za odvojene ugovore od onih koji su pokriveni IPA programom.

Članak 21.

Ne primjenjuje se.

Članak 22.

Ne primjenjuje se.

Članak 23.

PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA

1. Korisnik i provedbena tijela odgovorna za provedbu programa i povezanih projekata dužna su osigurati stjecanje svih potrebnih prava intelektualnog vlasništva u odnosu na informacijsku tehnologiju, studije, nacrte, planove, objavljivanje i ostale materijale pripremljene za planiranje, provedbu, nadzor i evaluaciju.

2. Korisnik jamči da će Komisija ili neko drugo tijelo ili osoba ovlaštena od strane Komisije imati pristup i pravo korištenja tih materijala. Komisija će koristiti materijale samo u svoje vlastite svrhe.

Članak 24.

DOZVOLE I OVLAŠTENJA

Nadležna tijela države korisnice pravovremeno će ishoditi sve vrste dozvola i/ili ovlaštenja potrebnih za provedbu programa i operacija u skladu s nacionalnim pravom i, gdje je to primjenjivo, u skladu s pravnom stečevinom Zajednice, poštujući pritom u ovom slučaju načelo razmjernosti iz članka 2. stavka 2. Sporazuma.

Poglavlje IV.
UPRAVLJAČKA STRUKTURA I TIJELA

Članak 25.

STRUKTURE I TIJELA ZAJEDNIČKI S OSTALIM PROGRAMIMA

1. Sukladno članku 6. Okvirnog sporazuma, Korisnik je odredio sljedeće strukture i tijela zajedničke svim IPA komponentama:

a.) Nacionalni koordinator programa IPA: državni tajnik, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU

b.) Dužnosnik nadležan za akreditaciju: ministar, Ministarstvo financija

c.) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje: državni tajnik, Ministarstvo financija

d.) Nacionalni fond: Ministarstvo financija

e.) Tijelo nadležno za reviziju: Agencija za reviziju provedbe programa Europske unije

2. Strateški koordinator jest zamjenica državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU. Ova struktura zajednička je za komponentu »Regionalni razvoj« i komponentu »Razvoj ljudskih potencijala«.

3. Funkcije i odgovornosti gore navedenih struktura i tijela navedene su u članku 8. i Dodatku A Okvirnog sporazuma.

Članak 26.

STRUKTURE I TIJELA SPECIFIČNI ZA PROGRAM

1. Sukladno stavku 6. točki a) Dodatka A Okvirnog sporazuma, tijela koja čine Operativnu strukturu programa jesu:

– Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

– Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

– Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

– Hrvatski zavod za zapošljavanje

– Agencija za strukovno obrazovanje.

Korisnik je odredio državnu tajnicu u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva za voditelja Operativne strukture, koji je odgovoran za zadatke iz stavka 6. točke c) Dodatka A Okvirnog sporazuma.

2. Funkcije i odgovornosti Operativne strukture predviđene su u članku 8. i stavku 6. točki b) Dodatka A Okvirnog sporazuma.

3. Pored gore spomenutih funkcije i odgovornosti, voditelj Operativne strukture također je odgovoran za:

a.) upravljanje tajništvom Sektorskog nadzornog odbora;

b.) supredsjedanje Sektorskim nadzornim odborom;

c.) osiguranje evaluacije operativnog programa za vrijeme provedbe.

Članak 27.

DODJELA ZADATAKA

1. U sklopu ukupnog okvira definiranog prijenosom ovlasti za upravljanje, voditelj Operativne strukture može dodijeliti određene zadatke ili grupe zadataka pojedinim tijelima unutar ili izvan Operativne strukture. Grupiranje i dodjela moraju se odvijati sukladno načelima podjele dužnosti predviđenih Financijskom uredbom. Voditelj Operativne strukture i odnosna tijela potpisat će odgovarajuće pismene aranžmane. Konačnu odgovornost za dodijeljene zadatke snosi voditelj Operativne strukture.

2. U sporazumima je potrebno jasno definirati funkcije koje će nadležno tijelo provoditi, kao i vrstu pripadajuće dokumentacije i izvješća koji se moraju slati voditelju Operativne strukture.

3. U sporazumima je također potrebno predvidjeti pristup propisno ovlaštenih zastupnika ili predstavnika Zajednice ili Operativne strukture informacijama u rukama nadležnog tijela, kao

i ispitivanje od strane ovlaštenih zastupnika ili predstavnika operacija financiranih kroz program, što uključuje provjere pojedinačnih projekata i primatelja potpore.

4. Korisnik će omogućiti voditelju Operativne strukture da obavlja dužnosti povezane s njegovim odgovornostima, čak i kada ne postoji hijerarhijska veza između voditelja Operativne strukture i tijela uključenih u provedbu programa.

5. Korisnik će osigurati da postoji sustav zamjena kako bi se osigurao kontinuitet funkcija dodijeljenih relevantnim tijelima.

Članak 28.

KOMUNIKACIJA I INFORMIRANJE

1. Cjelokupna komunikacija u vezi s ovim Sporazumom mora biti u pisanom obliku i na engleskom jeziku. Svaka komunikacija mora biti potpisana i predana u izvorniku.

2. Cjelokupna komunikacija u vezi s ovim Sporazumom mora biti poslana na sljedeće adrese:

Za Komisiju

Opća uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake mogućnosti

Voditelj jedinice A/02

Poštanska adresa:

Rue Jospeh II 27, B-1000 Brussels

Telefaks:

003222988848

Za Korisnika

Državni tajnik, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU

Poštanska adresa:

Radnička 80/V

10000 Zagreb

Croatia

Telefaks:

00 385 4569 150

3. Sva ostala komunikacija sa strukturama i tijelima uključenim u upravljanje operativnim programom mora se slati na adrese iz Dodatka V. Nacionalni koordinator programa IPA u pisanom će obliku obavijestiti Komisiju Europskih zajednica o svim promjenama vezanim za nadležne ustanove ili njihove adrese.

Poglavlje V.
DECENTRALIZIRANO UPRAVLJANJE

Članak 29.

PRIJENOS UPRAVLJANJA

1. Sukladno članku 5. Okvirnog sporazuma, decentralizirano upravljanje primjenjuje se na pomoć koja se odobrava u sklopu programa. Prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije je stoga preduvjet za potpisivanje ovog Sporazuma.

2. Na temelju zahtjeva i postupaka iz članaka 9. do 12. Okvirnog sporazuma, Komisija je dana 1. prosinca donijela Odluku br. C(2008)7405 kojom se ovlasti za upravljanje prenose na Republiku Hrvatsku, za provedbu programa. Posebni uvjeti u prilogu ove Odluke, uključujući popis *ex ante* kontrola od strane Komisije, čine sastavni dio ovog Sporazuma (Dodatak VI.).

3. U odnosu na povlačenje ili obustavu akreditacije Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, Nacionalnog fonda i Operativne strukture, kao i povlačenje ili obustavu prijenosa ovlasti za upravljanje, primjenjuju se odredbe članaka 13. do 15. Okvirnog sporazuma.

Članak 30.

ODRICANJE OD EX ANTE KONTROLA

1. Decentralizacija bez *ex ante* kontrola od strane Komisije predstavlja cilj za provedbu operativnog programa. Indikativne referentne vrijednosti i rokovi za ostvarivanje decentraliziranog upravljanja bez *ex ante* kontrola od strane Komisije predviđeni su Vodičem iz članka 31. ovog Sporazuma.

2. Prije obavljanja *ex ante* kontrola predviđenih odlukom Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje, Komisija će se uvjeriti u učinkovito funkcioniranje sustava upravljanja i kontrole u skladu s relevantnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima. Komisija će posebno nadzirati provedbu Vodiča iz članka 31. ovog Sporazuma od strane Korisnika na način predviđen člankom 8. stavkom 4. točkom c) IPA Provedbene uredbe. Komisija će uredno pratiti rezultate koje je u ovom kontekstu postigao Korisnik, a posebno u provedbi pomoći i u pregovaračkom procesu.

Članak 31.

VODIČ ZA ODRICANJE OD EX ANTE KONTROLA

1. Sukladno članku 8. članku 4. točki c) IPA Provedbene uredbe, Korisnik je dužan pripremiti detaljni vodič s indikativnim referentnim vrijednostima i rokovima za ostvarivanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola od strane Komisije, sukladno zahtjevima iz Dodatka VII.

2. Minimalni kriteriji i uvjeti za odricanje od *ex ante* kontrola predstavljeni su kako slijedi, uz pripremu Vodiča koji se bavi svakim od navedenih pitanja:

a.) unutar Operativne strukture mora postojati dobro definirani sustav za upravljanje sredstvima programa, s iscrpnim internim pravilnikom, kao i jasna institucionalna i osobna podjela odgovornosti;

b.) Korisnik je dužan razviti sustav referentnih vrijednosti koji uključuje kvantitativne i kvalitativne aspekte;

c.) učestalost izvješćivanja o referentnim vrijednostima bit će na kvartalnoj osnovi;

Članak 32.

IZJAVA O JAMSTVU NACIONALNOG DUŽNOSNIKA ZA OVJERAVANJE

U odnosu na podnošenje godišnje izjave o jamstvu Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje primjenjuju se odredbe članka 17. Okvirnog sporazuma i Dodatka B Okvirnog sporazuma.

Članak 33.

IZVJEŠĆA I MIŠLJENJA TIJELA NADLEŽNOG ZA REVIZIJU

Izvješća i mišljenja Tijela nadležnog za reviziju pripremaju se u skladu sa zahtjevima iz članka 18. Okvirnog sporazuma.

Poglavlje VI.
PRIHVATLJIVOST IZDATAKA

Članak 34.

RAZDOBLJE PRIHVATLJIVOSTI

1. Bez obzira na članak 19. Okvirnog sporazuma, potpisani ugovori i dodaci, nastali troškovi i plaćanja izvršena od strane nacionalnih tijela od 1. prosinca 2008. *(datum Odluke Komisije o prijenosu ovlasti za decentralizirano upravljanja na nacionalna tijela)* do 31. prosinca 2017. godine prihvatljivi su za sufinanciranje od strane Zajednice u sklopu programa.

2. Tehnička pomoć za podršku kod realizacije sustava upravljanja i kontrole može biti prihvatljiva i prije početnog prijenosa upravljanja za izdatke nastale nakon 1. siječnja 2007. godine.

3. Izdaci vezani za poziv na dostavu prijedloga projekata ili poziv na nadmetanje mogu biti prihvatljivi i prije početnog prijenosa upravljanja i nakon 1. siječnja 2007., pod uvjetom da je početni prijenos upravljanja uspostavljen unutar rokova definiranih u rezervnoj klauzuli koja se ubacuje u odnosne operacije ili pozive, i također podložno prethodnom odobrenju dokumentacije od strane Komisije. Pozivi na dostavu prijedloga projekata ili pozivi na nadmetanje mogu biti poništeni ili izmijenjeni ovisno o odluci o prijenosu upravljanja.

4. Potpisani ugovori i dodaci, kao i nastali troškovi i plaćanja izvršena od strane nacionalnih tijela izvan rokova iz stavaka 1 do 3 nisu prihvatljivi za sufinanciranje od strane Zajednice u sklopu programa.

Članak 35.

PRIHVATLJIVI IZDACI

1. Izdaci nastali u provedbi programa prihvatljivi su za sufinanciranje od strane Zajednice pod uvjetom:

e.) da su stvarno nastali i plaćeni unutar razdoblja prihvatljivosti iz članka 34. ovog Sporazuma i da za njih postoje ulazne fakture ili računovodstvena dokumentacija istovjetne dokazne vrijednosti

f.) da su operacije i aktivnosti uslijed kojih su izdaci nastali u skladu s operacijama i aktivnostima prihvatljivim za financiranje u sklopu jedne ili više mjera predviđenih za provedbu u sklopu programa, a koje je usvojila Komisija (Dodatak XIX.)

g.) da su operacije i aktivnosti uslijed kojih su izdaci nastali odabrane u skladu s kriterijima za odabir i postupcima predviđenim u programu i ovom Sporazumu;

h.) da su poštivana pravila i postupci u odnosu na *ex ante* kontrole od strane Komisije, sukladno Dodatku VI. ovog Sporazuma;

i.) da su izdaci nastali u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja, a posebno načelom štedljivosti i troškovne učinkovitosti.

2. Sukladno odredbama članka 34. stavka 3. i članka 152. IPA Provedbene uredbe, sljedeći izdaci nisu prihvatljivi za financiranje u sklopu programa:

a.) porezi, uključujući poreze na dodanu vrijednost, osim ako njihov povrat nije moguć ni na koji način i ako se utvrdi da ih snosi krajnji korisnik;

b.) carinske i uvozne pristojbe, ili bilo koje druge naknade;

c.) kupovina, najam ili leasing zemljišta i postojećih zgrada, osim ako je najam ili leasing isključivo vezano uz razdoblje sufinanciranja operacije i da ima prednost pred drugim rješenjima u smislu isplativosti (»best value for money«);

d.) novčane kazne, financijske kazne i parnični troškovi;

e.) operativni troškovi, osim ako se operativni troškovi odnose isključivo na razdoblje sufinanciranja operacije;

f.) rabljena oprema;

g.) bankovne naknade, troškovi jamstava i slični troškovi;

h.) troškovi pretvaranja, naknade i gubici po tečajnim razlikama vezani uz bilo koji devizni račun u eurima za određenu komponentu kao i drugi čisto financijski izdaci;

i.) doprinosi u naturi;

j.) troškovi održavanja i najma, osim ako se troškovi najma odnose isključivo na razdoblje sufinanciranja operacije;

k.) troškovi amortizacije infrastrukture, osim ako su ispunjeni uvjeti iz stavka 3. ovog članka.

3. Sljedeći izdaci mogu biti prihvatljivi za operacije u sklopu programa »Razvoja ljudskih potencijala« i koji su u skladu s prioritetima definiranim u Operativnom programu:

a.) troškovi amortizacije pod sljedećim kumulativnim uvjetima:

(i) nikakva bespovratna nacionalna sredstva niti bespovratna sredstva Zajednice nisu doprinijela kupovini navedenog ulaganja;

(ii) troškovi amortizacije izračunavaju se na temelju mjerodavnih primjenjivih nacionalnih računovodstvenih pravila;

(iii) troškovi su isključivo vezani uz razdoblje sufinanciranja predmetne operacije.

b.) neizravni troškovi bespovratnih sredstava prijavljeni na paušalnoj osnovi u iznosu do 20% izravnih troškova operacije, pod uvjetom da su nastali u skladu s nacionalnim pravilima, uključujući računovodstvena pravila;

c.) kupovina namještaja, opreme, adaptacija i modernizacija postojeće infrastrukture, pod uvjetom da:

(i) predmetni iznos za povezane operacije podliježe ograničenju od 15% financiranja za svaku prioritetnu os Operativnog programa;

(ii) ulaganja su nužna za zadovoljavajuću provedbu programa u okviru Operativnog programa i doprinose povećanju učinka pomoći;

(iii) ocjena, provedena pod nadležnošću Operativne strukture, pokazala je da je kupovina povoljnija od drugih rješenja u smislu isplativosti (»best value for money«).

Članak 36.

UPRAVLJAČKI KADAR

1. Državni službenici zaposleni na neodređeno ili određeno vrijeme ili osoblje koje je posebno zaposleno ili dodijeljeno za rad na upravljanju, provedbi i praćenju programa, što uključuje evaluaciju i kontrolu, financijski i fizički nadzor i sprječavanje nepravilnosti, prihvatljivi su za sufinanciranje od strane Zajednice u sklopu prioriteta tehničke pomoći programa, pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

a.) osoblje jest izravno zaposleno u Operativnoj strukturi na temelju uredno dokumentiranih odluka nadležnog, odnosno nadležnih tijela;

b.) zadaci koji će se izvršavati moraju biti jasno opisani i formalizirani ugovorom;

c.) izdaci se moraju naplaćivati transparentno (npr., pomoću zapisa radnog vremena);

d.) razdoblje premještaja ili rada ne prelazi zadnji dan prihvatljivosti izdatka u sklopu programa;

e.) odabir osoblja izvršen je u skladu s načelima transparentnosti, nediskriminacije i razmjernosti;

f.) plaće i dodaci na plaću u skladu su s trenutnim uvjetima na tržištu, što uključuje one vezane za javne službe.

2. Kada se za izvršavanje aktivnosti iz stavka 1. zapošljavaju ili dodjeljuju zaposlenici iz ostalih službi javne uprave, potrebno je ispuniti sljedeće uvjete:

a) zaposlenik mora privremeno napustiti svoje stalno radno mjesto u matičnoj službi javne uprave;

b) osoblje se premješta u Operativnu strukturu na temelju uredno dokumentirane odluke nadležnog tijela matične službe;

c) razdoblje premještaja ne smije premašiti zadnji dan prihvatljivosti programa.

Članak 37.

IZDACI NASTALI U POSTUPKU USTROJA NADZORNIH ODBORA

1. Izdaci nastali u postupku ustroja sektorskih nadzornih odbora i pododbora koje je postavio sektorski nadzorni odbor prihvatljivi su u sklopu prioriteta tehničke pomoći.

2. Prihvatljivi izdaci mogu u pravilu uključivati jednu ili više sljedećih kategorija: usluge tumača, *ad hoc* najam prostorija za sastanke i audio-vizualne i ostale potrebne opreme, pribavljanje dokumentacije i slično, honorari za sudjelovanje stručnjaka i putni troškovi u skladu s pravilima EK[8]. Voditelj Operativne strukture definirat će prikladne modalitete u dogovoru sa službama Komisije.

3. Plaće i dodaci na plaću članova sektorskog nadzornog odbora i pododbora, nastali u kontekstu sudjelovanja u radu odbora, nisu prihvatljivi.

Članak 38.

IZDACI NASTALI U POSTUPKU DOGOVARANJA AD HOC SASTANAKA

Pravila iz članka 37. na odgovarajući se način primjenjuju na dogovaranje *ad hoc* sastanaka koji se sazivaju na zahtjev ili uz odobrenje službi Komisije.

Članak 39.

IZDACI U ODNOSU NA INFORMIRANJE I PROMIDŽBU

Izdaci za mjere poduzete na temelju odredbi ovog Sporazuma i u relevantnom poglavlju programa u odnosu na informiranje i promidžbu su prihvatljivi.

Članak 40.

Ne primjenjuje se.

Članak 41.

DUGOTRAJNA OPREMA

Izdaci povezani s kupnjom opreme koja čini neophodni dio projekta, a kako bi se omogućio odgovarajući rad ulaganja (bez obzira je li trajno ugrađena i fiksna, ili mobilna) prihvatljivi su, pod uvjetom da je navedena u popisu dugotrajne opreme nadležnog tijela i da se prema njoj postupa kao prema kapitalnom izdatku u skladu sa standardnim računovodstvenim pravilima. Ova odredba odnosi se između ostalog na laboratorijsku i ispitivačku opremu, hardver i softver u vezi s radom ulaganja, opremu za ispitivanje i strojeve s posebnom namjenom.

Članak 42.

NEMATERIJALNA IMOVINA

Kupnja i korištenje nematerijalne imovine, kao što su primjerice patenti, prihvatljivi su ako su potrebni za provedbu projekta.

Članak 43.

DOVRŠETAK OPERACIJA

1. Ne dovodeći u pitanje članak 34., sve operacije odobrene za sufinanciranje od strane Zajednice u sklopu programa moraju imati datum dovršetka ne kasniji od 31. prosinca tri godine nakon datuma zadnjeg izdvajanja navedenog u važećem Financijskom planu (Dodatak I.). Ako se Financijski plan produži do 2013., sukladno odredbama članka 11. stavka 3. ovog Sporazuma, datum dovršetka operacija bit će ne kasnije od 31. prosinca 2017. Izdaci nastali nakon datuma dovršetka operacije nisu prihvatljivi.

2. Bez obzira na stavak 1., obuka operativnog osoblja i testiranje projekta i opreme, kao i revizija mogu se uzeti u obzir kao prihvatljivi izdatak nakon dovršetka, pod uvjetom da se nalaze unutar razdoblja prihvatljivosti iz članka 34. ovog Sporazuma.

Poglavlje VII.
JAVNA NABAVA, UGOVORI I BESPOVRATNA SREDSTVA

Članak 44.

PRAVILA I POSTUPCI ZA NABAVU

Dodjela ugovora o nabavi usluga, roba i radova koji se sufinanciraju od strane Zajednice u sklopu programa podliježe odredbama sljedećih akata:

a.) Uredbe Vijeća (EZ, EurAtom) br. 1605/2002 od 25. srpnja 2002. o Financijskoj uredbi primjenjivoj na opći proračun Europskih zajednica (a posebno njezini članci 56., 88. do 103., 167. i 168.);

b.) Uredbe Komisije (EZ, EURATOM) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2003. koja predviđa detaljna pravila za primjenu Financijske uredbe (a posebno njezini članci 116. do 159. i 235. do 252.);

c.) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 od 17. srpnja 2006. kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći, a posebno njezin članak 19.;

d.) Odluke Komisije C(2007)2034 od 24. svibnja 2007. koja predviđa pravila i postupke za ugovore o nabavi usluga, roba i radova koji se financiraju iz općeg proračuna Europskih zajednica u svrhu suradnje s trećim zemljama;

e.) Okvirnog sporazuma potpisanog između Komisije i Republike Hrvatske.

Članak 45.

BESPOVRATNA SREDSTVA

Dodjela bespovratnih sredstava koje sufinancira Zajednica u sklopu programa podliježe odredbama sljedećih akata:

a) Uredbe Vijeća (EZ, EurAtom) br. 1605/2002 od 25. srpnja 2002. o Financijskoj uredbi primjenjivoj na opći proračun Europskih zajednica (a posebno njezini članci 108. do 120., 169. i 169.a);

b) Uredbe Komisije (EZ, EURATOM) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2003. koja predviđa detaljna pravila za primjenu Financijske uredbe (a posebno njezini članci 160. do 184.a i 253.);

c) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 od 17. srpnja 2006. kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći, a posebno njezin članak 19.;

d) Odluke Komisije C(2007)2034 od 24. svibnja 2007. koja predviđa pravila i postupke za ugovore o nabavi usluga, roba i radova koji se financiraju iz općeg proračuna Europskih zajednica u svrhu suradnje s trećim zemljama;

e) Okvirnog sporazuma potpisanog između Komisije i Republike Hrvatske.

Članak 46.

POSTUPCI UGOVARANJA

Osim u slučaju drugačijeg dogovora s Komisijom, procesne smjernice i standardni dokumenti za dodjelu i izvršenje ugovora o nabavi roba, radova i usluga, kao i bespovratnih sredstava jesu oni navedeni u članku 6. ovog Sporazuma i, gdje je to primjenjivo, u »Praktičnom vodiču kroz procedure ugovaranja pomoći EZ trećim zemljama« i pripadajućim dodacima.

Članak 47.

PRIHVATLJIVI IZDACI ZA IZVRŠAVANJE UGOVORA O NABAVI USLUGA, RADOVA I ROBA

Ugovori o nabavi usluga, radova i roba kojima se provode operacije, projekti i aktivnosti predviđeni programom mogu pokrivati sav potreban materijalan *input* koji čini dio uobičajenog izvršavanja ugovora, u skladu s relevantnim profesionalnim standardima i praksom, pod uvjetom da su izravno povezani i strogo potrebni za provedbu ugovora. *Input* može uključivati između ostalog troškove pripreme lokacije, pribavljanja uredskog prostora, pogona i opreme koji su u vlasništvu izvođača ili koji su kupljeni za izvršenje ugovora.

Članak 48.

PRAVILA O PODRIJETLU

Pravila o sudjelovanju u dodjeli ugovora o nabavi i ugovora o bespovratnim sredstvima i o podrijetlu roba i materijala kupljenih na temelju ugovora financiranih kroz sredstva IPA u sklopu programa predviđena su člankom 19. IPA Okvirne uredbe. Odstupanja od ovih pravila podliježu prethodnom odobrenju Komisije, u skladu s odredbama članka 19. stavka 6. spomenute Okvirne uredbe.

Poglavlje VIII.
PROVEDBA PROGRAMA

Članak 49.

ODABIR OPERACIJA OD STRANE KRAJNJIH KORISNIKA KOJI NISU NACIONALNA JAVNA TIJELA

1. Na temelju članka 158. IPA Provedbene uredbe, sve operacije koje nisu veliki projekti i koje provode krajnji korisnici koji nisu nacionalna javna tijela odabiru se putem poziva na dostavu prijedloga projekata. Kriterije za odabir priprema Operativna struktura i oni se objavljuju zajedno s pozivom na dostavu prijedloga projekata.

2. Operativna struktura uspostavlja odbor za odabir za svaki poziv na dostavu prijedloga projekata, koji zatim analizira i bira prijedloge te preporuča rezultate Operativnoj strukturi.

Operativna struktura donosi odluku o tome hoće li odobriti rezultate postupka odabira uz obrazloženje odluke.

Sastav odbora za odabir i način rada definirani su u Dodatku XI. ovog Sporazuma.

Članak 50.

OPĆA NAČELA ZA ODABIR OPERACIJA

1. Sljedeće skupine ili kategorije operacija mogu biti odabrane i bez poziva na dostavu prijedloga projekata, pod uvjetom da Sektorski nadzorni odbor bude prethodno obaviješten:

a) operacije pokrenute ili pokrenute i provedene od strane nacionalnih javnih tijela, odnosno:

– državne strukture koje čine dio središnje vladine strukture;

– središnje vladine agencije koje obavljaju funkcije javnog upravljanja;

– javna tijela ili subjekti osnovani na temelju javnog prava od strane države ili nekog od njezinih tijela, a koji nastupaju u ime države u odnosu na i u okviru ograničenja svojih konkretnih područja nadležnosti i koji pokrivaju čitav teritorij države korisnice; i

– nacionalna ili međunarodna tijela iz javnog sektora ili tijela regulirana privatnim pravom s ovlaštenjem za pružanje javnih usluga na čitavom teritoriju države korisnice, pod uvjetom da osiguraju odgovarajuća jamstva u odnosu na vrstu svojeg ovlaštenja;

b) operacije koje provode nacionalna javna tijela kojima se sufinanciraju postojeće nacionalne mjere, pod uvjetom da se u potpunosti dokaže »dodanost«;

c) operacije odabrane i pripremljene za provedbu prije stupanja na snagu ovog Sporazuma o financiranju, a kako bi se omogućio raniji početak provedbe programa.

2. Operacije koje ne spadaju pod opseg stavaka 1. i 2. ovog članka i kada je to relevantno u slučaju širokog kruga potencijalnih primatelja, te uzevši u obzir načelo razmjernosti iz članka 2. točke 2. ovog Sporazuma o financiranju, bit će odabrane pomoću poziva na dostavu prijedloga projekata. Pozivi na dostavu prijedloga projekata moraju biti organizirani na način da omogućavaju pripremu stalne zalihe operacija koje se mogu provoditi kroz životni vijek programa i koje u cijelosti mogu apsorbirati raspoloživa sredstva. Sukladno tome, Operativna struktura organizirat će vremenski raspored poziva na dostavu prijedloga projekata u skladu s operativnim potrebama i potrebama financijskog upravljanja programom.

3. Postupci za odabir moraju biti u skladu s načelima transparentnosti, jednakog postupanja i nediskriminacije. Tim se načelima sprječava sukob interesa, te osigurava uključivanje dionika i pristup javnosti informacijama.

4 Na temelju članka 167. stavka 4. točka a) IPA Provedbene uredbe, Sektorski nadzorni odbor razmatra i odobrava opće kriterije za odabir operacija u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Sporazuma o financiranju i odobrava reviziju tih kriterija u skladu s potrebama programiranja.

5. Operativna struktura osigurava da se operacije odabiru za financiranje i da se odobravaju u skladu s kriterijima i mehanizmima koji se primjenjuju na program i da su u skladu s relevantnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima.

6. Gdje je to relevantno, Operativnoj strukturi pomaže odbor za odabir čija se uloga sastoji od savjetovanja Operativne strukture u odabiru operacija. Međutim, konačnu odluku o odobrenju operacija donosi Operativna struktura uz savjetovanje sa službama Komisije.

Članak 51.

PRIHVATLJIVE RADNJE I KORISNICI

1. Korisnik je dužan osigurati da sve radnje odabrane za financiranje u sklopu programa doprinose realizaciji očekivanih *outputa* i rezultata za svaku mjeru.

2. U razmatranje se uzimaju samo oni krajnji korisnici ili kategorije ili skupine koji su izričito identificirani za svaku mjeru programa. Financiranje operacija krajnjih korisnika koji nisu izričito predviđeni za svaku mjeru programa treba razmotriti tek nakon prethodnih konzultacija i odobrenja od strane službi Komisije.

3. Svaka operacija koja se financira u sklopu programa mora biti uređena sporazumom između Operativne strukture i krajnjeg primatelja pomoći.

Članak 52.

IDENTIFIKACIJSKI LIST OPERACIJE

1. Operativna struktura dužna je pripremiti identifikacijski list operacije za svaku operaciju odabranu za sufinanciranje od strane Zajednice u sklopu programa.

2. Identifikacijski list operacije mora, između ostalog, sadržavati sljedeće elemente:

– identifikaciju operacije i organizacije odgovorne za njezinu provedbu;

– kratak opis operacije i dokaz usklađenosti s programom;

– provedbene aranžmane, rizike i pretpostavke;

– očekivani *output*, rezultate i učinak, što uključuje doprinose horizontalnim temama;

– poveznice s ostalim IPA programima;

– financijske aranžmane i očekivani proračun, i

– postupke predviđene za ponude i ugovore.

Obrazac identifikacijskog lista operacije nalazi se u Dodatku X.

3. Operativna struktura dužna je u informativne svrhe Komisiji predati primjerak identifikacijskog lista operacije ukoliko se to od nje zatraži.

Poglavlje IX.
NE PRIMJENJUJE SE

Članak 53.

Ne primjenjuje se.

Članak 54.

Ne primjenjuje se.

Članak 55.

Ne primjenjuje se.

Članak 56.

Ne primjenjuje se.

Poglavlje X.
NE PRIMJENJUJE SE

Članak 57.

Ne primjenjuje se.

Članak 58.

Ne primjenjuje se.

Članak 59.

Ne primjenjuje se.

Članak 60.

Ne primjenjuje se.

Poglavlje XI.
FINANCIJSKO UPRAVLJANJE

Članak 61.

TRANSPARENTNOST U RAČUNOVODSTVU I IZVJEŠĆIVANJU

Korisnik je dužan osigurati da za operaciju na koju se odnosi program sva javna ili privatna tijela uključena u upravljanje i provedbu operacija održavaju zasebni računovodstveni sustav ili odgovarajuću računovodstvenu kodifikaciju za sve pripadajuće transakcije, što omogućava verifikaciju izdataka od strane Zajednice i od strane nacionalnih kontrolnih tijela. Također moraju osigurati da svi izdaci budu ispravno pripisani pripadajućoj operaciji ili projektu.

Članak 62.

BANKOVNI RAČUN

1. Sukladno članku 5. Dodatka A Okvirnog sporazuma, sva plaćanja od strane Komisije bit će izvršena na kamatni devizni račun u eurima koji otvara Nacionalni fond u financijskoj ili blagajničkoj ustanovi, u ime Korisnika, uz odgovornost Nacionalnog fonda.

2. Čelnik Nacionalnog fonda obavijestit će Komisiju o računu koji će se koristiti za primanje uplata od Komisije u sklopu programa ne kasnije od 15 dana nakon potpisivanja Sporazuma o financiranju.

3. Račun će se koristiti isključivo za transakcije povezane s programom koji je pokriven ovim Sporazumom.

4. Jedino tijelo ovlašteno za podnošenje zahtjeva za isplatu sredstava Komisiji i davanje ovlasti za prijenos sredstava s ovog računa Operativnoj strukturi ili nekom drugom krajnjem korisniku kojeg je odredila Operativna struktura, jest čelnik Nacionalnog fonda.

5. U slučaju obustave ili povlačenja akreditacije Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, Nacionalnog fonda ili Operativne strukture, i u slučaju povlačenja ili obustave prijenosa ovlasti za upravljanje od strane Komisije, račun se blokira i Komisija prestaje s doznakama sredstava Korisniku. U tom slučaju, a do uspostave akreditacije, niti jedno plaćanje s ovog računa neće se smatrati prihvatljivim za financiranje od strane Zajednice.

Članak 63.

PLAĆANJA OD STRANE KOMISIJE

1. Uvjete za sufinanciranje od strane Zajednice ispunjava samo pomoć u sklopu programa koji je odobren u skladu s odredbama Sporazuma o financiranju.

2. Sukladno odredbama članaka 40. i 160. IPA Provedbene uredbe, sljedeće odredbe primjenjuju se na plaćanja od strane Komisije u sklopu programa:

a.) plaćanje doprinosa Zajednice od strane Komisije ostvaruje se u okvirima dostupnih sredstava i sukladno Financijskom planu na razini prioritetne osi;

b.) plaćanja imaju oblik predfinanciranja, plaćanja tijekom provedbe i završno plaćanje

c.) do 28. veljače svake godine, Korisnik šalje Komisiji predviđanja o svojim vjerojatnim zahtjevima za plaćanje za predmetnu financijsku godinu i za sljedeću financijsku godinu, u odnosu na program. Ako je potrebno, službe Komisije mogu zatražiti ažuriranje predviđanja;

d.) razmjena informacija vezano uz financijske transakcije između Komisije i nacionalnih tijela i struktura u odnosu na program obavlja se, gdje je prikladno, elektronički kroz »SFC sustav« kojim upravlja Komisija. Sve dok »SFC sustav« ne bude u potpunosti dostupan Korisniku, informacije o financijskim transakcijama mogu se prenositi elektronički kroz uobičajene datoteke za obradu teksta i podataka, zajedno s potpisanim izvornicima u papirnatom obliku u skladu s obrascem iz Dodataka II. i XVI.;

e.) ukupan iznos predfinanciranja i plaćanja tijekom provedbe ne smije prijeći 90% doprinosa Zajednice koji su navedeni u financijskoj tablici iz Dodatka I.;

f.) kada se postigne gornja granica iz točke e), Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje nastavlja dostavljati Komisiji sva ovjerena izvješća o izdacima te informacije o vraćenim sredstvima;

g.) iznosi navedeni u ovjerenim izvješćima o izdacima, u zahtjevima za plaćanjem i u izdacima navedenim u izvješćima o provedbi, navode se u eurima. Korisnik pretvara iznose nastalih izdataka u nacionalnoj valuti u eure na temelju mjesečne stope za izračun eura sukladno članku 70. ovog Sporazuma;

h.) plaćanja Komisije prema Nacionalnom fondu izvršavaju se na devizni račun u eurima iz članka 62. ovog Sporazuma;

i.) ako je krajnji korisnik akreditiran za obavljanje financijskih transakcija za relevantni prioritet mjere, Korisnik je dužan osigurati da krajnji korisnici primaju ukupni iznos javnog doprinosa pravodobno i u cijelosti. Ne obračunavaju se nikakve posebne naknade ili druge naknade s jednakim učinkom koje bi smanjile te iznose za krajnje korisnike. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, Nacionalni fond i Operativna struktura dužni su osigurati pravodobnu obradu zahtjeva za plaćanjem od strane krajnjih korisnika (i od krajnjih korisnika prema primatelju pomoći);

j.) izdaci se mogu pokrivati financiranjem od strane Zajednice samo ako su nastali i ako ih je platio krajnji korisnik;

k.) izdaci koje plaća krajnji korisnik potvrđuju se ulaznim računima ili računovodstvenim dokumentima istovjetne dokazne vrijednosti ili drugim relevantnim dokumentima;

l.) izdatke mora ovjeriti Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje;

m.) izdaci prijavljeni za određeno razdoblje mogu sadržavati ispravke podataka u odnosu na prethodni zahtjev za plaćanjem. Ispravci moraju biti prijavljeni Komisiji.

Članak 64.

PREDFINANCIRANJE

1. Da bi Komisija odobrila zahtjev za plaćanjem koji se odnosi na predfinanciranje Nacionalnom fondu, potrebno je ispuniti sljedeće minimalne zahtjeve iz članka 42. stavka 1. IPA Provedbene uredbe:

a.) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje izvijestio je Komisiju o otvaranju predmetnog deviznog računa u eurima;

b.) akreditacije koje daje dužnosnik nadležan za akreditaciju i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje na snazi su, a valjan je i prijenos upravljačkih ovlasti od strane Komisije; i

c.) ovaj Sporazum stupio je na snagu.

2. Plaćanja vezana uz predfinanciranje predstavljanju 30% doprinosa Zajednice za prve tri godine programa. Ako je potrebno i ovisno o raspoloživim sredstvima u proračunu, predfinanciranje može biti u dva obroka.

3. Ukupan iznos koji se uplaćuje kao predfinanciranje vraća se Komisiji sa svim pripadajućim kamatama ako se u roku od 15 mjeseci od datuma kada je Komisija uplatila prvi iznos predfinanciranja ne pošalje nikakav zahtjev za plaćanjem za predmetni program. Takav povrat neće utjecati na doprinos Zajednice programu.

4. Ukupan iznos predfinanciranja pokriva se najkasnije prilikom zatvaranja programa. Za vrijeme trajanja programa, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje koristi predfinanciranje samo za plaćanje doprinosa Zajednice za izdatke koji su prihvatljivi za financiranje u skladu s ovim Sporazumom.

5. Iznos predfinanciranja može se iskoristiti za operacije predfinanciranja i za naknadu izdataka nastalih i prijavljenih od strane krajnjih korisnika, a koje je prihvatio Nacionalni fond.

Članak 65.

VLASNIŠTVO NAD KAMATAMA

Sve kamate prirasle na bilo kojem od deviznih računa u eurima za pojedine programe ostaju u vlasništvu Korisnika. Kamate se dodjeljuju isključivo odnosnom operativnom programu, a smatraju se sredstvom Korisnika u obliku nacionalnog javnog doprinosa programu. Kamate se prijavljuju Komisiji sa svakom izjavom o plaćanju i u trenutku konačnog zatvaranja operativnog programa.

Članak 66.

ZAHTJEVI ZA PLAĆANJEM

1. U zahtjevima za plaćanjem potrebno je potvrditi da su ispunjeni svi zahtjevi iz ovog članka i članka 67. ovog Sporazuma.

2. Zahtjevi za plaćanje sastavljaju se u skladu s obrascima iz Dodatka II. (plaćanja tijekom provedbe) i Dodatka XVI. (završno plaćanje).

3. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poslat će Komisiji sa svakim zahtjevom za plaćanje sljedeće:

a.) uvjerenje o izdacima potpisano od strane Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, kojim se potvrđuje da su prijavljeni izdaci u skladu s mjerodavnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima i da su nastali u odnosu na operacije odabrane za financiranje u skladu s mjerodavnim kriterijima za program i da su u skladu s relevantnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima, i da je izvješće o izdacima točno, te da predstavlja rezultat pouzdanih računovodstvenih sustava i da ga se može potkrijepiti ulaznim računima ili računovodstvenom dokumentacijom istovjetne dokazne vrijednosti;

b.) ovjereno izvješće o izdacima, pripremljeno po prioritetnim osima i mjerama;

c.) računalni popis operacija po mjerama i odgovarajućih izdataka, što uključuje doprinos na temelju Uredbe o programu IPA, nacionalne javne i, gdje je to primjenjivo, privatne doprinose;

d.) podatke o iznosima koji podliježu povratu nakon otkazivanja cijelog ili dijela doprinosa Zajednica za operaciju;

e.) opseg sredstava Zajednice na deviznom računu u eurima za komponentu na datum zadnjeg terećenja na koji se ovo izvješće odnosi i pripadajuće kamate;

f.) ostvarene prihode, izračunate u skladu sa člankom 18. ovog Sporazuma;

g.) ispravci izvršeni u skladu sa člankom 67. stavkom 4., člankom 68. stavkom 2. i člankom 76. ovog Sporazuma.

4. Zahtjev za plaćanjem ne može biti prihvaćen ako su plaćanja obustavljena sukladno članku 72. ovog Sporazuma.

5. Zahtjev za plaćanjem koji ne ispunjava zahtjeve iz stavka 2. ovog članka i članka 67. ovog Sporazuma Komisija smatra neprihvatljivim i ne uzima se u obzir na temelju odredbi ovog Sporazuma.

Članak 67.

PLAĆANJA TIJEKOM PROVEDBE

1. Da bi službe Komisije odobrile zahtjev za plaćanjem koji se odnosi na plaćanje tijekom provedbe, minimalni zahtjevi koje je potrebno ispuniti jesu sljedeći:

a.) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poslao je Komisiji zahtjev za plaćanjem, koji sadrži elemente iz članka 66. stavka 3. ovog Sporazuma;

b.) poštivane su gornje granice za pomoć Zajednice u okviru svake prioritetne osi, kako je propisano člankom 17. stavkom 3. ovog Sporazuma;

c.) sektorska godišnja izvješća o provedbi kako je navedeno u članku 85. ovog Sporazuma, uključujući i zadnje, poslana su Komisiji;

d.) Tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji, u skladu s prvom i drugom alinejom članka 29. stavka 2. točke b) IPA Provedbene uredbe, zadnje godišnje izvješće o reviziji i mišljenje o usklađenosti uspostavljenih sustava upravljanja i kontrole sa zahtjevima IPA Provedbene uredbe i ovog Sporazuma;

e.) na snazi su akreditacije koje dodjeljuje Dužnosnik nadležan za akreditaciju i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, a ostaje valjan i prijenos upravljačkih ovlasti od strane Komisije.

2. Nacionalni fond će osigurati da se zahtjevi za plaćanjem tijekom provedbe u sklopu operativnog programa pošalju Komisiji barem tri puta godišnje. Za realizaciju plaćanja od strane Komisije u određenoj godini, zahtjev za plaćanjem podnosi se ne kasnije od 31. listopada te godine.

3. U cilju ostvarivanja razine izdataka koja je potrebna da bi se izbjegla automatska obustava izdvajanja, zahtjevi za plaćanjem mogu se predati do 31. prosinca svake godine, pod uvjetom da su uz njih priloženi odgovarajući dokazi o slanju Komisiji (kao što je poštanski žig ili drugi

odgovarajući dokaz) do tog datuma. Plaćanje će biti izvršeno u skladu s rokovima iz članka 71. ovog Sporazuma.

4. Ako nije zadovoljen jedan ili više uvjeta iz stavka 1., Korisnik, kada to od njega traži Komisija i u vremenskom roku koji određuju službe Komisije, poduzima nužne korake za popravak situacije prije izvršenja plaćanja.

5. Ako se čini da se ne poštuju primjenjiva pravila ili da se sredstva Zajednice koriste na neprikladan način, Komisija može smanjiti plaćanja tijekom provedbe Korisniku, privremeno prekinuti plaćanja ili obustaviti plaćanja, u skladu s odredbama članaka 71. i 72. ovog Sporazuma. U slučaju nastanka bilo koje od ovih situacija, službe Komisije obavještavaju Korisnika.

Članak 68.

IZRAČUN PLAĆANJA

1. Plaćanja se izračunavaju na temelju doprinosa Zajednice za financiranje predmetnih operacija do iznosa koji se dobiva primjenom stope sufinanciranja propisane za svaku prioritetnu os u Financijskom planu iz Dodatka I. na prihvatljive izdatke, podložno najvećem doprinosu Zajednice koji pripada svakoj prioritetnoj osi.

2. Iznosi koji proizlaze iz financijskih ispravaka izvršenih u skladu sa člankom 76. ovog Sporazuma, a koji se mogu ponovno iskoristiti za program, dodaju se ili odbijaju od iznosa doprinosa Zajednica u trenutku podnošenja sljedeće izjave.

3. Ne dovodeći u pitanje gornju granicu od 90% iz članka 63. stavka 2. točke e) ovog Sporazuma, kada ukupni zbroj izjava o izdacima premašuje ukupni programirani iznos za prioritetnu os, iznos koji se plaća zaokružuje se na programirani iznos za prioritetnu os koji je predviđen važećim financijskim planom. Izdaci isključeni kao rezultat zaokruživanja mogu se uzeti u obzir i u naknadnoj izjavi o izdacima, pod uvjetom da je Korisnik predao korigirani financijski plan i da ga je Komisija odobrila.

Članak 69.

PLAĆANJE ZAVRŠNE BILANCE

1. Sukladno članku 166. stavku 3. točki b) Financijske uredbe, konačni rok za predaju izjava o izdacima Komisiji u sklopu programa jest 31. prosinac 2018.

2. Minimalni zahtjevi da bi Komisija odobrila zahtjev za plaćanjem završne bilance jesu sljedeći:

a.) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poslao je Komisiji završni zahtjev za plaćanjem zajedno s elementima navedenim u članku 66. ovog Sporazuma;

b.) Operativna struktura poslala je Komisiji sektorsko završno izvješće za Program, sukladno članku 102. ovog Sporazuma;

c.) tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji svoje mišljenje o završnom izvješću o izdacima, uz završno izvješće o aktivnostima, u skladu sa stavkom 7. točkom c) Dodatka A Okvirnog sporazuma;

d.) akreditacije koje su predali Dužnosnik zadužen za akreditaciju i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje jesu na snazi, a prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije i dalje vrijedi.

3. Komisija je dužna obavijestiti Korisnika o svojim zaključcima o sadržaju mišljenja Tijela nadležnog za reviziju iz točke c) gore. Mišljenje će se smatrati prihvaćenim od strane Komisije ako Komisija u roku od pet mjeseci od dana primitka nije podnijela svoje primjedbe.

4. Uz zahtjeve iz stavka 2., primjenjuju se i odredbe članka 67. ovog Sporazuma.

5. Korisnik će osigurati da se u potpunosti poštuju zahtjevi vezani za čuvanje dokumentacije, sukladno članku 104. ovog Sporazuma. U tom smislu, Korisnik će osmisliti sustav koji dopušta praćenje zahtjeva vezanih za čuvanje dokumentacije, odrediti nadležno tijelo i obavijestiti Komisiju o praktičnim aranžmanima vezanim za prijenos odgovornosti na spomenuto tijelo.

Članak 70.

TEČAJNA STOPA

Konverzija između eura i nacionalne valute ili neke druge valute izvršava se pomoću mjesečne knjigovodstvene tečajne stope za euro. Mjesečna knjigovodstvena tečajna stopa jest tečajna stopa koju objavljuje Komisija na svojoj internetskoj stranici http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/ za mjesec u kojem je izdatak registriran u računima Operativne strukture ili, u slučaju povrata, za mjesec u kojem dolazi do povrata. U slučaju da stopa za neki mjesec nije objavljena, primjenjuje se stopa za najbliži prethodni mjesec koja je objavljena.

Članak 71.

ROKOVI ZA PLAĆANJE I PRIVREMENI PREKID PLAĆANJA

1. Ovisno o raspoloživosti financijskih sredstava, Komisija će izvršiti plaćanje tijekom provedbe ne kasnije od dva mjeseca nakon što Komisija registrira zahtjev za plaćanjem koji ispunjava sve uvjete iz članaka 66. i 67. ovog Sporazuma, osim ako je stavkom 3 predviđeno drugačije.

2. Uzimajući u obzir da su iznosi u odnosu na koje se traži plaćanje tijekom provedbe predfinancirani u skladu sa člankom 64. ovog Sporazuma, plaćanja izvršena kroz duža vremenska razdoblja ne podliježu plaćanju kamata.

3. Dužnosnik ovlašten od strane Komisije može privremeno prekinuti rok za plaćanje iz stavka 1., u smislu Financijske uredbe ako:

a.) u izvješću nacionalnog tijela nadležnog za reviziju ili revizijskog tijela Zajednice postoje dokazi koji ukazuju na značajne nedostatke u funkcioniranju sustava upravljanja i kontrole; ili

b.) dužnosnik ovlašten od strane Komisije mora obaviti dodatne provjere na temelju informacija koje je saznao, a koje ukazuju da je izdatak iz ovjerenog izvješća o izdacima povezan s ozbiljnom nepravilnošću koja nije ispravljena; ili

c.) potrebna su pojašnjenja u vezi s informacijama iz izvješća o izdacima.

Nacionalni koordinator programa IPA i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje moraju biti odmah obaviješteni o razlozima za privremeni prekid. Privremeni prekid prestaje čim Korisnik poduzme mjere potrebne za otklanjanje nedostatka, nepravilnosti ili nejasnoće.

Članak 72.

OBUSTAVA PLAĆANJA

1. Bez obzira na članak 71., Komisija može obustaviti sva ili dio plaćanja u slučaju nastanka jedne od sljedećih situacija:

a.) postoji ozbiljan nedostatak u sustavu upravljanja i kontrole nad programom što utječe na pouzdanost postupka za ovjeravanje plaćanja i za koji nisu poduzete korektivne mjere; ili

b.) izdaci u ovjerenom izvješću o izdacima povezani su s ozbiljnom nepravilnošću koja nije ispravljena; ili

c.) potrebna su pojašnjenja u vezi s informacijama sadržanim u izjavi o izdacima;

2. Uz one iz stavka 1., sljedeće situacije mogu također dovesti do obustave plaćanja od strane Komisije:

a.) akreditacije Dužnosnika nadležnog za akreditaciju i/ili Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje ukinute su ili povučene;

b.) odluka Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje ukinuta je ili povučena;

c.) najnovija godišnja revizijska izvješća o aktivnostima i revizijska mišljenja nisu poslana Komisiji sukladno članku 18. Okvirnog sporazuma;

d.) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje nije poslao Komisiji godišnju izjavu o jamstvu iz članka 17. Okvirnog sporazuma, što uključuje i najnoviju izjavu koju je potrebno predati.

3. Korisnik ima priliku dostaviti svoje mišljenje u roku od dva mjeseca prije nego što Komisija odluči o obustavi u skladu sa stavcima 1. i 2. ovog članka.

4. Komisija prekida obustavu kada Korisnik poduzme nužne mjere za ispravak nedostatka, nepravilnosti ili nejasnoće iz stavaka 1. i 2. ovog članka.

5. Ako Korisnik nije poduzeo te mjere, Komisija može odlučiti ukinuti sve ili dio doprinosa Zajednice programu u skladu sa člankom 73. ovog Sporazuma.

Članak 73.

FINANCIJSKE ISPRAVKE, POVRAT SREDSTAVA I PONOVNO KORIŠTENJE DOPRINOSA ZAJEDNICE

Odredbe IPA Provedbene uredbe odnosno članci 49. do 54. i članci 30. do 35. Okvirnog sporazuma, primjenjuju se u slučaju financijskih ispravaka, povrata sredstava u opći proračun Europske unije i ponovnog korištenja doprinosa Zajednice. Financijske ispravke moguće su i u slučaju prošlog nepoštivanja zahtjeva za prijenos ovlasti za upravljanje, naime kako je predviđeno člancima 15. do 17. IPA Provedbene uredbe.

Članak 74.

NADZOR, KONTROLA I REVIZIJA OD STRANE KOMISIJE I EUROPSKOG REVIZORSKOG SUDA

Odredbe članka 27. Okvirnog sporazuma primjenjuju se na odgovarajući način na program i sve operacije i ugovore koji primaju financijska sredstva Zajednice u sklopu programa koji je predmet ovog Sporazuma.

Članak 75.

SPRJEČAVANJE NEPRAVILNOSTI I PRIJEVARE, MJERE PROTIV KORUPCIJE

Odredbe članka 28. Okvirnog sporazuma primjenjuju se na odgovarajući način na sve operacije, ugovore i bespovratna sredstva koji primaju financijska sredstva Zajednice u sklopu programa koji je predmet ovog Sporazuma.

Članak 76.

FINANCIJSKE PRILAGODBE

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, koji je u prvom stupnju odgovoran za ispitivanje nepravilnosti, izvršava financijske prilagodbe kada se u upravljanju i provedbi programa ili u operacijama ili ugovorima koji se financiraju u sklopu programa uoči nepravilnost ili nemar, ukidajući cijeli ili dio doprinosa Zajednice predmetnim operacijama ili programu. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje uzima u obzir prirodu i težinu nepravilnosti i financijski gubitak koji je pretrpio doprinos Zajednice.

Članak 77.

POVRAT SREDSTAVA U SLUČAJU NEPRAVILNOSTI ILI PRIJEVARE

Odredbe članka 29. Okvirnog sporazuma primjenjuju se na odgovarajući način na program i sve operacije, ugovore i bespovratna sredstva koji primaju financijska sredstva Zajednice u sklopu programa koji je predmet ovog Sporazuma.

Poglavlje XII.
SUSTAVI UPRAVLJANJA I KONTROLE

Članak 78.

OPĆA NAČELA SUSTAVA UPRAVLJANJA I KONTROLE

1. Sustavi upravljanja i kontrole za operativne programe Korisnika moraju sadržavati sljedeće:

a.) jasnu definiciju dužnosti predmetnih tijela vezano za upravljanje i kontrolu i raspodjelu dužnosti unutar svakog tijela;

b.) poštivanje načela raspodjele dužnosti i zadataka između i unutar takvih tijela;

c.) postupke za osiguravanje točnosti i pravilnosti izdataka prijavljenih u okviru prekograničnog programa;

d.) pouzdane sustave računovodstvenog, nadzornog i financijskog izvješćivanja koji će se u najvećoj mogućoj mjeri voditi u elektroničkom obliku;

e.) postupke revizije funkcioniranja sustava;

f.) sustave i postupke za osiguravanje odgovarajućeg revizijskog traga;

g.) postupke prijavljivanja i nadzora nepravilnosti i postupke za povrat nepropisno plaćenih sredstava;

h.) pravilno izvršavanje mjera koje se sufinanciraju iz doprinosa Zajednice sukladno uvjetima Sporazuma o financiranju i uz obveze dodijeljene mjeri;

i.) u slučaju povjeravanja zadataka, izvješćivanje nadležnog tijela o izvedbi zadataka i korištenim sredstvima.

2. Korisnik je dužan osigurati da se sljedećim tijelima daju odgovarajuće smjernice o sustavima upravljanja i kontrole koji su potrebni da bi se osiguralo zdravo financijsko upravljanje s pomoći IPA sukladno opće prihvaćenim načelima i standardima:

– tijelima nadležnima za odabir operacija u skladu s utvrđenim kriterijima za odabir;

– tijelima nadležnima za javnu nabavu, ugovore i bespovratna sredstva;

– tijelima nadležnima za provedbu operacija i projekata koji će se izvršavati u skladu s uvjetima i ciljevima odluka o financiranju;

– vlastima ili tijelima ili pojedincima odgovornima za ovjeravanje izvješća o izdacima u odnosu na koje se traži plaćanje na temelju IPA;

– tijelima nadležnima za opće upravljanje i koordinaciju operacija u sklopu programa IPA identificiranima u članku 25. ovog Sporazuma.

3. Službe Komisije i Korisnik surađivat će na koordinaciji revizijskih strategija i planova, metoda i provedbe, a kako bi se izvukla najveća moguća korist iz izvršenih radnji. Razmjenjivat će rezultate izvršenih provjera.

Najmanje jednom godišnje, izvršit će se provjera i evaluacija sljedećeg:

a.) rezultata provjera koje su izvršili Korisnik i Komisija ili Europski revizorski sud;

b.) primjedbi drugih nacionalnih kontrolnih tijela ili ustanova ili kontrolnih tijela ili ustanova Zajednice;

c.) financijskog učinka primijećenih nepravilnosti, koraka koji su poduzeti ili koji su još uvijek potrebni da bi se nepravilnosti otklonile i, kada je to potrebno, prilagodbi u sustavima upravljanja i kontrole.

4. Nakon gore spomenutog pregleda i evaluacija i ne dovodeći u pitanje mjere koje je Korisnik odmah poduzeo, službe Komisije mogu dati svoje primjedbe o sustavima upravljanja i kontrole, a posebno o financijskom učinku primijećenih nepravilnosti. Nacionalni koordinator programa IPA i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje moraju biti obaviješteni o ovim primjedbama. Uz primjedbe se prilaže, kada je to potrebno, zahtjev za korektivnim mjerama radi otklanjanja utvrđenog nedostatka u upravljanju i kontroli i ispravljanje utvrđenih, ali ne i ispravljenih nepravilnosti. Korisnik ima pravo dati svoj odgovor na primjedbe.

Članak 79.

VERIFIKACIJE UPRAVLJANJA

1. Sustavi upravljanja i kontrole uključuju postupke za verifikaciju načina korištenja imovine koja pripada određenoj operaciji, kao i aktivnosti u sklopu operacije, odnosno da li se koristi u skladu s ciljevima programa, zatim za provjeru da li su prijavljeni izdaci uistinu nastali u skladu s mjerodavnim pravilima, da li su robe i usluge isporučeni u skladu s odlukom o odobrenju i da li su zahtjevi za plaćanjem krajnjeg korisnika ispravni. Verifikacije pokrivaju administrativne, financijske, tehničke i fizičke aspekte operacija, kao i one vezane za izvedbu, ovisno o slučaju.

2. Postupci iziskuju evidentiranje terenskih verifikacija. U evidenciji se navodi obavljeni posao, rezultati verifikacije i mjere koje su poduzete u odnosu na odstupanja. Ako fizičke ili administrativne verifikacije nisu iscrpne, već su obavljene na uzorku radova ili transakcija, u evidenciji će se navesti odabrani radovi ili transakcije i opisati način uzorkovanja.

3. U provjerama je potrebno utvrditi da li su problemi na koje se naišlo (a) jednokratne prirode, ili (b) sustavni, u kojem slučaju postoji rizik za ostale ili sve mjere koje obavljaju ista provedbena tijela u državi korisnici. Također je potrebno identificirati uzroke navedenih situacija, daljnje preglede koji su eventualno potrebni i potrebne korektivne i preventivne radnje.

4. Službe Komisije mogu zatražiti od Korisnika da obavi terensku provjeru, da provjeri točnost jedne ili više operacija i zakonitost i ispravnost povezanih transakcija.

Članak 80.

PROVJERE KOJE PROVODI KOMISIJA

1. Komisija će s osnova svoje odgovornosti za izvršenje proračuna Zajednice provjeriti ima li Korisnik uredno funkcionirajuće sustave upravljanja i kontrole, a čime se omogućava učinkovito i efikasno korištenje fondova Zajednice.

U tu svrhu, ne dovodeći u pitanje provjere koje obavlja Korisnik, dužnosnici ili službenici Komisije mogu izvršiti terenske provjere sustava upravljanja i kontrole i operacija koje financira IPA.

2. Službe Komisije pokušat će u najvećoj mogućoj mjeri osigurati da se provjere koje obavljaju izvršavaju na koordinirani način kako bi se izbjeglo ponavljanje provjera u odnosu na isti predmet kroz isto vremensko razdoblje. Korisnik i službe Komisije razmijenit će sve relevantne informacije o rezultatima izvršenih provjera.

3. Terenske provjere koje se obavljaju kako bi se zaštitili financijski interesi Zajednice od nepravilnosti mogu pripremati i provoditi službe Komisije ili Europski revizorski sud, u bliskoj suradnji s nadležnim tijelima države korisnice, a koja će biti na vrijeme obaviještena o predmetu i svrsi provjera kako bi mogla pružiti svu potrebnu pomoć.

4. Ako Korisnik želi, terenske provjere i inspekcije mogu se obavljati zajednički, uz prethodni pristanak nadležnog kontrolnog tijela EK.

5. Dužnosnici Komisije moraju imati pristup, pod istim uvjetima kao nacionalni upravni inspektori i u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, svim informacijama i dokumentaciji o operacijama, a koji su potrebni za pravilno provođenje terenskih provjera i inspekcija. Oni se mogu poslužiti istim inspekcijskim alatima kao i nacionalni upravni inspektori, a to se posebno odnosi na umnožavanje relevantne dokumentacije.

6. U izvršavanju terenskih provjera, službe Komisije mogu pozvati vanjske stručnjake i tijela, a za koje će biti odgovorne službe Komisije, za pružanje tehničke pomoći. Komisija će osigurati da spomenuti dužnosnici i tijela podnesu jamstva u odnosu na vlastitu tehničku kompetentnost, neovisnost i poštivanje pravila o tajnosti podataka.

7. Korisnik će Komisiji staviti na raspolaganje sva odgovarajuća nacionalna kontrolna izvješća o programu i projektima.

8. Službe Komisije mogu također obavljati terenske provjere i inspekcije u odnosu na gospodarske subjekte. Kako bi se službama Komisije olakšalo obavljanje spomenutih provjera i inspekcija, gospodarski subjekti dužni su odobriti pristup svojim poslovnim prostorijama, zemljištu, prijevoznim sredstvima ili drugim područjima koja koriste u poslovne svrhe.

9. Ukoliko se neki gospodarski subjekt usprotivi terenskoj provjeri ili inspekciji, Korisnik će postupajući u skladu s nacionalnim pravilima pružiti pomoć dužnosnicima Komisije kako bi im se omogućilo obavljanje njihove dužnosti u izvršavanju terenske provjere ili inspekcije. Korisnik je dužan poduzeti sve potrebne mjere u skladu s nacionalnim pravom.

10. Službe Komisije će što je prije moguće izvijestiti Korisnika o svakoj činjenici ili sumnji u odnosu na nepravilnost uočenu za vrijeme terenske provjere ili inspekcije.

Članak 81.

PROVJERE KOJE PROVODI KORISNIK

Ne dovodeći u pitanje odgovornost Komisije za izvršenje proračuna Zajednice, Korisnik preuzima odgovornost za financijsku kontrolu projekata. U tu svrhu, mjere koje poduzima uključuju:

a.) verifikaciju ustroja i provedbe sustava upravljanja i kontrole kako bi se osiguralo da se sredstva Zajednice koriste učinkovito i ispravno;

b.) podnošenje Komisiji opisa ovih aranžmana prije prijenosa ovlasti za upravljanje i uvijek kada se uvodi bitna promjena sustava upravljanja i kontrole;

c.) osiguranje da se operacijama i projektima upravlja u skladu sa svim mjerodavnim pravilima Zajednice i da se sredstva koja su im stavljena na raspolaganje koriste u skladu s načelima zdravog financijskog upravljanja;

d.) ovjeravanje točnosti izjava o izdacima koja se podnose Komisije i jamstva da se zasnivaju na računovodstvenim sustavima koji se baziraju na provjerljivim dokaznim dokumentima;

e.) sprječavanje i otkrivanje nepravilnosti, obavješćivanje Komisije o nepravilnostima, u skladu s pravilima, i obavješćivanje Komisije o tijeku upravnih i pravnih postupaka;

f.) povrat iznosa koji su izgubljeni uslijed utvrđene nepravilnosti i kadgod je to potrebno naplata zateznih kamata.

Članak 82.

REVIZIJE UZORKA OPERACIJA ILI TRANSAKCIJA

1. Korisnik će organizirati revizije operacija i transakcija na odgovarajućim uzorcima, a čiji je cilj:

a.) verificirati učinkovitost sustava upravljanja i kontrole, i

b.) verificirati selektivno, na temelju analize rizika ili pomoću druge prikladne metodologije, izjave o izdacima na raznim razinama.

2. U slučaju odabira na temelju analize rizika, provjerom se mora uzeti u obzir sljedeće:

a.) potrebu za provjerom odgovarajuće mješavine vrsta i veličina projekata;

b.) faktore rizika koji su identificirani u nacionalnim provjerama ili provjerama od strane Komisije; i

c.) potrebu da se osigura zadovoljavajuća provjera različitih tipova tijela uključenih u upravljanje i provedbu projekata.

U slučaju neke druge prikladne metodologije, potrebno je jasno to opisati, a provjere se utvrđuju na osnovu toga.

3. Putem provjera, Korisnik verificira sljedeće:

a.) praktičnu primjenu i učinkovitost sustava upravljanja i kontrole;

b.) izvršavanje operacija i projekata u skladu s uvjetima odluka o financiranju i ciljevima projekta;

c.) za odgovarajući broj računovodstvenih zapisa, prepisku o zapisima uz pripadajuću dokumentaciju koja se čuva u raznim tijelima, što uključuje Nacionalni fond;

d.) prisutnost dostatnog revizijskog traga;

e.) za odgovarajući broj izdataka, da su priroda i trenutak nastanka izdatka u skladu s kriterijima prihvatljivosti i da odgovaraju specifikacijama projekta i stvarno obavljenim radovima;

f.) da su stavljena na raspolaganje odgovarajuća nacionalna sredstva sufinanciranja, i

g.) da su operacije i projekti sufinanciranja provedeni u skladu s politikama Zajednice.

Poglavlje XIII.
NADZOR I EVALUACIJA

Članak 83.

NAČELA NADZORA

1. Sukladno članku 59. IPA Provedbene uredbe, Sektorski nadzorni odbor osniva se kako bi pomogao Korisniku u realizaciji ciljeva programa. Na prvoj sjednici nakon stupanja na snagu Sporazuma o financiranju, Sektorski nadzorni odbor pregledava i odobrava odluke koje je donio Sektorski nadzorni odbor »u sjeni«.

2. Sektorski nadzorni odbor mora se uvjeriti u djelotvornost i kvalitetu provedbe programa u cilju realizacije ciljeva programa.

3. Sektorski nadzorni odbor sastaje se barem dvaput godišnje na inicijativu Korisnika ili Komisije.

4. Sektorskim nadzornim odborom zajedno predsjedaju voditelj Operativne strukture i predstavnik Komisije. O sastavu Sektorskog nadzornog odbora odluku donosi Operativna struktura u dogovoru sa službama Komisije. Sektorski nadzorni odbor sastoji se od predstavnika Komisije, Nacionalnog koordinatora programa IPA, Strateškog koordinatora za komponente »Regionalni razvoj« i »Razvoj ljudskih potencijala« i Operativne strukture programa. Kada je to relevantno, također uključuje predstavnike civilnog društva i socioekonomske partnere. Predstavnik međunarodnih financijskih ustanova može sudjelovati u savjetodavnom svojstvu za one operativne programe za koje daje doprinos.

5. Sektorski nadzorni odbor priprema vlastiti poslovnik u skladu s mandatom koji određuju službe Komisije te unutar institucionalnog, pravnog i financijskog okvira odnosne države

korisnice. Sektorski nadzorni odbor dužan je usvojiti poslovnik u dogovoru s Operativnom strukturom i Nadzornim odborom za program IPA.

6. Sektorski nadzorni odbor podnosi izvješća Nadzornom odboru za program IPA. Nadzornom odboru za program IPA dužan je posebno dati informacije o sljedećem:

• napretku u provedbi programa, po prioritetnoj osi i, kada je to relevantno, po mjerama ili operacijama; to uključuje postignute rezultate, pokazatelje financijske provedbe i ostale faktore, a uspostavlja se s ciljem pregleda i poboljšanja provedbe programa;

• svim aspektima funkcioniranja sustava upravljanja i kontrole koje je postavilo Tijelo nadležno za reviziju, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili dužnosnik nadležan za akreditaciju.

7. Sektorski nadzorni odbor dužan je:

a.) razmotriti i odobriti opće kriterije za odabir operacija unutar šest mjeseci od stupanja na snagu Sporazuma o financiranju o programu i odobriti izmjenu kriterija u skladu s potrebama programiranja;

b.) na svakoj sjednici ispitati napredak prema realizaciji konkretnih ciljeva operativnog programa na temelju dokumenata koje je predala Operativna struktura;

c.) na svakoj sjednici pregledati rezultate provedbe, a posebno rezultate vezane za realizaciju ciljeva za svaku prioritetnu os i mjere i evaluacije za vrijeme provedbe; nadzor obavlja pozivanjem na konkretne pokazatelje;

d.) pregledati sektorska godišnja i završna izvješća o provedbi prije slanja Komisiji i Nacionalnom koordinatoru programa IPA;

e.) biti informiran o godišnjem izvješću o reviziji iz članka 29. stavka 2. točke b) IPA Provedbene uredbe ili dijelu izvješća koji se odnosi na operativni program, i o primjedbama koje je Komisija eventualno dala nakon što je pregledala izvješće ili u odnosu na taj dio izvješća;

f.) pregledati prijedlog za izmjenu ili dopunu Sporazuma o financiranju programa i/ili sam program;

g.) biti informiran o revizijama koje se obavljaju i o mišljenju revizijskih tijela i EK u odnosu na provedbu programa;

h.) razmotriti i proučiti Komunikacijski akcijski plan iz članka 99. ovog Sporazuma, kao i naknadne izmjene plana; i

i.) predložiti povremene sastanke na tehničkoj razini, ako su potrebni.

8. Sektorski nadzorni odbor može predložiti Operativnoj strukturi izmjenu ili pregled programa kojim bi se vjerojatno omogućila realizacija ciljeva programa ili poboljšanje upravljanja programom, što uključuje financijsko upravljanje.

9. Sektorski nadzorni odbor može također dati prijedloge Komisiji i Nacionalnom koordinatoru programa IPA, uz primjerak za Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, odluka o mjerama za ispravljanje kojima bi se osigurala realizacija ciljeva programa i poboljšala učinkovitost pružene pomoći.

Članak 84.

EVIDENCIJA O NADZORU

Operativna struktura vodit će evidenciju o nadzoru za svaku operaciju koja će se pripremati u skladu s predlošcima i smjernicama službi Komisije koji se smatraju potrebnim. Evidencija o nadzoru predaje se Sektorskom nadzornom odboru i predstavlja ključni dio Godišnjeg izvješća o provedbi, pripremljenog u skladu sa člankom 85.

Članak 85.

SEKTORSKO GODIŠNJE IZVJEŠĆE O PROVEDBI

1. Operativna struktura dužna je predati sektorsko godišnje izvješće u odnosu na program Komisiji i Nacionalnom koordinatoru programa IPA do 30. lipnja svake godine, a prvi put do 30. lipnja 2008.

2. Izvješća se šalju Nacionalnom koordinatoru programa IPA, Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i Komisiji, nakon što ih pregleda sektorski nadzorni odbor.

3. Sektorska izvješća uključuju sljedeće informacije:

a.) kvantitativan i kvalitativan napredak ostvaren u provedbi operativnog programa, prioritetnih osi, mjera i, ako je primjenjivo, operacije ili skupine operacija u odnosu na njihove specifične, provjerljive ciljeve s kvantifikacijom, kada je to moguće, pomoću pokazatelja na odgovarajućoj razini. Ako je to primjenjivo u okviru komponente »Razvoj ljudskih potencijala«, statistika se raščlanjuje prema spolu;

b.) financijsku provedbu operativnog programa navodeći za svaku prioritetnu os i mjeru:

– ukupne izdatke koje plaćaju krajnji korisnici i koji su uključeni u zahtjeve za plaćanjem koje Nacionalni fond šalje Komisiji;

– ukupne izdatke koji su stvarno nastali i plaćeni od strane Nacionalnog fonda s odgovarajućim javnim ili javnim i privatnim doprinosom; to je popraćeno formularima u elektroničkom obliku u kojima se navode operacije kako bi ih se moglo slijediti od proračunskog izdvajanja od strane Korisnika do završnih plaćanja;

– ukupne uplate zaprimljene od Komisije.

Ako je prikladno, financijska provedba može se predstaviti kroz glavna interventna područja i regije u kojima je pomoć koncentrirana.

c.) u informativne svrhe, indikativnu raščlambu alokacija na temelju Uredbe o programu IPA po kategorijama, u skladu s iscrpnim popisom iz Dodatka XIII.;

d.) korake koje je poduzela Operativna struktura ili Sektorski nadzorni odbor kako bi osigurali kvalitetu i djelotvornost provedbe, a posebno:

– mjere nadzora i evaluacije, uključujući načine prikupljanja podataka;

– sažetak svih značajnih problema uočenih tijekom provedbe programa i poduzetih mjera;

– način korištenja tehničke pomoći;

e.) informacije o aktivnostima informiranja i promidžbe programa;

f.) gdje je to prikladno, za komponentu »Razvoj ljudskih potencijala«, sintezu provedbe sljedećeg:

– uvođenja politike ravnopravnosti spolova i svih aktivnosti vezanih uz ravnopravnost spolova;

– aktivnosti za jačanje sudjelovanja migranata u zapošljavanju i time jačanje njihove socijalne uključenosti;

– aktivnosti za jačanje uključivanja u zapošljavanje i na taj način unaprjeđivanje socijalne uključenosti manjina;

– aktivnosti za jačanje uključivanja u zapošljavanje i socijalnog uključivanja drugih skupina kojima je otežan pristup tržištu rada, uključujući osobe s invaliditetom.

4. Sektorska izvješća smatraju se prihvatljivim ako sadrže sve prikladne informacije iz stavka 3. Službe Komisije o prihvatljivosti sektorskog godišnjeg izvješća izvješćuje Nacionalnog koordinatora programa IPA i Operativnu strukturu u roku od 10 radnih dana od dana primitka izvješća.

5. Nacionalni koordinator programa IPA i Operativna struktura izvješćuju se i o mišljenju Komisije o sadržaju prihvatljivog sektorskog godišnjeg izvješća u roku od dva mjeseca od datuma primitka tog izvješća.

6. Izvješću se prilaže evidencija o nadzoru pripremljena u skladu s predlošcima i smjernicama službi Komisije.

Članak 86.

EVALUACIJA TIJEKOM PROVEDBE

1. Tijekom razdoblja provedbe Korisnik provodi evaluacije povezane s nadzorom programa, posebno kada se za vrijeme nadzora programa uoče značajni odmaci od prvotno utvrđenih ciljeva ili kada budu podneseni prijedlozi za reviziju programa. Tijekom razdoblja provedbe programa provodi se barem jedna evaluacija. Rezultati evaluacije šalju se Sektorskom nadzornom odboru i Komisiji.

2. Evaluacije provode unutarnji ili vanjski stručnjaci ili tijela, funkcionalno neovisni o tijelima iz članka 21. IPA Provedbene uredbe. Rezultati se objavljuju sukladno mjerodavnim pravilima o pristupu dokumentaciji.

Članak 87.

EX POST EVALUACIJA

Ex post evaluacije u nadležnosti su Komisije. Službe Komisije i Nacionalni koordinator programa IPA odlučuju da li se *ex post* evaluacije moraju obavljati na razini programa ili za skupinu programa ili za IPA pomoć u cjelini.

Poglavlje XIV.
REVIZIJA

Članak 88.

NAČELA REVIZIJE

Revizija se provodi u skladu s Odjeljcima III., IV. i V. Okvirnog sporazuma i Glave VIII., Poglavlja I. Financijske uredbe. Provode se u skladu s međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima.

Članak 89.

TIJELO NADLEŽNO ZA REVIZIJU

1. Dužnosti i odgovornosti Tijela nadležnog za reviziju navedene su u Dodatku A Okvirnog sporazuma.

2. Kada reviziju iz članka 88. ovog Sporazuma provodi tijelo koje nije Tijelo nadležno za reviziju, Tijelo nadležno za reviziju osigurava da takva tijela uživaju nužnu funkcionalnu neovisnost.

3. Ako otkrivene slabosti u sustavima upravljanja ili kontrole ili uočena razina nepravilnosti izdataka ne dopuštaju davanje pozitivnog mišljenja za godišnje mišljenje iz članka 18. stavka 1. točke b) Okvirnog sporazuma, ili u završnoj izjavi iz stavka 1. točke c), Tijelo nadležno za reviziju iznosi razloge i procjenjuje opseg problema i njegov financijski učinak.

Članak 90.

REVIZIJSKI TRAG

1. U skladu sa člankom 21. Okvirnog sporazuma, sustavom upravljanja i kontrole programa mora se osigurati dovoljno iscrpan revizijski trag.

2. U smislu ovog Sporazuma, revizijski trag smatra se odgovarajućim ako zadovoljava sljedeće kriterije:

a.) dopušta usklađivanje ukupnih iznosa potvrđenih Komisiji s iscrpnim računovodstvenim podacima i pratećom dokumentacijom koju na raznim upravnim razinama čuva Operativna struktura i krajnji korisnici vezano uz operacije koje se sufinanciraju u okviru operativnog programa;

b.) dopušta provjeru izdvajanja i prijenosa raspoloživih sredstava Zajednice i nacionalnih sredstava;

c.) dopušta provjeru ispravnosti informacija o provođenju programa u skladu s uvjetima Sporazuma o financiranju kojim se odobrava pomoć te ciljevima programa;

d.) dopušta provjeru primjene kriterija za odabir utvrđenih za operativni program, i

e.) sadrži, u odnosu na svaku operaciju, već prema slučaju, tehničke specifikacije i plan financiranja, dokumente vezane uz odobrenje bespovratnih sredstava, dokumente vezane uz postupak javne nabave, izvješća o napretku i izvješća o provedenim provjerama i reviziji.

3. Indikativan opis zahtjeva vezanih za informacije u odnosu na dovoljno iscrpan revizijski trag nalazi se u Dodatku XIV.

4. Korisnik će se uvjeriti da je pažnja posvećena sljedećim pitanjima:

a) da postoje postupci koji osiguravaju da se dokumente koji su relevantni za konkretne stavke nastalih izdataka, izvršenih plaćanja, obavljenih radova i njihova provjera u vezi s programom, a koji su potrebni za dovoljno iscrpan revizijski trag, čuva u skladu sa zahtjevima iz Dodatka XIV.;

b) da postoje podaci o tijelu koje čuva dokumente, kao i o lokaciji; i

c) da su dokumenti na raspolaganju za inspekciju osobama i tijelima koji obično imaju pravo pregledavati takve dokumente.

5. Osobe i tijela iz stavka 4. točke c) jesu:

a) osoblje Nacionalnog fonda, Operativna struktura i pojedinačna tijela koja obrađuju zahtjeve za plaćanjem;

b) službe koje provode reviziju sustava upravljanja i kontrole;

c) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje kao osoba odgovorna za ovjeravanje zahtjeva za plaćanjem tijekom provedbe i završnih plaćanja i osoba ili odjel koji izdaje izjave o zatvaranju mjera; i

d) ovlašteni dužnosnici iz nacionalnih ustanova za reviziju i revizorskih ustanova Zajednice.

Navedene osobe i tijela mogu zatražiti dostavu izvoda ili kopija dokumenata ili računovodstvene evidencije iz stavka 4.

Članak 91.

REVIZIJA OPERACIJA

1. Revizija iz članka 88. ovog Sporazuma provodi se svakih dvanaest mjeseci od 1. listopada u godini u kojoj je donesen program na uzorku operacija koji se bira metodom koju utvrđuje ili odobrava Tijelo nadležno za reviziju. Revizija se provodi na terenu na temelju dokumentacije i evidencije koju čuva korisnik.

2. Revizijom se provjerava ispunjavanjem sljedećih uvjeta:

a.) operacija zadovoljava kriterije odabira za operativni program i provodi se u skladu s odlukom o odobrenju i ispunjava sve primjenjive uvjete vezano uz njezinu funkcionalnost i uporabu ili ciljeve koje treba ostvariti;

b.) prijavljeni izdaci odgovaraju računovodstvenim podacima i pratećoj dokumentaciji koju čuva krajnji korisnik;

c.) izdaci koje prijavljuje korisnik u skladu su s pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima;

d.) javni doprinos plaćen je korisniku u skladu sa člankom 40. stavkom 9. IPA Provedbene uredbe.

3. Ako se čini da su uočeni problemi sustavne prirode i stoga predstavljaju rizik za druge operacije u okviru operativnog programa, Tijelo nadležno za reviziju osigurava provedbu daljnjih provjera, uključujući dodatnu reviziju ako je nužno, u svrhu utvrđivanja opsega takvih problema. Relevantna tijela poduzimaju nužne preventivne i korektivne radnje.

Članak 92.

DOKUMENTI KOJE PODNOSI TIJELO NADLEŽNO ZA REVIZIJU I PRAĆENJE

1. Godišnje izvješće o reviziji i godišnje mišljenje iz članka 29. stavka 2. točke b) IPA Provedbene uredbe zasnivaju se na revizijama sustava i revizijama operacija i pripremaju se u skladu s obrascima iz Dodatka C Okvirnog sporazuma.

2. Mišljenje o završnom izvješću o izdacima iz članka 29. stavka 2. točke b) IPA Provedbene uredbe temelji se na ukupnoj revizijskoj aktivnosti provedenoj od strane Tijela nadležnog za reviziju ili u okviru odgovornosti navedenog tijela, a u skladu s njegovim godišnjim radnim planom. Mišljenje o završnom izvješću o izdacima sastavlja se u skladu s obrascem iz Dodatka E Okvirnog sporazuma.

3. Ako postoji ograničenje u opsegu ispitivanja ili uočena razina nepravilnosti izdataka ne dopušta davanje pozitivnog mišljenja za godišnje mišljenje iz stavka 1., ili u mišljenju o završnom izvješću o izdacima iz stavka 2., Tijelo nadležno za reviziju iznosi razloge i procjenjuje opseg problema i njegov financijski učinak.

4. Nakon primitka izvješća i mišljenja Tijela nadležnog za reviziju, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje:

a) odlučuje da li su potrebna poboljšanja u sustavima upravljanja i kontrole, bilježi odluke u tom smislu i osigurava pravovremenu provedbu poboljšanja;

b) provodi potrebne prilagodbe u zahtjevima za plaćanjem Komisiji.

5. Službe Komisije mogu odlučiti da će same poduzeti radnje praćenja kao odgovor na izvješća i mišljenja, primjerice kroz pokretanje postupka za financijske ispravke, ili mogu zatražiti od države korisnice da poduzme odgovarajuće korake, pri čemu o svojoj odluci obavještavaju Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i Dužnosnika nadležnog za akreditaciju.

Članak 93.

RASPOLOŽIVOST DOKUMENATA

1. U svrhu ovog Sporazuma, Korisnik će osigurati da se na raspolaganju nalaze podaci o identitetu i lokaciji tijela koja čuvaju popratnu dokumentaciju u odnosu na izdatke i revizije, što uključuje sve dokumente potrebne za odgovarajući revizijski trag.

2. Korisnik će osigurati da se dokumenti iz stavka 1. stave na raspolaganje za inspekciju i da se izvodi ili preslike spomenutih dokumenata dostave osobama i tijelima koja imaju pravo na pristup istim, što uključuje barem ovlašteno osoblje Korisnika, Nacionalni fond, Tijelo nadležno za reviziju i ovlaštene dužnosnike Zajednice i njihove ovlaštene predstavnike.

3. Barem sljedeće smatra se uobičajeno prihvaćenim nosačima podataka:

a.) fotokopije izvornih dokumenata;

b.) microfiche izvornih dokumenata;

c.) elektroničke verzije izvornih dokumenata;

d.) dokumenti koji postoje isključivo u elektroničkoj verziji.

4. Postupak za ovjeravanje istovjetnosti dokumenata koji se nalaze na uobičajeno prihvaćenim nosačima podataka s izvornikom utvrđuju nacionalna tijela, te se njime osigurava da su verzije koje se drže u skladu s nacionalnim zakonski propisanim zahtjevima i da se u njih moguće pouzdati u svrhu revizije.

5. Ako dokumenti postoje isključivo u elektroničkoj verziji, računalni sustavi koji se koriste moraju ispunjavati prihvaćene sigurnosne standarde kojima se osigurava da su dokumenti koji se drže u skladu s nacionalnim zakonski propisanim zahtjevima i da se u njih moguće pouzdati u svrhu revizije.

6. Službe Komisije dužne su osigurati da se informacije koje šalje Korisnik ili koje su one prikupile u terenskim inspekcijama čuvaju kao povjerljive i na sigurnom.

Članak 94.

NADZOR, KONTROLA I REVIZIJA OD STRANE KOMISIJE I EUROPSKOG REVIZORSKOG SUDA

Nadzor, kontrola i revizija od strane Komisije i Europskog revizorskog suda provodit će se u skladu s Odjeljkom IV., člancima 27. do 35. Okvirnog sporazuma, i Glavom VIII., Poglavljem I. Financijske uredbe.

Poglavlje XV.
INFORMIRANJE I VIDLJIVOST

Članak 95.

OSOBNI PODACI

Sukladno članku 24. stavku 2. točki d) Okvirnog sporazuma, primjenjuju se odredbe Uredbe (EZ) br. 45/2001 Europskoga parlamenta i Europskog vijeća o zaštiti osoba pri obradi osobnih podataka u ustanovama i tijelima Zajednice te o slobodnome protoku takvih podataka, uz dužno poštivanje zahtjeva vezanih uz sigurnost.

Članak 96.

ELEKTRONIČKA RAZMJENA PODATAKA

1. Korisnik Komisiji dostavlja izvornik dokumenata u papirnatom obliku, datiran i potpisan od strane uredno ovlaštenog dužnosnika. Datum koji se uzima u obzir jest datum na koji je dokument u papirnatom obliku službeno poslan Komisiji.

2. Uz dokumente koje Korisnik Komisiji predaje u papirnatom obliku, Korisnik će također nastojati kadgod je to moguće predati i elektroničku verziju dokumenata.

3. U slučaju odstupanja između verzije u papirnatom obliku i elektroničkih verzija dokumenta, vjerodostojnim dokumentom smatrat će se izvornik u papirnatom obliku.

Članak 97.

INFORMIRANJE I PROMIDŽBA

1. Korisnik daje informacije o programu i promiče program i operacije u skladu sa člankom 24. Okvirnog sporazuma. Informacije moraju biti usmjerene prema građanima i korisnicima, s ciljem naglašavanja uloge Zajednice i osiguranja transparentnosti.

2. Sukladno članku 90. Financijske uredbe, Komisija objavljuje relevantne informacije o ugovorima i bespovratnim sredstvima. Komisija objavljuje rezultate poziva na nadmetanje i poziva na dostavu prijedloga projekata u Službenom listu Europske unije, na stranici EuropeAida i u bilo kojim drugim prikladnim medijima, u skladu s primjenjivim postupcima ugovaranja za vanjsko djelovanje Zajednice.

Članak 98.

OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA O KORISNICIMA FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZAJEDNICE

1. Sukladno članku 24. stavku 2. Okvirnog sporazuma, Korisnik objavljuje sljedeće informacije u odnosu na korisnike financijskih sredstava Zajednice:

a.) ime, odnosno naziv i adresu krajnjih korisnika;

b.) naziv operacija;

c.) iznos sredstava Zajednice izdvojen za odnosne operacije.

2. Informacije iz stavka 1. objavljuju se sukladno standardnoj prezentaciji, na lako dostupnom i u tu svrhu namijenjenom mjestu na internet stranici Korisnika. Ako je objavljivanje na internetu nemoguće, informacije se objavljuju na druge odgovarajuće načine, što uključuje nacionalni službeni list.

3. Objavljivanje se mora provesti unutar prvih šest mjeseci godine koja slijedi nakon zatvaranja proračunske godine u odnosu na koju su sredstva dodijeljena Korisniku.

4. Korisnik je dužan obavijestiti Komisiju o adresi mjesta objavljivanja. Ovu je adresu također potrebno navesti na u tu svrhu namijenjenom mjestu na internetskoj stranici institucija Zajednice iz članka 97. stavka 2. ovog Sporazuma. Ako se informacije objavljuju na drugi način, Korisnik je dužan Komisiji dati potpune podatke o korištenim sredstvima objavljivanja.

Članak 99.

VIDLJIVOST

1. Djelatnosti vezane za stavljanje na raspolaganje i promidžbu informacija o pomoći u sklopu IPA u državi korisnici, sukladno članku 24. stavku 4. Okvirnog sporazuma, provodit će se na temelju Komunikacijskog akcijskog plana (KAP) koji se priprema u skladu s poglavljem koje sadrži provedbene odredbe programa. KAP pregledava Sektorski nadzorni odbor, a sadrži sljedeće:

a.) ciljeve informiranja i promidžbe;

b.) ciljnu skupinu;

c.) sadržaj i strategiju rezultirajućih komunikacijskih i informacijskih mjera;

d.) indikativni proračun;

e.) upravne odjele odgovorne za provedbu;

f.) kriterije za evaluaciju izvršenih mjera.

2. Financiranje za informiranje i promidžbu može se osigurati iz prioriteta tehničke pomoći programa.

3. Na sjednicama Sektorskog nadzornog odbora, Operativna struktura daje izvješće o napretku u provedbi KAP-a i daje članovima Odbora primjere mjera.

4. Kada provedba ovog članka predviđa konkretne djelatnosti vezane za informiranje i promidžbu na operativnoj razini, za takve su djelatnosti odgovorni krajnji korisnici i financiraju se iz iznosa dodijeljenog odnosnom subjektu.

5. Operativna struktura osigurat će da operacije koje se financiraju u okviru programa budu u skladu sa smjernicama EU o vidljivosti za vanjsko djelovanje[9].

Poglavlje XVI.
ZATVARANJE PROGRAMA

Članak 100.

NAČELA ZATVARANJA

1. Zatvaranje programa pretpostavlja financijsko rješavanje dugovanih izdvajanja Zajednice kroz plaćanje konačne bilance ili izdavanje obavijesti o povratu, ili pak povrat izdvojenih sredstava Zajednice. ili automatsku obustavu izdvajanja od strane Komisije. U tu svrhu, Komisiji se podnosi zahtjev za konačnom isplatom.

2. Komisija obavještava Korisnika o datumu zatvaranja programa.

3. Zatvaranje programa ne dovodi u pitanje pravo Komisije da provodi revizije ili poduzima financijske ispravke.

4. Bez obzira na rezultate revizije provedene od strane službi Komisije ili Europskog revizorskog suda, konačno isplaćena bilanca ili iznos koji će biti vraćen Komisiji mogu biti izmijenjeni unutar devet mjeseci od dana na koji je izvršeno završno plaćanje ili od dana izdavanja obavijesti o povratu.

5. Sukladno članku 45. IPA Provedbene uredbe, za zatvaranje programa, Korisnik mora najkasnije do 31. prosinca 2018. predati Komisiji sljedeće dokumente, a kako bi se uspješno zatvorila pomoć Zajednice:

– zahtjev za konačnom isplatom koju izdaje Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje;

– završno izvješće koje podnosi Operativna struktura;

– izjava o zatvaranju o završnom izvješću o izdacima uz završno izvješće o aktivnostima koje izdaje Tijelo nadležno za reviziju;

– revizorsko mišljenje o završnom izvješću o izdacima.

6. Preduvjet za uspješno zatvaranje programa jest da su odredbe iz Poglavlja II. IPA Provedbene uredbe o akreditaciji na snazi i da prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije i dalje vrijedi.

Članak 101.

IZJAVA O ZATVARANJU

1. Izjava o zatvaranju sadrži mišljenje neovisnog Tijela nadležnog za reviziju iz članka 29. IPA Provedbene uredbe o završnom izvješću o izdacima koje je Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje predao Komisiji.

2. Podnošenje izjave o zatvaranju predstavlja preduvjet za zatvaranje programa. Podnosi se Komisiji i Dužnosniku nadležnom za akreditaciju istodobno sa završnim izvješćem o izdacima.

3. Osnova za donošenje mišljenja iz izjave o zatvaranju mora biti jasno objašnjena. Tijelo nadležno za reviziju dužno je izjaviti da završno izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem bilance koje izdaje Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ne sadrže netočne navode. Tijelo nadležno za reviziju posebno će se pozabaviti sljedećim:

– ispravnom prezentacijom i kompilacijom dokumenata;

– ispravnošću i točnošću kalkulacija;

– usklađivanjem završnog izvješća predanog Komisiji s izvješćima koja su provedbena tijela predala Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje;

– dosljednošću s financijskim informacijama, što uključuje informacije o nepravilnostima, iz završnog izvješća;

– zakonitošću i pravilnošću osnovnih financijskih transakcija u skladu s kriterijima prihvatljivosti i direktivama o nabavi;

– revizijama koje su službe Komisije, Europski revizorski sud ili Tijelo nadležno za reviziju proveli u Nacionalnom fondu i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje, Operativnoj strukturi, kao i naručiteljima, kroz sažeti prikaz slabosti uočenih u sustavima upravljanja i kontrole ili u rezultatima financijskih transakcija. Potrebno je uključiti i korektivne mjere određene za otklanjanje slabosti u sustavima upravljanja i kontrole, što uključuje i provedene financijske ispravke;

– uzorkom revidiranih financijskih transakcija, što uključuje informacije o ukupnim javnim rashodima i postotku greške, ako ga ima.

4. Indikativan obrazac izjave o zatvaranju nalazi se u Dodatku E Okvirnog sporazuma.

Članak 102.

ZAVRŠNO IZVJEŠĆE

1. Operativna struktura priprema sektorsko završno izvješće o provedbi programa. Izvješće se odnosi na cijelo razdoblje provedbe i može uključivati zadnje godišnje izvješće.

2. Nakon pregleda od strane Sektorskog nadzornog odbora, Operativna struktura podnosi završno sektorsko izvješće Nacionalnom koordinatoru programa IPA, Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i Komisiji, najkasnije šest mjeseci nakon posljednjeg datuma za prihvatljivost izdataka.

3. Zahtjevi vezani za sadržaj završnog sektorskog izvješća nalaze se u članku 169. IPA Provedbene uredbe. Izvješće uključuje sljedeće:

a) kvantitativan i kvalitativan napredak ostvaren u provedbi programa, po prioritetu i mjeri, u odnosu na njihove specifične ciljeve, uz kvantifikaciju fizičkih pokazatelja, što uključuje rezultate i pokazatelje učinka;

b) financijsku provedbu programa, navodeći ukratko za svaku prioritetnu os i mjeru ukupni stvarno plaćeni izdatak koji je uključen u zahtjeve za plaćanjem koje je Nacionalni fond predao Komisiji, kao i zabilježbu ukupnih uplata zaprimljenih od Komisije i ukupne izdatke koji su stvarno nastali i plaćeni od strane Nacionalnog fonda s odgovarajućim javnim ili javnim i privatnim doprinosom, kao i popis izvršenih operacija;

c) indikativnu raščlambu alokacija na temelju Uredbe o programu IPA, po kategorijama, u skladu s iscrpnim popisom uključenim u Dodatak XIII.;

d) korake koje je poduzela Operativna struktura i/ili Sektorski nadzorni odbor kako bi osigurali kvalitetu i djelotvornost provedbe, a posebno:

i) mjere nadzora i evaluacije, uključujući načine prikupljanja podataka;

ii) sažetak svih značajnijih problema uočenih u provedbi programa i svih naknadno poduzetih korektivnih mjera;

iii) način korištenja tehničke pomoći;

e) mjere poduzete za informiranje i promidžbu programa;

f) popis provedenih projekata i da li su dovršeni i operativni.

4. Završno izvješće smatra se prihvatljivim ako sadrži sve informacije navedene u stavku 3. ovog članka. Službe Komisije obavijestit će Nacionalnog koordinatora programa IPA i Operativnu strukturu o prihvatljivosti završnog izvješća unutar 10 radnih dana od dana primitka.

5. Mišljenje Komisije o sadržaju prihvatljivog završnog sektorskog izvješća daje se Nacionalnom koordinatoru programa IPA i Operativnoj strukturi unutar pet mjeseci od dana primitka prihvatljivog izvješća.

Članak 103.

ZAHTJEV ZA KONAČNOM ISPLATOM

1. Zahtjev za konačnom isplatom, što uključuje uvjerenje o izdacima i izvješće o izdacima sastavlja se u obliku iz Dodatka XVI. Sporazuma o financiranju.

2. Prijavljeni izdaci trebali bi se odnositi na izdatke koje je Nacionalni fond stvarno pretrpio i isplatio. Izdaci bi trebali odgovarati izvršenim plaćanjima uz odgovarajuće račune ili računovodstvenu dokumentaciju istovjetne dokazne vrijednosti. Izdatke mora ovjeriti Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje.

3. Uvjeti koje Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje mora provjeriti kod ovjere izdatka nalaze se u Dodatku XVII.

4. Uz završno izvješće o izdacima mora se priložiti i dodatak o povratima iz Dodatka XVI. ovog Sporazuma.

5. Predfinanciranje isplaćeno Korisniku za program na temelju članka 64. ovog Sporazuma mora biti opravdano plaćanjima krajnjih korisnika najkasnije kada se zatraži konačna bilanca pomoći.

6. Korisnik je dužan obavijestiti Komisiju o povratima izvršenim u razdoblju između podnošenja konačne izjave o izdacima i konačne isplate od strane Komisije kako bi Komisija mogla izvršiti odbijanje. Korisnik također mora obavijestiti Komisiju o izvršenim povratima nakon podnošenja konačne izjave o izdacima i nakon zatvaranja programa i izvršiti povrat IPA doprinosa Komisiji.

Članak 104.

ČUVANJE DOKUMENTACIJE

1. Odgovorno tijelo i vlasti Korisnika dužni su čuvati na raspolaganju za Komisiju svu dokumentaciju vezanu za program, što uključuje dokumente vezane za autorizaciju zahtjeva za plaćanjem, obradu i plaćanje zahtjeva i postupanje prema predujmovima, jamstvima i dugovanjima, kroz razdoblje od barem tri godine nakon zatvaranja programa.

2. Operativna struktura dužna je čuvati pisanu evidenciju o cjelokupnom postupku nabave, dodjele bespovratnih sredstava i ugovaranja kroz razdoblje od barem sedam godina od plaćanja bilance ugovora.

3. Razdoblja iz stavaka 1., 2. i 3. prekidaju se u slučaju pravnih postupaka, financijskih ispravaka ili uredno potkrijepljenog zahtjeva službi Komisije.

Poglavlje XVII.
ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 105.

KONZULTACIJE

1. Sva pitanja vezana za izvršavanje ili tumačenje ovog Sporazuma podliježu konzultacijama između ugovornih stranaka, koje će ako je to potrebno dovesti do izmjena ili dopuna ovog Sporazuma.

2. U slučaju propusta da se izvrši neka obveza predviđena ovim Sporazumom u odnosu na koju nisu pravodobno izvršene korektivne mjere, Komisija može obustaviti financiranje aktivnosti u sklopu IPA nakon konzultacija s Korisnikom.

3. Korisnik se može odreći provedbe aktivnosti u sklopu IPA u cijelosti ili djelomično. Ugovorne stranke će predvidjeti detalje spomenutog odricanja kroz razmjenu pisama.

Članak 106.

RJEŠAVANJE RAZLIKA, ARBITRAŽA

Odredbe članka 42. Okvirnog sporazuma primjenjuju se na odgovarajući način na ovaj Sporazum.

Članak 107.

SPOROVI S TREĆIMA STRANAMA

Odredbe članka 43. Okvirnog sporazuma primjenjuju se na odgovarajući način na ovaj Sporazum.

Članak 108.

DODACI

Dodaci čine sastavni dio ovog Sporazuma.

Članak 109.

VALJANOST

1. Ovaj potpisani Sporazum stupa na snagu na datum na koji Korisnik notificira Komisiji da su ispunjeni svi unutarnji postupci Republike Hrvatske potrebni za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

2. Ovaj Sporazum ostaje na snazi do zadnjeg dana predviđenog za čuvanje dokumentacije vezane za program sukladno članku 104. ovog Sporazuma.

3. U slučaju pravnih postupaka ili u slučaju bilo koje situacije na odgovarajući način dogovorene između stranaka., Sporazum o financiranju ostaje na snazi do konačnog rješenja situacije koja je dovela do produljenja valjanosti.

Članak 110.

PREISPITIVANJE I IZMJENE I DOPUNE

1. Provedba ovog Sporazuma podliježe periodičnim preispitivanjima u vrijeme dogovoreno između stranaka.

2. Svaka izmjena i dopuna usuglašena između stranaka bit će u pisanom obliku i činit će dio ovog Sporazuma. Takva izmjena i dopuna stupa na snagu na datum utvrđen između stranaka.

3. Ako zahtjev za izmjenu i dopunu dolazi od Korisnika, isti predaje zahtjev Komisiji barem šest mjeseci prije namjeravanog datuma stupanja na snagu izmjene ili dopune, osim u slučajevima kada je uredno potkrijepljen dokazima Korisnika i prihvaćen od Komisije.

Članak 111.

PRESTANAK

1. Ovaj Sporazum može okončati svaka stranka putem pisane obavijesti upućene drugoj stranci. Takav prestanak stupa na snagu šest kalendarskih mjeseci od dana pisane obavijesti.

2. Prestanak ovog Sporazuma ne isključuje mogućnost da Komisija izvrši financijske ispravke u skladu sa člancima 49. do 54. IPA Provedbene uredbe.

Članak 112.

JEZIK

Ovaj Sporazum sastavljen je u dva primjerka na engleskom jeziku.

Potpisao, za i u ime Vlade Republike Hrvatske

Zagreb, 5. prosinca 2008.

Hrvoje Dolenec, državni tajnik, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU i Nacionalni IPA koordinator

Potpisao, za i u ime Komisije,

Bruxelles, 4. prosinca 2008.

Nikolaus van der Pas, direktor Opće uprave za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake mogućnosti

DODATAK I.

FINANCIJSKI PLAN

Financijski plan »Razvoj ljudskih potencijala« programa CCI broj 2007HR05IPO001 u Republici Hrvatskoj.

Godine	Ukupni javni rashodi (€) (1)=(2)+(3)	Javni rashodi (€)		IPA stopa sufinanciranja (%) (4)=(2)/(1)
		Doprinos Zajednice (IPA) (€) (2)	Nacionalni javni doprinos (€) (3)	
Godina 2007.				
Prioritetna os 1	4.411.765	3.750.000	661.765	85%
Prioritetna os 2	1.764.706	1.500.000	264.706	85%
Prioritetna os 3	5.882.353	5.000.000	882.353	85%
Prioritetna os 4	1.325.883	1.127.000	198.883	85%

Ukupno godina 2007.	13.384.707	11.377.000	2.007.707	85%
Godina 2008.				
Prioritetna os 1	3.411.765	2.900.000	511.765	85%
Prioritetna os 2	4.117.648	3.500.000	617.648	85%
Prioritetna os 3	5.882.353	5.000.000	882.353	85%
Prioritetna os 4	1.529.412	1.300.000	229.412	85%
Ukupno godina 2008.	14.941.178	12.700.000	2.241.178	85%
Godina 2009.				
Prioritetna os 1	3.352.942	2.850.000	502.942	85%
Prioritetna os 2	4.705.883	4.000.000	705.883	85%
Prioritetna os 3	7.000.000	5.950.000	1.050.000	85%
Prioritetna os 4	1.647.059	1.400.000	247.059	85%
Ukupno godina 2009.	16.705.884	14.200.000	2.505.884	85%
Godine 2007.-2009.				
Prioritetna os 1	11.176.472	9.500.000	1.676.472	85%
Prioritetna os 2	10.588.237	9.000.000	1.588.237	85%
Prioritetna os 3	18.764.706	15.950.000	2.814.706	85%
Prioritetna os 4	4.502.354	3.827.000	675.354	85%
Ukupno godine 2007.-2009.	45.031.769	38.277.000	6.754.769	85%

DODATAK II.

UVJERENJE I IZVJEŠĆE O IZDACIMA I ZAHTJEV ZA PLAĆANJEM TIJEKOM PROVEDBE

EUROPSKA KOMISIJA

INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOĆI – IPA

Komponenta »Razvoj ljudskih potencijala« (Komponenta IV)

Uvjerenje i izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem

_____

Naziv operativnog programa

Odluka Komisije od

Sporazum o financiranju od

Referentni broj Komisije (CCI):

Nacionalna referenca (ako postoji)

UVJERENJE

Ja, dolje potpisani,

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje,

ovime potvrđujem da su svi izdaci navedeni u priloženom izvješću u skladu s kriterijima prihvatljivosti izdataka koji su propisani u Sporazumu o financiranju i Dodatku XIX. ovog Sporazuma koji je potpisan između Komisije Europskih zajednica i Vlade Republike Hrvatske i stupa na snagu (DATUM) te da su nastali i plaćeni od strane krajnjih korisnika tijekom provedbe operacija odabranih u okviru operativnog programa u skladu s uvjetima za dodjelu pomoći IPA.

nakon(1)			20…	i iznose:	euro2

(točan broj do dva decimalna mjesta)

Priloženo izvješće o izdacima, raščlanjeno prema prioritetnim osima i mjerama, temelji se na računima koji su privremeno zatvoreni dana[10]

		20…

i čini sastavni dio ovog uvjerenja.

Potvrđujem i da operacije napreduju u skladu s uvjetima iz Sporazuma o financiranju, posebice da:

1. Svi zahtjevi iz članka 67. Sporazuma o financiranju ispunjeni su, posebno

• Poštivane su gornje granice za pomoć Zajednice u okviru svake prioritetne osi u skladu s financijskom tablicom (Dodatak I.) Sporazuma o financiranju;

• Operativna struktura poslala je Komisiji sektorska godišnja izvješća o provedbi, uključujući najnovija;

• Tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji najnovije revizijsko izvješće i mišljenje o usklađenosti sustava upravljanja i kontrole sa zahtjevima Uredbe (EZ) 718/2007 te bilo kojeg sporazuma između Komisije i države korisnice;

• Akreditacija koju je odobrio dužnosnik nadležan za akreditaciju i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje je na snazi, a prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije i dalje vrijedi;

• Plaćanja nisu obustavljena u skladu sa člankom 72. Sporazuma of financiranju.

2. Izvješće o izdacima je točno, nastalo na temelju pouzdanih računovodstvenih sustava i temelji se na provjerljivoj popratnoj dokumentaciji;

3. Prijavljeni izdaci u skladu su s primjenjivim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima i nastali su u odnosu na operacije koje su predmet financiranja u skladu s kriterijima koji se primjenjuju na program i primjenjivim pravilima i propisima Zajednice, posebno onim koji se odnose na Sporazum o financiranju.

4. U izvješću o izdacima i zahtjevu za plaćanjem uzeti su u obzir, ako je primjenjivo, svi vraćeni iznosi i primljene kamate te e neto prihodi od operacija koje se financiraju u okviru operativnog programa;

5. Raščlamba temeljnih operacija zabilježena je u računalnim datotekama i dostupna je, na zahtjev, mjerodavnim odjelima Komisije.

U skladu sa člankom 104. Sporazuma o financiranju, prateća dokumentacija je dostupna i bit će dostupna barem tri godine nakon zatvaranja operativnog programa od strane Komisije.

Datum		20…

Ime tiskanim slovima, funkcija i potpis

Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

DODATAK 1 Izvješću o izdacima:

DODATAK 2. Izvješću o izdacima:

DETALJI IZNOSA KOJI SE MOGU VRATITI NAKON UKIDANJA POTPUNOG ILI DIJELA DOPRINOSA ZAJEDNICE OPERACIJI (ČL. 66. STAVAK 3. TOČKA D) SPORAZUMA O FINACIRANJU)

Naziv prioriteta/mjere /operacije	
Iznos čiji povrat je zatražen	
Dužnik	
Datum izdavanja naloga za povratom sredstava	
Tijelo koje je izdalo nalog za povratom sredstava	
Datum povrata sredstava	
Vraćeni iznos	

DODATAK 3. Izvješću o izdacima:

UKUPNOST SREDSTAVA ZAJEDNICE NA DEVIZNOM RAČUNU ODREĐENE KOMPONENTE NA DATUM POSLJEDNJEG TEREĆENJA NA KOJE SE ODNOSI OVO IZVJEŠĆE (ČL. 66. ST. 3. T. E SPORAZUMA O FINANCIRANJU)

_____€

i ostvarene kamate _____€

od …. (datum) do (datum) sukladno čl. 62. st. 1. i čl. 65. Sporazuma o financiranju

DODATAK 4

IZVJEŠĆU O IZDACIMA (ISPUNJAVA ČELNIK OS)

Prioritet / mjera	Financijska tablica			Ukupni javni trošak projekata odobrenih od strane OS			Ukupni javni trošak ugovorenih projekata (m EUR)			Javni izdaci za plaćanaja odobrena sa strane OS (I koja su isplaćena krajnjim korisnicima))			Ugovoreni projekti /Ukupni javni trošakt	Javni izdaci odobreni od strane OS/Ukupni javni trošakt
	Ukupno	Zajednica	Nacionalni javni	Ukupno	Zajednica	Nacionalni javni	Ukupno	Zajednica	Nacionalni javni	Ukupno	Zajednica	Nacionalni javni		
	1=2+3	2	3	4=5+6	5	6	7=8+9	8	9	10=11+12	11	12	13=7/1	14=10/1
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	%	%
1.1														
1.2														
Prioritet 1														
2.1														
2.2														
Prioritet 2														
3.1														
3.2														

Prioritet 3														
4.1														
4.2														
Prioritet 4														
HRDOP Ukupno														

ZAHTJEV ZA PLAĆANJEM: Plaćanje tijekom provedbe

Naziv operativnog programa:

Referentni broj operativnog programa (CCI):

U skladu s Dodatkom A Okvirnog sporazuma (članak 25. Uredbe (EZ) br. 718/2007), ja, dolje potpisani (tiskanim slovima ime Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje), ovime tražim plaćanje iznosa od …. eura kao uplatu tijekom provedbe.

Ovaj je zahtjev prihvatljiv jer:

	Brisati prema potrebi
(a) tijekom čitavog razdoblja za svaku prioritetnu os nije uplaćeno više od maksimalnog iznosa pomoći iz IPA Fondova u skladu sa Sporazumom o financiranju i odlukom Komisije kojom se odobrava operativni program.	
(b) Operativna struktura poslala je Komisiji sektorska godišnja izvješća o provedbi, uključujući i najnovije u skladu sa člankom 65. stavkom 1. točkom c. Sporazuma o financiranju.	*– Operativna struktura proslijedila ga je u roku iz članka 83. Sporazuma o financiranju.* *– nalazi se u prilogu*
(c) Tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji, u skladu s člankom 92. Sporazuma o financiranju, najnovije godišnje revizijsko izvješće i mišljenje o usklađenosti sustava upravljanja i kontrole sa zahtjevima Uredbe (EZ) 718/2007 i/ili o bilo kakvom sporazumu između Komisije i države korisnice	*– Tijelo nadležno za reviziju proslijedilo ga je u roku iz članka 90. Sporazuma o financiranju.*

	– nalazi se u prilogu
(d) akreditacije koje su dodijelili Dužnosnik nadležan za akreditaciju i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje su na snazi, a prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije i dalje vrijedi	
(e) uplate nisu obustavljene u skladu sa člankom 72. Sporazuma o financiranju	
(f) Nije došlo do niti jedne od situacija koje bi opravdavale blokiranje uplata za velike projekte	

Uplatu treba izvršiti Komisija tijelu koje je država korisnica ovlastila u svrhu provedbe plaćanja.

Ovlašteno tijelo	
Banka	
Bankovni račun br.	
Vlasnik računa (ako nije isti kao i ovlašteno tijelo)	
Datum	20…

Ime tiskanim slovima, pečat, funkcija i potpis

Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

DODATAK III.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O POVUČENIM I VRAĆENIM IZNOSIMA I POVRATIMA NA ČEKANJU
(članak 66. stavak 3. točka d. Sporazuma o financiranju)

1. POVUČENA I VRAĆENA SREDSTVA ZA GODINU 20…. NA TEMELJU IZVJEŠĆA O IZDACIMA[11]

Prioritetna os	Povučena sredstva				Vraćena sredstva			
	Ukupni izdaci krajnjeg korisnika	Javni doprinos	Stopa sufinanciranja1	Doprinos EU-a	Ukupni izdaci krajnjeg korisnika	Javni doprinos	Stopa sufinanciranja1	Doprinos EU-a
1								
Operacija 1.1.x								
2								
Operacij								

a 2.1.x								
3								
Operacija 3.1.x								
Ukupno								

2. IZNOSI KOJI JOŠ NISU VRAĆENI NA DAN 31.12. 20..

Prioritetna os	Godina pokretanja postupka povrata	Javni doprinos koji će biti vraćen	Stopa sufinanciranja1	Doprinos EU-a koji će biti vraćen
1	2007			
Operacija 1.1.x				
	2008			
	…			
2	2007			
Operacija 2.1.x				
	2008			
	…			
3	2007			
Operacija 3.1.x				
	2008			
	…			
Ukupno	2007			
	2008			
	…			
Sveukupno				

DODATAK IV.

PREDVIĐANJA VJEROJATNIH ZAHTJEVA ZA PLAĆANJEM
(članak 63. stavak 2. točka c) Sporazuma o financiranju)

Privremena predviđanja vjerojatnih zahtjeva za plaćanjem prema programima za tekuću i sljedeću financijsku godinu (u eurima):[12]

CCI:	Sufinanciranje Zajednice1	
Ime programa:	[tekuća godina]	[sljedeća godina]

(1) U tablicu bi trebalo navesti samo predviđanja vjerojatnih zahtjeva za plaćanjem u odnosu na doprinos Zajednice, a ne ukopno predviđanje troškova. Kod predviđanja vjerojatnih zahtjeva za plaćanje, doprinos Zajednice bi trebalo navesti za određenu godinu i ne bi se trebao zbrajati od početka programskog perioda.

DODATAK V.

POPIS TIJELA, IMENA I ADRESA ZA KONTAKT
(članak 28. stavak 3. Sporazuma o financiranju)

Polje 1. **2007HR05IPO001**

Polje 2. **Operativni program za razvoj ljudskih potencijala**

Polje 3. **IPA komponenta IV**

Polje 4. **Korisnik – Republika Hrvatska**

Polje 5. **Nacionalni koordinator programa IPA**

Ime: Državni tajnik, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU

Adresa: Radnička 80/V, 10 000 Zagreb

Telefon: 00 385 1 4569 205

Polje 6. **Strateški koordinator za komponente »Regionalni razvoj« i »Razvoj ljudskih potencijala«**

Ime: Zamjenica državnog tajnika, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU

Adresa: Radnička 80/V, 10 000 Zagreb

Telefon: 00 385 1 4569 194

Polje 7. **Dužnosnik nadležan za akreditaciju**

Ime: Ministar, Ministarstvo financija

Adresa: Katančićeva 5, 10 000 Zagreb

Telefon: 00385 1 4591 300

Polje 8. **Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje**

Ime: Državna tajnica, Ministarstvo financija

Adresa: Katančićeva 5, 10 000 Zagreb

Telefon: 00 385 1 4591 479

Polje 9. **Nacionalni fond**

Ime: Načelnica, Ministarstvo financija

Adresa: Katančićeva 5, 10 000 Zagreb

Telefon: 00 385 1 4591243

Polje 10. **Tijelo nadležno za reviziju**

Ime: Ravnatelj, Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije

Adresa: Katančićeva 5, 10 000 Zagreb

Telefon: 00385 1 4591 041

Polje 11a. **Ugovaratelj**

Ime: Ravnatelj, Agencija za strukovno obrazovanje

Adresa: Lastovska 23, 10 000 Zagreb

Telefon: 00358 1 6274 603

Polje 11b. **Ugovaratelj**

Ime: Ravnateljica, Hrvatski zavod za zapošljavanje

Adresa: Radnička cesta 39/1, 10 000 Zagreb

Telefon: 00 385 1 6126 024

Polje 12. **Operativna struktura**

Ime: Državna tajnica, Ministarstvo gospodarstva rada i poduzetništva, Uprava za rad i tržište rada, Odjel za europske integracije i upravljanje projektima

Adresa: Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb

Telefon: 00385 1 6106 310

Polje 12.a **Voditelj Operativne strukture**

Ime: Državna tajnica, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Uprava za rad i tržište rada, Odjel za europske integracije i upravljanje projektima

Adresa: Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb

Telefon: 00385 1 6106 310

Polje 12.b **Posebno tijelo – Tijelo nadležno za prioritete 1 i 4**

Ime: Državna tajnica, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Uprava za rad i tržište rada, Odjel za europske integracije i upravljanje projektima

Adresa: Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb

Telefon: 00385 1 6106 310

Polje 12.c **Posebno tijelo – Tijelo nadležno za prioritet 2, mjeru 1**

Ime: Državna tajnica, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Odjel za humanitarnu pomoć i suradnju s organizacijama civilnog društva

Adresa: Ksaver 200 A, 10 000 Zagreb

Telefon: 00 385 1 4698 450

Polje 12.d **Posebno tijelo – Tijelo nadležno za prioritet 2, mjeru 2 i prioritet 3**

Ime: Državni tajnik, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Uprava za srednje obrazovanje,

Adresa: Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb

Telefon: 00 385 1 4569 010

Polje 13. **Nadzorni odbor programa IPA**

Predsjedavajući: Državni tajnik, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU

Su-predsjedavajući: Šef Delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj

Polje 14. **Sektorski nadzorni odbor za Operativni program »Razvoj ljudskih potencijala«**

Predsjedavajući: Državna tajnica, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Supredsjedavajući Voditelj jedinice A/2, Opća uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake prilike

Polje 15. **Opća uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake prilike**

Adresa: Rue du Spa 3, B-1000 Brussels, Belgium

Polje 16**. Dužnosnik za ovjeravanje prema Delegaciji**

Ime: Glavni ravnatelj

Polje 17. **Dužnosnik za ovjeravanje prema Poddelegaciji**

Ime: Voditelj jedinice A/02

Polje 18**. Jedinica za reviziju**

Ime: Jedinica I/03

Polje 19. **Europski ured za borbu protiv prevara (OLAF)**

Ime: Uprava C – Operativna potpora i potpora politici

Adresa: Rue Joseph II 30, B-1049 Brussels, Belgium

Telefon: 00(32-2) 299 11 11

DODATAK VI.

Posebni uvjeti vezano uz prijenos ovlasti za upravljanje

Upravljanje komponentom »Razvoj ljudskih potencijala« u okviru pomoći programa IPA prenosi se na Republiku Hrvatsku pod sljedećim uvjetima:

1) Hrvatska treba poštivati preporuke i povezane rokove radi njihove provedbe, iz Dodatka I. Odluci o prijenosu ovlasti za upravljanje koja se odnosi na komponentu »Razvoj ljudskih potencijala« na Republiku Hrvatsku i kako je prikazano u Dodatku VI.a ovog sporazuma;

2) Hrvatska Komisiji treba u redovnim vremenskim razmacima dostavljati izvješća o provedbi decentraliziranog sustava i napretku prema ispunjenju preporuka i povezanih rokova u svrhu njihove provedbe, iz Dodatka I. Odluci o prijenosu ovlasti upravljanja koja se odnosi na komponentu »Upravljanje ljudskim potencijalima« na Republiku Hrvatsku i kako je prikazano u Dodatku VI.a ovog sporazuma;

3) Hrvatska treba unaprijed obavijestiti i pribaviti odobrenje od Komisije o svakoj značajnoj promjeni u strukturama i sustavu upravljanja programom IPA kako je opisano u zahtjevu koji je Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje podnio u skladu sa člankom 13. stavkom 3. Uredbe (EZ-a) br. 718/2007 koju je Opća uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake mogućnosti zaprimila 22. travnja 2008.

Komisija treba provesti ex-ante kontrole kako je navedeno u Dodatku II. Odluci o prijenosu ovlasti upravljanja koja se odnosi na komponentu »Upravljanje ljudskim potencijalima« na Republiku Hrvatsku i kako je prikazano u Dodatku VI. b ovog sporazuma.

DODATAK VI.a

SAŽETAK NALAZA I PODUZETIH RADNJI

Referentni dokument: Završno izvješće o obavljenoj reviziji od 20. 10. 2008.

1.1. Ocjena rizika: VISOK

Tijelo	Područje i nalaz
Sva tijela koja čine OS	Uspostava Jedinica za unutarnju reviziju (Detalji: Pogledajte nalaz 4.3.2. – str. 32., Nalaz 2.) Potrebne kapacitete unutarnje revizije tek treba izgraditi u svim tijelima koja čine OS. Preporuka: Dovršiti uspostavu jedinica za unutarnju reviziju i započeti s izgradnjom kapaciteta unutarnje revizije kao pitanje prioriteta. Rok: 31. 12. 2008.
Tijelo nadležno za reviziju	Dovršetak uspostave, Popunjavanje radnih mjesta i aktivnosti ustupanja poslova: (Detalji: Pogledajte nalaz 4.4.2. – str. 41. do 43., Nalazi 1. i 2.) Tijelo nadležno za reviziju trenutno nema odgovarajuće resurse i kapacitete za izvršavanje funkcija koje su mu dodijeljene. Stoga se planira ustupiti aktivnosti revizije na razdoblje od dvije godine. No postoji opasnost da bi ova odluka, kojoj je namjera pomoći Tijelu nadležnom za reviziju u izgradnji njegovih unutarnjih kapaciteta, mogla imati ograničen učinak ako se istovremeno ne usvoje i strukturne mjere. Hitno je potrebno: prevesti »izraze dobrih namjera« u zakonodavne radnje (na primjer ministarsku odluku ili istovjetnu vladinu mjeru za osiguranje uvjeta koji bi bili barem istovjetni onima koje nude ostali sektori javne uprave; jasno navesti u nacrtu opisa posla kao i u budućem ugovoru koji se potpisuje s vanjskim izvođačem da Tijelo nadležno za reviziju zadržava puno vlasništvo nad postupkom revizije, provodeći učinkovit nadzor i dajući smjernice. U suprotnom, postoji opasnost da Tijelo nadležno za reviziju neće moći razviti dovoljne unutarnje resurse tijekom razdoblja ustupanja poslova te da će biti u potpunosti ovisno o radu vanjskih revizora. Preporuka: S obzirom da je ukupni cilj osigurati dovoljne resurse do početka 2009. godine,

	kada će se aktivnosti na IPA-i početi značajno povećavati, Tijelo nadležno za reviziju treba pripremiti detaljan akcijski plan u kojem će navesti: da će Agencija biti potpuno u funkciji do kraja 2008. i da će postupak zapošljavanja biti dovršen kako bi se Tijelu nadležnom za reviziju omogućilo aktivno sudjelovanje u radu vanjskih revizora. Zapošljavanje prvo treba usmjeriti na zapošljavanje načelnika, kako bi se osigurala potrebna unutarnja obuka manje iskusnih revizora. Za ustupljene poslove, Tijelo nadležno za reviziju moći će obavljati odgovarajući nadzor i zadržati vlasništvo nad postupkom Rok: 31. 12. 2008.

1.2 Ocjena rizika: SREDNJI

Tijelo	Područje i nalaz
NDO i čelnik Operativne strukture (ČOS)	Pravni i ugovorni okvir u Hrvatskoj (Detalji: Pogledajte nalaz 4.1.2. – str. 24., Nalaz 1.) Funkcije tijela uključenih u upravljanje programom IPA, opisane u provedbenim i operativnim sporazumima kao i u Priručniku o provedbi (PP), ponekad su različite, suprotstavljene, proturječne ili nedovoljno opisane Preporuka: Isti popis funkcija za različita tijela uključena u provedbu programa IPA (TNOP, TNPM, Provedbeno tijelo i Agencija za provedbu) trebaju se naći u oba sporazuma (provedbenom i operativnom) ili se na njih treba pozvati. Isto se odnosi i na relevantna poglavlja PP-a. Osigurati reviziju, usklađivanje funkcija i uklanjanje ili izmjenu svih suprotstavljenih, proturječnih, preklapajućih ili općenitih odredbi. Rok: 31. 1. 2009.
NDO i ČOS	Izjava o jamstvu: (Detalji: Pogledajte nalaz 4.1.2. – str. 25., Nalaz 2.) Svijest povezana s postupkom Izjave o jamstvu općenito je nedovoljna. Posebice uloga Unutarnje revizije (revizija vlastitih ocjena tih institucija) nejasna je većini tijela i institucija. Također nedostaju posebna znanja, dokumentacija i obuka.

	Preporuka: NDO treba pružiti dodatne smjernice i organizirati posebnu obuku u vezi s postupkom izjave o jamstvu. Detaljnu metodologiju za godišnje izjave o jamstvu treba slijediti u skladu s PP-om i smjernicama dobivenim od NF-a. Rok: 31. 1. 2009.
ASO – provedbeno tijelo unutar Operativne strukture	Zapošljavanje (Detalji: Pogledajte nalaz 4.3.2 – str. 33. i 34., Nalaz br. 2.) ASO planira zaposliti tajnika/cu koji bi bio/bila zadužen/a za evidentiranje svih dolaznih dopisa Preporuka: Popuniti slobodna radna mjesta u ASO-u čim je prije moguće. Rok: 31. 1. 2009.
ČOS; Sva tijela koja čine OS	Ažuriranje operativnih priručnika (PP-i) (Detalji: Pogledajte nalaz 4.3.2 – str. 36., Nalaz 5.) Funkcije za tijela uključena u upravljanje programom IPA, kako su opisane u PP-ima, ponekad su različite, suprotstavljene, proturječne, ili nedovoljno opisane. Preporučeno je, i dogovoreno od strane nacionalnih tijela, da će se popis funkcija revidirati i uskladiti te da će sve suprotstavljene, proturječne, preklapajuće ili općenite odredbe biti uklonjene ili izmijenjene. Preporuka: Osigurati reviziju, usklađivanje funkcija i uklanjanje ili izmjenu svih suprotstavljenih, proturječnih, preklapajućih ili općenitih odredbi. Rok: 31. 12. 2008.
Sva tijela unutar Operativne strukture	Verifikacija izdataka: (Detalji: Pogledajte nalaz 4.3.2. – str. 37., Nalaz 6.) Nisu pripremljeni popisi provjere radi verifikacije mjesečnih/kvartalnih izvješća krajnjih korisnika prije dostavljanja idućoj razini (TNPM/TNOP) Na razini resornih ministarstava, popisi provjere i postupci za verifikaciju prijavljenih izdataka previše su općeniti i nejasni i ne dodaju vrijednost

	postupku nadzora na i nad radom Provedbenih tijela. Preporuka: Prema smjernicama ČOS-a, provedbena tijela i TNPM-i trebaju sastaviti popise provjere radi verifikacije mjesečnih/kvartalnih izvješća zaprimljenih od krajnjih korisnika. Informacije su od ključne važnosti u svrhu sektorskih nadzornih odbora. Rok: 31. 12. 2008.
ČOS; Sva tijela unutar Operativne strukture	Smjernice o bespovratnim sredstvima i čuvanje dokumenata: (Detalji: Pogledajte nalaz 4.3.2. – str. 38., Nalaz 7.) Metodologiju o tome kako prenijeti kriterije za odabir u jasne i odgovarajuće smjernice o bespovratnim sredstvima još trebaju utvrditi Provedbena tijela pod nadzorom ČOS-a. Postupci čuvanja dokumenata od strane korisnika bespovratnih sredstava, uz osiguranje odgovarajućeg revizijskog traga, također još nisu izrađeni. Preporuka: U svrhu ispunjenja ciljeva OP-a, ČOS treba preuzeti vodeću ulogu u osiguranju visoko kvalitetnih projektnih prijedloga i treba voditi i koordinirati procesom, osiguravajući da tijela OS-a razrade jasnu metodologiju o tome kako će kriterije za odabir ugraditi u smjernice o bespovratnim sredstvima. Nadalje, potrebno je utvrditi postupke čuvanja/pohranjivanja dokumenata od strane korisnika bespovratnih sredstava. Rok: 31. 1. 2009.
Sva tijela unutar Operativne strukture	Terenske provjere: (Detalji: Pogledajte nalaz 4.3.2 – str. 39., nalaz 8.) U PS-U i PP-ima, planirane su terenske provjere za različita tijela (TNOP, TNPM, i PT). No čini se da nedostaje koordinacija i da nije jasna alokacija terenskih zadataka između različitih uključenih tijela. Stoga je povećana opasnost od nekoordiniranih terenskih provjera s potencijalno proturječnim rezultatima kao i kašnjenja s ovjeravanjem izdataka i provedbom mjera. Postoji potreba za uspostavom jasnih veza između rezultata administrativnih provjera i terenskih provjera. Preporuka: MINGORP, u ulozi ČOS-a i TNOP-a, treba osigurati koordinaciju između

	različitih tijela OS-a koja izvršavaju terenske provjere. Potreba za uspostavljanjem veze između rezultata administrativnih i terenskih provjera (npr. intenzivnije terenske provjere kada administrativne provjere pokazuju učestale pogreške). Osigurati potrebnu koordinaciju između različitih tijela Operativne strukture (tijela nadležnog za OP, tijela nadležnih za prioritetnu os/mjere i provedbenih tijela/agencije) kako bi se jamčila nesmetana provedba terenskih provjera. Rok: 31. 1. 2009.
Tijelo nadležno za reviziju	STRATEGIJA OBUKE (Detalji: Pogledajte nalaz 4.4.2. – str. 44., Nalaz 3.) Nije izrađena ukupna strategija obuke. Nedostaju prioriteti obuke, vremenski rasporedi i osobe koje će provoditi obuku. Preporuka: Potrebno je utvrditi ukupnu i detaljnu strategiju obuke. Nju je zatim potrebno prevesti u posebne pojedinačne planove obuke. Nadzor cijelog postupka, sa svim potrebnim prilagodbama, treba obaviti najmanje godišnje Rok: 31. 12. 2008.
Tijelo nadležno za reviziju	Izrada nacrta IPA priručnika za reviziju (Detalji: Pogledajte nalaz 4.4.2. – str. 45., Nalaz 4. Tijelo nadležno za reviziju još nije izradilo priručnik za reviziju za IPA-u. Ovaj priručnik bi ipak trebalo izraditi i provesti prije početka aktivnosti revizije. Preporuka: IPA priručnik za reviziju treba dovršiti prije početka aktivnosti revizije. Rok: 31. 12. 2008.
Tijelo nadležno za reviziju	Oslanjanje na rad Jedinica za unutarnju reviziju (Detalji: Pogledajte nalaz 4.4.2. – str. 46., Nalaz 5.) Iz nekoliko razloga, još nisu ispunjeni uvjeti koji bi Tijelu nadležnom za reviziju omogućili oslanjanje na rad različitih jedinica unutarnje revizije

	unutar Operativnih struktura. Preporuka: Tijelo nadležno za reviziju treba izraditi smjernice za jedinice unutarnje revizije kako bi ih se bolje pripremilo za predstojeće zadatke pomoći Tijelu nadležnom za reviziju u revizijama sustava. Rok: 31. 12. 2008.

1.3 Ocjena rizika: NIZAK

Tijelo	Područje i nalaz
Nacionalni fond	Računovodstveni program: (Detalji: Pogledajte nalaz 4.2.2 – str. 29., Nalaz 1.) Računovodstvo u Nacionalnom fondu još uvijek se zasniva na ručnom papirnatom sustavu i korištenju MS Excel tablica. Komisija detaljno ne određuje koju vrstu računovodstvenog sustava zemlje korisnice trebaju koristiti, ali je očigledno da je korištenje postojećih jednostavnih nezaštićenih Excel-tablica krajnje podložno pogreškama. Preporuka: Obavijestiti je li predviđena zamjena ručnog papirnatog sustava s IT sustavom i, ako je, dostaviti ažurirano stanje i vremenski raspored za uvođenje IT sustava. Rok: 31. 3. 2009.
Sustav u cjelini (uglavnom NIPAK, ali i NF)	Informacijski sustav upravljanja (MIS): (Detalji: Pogledajte nalaz 4.5 – str. 47. – 48., Nalaz 1.) MIS još ne postoji. Spominje se u nekoliko poglavlja priručnika o provedbi (nadzor, izvješćivanje, IT). Ipak, postoji točan vremenski raspored za njegovo dizajniranje. Što se tiče provedbe, prema primljenim informacijama, MIS bi trebao početi funkcionirati u lipnju 2009. Nema odgovarajućih tehničkih resursa kako bi se osigurala provedba MIS-a i razmišlja se o ustupanju poslova.
	Preporuka: Obavijestiti ad hoc i na kvartalnoj osnovi o stanju za provedbu Informacijskog sustava upravljanja. Informacije moraju biti nadopunjene ažuriranim i realnim rasporedom. Ukoliko se odluči za ustupanje poslova, opis poslova ugovora o uslugama treba jasno utvrditi vlasništvo nad postupkom provedbe, davanje smjernica

	i ulogu ukupnog nadzora. Također je potrebno osigurati dostatnu obuku. Kada MIS bude dovršen i prije unosa, pobrinuti se da se izvrši IT revizija (ISO standardi). Rok: 30. 6. 2009.

(samo radi informacije) Preporuke kojima je posvećena pažnja između nacrta i završnog izvješća

U ovom dijelu navodi se popis nalaza gdje su hrvatska tijela mogla pokazati tijekom proturječnog postupka da su poduzete dovoljne korektivne radnje. Stoga su nalazi prema ovom izvješću popisani tek zbog potpunosti i dovoljnog dokumentarnog revizijskog traga između faze nacrta i završnog izvješća.

Tijelo	Područje i nalaz
NDO i ČOS	Upravljanje rizikom: (Detalji: Pogledajte nalaz 4.1.2. – str. 26., Nalaz 3.) Ciklus upravljanja rizikom još nije razvijen na odgovarajući način za Komponentu IV. Još nije poduzeta odlučujuća radnja kako bi se osiguralo ublažavanje utvrđenih rizika. Nije dostupna relevantna dokumentacija koja se odnosi na utvrđene rizike. Preporuka: Snažno se preporučuje poduzimanje sljedećih glavnih koraka u upravljanju rizikom: (1) Utvrđivanje rizika; (2) Ocjena rizika; (3) Odabir aktivnosti ublažavanja odgovora na rizik; (4) Provedba aktivnosti ublažavanja; (5) Nadzor i izvješćivanje. Posebnu metodologiju ocjene/upravljanja rizikom navedenu u PP-u treba redovno ažurirati.
ČOS	Konačna uspostava IPA struktura za Komponentu IV (Detalji: Pogledajte nalaz 4.3.2 – str. 31., Nalaz 1.) Tijekom revizijske misije timu je predstavljena nešto izmijenjena organizacijska struktura za Komponentu IV. Međutim, o akreditacijskom paketu treba razmišljati kao o potpunom i konačnom u svakom trenutku. Preporuka: Nakon konzultacija s ČOS-om (nadležnim za upravljanje komponentom IV) NDO treba obavijestiti Opću upravu za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake mogućnosti Službe Komisije o konačnoj uspostavi OS-a za Komponentu IV i dostaviti sveobuhvatan popis svih nadopuna od

	travnja 2008.
HZZ – Provedbena tijela unutar Operativne strukture	Zapošljavanje (Detalji: Pogledajte nalaz 4.3.2 – str. 33., Nalaz 3.) U oba Provedbena tijela (ASO i HZZ), voditelje odjela za nabavu/nadmetanje i/ili financijski odjel tek je trebalo zaposliti. U ASO-u također treba zaposliti tajnika/cu zaduženog/u za evidentiranje svih ulaznih dopisa. Preporuka: Popuniti slobodna radna mjesta i u HZZ-u i ASO-u čim je prije moguće. *Ovoj preporuci samo se djelomično posvetila pažnja; od tada je slobodno radno mjesto u HZZ-u popunjeno, ali za ASO još nije.*
MZSS; Sva tijela unutar operativne strukture	Sukob interesa u MZSS-u/obuka za nepravilnosti (Detalji: Pogledajte nalaz 4.3.2. – str. 35., Nalaz 4. U MZSS-u je dužnosnik za nepravilnosti bio u sukobu interesa jer je istovremeno radio u provedbenom odjelu. Usavršavanje za sve dužnosnike za nepravilnosti potrebno je o različitim praktičnim aspektima nepravilnosti. Preporuka: Imenovati novog dužnosnika za nepravilnosti u MZSS-u Planirati posebne aktivnosti obuke poput sudjelovanja na seminarima, konferencijama i radionicama

DODATAK VI.b

POPIS EX-ANTE KONTROLA KOJE KOMISIJA TREBA IZVRŠITI

U vezi s ugovorima o uslugama, nabavi roba i radovima

Postupci nabave

(1) Odobrenje korištenja natjecateljskog dijaloga

(2) Odobrenje korištenja pregovaračkog postupka

(3) Odobrenje korištenja ograničenog postupka za ugovore o radovima od €5.000.000 ili više

(1) Objavljivanja

(4) Objava predviđanja pojedinačnih ugovora u Službenom listu, na web-stranici EuropeAida i u svim drugim odgovarajućim medijima

(5) Objava obavijesti o nabavi i natječajne dokumentacije u Službenom listu, na web-stranici EuropeAida i u svim drugim odgovarajućim medijima

(6) Objava obavijesti o ispravku u Službenom listu, na web stranici EuropeAida i u svim drugim odgovarajućim medijima

(7) Objava navoda lokalnih otvorenih natječajnih postupaka na web-stranici EuropeAida s adresom na kojoj tvrtke mogu dobiti podrobnije informacije

(8) Objava dodatnih informacija tijekom poziva za postupak nadmetanja.

(9) Objava obavijesti o dodjeli ugovora i rezultatima postupka nadmetanja u Službenom listu, na web-stranici EuropeAida i u svim drugim odgovarajućim medijima.

(10) Objava obavijesti o poništenju.

(2) Odbor za ocjenjivanje

(11) Odobrenje sastava Odbora za ocjenjivanje.

(12) Imenovanje jednog promatrača koji će pratiti cijeli ili dio postupka Odbora za ocjenjivanje.

(13) Odobrenje ostalih promatrača u Odboru za ocjenjivanje

(3) Utvrđivanje kvalifikacijskih lista kod ugovora o uslugama

(14) Potvrda kvalifikacijske liste s manje od minimalno četiri kandidata koji ispunjavaju kriterije za odabir.

(15) Potvrda izvještaja o kvalifikacijskoj listi odobrenoj od strane relevantnih službi ugovaratelja

(4) Natječajna dokumentacija i evaluacija

(16) Potvrda natječajne dokumentacije (Opis projekta/Tehničke specifikacije) prije izdavanja.

(17) Prethodno odobrenje izuzetaka koji su posebno osigurani PRAG-om. Ovlaštenje za izuzetak od osnovnih pravila (npr. kraći rok za dostavu ponuda npr. 50 dana za usluge, 60 dana za nabavu roba, 90 dana za radove). Izuzeci od pravila podrijetla, nacionalnosti u posebnim slučajevima nakon odobrenja sjedišta.

(18) U slučaju posebice složenih nabava roba prethodno odobrenje korištenja kombinacije kvalitete i cijene kao osnove za dodjeljivanje ugovora najpovoljnijoj ponudi. Pružanje tehničke pomoći ovisno o slučaju.

(19) Potvrda Izvještaja o evaluaciji zajedno s preporukama.

(20) Prethodno odobrenje prije poništenja postupka nadmetanja.

(5) Osiguranje i zamjena stručnjaka

(21) Prethodno odobrenje prije poništenja ugovora.

(22) Prethodno odobrenje prije zamjene stručnjaka.

(6) Dodjela ugovora

(23) Formalna potvrda dodjele prije dostave pisane obavijesti uspješnom ponuđaču.

(24) Potvrda dokumentacije ugovora.

(25) Zaprimanje jednog potpisanog izvornika od uspješnog ponuđača/prijavitelja.

Mijenjanje ugovora

(26) Potvrda dodatka ugovoru.

(27) Zaprimanje jednog potpisanog izvornika dodatka ugovoru.

U vezi s bespovratnim sredstvima

(28) Prethodno odobrenje izuzetaka koji su posebno određeni PRAG-om.

(29) Prethodno odobrenje korištenja okvirnog partnerskog sporazuma.

(30) Prethodno odobrenje korištenja postupka izravne pogodbe.

(7)

(8) Odbor za ocjenjivanje

(31) Odobrenje sastava Odbora za ocjenjivanje.

(32) Imenovanje jednog promatrača koji će pratiti cijeli ili dio postupka Odbora za ocjenjivanje.

(33) Odobrenje ostalih promatrača u Odboru za ocjenjivanje.

(34) Odobrenje popisa ocjenjivača kada se ocjenjivači koriste za pregled prijedloga.

(35) Potvrda prijedloga uvodnog sastanka i izvještaj o administrativnoj provjeri.

(36) Potvrda izvještaja o evaluaciji sažetka projekta.

(37) Potvrda izvještaja o evaluaciji projektnih prijedloga.

(38) Potvrda Izvještaja o evaluaciji.

(9)

(10) Postupak i dodjela bespovratnih sredstava

(39) Odobrenje godišnjih programa rada i Vodiča za prijavitelje.

(40) Objava godišnjih programa rada, Vodiča za prijavitelje i obavijesti o dodjeli bespovratnih sredstava.

(41) Prethodno odobrenje za poništenje postupka poziva za dostavu prijedloga

(42) Potvrda opisa predloženih bespovratnih sredstava i, prema potrebi, nacrta ugovora

(43) Potvrda dodjele bespovratnih sredstava

(44) Obavijest ugovaratelja o potpisu ugovora

(45) Potvrda dodatka ugovoru.

DODATAK VII.

ZAHTJEVI VODIČA ZA OSLOBAĐANJE OD EX-ANTE KONTROLA (članak 31. Sporazuma o financiranju)

Decentralizacija bez ex-ante kontrole od strane Komisije cilj je za provedbu Operativnog programa »Razvoj ljudskih potencijala« u Hrvatskoj.

Sukladno članku 8. stavku 4. točki c) Uredbe (EZ-a) br. 718/2007, ovaj Sporazum o financiranju propisuje odredbe koje se odnose na uspostavu i redovno ažuriranje Vodiča od strane Hrvatske radi postizanja decentralizacije bez ex-ante kontrole od strane Komisije.

1. Cilj

Cilj Vodiča je utvrditi zahtjeve i mjerila koje Hrvatska treba ispuniti kako bi postigla decentralizirano upravljanje bez ex-ante kontrole od strane Komisije.

2. Rok za dostavu Vodiča i učestalost izvješćivanja

Vodič će NDO dostaviti Općoj upravi za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake mogućnosti najkasnije tri mjeseca nakon potpisivanja Sporazuma o financiranju.

Hrvatska treba izvješćivati Komisiju na kvartalnoj osnovi o trenutnom stanju u pogledu uspješnog ispunjavanja utvrđenih zahtjeva i mjerila.

3. Obuhvat i struktura

Vodič će opisati postojeći sustav za upravljanje sredstvima u okviru Operativnog programa »Razvoj ljudskih potencijala«. Odredit će korake i poboljšanja potrebna za postizanje sustava upravljanja i kontrole s unutarnjim postupovnim pravilima kao i jasne institucionalne i osobne nadležnosti koje će se efikasno izvršavati bez ex-ante kontrole od strane Komisije.

Vodič će utvrditi kvantitativna i kvalitativna mjerila o (popis nije zaključen):

• uspostavi i upravljanju institucionalnim ustrojem,

• zapošljavanju,

• funkcioniranju decentraliziranog sustava provedbe s ex-ante kontrolom,

• provedbi operacija/projekata u okviru Operativnog programa »Upravljanje ljudskim potencijalima«.

Vodič će osim toga uključiti niz mjerila koja se odnose na postupak nadmetanja i ugovaranja. Ta će se mjerila posebice odnositi na veću kvalitetu natječajne i ugovorne dokumentacije koja se dostavlja Delegaciji Europske komisije za ex-ante odobrenje te na pravovremenu nabavu (plan nabave s obvezujućim rokovima).

Hrvatska će u Vodiču utvrditi rok za slanje Komisiji zahtjeva za oslobađanje od ex-ante kontrole.

Vodič se može odnositi na postupno oslobađanje od različitih vrsta ex-ante kontrole.

4. Status dokumenta i postupak

Hrvatska će uspostaviti Vodič uz bliske konzultacije s Komisijom.

Vodič neće usvojiti/odobriti Komisija, odnosno, bit će to hrvatski dokument. Međutim, služit će kao osnova za nadzor i ocjenu funkcioniranja sustava upravljanja i kontrole.

5. Sljedeći koraci

Prije obavljanja ex-ante kontrole predviđene Odlukom Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje koje se odnosi na Operativni program »Razvoj ljudskih potencijala«, Komisija će se uvjeriti u učinkovito funkcioniranje sustava upravljanja i kontrole u skladu s relevantnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima.

Obavljanje ex-ante kontrole od strane Komisije bit će predmet još jedne Odluke kada se Komisija uvjeri da su zahtjevi iz članka 18. Uredbe (EZ-a) br. 718/2007 ispunjeni.

DODATAK VIII.

(ne primjenjuje se)

DODATAK IX.

(ne primjenjuje se)

DODATAK X.

MODEL IDENTIFIKACIJSKOG LISTA OPERACIJE

(najviše 5 stranica)

1. Naziv operacije:

2. Operativna struktura: ubaciti podatke za kontakt

3. Tijelo odgovorno za provedbu operacije: ubaciti podatke za kontakt, uključujući kontakt osobu

4. Usklađenost i povezanost s Operativnim programom

4.1 Naziv programa

4.2 Naziv prioritetne osi

4.3 Naziv mjere

4.4 Krajnji korisnik (članak 15. Sporazuma o financiranju)

4.5 Krajnji primatelj pomoći

4.6 Kategorija/vrsta aktivnosti predviđenih u okviru mjere

5. Opis operacije

5.1 Doprinos ostvarenju Operativnog programa: opisati kako operacija doprinosi ostvarenju ciljeva Operativnog programa (ako je moguće uz kvantificirane pokazatelje) koji su povezani s odgovarajućom mjerom.

5.2 Opći cilj: objasniti u jednoj rečenici

5.3 Svrha operacije: objasniti u jednoj rečenici

5.4 Lokacija (Lokacije). molimo imati na umu prihvatljive regije

5.5 Trajanje: trajanje operacije ne smije prelaziti završni datum prihvatljivosti izdataka predviđen u Sporazumu o financiranju

5.6 Ciljne skupine:

5.7 Opis operacije i pozadine: najviše 10 redaka

5.8 Rezultati s mjerljivim pokazateljima:

5.9. Aktivnosti:

6. Provedbena rješenja

6.1. Institucionalni okvir: institucionalna rješenja predviđena za provedbu operacije, npr. jedinica za koordinaciju operacije, upravljački odbor, regionalna i/ili pokrajinska tijela, tim za tehničku pomoć

6.2. Predložena nadzorna struktura i metodologija: Tko će biti odgovoran za nadzor operacije, kako će se operacija nadzirati, kakva će biti organizacija posla i izvješćivanja?

6.3. Nužni postupci i ugovori za provedbu operacije i njihov redoslijed: navesti vrstu postupaka (poziv na dostavu prijedloga projekata, izravna provedba od strane nacionalnih institucija bez prethodnog poziva na dostavu prijedloga projekata, direktne pogodbe s međunarodnim organizacijama itd.) i odgovarajuće ugovore (ugovori o darovnici, sporazumi o sufinanciranju s međunarodnim organizacijama, ugovori o uslugama, robi, radovima itd.) za predložene aktivnosti te njihov redoslijed

(molimo dati detaljni kronogram pripremnih faza, natječajnog postupka, ugovaranja i početka operacija)

7. Rizici i pretpostavke:

8. Očekivani učinak operacije na ciljnu skupinu i multiplikacijski učinci/učinci prelijevanja

9. Održivost;

10. Jednake mogućnosti, manjine i ranjive skupine (ako je mjerodavno);

11. Veze s drugim mjerama komponenata IPA-e:

12. Traženo financiranje od Europske komisije:

Doprinos Zajednice ne prelazi gornju granicu od xx% prihvatljivih izdataka na razini prioritetne osi.

(niti jedna operacija ne smije imati koristi od više stope sufinanciranja od operacije koja je vezana uz predmetnu prioritetnu os – članak 149. stavak 3. i članak 153. stavak 3. IPA Provedbene uredbe)

13. Sufinanciranje (molimo navesti ukupan očekivani doprinos prema izvoru)

14. Raščlamba proračuna:

(indikativna, ako je primjenjivo prema komponenti operacije, uključujući procijenjene ukupne troškove, javne rashode, IPA doprinos, nacionalni javni doprinos i privatni doprinos)

15. Zahtjevi tijeka novca prema izvoru financiranja

DODATAK XI.

SASTAV I NAČIN RADA ODBORA ZA ODABIR OPERACIJA

Kako je propisano Odlukom Komisije o prijenosu ovlasi upravljanja u vezi s operativnim programom »Razvoj ljudskih potencijala« i u skladu sa člankom 158. Uredbe (EZ) br. 718/2007, krajnji korisnici bespovratnih sredstava koji nisu nacionalna javna tijela bit će izabrana temeljem poziva na dostavu prijedloga projekata u skladu sa člancima 115. i 116. Financijske uredbe.

DODATAK XII.

GODIŠNJE I ZAVRŠNO IZVJEŠĆE
(članci 85. i 102. Sporazuma o financiranju)

1. OSNOVNI PODACI

OPERATIVNI PROGRAM	Razdoblje programiranja
	Broj programa (CCI br.)
	Naziv programa
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O PROVEDBI	Godina izvješćivanja
	Datum odobrenja godišnjeg izvješća od strane Sektorskog nadzornog odbora

2. PREGLED PROVEDBE OPERATIVNOG PROGRAMA

1.1 Kvantitativni napredak (prema prioritetnim osima i mjerama)

Informacije o fizičkom napretku ostvarenom u provedbi operativnog programa, prioritetnim osima, i, ako je potrebno, operacijama ili skupinama operacija u odnosu na njihove specifične, provjerljive ciljeve uz kvantifikaciju, ako je moguće, pomoću pokazatelja na odgovarajućoj razini.

Ako je potrebno, za komponentu »RLJP« sve pokazatelje treba raščlaniti prema spolu. Ako brojke (podaci) još nisu dostupne, navesti informaciju kada će postati dostupne i kada će ih Operativna struktura dostaviti Komisiji.

Popis operacija koje se financiraju u okviru operativnog programa treba priložiti izvješću.

2.2 Kvalitativna analiza

Analiza postignuća mjerenih na temelju fizičkih i financijskih pokazatelja, uključujući kvalitativnu analizu napretka koji je ostvaren u odnosu na izvorno postavljene ciljeve.

Popis nedovršenih operacija i raspored njihovog dovršenja (samo završno izvješće).

2.3 Financijske informacije

	Izdaci krajnjeg korisnika	Ukupni izdaci za koje su	Odgovarajući javni doprinos	Odgovarajući privatni	Ukupne uplate

	uključeni u zahtjeve za plaćanjem koje je Nacionalni fond poslao Komisiji	izdvojena sredstva i koje je platio Nacionalni fond		doprinos	zaprimljene od Komisije
Prioritetna os 1 Mjera1.1 Mjera 1.2 ….. Prioritetna os 2 Mjera 2.1 ….. Prioritetna os 3					
Ukupno					

(sve financijske podatke treba izraziti u eurima)

Osim toga, financijski podaci mogu se prikazati i grafički.

Indikativna raščlamba dodijeljenih sredstava, prema kategorijama izdataka (samo za komponentu III)

Informacije u skladu s detaljnim popisom uključenim u Dodatak XIII. Sporazuma o financiranju.

Vraćena ili ponovno iskorištena pomoć

Informacije o načinu na koji je iskorištena pomoć koja je vraćena ili ponovno iskorištena nakon ukidanja pomoći iz članka 54. IPA Provedbene uredbe.

2.4 Promjene u kontekstu provedbe operativnog programa (ako je relevantno)

Opis svih elemenata koji ne proizlaze izravno iz pomoći operativnog programa, a imaju izravan utjecaj na njegovu provedbu (kao što su zakonodavne promjene ili neočekivane socio-ekonomske promjene).

2.5 Informacije o usklađenosti s pravnom stečevinom Zajednice

Svi značajni problemi vezani uz usklađenost s pravnom stečevinom Zajednice uočeni tijekom provedbe operativnog programa i mjere koje su poduzete za rješavanje tih problema.

2.6 Usklađenost s drugim instrumentima

Sažetak provedbe rješenja za osiguravanje razgraničenja i koordinacije između drugih programa i komponenata pomoći IPA-e, intervencija EIB-a i drugih postojećih financijskih instrumenata.

3. KVALITETA I DJELOTVORNOST PROVEDBE

3.1 Metode nadzora

Mjere nadzora i evaluacije koje poduzima Operativna struktura ili Sektorski nadzorni odbor, uključujući načine prikupljanja podataka, uočene poteškoće i korake koji su poduzeti za njihovo rješavanje.

3.2 Značajni uočeni problemi i mjere za njihovo rješavanje

Svi značajni problemi uočeni tijekom provedbe operativnog programa, uključujući sažetak problema utvrđenih u okviru postupka iz članka 29. stavka 2. točke (b) IPA Provedbene uredbe, ako je prikladno, te sve mjere koje su poduzele Operativna struktura i Sektorski nadzorni odbor za rješavanje tih problema.

3.3 Tehnička pomoć

Objašnjenje primjene tehničke pomoći, uključujući, ako je potrebno, tehničku pomoć prije prenošenja ovlasti za upravljanje.

Postotak iznosa doprinosa iz fondova IPA-e koji je dodijeljen operativnom programu i potrošen u okviru tehničke pomoći.

4. INFORMIRANJE I PROMIDŽBA

Napredak ostvaren u provedbi Komunikacijskog akcijskog plana koji je predan u skladu s operativnim programom, s naglaskom na poduzetim mjerama i njihovom učinku.

5. RADNJE VEZANE UZ KOMPONENTU »RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA«

Informacije o provedbi horizontalnih pitanja kao što su jednake mogućnosti za muškarce i žene, dobro upravljanje, uključivanje osoba u nepovoljnom položaju, zemljopisna koncentracija pomoći ili održivi razvoj i zaštita okoliša (ako je prikladno).

Ako je prikladno, sinteza provedbe:

→ rodno osviještene politike i radnji vezanih uz spolove

→ sudjelovanja migranata u zapošljavanju

→ integracije u zapošljavanje i socijalnog uključivanja manjina i drugih skupina u nepovoljnom položaju, uključujući osobe s invaliditetom.

Ako je prikladno, opisati na koji su način radnje koje podržava komponenta IPA-e »Razvoj ljudskih potencijala« u skladu s i na koji način doprinose radnjama poduzetim nastavno na Zajedničku ocjenu (*Joint Assessment Paper*, JAP) i Zajednički memorandum o uključivanju (*Joint Inclusion Memorandum*, JIM).

DODATAK XIII.

DODIJELJENA SREDSTVA PREMA KATEGORIJI IZDATAKA
(članak 85. stavak 3. točka c. Sporazuma o financiranju)

Dio A: Kodovi prema dimenziji

TABLICA 1: KODOVI ZA DIMENZIJU PRIORITETNE TEME

Kod	Prioritetna tema
1	Povećanje prilagodljivosti radnika i tvrtki, poduzeća i poduzetnika
1.1	Razvoj strategija cijeloživotnog učenja u tvrtkama
1.2	Planiranje i širenje inovativnih i produktivnijih načina organiziranja rada
1.3	Razvoj posebne podrške zapošljavanju u vezi s restrukturiranjem
2	Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivosti
2.1	Modernizacija i jačanje institucija tržišta rada
2.2	Provođenje aktivnih i preventivnih mjera na tržištu rada
2.3	Mjere za poticanje aktivnog starenja i produženja radnog vijeka
2.4	Podrška samozapošljavanju i novonastalim tvrtkama
2.5	Poboljšanje pristupa zapošljavanju ženama i smanjenje podjele na osnovi rodne pripadnosti
2.6	Posebne mjere za povećanje sudjelovanja doseljenika u zapošljavanju
3	Poboljšanje socijalne uključenosti osoba u nepovoljnijem položaju
3.1	Putevi integriranja osoba kojima je pristup tržištu rada otežan i borba protiv diskriminacije na tržištu rada
4	Unapređenje ljudskog kapitala
4.1	Planiranje, uvođenje i provedba reformi u obrazovanju
4.2	Mjere za povećanje sudjelovanja u obrazovanju, uključujući rano napuštanje školovanja i cijeloživotno učenje
4.3	Razvijanje ljudskog potencijala u području istraživanja i inovacija
5	Ulaganja u socijalnu infrastrukturu
5.1	Obrazovna infrastruktura
5.2	Zdravstvena infrastruktura

5.3	Infrastruktura brige o djeci
5.4	Stambena infrastruktura
5.5	Ostala socijalna infrastruktura
6	Mobilizacija za reforme na području zapošljavanja i uključivanja
6.1	Promicanje partnerstva, saveza i inicijativa kroz umrežavanje relevantnih dionika
7	Jačanje institucionalnog kapaciteta na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini
7.1	Poboljšanje dobre politike, planiranja programa, nadzora, evaluacije i izgradnje kapaciteta
8	Smanjenje dodatnih troškova koji otežavaju razvoj najudaljenijih područja
8.1	Naknada dodatnih troškova zbog loše pristupačnosti i teritorijalne usitnjenosti
8.2	Posebne mjere za naknadu dodatnih troškova zbog čimbenika veličine tržišta
9	Tehnička pomoć
10	Ostalo

TABLICA 2: KODOVI ZA DIMENZIJU OBLIKA FINANCIRANJA

Kod	Oblik financiranja
01	Pomoć koja se ne vraća
02	Pomoć *(zajam, subvencionirane kamate, jamstva)*
03	Poduzetnički kapital *(sudjelovanje, fond za poduzetnički kapital)*
04	Drugi oblici financiranja

Dio B: Kumulativna raščlamba dodijeljenih sredstava doprinosa Zajednice prema kategorijama u godišnjem i završnom izvješću o provedbi

CCI br.: _____

Naziv programa: _____

Datum posljednje odluke Komisije koja se odnosi na predmetni Operativni program: __/__/__

Kod * Dimenzija 1 Prioritetna tema	Kod * Dimenzija 2 Oblik financiranja	Iznos **

* Kategorije za svaku dimenziju treba kodirati temeljem standardne klasifikacije.

** Dodijeljeni iznos doprinosa Zajednice za svaku kombinaciju kategorija.

DODATAK XIV.

INDIKATIVAN OPIS ZAHTJEVA ZA INFORMIRANJEM VEZANO UZ ZADOVOLJAVAJUĆI REVIZIJSKI TRAG
(članak 90. Sporazuma o financiranju)

Zadovoljavajući revizijski trag, u skladu sa člankom 90., postoji kada, za određenu mjeru, uključujući pojedine projekte u okviru skupine projekata:

1. Računovodstvena dokumentacija koja se čuva na odgovarajućoj upravljačkoj razini sadrži iscrpne informacije o stvarno nastalim izdacima u sufinanciranoj mjeri od strane Operativne strukture, uključujući, ako ona nije krajnji primatelj sredstava, tijela i trgovačka društva uključena u provedbu mjere kao nositelji koncesija, predstavnici, ili slično. Računovodstvena dokumentacija mora sadržavati datum kada je nastala, iznos svake rashodovne stavke, prirodu popratne dokumentacije i datum i način plaćanja. U prilogu moraju biti nužni dokumentarni dokazi (npr. računi).

2 Za rashodovne stavke koje se samo djelomično odnose na sufinanciranu mjeru, pokazuje se točnost raspodjele izdataka između sufinancirane mjere i ostatka. Isto se primjenjuje na vrste izdataka koji se smatraju prihvatljivim samo u određenim granicama i u razmjeru s ostalim troškovima.

3. Tehničke specifikacije i financijski plan mjere, izvješća o napretku, dokumenti vezani uz natječajne postupke i postupke ugovaranja, izvješća o inspekciji izvršenja mjere isto se čuvaju na odgovarajućoj upravljačkoj razini.

4. U svrhu prijave stvarno nastalih izdataka u sufinanciranoj mjeri Nacionalnom fondu, informacije iz stavka 1. spajaju se u detaljno izvješće o izdacima podijeljeno prema kategorijama. Detaljna izvješća o izdacima čine prateću dokumentaciju za računovodstvenu dokumentaciju Nacionalnog fonda i temelj su za pripremu izjava o izdacima za Komisiju.

5. Kada između Operativne strukture ili tijela ili trgovačkih društava koji su uključeni u provedbu mjere i Nacionalnog fonda postoji jedno ili više delegiranih tijela, svako delegirano tijelo treba za svoje područje odgovornosti detaljna izvješća o izdacima od podređenog tijela kao popratnu dokumentaciju za vlastitu računovodstvenu dokumentaciju na temelju čega priprema za nadređeno tijelo barem sažetak izdataka nastalih vezano uz tu mjeru.

6. U slučaju elektroničkog prijenosa računovodstvenih podataka, sva predmetna tijela i organi dobivaju dovoljno informacija s niže razine da mogu opravdati svoju računovodstvenu dokumentaciju i iznose koje su prijavili višoj razini kako bi osigurali zadovoljavajući revizijski trag od ukupnih sažetih iznosa potvrđenih Komisiji do individualnih rashodovnih stavki i popratne dokumentacije na razini Operativne strukture i drugih tijela i trgovačkih društava uključenih u provedbu mjere.

DODATAK XV.

POPIS PODATAKA O OPERACIJAMA KOJI SE NA ZAHTJEV PRIOPĆUJU KOMISIJI U SVRHU DOKUMENTARNIH I TERENSKIH PROVJERA

(članak 80. stavak 5. Sporazuma o financiranju)

Traženi podaci mogu uključivati sljedeće, a precizni sadržaj podliježe dogovoru s državom korisnicom. Brojevi polja predstavljaju arhivsku strukturu koja se preferira za skupljanje računalnih datoteka za prijenos Komisiji.

A. Podaci o operacijama

Polje 1	Operativni program
Polje 2	Broj prioriteta
Polje 3	Naziv fonda
Polje 4	Kod regije ili područja na kojem je operacija smještena ili se provodi (NUTS razina ili neka druga, ako je potrebno)
Polje 5	Operativna struktura
Polje 6	Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje
Polje 7	Krajnji korisnik ili drugo tijelo koje prijavljuje izdatke Operativnoj strukturi, ako je primjenjivo
Polje 8	Jedinstveni brojevni kod operacije
Polje 9	Kratak opis operacije
Polje 10	Datum početka operacije
Polje 11	Datum završetka operacije
Polje 12	Tijelo koje izdaje odluku o odobrenju
Polje 13	Datum odobrenja
Polje 14	Uputa na krajnjeg primatelja
Polje 15	Valuta (ako nije euro)
Polje 16	Ukupan procijenjeni trošak operacije (1)
Polje 17	Ukupni prihvatljivi izdaci
Polje 18	Ukupni prihvatljivi javni rashodi
Polje 19	Financiranje EIB-a (radi uključivanja ekvivalenta IPA-i)

(1) Tj. uključujući privatno financiranje, ali neto od neprihvatljivih izdataka i druge oblike financiranja.

B. Izdaci prijavljeni za operaciju

Polje 20	Interni referentni broj posljednjeg zahtjeva za naknadom troškova iz operacije
Polje 21	Datum kada je u sustav nadzora unesen posljednjih zahtjev za naknadom troškova iz operacije
Polje 22	Iznos prihvatljivih izdataka prijavljenih u posljednjem zahtjevu za naknadom troškova iz operacije koji je unesen u sustav nadzora
Polje 23	Ukupni prihvatljivi izdaci za koje je podnesen zahtjev za naknadom
Polje 24	Lokacija gdje se nalazi detaljna popratna dokumentacija za zahtjev ako se ne nalazi u prostorijama korisnika
Polje 25	Izdaci plaćeni u područjima susjednim prihvatljivim područjima (prekogranična suradnja) (neprihvatljivi)
Polje 26	Izdaci koje plaćaju partneri izvan područja (transnacionalna suradnja) (neprihvatljivi)
Polje 27	Izdaci plaćeni izvan Zajednice (prekogranična, transnacionalna i međuregionalna suradnja)
Polje 28	Izdaci plaćeni za kupnju zemljišta
Polje 29	Izdaci plaćeni za stanovanje
Polje 30	Izdaci plaćeni za neizravne troškove/režije obračunate u paušalnom iznosu
Polje 31	Prihod oduzet od zahtjeva za naknadom troškova, ako ih ima
Polje 32	Financijski ispravci oduzeti od zahtjeva za naknadom troškova, ako ih ima
Polje 33	Ukupni prijavljeni prihvatljivi izdaci iz operacije i uključeni u izvješće o izdacima koje Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje šalje Komisiji (u eurima)
Polje 34	Ukupni prijavljeni prihvatljivi izdaci iz operacije i uključeni u izvješće o izdacima koje Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje šalje Komisiji (nacionalna valuta)
Polje 35	Datum posljednjeg izvješća o izdacima tijela za ovjeravanje koje sadrži izdatke iz operacije
Polje 36	Datum provjera izvršenih u skladu sa člankom 81.
Polje 37	Datum revizija u skladu sa člankom 82.
Polje 38	Tijelo koje provodi reviziju ili provjeru

Polje 39	Stupanj postignuća cilja operacije, ako je dovršena (%)

DODATAK XVI.

UVJERENJE I IZVJEŠĆE O IZDACIMA I ZAHTJEV ZA KONAČNOM ISPLATOM

EUROPSKA KOMISIJA

INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOĆI – IPA

»*Razvoj ljudskih potencijala*« *(Komponenta IV)*

Uvjerenje i izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem

Naziv operativnog programa

Odluka Komisije od

Sporazum o financiranju od

Referentni (CCI) br. Komisije:

Nacionalna referenca (ako postoji)

UVJERENJE

Ja, dolje potpisani,

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje,

ovime potvrđujem da su izdaci uključeni u priloženo izvješće u skladu s kriterijima prihvatljivosti propisanim u Sporazumu o financiranju i u Dodatku XIX. Sporazuma o financiranju potpisanom {DATUM} između Komisije Europskih zajednica i Vlade {DRŽAVA} i koji je stupio na snagu (datum) i da su nastali i plaćeni od strane krajnjih korisnika tijekom provedbe operacija odabranih u okviru operativnog programa u skladu s uvjetima za dodjelu pomoći IPA-e.[13]

nakon(1)		20…	u iznosu od:	euro2	

(točan iznos do dva decimalna mjesta)

Priloženo izvješće o izdacima, raščlanjeno prema prioritetnoj osi i mjerama, temelji se na računovodstvenoj evidenciji privremeno zatvorenoj dana

20…

i čini sastavni dio ovog uvjerenja.

Potvrđujem i da operacije napreduju u skladu s uvjetima Sporazuma o financiranju, te, posebice da:

1. su ispunjeni svi zahtjevi propisani u članku 69. Sporazuma o financiranju, posebno

• Operativna struktura poslala je Komisiji sektorska završna izvješća o provedbi za predmetne programe;

• Tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji mišljenje o završnom izvješću o izdacima popraćeno završnim izvješćem o radu, u skladu sa člankom 92. Sporazuma o financiranju

• Akreditacija koju su odobrili dužnosnik nadležan za akreditaciju i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje je na snazi, a prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije i dalje vrijedi

2. izvješće o izdacima je točno, proizlazi iz pouzdanih računovodstvenih sustava i temelji se na provjerljivoj popratnoj dokumentaciji;

3. prijavljeni izdaci su u skladu s primjenjivim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima i nastali su u odnosu na operacije koje su odabrane za financiranje u skladu s kriterijima koji se primjenjuju na program i u skladu su s mjerodavnim primjenjivim pravilima Zajednice i uredbama, posebno vezano uz Sporazum o financiranju. .

4. izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem uzimaju u obzir, ako je primjenjivo, sva vraćena sredstva i sve primljene kamate te neto prihod nastao od operacija koje se financiraju u okviru operativnog programa;

5. raščlamba operacija zabilježena je u računalnim datotekama i dostupna je mjerodavnim odjelima Komisije na zahtjev

U skladu sa člankom 104. Sporazuma o financiranju, popratna dokumentacija je i ostat će dostupna barem tri godine nakon zatvaranja operativnog programa od strane Komisije.

Datum 20…

Ime tiskanim slovima, pečat, funkcija i potpis

Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

DODATAK 1. Završnom izvješću o izdacima:

DODATAK 2. Završnom izvješću o izdacima:

DETALJI IZNOSA KOJI SE MOGU VRATITI NAKON UKIDANJA CIJELOG ILI DIJELA DOPRINOSA ZAJEDNICE ZA ODREĐENU OPERACIJU (ČL. 66. ST. 3. T. D. SPORAZUMA O FINANCIRANJU)

Naziv prioriteta/mjere /operacije	
Iznos za koji se traži povrat	
Dužnik	
Datum izdavanja naloga za povrat sredstava	
Tijelo koje je izdalo nalog za povrat sredstava	
Datum povrata	
Vraćen iznos	

DODATAK 3. Završnom izvješću o izdacima:

KOLIČINA SREDSTAVA ZAJEDNICE NA RAČUNU ODREĐENE KOMPONENTE U EURIMA NA DATUM POSLJEDNJEG TEREĆENJA NA KOJE SE ODNOSI OVO IZVJEŠĆE I OSTVARENE KAMATE (ČL. 66.3 FINACIJSKOG SPORAZUMA)

_____€

i ostvarene kamate _____€

od …. (datum) do (datum) sukladno čl. 62. st. 1. i čl. 65. Sporazuma o financiranju

DODATAK 4 Završnom izvješću o izdacima (ispunjava čelnik OS)

Prioritet/mjera	Financijska tablica			Ukupni javni trošak projekata odobrenih od strane OS			Ukupni javni trošak ugovorenih projekata (m EUR)			Javni izdaci za plaćanaja odobrena sa strane OS (I koja su isplaćena krajnjim korisnicima))			Ugovoreni projekti /Ukupni javni trošakt	Javni izdaci odobreni od strane OS/ Ukupni javni trošakt
	Ukupno	Zajednica	Nacionalni javni	Ukupno	Zajednica	Nacionalni javni	Ukupno	Zajednica	Nacionalni javni	Ukupno	Zajednica	Nacionalni javni		
	1=2+3	2	3	4=5+6	5	6	7=8+9	8	9	10=11+12	11	12	13=7/1	14=10/1
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	%	%

1.1														
1.2														
Prioritet 1														
2.1														
2.2														
Prioritet 2														
3.1														
3.2														
Prioritet 3														
4.1														
4.2														
Prioritet 4														
HRD OP Ukupno														

ZAHTJEV ZA PLAĆANJEM: Završno plaćanje

Naziv operativnog programa:

Referentni (CCI) broj operativnog programa:

U skladu s Dodatkom A Okvirnog sporazuma (članak 25. Uredbe (EZ) br. 718/2007), ja, dolje

potpisani, (ime Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje tiskanim slovima), ovim putem zahtijevam uplatu iznosa od …. eura kao konačnu isplatu.

Ovaj je zahtjev prihvatljiv jer:

	Brisati prema potrebi

(a) za cijelo razdoblje trajanja svake prioritetne osi Komisija nije uplatila više od maksimalnog iznosa pomoći iz fondova IPA-e u skladu sa Sporazumom o financiranju i odlukom Komisije kojom se odobrava operativni program.	
(b) operativna struktura poslala je Komisiji sektorska završna izvješća o provedbi, u skladu sa člankom 67. Sporazuma o financiranju.	*– proslijedila Operativna struktura u roku iz članka 100. Sporazuma o financiranju* *– u prilogu*
(c) tijelo nadležno za reviziju poslalo je Komisiji, u skladu sa člankom 92. Sporazuma o financiranju, mišljenje o završnom izvješću o izdacima koje je potkrijepljeno završnim izvješćem o radu	*– proslijedilo Tijelo nadležno za reviziju u roku iz članka 90. Sporazuma o financiranju* *– u prilogu*
(d) akreditacija Dužnosnika nadležnog za akreditaciju i Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje su na snazi, a prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije i dalje vrijedi	
(e) uplate nisu obustavljene u skladu s člankom 72. Sporazuma o financiranju	
(f) nije nastala niti jedna od situacija koje opravdavaju blokadu uplata za velike projekte	

Plaćanje izvršava Komisija tijelu koje je država korisnica ovlastila za izvršavanje plaćanja.

Ovlašteno tijelo	
Banka	
Broj bankovnog računa	
Vlasnik računa (ako nije isti kao ovlašteno tijelo)	
Datum	20…

Ime tiskanim slovima, pečat, funkcija i potpis

Nacionalnog tijela za ovjeravanje

DODATAK XVII.

MODEL

ZAVRŠNO IZVJEŠĆE O KONTROLI I IZJAVA O ZATVARANJU OPERATIVNOG PROGRAMA U SKLADU SA ČLANKOM 29. UREDBE KOMISIJE (EZ) br. 718/2007

DIO A: Model završnog izvješća o kontroli

1. UVOD

– Navesti nadležno tijelo nadležno za reviziju i druga tijela koja su bila uključena u pripremu izvješća,

– Navesti referentno razdoblje iz kojeg je izvučen slučajni uzorak,

– Navesti operativni program koji je obuhvaćen izvješćem i njegovu Operativnu strukturu i Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje,

– Opisati korake u pripremi izvješća.

2. PROMJENE U SUSTAVIMA UPRAVLJANJA I KONTROLE

– Navesti značajne promjene u sustavima upravljanja i kontrole koje su prijavljene tijelu nadležnom za reviziju i datume od kada se te promjene primjenjuju.

3. SAŽETAK PROVEDENIH REVIZIJA

Za revizije sustava:

– Navesti tijelo(a) koje je provelo reviziju sustava, uključujući samo tijelo nadležno za reviziju.

– Kratak popis provedenih revizija: revidirana tijela i godina revizije.

– Opisati temelj za odabir revizija u kontekstu revizijske strategije.

– Opis glavnih nalaza i zaključaka izvedenih iz revizijskog rada u odnosu na sustave upravljanja i kontrole te njihovog funkcioniranja, uključujući zadovoljavajući broj provjera uprave, postupke akreditacije i revizijski trag, odgovarajuće razdvajanje funkcija i usklađenost sa zahtjevima i politikama Zajednice.

– Navesti jesu li uočeni problemi sustavnog karaktera kao i poduzete mjere, uključujući kvantifikaciju nepravilnih izdataka i sve povezane financijske ispravke.

Za revizije operacija:

– Navesti tijelo(a) koje je provelo revizije uzoraka, uključujući samo tijelo nadležno za reviziju.

– Opis osnove za odabir uzorka (uzoraka).

– Navesti razinu materijalnosti i, u slučaju statističkog uzorkovanja, primijenjenu razinu pouzdanosti i razmak, ako je potrebno.

– Opisati glavne rezultate revizija navodeći posebno iznos nepravilnih izdataka i stopu pogreške koje proizlaze iz revidiranog slučajnog uzorka.

— Navesti zaključke izvučene iz rezultata revizija u odnosu na djelotvornost sustava upravljanja i kontrole.

– Informacije o nastavku nepravilnosti, uključujući preispitivanje prethodno prijavljenih stopa pogrešaka.

– Navesti jesu li navedeni problemi sustavne prirode kao i poduzete mjere, uključujući kvantifikaciju nepravilnih izdataka i svih povezanih financijskih ispravaka (1).

4. NASTAVAK NA AKTIVNOSTI REVIZIJE

– Informacije o onome što će biti poduzeto nakon revizije sustava i revizije operacija.

5. DODATNE AKTIVNOSTI KOJE PODUZIMA TIJELO NADLEŽNO ZA REVIZIJU PRIPREMAJUĆI IZJAVU O ZATVARANJU

– Sažetak revizija postupka zatvaranja operativne strukture.

– Sažetak rezultata ponovnog obavljanja kontrole točnosti prijavljenih iznosa u odnosu na popratnu dokumentaciju.

– Sažetak rezultata ispitivanja izvješća drugih nacionalnih revizijskih tijela ili revizijskih tijela Zajednice (precizirati, prema kategorijama, koja su izvješća zaprimljena i ispitana).

– Sažetak rezultata ispitivanja informacije vezanih uz nastavak na nalaze revizije i prijavljene nepravilnosti.

– Sažetak rezultata ispitivanja dodatnih aktivnosti koje poduzima operativna struktura ili drugo mjerodavno tijelo u svrhu davanja pozitivnog mišljenja.

– Ostalo.

6. OGRANIČENJA OPSEGA ISPITIVANJA OD STRANE TIJELA NADLEŽNOG ZA REVIZIJU

– Moraju biti prijavljeni detalji svih čimbenika koji su ograničili opseg ispitivanja od strane tijela nadležnog za reviziju (2).

– Treba navesti procijenjene iznose izdataka i doprinos Zajednice na koje se to primjenjuje.

7. PRIJAVLJENE NEPRAVILNOSTI

– Potvrda da je postupak prijavljivanja i rješavanja nepravilnosti, uključujući rješavanje sustavnih problema, proveden u skladu s regulatornim zahtjevima koji su na snazi.

– Potvrda točnosti informacija iz završnog izvješća o provedbi o prijavljenim nepravilnostima.

– Popis slučajeva nepravilnosti koje se smatraju sustavnim te iznos izdataka na koji one utječu.

8. DRUGE INFORMACIJE (AKO JE PRIMJENJIVO)

9. TABLICA ZA PRIJAVLJENE IZDATKE I PRIMJER REVIZIJE

IPA	CCI br.	Program	Izdaci prijavljeni u referentnoj godini	Izdaci u referentnoj godini revidirani za slučajni uzorak		Iznos i postotak (stopa pogreške) nepravilnih izdataka u slučajnom uzorku		Drugi izdaci Revidirani (3)		Iznos nepravilnih izdataka u uzorku drugih izdataka	Ukupni izdaci prijavljeni kumulativno	Ukupni izdaci revidirani kumulativno kao postotak ukupnih izdataka prijavljenih kumulativno
				(1)	(2)	Iznos	%	(1)				

(1) Iznos revidiranih izdataka

(2) Postotak revidiranih izdataka u odnosu na izdatke prijavljene Komisiji u referentnoj godini.

(3) Izdaci iz komplementarnog uzorka i izdaci za slučajan uzorak, ali ne u referentnoj godini.

Dio B: Izjava o zatvaranju

Europskoj komisiji, Opća uprava

1. UVOD

Ja, dolje potpisani, predstavljajući … (naziv tijela koje je država korisnica ovlastila), ispitao sam za operativni program … (naziv operativnog programa, CCI broj, razdoblje) rezultate revizije tog programa koju je provelo ili nadziralo tijelo nadležno za reviziju u skladu sa revizijskim radnim planom (i obavio dodatne radnje koje sam smatrao nužnim). Rezultati ispitivanja i svih dodatnih radnji koje sam obavio sažeti su u završnom izvješću o revizijskim aktivnostima koje se nalazi u prilogu (koje sadrži i informacije potrebne za godišnje izvješće o revizijskim aktivnostima u razdoblju od 1. siječnja 2015. do 31. prosinca 2016.). Planirao sam i obavio taj posao kako bih se razumno uvjerio je li završno plaćanje doprinosa Zajednice operativnom programu točna i valjana te da su temeljne transakcije obuhvaćene završnim izvješćem o izdacima zakonite i pravilne.

2. OPSEG ISPITIVANJA

Ispitivanje je provedeno u skladu sa revizijskom strategijom vezanom uz ovaj program i izvješće o njemu nalazi se u priloženom završnom izvješću o kontroli u skladu sa člankom 29. Uredbe Komisije (EZ) br. 10718/2007.

Ili

Nije bilo ograničenja opsega ispitivanja.

Ili

Opseg ispitivanja ograničen je na sljedeće čimbenike:

(a) …

(b) …

(c) itd.

(navesti sva ograničenja opsega ispitivanja, na primjer bilo kakve probleme u sustavu, nedostatke u sustavima upravljanja i kontrole, manjak popratne dokumentacije, predmeti u sudskom postupku itd. i procijeniti iznos izdataka i doprinos Zajednice na koje to utječe. Ako tijelo nadležno za reviziju ne smatra da ograničenja imaju učinka na konačne prijavljene izdatke, to je potrebno navesti).

3. NEPRAVILNOSTI I STOPE POGREŠAKA

Ili

Slučajevi nepravilnosti i stopa pogrešaka u revizijskom radu nisu tako ozbiljni da spriječe donošenje pozitivnog mišljenja s obzirom na to da ih je operativna struktura rješavala na zadovoljavajući način i s obzirom na razinu njihovog pojavljivanja tijekom vremena.

Ili

Slučajevi nepravilnosti i stope pogrešaka u reviziji i način na koji ih je rješavala operativna struktura takvi su da onemogućuju pozitivno mišljenje. Popis takvih slučajeva nalazi se u završnom izvješću o kontroli gdje je navedeno i imaju li sustavni karakter te opseg problema. Iznosi ukupnih prijavljenih izdataka i javnog doprinosa na koje se to može primjenjivati su xxxx. Kao posljedica toga, odgovarajući doprinos Zajednice na koji se to može odnositi iznosi xxx.

4. MIŠLJENJE

Ili

(Pozitivno mišljenje)

Ako nije bilo ograničenja opsega ispitivanja i ako slučajevi nepravilnosti i stope pogrešaka te način na koji ih je rješavala Operativna struktura ne onemogućuju pozitivno mišljenje:

Na temelju gore navedenog ispitivanja, moje je mišljenje da završno izvješće o izdacima točno prikazuje, u svim materijalnim vidovima, izdatke plaćene u okviru operativnog programa, da je zahtjev za plaćanjem završnog iznosa doprinosa Zajednice ovom programu valjan i da su sve transakcije obuhvaćene završnim izvješćem o izdacima zakonite i pravilne.

Ili

(Kvalificirano mišljenje)

Ako su postojala ograničenja opsega ispitivanja i/ili ako slučajevi nepravilnosti i stope pogrešaka te način na koji ih je Operativna struktura rješavaao zahtijevaju kvalificirano mišljenje, ali ne opravdavaju negativno mišljenje u odnosu na sve predmetne izdatke:

Na temelju gore navedenog ispitivanja, moje je mišljenje da završno izvješće o izdacima točno prikazuje, u svim materijalnim vidovima, izdatke plaćene u okviru operativnog programa, da je zahtjev za plaćanjem završnog iznosa doprinosa Zajednice ovom programu valjan i da su sve transakcije obuhvaćene izvješćem o izdacima zakonite i pravilne, osim u odnosu na pitanja iz točke 2. i/ili primjedbe iz točke 3. vezano uz stope pogrešaka i slučajeve nepravilnosti te način na koji su oni rješavani od strane upravljačkog tijela, a čiji je učinak gore kvantificiran. Ocjenjujem da je učinak tih kvalifikacija xxx ukupnih prijavljenih izdataka. Doprinos Zajednice na koji se to primjenjuje iznosi stoga xxx.

Ili

(Negativno mišljenje)

Ako su postojala velika ograničenja opsega ispitivanja stopa pogrešaka i slučajeva nepravilnosti, i način na koji ih je rješavala Operativna struktura je takav da se ne mogu donijeti zaključci o pouzdanosti završnog izvješća o izdacima bez opsežnog daljeg rada:

Na temelju gore navedenog ispitivanja, a posebno s obzirom na pitanja iz točke 2 i/ili stope pogrešaka i slučajeve nepravilnosti i činjenicu da ih Operativna struktura nije rješavala na zadovoljavajući način kako je prijavljeno u točki 3, moje je mišljenje da završno izvješće o izdacima ne predstavlja točno, u svim materijalnim vidovima, izdatke plaćene u okviru operativnog programa, da, kao posljedica toga, zahtjev za plaćanjem završnog iznosa doprinosa Zajednice ovom programu nije valjan te da transakcije obuhvaćene izvješćem o izdacima nisu zakonite i pravilne.

Datum Potpis

… …

DODATAK XVIII.

SMJERNICE ZA POPUNJAVANJE STANDARDNOG OBRASCA ZA TROMJESEČNO PRIJAVLJIVANJE NEPRAVILNOSTI

	EUROPSKA KOMISIJA

	EUROPSKI URED ZA BORBU PROTIV PRIJEVARA (OLAF) Operativna potpora i potpora politici **Sprječavanje prijevara i obavještajne aktivnosti**

Smjernice za popunjavanje standardnog obrasca za tromjesečne prijave nepravilnosti vezano uz Instrument pretpristupne pomoći (IPA)

SMJERNICE ZA POPUNJAVANJE STANDARDNOG OBRASCA ZA TROMJESEČNE PRIJAVE NEPRAVILNOSTI VEZANO UZ INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA)

UVOD

U skladu sa člankom 28. Okvirnih sporazuma[14]1 između država kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja koje koriste pretpristupnu pomoć, ustrojit će se mehanizam kontrole i prijavljivanja nepravilnosti[15]2 u skladu s odredbama Uredbe Komisije br. 1828/2006, Odjeljka 4 Nepravilnosti (članci 27.-36.)[16]3. Kao posljedica toga, države korisnice isto tako imaju obvezu tromjesečno Komisiji prijavljivati nepravilnosti otkrivene u projektima koji se financiraju iz IPA-e. Kako bismo olakšali ovaj zadatak i osigurali jednoobrazno bilježenje predmeta u odgovarajuću bazu podataka, Komisija je razvila standardni obrazac (Dodatak I.) na temelju navedene uredbe.

Ove smjernice koriste se prilikom arhiviranja »papirnate verzije« standardnog obrasca. U tijeku je razvoj elektronskog sustava.

SMJERNICE

Uvodne napomene:

1. U roku od dva mjeseca nakon kraja svakog tromjesečja, države korisnice prijavljuju Komisiji sve nepravilnosti utvrđene u primarnom upravnom ili sudskom postupku. Nepravilnosti se moraju prijavljivati na engleskom jeziku.

2. Preporuča se da države korisnice imenuju nadležno nacionalno tijelo koje će biti odgovorno za prijavu nepravilnosti Komisiji.

3. Sve nepravilnosti treba prijavljivati na standardnom obrascu uz pismo obrazloženja koji se šalju na sljedeću adresu:

Europska komisija

OLAF – Europski ured za borbu protiv prijevara

Uprava C

Rue Joseph II 30

B-1049 Bruxelles

Belgija

Preslike prijava nepravilnosti treba proslijediti i općim upravama koje su nadležne za određenu komponentu. Molimo pogledati popis općih uprava u Dodatku II.

4. Popratno pismo treba sadržavati sljedeće informacije: na koju se komponentu odnosi, tromjesečje na koje se odnosi, a priložena trebaju biti i različita izvješća o nepravilnostima (pri čemu nova izvješća moraju biti odvojena od onih ažuriranih). U slučaju kombiniranog popratnog pisma za više od jedne komponente, brojeve treba navesti posebno za svaku komponentu.

5. Molimo voditi računa da države korisnice moraju obavijestiti Komisiju ako u određenom tromjesečju nije bilo nepravilnosti. To treba učiniti pismenim putem jasno navodeći na koje se tromjesečje pismo odnosi.

6. Molimo voditi računa da postoje različiti načini popunjavanja standardnog obrasca ovisno o tome odnosi li se obrazac za priopćenje iz članka 28. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1828/2006 (prvo priopćenje) ili članka 30. (ažurirano). U slučaju **priopćenja iz članka 28., treba predati sve informacije koje su dostupne u trenutku popunjavanja. U slučaju priopćenja iz članka 30., treba dati informacije o važnim promjenama koje su rezultat uspostavljenih postupaka u odnosu na prethodno prijavljene nepravilnosti.** Ako nije došlo do novih činjenica u odnosu na nepravilnosti, nema potrebe slati ažuriranu prijavu. Ažurirane prijave treba slati Komisiji samo ako su se pojavile nove informacije vezano uz određeni slučaj.

7. Ako država korisnica smatra da se iznos ne može vratiti ili se njegovo vraćanje ne očekuje, u skladu s člankom 30. stavkom 2. o tome izvješćuje Komisiju,u posebnom izvješću koje sadrži dovoljno detaljnih informacija koje će omogućiti Komisiji da donese odluku o raspodjeli gubitka. Odredbe posebnog izvješća ne primjenjuju se na Komponentu V– IPARD.

8. Za popunjavanje odjeljaka koji se odnose na način na koji ne nepravilnost otkrivena i na vrstu nepravilnosti, kao i na radnje koje je poduzela država korisnica i na primijenjene sankcije treba koristiti uključene nepotpune popise. Ako pitanje nije uključeno na popis, molimo navesti ga pod točkom 22. Prijedlozi o tome što treba dodati na popis uzet će se u obzir.

9. Sljedeće slučajeve ne treba prijaviti:

(a) slučajeve kada se nepravilnost sastoji samo od djelomičnog ili potpunog neizvršenja operacije koja je uključena u sufinancirani operativni program zbog stečaja korisnika. Stečaj moraju službeno utvrditi nadležna nacionalna tijela. Mjerodavni postupci navedeni su u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1346/2000;

(b) slučajeve na koje korisnik dobrovoljno uputi Operativnu strukturu i Nacionalni fond i prije nego što je bilo koji od tih slučajeva otkriven, bez obzira je li prije ili nakon uplate javnog sufinanciranja;

(c) slučajeve koje otkriju i isprave Operativna struktura i Nacionalni fond prije nego što je javni doprinos uplaćen korisniku i prije nego što su predmetni izdaci uključeni u izvješće o izdacima koje se predaje Komisiji.

Međutim, nepravilnosti koje prethode stečaju i slučajevi sumnje na prijevaru moraju se prijaviti[17]4.

10. Nepravilnosti vezane uz operativne programe u okviru Komponente II – «Prekogranična suradnja« prijavljuje država sudionica (»znači država članica ili države korisnice tj. države kandidatkinje ili potencijalne kandidatkinje) u kojoj se plaćaju izdaci od strane korisnika koji provodi operaciju. Država sudionica istovremeno obavješćuje upravljačko tijelo, tijelo za ovjeravanje i tijelo nadležno za reviziju[18]5 (u slučaju programa prekogranične suradnje između država korisnica i država članica) te Dužnosnika nadležnog za akreditaciju, Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i tijelo nadležno za reviziju (u slučaju prekograničnih programa između država korisnica koje nisu države članice).

11. Za slučajeve kada ne postoji obveza priopćavanja nepravilnosti jer uključeni iznos ne prelazi prag od 10 000 eura, države korisnice moraju prijaviti i poduzeti postupke za povrat sredstava ali, osim ako Komisija izričito ne traži informacije, ne moraju obavijestiti Komisiju[19]6. Međutim, države korisnice moraju obavijestiti Komisiju (vidi Dodatak II.) u okviru završnog izvješća programa o aktivnostima koje se nastavljaju na sve otkrivene nepravilnosti, bez obzira na prag-prijavljivanja.

OPĆE INFORMACIJE O PRIOPĆENJU

Država korisnica: Molimo navesti državu

Format: Slobodan tekst tiskanim slovima.

Na primjer: HRVATSKA

Br. predmeta: Država članica na svakoj stranici obrasca mora navesti broj predmeta.

Format: XX1/99992/9993/XX4/95, X = tiskano slovo, 9 = brojevi od 0 do 9

Primjeri: HR/**2004/001/CB/0 TR/2005/003/HR/2**

1. Inicijali države korisnice; inicijali koje treba koristiti su sljedeći:

AL – Albanija

BA – Bosna i Hercegovina

HR – Hrvatska

KS – Kosovo pod UNSCR 1244

MK – Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija

ME – Crna Gora

RS – Srbija

TR – Turska

2. Godina: četiri znamenke: 2008, 2009, itd.

3. Broj predmeta: tri znamenke: 001, 002, itd.

Napomena: Brojevi se dodjeljuju uzastopno i odgovaraju odvojeno svakoj komponenti i svakoj godini.

PAŽNJA: Prvi broj predmeta ostaje isti svih godina samo se mijenja broj verzije!

4. Kratica koja označuje na koju se komponentu odnosi priopćenje.

Obavezno je koristiti kratice. Koristit će se sljedeće kratice za komponente:

TA za Pomoć u tranziciji i izgradnju institucija

CB za Prekograničnu suradnju

RE za Regionalni razvoj

HR za Razvoj ljudskih potencijala

RD za Ruralni razvoj

5. Novi predmeti ili ažurirani već priopćeni predmeti – jedna znamenka: 1 za novi predmet, 2 za prvo ažuriranje, 3 za drugo ažuriranje itd.

Na primjer: Prvo priopćenje: TR/2008/003/TA/1

Drugo priopćenje koje se nastavlja na prvo: TR/2008/003/TA/2

Treće priopćenje koje se nastavlja na prvo: TR/2008/003/TA/3

Napomena: Referentni broj je jedinstven za određeni predmet i dodjeljuje se prilikom slanja prvog priopćenja (članak 28. Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006). Kada je potrebno prijaviti ažurirane podatke (priopćenje iz članka 30.), potrebno je koristiti isti referentni broj. Ako se pogreškom ubaci novi, to će se smatrati prijavom novog predmeta i, kao rezultat toga, doći će do udvostručavanja nepravilnosti.

Tromjesečje:

Molimo navesti tromjesečje predmetne godine.

Za ažuriranja postojećih predmeta, molimo označiti postojeće tromjesečje.

Datum slanja:

Datum slanja jest datum kada je priopćenje poslano Komisiji. To je obično datum u roku od dva mjeseca po završetku svakog tromjesečja.

Format: dan/mjesec/godina, godina, mjesec, dan.

Na primjer: **13/12/2004.**

Napomena: Ovo pravilo vrijedi za sve druge datume!

Nadležno tijelo države korisnice:

Molimo navesti upravno, nacionalno i/ili regionalno tijelo nadležno za rješavanje nepravilnosti.

Format: Opis masnim tiskanim slovima.

Na primjer: **MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, RIBARSTVA I PREHRANE**

Format u slučaju dodatka na popis. Slobodan neprekinut tekst (bez praznih linija!)

Na primjer: **MINISTARSTVO GOSPODARSTVA**

Adresa: ...

Kontaktna točka:

Molimo navesti podatke o kontakt osobi u upravnom tijelu koje je odgovorno za prijavljivanje, a koju se može kontaktirati u slučaju potrebe za dodatnim informacijama ili pojašnjenjima.

Format: Slobodan tekst u zadanim poljima.

PODACI O NEPRAVILNOSTI

1. Opis operacije

1.1. Naziv programa:

Molimo citirati naziv godišnjeg ili višegodišnjeg operativnog programa u okviru jedne od komponenti programa IPA ili oblik pomoći.

Format: Slobodan neprekinuti tekst (bez praznih linija).

Primjeri: **RD – Višegodišnji operativni program za »Okoliš« za Hrvatsku**

1.2. Identifikacijski broj:

Molimo citirati identifikacijski broj programa.

Format: Slobodan neprekinuti tekst (bez praznih linija).

1.3. Odluka Komisije kojom se odobrava program:

Molimo citirati broj i datum odluke EK na temelju koje je odobrena pomoć.

Format: Slobodan tekst, datum dan/mjesec/godina.

Primjer: **C/2007/6565-1, 13/12/2007**

1.4. Naziv mjere i naslov projekta:

Molimo navesti broj i naziv prioritetne osi zajedno s naslovom projekta.

Mjera

Format: Slobodan tekst.

Primjer: **Prioritet 1: Razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom u svrhu uspostave integriranog sustava gospodarenja otpadom u Hrvatskoj**

Naslov projekta

Format: Slobodan tekst

Primjer: Regionalni centar za gospodarenje otpadom za Istarsku županiju

1.5. Broj projekta države korisnice:

Ako je operaciji dodijeljen nacionalni referentni broj, molimo navesti ga.

Format: Slobodan tekst.

2. Povreda odredbi:

Molimo precizirati koje su odredbe zakonodavstva Zajednice ili nacionalnog zakonodavstva prekršene (uključujući ugovorne odredbe).

Format: Slobodan tekst.

Primjer: Članak X. Kaznenog zakonika

3. Datum prve informacije koja je dovela do sumnje na nepravilnost:

Molimo navesti datum kada je zaprimljena prva informacija koja je dovela do sumnje na nepravilnost. Na primjer, u slučaju telefonske prijave, treba navesti datum telefonskog razgovora.

Format: dan/mjesec/godina

Primjer: 25/06/2008

3.1. Izvor prve informacije koja je dovela do sumnje na nepravilnost:

Molimo navesti kako ste prvi puta postali svjesni postojanja nepravilnosti.

Format: Slobodan tekst.

Primjer: **Doušnik, tiskovno izvješće, revizija itd.**

4. Način na koji je otkrivena nepravilnost

4.1. Tko je otkrio nepravilnost?

Molimo izabrati iz donjeg popisa mjerodavno tijelo koje je otkrilo nepravilnost

Format: Broj i tijelo

Primjer: **10 – Tijelo državne uprave**

Popis tijela:

10 – Tijelo državne uprave

20 – Europska komisija

30 – Revizorski sud

90 – Ostalo

4.2. Kako je nepravilnost otkrivena?

Molimo odabrati iz donjeg popisa metodu kojom je nepravilnost otkrivena

Format: Broj i metoda

Primjer: **10 – Revizija**

Popis metoda otkrivanja:

10 – Revizija

20 – Stečaj

30 – Kontrola proizvoda

40 – *Ex-ante* kontrola dokumenata

45 – *Ex-post* kontrola dokumenata

50 – Terenska kontrola

60 – Doušnik

70 – Mediji

80 – Analiza

90 – Ostalo

5. Vrsta nepravilnosti:

Molimo odabrati iz donjeg popisa mjerodavnu vrstu nepravilnosti.

Format: Broj i vrsta

Primjer: **102 – Netočna računovodstvena evidencija**

Popis vrsta nepravilnosti:

102 – Netočna računovodstvena evidencija

103 – Lažirana računovodstvena evidencija

104 – Nedostavljena računovodstvena evidencija

201 – Dokumenti nedostaju, netočni su ili nepotpuni

213 – Lažirana popratna dokumentacija

299 – Drugi slučajevi nepravilnih dokumenata

325 – Neprihvatljivi izdaci

402 – Nepostojeći operator

405 – Nepravilan završetak, prodaja ili smanjenje

408 – Operator/korisnik nije dovoljno kvalitetan

601 – Nepoštivanje rokova

608 – Odbijanje kontrole

609 – Odbijanje plaćanja

610 – Nepostojanje ili neusklađenost ugovora

611 – Nekoliko zahtjeva za isti predmet

612 – Nepoštivanje drugih propisa/uvjeta ugovora

614 – Povreda pravila vezanih uz javnu nabavu

741 – Neispunjenje preuzetih obveza

810 – Neprovedene radnje

812 – Radnje nisu provedene u skladu s pravilima

822 – Izdaci nastali izvan ugovornog razdoblja

832 – Povreda se odnosi na sustav sufinanciranja

840 – Neprijavljeni prihodi

850 – Korupcija

860 – Sukob interesa

999 – Druge nepravilnosti (navesti koje)

5.1. Definicija nepravilnosti

Molimo definirati predmet kao nepravilnost ili kao sumnju na prijevaru.

nepravilnost7[20] – je svaka povreda odredbe prava Zajednice koja je rezultat činjenja ili nečinjenja gospodarskog čimbenika koje ima ili bi moglo imati učinak dovođenja u pitanje općeg proračuna Europske unije naplatom neopravdane stavke izdataka iz općeg proračuna;

sumnja na prijevaru8[21] – je nepravilnost koja uzrokuje početak upravnog i/ili sudskog postupka na nacionalnoj razini u svrhu utvrđivanja ponašanja s namjerom, posebno prijevare, u skladu s navedenim u članku 1. stavku 1. točki a) Konvencije o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica;

utvrđena prijevara – je »sumnja na prijevaru« koja je postala predmetom presude koja ima snagu *res judicata* za prijevaru ili druga nezakonita aktivnost koja šteti financijskim interesima Zajednice;

nema nepravilnosti – u tijeku upravnog i/ili sudskog postupka tvrdnje o nepravilnosti ili prijevari nisu potvrđene;

Napomena: Predmet se u prvom priopćenju ne može definirati kao da nema nepravilnosti!

5.2. Praksa primijenjena prilikom počinjenja nepravilnosti:

Opisati primijenjenu praksu (*modus operandi*).

Format: Slobodan tekst

Primjer: **Lažiranje računa promjenom izvornih iznosa.**

5.3. Smatraju li se te prakse novima? Da ( ), Ne ( ), Nije poznato ( )

Molimo označiti ono što se primjenjuje. O državi korisnici ovisi jesu li primijenjene prakse nove ili nisu.

6. Jesu li uključene druge države: Da ( ) Ne ( ) Nije poznato ( )

Ovaj se naslov primjenjuje na predmete koji uključuju prekogranične operacije (u programu sudjeluje više od jedne države) ili na predmete kada je korisnik međunarodna tvrtka koja sudjeluje o aktivnostima kao što su ulagački projekti ili programi izobrazbe u više od jedne države.

Format: Molimo označiti ono što se primjenjuje. Vidi točku 5.3; Slobodan tekst masnim tiskanim slovima.

Primjer: MAĐARSKA.

6.1. Ako je odgovor da, je li poslana prijava? Da( ), datum i reference: , Ne ( ), Nije poznato ( )

Molimo označiti ono što se primjenjuje. Ako je odgovor pozitivan ,molimo navesti datum i reference priopćenja.

Format: datum dan/mjesec/godina; za reference: slobodan tekst

Primjer: **Da (X) Datum i referenca: 26/05/2008., detaljne informacije poslane mađarskim vlastima.**

7. Razdoblje nepravilnosti

Navesti datum(e) kada ili između kojih je počinjena nepravilnost.

Format za datum: dan/mjesec/godina.

Primjer: **25/11/2008**

Za razdoblje: datum početka nepravilnosti/datum završetka nepravilnosti.

Format: dan/mjesec/godina – dan/mjesec/godina

Primjer: **13/05/2008 – 12/06/2008**

Ako ova informacija nije poznata, molimo to navesti korištenjem prvog dana mjeseca, prvog mjeseca tromjesečja (01, 03, 06, 09), prvog dana i mjeseca godine, samo ako je poznata godina.

Na primjer: 01/01/2008

8. Datum prvog upravnog ili sudskog utvrđenja:

»Prvo upravno ili sudsko utvrđenje« znači prvu pisanu procjenu od strane upravnog ili sudskog nadležnog tijela koje je na temelju određenih činjenica zaključilo da je počinjena nepravilnost ne dovodeći u pitanje mogućnost da će taj zaključak kasnije možda morati biti preispitan ili povučen kao rezultat promjena u tijeku upravnog ili sudskog postupka9[22].

Format: dan/mjesec/godina

9. Vlasti ili tijela.

9.1. Vlasti ili tijela koji su sastavili prvo upravno ili sudsko utvrđenje:

Molimo masnim tiskanim slovima navesti vlast ili tijelo koje je reagiralo na prvotno otkriće i sastavilo službeno izvješće.

Format: Slobodan tekst masnim tiskanim slovima, neprekinuto (bez praznih linija!)

Primjer: **MINISTARSTVO PRAVOSUĐA**

Adresa: ...

9.2. Vlasti ili tijela koji su odgovori za nastavak na upravni ili sudski postupak:

Molimo masnim tiskanim slovima navesti ime vlasti ili tijela koje je odgovorno za nastavak na upravni ili sudskih postupak.

Format i primjer: vidi 9.1.

10. Ime i adresa uključenih fizičkih i pravnih osoba

10.1. Fizičke osobe:

Molimo navesti ime, adresu itd. osoba uključenih u nepravilnost.

Format: Tekst, ali potrebno je slijediti stroga pravila.

A. prezimena i imena moraju biti napisana masnim tiskanim slovima

B. treba izbjegavati posebna slova i znakove (npr..-,$,&);

C. Titule kao g., gđa treba izbjegavati;

D. adrese moraju biti malim slovima osim prvog slova.

Primjer: – prezime ABON

– Ime: PIOTR

– Adresa: Kurica 25

– Poštanski broj: 2435

– Grad: Rijeka

– Država: HRVATSKA

– Funkcija: Administrator

10.2. Pravne osobe:

Molimo navesti naziv, adresu itd. pravne osobe uključene u nepravilnost.

Format: Tekst, ali treba slijediti stroga pravila:

A. nazivi moraju biti napisani masnim tiskanim slovima

B. treba izbjegavati posebna slova i znakove (npr.-,$,&);

C. pravne kratice kao što su d.d. d.o.o., Ltd., Co., N.V. itd. treba pisati malim štampanim slovima, nakon naziva;

D. adrese moraju biti pisane malim slovima, osim prvog slova;

E. isto vrijedi i za upućivanja na gradove ili županije u imenu tvrtke (npr. IBM ANKARA,)

Primjer: – Naziv: TALKER Ltd

– Sjedište: Wallstreet 900

– Poštanski broj: 1529

– Grad: Medias

– Država: BOSNA I HERCEGOVINA

Obavezno se navode naziv i adresa trgovačkog društva. Ako su u nepravilnost uključeni pojedinci koji rade za trgovačko društvo, te informacije treba unijeti pod točkom 10.1.

Ako treba napisati više naziva kao što je predviđeno na stranici 3 obrasca, molimo preslikati polja pod točkama 10.1 i 10.2.

Napomena: Radi poštivanja pravila kojima se jamči povjerljivost osobnih podatka, molimo ne navoditi imena fizičkih ili pravnih osoba osim onih pod točkama 10.1 i 10.2.

FINANCIJSKI VIDOVI

11. Ukupan iznos i raspodjela među izvorima financiranja

11.1. Ukupan iznos operacije:

Molimo navesti ukupan ugovoren iznos u operaciji. Navedeni iznos mora biti jednak zbroju točaka 11.2 i 11.3 (»11.1«=«11.2«+«11.3«).

Iznos mora biti naveden u eurima u cijelom odjeljku o Financijskim vidovima.

Iznosi u nacionalnoj valuti preračunavaju se u eure na temelju mjesečne računovodstvene tečajne stope Komisije u mjesecu u kojem su izdaci registrirani u računovodstvenoj evidenciji Operativne strukture predmetnog programa[23]10.

Ako izdaci nisu uneseni u računovodstvenu evidenciju Operativne strukture, koristi se najnovija knjigovodstvena tečajna stopa koju je Komisija elektronski objavila[24]11.

Mjesečna računovodstvena tečajna stopa Komisije može se naći na: **http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/**

Format: 9999999999999 valuta. Ne razdvajati brojeve i ne koristiti decimalna mjesta. Ostaviti mjesta nakon posljednjeg broja i onda dodati valutu.

Primjer: **22345000 EUR**

11.2. Financiranje od strane Zajednice:

Molimo navesti udio iznosa koji financira Zajednica.

Format: Vidi točku 11.1.

11.3. Financiranje od strane države korisnice:

Molimo navesti udio iznosa koji financira država korisnica. On treba sadržavati privatni doprinos.

Format: Vidi točku 11.1.

12. Vrsta nepravilnog iznosa:

Molimo navesti vrstu nepravilnog iznosa koji je utvrđen kao nepravilan.

Format: Slobodan tekst.

Primjeri: **Plaće, računalna oprema, financiranje studija.**

13. Iznos nepravilnosti

13.1. Ukupan nepravilan iznos:

Molimo navesti ukupan iznos **koji se smatra nepravilnim.** Navedeni iznos mora biti jednak zbroju točaka 13.2, 13.3 (»13.1«=«13.2«+«13.3«)

Format: Vidi točku 11.1.

13.2. Nepravilan iznos Zajednice:

Molimo navesti udio Zajednice u ukupnom nepravilnom iznosu.

Format: Vidi točku 11.1.

13.3. Nepravilan iznos države korisnice:

Molimo navesti udio države korisnice u ukupnom nepravilnom iznosu.

Format: Vidi točku 11.1.

14. Financijske posljedice

14.1. Nepravilan iznos pod 13.1 već je plaćen:

Molimo navesti nepravilan iznos koji je u prevelikom iznosu plaćen korisniku. Navedeni iznos mora biti jednak zbroju točaka 14.2 i 14.3 (»14.1«=«14.2«+«14.3«)

14.2. Nepravilan iznos Zajednice pod 13.2. već je uplaćen:

Molimo navesti udio Zajednice u nepravilnom iznosu koji je uplaćen korisniku.

Format: Vidi točku 11.1.

14.3. Nepravilan iznos države korisnice pod 13.3. već je uplaćen:

Molimo navesti udio države korisnice u nepravilnom iznosu koji je uplaćen korisniku.

Format: Vidi točku 11.1.

15. Nepravilan iznos koji još nije uplaćen

15.1. Nepravilan iznos pod 13.1. koji još nije uplaćen:

Molimo navesti nepravilan iznos koji još nije uplaćen korisniku. Spomenuti iznos mora biti jednak zbroju točaka 15.2 i 15.3 (»15.1«=«15.2«+«15.3«).

Format: Vidi točku 11.1.

15.2. Nepravilan iznos Zajednice pod 13.2. koji još nije uplaćen:

Molimo navesti udio Zajednice u nepravilnom iznosu koji još nije uplaćen korisniku.

15.3. Nepravilan iznos države korisnice pod 13.2. koji još nije uplaćen:

Molimo navesti udio države korisnice u nepravilnom iznosu koji još nije uplaćen korisniku.

Format: Vidi točku 11.1.

15.4. Je li uplata obustavljena? Da ( ) Ne ( ) Nije primjenjivo ( )

Molimo označiti ono što se primjenjuje.

16. Mogućnost povrata:

Molimo navesti procjenu vjerojatnosti povrata sredstava i što je detaljnije moguće navedite razloge za to.

Format: Slobodan tekst.

Primjer: Moguće ili Nije moguće zbog stečaja.

17. Vraćeni iznos

17.1. Ukupan vraćeni iznos

Molimo navesti vraćeni iznos. Navedeni iznos mora biti jednak zbroju točaka 17.2 i 17.3 (»17.1«=«17.2«+«17.3«).

Format: Vidi točku 11.1.

Kamate, zatezne kamate itd. moraju se navesti u zagradama, a ne uključiti u osnovni iznos.

17.2. Vraćeni iznos Zajednice:

Molimo navesti udio Zajednice u vraćenom iznosu.

Format: Vidi točku 11.1.

17.3. Vraćeni iznos države korisnice:

Molimo navesti udio države korisnice u vraćenom iznosu.

Format: Vidi točku 11.1

18. Iznos koji treba vratiti

18.1. Iznos koji treba vratiti:

Molimo navesti ukupan iznos koji će biti vraćen. Navedeni iznos mora biti jednak zbroju točaka 18.2 i 18.3 (»18.1«=»18.2«+»18.3«).

Format: Vidi točku 11.1.

Kamate, zatezne kamate itd. moraju se navesti u zagradama, a ne uključiti u osnovni iznos.

18.2. Iznos Zajednice koji će biti vraćen:

Molimo navesti udio Zajednice u iznosu koji će biti vraćen.

Format: Vidi točku 11.1.

18.3. Iznos države korisnice koji treba vratiti:

Molimo navesti udio države korisnice u iznosu koji će biti vraćen.

Format: Vidi točku 11.1.

Napomena: Ukupan nepravilni iznos trebao bi biti jednak zbroju iznosa koji još nije uplaćen, ukupnog vraćenog iznosa i ukupnog iznosa koji će biti vraćen»13.1«=«15.1«+«17.1«+«18.1«. Pretjerano uplaćen iznos jednak je iznosu koji je vraćen i koji će biti vraćen «14.1«=. «17.1«+«18.1«. Ako zbog razlika u tečaju zbroj nije jednak, molimo to navesti uključujući i tečaj.

FAZA POSTUPAKA

19. Radnje države korisnice:

Molimo odabrati iz donjeg popisa relevantne radnje poduzete nakon otkrića nepravilnosti.

Format: Broj i naziv radnje s popisa.

Primjer: **20 – Sudski postupak**

Popis poduzetih radnji:

10 – Upravni postupak odabire se kada je u tijeku uobičajen upravni postupak za povrat sredstava. Ako je u istovremeno u tijeku sudski ili kazneni postupak, sudski/kazneni postupak prevladava i njega treba navesti.

20 – Sudski postupak pokazuje da je predmet trenutno pred sudom koji nije kazneni. Ako je istovremeno u tijeku upravni postupak, sudski postupak prevladava i njega treba navesti.

30 – Poseban postupak se koristi kada se pokaže da se iznos pogođen nepravilnošću ne može vratiti i Komisija je obaviještena posebnim izvješćem u skladu s člankom 30. stavkom 2. Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006.

40 – Kazneni postupak se odabire kada je predmet ustupljen Kaznenom sudu. Ako je istovremeno u tijeku upravni postupak, kazneni postupak prevladava i njega treba navesti.

50 – Postupci zaključeni se bira kada su dovršeni svi postupci povrata i slični postupci. To znači kada je cijeli postupak dovršen i nije utvrđena nikakva nepravilnost ili kada je ishod postupka da nema iznosa koji treba vratiti.

20. Je li napušten postupak za povrat sredstava? Da ( ) Ne ( ) Nije primjenjivo

Molimo označiti ako se primjenjuje.

21. Je li napušten kazneni postupak?: Da ( ) Ne ( ) Nije primjenjivo( )

Molimo označiti ako se primjenjuje.

22. Primijenjene sankcije (upravne i/ili sudske):

Molimo odabrati s dolje navedenog popisa mjerodavnu primijenjenu sankciju.

Format: Broj i naziv sankcije s popisa.

Primjer: **600 – Nacionalna upravna sankcija**

Popis primijenjenih sankcija:

500 – Nije nametnuta sankcija

550 – Sankcija će biti nametnuta

600 – Nacionalna upravna sankcija

640 – Uklanjanje nacionalnih subvencija

650 – Isključenje iz buduće nacionalne subvencije

660 – Ograničenje pristupa javnim nabavama

740 – Isključenje iz budućih subvencija Zajednice

810 – Kazna na temelju kaznenog prava

820 – Zatvor

890 – Druge kaznene sankcije

900 – Druge sankcije, navesti koje

23. Dodatne primjedbe:

Molimo navesti sve dodatne informacije/komentare koje smatrate važnim i koje nisu obuhvaćene u navedenim točkama.

24. Završno priopćenje: Da ( ) Ne ( )

Molimo navesti »da« ako su dovršeni svi upravni i/ili sudski postupci, a nepravilan iznos je vraćen ili proglašen nepovratnim. Nisu predviđene nikakve daljnje radnje vezano uz prijavljenu nepravilnost.

Ako prilikom ispunjavanja obrasca imate bilo kakvih pitanja, slobodno kontaktirajte sljedeće osobe:

Auste Savickiene

e-mail:Auste.Savickiene@ec.europa.eu

tel: +32-2-295.36.56

Andrea Bordoni

e-mail:Andrea.Bordoni@ ec.europa.eu

tel: +32-2-296.77.37

telefaks: +32-2-295.97.59

OLAF – Europski ured za borbu protiv prijevara

Uprava C – Operativna potpora i potpora politici

Jedinica C.2– Sprječavanje prijevara i obavještajne aktivnosti

Rue Joseph II 30,

B-1049 Bruxelles

Belgija

DODATAK I. – Izvješće o nepravilnosti

POVJERLJIVO Predmet br.: XX/9999/999/X/9

TROMJESEČNO PRIOPĆENJE O NEPRAVILNOSTIMA VEZANIM UZ INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA)

OSNOVNE INFORMACIJE O PRIOPĆENJU

Država korisnica:

Broj predmeta: XX/9999/999/X/9

Tromjesečje:

(a) I. tromjesečje ( )

(b) II. tromjesečje ( )

(c) III. tromjesečje ( )

(d) IV. tromjesečje ( )

Datum slanja: dan/mjesec/godina

Upravni odjel u državi korisnici:

Kontaktna točka: Ime: Broj telefona:

Telefaks: E-mail:

PODACI O NEPRAVILNOSTI

1. Opis operacije

1.1. Naziv programa:

1.2 Identifikacijski broj:

1.3. Odluka Komisije kojom se odobrava program:

1.4. Naziv mjere i naslov projekta:

1.5. Broj projekta države korisnice:

2. Povrijeđena odredba:

3. Datum prve informacije koja je dovela do sumnje o nepravilnosti:

3.1. Izvor prve informacije koja je dovela do sumnje o nepravilnosti:

4. Način na koji je nepravilnost otkrivena

4.1. Tko je otkrio nepravilnosti?

4.2. Kako je nepravilnost otkrivena?

5. Vrsta nepravilnosti:

5.1. Kvalifikacija nepravilnosti:

(a) Nema nepravilnosti ( )

(b) Nepravilnost ( )

(c) Sumnja na prijevaru ( )

(d) Utvrđena prijevara ( )

5.2. Praksa primijenjena pri počinjenju nepravilnosti:

5.3. Smatraju li se takve prakse novima? Da ( ) Ne ( ) Nije poznato ( )

6. Jesu li uključene druge države? Da ( ) Ne ( ) Nije poznato ( )

6.1. Ako je odgovor da, je li poslana obavijest?

Da ( ) Datum i referenca: Ne ( ) Nije poznato ( )

7. Razdoblje nepravilnosti:

8. Datum prvog upravnog ili sudskog utvrđenja:

9. Vlasti ili tijela

1.1 Vlasti ili tijela koji su pripremili prvo upravno ili sudsko utvrđenje:

9.2. Vlasti ili tijela koji su nadležni za postupanje u skladu s upravnim ili sudskim utvrđenjem:

10. Ime i adresa uključenih fizičkih i pravnih osoba

10.1. Fizičke osobe

– Prezime:

– Ime:

– Adresa:

– Poštanski broj:

– Grad:

– Država:

– Položaj:

10.2. Pravne osobe:

– Naziv:

– Sjedište:

– Poštanski broj:

– Država:

FINANCIJSKI VIDOVI

11. Ukupan iznos i raspodjela među izvorima financiranja

11.1. Ukupan iznos operacije:

11.2. Financiranje Zajednice:

11.3. Financiranje države korisnice:

12. Priroda nepravilnog iznosa:

13. Iznos nepravilnosti

13.1. Ukupan nepravilan iznos:

13.2. Nepravilan iznos Zajednice:

13.3. Nepravilan iznos države korisnice:

14. Financijske posljedice

14.1. Nepravilan iznos pod 13.1. koji je već uplaćen:

14.2. Nepravilan iznos Zajednice pod 13.2. koji je već uplaćen:

14.3. Nepravilan iznos države korisnice pod 13.3. koji je već uplaćen:

15.1. Nepravilan iznos pod 13.1. koji još nije uplaćen:

15.2. Nepravilan iznos Zajednice pod 13.2 koji još nije uplaćen:

15.3. Nepravilan iznos države korisnice pod 13.4. koji još nije uplaćen:

15.4. Je li uplata obustavljena? Da ( ) Ne ( ) N/D ( )

16. Mogućnost povrata:

17. Vraćen iznos

17.1. Ukupan vraćen iznos:

17.2. Vraćeni iznos Zajednice:

17.3. Vraćeni iznos države korisnice:

18. Iznos koji će biti vraćen

18.1. Ukupan iznos koji će biti vraćen:

18.2. Iznos Zajednice koji će biti vraćen:

18.3. Iznos države korisnice koji će biti vraćen:

FAZA POSTUPAKA

19. Radnje države korisnice:

20. Je li obustavljen postupak povrata sredstava? Da ( ) Ne ( ) N/D ( )

21. Je li obustavljen kazneni postupak? Da ( ) Ne ( ) N/D( )

22. Primijenjene sankcije (upravne i/ili sudske):

23. Dodatne primjedbe:

24. Završno priopćenje: Da( ) Ne ( )

DODATAK II. – Popis nadležnih općih uprava

KOMPONENTA I – POMOĆ U TRANZICIJI I IZGRADNJA INSTITUCIJA

Europska komisija

OU za proširenje

Rue de la Loi 170

B – 1049 Bruxelles

Belgija

KOMPONENTA II – PREKOGRANIČNA SURADNJA

Europska komisija

OU za regionalnu politiku

Rue Pere de Deken 23

B-1040 Bruxelles

Belgija

KOMPONENTA III – REGIONALNI RAZVOJ

Europska komisija

OU za regionalnu politiku

Rue Pere de Deken 23

B-1040 Bruxelles

Belgija

KOMPONENTA IV – RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

OU za zapošljavanje i socijalna pitanja

Rue Joseph II 54

B-1000 Bruxelles

Belgija

KOMPONENTA V – RURALNI RAZVOJ

Europska komisija

OU za poljoprivredu i ruralni razvoj

Rue de la Loi 130

B – 1049 Bruxelles

Belgija

DODATAK XIX.

OPERATIVNI PROGRAM

Republika Hrvatska

OPERATIVNI PROGRAM

ZA RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

2007. – 2009.

Instrument pretpristupne pomoći

2007HR05IPO001

rujan 2007.

POPIS KRATICA:

AOO	Agencija za obrazovanje odraslih
APIU	Agencija za promicanje izvoza i ulaganja
APS	Anketa o potrošnji kućanstava
ARS	Anketa o radnoj snazi

ASO	Agencija za strukovno obrazovanje
AZOO	Agencija za odgoj i obrazovanje
AZVO	Agencija za znanost i visoko obrazovanje
BDP	Bruto domaći proizvod
CU	Cjeloživotno učenje
DEK	Delegacija Europske komisije
DNA	Dužnosnik nadležan za akreditaciju
DZS	Državni zavod za statistiku
EP	Europsko partnerstvo
ESF	Europski socijalni fond
ESSPROS	Europski sustav integrirane statistike socijalne zaštite
ESZ	Europska strategija zapošljavanja
ETF	Europska zaklada za stručnu izobrazbu
EU	Europska unija
EU-SILC	Istraživanje EU-a o prihodima i uvjetima života
HKO	Hrvatski kvalifikacijski okvir
HNB	Hrvatska narodna banka
HNOS	Hrvatski nacionalni obrazovni standard
HRD OP	Operativni program za razvoj ljudskih potencijala
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
ILO	Međunarodna organizacija rada
IPA	Instrument pretpristupne pomoći
JAP	Zajedničke procjene prioriteta politike zapošljavanja
JIM	Memorandum o zajedničkom uključivanju Republike Hrvatske
LPZ	Lokalna partnerstva za zapošljavanje
MF	Ministarstvo financija
MINGORP	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
MMTPR	Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
MRS	Međuresorna radna skupina
MSU	Mentori za socijalno uključivanje
MVPEI	Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija
MZOPUG	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
MZOŠ	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
MZSS	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

NARS	Nacionalna anketa o radnoj snazi
NDO	Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje
NF	Nacionalni fond
NIPAK	Nacionalni koordinator programa IPA
NO	Nadzorni odbor
NPPR	Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti
NPZ	Nacionalni plan zapošljavanja
NZRCD	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
OO	obrazovanje odraslih
OP	Operativni program
OS	Okvirni sporazum
OS	Operativna struktura
OUS	Okvir za usklađenost strategija
P	Prioritet
PEP	Pretpristupni ekonomski program
PP	Pristupno partnerstvo
PPSOO	Projekt poboljšanja u sektoru odgoja i obrazovanja
PS	Prekogranična suradnja
PT	Provedbeno tijelo
RC OP	Operativni program za regionalnu konkurentnost
RLJP	Razvoj ljudskih potencijala
RT	Revizijsko tijelo
RVTR	Regionalna vijeća za tržište rada
SDURF	Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU-a
SF	Strukturni fondovi
SMZ	Strateške smjernice Zajednice
SOO	Strukovno obrazovanje i osposobljavanje
SOR	Strateški okvir za razvoj
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
VETIS	Informacijski sustav za upravljanje strukovnim obrazovanjem
VIFO	Višegodišnji indikativni financijski okvir
VIPD	Višegodišnji indikativni planski dokument
ZZO	Zakon o zaštiti okoliša

1. KONTEKST

1.1. Nacionalni socio-ekonomski kontekst i kontekst politike

1.1.1. Pristupanje Hrvatske Europskoj uniji

Odnosi između Hrvatske i Europske unije uređeni su Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) koji je potpisan u listopadu 2001. godine, a na snazi je od veljače 2005. SSP osigurava pravni okvir za politički dijalog, regionalnu suradnju, gospodarske odnose i korištenje financijske pomoći Zajednice. U travnju 2004. godine Vijeće Europske unije donijelo je Europsko partnerstvo s Hrvatskom. Nakon pozitivnog mišljenja Komisije o hrvatskom zahtjevu za članstvom u travnju 2004. godine i odluke Europskog vijeća kojom se Hrvatskoj dodjeljuje status kandidata u lipnju 2004. godine, pregovori o pristupanju službeno su započeli 3. listopada 2005. godine.

U veljači 2006. godine, Europsko partnerstvo postalo je Pristupno partnerstvo čime se odražavao novi status Hrvatske kao kandidatkinje za članstvo u EU. Većina prioriteta utvrđenih u Pristupnom partnerstvu odnose se na izgradnju institucija koje će pomoći Hrvatskoj u usvajanju *pravne stečevine Europske unije,* ali u područjima koja se odnose na gospodarsku i socijalnu koheziju, financijska pomoć u velikoj se mjeri dodjeljuje aktivnostima u okviru »predstrukturnih fondova« koje imaju za cilj pružati potporu izgradnji sposobnosti putem modela »učenje radeći«.

U odnosu na razvoj ljudskih potencijala, Pristupno partnerstvo utvrdilo je kao kratkoročne prioritete trajno usklađivanje mjerodavnih propisa s pravnom stečevinom i jačanje s njima povezanih načina upravljanja, provedbe i koordinacije. Kao srednjoročne prioritete, Pristupno partnerstvo utvrdilo je nastavak rada na ta dva područja uz:

• Potporu izgradnji sposobnosti socijalnih partnera

• Razvoj i provedbu sveobuhvatne strategije zapošljavanja

• Razvoj i provedbu nacionalne strategije za socijalno uključivanje

• Povećane napore za stvaranje modernog sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

U Izvješću EK o napretku za 2006. godinu na istu se temu, a vezano uz zapošljavanje i socijalnu politiku, navodi *»Potrebno je obratiti pozornost na poduzimanje aktivnih mjera na tržištu rada te na obrazovanje i stručno osposobljavanje odraslih ... Preostaje rješavanje određenih jazova u odnosu na administrativnu sposobnost, koja je i dalje slaba.«*

U Izvješću se isto navodi da je stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj i dalje visoka (unatoč smanjenju posljednjih godina), da su regionalne razlike i dalje velike, a kvalifikacije i razina stručne spreme hrvatske radne snage niže nego u EU. Savjetuje se ulaganje daljnjih napora u aktivne mjere zapošljavanja te u obrazovanje i stručno osposobljavanje odraslih.

1.1.2. Nacionalni socio-ekonomski kontekst

Nedavne makroekonomske promjene[25]

Hrvatska se općenito smatra djelotvornim tržišnim gospodarstvom koje bi trebalo biti sposobno suočiti se s pritiscima konkurencije i tržišnim silama u Europskoj uniji u kratkoročnom do srednjoročnom razdoblju. Njezin makroekonomski položaj obilježen je stabilnim rastom, poboljšanjem fiskalnog stanja, niskom inflacijom, stabilnim tečajem i

smanjujućom stopom nezaposlenosti. Međutim, tekući ključni makroekonomski izazovi uključuju vanjsku ranjivost (zbog velikog deficita tekućeg računa i visoke razine vanjskog duga) i strukturne reforme koje je potrebno dodatno pojačati.

Nakon provedbe stabilizacijskog programa u listopadu 1993. godine, koji je u prvom redu imao za cilj zaustaviti trend hiperinflacije, hrvatsko gospodarstvo bilježi relativno stabilan rast praćen niskom inflacijom. Prosječna stopa rasta u razdoblju od 1995. do 2006. godine iznosila je 4,4%. Nakon ostvarivanja stope rasta od 4,3% u 2005. godini, u 2006. godini realni rast BDP-a dostigao je 4,8%.

Izražen u tekućim cijenama, BDP po stanovniku iznosio je 7.037 eura u 2005. godini i 7.704 eura u 2006. godini. Prema posljednjim podacima Eurostata, u 2006. godini., BDP po glavi stanovnika mjeren prema paritetu kupovne moći iznosio je gotovo 50% prosjeka EU-27[26] dok preliminarne procjene koje uključuju sivu ekonomiju ukazuju na razinu prihoda od gotovo 60% prosjeka EU 27.

Vlada je od 2004. godine smanjila fiskalni deficit, poboljšala transparentnost i postupke pripreme proračuna. Fiskalni rezultati odražavaju se u neto smanjenju fiskalnog deficita s 4,8% BDP-a u 2004. godini na 4,0% BDP-a u 2005. godini. U 2006. godini fiskalni je deficit dalje pao na 3% BDP-a. Takvi se rezultati uglavnom temelje na snažnom rastu prihoda koji je rezultat energične gospodarske aktivnosti i veće učinkovitosti Porezne uprave u prikupljanju poreza te umjerene potrošnje. Prema Smjernicama ekonomske i fiskalne politike 2008.-2010. Hrvatska Vlada u 2007. godini planira dalje smanjiti svoj fiskalni deficit na 2,6% BDP-a.

Hrvatska ima nisku stopu inflacije od 1994. godine. Od tada prosječna godišnja inflacija, mjerena indeksom potrošačkih cijena, iznosi 3,4%. U 2006. godini prosječna je stopa inflacije iznosila 3,2%. Stopa inflacije bila je stabilna i relativno niska zbog aprecijacije tečaja HRK/EUR, sporog rasta nominalnih plaća, blagog porasta produktivnosti radne snage i intenzivne konkurencije u trgovini na malo.

Nisku inflaciju podržava monetarna politika Hrvatske narodne banke. Podržava ju stabilan tečaj pomoću »upravljanog plivajućeg tečaja«. U razdoblju od 2001. – 2006. godine, fluktuacije prosječnog mjesečnog tečaja HRK/EUR kretale su se u rasponu od +/-4%. U kontekstu visokog stupnja »euroizacije« u hrvatskom financijskom sustavu, Hrvatska narodna banka nastavlja strogo upravljati tečajem HRK/EUR jer on predstavlja ključni instrument za obuzdavanje inflacijskih očekivanja u zemlji te utječe na stabilnost uvoznih cijena iz euro-zone.

Trajni nerazmjer između štednje i ulaganja doveo je do visokih deficita tekućeg računa i rasta vanjskog duga. U razdoblju od 2000. do 2006. godine prosječni deficit tekućeg računa iznosio je 5,8 posto. Na kraju 2006. godine deficit tekućeg računa iznosio je 7,8 posto BDP-a. Kao posljedica toga rastao je bruto vanjski dug. Iako je u posljednje tri godine rast vanjskog duga usporen, vanjska zaduženost dostigla je na kraju prosinca 2006. godine 29,2 milijardi eura tj. 85,3% BDP-a. U skladu s tim, smanjenje vanjske ranjivosti ostaje ključni makroekonomski izazov.

Javni je dug ispod kriterija iz Maastrichta od 60%. Dug opće države iznosio je 40,8% nominalnog BDP-a na kraju 2006. godine, a dug javnog sektora (ukupan dug opće države uključujući izdana državna jamstva) iznosio je ukupno 46,4% nominalnog BDP-a na kraju 2006. godine.

Strukturni sastav gospodarstva mijenjao se od poljoprivrede prema trgovini i uslugama. U razdoblju od 2000. do 2006. godine, udio realne dodane vrijednosti u primarnom sektoru smanjio se s 9,1 na 7,4% BDP-a, udio dodane vrijednosti u sekundarnom sektoru neznatno se smanjio s 25,5% do 24,5% dok se udio dodane vrijednosti u tercijarnom sektoru povećao s 65,4 na 68,1%.

Demografija

Hrvatska se suočava s demografskim profilom koji se mijenja i predstavlja poseban izazov. Projekcije pokazuju da je stopa starenja stanovništva među najbržim u Europi. Državni zavod za statistiku predviđa smanjenje broja stanovnika u Hrvatskoj za 700 tisuća (-16%) do 2050. godine. Udio starijih ljudi (iznad 64 godine) u ukupnom broju stanovnika mogao bi se povećati sa 17% u 2005. godini na 27% u 2050. godini, dok bi se udio mladih ljudi (15-24 godine) mogao smanjiti s 13 na 10%. Broj stanovnika radne dobi (15-64 godine) mogao bi se smanjiti za čak 780 tisuća.

Prema tome, kako bi se pokrili sve veći troškovi povećanih socijalnih transfera i zdravstvene skrbi koji su povezani sa starenjem stanovništva, bit će potreban značajan rast stope zaposlenosti.

Zaposlenost i nezaposlenost

Stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj (prema metodologiji ILO-a) stalno se povećavala od 1996. godine do 2000. godine kada je dostigla vrhunac od 16.1%. Od tada se smanjivala i u 2006. godini je dostigla 11.2%. Stopa ostaje relativno visoka među mladim ljudima u dobi između 15 i 24 godine (28,9% u 2006. godini) i ženama (12,7% u 2006. godini). Fluktuacije stope nezaposlenosti mlađeg stanovništva bile su vrlo velike – s 31,2 posto u 1998. godini na 40,1 posto u 2001. godini i zatim na 28,9 posto u 2006. godini. Stopa nezaposlenosti žena dostigla je vrhunac od 17,9 posto u 2001. godini i od tada je opadala do 12,7 posto u 2006. godini (Izvor: podaci ARS-a, Državni zavod za statistiku, Zagreb).

Stopa dugotrajne nezaposlenosti također je visoka. Prema *Eurostatu,* u 2006. godini udio dugotrajno nezaposlenih (godinu dana ili duže) u ukupnoj radnoj snazi iznosio je 6.7 posto u Hrvatskoj u usporedbi s 3,6 posto u EU 27. Udio dugotrajno nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih u Hrvatskoj je iznosio 58,9 posto, a u EU 45,3 posto. Razlika je bila veća za žene nego za muškarce.

U zemlji postoje velike regionalne razlike u odnosu na mogućnosti zapošljavanja. To je posebno uočljivo ako se usporedi Istarska županija koja ima najnižu zabilježenu stopu nezaposlenosti, 8,4%, sa županijom u kojoj je nezaposlenost najveća: Vukovarsko-srijemskom županijom s 31,3% (kraj ožujka 2006. godine), izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Najnoviji podaci pokazuju da se prosječna zaposlenost u 2006. godini povećala za 0.8% u usporedbi s 2005. prema metodologiji Ankete o radnoj snazi (a 3.3% prema metodologiji administrativnih izvora podataka). Najjači pozitivan poticaj došao je iz malih poduzeća – obrta i slobodnih zanimanja. Najveći rast zaposlenosti zabilježen je u poslovima s nekretninama, iznajmljivanju i poslovnim uslugama, financijskim uslugama, trgovini na veliko i malo i građevinarstvu. U 2006. godini zabilježen je porast nominalnih i realnih plaća, a nastavak tog trenda očekuje se i u sljedećoj godini.

Očekuje se nastavak pozitivnih promjena na tržištu rada, uz potporu solidnog kratkoročnog gospodarskog rasta. Predviđa se rast ukupne registrirane zaposlenosti od oko 1% godišnje. Očekuje se daljnji pad broja nezaposlenih što će pomoći u smanjenju stope nezaposlenosti na ispod 10% u 2007. godini.

Siromaštvo i neravnopravnost

Siromaštvo i neravnopravnost u cijeloj su se Europi povećali u posljednjih nekoliko desetljeća, a taj je porast posebno značajan u posljednjem desetljeću u tranzicijskim zemljama. Prema Eurostatu, stopa »rizika od siromaštva« u Hrvatskoj bila je 18% u 2005. godini, dok je prosjek EU-a bio 25%. Siromaštvo u Hrvatskoj prevladava posebno među starijima, slabije obrazovanima i nezaposlenima i obično je dugotrajno.

Obrazovanje

Mogućnosti obrazovanja u Hrvatskoj popravile se u odnosu na situaciju u 1991. godini, ali potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se dostigli standardi EU-a. Prema popisu stanovništva iz 2001. godine, 18,6% stanovništva starijeg od 15 godina nije išlo u školu ili nisu završili osnovnoškolsko obrazovanje. Kada se njima dodaju oni koji su završili samo osnovnu školu, dolazimo do 40,4% stanovnika. Udio visokoobrazovanih ljudi (onih koji su stekli obrazovanje nakon srednje škole) iznosi manje od 12%.

Potrebno je unaprijediti postojeće strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO) kako bi ono u potpunosti zadovoljilo zahtjeve tržišta rada. Na kraju 2005. godine 38% svih nezaposlenih osoba završilo je trogodišnje strukovne škole. Poznato je da Hrvatska zaostaje za EU posebno u odnosu na pružanje obrazovanja i osposobljavanja odraslih i u odnosu na sudjelovanje odraslih u obrazovanju i osposobljavanju općenito. Participacija stanovništva u dobi od 25-64 godine u formalnom obrazovanju ili osposobljavanju u proljeće 2004. godine iznosila je 9,7% u EU i 2,1% u Hrvatskoj.

Strukturne reforme

U Hrvatskoj su provedene različite pozitivne strukturne reforme. U svrhu poboljšanja poslovne klime, hrvatske su vlasti tijekom 2006. godine pokrenule niz mjera: npr. projekt usmjeren na pojednostavljivanje pravnog okvira za poslovanje u Hrvatskoj te poticaji za smanjenje poreznog opterećenja pravnih osoba smanjenjem »skrivenih naknada«. Nadalje, u tijeku je reforma financiranja sustava zdravstvene skrbi kao i reforma sustava socijalnog osiguranja koja je usmjerena na konsolidaciju različitih socijalnih naknada i pojednostavljenje i bolju ciljanost cijelog sustava.

Očekuje se dodatni porast broja čisto privatnih tvrtki zbog procesa prodaje preostalih dionica iz državnog portfelja. Ujedno je u tijeku i restrukturiranje državnih poduzeća u željezničkom sektoru, kao dio pripreme za njihovu privatizaciju. Proces privatizacije uspješno je završen u sektoru crne metalurgije, a njegov se početak očekuje u sektoru brodogradnje. Potrebno je nastaviti ulagati napore u restrukturiranje i privatizaciju, posebno u području brodogradnje kao i u preostalim turističkim poduzećima u državnom vlasništvu. Cilj je povećati udio privatnog sektora u BPD-u na 70% do kraja 2008. godine u usporedbi sa 60% u 2005. Pretpristupni ekonomski program (PEP) u Hrvatskoj utvrđuje kao jedan od ključnih ciljeva strukturne reforme u Hrvatskoj jačanje tržišnog natjecanja i kontrole državnih potpora.

Struktura gospodarstva mijenja se osiguravajući važniju ulogu uslužnom sektoru, posebno tržišnim uslugama, a povećava se i broj privatnih tvrtki i institucija. Očekuje se nastavak tog procesa zahvaljujući brzom postupku registracije poduzeća i promicanju poduzetništva.

Ključni gospodarski izazovi za Hrvatsku u sljedeće tri godine bit će: rješavanje vanjske ranjivosti, strukturne reforme i daljnja fiskalna konsolidacija. To je posebno važno u okviru visokih troškova pristupanja EU čiju točnu razinu tek treba utvrditi u nastavku postupka pregovora i kada točni zahtjevi postanu jasniji.

1.1.3. Kontekst nacionalne politike

Opća gospodarska politika

Prema Pretpristupnom ekonomskom programu 2007. – 2009. koji je Vlada donijela na kraju 2006. godine i Smjernicama ekonomske i fiskalne politike 2008. – 2010. koje su donesene sredinom 2007., Vlada planira niz mjera politike koje imaju za cilj smanjenje fiskalnog deficita, javnog duga i vanjskog duga te oživljavanje procesa privatizacije. U odnosu na rashode, nastavit će s planiranom reformom sustava zdravstvenog osiguranja i socijalnih naknada i planiranim reformama u području privatizacije velikih državnih poduzeća.

Kako bi se razvila domaća krivulja prinosa i smanjila vanjska ranjivost, Vlada će se nastaviti zaduživati u prvom redu na domaćem tržištu. U odnosu na prihode, planira ubrzati reforme u odnosu na postupak prikupljanja poreza kako bi se unaprijedila njegova učinkovitost . Predviđene strukturne reforme trebale bi dovesti do smanjenja potrošnje opće države prema metodologiji GFS 1986. (sa 47,8 posto BDP-a u 2006. godini na 43,17% BDP-a u 2020. godini) i udjela deficita opće države 3,0% BDP-a u 2006. godini na 0.5% BDP-a u 2010. Nadalje, predviđa se pad smanjenja javnog duga (zbroj duga opće države i jamstava) s 46,4% BDP-a u 2006. godini na 37,1 % BDP-a u 2010. (izvor: Smjernice ekonomske i fiskalne politike 2008.-2010.) Nadzor Međunarodnog monetarnog fonda bit će ograničen na konzultacije u skladu s člankom IV. koje će se održavati jednom godišnje. Međutim, očekuje se da će nadzor Europske unije postati intenzivniji s napredovanjem postupka pristupanja. Vlada planira utvrditi kredibilitet politike nastavljajući s fiskalnom konsolidacijom i nužnim strukturnim reformama, ali od najveće je važnosti stvoriti povoljno okruženje za razvoj poslovanja u kojem će se interes za ulaganja pretvoriti u stvarne projekte i stvoriti nova radna mjesta.

Zapošljavanje

U prosincu 2004. godine Vlada je donijela Nacionalni akcijski plan zapošljavanja za razdoblje od 2005. do 2008. godine (NAPZ). NAPZ je razrađen u skladu sa smjernicama Europske strategije zapošljavanja i preporuča mjere koje Republika Hrvatska mora poduzeti u okviru svake od smjernica, uključujući aktivne i preventivne mjere. Cilj je tih mjera promicati zapošljavanje i socijalno uključivanje i omogućiti nezaposlenim i neaktivnim osobama da iskoriste različite vrste izobrazbe koje će povećati njihovu konkurentnost i olakšati njihovu integraciju u tržište rada. Cilj je drugih mjera povećati broj novih i kvalitetnijih poslova poticanjem poduzetništva i povoljnijeg poslovnog okruženja.

HZZ je u razdoblju od ožujka 2002. do rujna 2005. godine provodio program mjera aktivne politike zapošljavanja, uglavnom u obliku subvencija za zapošljavanje. Subvencionirano je zapošljavanje oko 80 tisuća osoba i potrošeno gotovo 900 milijuna kuna. Tijekom godina

kada je program provođen u potpunosti (2003. i 2004.), subvencionirano zapošljavanje činilo je 17 posto ukupnog zapošljavanja iz evidencije, a potrošnja je iznosila 0,17 posto BDP-a.

Od početnih pokazatelja, program je usmjeren prema posebnim skupinama koje uključuju mlade bez radnog iskustva, starije osobe, osobe s invaliditetom i branitelje. Međutim, uključivao je i općenitu mjeru »uvođenja u posao« u kojoj su mogle sudjelovati gotovo sve nezaposlene osobe. Dvije trećine sudionika zaposlene su zapravo u okviru te opće mjere.

U skladu sa Zajedničkim memorandumom o socijalnom uključivanju (Poglavlje 4.1.1.1 – Tekući problemi i napori), mjere bi mogle biti korisnije ako bi se više usredotočile na manje zapošljive skupine. Nadalje, veći je naglasak potrebno staviti na unaprjeđenje kvalifikacija, stjecanje znanja i sposobnosti, zapošljivost i prilagodljivost među nezaposlenima i zaposlenima kao i na uklanjanje »mrtve težine«.

U ožujku 2006. godine Vlada je uvela novi skup mjera aktivne politike zapošljavanja u okviru Godišnjeg plana poticanja zapošljavanja, koji se temelji na NAPZ-u. Mjere koje provodi HZZ uključuju subvencije za zapošljavanje mladih bez radnog iskustva, dugotrajno nezaposlenih, starijih osoba, i drugih posebnih skupina, uključujući osobe s posebnim poteškoćama na tržištu rada, osobe s invaliditetom, samohrane roditelje i roditelje s četvero ili više djece, žene koje se vraćaju na tržište rada nakon trećeg djeteta, branitelje, djecu i supružnike poginulih branitelja, žene žrtve obiteljskog nasilja ili trgovanja ljudima, pripadnike manjina, tražitelje azila, bivše ovisnike i bivše zatvorenike.

Iznos subvencije niži je za veće poslodavce i veći za zapošljavanje obrazovanijih osoba. Iznos subvencije za zapošljavanje kreće se od 625 do 3000 kuna mjesečno i njeno trajanje je od 12 do 18 mjeseci. Subvencionirano zapošljavanje mora pokazati neto porast u ukupnom zapošljavanju tvrtke za 2 do 3 godine. Mjere uključuju i subvencioniranje osposobljavanja novozaposlenih i dugotrajno nezaposlenih i prekvalifikaciju zaposlenih kojima prijeti nezaposlenosti i onih nezaposlenih koji su voljni raditi sezonske poslove i poslove za kojima postoji kratkoročna potražnja. Subvencija za osposobljavanje može trajati do 9 mjeseci i pokrivati 25 do 80 posto troškova osposobljavanja.

Osim subvencioniranog osposobljavanja novozaposlenih kod poznatih poslodavaca, postoji i osposobljavanje nezaposlenih za opće tržište rada. Svi dugotrajno nezaposleni i oni nezaposleni koji su voljni raditi sezonske poslove ili poslove u građevinarstvu i brodogradnji mogu se prijaviti za osposobljavanje. I konačno, HZZ subvencionira javne radove lokalnih vlasti za ciljne skupine. Do kraja 2006. godine u mjerama je sudjelovalo 4.869 osoba, a većina njih, 82 posto, u subvencioniranom zapošljavanju. U usporedbi s tim, u 2005. godini subvencionirano je zapošljavanje 14 500 osoba.

Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ)

Uz mjere iz Plana Vlade, HZZ provodi i mjere osposobljavanja koje financira i organizira sam ili u suradnji s lokalnim vlastima. Međutim, broj sudionika nije velik (na primjer gotovo 650 osoba u prvoj polovici 2006.). Nadalje, postoji niz mjera koje HZZ provodi u okviru programa Desetljeće uključivanja Roma, uključujući javne radove, osposobljavanje za tržište rada općenito i subvencionirano zapošljavanje. Do kraja 2006. godine u tim je mjerama sudjelovalo 220 pripadnika romske manjine.

Osim toga, pruža se i strukovno savjetovanje i posebno savjetovanje vezano uz potragu za poslom. I neke druge institucije, osim HZZ-a, provode mjere aktivne politike zapošljavanja. Na primjer, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti subvencionira osposobljavanje, samozapošljavanje, zajmove i projekte za nezaposlene branitelje i djecu poginulih branitelja. Osim toga, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom subvencionira zapošljavanje osoba s invaliditetom u suradnji s HZZ-om koji pruža usluge posredovanja posebno obrazovanih savjetnika. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva subvencionira registraciju obrta/poduzeća, osposobljavanje, i kamate za zajmove za samozapošljavanje i poduzetništvo. I konačno, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka daje subvencije i zajmove za pokretanje malih obiteljskih hotela i pansiona itd.

Na temelju naučenog iz prethodnog niza mjera aktivne politike zapošljavanja koju je provodio HZZ, novi je skup mjera bolje ciljan i stavlja veći naglasak na osposobljavanje, ali je broj sudionika dosta manji. Cilj je takvih mjera obnoviti i unaprijediti vještine nezaposlenih, ublažiti problem nesklada između vještina/zanimanja i smanjiti problem onih koji su napustili školovanje bez strukovnog obrazovanja. Osim toga, treba primijeniti mikroekonometrijsko i, ako je moguće, eksperimentalno ocjenjivanje njihovih učinaka. U odnosu na mjere za posebne skupine, potrebno je izbjegavati učinak »stigmatizacije«. Istovremeno, treba osigurati da je provedba mjera aktivne politike zapošljavanja od strane drugih institucija u skladu s i komplementarna mjerama koje provodi HZZ.

HZZ sačinjava središnja služba, te mreža od 22 područne službe i 94 ispostave. Upravno vijeće HZZ-a sastoji se od predstavnika sindikata, poslodavaca i Vlade. Hrvatski zavod za zapošljavanje imao je u prosincu 2006. godine 1.197 zaposlenih. On pruža usluge posredovanja i odabira nezaposlenima i poslodavcima te profesionalno usmjeravanje nezaposlenima, budućim studentima i vježbenicima. HZZ upravlja novčanom naknadom za nezaposlene i provodi mjere aktivne politike zapošljavanja. I konačno, priprema statistička izvješća na temelju podataka iz svoje evidencije, te analitička izvješća o različitim pitanjima vezanim uz tržište rada.

Zaposlenici HZZ prema radnim mjestima podijeljeni su na sljedeći način:

• Pročelnici područnih službi

• Savjetnici – za tražitelje posla

• Savjetnici – za poslodavce

• Referenti.

Pojedinačni savjetnici odgovorni su za određene sektore gospodarske djelatnosti, za sva poduzeća u tom sektoru i zanimanja unutar njih.

Sustav poreza i naknada

Relativno opterećenje porezima na dohodak od rada u Hrvatskoj ne čini se visokim usporedbi s prosjekom EU-a. Doprinosi za socijalno osiguranje čine gotovo trećinu ukupnih troškova rada, ali porez na dohodak na niske plaće sam je po sebi vrlo nizak. Prema Eurostatu, udio doprinosa za socijalno osiguranje i poreza na dohodak u ukupnim troškovima rada slabo

plaćenih radnika u EU-25 iznosio je u 2004. godini 36,4%. Udio doprinosa za socijalno osiguranje u ukupnim troškovima rada u Hrvatskoj iznosi 31,7%, a porez na dohodak koji plaća slabo plaćeni radnik nije visok zbog velikog osobnog odbitka.

Samo oni koji nisu nezaposleni svojom voljom, osim u iznimnim slučajevima, mogu primati novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti, a njezino trajanje ovisi o trajanju prethodnog radnog odnosa, njezin najveći iznos ograničen je na relativno niskoj razini i broj primatelja je relativno nizak.

Novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti u Hrvatskoj ne smatraju se pretjerano visokim. Najviši iznos mjesečne novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti ograničen je na 1 000 kuna što čini 21,9% prosječne neto plaće u 2006. godini. Međutim, postoji i jednokratni dodatak koji iznosi dvije, četiri ili šest mjesečnih plaća za nezaposlene koji su imali dugi radni staž kod prethodnog poslodavca. Taj je dodatak uveden kao naknada za smanjenje propisanog iznosa otpremnina u okviru reforme Zakona o radu 2003. godine. Unatoč tomu, čini se da sustav poreza i naknada u Hrvatskoj u cjelini ne doprinosi značajnoj »zamci nezaposlenosti« smanjujući razinu aktivnosti među nezaposlenima. Udio primatelja novčane naknade među nezaposlenima manji je od četvrtine.

Vještine, obrazovanje i osposobljavanje

U okviru Plana razvoja sustava odgoja i obrazovanja (2005. – 2010.) Hrvatska je poduzela niz bitnih koraka u svrhu unaprjeđenja kvalitete i djelotvornosti svog obrazovnog sustava s ciljem uspostave sveobuhvatnih nacionalnih standarda i ostvarivanja bolje usklađenosti između sustava odgoja i obrazovanja i potreba na tržištu rada. Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja daje pregled tekuće situacije, utvrđuje prioritete (poboljšanje kvalitete i djelotvornosti obrazovanja, promicanje trajnog stručnog usavršavanja učitelja, razvoj strategija za obrazovni sustav) i navodi kvalitativne i kvantitativne ciljeve u sustavu obrazovanja.

Hrvatski nacionalni obrazovni standard (HNOS) razvijen je u 2004. godini i eksperimentalno je uveden u 5% osnovnih škola u školskoj godini 2005./06. Odluka o uvođenju eksperimentalnog obrazovnog plana i programa, na temelju HNOS-a, u osnovne škole od prvog do osmog razreda donesena je u rujnu 2005. godine. U školskoj godini 2006./07. sve će osnovne škole provoditi HNOS i Nacionalni nastavni kurikulum.

Na nacionalnoj je razini 21. lipnja 2007. godine donesen Nacionalni program mjera za uvođenje obveznoga srednjoškolskog obrazovanja.

Hrvatska je potpisala Bolonjsku deklaraciju u 2001. godini i od 2003. godine je uključena u intenzivnu reformu svog sustava visokog obrazovanja u skladu sa svojim nacionalnim potrebama i europskim standardima. Tijekom 2003. i 2004. godine, doneseni su novi Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija u koje su ugrađena sva načela Bolonjske deklaracije.

U prosincu 2004. godine doneseno je pet pravilnika koji se odnose na područje visokog obrazovanja i koji uređuju: osnivanje ustanova za visoko obrazovanje, mjere i kriterije koji će se koristiti za ocjenu kvalitete i učinkovitosti ustanova i studijskih programa; sadržaj baza podataka o studentima; sadržaj studentskih dokumenata; i sadržaj diploma i dopunske isprave o studiju. U tom su razdoblju osnovani i Agencija za znanost i visoko obrazovanje i

Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje kao dva neovisna tijela koja nadziru razvoj i kvalitetu cjelokupnog sustava visokog obrazovanja u Hrvatskoj.

Prva faza Bolonjskog procesa dovršena je u 2005. godini uvođenjem prva dva ciklusa studija, preddiplomski i poslijediplomski. Provedeno je ocjenjivanje više od 800 studijskih programa čiji sadržaj i strukturu je trebalo prilagoditi kriterijima novog Europskog područja visokog obrazovanja i Bolonjske deklaracije.

Prva faza Bolonjskog procesa uključivala je i uspostavu sustava kontrole kvalitete. Agencija za znanost i visoko obrazovanje će, putem svog Odjela za kontrolu kvalitete, provesti ocjenu sustava kontrole kvalitete i jedinica za kontrolu kvalitete u ustanovama za visoko obrazovanje.

Hrvatska je već započela s pripremama za razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO) koji bi trebao biti usklađen s Europskim kvalifikacijskim okvirom. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa započelo je bilateralne konzultacije s drugim ministarstvima, profesionalnim organizacijama i ostalim dionicima u cilju osnivanja Nacionalne radne skupine za HKO koja će koordinirati sve aktivnosti vezane uz stvaranje HKO-a.

U srpnju 2007. godine Vlada je donijela Polazne osnove Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (HKO) i za njegovu provedbu zadužila Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Polazne osnove utvrđuju smjernice za usklađivanje zakonodavstva kojim se uređuje osnovno, srednjoškolsko i visoko obrazovanje i znanost, tj. cjeloživotno obrazovanje. HKO će se sastojati od osam razina i za svaku će biti utvrđen niz mjerljivih i usporedivih rezultata učenja na temelju obujma rezultata, poveznica s razinama u nacrtu Europskog kvalifikacijskoga okvira (EKO), vrsta kvalifikacija koje pripadaju određenoj razini, reguliranih načina stjecanja određenih kvalifikacija, mogućnosti višesmjernih prohodnosti i naziva kvalifikacija. Razvoj HKO-a omogućit će: dostupnost sustava obrazovanja tijekom cijeloga života, bolju zapošljivost kroz razvoj sustava vrednovanja i priznavanja sposobnosti stečenih na radnom mjestu (prethodno učenje) ili putem drugih oblika učenja (neformalno i neslužbeno učenje), razvoj razumljivog prikaza obrazovnih postignuća za poslodavce, evaluaciju i priznavanje inozemnih kvalifikacija u Hrvatskoj obrnuto te promoviranje obrazovanja u Hrvatskoj. Uspostava HKO-a planira se do kraja 2008. godine.

Osnovano je Povjerenstvo za obrazovanje odraslih koje je u 2004. godini izradilo Strategiju obrazovanja odraslih. Glavni su ciljevi strategije razviti mjere za provedbu cjeloživotnog učenja kao prava i obveze svih građana, razviti sustav obrazovanja odraslih koji će ponuditi jednake mogućnosti i kvalitetno učenje, razviti mjere koje osiguravaju partnerski pristup, stvoriti pravne i stručne preduvjete za uspostavu obrazovanja odraslih kao sastavnog dijela obrazovnog sustava i riješiti pojedinačne potrebe za obrazovanjem kao i potrebe tržišta rada i šireg društva.

Osim Strategije, 2004. godine donesen je i Akcijski plan provedbe strategije obrazovanja odraslih u 2005. Od 2004. godine Vlada je svake godine donosila novi Akcijski plan. I konačno, u svibnju 2006. godine osnovana je Agencija za obrazovanje odraslih koja je počela s radom u studenom 2006. godine. Agencija trenutno ima 33 stalno zaposlenih osoba prema svom planu zapošljavanja i osigurala je sredstva za ukupno 35 zaposlenih do kraja 2007. Zakon o obrazovanju odraslih donesen je u veljači 2007. godine.

Prije nekoliko godina, Hrvatska je uvela strukovno obrazovanje na razini nakon srednje škole u obliku »veleučilišta«[27]. Na kraju 2005. godine osnovana hrvatska Agencija za strukovno obrazovanje (ASO). Zajedno sa svojim dionicima, Agencija je već počela raditi na: sektorskim analizama (sektora proizvodnje, prerade i usluga) koje će doprinijeti razvoju HKO-a u SOO-u; profesionalnim standardima i kvalifikacijama na temelju rezultata učenja i sposobnostima maturanata; i reformi nastavnih programa za strukovno obrazovanje s ciljem razvoja i provedbe fleksibilnih, otvorenih i modulariziranih nastavnih programa.

Provedena je studija tržišta rada nakon koje je broj utvrđenih obrazovnih sektora smanjen s 33 na 14. Osnovano je trinaest sektorskih vijeća i ažuriran popis zanimanja SOO-a. Nadalje, pripremljen je prijedlog sadržaja novog Zakona o SOO-u kao i koncept informacijskog sustava za upravljanje SOO-om.

Trenutno ASO ima oko 30 zaposlenika, a predviđeno je da će zapošljavati ukupno 42 osobe. Kroz ASO provode se dva CARDS SOO projekta. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa počelo je konzultacije s drugim ministarstvima, profesionalnim organizacijama i dionicima s ciljem osnivanja Nacionalne radne skupine koja će koordinirati aktivnosti vezane uz stvaranje HKO-a. Osim toga, uz pomoć EU-a, poduzete su dvije važne inicijative: osnovana su pilot Sektorska vijeća koja će omogućiti poslodavcima pružanje savjeta vezano uz nastavni program u strukovnim školama; i pilot »Lokalna partnerstva za zapošljavanje« koja će omogućiti poslodavcima, lokalnim vlastima, ispostavama Zavoda za zapošljavanje i drugima da daju svoj doprinos politici upisivanja u škole na lokalnoj razini.

Sektorska vijeća su tripartitna neprofesionalna tijela koje osniva i financira ASO. Njihova uloga opisana je u »Prijedlogu sadržaja Zakona o SOO-u«. Iako Zakon o SOO-u još nije u postupku donošenja, sadašnja funkcija Sektorskih vijeća jest, između ostalog, provesti analizu te pružiti podatke o potrebama na tržištu rada i traženim sposobnostima (prema sektoru i zanimanju, na regionalnoj i nacionalnoj razini itd.) i odobriti određena zanimanja i kvalifikacije. Kroz taj proces u strukovnom se obrazovanju u Hrvatskoj odražava potražnja na tržištu rada.

ASO (zajedno s projektnim timom CARDS SOO 2003.) je razvila metodologiju i alate za taj rad i nastavlja pružati obrazovanje i osposobljavanje za članove Sektorskih vijeća. Unatoč tome, sposobnosti postojećih Sektorskih vijeća nisu dovoljne za provedbu svih potrebni analiza i potrebna je veća uključenost predstavnika privatnog sektora.

ASO je osnovala i 13 lokalnih stručnih radnih skupina za razvoj standarda zanimanja za 13 zanimanja SOO-a koja je Sektorsko vijeće utvrdilo kao prioritetna. Članovi tih radnih skupina su poslodavci i zaposlenici iz određenog sektora. Daljnji koraci koji će biti poduzeti u sljedećem razdoblju su osnivanje lokalnih stručnih radnih skupina za razvoj kvalifikacija i radnih skupina za izradu nastavnih programa. Proračun Agencije za strukovno obrazovanje povećao se u 2007. godini tri puta, ali potrebno je dodatno ojačati njezine sposobnosti.

Socijalna kohezija i uključivanje

Tijekom 1990.-ih sustav socijalnog osiguranja u Hrvatskoj bio je centraliziran i vrlo malih broj NVO-a bilo je uključen u pružanje socijalnih usluga. Nakon zakonskih promjena u 2001. godini, došlo je do određene decentralizacije socijalne službe (u prvom redu usluga za starije i nepokretne) i otvorile su se mogućnosti za ulazak privatnih profitnih i neprofitnih sektora u to područje.

Kao dio te promjene prema deinstitucionalizaciji, osnovani su klubovi i centri za osobe s posebnim potrebama te domovi i zajednice. Korisnici sada imaju više mogućnosti i izbora usluga kojima se nastoje zadovoljiti potrebe korisnika kroz individualizaciju. Znatno se povećao broj domova za stare i nemoćne osobe koje vode fizičke osobe ili NVO-i (vjerske, humanitarne organizacije, dobrotvorna društva). Međutim, tržište socijalnih usluga još uvijek nije dovoljno razvijeno i potražnja za određenim uslugama (npr. institucije za rehabilitaciju ovisnika ili domovi za žrtve obiteljskog nasilja) veća je od ponude. Daljnja decentralizacija i deinstitucionalizacija socijalnih usluga ostaje ključan izazov.

Od kraja 1990.-ih u Hrvatskoj se posvećuje pozornost razvoju partnerstava između javnih tijela i civilnog društva, a to je najočitije kroz osnivanje: Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske, Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, Vijeća za razvoj civilnog društva i brojne zakonodavne promjene vezane uz ulogu civilnog društva. Program suradnje Vlade RH i nevladinog neprofitnog sektora (2001.) predviđa razvoj kodeksa pozitivne prakse te standarda i kriterija za pružanje financijske potpore programima i projektima udruga. U srpnju 2006. godine Vlada je donijela Nacionalnu strategiju stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva koja navodi niz mjera u različitim područjima socijalnog života uključujući financiranje civilnog društva, razvoj socijalnog gospodarstva, regionalni razvoj i volonterstvo.

Zakon o ravnopravnosti spolova donesen je 2003. godine i predviđa zaštitu protiv diskriminacije na temelju spola i stvaranje jednakih mogućnosti za muškarce i žene. Osim toga, u područjima kaznenog, obiteljskog i radnog prava donesene su nove odredbe protiv diskriminacije. Prema Zakonu o ravnopravnosti spolova zabranjena je diskriminacija na području zapošljavanja i rada u javnom i privatnom sektoru, uključujući državna tijela, u svim pitanjima vezanim uz uvjete zapošljavanja, napredovanje na radnom mjestu, pristup svim vrstama i razinama osposobljavanja, zapošljavanje i uvjete rada, uključujući jednaku plaću i članstvo i sudjelovanje u udruženjima radnika i poslodavaca ili u bilo kojoj profesionalnoj organizaciji. Osim toga, prilikom objave slobodnih radnih mjesta poslodavci moraju na jasan način istaknuti da se mogu prijaviti osobe oba spola.

U svrhu provedbe Zakona ravnopravnosti spolova, 2003. godine je imenovana Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova dok je Ured za ravnopravnost spolova, kao stručna služba Vlade Republike Hrvatske, osnovan 2004. godine. U svim ministarstvima i drugim tijelima državne uprave imenovani su koordinatori za ravnopravnost spolova, dok su na razini županija osnovana povjerenstva za ravnopravnost spolova. Hrvatski Sabor ima Odbor za ravnopravnost spolova od 2001. godine.

Hrvatska je do sada donijela tri nacionalne strategije za promicanje ravnopravnosti spolova. Prvi dokument, Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova Vlada Republike Hrvatske donijela je 1997. godine. Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova 2001. – 2005. donio je Hrvatski Sabor u 2001. godini. A nacrt nove Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010. izrađen je 2006. godine i prvo ju je donijelo Gospodarsko i socijalno vijeće 14. rujna, a zatim Vlada 15. rujna 2006. godine. U ovom se dokumentu navode ciljevi i velik broj mjera za unaprjeđenje općeg društvenog položaja žena i podizanje svijesti za potrebom poštivanja ljudskih prava žena. U tom kontekstu, unaprjeđenje društvenog položaja žena pripadnica nacionalnih manjina i žena s invaliditetom, kao i uklanjanje diskriminacije žena pripadnica romske manjine, istaknuti su kao posebni ciljevi i mjere.

U području stvaranja jednakih mogućnosti na tržištu rada, najvažniji ciljevi obuhvaćaju smanjenje nezaposlenosti i uklanjanje svih oblika diskriminacije žena na tržištu rada, promicanje poduzetništva žena, osiguravanje stvarnih jednakih mogućnosti za muškarce i žene na tržištu rada kroz učinkovitu provedbu radnog zakonodavstva i ohrabrivanje žena da upotrijebe postojeće mehanizme za podizanje tužbi zbog diskriminacije kao i putem jačanja i promicanja mjera koje omogućuju usklađivanje obiteljskih i profesionalnih obveza, uključujući jačanje svijesti o potrebi za jednakom podjelom kućnih i obiteljskih poslova između muškaraca i žena.

Iako je ostvaren značajan napredak u institucionalnom i zakonskom promicanju ravnopravnosti spolova, priznata je činjenica da još uvijek ima mjesta za unaprjeđenje provedbe politika u tom području.

Statistički podaci o siromaštvu i socijalnoj isključenosti

Statističke podatke o siromaštvu i socijalnoj isključenosti u Hrvatskoj u prvom redu prikuplja Državni zavod za statistiku (DZS). Osim baza podataka DZS-a, za svrhe analize siromaštva moguće je koristiti podatke iz drugih službenih ustanova i agencija (Ministarstvo financija, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatskih zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje). Dvije glavne baze podataka o siromaštvu i socijalnoj isključenosti su Anketa o potrošnji kućanstava (APK) i Anketa o radnoj snazi (ARS).

APK je glavni izvor podataka o siromaštvu. Državni zavod za statistiku od 1998. godine provodi APK svake godine. U prvoj anketi, koja je provedena 1998. godine, uzorci nisu obuhvaćali cijelu Hrvatsku (zbog rata). Nakon 2000. godine, uzorak je, usklađen s Popisom stanovništva iz 2001. godine, obuhvaćao cijelu zemlju. Međutim, kod provedbe ankete postoji trajan problem nedostatka kvalitetnog okvira za uzorak: npr. redovito ažuriran registar stanovništva. Anketa se sastoji od četiri upitnika: Upitnik za članove kućanstva, Upitnik za kućanstvo, Dnevnik i Zamjenski upitnik u slučaju da kućanstvo ne vodi Dnevnik. Dnevnik se koristi za prikupljanje informacija o kupovini namirnica za svakodnevni život (hrana, piće, duhanski proizvodi i proizvodi široke potrošnje). Upitnici iz ankete koji se koriste omogućuju prikupljanje velikih količina informacija o standardu života hrvatskih građana i, što je važno, u skladu su sa standardima Eurostata.

Godine 2004. DZS je počeo objavljivati Laekenske pokazatelje socijalne kohezije, na temelju APK-a, koji obuhvaćaju razdoblje od 2001. godine do danas. Metodologija analize siromaštva usklađena je s Eurostatovom metodologijom. Podaci se temelje na dohodcima, koji su utvrđeni u skladu s preporukama Eurostata. Pokazatelji siromaštva objavljuju se prema službenoj liniji siromaštva EU-a. Od 2001. godine, DZS je izračunavao sljedeće pokazatelje siromaštva: 1) stopa rizika od siromaštva prema godinama i spolu, najčešćem statusu aktivnosti i spolu, vrsti kućanstva, statusu radnog odnosa; 2) prag rizika od siromaštva (ilustrativne vrijednosti); 3) stopa rizika od siromaštva prije socijalnih transfera; 4) relativni jaz rizika od siromaštva; 5) disperzija oko praga rizika od siromaštva; 6) nejednakost u raspodjeli dohotka – kvintilni omjer; 7) nejednakost u raspodjeli dohotka – Ginijev koeficijent.

S obzirom na činjenicu da APK nije panel anketa, longitudinalne analize siromaštva do sada nisu bile moguće. DZS planira uvesti anketu EU-SILC u statistički sustav putem Programa statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2004.-2007. Rokovi za provedbu EU-SILC ankete

ovisit će o ostvarenju programa Phare 2005 koji će definirati nacionalnu metodologiju, izraditi upitnike, provesti pilot istraživanja i analizirati dobivene rezultate.

Osim APK-a, kao dodatan izvor podataka za analizu siromaštva može se koristiti ARS (iako ona u prvom redu služi kao izvor informacija o aktivnosti radne snage). ARS je provedena u Hrvatskoj od 1996. godine na polugodišnjoj osnovi i podaci ARS-a objavljuju se prema spolu. Anketa se provodi u skladu sa smjernicama i zahtjevima ILO-a i Eurostata. Služi kao najvažniji izvor podataka za međunarodnu usporedbu pokazatelja zaposlenosti i nezaposlenosti omogućujući usporedbu Hrvatske sa zemljama EU-a (kao i s drugim zemljama koje provode ARS) i praćenje pokazatelja zaposlenosti i nezaposlenosti u određenim vremenskim razdobljima.

Sljedeći Laekenski pokazatelji izračunavaju se na temelju ARS-a: 1) stopa dugotrajne nezaposlenosti; 2) osobe koje žive u nezaposlenim kućanstvima; 3) osobe koje su rano napustile školovanje i koje nisu u postupku obrazovanja i osposobljavanja; 4) udio dugotrajno nezaposlenih osoba; 5) stopa vrlo dugotrajne nezaposlenosti; 6) osobe s niskim stupnjem obrazovanja. Očekivano srednje trajanje života pri rođenju izračunava Odjel za stanovništvo.

Podaci ARS-a redovno se dostavljaju Eurostatu od referentne godine 2002., dok se podaci APK do sada nisu dostavljali Eurostatu (rok za dostavu podataka za 2005. godinu je do kraja 2007.). Unatoč tome što su reprezentativne na nacionalnoj razini, ARS i APK nisu reprezentativne na županijskoj razini zbog čega nije moguć pouzdan uvid u regionalnu raspodjelu siromaštva i slične regionalne pokazatelje. Osim toga, na temelju ARS-a ili APK-a nije moguće izračunati stopu rizika od trajnog siromaštva prema spolu i samodefinirani zdravstveni status prema visini prihoda (no, ovaj se pokazatelj ne izračunava ni u drugim europskim zemljama zbog neusuglašene metodologije).

DZS planira redovito prikupljati podatke o socijalnoj zaštiti prema ESSPROS metodologiji. Do sada je definirana organizacijska shema sustava socijalne zaštite u zemlji, uspostavljena je suradnja s institucijama koje su uključene u socijalni sustav, identificirano je 15 programa socijalne zaštite, prikupljeni su opisni podaci o različitim naknadama koje obuhvaćaju pojedini socijalni programi te se započelo s prikupljanjem financijskih podataka o prihodima i rashodima u 2003. godini.

Glavni nedostatak službenih statističkih podataka o siromaštvu i socijalnoj isključenosti su nepotpune ili nedostatne informacije o pripadnicima nacionalnih manjina. Drugi problem je u tome što nedostaju potrebni podaci o broju i strukturi osoba s invaliditetom (takve podatke nije moguće izvući iz APK-a), pa DZS (kao ni Eurostat) u svojim izvješćima ne objavljuje podatke o stopama rizika od siromaštva za ovu skupinu. Osim toga, potrebni su raznovrsniji podaci o različitim obilježjima migranata, o beskućnicima te osobama bez državljanstva. Treba dalje razvijati i regionalnu statistiku. Statistika prema spolovima, kao relativno novo područje statističkog praćenja, postupno se razvija.

Zaključak

U relativno kratkom razdoblju od kraja rata i posebno kada se uključila u proces pristupanja EU, Hrvatska se ambiciozno obvezala provoditi modernizaciju i reforme vezano uz politike koje se odnose na razvoj ljudskih potencijala. S obzirom na opseg obveza, ograničenost dostupnih sredstava i nepoznatu prirodu mnogih izazova s kojima se suočila, postoji sve veća

potreba istaknuti izazove s kojima se potrebno suočiti kako bi se zadovoljili vrlo velikih zahtjevi s kojima se u takvoj situaciji suočava državna uprava.

U skladu s tim, Hrvatska smatra da nije samo poželjno već i nužno uspostaviti profesionalnu, učinkovitu, odgovornu, transparentnu i neovisnu javnu upravu na nacionalnoj i lokalnoj razini. Upravo radi toga, predlaže se da se pomoć iz ovog IPA Operativnog programa (i ostala tri vezana uz Komponentu III) usmjeri u prvom redu na razvoj sposobnosti ključnih mjerodavnih javnih institucija na nacionalnoj i lokalnoj razini. To bi trebalo uključivati, ako je potrebno, pružanje pomoći kako bi se osigurala dostupnost odgovarajućih statističkih podataka za učinkovito praćenje i ocjenu aktivnosti koje se provode kroz ovaj operativni program i za donošenje odgovarajućih odluka vezanih uz politike.

1.1.4. Strateški okvir za razvoj (SOR) 2006. – 2013.

U kolovozu 2006. godine hrvatska je Vlada donijela Strateški okvir za razvoj 2006. – 2013. (SOR) kao dokument kojim se utvrđuju nacionalni ciljevi razvoja. Politike SOR-a koje su najvažnije za komponente IPA-e III i IV uključuju uspostavljanje snažnog poduzetničkog sektora kao glavnog pokretača gospodarstva, a kojeg podupire fleksibilno i socijalno uključivo tržište rada koje je sposobno odgovarati na zahtjeve gospodarstva i učinkovit obrazovni sustav koji je sposoban proizvoditi radnu snagu koja odgovara potrebama tržišta rada.

Poglavlje SOR-a *Ljudi i znanje* počinje primjećujući da konkurentnost i gospodarski rast postižu svoj društveni cilj ako osiguravaju veći broj kvalitetnih radnih mjesta. Istovremeno, osobine tržišta rada, struktura i kvaliteta radne snage, i kvaliteta socijalnog dijaloga utječu na stupanj konkurentnosti i gospodarski rast. Nakon opisa osobina tržišta rada u hrvatskoj, SOR dalje utvrđuje sljedeće ciljeve vezano uz *Ljude i znanje:*

• Jačati aktivnu ulogu institucija tržišta rada u usklađivanju ponude i potražnje za radnom snagom;

• Smanjivati dugotrajnu nezaposlenost i promovirati cjeloživotno učenje;

• Osuvremeniti strukovno obrazovanje u skladu s gospodarskim potrebama;

• Produžiti trajanje obveznog obrazovanja;

• Povećati udio visokoobrazovanih u ukupnoj populaciji;

• Povećati izdvajanja za obrazovanje, ali i učinkovitost trošenja raspoloživih sredstava;

• Poticati sudjelovanje privatnog sektora u financiranju, kako redovitog obrazovanja tako i usavršavanja uz rad.

Osim toga, vezano uz *socijalnu koheziju i socijalnu pravdu,* SOR ističe da društva u kojima tolerancija ima prednost pred samoisticanjem pod svaku cijenu postižu veći stupanj socijalne kohezije i društvene učinkovitosti i da je to ključna odrednica društva utemeljenog na znanju. Naglašava se i načelo socijalne odgovornosti privatnih poduzeća usmjeravanjem aktivne politike zapošljavanja na dugotrajno nezaposlene osobe, uključujući osjetljive skupine kojima

prijeti nezaposlenost. SOR navodi sljedeće ciljeve vezano uz Socijalnu koheziju i socijalnu pravdu:

• Povećati udjel 10 posto najsiromašnijih u ukupnoj raspodjeli dohotka i smanjiti postotak stanovništva koje je ugroženo siromaštvom

• Povećati učinkovitost sustava socijalnih transfera

• Promicati socijalni dijalog, alternativno rješavanje sporova, jednakost pred zakonom i pravosuđem i štititi načelo nevinosti do suprotnoga dokaza

• Posebnu pozornost posvetiti zaštiti djetinjstva i razvoju djece

• Promicati sve vrste kreativnih aktivnosti koje su važan čimbenik socijalne kohezije

• Promicati politiku korporativne socijalne odgovornosti.

U kontekstu ovog Operativnog programa i područja politika na koja se odnosi, Strateški okvir za razvoj pruža ključno strateško usmjerenje na nacionalnoj razini. Posebno naglašava potrebu za povećanjem razine zaposlenosti.

To će zahtijevati intenziviranje aktivnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje uključujući, posebice, razvoj mjera za promicanje aktivne politike zapošljavanja. U strateškom pogledu HZZ mora povećati svoju sposobnost za praćenje kretanja na tržištu rada i predviđanje potreba uključujući izgradnju proaktivnije komunikacije s poslodavcima i drugim partnerskim institucijama kao što je Agencija za strukovno obrazovanje.

1.2. Kontekst politike EU-a

1.2.1. Kohezijska politika

Godine 2005. Europsko Vijeće potvrdilo je da treba koristiti sva odgovarajuća nacionalna sredstva i sredstva Zajednice, uključujući ona iz kohezijske politike (tj. iz Strukturnih fondova i Kohezijskog fonda), za ostvarivanje ciljeva obnovljene Lisabonske agende i njene gospodarske politike i smjernica za zapošljavanje. U odnosu na razvoj ljudskih potencijala, smjernice o zapošljavanju iz Lisabonske agende utvrđuju tri prioriteta:

• Privlačenje i zadržavanje više ljudi u zaposlenosti i modernizacija sustava socijalne zaštite,

• Poboljšanje prilagodljivosti radnika i poduzeća i fleksibilnosti radne snage, i

• Povećanje ulaganja u ljudski kapital kroz bolje obrazovanje i vještine.

(Usklađenost prioriteta ovog OP-a s onima iz Lisabonske agende jasno je prikazana u Odjeljku 3.)

Osim tih prioriteta, Vijeće je naglasilo i potrebu posvetiti odgovarajuću pozornost ulaganjima u poboljšanje učinkovitosti javne uprave, kao i obrazovanja, socijalne, zdravstvene i kulturne infrastrukture.

Nakon velike reforme Kohezijskih politika EU-a koje pokrivaju razdoblje od 2007. – 2013. sve se veći naglasak politika stavlja na strateške prioritete Unije koji uključuju konkurentno i održivo gospodarstvo utemeljeno na znanju usmjereno ka provedbi reforma na način koji je u skladu s Lisabonskom i Gothenburškom agendom.

U kontekstu ovog Operativnog programa, Priopćenje Komisije o *Kohezijskoj politici za rast i zapošljavanje*: Strateške smjernice Zajednice 2007. – 2013. od neposredne je važnosti, posebno Smjernica 3 koja se odnosi na sljedeći cilj:

»*povećanje* broja novih i kvalitetnijih radnih mjesta *privlačeći više ljudi u zaposlenost ili poduzetničke aktivnosti, unaprjeđivanjem prilagodljivosti radnika i poduzeća i povećanjem ulaganja u ljudski kapital*«.

U posebnom slučaju Hrvatske, ovaj će cilj služiti kao ključni strateški okvir za politiku unutar kojeg će se utvrđivati prioriteti vezani uz zapošljavanje i razvoj ljudskih potencijala i u okviru ovog Operativnog programa i u okviru buduće pomoći ESF-a.

1.2.2. Pretpristupna pomoć

Instrument pretpristupne pomoći (IPA)

Instrument pretpristupne pomoći (IPA) uspostavljen je Uredbom Vijeća (EZ) br. 1085/2006 od 17. srpnja 2006. godine. Ona pruža opći okvir unutar kojeg će pretpristupna pomoć biti dostupna zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama.

Od 2007. godine instrument je u cjelini otvoren Hrvatskoj i trebao bi pružiti pomoć u izgradnji institucionalne sposobnosti za učinkovitu provedbu pravne stečevine Europske unije kao i u pripremama za upravljanje strukturnim fondovima i Kohezijskim fondom nakon pristupanja (usklađen prema potrebi s prioritetima utvrđenim u Pristupnom partnerstvu).

Spajajući pretpristupnu pomoć iz različitih instrumenata, IPA se sastoji od sljedećih pet komponenata:

Komponenta I – Pomoć u tranziciji i jačanje institucija

Komponenta II – Regionalna i prekogranična suradnja

Komponenta III – Regionalni razvoj

Komponenta IV – Razvoj ljudskih potencijala

Komponenta V – Ruralni razvoj

U kontekstu ovog Operativnog programa, Komponenta IV namijenjena je pružanju pomoći zemljama kandidatkinjama u razvoju politika i priprema ih za provedbu i upravljanje kohezijskom politikom Zajednice, posebno Europskim socijalnim fondom.

Prioriteti za pomoć utvrđeni u odnosu na Komponentu IV predviđeni su u članku 151. Provedbene uredbe programa IPA[28] i mogu se sažeti na sljedeći način:

• Operacije koje povećavaju prilagodljivost radnika, trgovačkih društava i poduzetnika;

• Jačanje pristupa zapošljavanju i održivog uključivanja na tržište rada;

• Jačanje socijalne uključenosti i integracije ljudi koji su u nepovoljnijem položaju;

• Promicanje partnerstva, paktova i inicijativa umrežavanjem mjerodavnih dionika u svrhu reformi u području zapošljavanja i uključivosti tržišta rada;

• Operacije koje proširuju i povećavaju ulaganja u ljudski kapital;

• Jačanje institucionalne sposobnosti i učinkovitosti mjerodavnih službi javne uprave i partnerstva;

• Tehnička pomoć kao potpora upravljanju operativnim programom i priprema za buduće upravljanje Europskim strukturnim fondovima.

S obzirom na relativno nisku razinu pomoći koja je dostupna u okviru ove komponente, Operativni program će se usredotočiti na ograničen broj prioriteta i pratećih mjera s ugrađenom sposobnošću za daljnju razradu i razvoj u okviru budućeg ESF-a u kojem će biti dostupna značajnija financijska sredstva.

Višegodišnji indikativni financijski okvir (VIFO)

Višegodišnji indikativni financijski okvir (VIFO) predviđa indikativnu raspodjelu financijskih sredstava prema korisnicima i prema komponentama. Temelji se na trogodišnjoj osnovi.

Kao što je već navedeno, alokacije za komponentu IV relativno su ograničene u smislu financijskih alokacija i povećavat će se u opsegu od 8-11%.

Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD)

Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD) planski je i strateški dokument Komisije koji obuhvaća sve komponente IPA-e. U skladu s VIFO-m odnosi se na trogodišnje razdoblje s godišnjim revizijama u skladu s postupcima utvrđenim u (nacrtu) Provedbenoj uredbi.

U odnosu na Komponentu IV, VIPD utvrđuje četiri »glavna područja intervencije« za Hrvatsku i navodi dolje navedene prioritete za svako područje:

1. Privući i zadržati više ljudi u zaposlenosti – glavni prioriteti: Povećati participaciju u zaposlenosti i unaprijediti i aktivne i preventivne mjere zapošljavanja. Promicati profesionalnu i zemljopisnu pokretljivost i razviti učinkovitije »usklađivanje« ponude i potražnje za radnom snagom (uključujući razvoj »sinergija« s elementima »konkurentnosti« komponente III). Rješavati regionalne razlike u zaposlenosti. Unaprijediti socijalnu uključenost na lokalnoj i regionalnoj razini boljim ciljanjem osjetljivih skupina uključujući bolji pristup zapošljavanju i lakšu reintegraciju tražitelja posla i neaktivnih osoba na tržište rada.

2. Poboljšati prilagodljivost trgovačkih društava – glavni prioriteti: Razviti anticipatorni pristup radu i gospodarskim promjenama i povećati ulaganja u sposobnosti i kvalifikacije

radnika i trgovačkih društava. Poticati aktivno starenje i duži radni vijek. Promicati kulturu poduzetništva i razviti inovativnije i produktivnije oblike organizacije rada. Promicati fleksibilnije tržište rada zajedno s učinkovitijim mjerama socijalne sigurnosti. Dalje jačati bipartitne mehanizme socijalnog dijaloga i promicati aktivniju ulogu socijalnih partnera.

3. Kao dio razvoja usklađene politike razvoja ljudskih potencijala i nacionalnog kvalifikacijskog okvira, unaprijediti opću učinkovitost i kvalitetu sustava obrazovanja i osposobljavanja u svrhu promicanja veće zapošljivosti. Jačati ulaganja u ljudski kapital putem boljeg obrazovanja i vještina te promicanjem znanja, istraživanja i inovacija. Poboljšati važnost početnog i trajnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na tržištu rada. Razviti cjelokupnu ponudu, pristup i kvalitetu obrazovanja odraslih kao dio strategije cjeloživotnog učenja.

4. Jačati administrativnu sposobnost – glavni prioriteti: Razviti institucionalnu sposobnost i učinkovitost javne uprave u područjima zapošljavanja, obrazovanja i u socijalnom području. Jačati djelotvornost institucija tržišta rada, posebno službi za zapošljavanje.

Sve operacije koje se provode u odnosu na navedene prioritete trebale bi ispunjavati zahtjev za promicanjem ravnopravnosti muškaraca i žena koji prožima sve prioritete, uključujući integraciju perspektive spola u različitim fazama provedbe.

Okvir za usklađenost strategija (OUS)

Okvir za usklađenost strategija (OUS) Republike Hrvatske definira glavne ciljeve politike i prioritete koje će podupirati komponente III i IV IPA programa za Hrvatsku u razdoblju od 2007. – 2013. godine. OUS se temelji na prioritetima iz Pristupnog Partnerstva s Hrvatskom, na Strateškim smjernicama Zajednice i na nacionalnom Strateškom okviru za razvoj 2006. – 2013. (svi su dokumenti već gore navedeni). Ovaj OP održava prijedloge OUS-a u odnosu na komponentu IV programa IPA i daje dodatne detalje.

OUS navodi da će se pomoć koja je Hrvatskoj dostupna u okviru komponente IV programa IPA usredotočiti u prvom redu na mjere kojima će se unaprijediti sustavi i administrativna sposobnost u području zapošljavanja, obrazovanja i socijalne uključenosti te umrežavanje s partnerima iz nevladinog sektora u skladu sa srednjoročnim prioritetima iz Pristupnog partnerstva.

Hrvatska vlada donijela je Okvir za usklađenost strategija 25. svibnja 2006. godine.

1.2.3. Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju (JIM)

Kao i druge zemlje kandidatkinje, Hrvatska je s Europskom komisijom pripremila (i već sklopila u svibnju 2007.) Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju (JIM) u svrhu ostvarivanja potpunog sudjelovanja u području politike socijalnog uključivanja EU-a nakon pristupanja.

S tim ciljem, tamo gdje se smatralo potrebnim, prioriteti utvrđeni u ovom Operativnom programu u skladu su s ovdje navedenim ključnim prioritetima i izazovima.

Prema JIM-u, Vlada Republike Hrvatske i Europska komisija utvrdile su sljedeće izazove u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti:

• Povećati razinu zaposlenosti i stvoriti veće mogućnosti zapošljavanja za dugotrajno nezaposlene i druge osjetljive skupine na tržištu rada, uključujući integraciju osoba s invaliditetom;

• Poboljšati obrazovnu strukturu stanovništva, uskladiti obrazovanje sa zahtjevima tržišta rada te poticati obrazovanje odraslih;

• Financijski stabilizirati sustav zdravstvenog osiguranja ne dovodeći u pitanje jednaki pristup zdravstvenim uslugama;

• Proširiti mrežu socijalnih usluga razvojem sustava izvaninstitucionalnih usluga i unaprjeđivanjem pristupa uslugama;

• Olakšati pristup stanovanju za socijalno ugrožene skupine;

• Promicati ravnopravnost spolova u suzbijanju siromaštva i socijalne uključenosti uzimajući u obzir razlike među spolovima prilikom donošenja odluka i njihove provedbe;

• Omogućiti revitalizaciju i održivi razvoj ugroženih područja te promicati uravnoteženi regionalni razvoj Hrvatske.

Zajedničke stranke u dokumentu suglasne su i da će prioriteti politika u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti biti sljedeći:

• Povećati zapošljivost onih skupina koje su najviše pogođene dugotrajnom nezaposlenošću i neaktivnošću, prije svega, usmjeravajući mjere aktivne politike zapošljavanja prema osobama s invaliditetom, Romima, starijim radnicima, i bivšim ovisnicima; posebnu pozornost prilikom zapošljavanja posvetiti uklanjanju diskriminacije protiv žena; osigurati potpunu provedbu odredbi o zapošljavanju manjina iz Ustavnog zakona o nacionalnim manjinama; voditi evidenciju o sudjelovanju korisnika socijalne pomoći u programima aktivne politike zapošljavanja;

• Proširiti obuhvat srednjeg i visokog obrazovanja (kroz širenje obveznog obrazovanja te bolje praćenje i smanjenje broja onih koji odustaju od školovanja, odnosno poticanje završavanja različitih vrsta obrazovanja u skladu s potrebama na tržištu rada i provedbom mjera kojima se osigurava uspješan završetak studija i skraćuje trajanje studija); provesti reformu strukovnog obrazovanja radi usklađivanja sa zahtjevima tržišta rada; više ulagati i sustavno promicati cjeloživotno učenje;

• Proširiti mrežu socijalnih usluga za djecu, starije osobe i osobe s invaliditetom (posebice u manjim mjestima i ruralnim područjima); izraditi akcijski plan za deinstitucionalizaciju usluga za djecu i osobe s invaliditetom (zaustaviti gradnju novih ustanova, proširiti alternativne oblike pružanja socijalnih usluga i smanjiti broj korisnika u ustanovama socijalne skrbi); podržati pružanje usluga u zajednicama u kojima korisnici žive; razviti strategiju decentralizacije socijalnih usluga (prenošenje osnivačkih prava svih domova socijalne skrbi na razinu županija) s naglaskom na područja koja zaostaju u razvoju[29]; poticati suradnju lokalnih zajednica i NVO-a u pružanju usluga; pružiti korisnicima usluga mogućnost izbora; promicati bolju usklađenost između poslovnog i privatnog života, posebice za žene, ulaganjem u ustanove za odgoj i obrazovanje djece;

• Veće napore usmjeriti na prevenciju bolesti ili invaliditeta (češći liječnički pregledi); omogućiti jednak pristup zdravstvenim uslugama za cjelokupno stanovništvo (posebice onima koji žive na otocima i u planinskim područjima);

• Definirati i razvijati koncept socijalnog stanovanja; razvijati primjereniji sustav stambenih subvencija i pomoći kućanstvima s lošom stambenom situacijom; izgraditi kapacitete skloništa za beskućnike; ubrzati rješavanje stambenih problema povratnika kroz programe stambenog zbrinjavanja posebice bivših nositelja stanarskog prava;

• Mjerama gospodarske i fiskalne politike sustavno raditi na smanjenju regionalnih razlika i razlika između urbanih/ruralnih područja; razvijati gospodarske projekte prilagođene lokalnim prilikama te usklađene sa županijskim razvojnim strategijama odnosno regionalnim akcijskim planovima; nuditi bolju financijsku potporu onim programima nevladinih organizacija koji se odnose na višestruko ugrožena područja;

• Dogovoriti dugoročno i održivo rješenje problema siromaštva među starijim građanima te ih zaštititi tijekom razdoblja tranzicije ciljanim programima socijalne pomoći;

• Kako bi se svima osigurao pristup kvalitetnim zdravstvenim uslugama potrebno je pratiti i ocjenjivati provedbu »Nacionalne strategije razvitka zdravstva 2006. – 2011.« vezano uz njezin utjecaj na smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti.

Prema njegovom posljednjem poglavlju 8, proces koji slijedi posebno je usmjeren na osiguravanje strogog praćenja prioriteta i izazova, uključujući posebno decentralizaciju i deinstitucionalizaciju socijalnih usluga.

1.2.4. Zajednička procjena prioriteta politike zapošljavanja (JAP)

Zajednička procjena prioriteta politike zapošljavanja (JAP) predstavlja zajedničku osnovu za djelovanja u području politike zapošljavanja u skladu s Europskom strategijom zapošljavanja. Glavna svrha JAP-a jest dati sveobuhvatnu analizu gospodarske situacije i s njom povezanih promjena, situacije na tržištu rada i povezanih ciljeva politike zapošljavanja. U smislu uspostavljanja komplementarnosti s ovim Operativnim programom, indikativni ciljevi politike navedeni u ovom tekstu pružaju širi okvir politika unutar kojeg će se program usredotočiti na niz strateških prioriteta koji za cilj imaju jačanje priprema za buduću pomoć u okviru Europskog socijalnog fonda (ESF).

U području srednjoškolskog obrazovanja, politika će se usredotočiti na produljenje obveznog školovanja i daljnje povećanje udjela maturanata u cilju promicanja veće socijalne kohezije. Ujedno je potrebno poduzeti određene korake u svrhu reforme strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO) kako bi ono bilo bolje usklađeno s potražnjom na tržištu rada. U tom kontekstu, politika će značajan naglasak staviti na daljnji razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO). Iako nedostaju dostupni podaci o obrazovanju i osposobljavanju odraslih, je procijenjena ukupna participacija odraslih i dalje je niska prema standardima EU-a. U tom kontekstu potrebno je dalje jačati nedavno osnovane institucije u cilju razvoja modela za obrazovanje odraslih koji će djelotvornije zadovoljavati potrebe pojedinaca i potrebe tržišta rada.

Kako bi Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) postao djelotvorniji instrument prilagođen zahtjevima na dinamičnom tržištu rada, nužno je daljnjom modernizacijom i reorganizacijom

unaprijediti njegov uspjeh u posredovanju i njegovu ulogu. U tom smislu, politika će biti usmjerena na osiguravanje veće participacije nezaposlenih u mjerama aktivne politike zapošljavanja uz djelotvornu ocjenu utjecaja i učinaka tih mjera. I konačno, mjere koje imaju za cilj povećanje broja visokoobrazovanih ljudi i širenje sektora usluga trebale bi doprinijeti povećanju zaposlenosti i plaća žena i na taj način pozitivno utjecati na smanjenje neravnopravnosti među spolovima.

Na temelju strateških prioriteta politike koji su utvrđeni u JAP-u, ključni se izazovi mogu sažeti na sljedeći način:

• Razviti pristup radu u smislu »životnog ciklusa« koji se bavi nezaposlenošću mladih, dugotrajnom nezaposlenošću i »putovima« prema zapošljavanju, većom participacijom žena, posebno niskokvalificiranih, kao i boljom usklađenosti poslovnog i obiteljskog života te potporom aktivnom starenju

• Promicati »uključivije tržište rada« koje uključuje aktivne i preventivne mjere zapošljavanja te pregled poticaja/destimulansa koji proizlaze iz poreznog sustava i sustava naknada

• Poboljšati bolje »usklađivanje« potreba na tržištu rada modernizacijom institucija na tržištu rada i boljim predviđanjem potrebnih vještina, manjkova radne snage i »uskih grla«

• Unaprijediti prilagodljivost radnika i poduzeća uključujući uspostavu fleksibilnijih oblika zapošljavanja

• Promicati fleksibilnost u kombinaciji sa sigurnošću zaposlenja uključujući pregled ugovornih odnosa i sporazuma o radnom vremenu, novih oblika organizacije rada, te bolje predviđanje i upravljanje promjenama, i

• Povećati ulaganja u ljudski kapital uključujući lakši pristup početnom i trajnom obrazovanju i osposobljavanju, lakši pristup obrazovanju i odgovarajuće pružanje usluga osposobljavanja nezaposlenim osobama i osobama u nepovoljnom položaju, naprednije sustave obrazovanja i osposobljavanja kao reakciju na nove zahtjeve za sposobnostima i prilagodljivošću te više mogućnosti obrazovanja odraslih kao dio sveobuhvatnog okvira cjeloživotnog učenja.

S institucionalnog stajališta, promicanje »dobrog upravljanja« prepoznato je kao ugaoni kamen strategije reforme hrvatskog tržišta rada.

1.3. Postupak izrade Operativnog programa

1.3.1. Koordinacija i konzultacije

Operativni program za razvoj ljudskih potencijala (HRD OP) predstavlja jedinstveni OP kroz koji se provodi pomoć u okviru komponente IV. OP je pripremila Međuresorna radna skupina (MRS) sastavljena od predstavnika mjerodavnih državnih institucija kojom je predsjedavao Strateški koordinator. Imena članova navedena su u Dodatku 1.

Nakon početne izrade OP-ova u postupku međuresorne koordinacije, sljedeća faza uključivala je konzultacije s predstavnicima zaposlenika (sindikati), poslodavaca (poslovna zajednica) i lokalne samouprave (općine) kao i organizacija civilnog društva (nevladine organizacije).

Partnerske konzultacije održane su 23. ožujka 2007. u Zagrebu. MINGORP je poslao pozivnice 31 partnerskoj organizaciji i 25 predstavnika iz partnerskih organizacija sudjelovalo je na konzultacijama. HRD OP su predstavili državna tajnica, gđa Vera Babić, MINGORP, gđa Dorica Nikolić, MZSS, državni tajnik, g. Želimir Janjić, MZOŠ, i gđa Suzana Kovačević, SDURF. Moguće projekte predstavili su gđa Inga Žic, MINGORP (projekti iz područja rada i zapošljavanja), Mirjana Radovan, MZSS (projekti iz područja socijalne uključenosti), i g. Ivan Šutalo, ASO (projekti iz područja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja odraslih). Konzultacijama je predsjedavala gđa Katarina Ivanković Knežević, MINGORP.

Nakon predstavljanja prioriteta i projekata slijedila je rasprava o sažetku HRD OP-a koji je prethodno podijeljen partnerima. Tri organizacije odgovorile su pismenim putem na sažetak OP-a do dana kada su se održavale konzultacije. Na temelju rasprave na sastanku i pismenih očitovanja zaprimljenih do dana kada su održane konzultacije, doneseni su sljedeći zaključci:

• Budući da je nekoliko puta naglašena potreba za poštivanjem regionalnih komponenti u postupku provedbe prioriteta i mogućih projekata, predstavnici upravljačkih tijela složili su se da bi tijekom provedbe OP-a trebalo uzeti u obzir posebne potrebe određenih zemalja i naglasili su potrebu za koordinacijom s drugim komponentama programa IPA, posebno s Operativnim programom za regionalnu konkurentnost.

• Neki predstavnici partnera iznijeli su stajalište da je OP potrebno proširit na opće visokoškolsko obrazovanje. Na sastanku je dogovoreno da će zbog relativno malog iznosa dostupnih sredstava naglasak ostati na strukovnom obrazovanju, ali će uključivati i profesionalno obrazovanje na višoj razini.

• Dogovoreno je da bi u buduće konzultacije trebalo uključiti Savjet za razvoj civilnog društva Vlade RH.

• U odnosu na prioritet vezan uz jačanje administrativne sposobnosti, naglašeno je da bi jačanje operativne strukture za komponentu IV programa IPA trebalo biti prioritet kako bi se povećala apsorpcijska sposobnost Hrvatske za korištenje sredstava iz pretpristupnih fondova i kasnije iz Strukturnih fondova.

• Prioritet koji se odnosi na tehničku pomoć trebao bi uključivati potporu aktivnostima vezanim uz analizu tržišta rada, potražnju za određenim vještinama i općenito jačanje statistike o ljudskim potencijalima u Hrvatskoj.

Od svih sudionika na konzultacijama zatraženo je da do 28. ožujka 2007. pošalju svoje pismeno očitovanje na Sažetak OP-a. MINGORP je do tada zaprimilo ukupno 6 pismenih očitovanja (uključujući 3 zaprimljena prije sastanka). Očitovanja su se odnosila na: bolje uvjete za osobe s invaliditetom; novu ulogu partnera u procesu razvoja gospodarstva; jačanje institucija na svim razinama; daljnji razvoj koncepta pune zaposlenosti i zaposlenosti za sve; daljnji razvoj visokog obrazovanja, i položaja Hrvatske kao društva utemeljenog na znanju.

Međuresorna radna skupina (MRS) pažljivo je raspravila sva zaprimljena očitovanja i zaključila je sljedeće:

• Civilno društvo bit će uključeno u daljnji razvoj OP-a, kao i u njegovu provedbu.

• Mnogi partneri naglašavali su potrebu za uključivanjem visokoškolskog obrazovanja u OP pa je Međuresorna radna skupina (MRS) prihvatila taj prijedlog i odlučila da bi pitanja vezana uz visokoškolsko obrazovanje trebala biti prihvatljiva za potporu u okviru OP-a, ali samo u mjeri u kojoj se odnose na profesionalno/strukovno obrazovanje na višoj razini.

Popis onih koji su sudjelovali na partnerskim konzultacijama i koji su dali svoja očitovanja priložen je u Dodatku 2.

1.3.2. Ex ante evaluacija

Ex ante evaluaciju ovog OP-a radio je neovisan evaluacijski tim u ožujku i travnju 2007. godine. Evaluacija se sastojala od uredskog rada i niza sastanaka i razgovora koje je obavljao i predvodio tim međunarodnih ocjenjivača uz pomoć lokalnih ocjenjivača koje su oni izravno zapošljavali.

Sažetak zaključaka evaluacije je sljedeći:

»OP na usklađen i pristupačan način pokriva ključna pitanja vezana uz razvoj ljudskih potencijala u skladu s predloškom Komisije za Operativne programe u okviru IPA-e. OP općenito uključuje prioritete EU-a i Hrvatske u tom području. Iako u analizi postoje neki nedostaci, ona pruža čvrstu osnovu za strateški pristup programa. Struktura ciljeva i prioriteta logički slijedi iz analize iako bi se struktura nekih prioriteta i mjera mogla dodatno razmotriti. Sustavi za nadzor i evaluaciju te za upravljanje i provedbu napredovali su od jednog do drugog nacrta OP-a, ali u određenim područjima su potrebne dodatne pojedinosti i objašnjenja.«

Ako promotrimo tri glavna naslova politika jedan za drugim (zapošljavanje, obrazovanje i osposobljavanje te socijalno uključivanje) očito je da postoje neka područja u kojima bi se analizi mogle dodati dodatne informacije ili bi se tekst mogao preoblikovati u svrhu boljeg obrazloženja strateških ciljeva. Veću pozornost treba posvetiti povezanosti između SWOT-a i analize budući da postoje neki nedostaci i nedosljednosti jer se neki vidovi SWOT-a ne odnose jasno na pitanja iz pozadinske analize. Na primjer, općenit problem jest u tome što postoji mnoštvo aktivnosti koje su uključene u neke prioritete i što se te aktivnosti znatno razlikuju po svojoj prirodi i opsegu. Bilo bi korisno i više pojedinosti o odlukama o alokaciji sredstava i vremenskom slijedu financijskih tokova za različite mjere u prve tri godine. Korisno bi bilo dati i više pojedinosti o usklađenosti Programa s Lisabonskom strategijom i drugim OP-ovima u okviru IPA-e. Rad na pokazateljima još uvijek je u tijeku i još postoje značajni nedostaci. Tijekom *ex-ante* evaluacije još je trajao i proces konzultacija. Sadašnji opis načina konzultacija daje samo grubi pregled, a više pojedinosti o postupku i njegovom ishodu dodat će se u sljedećem nacrtu. Osim toga, vezano uz upravljanje programom i njegovu provedbu, potrebno je pojasniti identitet, funkcije i raspored uvođenja Provedbenih tijela te njihov odnos prema drugim upravljačkim tijelima. Okoliš nije dobro integriran u OP. To bi se moglo riješiti prihvaćanjem šireg tumačenja okoliša.«

Ocjenjivači su dali iscrpne preporuke za poboljšanje OP-a koje su bile uravnotežene i konstruktivne i uzete su u obzir u sljedećim nacrtima:

• Komentari o analitičkom dijelu smatrali su se jasnim i konstruktivnim i mnogi od navedenih problema su rješavani. Osim toga, u obzir je uzeta preporuka koja se odnosila na pružanje više podataka o administrativnoj sposobnosti javnih službi za zapošljavanje kao i preporuka za

primjenom uključivije definicije »zapošljavanja«, za dodavanjem novog naslova o regionalnim razlikama i za razmatranjem ciljane pomoći regijama s manjkom radne snage. Međutim, važno je istaknuti da većina traženih dodatnih podataka trenutno nije dostupna, a to su dodatne informacije o »neusklađenosti« između vještina koje posjeduje radno stanovništvo i zahtjeva poslodavaca; podaci o informatičkim vještinama radne snage i učinku trendova razvoja informacijske i komunikacijske tehnologije na radnu snagu; podaci o posebnim razlikama u potrebnim vještinama; podaci o procesima unutarnjih migracija i pokretljivosti radne snage; podaci o starijem stanovništvu koje se bavi naturalnom poljoprivredom. Prihvaćena je činjenica da taj manjak informacija treba jasno utvrditi i ispraviti kako bi se unaprijedilo upravljanje i provedba strukturnih fondova nakon pristupanja;

• Komentari o SWOT analizi točno su utvrdili neke nedosljednosti između prethodne verzije i analitičkog dijela i one su uklonjene.

• Komentari o logičkoj podlozi i dosljednosti strategije zapravo su bili rezultat nedostataka u predstavljanju i restrukturiranju prioriteta i mjera koji su isto riješeni. U obzir je uzet prijedlog da je Prioritet 1 potrebno preoblikovati kako bi on uključio više od jedne mjere kao i prijedlog da bi potencijalne aktivnosti trebalo poredati po važnosti. Osim toga, prihvaćen je i proveden prijedlog za uspostavljanjem bolje povezanosti s Lisabonskom strategijom i dokumentom JIM. Podrobnije su definirani i kriteriji za odabir za posebne mjere.

• Komentari o rezultatima i učincima bili su vrlo konstruktivni iako su na određenim mjestima bili prikladniji za strukturne fondove nego za IPA. Posebno je bila korisna preporuka vezano uz pripremu zajedničkog niza metodologija pokazatelja i definicija koja je isto uzeta u obzir. Uloženi su značajni dodatni napori u jasnije definiranje pokazatelja praćenja na razini prioriteta i mjera, u definiranje njihove referentne vrijednosti i izvora gdje se prikupljaju. Ocjenjivači su predložili i pripremu osnovnog popisa dogovorenih pokazatelja za projekte kako bi mogli razviti usporedive podatke koji se mogu spajati u skupine u kojima su informacije podijeljene na ciljne skupine u određenim mjerama. Prijedlog je pozdravljen, ali nije ugrađen u OP već će se uzeti u obzir u sljedećim fazama provedbe OP-a;

• U vrijeme *ex ante* evaluacije postojale su mnoge nejasnoće vezano uz sustave upravljanja i provedbe OP-a koje su ocjenjivači s pravom spomenuli. U tom kontekstu, u kasnijim razgovorima sa službama Europske komisije i prilikom revizije Odjeljka 5 Operativnog programa koji se odnosi na provedbene odredbe u obzir je uzet njihov prijedlog da se daju podrobnija objašnjenja tog sustava;

• I konačno, primjedbe vezane uz integraciju okoliša ugrađene su u mjeri u kojoj je to bilo izvedivo. OP ne sadrži posebne dijelove koji se odnose na zaštitu okoliša jer u ovoj fazi nisu razrađeni posebni projekti koji bi omogućili procjenu njihove ekološke dimenzije. U OP-u nisu predviđeni veći infrastrukturni projekti što znači da se neće provoditi mjere za procjenu učinka na okoliš. Međutim, OP će sadržavati mjere kojima će se osigurati uključenost promicanja zaštite okoliša i održivog razvoja u informativne i promidžbene kampanje koje su usmjerene na tražitelje pomoći od kojih će se očekivati da predaju uvjerenje ili pokažu da njihovi projekti nemaju štetan utjecaj na okoliš.

Članovi Međuresorne radne skupine raspravili su sve preporuke *ex ante* ocjenjivača i oni su značajno doprinijeli usklađenijem i točnijem formuliranju određenih prioriteta i mjera u okviru Programa.

Preslik cijelog izvješća o evaluaciji priložen je Operativnom programu u Dodatku 6.

2. PROCJENA SREDNJOROČNIH POTREBA I CILJEVA[30]

2.1. Socio-ekonomska analiza

U ovom se dijelu Operativnog programa prikazuju i analiziraju informacije o mjerodavnim vidovima hrvatskog konteksta radi utvrđivanja potreba i razvojnih prioriteta na informiran i točan način.

2.1.1. Demografija i javno zdravstvo

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine, Hrvatska je imala 4.437.460 stanovnika. U posljednjih nekoliko godina broj rođenih bio je manji od broja umrlih i stoga je prirodni prirast bio negativan (vidi Tablicu 2: Podaci o stanovništvu). S druge strane, neto migracija, posebno iz Bosne i Hercegovine, bila je pozitivna, nadoknađujući negativan prirodni prirast. Prema tome, procijenjen broj stanovnika u 2005. godini bio je nešto veći – oko 4.442.000 stanovnika. Opseg neto migracija smanjio se u posljednjih nekoliko godina, ali povećao se broj živorođene djece. Kao što se vidi u Tablici 3, demografska slika Hrvatske slična je onoj u Njemačkoj, Mađarskoj i Bugarskoj – zemljama koje zaostaju za europskim prosjekom.

U odnosu na dobnu strukturu, udio starih rastao je, a udio mladih padao. U razdoblju između 1991. i 2005. godine, udio stanovnika u dobi od 65 godina i više povećao se s 11,8 posto na 16,6 posto (Vidi Tablicu 4). Ako ne bude uravnoteženo pozitivnom neto imigracijom, »starenje« hrvatskog stanovništva nastavit će se jer su mlađe demografske skupine puno manje brojne od starijih. Na primjer, procjenjuje se da je 2005. godine bilo oko 336.000 ljudi od dobi od 45 do 49 godina starosti, ali samo 296.000 ljudi u dobi od 30 do 34 godine, i samo 275.000 starih između 15 i 19 godina. Broj mladih ljudi koji ulaze u radnu snagu opadao je i nastavit će se smanjivati u budućnosti. Povećanje broja starijeg stanovništva i smanjenje stanovništva radne dobi predstavljaju i predstavljat će velik problem za sustav socijalnih transfera i potrošnju na javno zdravstvo, ali i za buduću ponudu radne snage. Kako bi se održala slična razina naknada za sve veći broj korisnika bit će potrebna viša stopa participacije radne snage.

Očekivano srednje trajanje života je 72,3 godina za muškarce i 79,2 za žene. U EU-27 ono je 76,5 za muškarce i 80,6 za žene (podaci za 2005.). Stopa smrtnosti dojenčadi za EU-27 je 5,37 (2005.) a za Hrvatsku je 5.7. U većini postkomunističkih zemalja stopa je oko 7. Rana smrt novorođenčadi puno je veća u Hrvatskoj nego u razvijenijim zemljama EU-a (4 u usporedbi s 2,5 u prosjeku).

Prema usporedivim procjenama na temelju nacionalne ankete o radnoj snazi (NARS), stopa aktivnosti stanovništva od 15-64 godina starosti povećala se s 61,6 % u 2001. godini na 63,5% u 2006. Raščlamba stopa aktivnosti prema spolu i dobnim skupinama pokazuje da se stopa aktivnosti za dobnu skupinu od 15 do 24 godine smanjila od 2001. do 2006. godine (s 40,8% na 38,0%). Pad je naglašeniji u odnosu na žene nego u odnosu na muškarce (žene: 38,1% – 34,5%, muškarci: 42,9% – 41,1%). Te su stope aktivnosti ispod prosjeka EU-a i bit će teško ostvariti lisabonske ciljeve posebno s obzirom na činjenicu da je stupanj obrazovanja neaktivnog stanovništva radne dobi niži od prosjeka (Vidi Tablicu 5).

Aktivno stanovništvo nejednako je raspoređeno u Hrvatskoj. U četiri županije (Grad Zagreb, Splitsko-dalmatinska, Primorsko-goranska i Osječko-baranjska županija) nalazi se 40% aktivnog stanovništva. Između 2000. i 2006. godine aktivno se stanovništvo povećalo za 8,9%, ali većina porasta (67,8%) odnosi se na navedene županije dok je u sedam od 21 županije zabilježen pad aktivnog stanovništva ili porast manji od 1%.

Demografski okvir za ponudu radne snage u Hrvatskoj regresivan je s relativno slabom iskoristivošću radne snage i velikim pričuvama stanovništva radne dobi. Mjere politike moraju odražavati strategiju za povećanje razine aktivnosti s naglaskom na zemljopisnu raspodjelu i određene skupine kao što su žene čiji položaj na tržištu rada se stalno pogoršava.

2.1.2. Zaposlenost i nezaposlenost

Uvod

Nakon desetljeća pada registrirane zaposlenosti, tijekom i odmah nakon rata, zaposlenost u Hrvatskoj počela je rasti u 2001. godini. Između 2000. i 2006. godine zaposlenost se povećala s 1,34 na 1,47 milijuna ili 9,5%. Zaposlenost prema ARS-u, koja uključuje sve nedokumentirane i neslužbene gospodarske aktivnosti, još je veća i iznosi 1,62 milijuna uz stopu rasta od oko 10%. U malom poduzetništvu i obrtništvu zabilježena je posebno velika stopa rasta zaposlenosti koja je narasla s 216.395 u 2001. na 262.690 2006. godini (tj. 21,4%). Rast »sekundarnog« sektora malog poduzetništva i obrtništva pokazuje fleksibilnost i potencijal za stvaranje novih radnih mjesta u tom sektoru. S druge strane, uz taj se sektor mogu vezati i relativno niske plaće, dugo radno vrijeme, niska sigurnost radnih mjesta i relativno velika količina neslužbenih aktivnosti.

Prema podacima AKS-a, godišnji prosjek stope zaposlenosti stanovništva u dobi od 15-64 godine iznosio je u 2006. godini 55,4% To je za 7,7 postotnih bodova niže od prosjeka EU-27, ali više nego u Poljskoj (vidi isto Tablicu 6).Ujedno je stopa zaposlenosti muškaraca bila j 62,3%, a žena 51,0%, s tim da je potonja veća nego u Grčkoj ili Italiji. Na godišnjoj razini, stopa zaposlenosti za dobnu skupinu od 55-64 godine bila je posebno niska, samo 34,3 % u odnosu na 43,5% u EU 27. Međutim, u Hrvatskoj je moguće primijetiti pozitivan trend stope zapošljavanja starijih osoba (55-64) kao posljedica reforme mirovinskog sustava kojom je postupno podignuta dobna granica za odlazak u mirovinu.

Niska razina zaposlenosti općenito i razina zaposlenosti starijih osoba uglavnom je posljedica uništenja gospodarskih kapaciteta za vrijeme rata i restrukturiranja zbog privatizacije, inozemne konkurencije i promjena u potražnji i tehnologiji. Daljnja privatizacija, otvaranje inozemnoj konkurenciji i smanjenje državnih potpora poduzećima mogu kratkoročno smanjiti zaposlenost, ali povećati produktivnost, a na taj način i dugoročnu potražnju za radnom snagom. Očekuje se i da će jačanje poduzetništva doprinijeti dugoročnom stvaranju radnih mjesta.

Prilike za zapošljavanje u Hrvatskoj se općenito povećavaju, ali stvaranje novih radnih mjesta nejednako je raspoređeno i nedovoljno za apsorpciju viška radne snage koji se u razdoblju tranzicije nakupio u evidenciji nezaposlenih. Na primjer, iz evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje koja još uvijek bilježi najveći dio dinamike na tržištu rada mjesečno se zapošljava od 10 do 20 tisuća ljudi, ovisno o sezoni. Na svako slobodno radno mjesto ima okvirno oko 13 do 26 nezaposlenih u bilo kojem trenutku, a struktura ponude i potražnje nije

usklađena što dovodi do visoke stope zaposlenosti kod nekih skupina i gotovo nikakve potražnje za drugim skupinama[31].

Zaposlenost prema sektoru

U usporedbi s EU-27, Hrvatska ima znatno veći udio zaposlenih u poljoprivredi (13,80% u odnosu na 5,89%) i nešto veći udio zaposlenih u industriji koja uključuje rudarstvo, proizvodnju, komunalije i građevinarstvo (28,50% u odnosu na 27,64% – vidi Tablicu 7). Udio zaposlenih u industriji u 2006. godini bio je 0,86 postotnih bodova veći nego u EU, ali niži nego u Bugarskoj, Poljskoj, Češkoj Republici, Sloveniji, Slovačkoj, Mađarskoj, Njemačkoj, Portugalu i Španjolskoj (vidi Tablicu 7). Udio zaposlenih u tržišnim uslugama (trgovina na veliko i malo, hoteli i restorani, prijevoz i komunikacije, poslovne usluge) bio je samo 1,9 postotnih bodova ispod EU-27, ali na višoj razini nego u svim drugim novim državama članicama osim u Mađarskoj. Razlika u udjelu zaposlenih u netržišnim uslugama (obrazovanje, socijalna sigurnost, i druge usluge – NACE kategorije M-Q)) između Hrvatske i EU-27 bila je nešto veća – 6,0 postotnih bodova u korist EU-a. Udio javne uprave u ukupnoj zaposlenosti od 6,3% u 2006. godini bio je ispod prosjeka EU-27 (7,12%), ali je bio i znatno niži nego u Francuskoj, Grčkoj, Njemačkoj Mađarskoj, Češkoj Republici, Bugarskoj i Slovačkoj.

Struktura zaposlenosti u Hrvatskoj prema sektorima sličnija je onoj u EU nego u većini novih država članica i dalje će joj se približavati posebno u području tržišnih usluga zbog sve većeg interesa privatnog sektora u tom području i rastućeg tržišta za zdravstvene usluge, usluge osiguranja i obrazovne usluge. Na taj će se način povećati mogućnosti za zapošljavanje žena koje tradicionalno prevladavaju u tim sektorima. Međutim, to će doprinijeti i općenitom povećanju fleksibilnosti na tržištu rada.

Fleksibilni oblici zapošljavanja

Vezano uz fleksibilne oblike zapošljavanja, udio zaposlenih s ugovorima na određeno vrijeme u ukupnom broju zaposlenih nije bitno niži nego u EU-27. U 2006. godini taj je udio iznosio 12,5% u Hrvatskoj i 14,3% u EU 27 (Vidi Tablicu 8b). U nekim zemljama, kao što su Poljska (27,3%) i Slovenija (17,1%), taj je udio bio puno veći, a u Španjolskoj je činio gotovo trećinu svih zaposlenika, više među ženama nego muškarcima. Ni u EU niti u Hrvatskoj u tom pogledu nije bilo značajnijih razlika među spolovima (među zaposlenicima na određeno vrijeme 54% čine muškarci, a 46% žene).

Još jedan fleksibilan oblik rada je rad s nepunim radnim vremenom. U 2006. godini udio zaposlenih koji su radili s nepunim radnim vremenom u ukupnom broju zaposlenih bio je znatno niži u Hrvatskoj (10,1%) nego u EU (18,1%). Razlika je posebno velika za žene – više od 31,2% zaposlenih žena u EU radi s nepunim radnim vremenom dok je u Hrvatskoj taj udio samo 13,4%. Relativno nizak udio rada s nepunim radnim vremenom među zaposlenima općenito i posebno među zaposlenim ženama obilježje je i drugih tranzicijskih zemalja kao što su Slovačka, Češka Republika, Slovenija i Bugarska, ali i država članica EU-a kao što su Grčka, Španjolska i Portugal. Vjerojatno je da su očekivani prihodi od rada s nepunim radnim vremenom u tim zemljama, uključujući Hrvatsku, još uvijek preniski za žene da bi mogli opravdati fiksne troškove koje donosi zaposlenost (prijevozni troškovi u vremenu i novcu, troškovi brige za dijete…).

Ugovori na određeno vrijeme u Hrvatskoj su puno uobičajeniji od rada s nepunim radnim vremenom. Zaposleni i nezaposleni[32] mogu raditi na temelju takvih ugovora i mjesečno se u prosjeku sklapa oko 60 tisuća takvih ugovora. Za takve se ugovore plaćaju obvezni doprinosi što je donijelo veću sigurnost osobama koje se bave takvih poslovima. Međutim, takvi se ugovori ne smatraju zaposlenošću i izvan su područja primjene Zakona o radu.

Neslužbeni sektor

Veličinu neslužbenog sektora teško je procijeniti. Nema novijih procjena o veličini neslužbenog sektora u Hrvatskoj nakon 2004. godine. Neke procjene za razdoblje od 1990. – 2000. godine pokazale su porast u veličini neslužbenog sektora u ranim 1990.-im zbog rata i hiperinflacije, a zatim smanjenje u drugoj polovici desetljeća kada se procjenjivalo da on čini 10,4%.

U neslužbenom se gospodarstvu mogu naći fleksibilniji oblici zapošljavanja. Najuobičajenija praksa u neslužbenom gospodarstvu jest podjela plaće na dva dijela: najniža propisana plaća prijavljena je kao oporezivi dohodak na koji se plaćaju doprinosi dok se ostatak plaće daje »na ruke«. Na taj se način broj zaposlenih u neslužbenom gospodarstvu održava relativno niskim, a neslužbeni financijski tokovi su visoki.

Učestalost neslužbenog sektora važno je pitanje u razvoju politike. Potrebno se pobrinuti da politike tržišta rada ne povećaju zamku nezaposlenosti za one koji su registrirani kao nezaposleni i koji istovremeno rade u neslužbenom gospodarstvu povećanjem uvjetne nadnice za ulazak u službenu zaposlenost.

Nezaposlenost

U gornjem tekstu opisan porast stope zaposlenosti popraćen je smanjenjem stope nezaposlenosti prema ILO-u s 16,1% u 2000. na 11,2 % u 2006. godini. Stopa registrirane nezaposlenosti puno je viša u 2006. godini i iznosi 16,6%, ali s vremenom se približava razinama AKS-a (vidi Tablicu 8). Razlika između stopa nezaposlenosti žena iz dva izvora (20,9% u odnosu na 12,4%) posebno je istaknuta, što ukazuje na visoku razinu neaktivnosti ili neslužbene aktivnosti u toj skupini. Ukupno 47% žena u evidenciji nezaposlenih u 2006. godini nije zadovoljavalo međunarodne kriterije za definiciju nezaposlenosti. Stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj prema ARS-u samo je 3 postotna boda veća od stope u EU27, ali stopa dugotrajne nezaposlenosti u Hrvatskoj je 6,4%, dok u EU27 iznosi 3,6% (2006.).

U apsolutnim okvirima registrirana nezaposlenost smanjena je na razine s početka 90-ih zbog više čimbenika. Kao prvo, zakonima su uvedena stroža pravila u Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) vezano uz nadzor prihoda nezaposlenih, aktivnost u potrazi za poslom i dostupnost za rad. Kao drugo, povećala se potražnja za radnom snagom što ima dva učinka: s jedne strane se povećao priljev u nezaposlenost, posebno iz neaktivnosti, a s druge strane se povećao odljev iz evidencije. Ovakve fluktuacije koje se mjere zbrojem priljeva i odljeva u odnosu na ukupan broj nezaposlenih povećale su se za 21% od 2000. do 2006. godine. Treći čimbenik je pojava konkurencije u posredovanju iz privatnog sektora i internetskih stranica za traženje posla čime je uspostavljen izravni kontakt između tražitelja posla i poslodavaca. To je posebno imalo učinka na mlade tražitelje posla (15-24) čiji udio u registriranoj nezaposlenosti je pao s 27,4% u 2001. godini na 20,1% u 2006. godini. Ta je promjena rezultat i sve većeg interesa za visoko obrazovanje, što je prikazano i u sljedećem odjeljku koji govori o obrazovanju.

Hrvatsko tržište rada obilježeno je i velikim sezonskim fluktuacijama koje utječu na regionalna tržišta rada i na određene sektore kao što su poljoprivreda, turizam, trgovina i građevinarstvo, te prehrambena industrija, između ostalih. Na primjer, broj registriranih zaposlenih osoba povećao se od siječnja do lipnja 2006. godine za više od 90 tisuća dok se broj registriranih nezaposlenih osoba smanjio u istom razdoblju za 40 tisuća. Iako kratkog trajanja, sezonsko zapošljavanje pruža mogućnost za prekid potencijalno dugog razdoblja nezaposlenosti ili neaktivnosti.

Nezaposlenost u Hrvatskoj ima nekoliko posebno zabrinjavajućih vidova:

55% svih nezaposlenih osoba su dugotrajno nezaposlene osobe, a samo 22,8% prima naknadu za vrijeme nezaposlenosti (prosjek u 2006.) jer je najduže trajanje razdoblja primanja naknade kraće od prosječnog trajanja nezaposlenosti. Hrvatska je imala stopu dugotrajne nezaposlenosti od 6,4% u 2005. godini u usporedbi s prosjekom EU-27 od 3,6% i još veću stopu dugotrajne nezaposlenosti žena od 8,4%,

Nezaposlenost više pogađa žene nego muškarce. Njihov udio u ukupnoj registriranoj nezaposlenosti povećao se s 53,5% u 2001. na 60,0% u 2006. godini, ali visok postotak žena (47,5%) ne smatraju se nezaposlenima prema međunarodnim standardima jer ili rade u neslužbenom gospodarstvu ili ne traže zaposlenje aktivno ili nisu dostupne za rad. Glavni razlog prijave na zavod za zapošljavanje često su naknade koje su vezane uz status nezaposlene osobe ili su dio demografske politike.

Udio osoba u dobi od 50 i više godina u registriranoj nezaposlenosti iznosio je u 2001. godini samo 12,5%, ali taj je postotak u 2006. godini narastao na 24,5%. To se može pripisati različitim čimbenicima: kao prvo, omjer starijeg stanovništva u ukupnom broju ljudi povećao se zbog demografskih promjena. Kao drugo, povećala se dobna granica za odlazak u mirovinu i stoga starije osobe koje izgube posao sve češće postaju dio skupine nezaposlenih osoba (umjesto skupine neaktivnih) i duže ostaju u toj kategoriji. I konačno, važno je primijetiti trend smanjenja udjela registriranih nezaposlenih osoba među mladima što je vjerojatno rezultat otvaranja novih radnih mjesta što posebno vodi do zapošljavanja mladih ljudi.

Udio nezaposlenih osoba u dobi od 15 do 24 godine među svim registriranim nezaposlenim osobama smanjio se s 27,3% u 2001. na 19,4% u 2006. godini.[33] Smatra se da je to u velikoj mjeri rezultat produženog sudjelovanja mladih u obrazovanju i sklonosti traženju posla bez prijave Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. Međutim, nezaposlenost mladih ostaje znatno veća od prosjeka EU-a.

Stručna sprema i vještine nezaposlenih jedan su od čimbenika koji doprinose dugotrajnoj nezaposlenosti, posebno među starijim osobama. Ukupno 32,2% (svibanj 2007.) ima osnovnu školu ili manje, 25,8% je završilo gimnaziju i nemaju nikakvo zanimanje. Njihova zapošljivost ovisi o značajnim ulaganjima u vještine koje se traže na tržištu.

Postoje značajne mjesne razlike (vidi odjeljak 2.1.5).

2.1.3. Obrazovanje, osposobljavanje i razvoj vještina

Trenutno ne postoji analiza kojom bi se sustavno ispitala usklađenost obrazovnog sustava s potrebama na tržištu rada. Smatra se, međutim, da nesklad postoji (kao što je već navedeno,

na kraju 2006. godine, 35.9% svih nezaposlenih osoba završilo je trogodišnje strukovne škole).

Razina stručne spreme stanovništva radne dobi u Hrvatskoj općenito je ispod standarda EU-a. U 2006. godini 18,2% zaposlenih, 20,6% nezaposlenih i 55,5% neaktivnog stanovništva radne dobi ima osnovnoškolsko ili niže obrazovanje[34]. Osobe koje imaju stručnu spremu višu od srednje škole čine 19,7% zaposlenih, 11,2% zaposlenih i samo 7,1% neaktivnih (Vidi Tablicu 9). Najčešća stručna sprema su završene tro-ili četverogodišnje strukovne škole. Trenutno nije moguće upisati fakultet sa završenom trogodišnjom strukovnom školom. Visoko, posebno sveučilišno obrazovanje, nije učinkovito jer postoji velika stopa prekida studija. Međutim, potražnja za ovakvom vrstom obrazovnih usluga velika je i nadilazi ponudu iako pružanje tih usluga u privatnom sektoru brzo raste.

Stopa nepismenosti u Hrvatskoj je niska, ali mali broj godina školovanja velikog udjela stanovnika Hrvatske ukazuje da je potrebno uložiti dodatne napore kako bi se osnovna i ukupna razina vještina u Hrvatskoj povećala. Prema Popisu stanovništva iz 2001. godine, 2,86% stanovnika je bez škole, 4,52% je završilo najviše 1-3 razreda škole, 11,24% je završilo samo 4-7 razreda i 21,75% je završilo osnovnu školu.[35]

U usporedbi s EU, Hrvatska ima znatno niži udio visokokvalificiranih radnika u ukupnom broju zaposlenih. Udio visokokvalificiranih uredskih radnika (uključujući menadžere, profesionalce i tehničare) u EU-27 u 2004. godini iznosio je 38,4, a u Hrvatskoj samo 29,6– razlika od 8,8 postotnih bodova.

Hrvatska zaostaje za EU 27 u odnosu na udio osoba koje su imaju tercijarno (ISCED 5 i 6) obrazovanje, čak i među mlađim generacijama, ali je ispred zemalja kao što su Italija i Češka Republika (vidi Tablicu 10). Zaostajanje će se vjerojatno smanjiti jer se u posljednjih par godina povećao broj onih koji završavaju tercijarno obrazovanje. Broj osoba koje su diplomirale na visokim učilištima povećao se s 13.510 u 2000. godini na 18.190 u 2006. godini – povećanje od 34,6%. Rast je bio posebno velik u odnosu na žene i njihov se udio povećao s 55,6 na 59,7% svih onih koji su završili fakultete. Međutim, čini se da postoji velik problem s osobama koje odustaju od studija, posebno onima koje su završile samo gimnaziju i stoga nemaju korisne vještine. Na primjer, omjer između diplomanata u 2005. i osoba upisanih (u prvu godinu) 2000. godine bio je manji od 40% što ukazuje da je stopa odustajanja od studija veća od 60%. Očekuje se da će problem odustajanja od studija u budućnosti biti još veći zbog sve većeg broja upisa na fakultete. Na primjer, ukupan broj upisanih povećao se s 91.874 u akademskoj godini 1998./1999. na 132.952 u 2005./2006. godini – porast od 44,7% u samo sedam godina.

Iako Hrvatska ima relativno nizak udio visokokvalificiranih radnika i nizak udio visokoobrazovanog stanovništva, njezino je stanovništvo dobro pokriveno srednjoškolskim obrazovanjem, posebno mlađe generacije. Udio odraslog stanovništva (25-64 godine) koje je završilo srednju školu: 2005: EU27,69,3%, Hrvatska 72,8% (Eurostat). Taj je postotak sličan onome u nekim od novih država članica (kao što su Bugarska i Rumunjska), ali niži od postotka u drugima (kao što su Češka Republika, Slovačka i Slovenija). Viši je u nekim starijim, razvijenijim državama članicama (npr. Belgiji, Francuskoj i Ujedinjenoj kraljevini). Međutim, potrebno je dalje unaprijediti kvalitetu i prikladnost srednjoškolskog (strukovnog) obrazovanja u odnosu na potrebe na tržištu rada.

U gotovo svim zemljama EU-a, kao i u Hrvatskoj, visoka razina obrazovanja vezana je uz nisku razinu stope nezaposlenosti. U EU-27, prema *Eurostatu,* stopa nezaposlenosti osoba sa srednjoškolskim stupnjem obrazovanja (u dobi od 25-59 godina) iznosila je 7,4% u 2006. godini, a osoba s tercijarnim obrazovanjem 4,3%, dok su u Hrvatskoj te vrijednosti bile 12,3% odnosno 7,1% (Vidi Tablicu 11). Najviša stopa nezaposlenosti odnosila se na osobe koje imaju osnovnoškolsko obrazovanje – 11,3% u EU-27 i 15% u Hrvatskoj. Prema tome, nedovoljan stupanj obrazovanja pojedinca stavlja u značajno nepovoljniji položaj na tržištu rada i u Hrvatskoj i u EU.

Razine pružanja obrazovanja i osposobljavanja za odrasle, posebno primjena načela cjeloživotnog učenja, još uvijek su znatno ispod razine EU-a. Participacija odraslih u obrazovanju i osposobljavanju u 2005. godini bila je samo 2,3%, dok stope u EU-27 za 2006. godinu pokazuju razine od oko 9,6% stanovništva koje sudjeluje u bilo kojoj vrsti obrazovne aktivnosti, koje uključuju i hobije.[36]

Hrvatsko stanovništvo općenito obilježava visoka stopa srednjoškolskog obrazovanja, ali niska stopa visokoškolskog obrazovanja te relativno niskokvalificirana radna snaga. Čini se da postoji značajno nepodudaranje između obrazovnih sadržaja (čak i u odnosu na strukovno obrazovanje) i zahtjeva tržišta rada i vrlo niske razine pružanja obrazovanja i osposobljavanja za odrasle. Međutim, potrebno je prikupiti pouzdanije podatke o dostupnosti vještina i potrebama.

2.1.4. Socijalna zaštita, dohodci i socijalna uključenost

Prema Eurostatu, u 2004. godini udio doprinosa za socijalno osiguranje i poreza na dohodak u ukupnim troškovima rada za najslabije plaćenog radnika iznosio je u EU-25 36,4%. Udio doprinosa za socijalno osiguranje u ukupnim troškovima rada u Hrvatskoj je 31,7%, a porez na dohodak koji najslabije plaćeni radnici nije visok zbog velikog osobnog odbitka. Budući da su novčane naknade za nezaposlene u Hrvatskoj isto skromne, postojeći porezni sustav i sustav naknada u Hrvatskoj ne stvaraju ozbiljnu »zamku nezaposlenosti«.

Dohodovni prag za pristup trajnoj socijalnoj pomoći u Hrvatskoj (oko 53 eura mjesečno za radno sposobnu osobu) utvrđuje Vlada i on nije vezan niti uz jednu objektivnu liniju siromaštva. Potrošnja na sve socijalne naknade čini oko 0,64% BDP-a i one su se povećale u usporedbi s 2000. (za 0,59% BDP-a). Bez obzira na porast izdataka za socijalne naknade, one su i dalje vrlo niske i nedovoljne za zadovoljavanje najosnovnijih potreba. U 2006. godini različiti su oblici materijalne socijalne pomoći pokrivali oko 5,7% stanovništva, dok je 2,5% stanovnika primalo stalnu socijalnu pomoć. Samačka kućanstva činila su gotovo polovicu svih kućanstava (49,14%) koja su dobivala stalnu socijalnu pomoć, što je puno više do njihovog udjela u ukupnom broju kućanstava (20,8% prema Popisu stanovnika iz 2001.). Gotovo 30% samaca i obitelji primaju socijalnu pomoć 5 do 10 godina od kojih 73,3% nemaju nikakva primanja izvan sustava socijalne pomoći. Nezaposlene osobe čine oko 46% svih korisnika stalne socijalne pomoć zbog velikog broja dugotrajno nezaposlenih i mladih koji po prvi puta ulaze na tržište rada i koji nemaju pravo na novčanu naknadu za nezaposlene.

U 2003. i 2004. godini potrošnja na socijalnu zaštitu činila je oko 23,5% BDP-a (4,5% ispod prosjeka EU25 od 27,7% BDP-a u 2002. godini i 28% u 2003.). Unatoč značajnom smanjenju od 2001. godine, Hrvatska još uvijek ima veću socijalnu potrošnju od zemalja EU-10 i zemalja Jugoistočne Europe (u 2003. godini ta je potrošnja u Bugarskoj iznosila 17,6% a

Rumunjskoj 16,1% BDP-a). Unatoč tome što prima relativno visok udio BDP-a, hrvatski sustav zdravstva u svakodnevnom se radu suočava s financijskim problemima. Hrvatska je obvezna zadovoljiti i potrebe branitelja i žrtava rata (oko 6% socijalne potrošnje). Prema posljednjoj reviziji registra, postoji gotovo pola milijuna osoba s priznatim statusom branitelja. Broj branitelja iz Domovinskog rata koji su registrirani kao nezaposleni značajno se smanjio u posljednjih nekoliko godina. Pao je s 45.225 u 1997. godini na 26.771 u 2005. godini te na 24.721 u listopadu 2006. godine, što je ukupan pad od 54,7%.

Hrvatska stopa rizika od siromaštva kretala se između 17 i 18% u razdoblju od 2001.-2005. Šest zemalja EU-a imalo je u 2003. godini višu stopu rizika od siromaštva od Hrvatske (Slovačka, Italija, Portugal, Irska, Španjolska, Grčka), dok su Britanija i Estonija imale otprilike istu stopu kao Hrvatska (prosjek za EU-25 bio je 16%, a za EU-10 15%).

Iako se dohodovne nejednakosti često u Hrvatskoj smatraju visokima, pokazatelji (paralelni Ginijevi koeficijenti) za 2003. godinu pokazuju da su slične prosjeku EU-15, EU-25 ili EU-10. Među zemljama EU-10, samo Slovenija, Mađarska, Češka Republika i Cipar imale su manje nejednakosti od Hrvatske dok se u Baltičkim zemljama, Poljskoj, Grčkoj i Portugalu mogu uočiti veće nejednakosti. Stopa rizika od siromaštva za žene (18,9%) nešto je viša nego za muškarce (15,9%) i siromaštvo među Romima znatno je raširenije nego u drugim skupinama ili u društvu u cjelini. Ako pretpostavimo da linija siromaštva iznosi 60% prosječnog dohotka po glavi stanovnika, 76% Roma i 20% neromskog stanovništva koji žive u blizini romskih naselja žive u potpunom siromaštvu.

Određene skupine stanovnika posebno su osjetljive na socijalnu isključenost. One uključuju nekvalificirane, niskokvalificirane ili uskokvalificirane osobe, mlade ljude s neodgovarajućim obrazovanjem i/ili bez radnog iskustva, branitelje, osobe s invaliditetom i manjine.

Hrvatska, u odnosu na druge zemlje u Europskoj uniji, ima puno veći udio osoba s invaliditetom među aktivnim radnim stanovništvom (osobe s invaliditetom čine 24,4% svih osoba u dobi između 15 i 64 godine). Osobe s invaliditetom susreću se s velikim preprekama u pristupu zapošljavanju iako im zakon jamči pravo na profesionalnu rehabilitaciju i osposobljavanje za odgovarajući posao. Na kraju 2004. godine, 7322 osobe s invaliditetom registrirane su kao nezaposlene (2,3% svih nezaposlenih osoba).

U lipnju 2007. godine Vlada je donijela novu Nacionalnu *strategiju jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015.* godine. U odnosu na profesionalnu rehabilitaciju, zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom, prva se mjera odnosi na ocjenu postojećeg zakonodavstva i politike u tom području od strane neovisnog tijela. U okviru strategije 2006.-2015. dodatan naglasak stavljen je na definiranje različitih modela zapošljavanja osoba s invaliditetom kojima je potreba pomoć u pristupanju tržištu rada te na pružanje mjera potpore tijekom zapošljavanja, pružanje mehanizama zaštite protiv diskriminacije te podizanje svijesti poslodavaca. U javnom sektoru, zapošljavanje osoba s invaliditetom u državnim tijelima i državnoj službi pravno je uređeno na temelju kvota tako da bi do 2020. godine u tom sektoru udio osoba s invaliditetom trebao iznositi 6%.

U odnosu na stanovništvo i skrb, postoje velike regionalne razlike u Hrvatskoj na koje ukazuje omjer od 17:1 između najslabije i najgušće naseljenih županija i omjer od 55:1 za razine BDP-a (vidi i sljedeći odjeljak). Stope registrirane nezaposlenosti znatno se razlikuju među županijama i to u opsegu od 13 do 40% s posebno velikim stopama u regijama koje graniče sa hrvatskim istočnim i južnim susjedima (ratom pogođena područja). Najviše stope

siromaštva su u Karlovačkoj i Sisačko-moslavačkoj županiji, a najniže u Gradu Zagrebu, Primorsko-goranskoj i Istarskoj županiji. Broj stalnih korisnika socijalne pomoći je iznad prosjeka u područjima pogođenim ratom (npr. u Šibensko-kninskoj županiji broj stalnih korisnika socijalne pomoći tri je puta veći od prosjeka). Jedina županija koja ima nadprosječan broj korisnika, a koja nije bila pogođena ratom je Međimurska županija u kojoj postoji velika koncentracija Roma.

Ruralna područja trpe pad i starenje stanovništva, a njihovo je stanovništvo i niže kvalificirano. Podaci iz popisa stanovništva iz 2001. godine pokazuju da je postotak neobrazovanog stanovništva starijeg od 15 godina u nekim ruralnim područjima 3-4 puta veći od omjera u urbanim područjima iste županije.

Sve u svemu, Hrvatskoj još uvijek predstoji modernizacija zdravstvenog sustava i sustava socijalne skrbi i daljnje promicanje socijalnog uključivanja. Čini se da su osobe s invaliditetom, uz etničke manjine, najočitija marginalizirana skupina. Osim toga, određeni pojedinci i skupine mogu biti u nepovoljnom položaju iz više razloga. To znači da će operacije koje podržava ovaj OP morati ili biti usmjerene na određene nepogodnosti ili biti dovoljno fleksibilne kako bi dopustile usmjerenost na različite vrste nepogodnosti.

Kao i u slučaju obrazovanja i zapošljavanja, u odnosu na pružanje socijalnih i zdravstvenih usluga postoje značajne mjesne razlike. Međutim, pitanje socijalne uključenosti nesumnjivo je u velikoj mjeri vezano uz zaposlenost. U skladu s načelima programiranja za Strukturne fondove, predlažemo stoga da se aktivnosti u okviru ovog OP-a vezane uz promicanje socijalne uključenosti usredotoče na pomaganje skupinama u nepovoljnom položaju da ostvare pristup zapošljavanju i obrazovanju za zapošljavanje.

Potrebno je promicati i pružanje točnih i ažurnih podataka o osobama u odnosu na koje postoji rizik od socijalne isključenosti.

2.1.5. Regionalne razlike

Karta 1. JEDINICE ŽUPANIJSKE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE U HRVATSKOJ

U administrativnom smislu Hrvatska je organizirana u 21 županiju (Grad Zagreb ima dvostruki status županije i grada) te u 126 gradova i 429 općina čiji broj se stalno povećava. Analiza socio-ekonomskih pokazatelja ukazuje na značajne razlike među hrvatskim županijama.

(i) Usporedba osnovnog gospodarskog pokazatelja BDP-a po glavi stanovnika (u tekućim cijenama) na županijskoj razini (vidi Tablicu 12) pokazuje da je 2004. godine samo nekoliko županija imalo BDP veći od prosječnog hrvatskog BDP (npr. Grad Zagreb, Istarska županija, Ličko-senjska županija i Primorsko-goranska županija). Prema posljednjim dostupnim podacima, u usporedbi s prosječnim BDP-om po glavi stanovnika u EU25, razina BDP-a p/c kreće se od 81% razine EU-a u slučaju Grada Zagreba do 26% razine EU-a Vukovarsko-srijemskoj i Brodsko-posavskoj županiji.

(ii) U odnosu na demografske trendove, Hrvatska je obilježena koncentracijom stanovništva u nekoliko makroregionalnih i regionalnih centara (vidi Tablicu 12). Naseljenost je najgušća u Gradu Zagrebu, 7,5 puta veća nego u županiji koja je sljedeća po redu po gustoći naseljenosti (Međimurska županija) i 15,5 veća od hrvatskog prosjeka (78,4 stanovnika/km2). Isključujući Grad Zagreb, omjer gustoće stanovništva između najslabije naseljene županije (Ličko-senjska) i najgušće naseljene županije (Međimurska) je 1:162. Nadalje, trend podjele između ruralnih i urbanih područja obilježen je sve većom koncentracijom stanovnika u Zagrebu i još nekoliko makroregionalnih i regionalnih centara i uskih obalnih područja, dok u ostalim hrvatskim regijama dolazi do intenzivne depopulacije. Zbog relativnog velikog broja, mnogo županija i općina u Hrvatskoj suočeno je s problemom nedjelotvorne provedbe politika i manjka razvojnih sredstava zbog male porezne osnovice (broj stanovnika) na koju se mnoge od tih jedinica oslanjaju kao na lokalni izvor prihoda. Kao posljedica toga, lokalna i područna samouprava – posebno područja kojima se pruža pomoć – u velikoj se mjeri oslanjaju na financijske transfere i državne potpore iz državnog proračuna.[37]

(iii) Podaci o stupnju obrazovanja, koji predstavlja važan čimbenik regionalnog razvoja, dodatno ukazuju na razlike u zemlji. Dok je hrvatska radna snaga relativno dobro obrazovana i osposobljena, na razini županija postoje velike razlike. Prema posljednjem popisu stanovništva, Grad Zagreb ima najveći udio visokoobrazovanog stanovništva u odnosu na ukupan broj stanovnika (16,8%). On privlači dva puta više visokoobrazovanih ljudi od bilo koje druge županije. Prema nekim preliminarnim procjenama HZZ-a s kraja ožujka 2006. godine, stupanj obrazovanja zaposlenih osoba u pravnim osobama u Hrvatskoj pokazuje značajne regionalne razlike tj. Grad Zagreb ima najveći udio zaposlenih osoba s dodiplomskim ili poslijediplomskim obrazovanjem (ISCED 97 – 5a i 6) u ukupnom broju zaposlenih – 22,63% što je 8,21 postotnih bodova više nego u županiji koja je druga po redu (Primorsko-goranska županija s 14,42%). Nakon njih slijede Virovitičko-podravska županija (7,54%) i Bjelovarsko-bilogorska županija (7,96%).

(iv) Stopa nezaposlenosti znatno se razlikuje među županijama. Kreće se između Grada Zagreba (9,2%) i Istarske županije (8,4%) koji imaju najniže administrativne stope nezaposlenosti s jedne strane, do Vukovarsko-srijemske županije (31,3%) s najvišom stopom nezaposlenosti s druge strane (vidi Tablicu 12, podaci s kraja ožujka 2006., HZZ).

Dolje je prikazana podjela Hrvatske na NUTS II regije (Karta 2). Najznačajniji problemi na razini NUTS II postoje u Središnjoj i Istočnoj (Panonskoj) Hrvatskoj koja je pretrpjela velika ratna razaranja i pad broja državnih poduzeća u područjima od posebne državne skrbi. Ova regija sadržava tri od četiri županije koje su u ratu pretrpjele najviše razaranja (Vukovarsko-srijemska, Sisačko-moslavačka i Osječko-baranjska), a područja od posebne državne skrbi pokrivaju oko 80% njezina teritorija.

• Središnja i istočna (Panonska) Hrvatska (Županije (8): Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Karlovačka, Sisačko-moslavačka županija)

• Jadranska Hrvatska (Županije (7): Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Istarska, Dubrovačko-neretvanska županija)

• Sjeverozapadna Hrvatska (Županije (6): Zagrebačka, Krapinsko-zagorska, Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Međimurska županija i Grad Zagreb)

Karta 2. NUTS II REGIJE U HRVATSKOJ

2.2 SWOT analiza

Prednosti (unutarnje/tekuće).	Nedostaci (unutarnji/tekući).
Zapošljavanje ■ Rast registrirane zaposlenosti posebno u sektoru MSP-a i poslovnih usluga ■ Nema značajnih negativnih učinaka novčanih naknada za nezaposlene ili poreza. ■ Informatička infrastruktura za posredovanje i druge vrste informacije o tržištu rada umjesto HZZ-a ■ Uloga privatnog sektora u posredovanju je jaka i razvija se ■ Stopa nezaposlenosti je u padu, posebno među mladima ■ Neslužbeno gospodarstvo predstavlja zaštitu od siromaštva	*Zapošljavanje* ■ Demografski pokazatelji koji dugoročno negativno utječu na rast stanovništva radne dobi ■ Niska stopa participacije radne snage i kao posljedica toga niska stopa zaposlenosti. ■ Velika nezaposlenost, posebno među mladima. ■ Velika dugotrajna nezaposlenost, posebno među ženama. ■ Niska regionalna pokretljivost radne snage. ■ Neslužbeno gospodarstvo potiče pojavu nesigurnih i fleksibilnih oblika zapošljavanja ■ Značajne regionalne razlike
Obrazovanje i osposobljavanje ■ Nedavno povećana sredstva za obrazovanje, uključujući stručno usavršavanje. ■ Širok politički konsenzus o zajedničkim europskim ciljevima u obrazovanju i osposobljavanju. ■ Nedavno osnovane nove institucije za pružanje potpore reformama i razvoju na temelju postojećih prednosti. ■ Neki jaki fakulteti i znanstvene organizacije. ■ Povećanje broja istraživačkih	*Obrazovanje i osposobljavanje* ■ Nastavni planovi i programi za SOO nisu prilagodljivi i nedovoljno su povezani s potražnjom za radnom snagom. Nedovoljni statistički podaci o obrazovnim rezultatima. ■ Cjeloživotno učenje i izobrazba zanemareni su kao dio obrazovnog sustava. ■ Nedostatak jedinstvenog pravnog okvira za cijeli obrazovni sustav. ■ Neprikladna temeljna infrastruktura u obrazovanju – posebno na određenim lokacijama ■ Nedovoljno razvijen sustav osposobljavanja učitelja.

programa i stipendija za mlade znanstvenike. ■ Velika pokrivenost srednjim obrazovanjem, posebno među mladima ■ Niska stopa odustajanja od srednje škole	■ Visoka stopa odustajanja od visokoškolskog obrazovanja ■ Ključne sposobnosti nedostaju iz obrazovnih rezultata u formalnom obrazovanju nedostaju ■ Slaba povezanost između gospodarstva i obrazovanja
Socijalno uključivanje ■ Sve veći broj žena koje završavaju tercijarno obrazovanje. ■ Dohodovne nejednakosti općenito blizu razina EU-a ■ Solidarnost obiteljskih i socijalnih mreža još uvijek je jaka	*Socijalno uključivanje* ■ Niska participacija radne snage i kao posljedica toga niska stopa zaposlenosti starijih ljudi i žena. ■ Velika nezaposlenost mladih. ■ Porast stope rizika od siromaštva za žene, posebno starije dobi. ■ Siromaštvo prevladava u područjima pogođenim ratom i među romskom manjinom. ■ Socijalne naknade (za nezaposlenost i socijalna pomoć) su preniske i nema sigurnosti prihoda ■ Nedovoljna suradnja između institucija rada i socijalne skrbi

Mogućnosti (vanjske/buduće).	Opasnosti (vanjske/ buduće).
Zapošljavanje ■ Daljnje gospodarske reforme mogle bi dugoročno povećati potražnju za radnom snagom. ■ Jačanje poduzetništva moglo bi doprinijeti stvaranju radnih mjesta. ■ Reforma SOO-a mogla bi omogućiti hrvatskoj radnoj snazi da usvoji nove i konkurentnije tehnologije/prakse ■ Mogla bi se ostvariti sve veća pokretljivost visokoobrazovanih studenata i radne snage iz EU-a ■ Tradicionalno pozitivna migracijska bilanca može srednjoročno poslužiti smanjenju manjka radne snage	*Zapošljavanje* ■ Nastavak restrukturiranja u sektoru industrije mogao bi kratkoročno smanjiti zaposlenost. ■ Radna snaga mogla bi se pokazati otpornom na odgovarajuće unaprjeđenje vještina. ■ Odljev mozgova ■ Starenje stanovništva moglo bi dovesti do smanjenja u broju radno sposobnog stanovništva povećavajući udio starijih radnika. ■ Neuspješna fleksibilizacija zakonodavstva koje se odnosi na službeni sektor

	■ Socijalne naknade sve više ovise o statusu nezaposlene osobe ■ Sposobnost za razvoj politika i njihovu provedbu, nadzor i evaluaciju i dalje je slaba
Obrazovanje i osposobljavanje ■ Rastuća potražnja za obrazovnim uslugama posebno na tercijarnoj razini ■ Daljnje povećanje državnih financijskih sredstava za potporu obrazovanju ■ Veća participacija i potpora privatnog sektora. ■ Provedba nedavno usvojenih strategija. ■ Nove institucije (ASO, AOO i AVO) mogle bi se što prije međusobno povezati kako bi izgradile sinergiju u razvoju politike i istraživanju	*Obrazovanje i osposobljavanje* ■ Izradu politike mogu ometati nedovoljni podaci, a provedbu slabi akcijskih planovi ■ Nedovoljna važnost se pridaje izobrazbi zaposlenika ■ Sposobnost za razvoj politika, provedbu, nadzor i evaluaciju i dalje je slaba
Socijalno uključivanje ■ Aktivne mjere zapošljavanja (npr. prekvalifikacija) mogle bi povećati zapošljivost skupina u nepovoljnom položaju ■ Sve veća aktivnost civilnog sektora posebno na regionalnoj razini mogla bi utjecati na jačanje socijalne uključenosti .	*Socijalno uključivanje* ■ Starenje stanovništva stavlja pritisak na sustav socijalnog osiguranja. ■ Poduzimanje neodgovarajućih mjera za borbu protiv nezaposlenosti mladih. ■ Sposobnost za razvoj politika, provedbu, nadzor i evaluaciju ostaje slaba

Na temelju navedenih analiza, temeljni strateški pristup opisan u odjeljku 2.3. velik naglasak stavlja na izgradnju institucija i sposobnosti koja je usredotočena na ograničen broj prioriteta i mjera utvrđenih prema njihovoj strateškoj važnosti za promicanje socio-ekonomske kohezije u skladu s politikama Zajednice i nacionalnim politikama.

Strategija utvrđena u ovom Operativnom programu nastoji ujedno uspostaviti komponentu IV kao »preteču« progresivnog razvoja djelotvornih priprema za buduće upravljanje i provedbu buduće pomoći iz ESF-a.

2.3. Strateški prioriteti

2.3.1. Uvod

Prilikom ponovnog pokretanja Lisabonske strategije, Europsko vijeće prihvatilo je niz Smjernica koje su ujedinile Opće smjernice gospodarske politike i Smjernice Europske

strategije zapošljavanja time integrirajući makro politike, mikro politike i politike zapošljavanja vezane uz rast i radna mjesta.

U području zapošljavanja i ljudskih potencijala, polazište prioriteta utvrđenih u Strateškim smjernicama Zajednice o koheziji (SSZ) čine prioriteti iz Europske strategije zapošljavanja (ESZ).

Kao što je istaknuto u SSZ-u, postizanje potpune zaposlenosti i veće produktivnosti ovisi o nizu radnji. Na primjer, ulaganja u infrastrukturu u kombinaciji s razvojem poduzetništva i istraživanja u uobičajenim će okolnostima povećati prilike za zaposlenje i kratkoročno (kao rezultat prihoda od poreza na dohodak) i dugoročno kao rezultat njihovih pozitivnih učinaka na konkurentnost.

Međutim, kako bi utjecaj takvih ulaganja na zapošljavanje bio što veći, potrebno je dalje razvijati i jačati ljudski potencijal.

S tim ciljem, Smjernice za zapošljavanje naglašavaju 3 prioriteta u kontekstu promicanja »*povećanja broja novih i kvalitetnijih radnih mjesta*«.

• Privući i zadržati više ljudi u zaposlenosti i modernizirati sustave socijalne zaštite

• Unaprijediti prilagodljivost radnika i poduzeća te fleksibilnost tržišta rada, i

• Povećati ulaganja u ljudski kapital putem boljeg obrazovanja i vještina.

U skladu s tim prioritetima, potrebno je dovoljno pažnje posvetiti i ulaganjima koja unaprjeđuju učinkovitost i djelotvornost javne uprave.

»Vodeći« se gore navedenim prioritetima ESZ-a, Strateški okvir za razvoj daje »strateško usmjerenje« ovom operativnom programu kako je opisano u gornjem odjeljku 1.2.2.

U praksi će ovaj pristup predstavljati ugaoni kamen razvoja ljudskih potencijala u Hrvatskoj tijekom kratkoročnog trajanja OP-a i »platformu« za dugoročne perspektive utvrđene u okviru buduće pomoći iz ESF-a.

Prepoznajući da će određivanje prioriteta OP-a na strateškoj razini uključivati međusobno djelovanje politika u sektorima zapošljavanja, obrazovanja i osposobljavanja te socijalnog uključivanja, cilj je strateških prioriteta utvrđenih u ovom Odjeljku dati jasan naglasak na ono što se može postići za vrijeme trajanja programa i što se može dalje razvijati u okviru sljedeće generacije ESF-a.

U odnosu na administrativnu sposobnost, strateški prioritet usredotočit će se na ono što se može ostvariti u okviru programa koji se može dalje jačati u okviru ESF-a nakon pristupanja.

2.3.2. Zapošljavanje

Nastavljajući se na postojeće sposobnosti razvijene uz pomoć pretpristupnih sredstava iz programa CARDS i Phare, najvažniji strateški prioritet u području zapošljavanja i dalje je jačanje i modernizacija Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ).

Kao ključni instrument u izgradnji učinkovitog i djelotvornog institucionalnog uređenja na tržištu rada, HZZ mora razvijati stratešku sposobnost odgovoriti na izazove brzog socijalnog i gospodarskog restrukturiranja i starenja stanovništva.

U tom smislu, HZZ mora unaprijediti svoju službu potpore i pružanja usluga tražiteljima zaposlenja te nezaposlenima i osobama kojima je otežan pristup tržištu rada. S tim ciljem, on će i dalje imati ključnu ulogu u djelotvornom posredovanju, profesionalnom usmjeravanju i provedbi aktivnih politika u svrhu promicanja profesionalne i zemljopisne pokretljivosti na nacionalnoj i lokalnoj razini.

Istovremeno bi takav pristup trebao olakšati razvoj djelotvornijih mehanizama predviđanja u odnosu na rješavanje nedostatka vještina ublažavajući uska grla u sektorima i/ili dotičnim zanimanjima.

Prilikom određivanja tih strateških prioriteta za HZZ potrebno je prepoznati potrebu za jačanjem »sučelja« između njegovih funkcija upravljanja novčanim naknadama za vrijeme nezaposlenosti i pomoći s jedne strane i njegove uloge u pružanju djelotvornijeg odgovora na zahtjeve tržišta rada s druge strane.

Usporedno s modernizacijom HZZ-a, i u svjetlu trajno niskih stopa zaposlenosti i aktivnosti, promicanje aktivnih politika zapošljavanja ostat će ključnim strateškim prioritetom za vrijeme trajanja programa i kasnije u okviru budućeg ESF-a.

Istovremeno, kao što je naglašeno u gornjem odjeljku 2.3.1, takve politike moraju biti praćene odgovarajućim mjerama »utemeljenim na potražnji« kako bi bile učinkovite iz perspektive ponude.

Dok će subvencije za zapošljavanje i dalje igrati ulogu promicanju aktivnih politika zapošljavanja, strateška politika koje je u osnovi programa postupno će premještati naglasak prema bolje ocijenjenim i ciljanim mjerama koje uključuju unos kvalitetnijeg formalnog obrazovanja i vještina.

2.3.3. Obrazovanje, osposobljavanje i razvoj vještina

Potpora reformama u sustavu obrazovanja i osposobljavanja još jedan je od ključnih strateških prioriteta ovog operativnog programa. Potreba za osiguravanjem odgovarajuće ponude privlačnog, pristupačnog i visokokvalitetnog obrazovanja i osposobljavanja na svim razinama (uključujući putove fleksibilnog učenja) bit će nadopunjena mjerama za smanjenje učestalosti ranog napuštanja visokoškolskog obrazovanja u cilju ostvarivanja učinkovitijih obrazovnih rezultata.

Međutim, s obzirom na ograničenu razinu pomoći koja je dostupna u okviru komponente IV, dolje navedeni strateški prioriteti OP-a prilagođeni su i predstavljeni na način koji će olakšati njihov daljnji razvoj i razradu u okviru buduće pomoći iz ESF-a.

U području reforme SOO-a, ključni strateški prioritet bit će osnivanje nacionalne Radne skupine za HKO kako bi se osigurao dosljedan nastavak na Zelenu i Bijelu knjigu, a naglasak će biti na razvoju niza ključnih elemenata koji čine strategiju cjeloživotnog učenja. Postoji posebna potreba za razvojem sveobuhvatnog Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO) koji je usklađen s Europskim kvalifikacijskim okvirom i temelji se na ostvarenju ciljeva razvoja

ljudskih potencijala povezanih s potrebama na tržištu rada te nacionalnim i regionalnim strategijama gospodarskog razvoja.

Kao sastavni dio tog nacionalnog okvira, zanimanja i kvalifikacije bit će vezani uz istodobno utvrđivanje gospodarskih grana i profiliranje povezanih vještina. Kvalifikacije (neposredni rezultati) koje se temelje na sposobnostima (neposredni rezultat) kao i bolji standardi potvrđivanja činit će kamen temeljac okvira.

Budući da Hrvatska ima vrlo nisku razinu participacije odraslih u obrazovanju u usporedbi s EU-25, potreba za rješavanjem te strukturne slabosti predstavlja dodatan strateški prioritet programa koji će se dalje razvijati u okviru buduće pomoći iz ESF-a. U oblikovanju novog i sveobuhvatnijeg pristupa razvoju cjeloživotnog učenja strateški naglasak stavit će se na nove zakonske, institucionalne i provedbene standarde za pružanje obrazovanja odraslih.

2.3.4. Socijalno uključivanje

Kao sastavni dio promicanja održivijeg i uključivijeg pristupa integraciji na tržište rada, ključni strateški prioritet bit će osigurati lakši pristup osobama kojima je otežan pristup tržištu rada ili osobama kojima prijeti rizik od socijalne isključenosti. Strateški naglasak intervencija bit će na posebnim problemima dugotrajno nezaposlenih osoba s niskim razinama kvalifikacija i vještina kao i na manjinskim skupinama i osobama s invaliditetom. Ovaj pristup podupire potreba za razvojem šireg opsega potpora izgradnji načina integracije na tržište rada uz istovremenu borbu protiv diskriminacije.

Dio pristupa činit će i jačanje struktura za skrb i potporu na tržištu rada, uključujući razvoj sekundarnog tržišta rada (socijalno gospodarstvo), ako je potrebno. Dodana vrijednost tog pristupa je u tome što promiče gospodarskih razvoj.

Kao i u slučaju zapošljavanja i obrazovanja i osposobljavanja, strateški prioritet za socijalno uključivanje dalje će se razraditi i nadograditi u okviru buduće pomoći iz ESF-a.

2.3.5. Administrativna sposobnost

U smislu veće strateške uloge koju budući ESF ima u promicanju učinkovitije i djelotvornije javne uprave, prihvaćena je činjenica da će doći do većeg i značajnijeg doprinosa procesima reformi kada Hrvatskoj nakon pristupanja postanu dostupne više razine pomoći. Ako se u kontekst stave opsežnija sredstva iz ESF-a, najvažniji cilj bit će jačati javnu politiku i sposobnost javne uprave s ciljem osiguranja djelotvornog upravljanja socio-ekonomskim čimbenicima koji doprinose konkurentnijem i uključivijem društvu.

U okviru perspektive samog OP-a, strateški naglasak oblikovan je u skladu s opsegom i financijskim ograničenjima komponente IV. Ključni temeljni strateški prioritet bit će jačanje sposobnosti i promicanje dobrog upravljanja u područjima zapošljavanja, obrazovanja i osposobljavanja i socijalne uključenosti.

Kao što je već istaknuto, modernizacija HZZ-a ostaje stalni strateški prioritet, a naglašava se i jačanje Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (vidi gornji odjeljak 2.3.3.)

Dok područje primjene komponente IV uključuje izgradnju institucionalnih sposobnosti na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, strateški naglasak bit će osigurati jačanje sposobnosti na središnjoj razini u početnim fazama procesa.

3. STRATEGIJA PROGRAMA

3.1. Koncentracija pomoći – prioriteti i mjere

U okviru općeg cilja osiguravanja da mjerodavne institucije Republike Hrvatske postignu spremnost za članstvo u EU i razviju institucionalnu sposobnost i praktično iskustvo u upravljanju intervencijama sličnim onima u Europskom socijalnom fondu, *u okviru komponente IV programa IPA u Hrvatskoj utvrđuje se sljedeći okvirni cilj.*

• Povećanje broja novih i kvalitetnijih radnih mjesta. I neposrednije, privući i zadržati više ljudi u zaposlenosti povećavajući ulaganja u ljudski kapital, jačajući socijalno uključivanje i promičući prilagodljivost trgovačkih društava i radnika.

U daljnjem tekstu prikazana je logička podloga i posebni ciljevi za svaki Prioritet ovog Operativnog programa uz kratak opis vrste aktivnosti koje oni mogu podržati. U sljedećem Odjeljku (3.3), daje se više pojedinosti o utvrđenim Mjerama kao sredstvima za ostvarenje svakog od Prioriteta, uključujući informacije o primijenjenim provedbenim mehanizmima uključujući kriterije odabira i ciljeve/očekivane neposredne rezultate.

Dok se o prioritetu koji se odnosi na unaprjeđenje prilagodljivosti trgovačkih društava i radnika tijekom početne faze provedbe projekta neće izravno govoriti, on će unatoč tome činiti sastavni dio ključnog okvira strateške politike unutar kojeg će se uspostaviti prioriteti vezani uz zapošljavanje i razvoj ljudskih potencijala u okviru komponente IV kao i u okviru buduće pomoći ESF-a.

Kako bi se osigurali nužni temelji za razvoj odgovarajućih mjera u okviru navedenog prioriteta, tehnička pomoć u okviru prioriteta 4 koristit će se u svrhe izgradnje sposobnosti (vidi isto odjeljak 1.2.1. gore i odjeljak 4.1. dolje).

Prioritet 1 – Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada

Svrha

Iako je Hrvatski zavod za zapošljavanje progresivno razvio učinkovitiji sustav provedbe mjera zapošljavanja i osposobljavanja, rezultati su bili miješani (bez obzira radilo se o financiranju iz isključivo hrvatskih sredstava ili uz pomoć EU-a) jer su sredstva i sposobnosti relativno niske u usporedbi s izazovima s kojima se treba suočiti. Na temelju analize iz Poglavlja 2 ovog dokumenta, Strateški okvir za razvoj i druge mjerodavne nacionalne politike, kao i mjerodavni sporazumi i smjernice EU-a svi prepoznaju potrebu za unaprjeđenjem djelovanja tržišta rada kao važan prioritet. U tom smislu, unaprijeđene glavne i ciljane aktivne i preventivne mjere zapošljavanja koje se nastavljaju na poboljšane partnerske sporazume utvrđene su kao uvjet za konsolidaciju djelotvornog hrvatskog tržišta rada.

Kao sastavni dio razvoja djelotvornijeg tržišta rada, politike u okviru ovog prioriteta bit će usmjerena na promicanje osmišljavanja i širenja inovativnih i produktivnijih oblika

organizacije rada u skladu s odredbama članka 151.2 (a) (ii) Uredbe Komisije (EZ) br. 718/2007. S tim ciljem poseban će se naglasak staviti na promicanje zdravlja i sigurnosti na radu u skladu sa zahtjevima budućih strukturnih fondova u okviru ESF-a (naglasak Komponente I bit će na poboljšanju pravnih odredaba te na jačanju institucionalnog okvira za zdravlje i sigurnost na radu).

Posebni ciljevi

Smanjiti postojeću nezaposlenost i opasnost od nove nezaposlenosti i promicati reintegraciju nezaposlenih podržavanjem pripreme i provedbe aktivnih i pasivnih mjera zapošljavanja koje su usmjerene na posebne uvjete na hrvatskom tržištu rada i nastavljaju se na prethodno iskustvo i najbolju praksu.

Podržati razvoj sposobnosti hrvatskih javnih institucija i mjerodavnih nevladinih partnera u području zapošljavanja.

Opis

Politike zapošljavanja trebale bi unaprijediti zapošljivost nezaposlenih i neaktivnih i pružati usluge i osposobljavanje u svrhu potpore njihovom sudjelovanju na tržištu rada te unaprijediti konkurentnost radne snage. S tim ciljem, promicat će se ponuda ciljanih programa izobrazbe koji razvijaju posebne vrste znanja i vještina koje se traže na tržištu rada. Osim toga, pružit će se potpora Hrvatskom zavodu za zapošljavanje za jačanje opsega i sadržaja usluga osposobljavanja i savjetovanja koje bolje odgovaraju određenim zahtjevima hrvatskog gospodarstva. U razvoju takvih usluga, HZZ bi trebao pomoći uspostaviti i nastaviti razvoj partnerstva između same institucije i predstavnika poduzetnika i radne snage na regionalnoj i lokalnoj razini (više županija).

U kontekstu gospodarskih »zahtjeva« koji proizlaze iz postupka pristupanja EU, bit će potrebno znatno unaprijediti hrvatske javne službe u području zapošljavanja. Ovaj će prioritet isto tako, stoga, pružati potporu razvoju institucionalne sposobnosti javnih tijela na središnjoj i lokanoj razini u području zapošljavanja, uključujući posebno za izradu strategije, provedbu programa, njegov nadzor i evaluaciju te zakonodavnu reformu. On će podupirati i suradnju s partnerima iz nevladinih sektora (poslovna udruženja, sindikati, organizacije civilnog društva).

U okviru ovog Prioriteta predlaže se usredotočiti, u početnoj fazi na pomoć u jačanju ključnih mjera zapošljavanja, uključujući posredovanje, profesionalno usmjeravanje i pružanje izobrazbe i na aktivne politike zapošljavanja, posebno na aktivaciju na temelju iskustava iz nedavnih projekata uz potporu EU-a kao što su CARDS 2004 Lokalna partnerstva za zapošljavanje – projekt faze 2.

Prioritet 2 – Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada

Svrha

Analiza hrvatskog konteksta (vidi Poglavlje 2) ukazuje da se posebne skupine kao što su dugotrajno nezaposleni ili neaktivni, nezaposleni mladi ljudi, žene, starije nezaposlene osobe, osobe s invaliditetom, Romi, manjinske skupine i oni koji žive u područjima koja zaostaju u

razvoju suočavaju sa znatnim preprekama u pristupu zaposlenosti u Hrvatskoj. Takve prepreke nisu samo zapreka istinskoj socijalnoj koheziji već smanjuju učinkovitost i djelotvornost tržišta rada.

Posebni ciljevi

Povećati zapošljivost osoba u nepovoljnom položaju i olakšati im pristup tržištu rada.

Opis

Ovaj prioritet podržat će mjere i promicati integraciju u tržište rada skupina u nepovoljnom položaju. Iako ne u početnoj fazi programa, pomoć će se pružati i za jačanje pristupa obrazovanju u okviru pristupa »putovi« prema integraciji u tržište rada. U okviru ovog prioriteta, osobama kojima je otežan pristup tržištu rada pomagat će se pružanjem odgovarajućeg obrazovanja i osposobljavanja i stvaranjem mreža potpore i bolji službi potpore za povećanje njihove opće zapošljivosti.

Prioritet 3 – Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti

Svrha

Unatoč širokom i ambicioznom opsegu novijih inicijativa, Hrvatska se još uvijek suočava s izazovima u pružanju obrazovanja i osposobljavanja koje priprema i kvalificira ljude za zapošljavanje. Djelotvorni sustavi obrazovanja i osposobljavanja usklađeni s potrebama na tržištu rada od ključne su važnosti za razvoj gospodarstva utemeljenog na znanju i povećanje razina zaposlenosti. Osim toga, obrazovanje bi trebalo osigurati da studenti steknu vještine i sposobnosti koje pružaju temelj za cjeloživotno učenje koje je od središnje važnosti za unaprjeđenje konkurentnosti radne snage.

U skladu s tim, ovaj prioritet poduprijet će i razvoj institucionalne sposobnosti javnih tijela u području SOO-a na državnoj i lokalnoj razini za pripremu strategije, provedbu programa, njegov nadzor i evaluaciju, zakonodavnu reformu i konsolidaciju inicijativa poduzetih posljednjih godina. Osim toga, on će podržati suradnju s partnerima iz državnog i nevladinih sektora (poslovna udruženja, sindikati, organizacije civilnog društva).

Posebni ciljevi

Povećati ulaganja u ljudski kapital u Hrvatskoj i promicati veću zapošljivost pomažući Hrvatskoj u razvoju i provedbi usklađene politike razvoja ljudskih potencijala i nacionalnog kvalifikacijskog okvira te povećati cjelokupnu važnost tržišta rada, učinkovitost i kvalitetu sustava obrazovanja i osposobljavanja.

Podržati razvoj sposobnosti hrvatskih javnih institucija i mjerodavnih nevladinih partnera u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, te u području obrazovanja odraslih.

Opis

U okviru šireg okvira politika za pripreme za budući ESF, ovaj prioritet postupno će se usredotočiti na stvaranje bolje povezanosti između akademskog sektora i poduzeća u smislu toga da će studenti steći vještine koje će ih bolje pripremiti za poslovni svijet i u smislu

provedbe istraživanja koje promiče gospodarski i socijalni razvoj koji će privući financijsku potporu izvana. U okviru toga on će ujedno povećati važnost početnog i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na tržištu rada. Podržat će se provedba načela i prakse cjeloživotnog učenja i u tom će se kontekstu u okviru ovog prioriteta pružiti pomoć trajnom obrazovanju i usavršavanju. Osim toga, ovaj prioritet podržat će osnivanje nacionalne mreže za priznavanje stručnih kvalifikacija (Hrvatski kvalifikacijski okvir) u skladu sa zahtjevima EU-a.

Prioritet 4 – Tehnička pomoć

Svrha

Provedbena uredba programa IPA utvrđuje niz područja i oblika pomoći za komponentu IV uključujući posebno članak 151.2 (f):

• Jačanje institucionalne sposobnosti i djelotvornosti državne uprave i javnih usluga na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini i, gdje je to važno, socijalnih partnera i nevladinih organizacija u cilju reforme i dobrog upravljanja u zapošljavanju, obrazovanju i osposobljavanju, kao i u socijalnim područjima

Međutim, dok su posebne aktivnosti za izgradnju sposobnosti ugrađene u sva tri operativna prioriteta, Prioritet 4 usmjerit će pomoć na pripremu liste projekata i aktivnosti vezane uz sposobnosti programa koje su izravno povezane s provedbom HRD OP-a, kao što je navedeno u članku 151. stavku 3. (tj. podržati aktivnosti pripreme, upravljanja, nadzora, administrativne potpore, informiranja, evaluacije i kontrole programa te pripremne aktivnosti u svrhu budućeg upravljanja europskim strukturnim fondovima).

Nastavljajući se na korištenje pretpristupne pomoći, hrvatska sposobnost upravljanja programom i projektom – od izrade preko narudžbe do primjene – razvija se na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kojima je posljednjih godina pružena potpora iz 76 programa tehničke pomoći i twinning programa u okviru programa PHARE, CARDS i bilateralne pomoći. To će praktično iskustvo nastaviti rasti i u budućnosti će se, s dolaskom više projekata i operacija, učvrstiti.

Upravljanje Kompomentom IV programa IPA posebno se odnosi na ovaj OP i uključivat će dodatne troškove koji ne čine dio tradicionalnih operativnih troškova hrvatske državne uprave (npr. informiranje i promidžbu; razvoj pokazatelja za nadzor i Sustava upravljanja informacijama o EU fondovima te, angažman vanjskih, neovisnih stručnjaka za evaluaciju tijekom provedbe programa).

Osim toga, komponenta IV programa IPA bit će osmišljena kao preteča Europskog socijalnog fonda s naglaskom na razvoj potrebne sposobnosti za upravljanje i provedbu pomoći u skladu s pravilima i zahtjevima Fonda. Kao sastavni dio ovog pristupa, prednost će se dati izgradnji održive institucionalne strukture i razvoju sustava potpore za prijelaz na strukturne fondove. Nadalje, priprema odgovarajućih, dobro strukturiranih i zrelih prijedloga projekata osigurat će korištenje pomoći EU-a na pravovremen i tehnički izvediv način.

Posebni ciljevi

Osigurati učinkovito i djelotvorno upravljanje OP-om i razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju sredstava IPA-e za OP za razvoj ljudskih potencijala.

Podržati stvaranje liste projekata kako i se osiguralo da projekti stižu na vrijeme i da su dovoljno sazrjeli i spremni za dostavu Odboru za odabir projekata u svakoj godini provedbe programa.

Opis

U okviru ovog Prioriteta potpora se pruža četirima vrstama operacija:

Specifična, prilagođena potpora za koordinaciju i upravljanje OP-om, uključujući programiranje, informiranje i promidžbu, ocjenjivanje i odabir projekata, provedbu, financijsko upravljanje, kontrolu, nadzor, evaluaciju, izvješćivanje i reviziju;

Pomoć unaprjeđivanju specifikacije, prikupljanja i korištenja statističkih podataka koji će biti nužni za djelotvoran nadzor i evaluaciju u okviru Komponente IV programa IPA i kasnije strukturnih fondova;

Sektorska pomoć za jačanje sposobnosti potencijalnih korisnika, uključujući stvaranje projektnih ideja i njihovu konačnu razradu u održive, prihvatljive i kvalitetne prijedloge.

Konzultantska pomoć (uključujući savjete i izobrazbu) Operativnoj strukturi OP-a, vezano uz bilo koji vid upravljanja, nadzora, evaluacije i kontrole, uključujući upravljanje shemom dodjele bespovratnih sredstava i nabave (npr. naknade za stručne procjenitelje i ocjenjivače prijava za projekte).

Mjere

Iscrpne informacije o svakoj mjeri za koju se predlaže potpora u okviru ovog Operativnog programa predstavljene su u daljnjem tekstu u obliku tablica koje uključuju sljedeće informacije:

• Opis mjere

• Posebni ciljevi

• Glavne vrste operacija

• Ciljne skupine

• Voditelj operativne strukture

• Posebna tijela u Operativnoj strukturi (Članci 28.1 i 31. Provedbene uredbe programa IPA)

• Krajnji korisnici

• Državne potpore (članak 28.2(d) Provedbene uredbe programa IPA)

• Pokazatelji neposrednih rezultata i rezultata

• Načini odabira i posebni povezani kriteriji

Vrste potpore

Vrste potpore prilagođavat će se skladu s prirodom i opsegom svake vrste operacije kako bi se osigurali najdjelotvorniji mehanizmi provedbe i pružanja tih potpora u cilju ostvarivanja posebnih ciljeva utvrđenih na razini mjera. Takvi mehanizmi će uključivati, između ostalog, odgovarajuću kombinaciju shema za dodjelu bespovratnih sredstava i operativna bespovratna sredstva i bit će usklađeni s načelima za provedbu natječajnih postupaka i dodjelu bespovratnih sredstava koji su propisani u Financijskoj uredbi (revidiranoj Uredbom Vijeća 1995/2006 od 13. prosinca 2006.) u odnosu na vanjske aktivnosti.

Državne potpore

Voditelj operativne strukture bit će nadležan osigurati da se operacije koje će se financirati odabiru i odobravaju u skladu s kriterijima i mehanizmima koji se primjenjuju na programe i da su u skladu s mjerodavnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima, uključujući ona koja se odnose na državne potpore i politiku tržišnog natjecanja.

Prioritet 1 – Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada	
Naziv mjere	Mjera 1.1. Podrška u osmišljavanju i provedbi aktivne i preventivne politike tržišta rada
Opis	Pomoć u okviru ove mjere dodjeljivat će se izravno za podršku i razvoj aktivnih i preventivnih programa na tržištu rada koje provode javne službe za zapošljavanje u Hrvatskoj. Ti bi programi trebali biti namijenjeni nezaposlenima i onima koji se suočavaju s vjerojatnošću da će biti nezaposleni. Promicat će i razvoj partnerstava između javnih službi za zapošljavanje, lokalnih tijela i drugih javnih tijela u području obrazovanja, tržišta rada i regionalnog razvoja, i predstavnika poduzetnika i radne snage (socijalnih partnera) i zajednice te ih koristiti u osmišljavanju i provedbi aktivnosti zapošljavanja. Razvoj strategija za razvoj ljudskih potencijala na razini županija i između županija i njihovo redovito preispitivanje pružit će temelj za ciljana projektna partnerstva i liste projekata te doprinijeti razvoju lokalnih sposobnosti za djelotvorno korištenje ESF-a i drugih izvora financiranja. Dok Lokalna partnerstva za zapošljavanje igraju važnu ulogu na hrvatskom državnom teritoriju, posebnu pozornost u okviru ove mjere treba posvetiti tome da se osigura da ona pokrivaju područja u koja zaostaju u razvoju (vidi odjeljak 2.1.5)
Posebni ciljevi	Razviti participativni institucionalni okvir za promicanje zapošljavanja s regionalnim naglaskom
Glavne vrste operacija	Indikativne operacije u okviru ove mjere usredotočit će se na razvoj partnerstava za zapošljavanje na županijskoj razini i među županijama u

	cilju: ■ Provedbe analiza tržišta rada; ■ Razrade lokalnih strategija za razvoj ljudskih potencijala ; ■ Poduzimanja lokalnih inicijativa za zapošljavanje; ■ Razvoja sposobnosti za izradu i artikulaciju projekata u okviru HZZ-a na regionalnoj razini, i ■ Provedbe shema za dodjelu bespovratnih sredstava u skladu s ciljevima HRD OP-a i strategijom
Ciljne skupine	Nezaposleni (posebno oni u područjima koja zaostaju u razvoju) Osobe suočene s opasnošću od nezaposlenosti. U toj skupini većinu će činiti osobe koji ne posjeduju vještine za kojima postoji potražnja i osobe koje rade u industrijskim granama koje gube na važnosti ili koje treba restrukturirati. Oni koji rade na ugovore na određeno vrijeme.
Voditelj Operativne strukture	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) •
Posebna tijela u okviru Operativne strukture *(članak 31. IPA PU)*	Hrvatski zavod za zapošljavanje(HZZ) kao Provedbeno tijelo. Voditelj Operativne strukture osnovat će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu Provedbene uredbe programa IPA. Tim će odborom supredsjedati Voditelj Operativne strukture i predstavnik Europske komisije. Članovi tog odbora bit će Nacionalni koordinator programa IPA ili njegov/njezin predstavnik, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik, predstavnik Europske komisije, Strateški koordinator za komponente III i IV ili njegov/njezin predstavnik, Voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik, predstavnici svih tijela koja čine Operativne strukture te predstavnici civilnog društva i socio-ekonomskih partnera. Odbor će uključivati i regionalne i/ili nacionalne organizacije koje imaju mjerodavan interes da doprinesu djelotvornoj provedbi programa o čemu će se dogovor postići na njegovom prvom sastanku. Kako bi se osigurao dovoljan broj predstavnika i članova, sastav Sektorskog nadzornog odbora preispituje i proširuje Voditelj Operativne strukture u suglasnosti s Europskom komisijom.
Krajnji korisnici	Krajnji korisnici bit će područne službe za zapošljavanje i lokalna (županijska) partnerstva za zapošljavanje.

Načini odabira i posebni povezani kriteriji	Ocjenjivanje i odabir provode Odbori za odabir na dvije razine: ■ Odbori za odabir projekata – oni će razmatrati zahtjeve za financiranje iz shema za dodjelu bespovratnih sredstava i njima će predsjedati HZZ kao Provedbeno tijelo; ■ Odbori za odabir ponuda – oni će birati izvođače za ugovore o izvođenju radova, ugovore o nabavi robe ili ugovore o pružanju usluga, koji se prijavljuju na natječaj u skladu s pravilima EU –a o javnim nabavama, a njima predsjeda HZZ kao Provedbeno tijelo. Kriteriji za odabir projekata uključuju: ■ Mogućnost održivog zapošljavanja nezaposlenih i onih kojima prijeti opasnost od nezaposlenosti; ■ Stupanj uključenosti partnera (iz javnog, neprofitnog i privatnog sektora) u upravljanju i financiranju aktivnosti; ■ Financijska učinkovitost, uključujući izdatke po pojedinačnim neposrednim rezultatima; ■ Usmjerenost prema određenim zahtjevima za kvalifikacijama (prekvalifikacijama); ■ Stupanj osjetljivosti na određene potrebe u razvoju ljudskih potencijala i potrebe na tržištu rada i odgovarajuće strategije na razini jedne i više županija; ■ Usmjerenost prema regionalnim razlikama u pristupu obrazovanju i osposobljavanju, te zapošljavanju. U postupku odabira projekata uzimat će se u obzir regionalne razlike u stopama zaposlenosti i nezaposlenosti kako bi se u tom pogledu osiguralo djelotvorno zadovoljavanje potreba regija koje zaostaju u razvoju.
Naziv mjere	Mjera 1.2. Podrška učinkovitosti i kvaliteti hrvatskih javnih službi nadležnih za zapošljavanje
Opis	Bit će potrebna daljnja modernizacija hrvatskih javnih službi nadležnih za zapošljavanje kako bi se one mogle suočiti s izazovima pristupanja EU. Iako već postoje mnogi elementi učinkovitog okvira politika, i Uprava za rad Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) i Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) moraju steći znatno više profesionalne sposobnosti u odnosu na: (i) ubrzano usklađivanje s radnim zakonodavstvom EU-a i standardima javnih službi nadležnih za zapošljavanje u državama članicama EU-a, (ii) apsorpcijsku sposobnost za upravljanje sredstvima iz komponente IV programa IPA u postupku pristupanja i odgovarajućih djelotvornih regionalnih struktura u svrhu nadzora i evaluacije mjerodavnih mjera u

	području razvoja ljudskih potencijala; (iii) učinkovitu provedbu nacionalnih programa reformi i integriranih godišnjih akcijskih planova zapošljavanja. Ova će se mjera usredotočiti na potporu daljnjem razvoju MINGORP-a i HZZ-a (na nacionalnoj i lokalnoj razini)
Posebni ciljevi	Unaprijediti kvalitetu, djelotvornost i učinkovitost hrvatskih javnih službi nadležnih za zapošljavanje.
Glavne vrste operacija	Indikativne operacije u okviru ove mjere uključuju: ■ Razvoj sposobnosti stvaranja usklađenog zakonodavnog okvira za pružanje cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja. ■ Potporu radu budućeg Nacionalnog foruma za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje. ■ Osnivanje pilot-centra za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje u partnerstvu s mjerodavnim službama za potporu poduzetnicima ■ Osnivanje tijela u okviru HZZ-a za izobrazbu savjetnika (koji su usmjereni na nezaposlene), savjetodavaca (koji su usmjereni na poslodavce), savjetnika za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje, specijaliziranih savjetnika za skupine u nepovoljnom položaju i stjecanje vještina za druge procese u okviru HZZ-a ■ Jačanje analitičke sposobnosti HZZ-a i MINGORP-a i stvaranje povezanosti s akademskom zajednicom u svrhu razvoja istraživanja usmjerenog na politike ■ Osmišljavanje i provedba sveobuhvatne strategije informiranja za HZZ koja uzima u obzir dinamične zahtjeve Europske strategije zapošljavanja i odgovarajuće ugrađene smjernice ■ Potpora izradi i provedbi naprednih poslovnih procesa u informacijskom sustavu HZZ-a i informatičkih rješenja prilagođenih korisnicima, uključujući nadogradnju informatičke opreme i programske podrške. ■ Stvaranje sustava kontrole kvalitete, nadzora, evaluacije i procjene obrazovnih potreba za poslovne procese u okviru HZZ-a
Ciljne skupine	Hrvatski zavod za zapošljavanje na nacionalnoj i lokalnoj razini Mjerodavni odjeli MINGORP-a Agencija za strukovno obrazovanje..
Voditelj Operativne strukture	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP)

Posebna tijela u okviru Operativne strukture *(članak 31. IPA PU)*	Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) kao Provedbeno tijelo. Voditelj Operativne strukture osnovat će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu Provedbene uredbe programa IPA. Tim će odborom supredsjedati voditelj Operativne strukture i predstavnik Europske komisije. Članovi tog odbora bit će Nacionalni koordinator programa IPA ili njegov/njezin predstavnik, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik, predstavnik Europske komisije, Strateški koordinator za komponente III i IV ili njegov/njezin predstavnik, voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik, predstavnici svih tijela koja čine Operativne strukture te predstavnici civilnog društva i socio-ekonomskih partnera. Odbor će uključivati i regionalne i/ili nacionalne organizacije koje imaju mjerodavan interes da doprinesu djelotvornoj provedbi programa o čemu će se dogovor postići na njegovom prvom sastanku. Kako bi se osigurao dovoljan broj predstavnika i članova, sastav Sektorskog nadzornog odbora preispituje i proširuje voditelj Operativne strukture u suglasnosti s Europskom komisijom.
Krajnji korisnici	Hrvatski zavod za zapošljavanje na nacionalnoj i lokalnoj razini Mjerodavni odjeli MINGORP-a Agencija za strukovno obrazovanje (ASO).
Modaliteti odabira i posebni povezani kriteriji	Ocjenjivanje i odabir provode Odbori za odabir na dvije razine: ■ Odbori za odabir projekata – oni će razmatrati zahtjeve za financiranje iz shema za dodjelu bespovratnih sredstava i njima će predsjedati HZZ kao Provedbeno tijelo; ■ Odbori za odabir ponuda – oni će birati izvođače za ugovore o izvođenju radova, ugovore o nabavi robe ili ugovore o pružanju usluga, koji se prijavljuju na natječaj u skladu s pravilima EU-a o javnim nabavama, a njima predsjeda HZZ kao Provedbeno tijelo. Kriteriji za odabir projekata uključuju: ■ Jasno prikazan odnos između projekta i zahtjeva Europske strategije zapošljavanja ■ Usmjerenost prema učinkovitoj provedbi Nacionalnih akcijskih planova za zapošljavanje ■ Usmjerenost prema unaprjeđenju aktivnosti za izgradnju sposobnosti koja će se provoditi u okviru projekta Phare 2005 Tržište rada. ■ U postupku odabira projekata uzimat će se u obzir regionalne razlike

	u stopama zaposlenosti i nezaposlenosti kako bi se u tom pogledu osiguralo djelotvorno zadovoljavanje potreba regija koje zaostaju u razvoju..

Prioritet 2 – Jačanje socijalnog uključivanja osoba kojima je otežan pristup tržištu rada	
Naziv mjere	Mjera 2.1. Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju
Opis	Potpora integraciji u tržište rada onih skupina koje su suočene s posebnim poteškoćama u pristupu zapošljavanju sastojat će se od niza elemenata koji uključuju: jačanje motivacije za sudjelovanje u programima obrazovanja i zapošljavanja; pružanje usluga psihološke i socijalne pomoći te programa osobnog razvoja i osposobljavanja prilagođenih potrebama pojedinaca. U potporu će biti uključene službe za zapošljavanje i socijalne službe koje će djelovati na integrirani način te ciljano i prilagođeno utvrđenim posebnim potrebama. Ostvarivat će se u uskom partnerstvu s lokalnim dionicima.
Posebni ciljevi	Promicati socijalno uključivanje skupina u nepovoljnom položaju njihovom integracijom u tržište rada.
Glavne vrste operacija	Indikativne operacije u okviru ove mjere su sljedeće: ■ Razvoj novih međuinstitucionalnih modela i međusektorskih poslovnih rješenja za rad sa skupinama u nepovoljnom položaju; ■ Osposobljavanje zaposlenih (osnovno i napredno) u službama za zapošljavanje i socijalnu skrb za rad sa skupinama u nepovoljnom položaju; ■ Izobrazba i prekvalifikacija skupina u nepovoljnom položaju; ■ Izgradnja mreže »Mentora za socijalno uključivanje« (MSU) u privatnom sektoru i organizacijama civilnog društva i osiguravanje institucionalnih uvjeta za njezin djelotvoran rad; ■ Provedba shema za dodjelu bespovratnih sredstava koje podupiru zapošljavanje i drugih mjerodavnih usluga za skupine u nepovoljnom položaju koje pružaju javne institucije i nevladine/neprofitne organizacije
Ciljne skupine	Skupine nezaposlenih u nepovoljnom položaju. One mogu uključivati: ■ osobe s invaliditetom ■ osobe s niskim stupnjem obrazovanja ■ nezaposlene mlade osobe ■ starije osobe i dugotrajno nezaposlene

	■ žene ■ osobe koje žive u manje razvijenim regijama, ■ manjinske skupine.
Voditelj Operativne strukture	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) U ispunjavanju svojih odgovornosti i delegiranju zadataka koji se odnose na ovu mjeru, MINGORP će usko surađivati s Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi (MZSS) na temelju operativnih sporazuma koji podliježu postupku akreditacije.
Posebna tijela u okviru Operativne strukture *(članak 31. IPA PU)*	Hrvatski zavod za zapošljavanje(HZZ) kao Provedbeno tijelo. Voditelj Operativne strukture osnovat će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu Provedbene uredbe programa IPA. Tim će odborom supredsjedati voditelj Operativne strukture i predstavnik Europske komisije. Članovi tog odbora bit će Nacionalni koordinator programa IPA ili njegov/njezin predstavnik, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik, predstavnik Europske komisije, Strateški koordinator za komponente III i IV ili njegov/njezin predstavnik, voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik, predstavnici svih tijela koja čine Operativne strukture te predstavnici civilnog društva i socio-ekonomskih partnera. Odbor će uključivati i regionalne i/ili nacionalne organizacije koje imaju mjerodavan interes da doprinesu djelotvornoj provedbi programa o čemu će se dogovor postići na njegovom prvom sastanku. Kako bi se osigurao dovoljan broj predstavnika i članova, sastav Sektorskog nadzornog odbora preispituje i proširuje voditelj Operativne strukture u suglasnosti s Europskom komisijom.
Krajnji korisnici	Krajnji korisnici bit će Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, jedinice za socijalnu skrb u županijama, centri za socijalnu skrb i Hrvatski zavod za zapošljavanje (središnja i područne službe za zapošljavanje). Podnositelji zahtjeva/partneri koji se mogu prijaviti za bespovratnu pomoć uključuju: neprofitne NVO-e, privatne/javne ustanove koje djeluju na regionalnoj/lokalnoj razini, područne/općinske razvojne agencije i centri za potporu SME-ima/tehnološki inkubatori.
Načini odabira i posebni povezani kriteriji	Ocjenjivanje i odabir provode Odbori za odabir na dvije razine: ■ Odbori za odabir projekata – oni će razmatrati zahtjeve za financiranje iz shema za dodjelu bespovratnih sredstava i njima će predsjedati HZZ kao Provedbeno tijelo; ■ Odbori za odabir ponuda – oni će birati izvođače za ugovore o izvođenju radova, ugovore o nabavi robe ili ugovore o pružanju usluga,

	koji se prijavljuju na natječaj u skladu s pravilima EU-a o javnim nabavama, a njima predsjeda HZZ kao Provedbeno tijelo. Kriteriji za odabir projekata uključuju: ■ Stvaranje novih radnih mjesta za one koji su u opasnosti od socijalne isključenosti (uključujući posebno gore navedene ciljne skupine) ili zadržavanje postojećih ■ Jasno prikazan odnos između projekta i zahtjeva za socijalnim uključivanjem određenih skupina u skladu s primjerima najbolje prakse (uključujući prethodne inicijative u okviru programa EQUAL). ■ Uključenost javnog, neprofitnog i privatnog sektora; ■ Financijska učinkovitost, uključujući izdatke po pojedinačnim neposrednim rezultatima ■ Usmjerenost prema sveobuhvatnim pristupima za rješavanje nezaposlenosti među određenim socijalno isključenim skupinama (uključujući specijalizirane usluge rehabilitacije, psiho-socijalne usluge i usluge usmjerene prema tržištu rada); ■ Usmjerenost prema uspostavi različitih modela planiranja socijalnog zapošljavanja na regionalnoj/lokalnoj razini na temelju procjene povremenih potreba za sudjelovanjem u području rada za zajednicu i usluga skrbi ■ Usmjerenost prema posebnim zahtjevima za kvalificiranjem i prekvalificiranjem; ■ Usmjerenost prema regionalnim razlikama u pristupu obrazovanju i osposobljavanju te zapošljavanju. U postupku odabira projekata uzimat će se u obzir regionalne razlike u odnosu na zaposlenost ocijalno isključenih osobe kako bi se osiguralo djelotvorno zadovoljavanje potreba regija koje su suočene s visokim stopama nezaposlenosti.
Naziv mjere	Mjera 2.2. Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu obrazovanju
Opis	Cilj je ove mjere promicati jednake mogućnosti u pristupu obrazovanju razvojem i uvođenjem uključivih metoda obrazovanja i podučavanja i promicanjem ukidanja praksi odvajanja i diskriminacije. Ova će mjera nastojati promicati veća obrazovna postignuća (aktivnostima koje za cilj imaju smanjenje neuspjeha u školovanju i odustajanja od školovanja) i unaprijediti perspektivu tržišta rada i socijalno uključivanje mladih u nepovoljnom položaju i mladih s posebnim obrazovnim potrebama.
Posebni ciljevi	Podržati pristup obrazovanju za zapošljavanje skupina u nepovoljnom položaju putem, između ostalog, promicanja fleksibilnijeg okvira politika i inovativnog pružanja mjerodavnih usluga.

Glavne vrste operacija	■ Potpora osmišljavanju i provedbi obrazovnih programa koji su posebno ciljani na skupine u nepovoljnom položaju (uključujući unaprjeđenje institucija i opreme ako je potrebno). ■ Izgradnja sposobnosti obrazovnih stručnjaka za pružanje novih usluga osobama u nepovoljnom položaju, u prvom redu u sektoru SOO-a
Ciljne skupine	Oni koji su u nepovoljnom položaju prilikom pristupa obrazovanju ili tijekom obrazovanja, uključujući osobe s posebnim obrazovnim potrebama (uključujući osobe koje su napustile osnovnoškolsko ili srednjoškolsko obrazovanje, stanovnke regija koje zaostaju u razvoju, osobe s invaliditetom i manjine).
Voditelj Operativne strukture	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) U ispunjavanju svojih odgovornosti i delegiranju zadataka u odnosu na ovu mjeru, MINGORP će usko surađivati s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) na temelju operativnih sporazuma koji podliježu postupku akreditacije.
Posebna tijela u okviru Operativne strukture *(članak 31. IPA PU)*	Agencija za strukovno obrazovanje (ASO) kao Provedbeno tijelo. Voditelj Operativne strukture osnovat će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu Provedbene uredbe programa IPA. Tim će odborom supredsjedati voditelj Operativne strukture i predstavnik Europske komisije. Članovi tog odbora bit će Nacionalni koordinator programa IPA ili njegov/njezin predstavnik, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik, predstavnik Europske komisije, Strateški koordinator za komponente III i IV ili njegov/njezin predstavnik, voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik, predstavnici svih tijela koja čine Operativne strukture te predstavnici civilnog društva i socio-ekonomskih partnera. Odbor će uključivati i regionalne i/ili nacionalne organizacije koje imaju mjerodavan interes da doprinesu djelotvornoj provedbi programa o čemu će se dogovor postići na njegovom prvom sastanku. Kako bi se osigurao dovoljan broj predstavnika i članova, sastav Sektorskog nadzornog odbora preispituje i proširuje voditelj Operativne strukture u suglasnosti s Europskom komisijom.
Krajnji korisnici	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) kao ključna institucija na nacionalnoj razini koja je odgovorna za cjelokupno politiku i koordinaciju reformskih aktivnosti u području obrazovanja. Srednje škole, učiteljske akademije, Agencija za obrazovanje odraslih (AOO), Agencija za strukovno obrazovanje (ASO), Organizacije mladih
Načini odabira i posebni povezani	Ocjenjivanje i odabir provode Odbori za odabir na dvije razine:

kriteriji	■ Odbori za odabir projekata – oni će razmatrati prijave za dodjelu bespovratnih sredstava i njima će predsjedati ASO kao Provedbeno tijelo; ■ Odbori za odabir ponuda – oni će birati izvođače za ugovore o izvođenju radova, ugovore o nabavi robe ili ugovore o pružanju usluga, koji se prijavljuju na natječaj u skladu s pravilima EU-a o javnim nabavama, a njima predsjeda ASO kao Provedbeno tijelo. Kriteriji za odabir projekata uključuju: ■ Jasno prikazan odnos između projekta i zahtjeva za socijalnim uključivanjem određenih skupina u skladu s primjerima najbolje prakse (uključujući prethodne inicijative u okviru programa EQUAL). ■ Usmjerenost prema posebnim zahtjevima za kvalifikacijom i prekvalifikacijom ■ Usmjerenost prema regionalnim razlikama u pristupu obrazovanju i osposobljavanju. U postupku odabira projekata uzimat će se u odgovarajućoj mjeri u obzir regionalne razlike kako bi se osiguralo djelotvorno zadovoljavanje potreba regija koje su suočene s visokim stopama nezaposlenosti.

Prioritet 3 – Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti

Naziv mjere	Mjera 3.1. Daljnji razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira
Opis	Svrha je razvoja Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO): ■ uspostaviti mjerila za uspoređivanje sposobnosti ■ poticati cjeloživotno učenje te posebno prethodno učenje i neformalno i neslužbeno učenje ■ promicati pokretljivost radne snage ■ promicati visokokvalitetnu zapošljivost U skladu sa stvaranjem temelja za uspostavu cjelokupnog HKO-a (osnovni pojmovi, Odbor za HKO, početni prijedlog za broj razina /podrazina) i njegovim donošenjem (koje se predviđa za kraj 2008.), ova će mjera osigurati pružanje odgovarajuće potpore za cjelokupnu usklađenost postupka provedbe/suradnje u svrhu mogućeg preispitivanja glavnih rezultata/ishoda u prvim godinama nakon donošenja HKO-a. Trebala bi se, između ostalog, baviti i sljedećim pitanjima: razvoj održive strukture za provedbu HKO-a (uključujući održive platforme za stalne konzultacije na nacionalnoj razini), osiguravanje usklađenosti s novim politikama i ciljevima Direktiva EU/EZ-a u području obrazovanja i zapošljavanja; bolje ciljana povezanost/pilot testiranja HKO-a u odnosu na određene razne, legalizacija neformalnog i neslužbenog učenja te

	kontrola kvalitete i akreditacija. U kontekstu razvoja HKO-a, cilj je ove mjere promicati modernizaciju i daljnji razvoj sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO), posebno radi olakšavanja njegove prilagodbe strukturnim promjenama u gospodarstvu i usklađenosti s pravnom stečevinom EU-a, u prvom redu s tekućim Kopenhagenskim procesom koji se odnosi na SOO. Nastavljajući se na iskustvo uzastopnih projekata CARDS SOO 2001. – 2003. i predstojeću provedbu daljnje reforme SOO-a, ovaj projekt bavi se važnim pitanjima koja predstoje nakon prve faze reforme, uključujući: sveobuhvatniju modernizaciju nastavnog programa SOO-a u skladu s novim sektorskim pristupom na nacionalnoj razini; uspostavu sustava za kontrolu kvalitete (uključujući daljnji razvoj informacijskog sustava za upravljanje) i uvođenje održivih institucionalnih struktura (uključujući mehanizme financiranja) na nacionalnoj razini u području inovacija u SOO-u. Cilj je ove mjere djelotvorno konsolidirati i provesti preinačenu politiku SOO-a na nacionalnoj razini. Ona bi trebala uspostaviti glavnu mrežu ustanova i pilot centara za SOO koji će biti sposobni osigurati potrebnu modernizaciju obrazovnih sadržaja i njihovo prenošenje (poglavito novih kvalitetnih nastavnih programa i mjerodavnih aktivnosti za kontrolu kvalitete) i osigurati nužno trajno preispitivanje i prilagodbu pružanja SOO-a koje će biti u skladu s posebnim lokalnim potrebama.
Posebni ciljevi	Jačati ulaganja u ljudski kapital u Hrvatskoj i promicati veću zapošljiavost pomažući razvoj i provedbu usklađene politike za razvoj ljudskih potencijala i nacionalnog kvalifikacijskog okvira. Povećati sveukupnu relevantnost tržišta rada uključujući učinkovitost i kvalitetu sustava obrazovanja i osposobljavanja
Glavne vrste operacija	Indikativne operacije u okviru ove mjere uključuju: ■ Potporu uvođenju sustavnog postupka ocjenjivanja HKO-a od strane stručnjaka zajedničkim sudjelovanjem nacionalnih stručnjaka i stručnjaka iz država članica EU-a i osiguravanje redovnog uvođenja mjerodavnih izmjena (postupak, neposredni rezultati) ■ Uspostavu okvira za pokusno ispitivanje određenih elemenata HKO-a obraćajući pozornost na posebne potrebe nacionalnih dionika i sektora, uključujući (i) čvrste i transparentne mehanizme za kontrolu kvalitete, (ii) promicanje legalizacije neformalnog i neslužbenog učenja; (iii) smjernice i savjetovanje vezane uz HKO i/ili (iv) uvođenje mjerodavnih neposrednih rezultata na temelju ostvarivanja nastavnih programa, i druge potrebe utemeljene na prioritetima Odbora za HKO. ■ Ciljanu potporu razvoju nacionalnog centra za EKO, posebno njegovim dužnostima redovnog praćenja i povezivanja HKO-a s preispitanim preporukama HKO-a i daljnjim razvojem drugih procesa i

	instrumenata/mehanizama EU-a (npr. mreža ENIC-NARIC, Kopenhagenski proces za SOO, Europass okvir za transparentnost kvalifikacija, Ploteus portal o mogućnostima učenja, donesene Smjernice za zapošljavanje/druge posebne Direktive EZ-a itd.) ■ Daljnja unaprjeđenja u postupku konzultacija o HKO-u i uvođenja HKO-a na regionalnoj/nacionalnoj razini i s tim povezane kampanje za podizanje svijesti/izgradnju sposobnosti (uključujući razvoj jednostavnih priručnika koji će pružiti potporu dionicima na regionalnoj/nacionalnoj razini). ■ Ciljanu potporu trajnom razvoju Sektorskih vijeća za SOO, metodologiji za razvoj kvalifikacija i okvirnih nastavnih programa i daljnjim intervencijama u nastavni program u odabranim skupinama zanimanja. ■ Potporu osmišljavanju i provedbi »Fonda za inovacije u SOO-u« u odnosu na tekuće inicijative koje će provoditi ustanove za SOO na regionalnoj i lokalnoj razini (ovisno o određenim prioritetima – npr. inovacije u nastavnom programu za SOO, inovativne sheme stručnog usavršavanja, kontrola kvalitete). ■ Pokusno ispitivanje Fonda za inovacije u SOO-u utvrđivanjem i odabirom glavne mreže srednjih škola koje služe kao model za SOO, uključujući sheme za dodjelu bespovratnih sredstava za promicanje inovacija u nastavnom programu u skladu s lokalnim i/ili regionalnim potrebama (aktivnosti će uglavnom biti »meke«, ali uključivat će i kupovinu mjerodavne opreme i drugih nastavnih pomagala u malim količinama, izgradnju i obnovu zgrada) ■ Daljnja izgradnja sposobnosti zaposlenih u srednjim strukovnim školama i drugih ključnih praktičara i dionika. ■ Uvođenje i provedba poduzetničkih pedagoških metoda podučavanja i sadržaja usmjerenih za studente u nastavne programe SOO-a ■ Potporu institucionalnom razvoju i razvoju politika u području kontrole kvalitete SOO-a. ■ Daljnja unaprjeđenja Informacijskog sustava za upravljanje strukovnim obrazovanjem (VETIS) i sustavne razmjene iskustava i informacija o kontroli kvalitete SOO-a. ■ Uspostavu/učvršćivanje partnerstava između srednjih strukovnih škola i gospodarskih/socijalnih dionika na lokalnoj i regionalnoj razini. ■ Uspostavu i provedbu odredaba za upravljanje i nadzor u svrhu provedbe aktivnosti kojima se pruža potpora i njihovu sustavnu evaluacija radi oblikovanja buduće politike i prakse.

Ciljne skupine	Nastavnici i studenti u ustanovama za strukovno obrazovanje i osposobljavanje Predavači uključeni u praktičnu izobrazbu (uključujući sheme šegrtovanja) u trgovačkim društvima Tijela HKO-a/svi drugih mjerodavni dionici uključeni u sveukupni razvoj HKO-a Predstavnici onih koji održavaju ustanove za SOO Predstavnici poslodavaca i sindikata Mjerodavni dužnosnici MZOŠ-a, ASO-a i AOO-a
Voditelj Operativne strukture	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) U ispunjavanju svojih odgovornosti i delegiranju zadataka u odnosu na ovu mjeru, MINGORP će usko surađivati s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) na temelju operativnih sporazuma koji podliježu postupku akreditacije.
Posebna tijela u okviru Operativne strukture *(članak 31. IPA PU)*	Agencija za strukovno obrazovanje (ASO) kao Provedbeno tijelo. Voditelj Operativne strukture osnovat će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu Provedbene uredbe programa IPA. Tim će odborom supredsjedati voditelj Operativne strukture i predstavnik Europske komisije. Članovi tog odbora bit će Nacionalni koordinator programa IPA ili njegov/njezin predstavnik, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik, predstavnik Europske komisije, Strateški koordinator za komponente III i IV ili njegov/njezin predstavnik, voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik, predstavnici svih tijela koja čine Operativne strukture te predstavnici civilnog društva i socio-ekonomskih partnera. Odbor će uključivati i regionalne i/ili nacionalne organizacije koje imaju mjerodavan interes da doprinesu djelotvornoj provedbi programa o čemu će se dogovor postići na njegovom prvom sastanku. Kako bi se osigurao dovoljan broj predstavnika i članova, sastav Sektorskog nadzornog odbora preispituje i proširuje voditelj Operativne strukture u suglasnosti s Europskom komisijom.
Krajnji korisnici	Obrazovne ustanove na svim razinama (uključujući pružatelje neslužbenog obrazovanja), ustanove za SOO, ASO
Načini odabira i posebni povezani kriteriji	Ocjenjivanje i odabir provode Odbori za odabir na dvije razine: ■ Odbori za odabir projekata – oni će razmatrati zahtjeve za financiranje iz shema za dodjelu bespovratnih sredstava i njima će predsjedati ASO kao Provedbeno tijelo;

	■ Odbori za odabir ponuda – oni će birati izvođače za ugovore o izvođenju radova, ugovore o nabavi robe ili ugovore o pružanju usluga, koji se prijavljuju na natječaj u skladu s pravilima i propisima o nabavi, a njima predsjeda ASO kao Provedbeno tijelo. Kriteriji za odabir projekata uključuju: ■ Usmjerenost na transparentnost i koordinaciju aktivnosti koje se primjenjuju u djelovanju HKO-a ■ Jasno prikazan odnos između projekta i zahtjeva za stvaranje dosljednih obrazovnih programa/okvirnih nastavnih programa u okviru sustava SOO-a u skladu sa sveobuhvatnim Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom (HKO); ■ Uključenost javnog, neprofitnog i privatnog sektora; ■ Financijsku učinkovitost, uključujući izdatke po pojedinačnim neposrednim rezultatima ■ Sudjelovanje privatnog sektora i/ili nevladinog/neprofitnog sektora u financiranju projekta ■ Usmjerenost prema sveobuhvatnim pristupima u razvoju i primjeni nastavnih programa uključujući više razine vještina, višestruke vještine i mješavinu tehničkih, metodoloških i bihevioristićkih sposobnosti ■ Usmjerenost prema uvođenju i razvoju inovativnih standarda i mehanizama za kontrolu kvalitete ■ Usmjerenost prema regionalnim razlikama u pristupu obrazovanju i osposobljavanju, kao i zapošljavanju ■ Usmjerenost prema dostupnosti postojećih i novih obrazovnih programa studentima U postupku odabira projekata uzimat će se u obzir regionalne razlike kako bi se osiguralo djelotvorno zadovoljavanje potreba regija koje su suočene s visokim stopama nezaposlenosti pružanjem odgovarajućeg SOO-a.
Naziv mjere	Mjera 3.2. Jačanje sustava obrazovanja odraslih
Opis	Cilj je ove mjere unaprijediti hrvatski sustav obrazovanja odraslih i sustav visokog obrazovanja i omogućiti studentima svih dobnih skupina stjecanje vještina i sposobnosti kako bi na taj način bolje odgovarali na potrebe na tržištu rada. Nastavit će se na iskustva prethodnih projekata koje je financirala EU, posebno na CARDS 2004 Obrazovanje odraslih. Nastavit će se i na novi Zakon o obrazovanju odraslih (koji je donesen u veljači 2007. godine) i Nacionalnu strategiju za obrazovanje odraslih i

	odgovarajuće godišnje Akcijske planove. Jačanje hrvatskog sustava obrazovanja odraslih odvijat će se usporedno s razvojem Hrvatskog kvalifikacijskog okvira. I konačno, planira se da će u okviru ove mjere biti dostupna potpora veleučilištima kao ustanovama koje nude programe profesionalnog obrazovanja vezane uz više strukovno obrazovanje i osposobljavanje.
Posebni ciljevi	Unaprijediti vještine i sposobnosti odraslih i tako im omogućiti aktivnije sudjelovanje na tržištu rada.
Glavne vrste operacija	Indikativne operacije u okviru ove mjere uključuju: ■ Razvoj institucionalnog okvira za lokalne centre/tijela za poduzetničke i druge vještine; ■ Izgradnja osnovnih sposobnosti odabranih lokalnih centara/institucija; ■ Nabava opreme za odabrane lokalne centre/institucije; ■ Sveobuhvatni razvoj programa za razvoj osnovnih sposobnosti u skladu s Referentnim okvirom EU-a za ključne sposobnosti
Ciljne skupine	Odrasli učenici Nastavnici i predavači u ustanovama za obrazovanje odraslih, na veleučilištima i ustanovama za visokoškolsko obrazovanje Rukovoditelji u obrazovnim ustanovama Lokalna vlast i područne/lokalne službe HZZ-a.
Voditelj Operativne strukture	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) U ispunjavanju svojih odgovornosti i delegiranju zadataka u odnosu na ovu mjeru, MINGORP će usko surađivati s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) na temelju operativnih sporazuma koji podliježu postupku akreditacije.
Posebna tijela u okviru Operativne strukture *(članak 31. IPA PU)*	Agencija za strukovno obrazovanje kao Provedbeno tijelo. Voditelj Operativne strukture osnovat će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu Provedbene uredbe programa IPA. Tim će odborom supredsjedati voditelj Operativne strukture i predstavnik Europske komisije. Članovi tog odbora bit će Nacionalni koordinator programa IPA ili njegov/njezin predstavnik, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik, predstavnik Europske komisije, Strateški koordinator za komponente III i IV ili njegov/njezin predstavnik, voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik, predstavnici svih tijela koja čine Operativne strukture te predstavnici civilnog društva i socio-ekonomskih partnera. Odbor će

	uključivati i regionalne i/ili nacionalne organizacije koje imaju mjerodavan interes da doprinesu djelotvornoj provedbi programa o čemu će se dogovor postići na njegovom prvom sastanku. Kako bi se osigurao dovoljan broj predstavnika i članova, sastav Sektorskog nadzornog odbora preispituje i proširuje voditelj Operativne strukture u suglasnosti s Europskom komisijom.
Krajnji korisnici	Ustanove koje pružaju obrazovanje odraslih Nevladine organizacije koje djeluju u području obrazovanja odraslih Veleučilišta i ustanove za visokoškolsko obrazovanje
Načini odabira i posebni povezani kriteriji	Ocjenjivanje i odabir provode Odbori za odabir na dvije razine: ■ Odbori za odabir projekata – oni će razmatrati zahtjeve za financiranje iz shema za dodjelu bespovratnih sredstava i njima će predsjedati ASO kao Provedbeno tijelo; ■ Odbori za odabir ponuda – oni će birati izvođače za ugovore o izvođenju radova, ugovore o nabavi robe ili ugovore o pružanju usluga, koji se prijavljuju na natječaj u skladu s pravilima EU-a o javnim nabavama, a njima predsjeda ASO kao Provedbeno tijelo. Kriteriji za odabir projekata uključuju: ■ Jasno prikazan odnos između projekta i posebnih zahtjeva obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja ■ Uključenost partnera iz javnog, neprofitnog i privatnog sektora u upravljanju i financiranju; ■ Financijsku učinkovitost, uključujući izdatke po pojedinačnim neposrednim rezultatima; ■ Usmjerenost prema potrebama nezaposlenih odraslih osoba i odraslih koji moraju unaprijediti svoje vještine i sposobnosti radi potreba na tržištu rada; ■ Usmjerenost prema regionalnim razlikama u pristupu obrazovanju i osposobljavanju, kao i zapošljavanju U postupku odabira projekata uzimat će se u odgovarajućoj mjeri u obzir regionalne razlike kako bi se osiguralo djelotvorno zadovoljavanje potreba regija koje su suočene s visokim stopama nezaposlenosti odgovarajućim pružanjem mogućnosti obrazovanja odraslih.
Naziv mjere	Mjera 3.3. Jačanje institucija odgovornih za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te njihovih partnera
Opis	Pružatelji strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Hrvatskoj morat

	će se ojačati ako žele ispuniti izazove pristupanja EU. Iako već postoje mnogi elementi učinkovitog okvira politika, Agencija za strukovno obrazovanje, Agencija za obrazovanje odraslih, Agencija za odgoj i obrazovanje i same obrazovne ustanove moraju steći puno više profesionalnih sposobnosti. Ova je mjera usko povezana s mjerama koje se provode u okviru ovog Prioriteta i pripremat će se i provoditi zajedno s njima.
Posebni ciljevi	Podržati razvoj sposobnosti hrvatskih državnih ustanova i mjerodavnih nevladinih partnera u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te obrazovanja odraslih
Glavne vrste operacija	Jedina indikativna operacija u okviru ove mjere je sveobuhvatno jačanje sposobnosti ASO-a, uključujući: ■ Preispitivanje sadašnjih odgovornosti ASO-a/AOO-a i posebnih preporuka koje odražavaju sve veće zahtjeve hrvatskog sustava SOO-a/OO-a ■ Potporu ASO-u i AOO-u u aktivnostima organizacije i upravljanja; ■ Potporu ASO-u u osmišljavanju i pripremi priručnika, operativnih postupaka, smjernica, kontrolnih lista i predložaka; ■ Razradu srednjoročnih planova za ASO-vu funkciju istraživanja i analize ■ Razradu programa međunarodnog partnerstva i Akcijskog plana za: planiranje unutarnjeg razvoja, odlučivanje, cjelokupno upravljanje SOO-om, pripremu i sufinanciranje projekata, itd. ■ Uspostavu sustava izobrazbe za zaposlenike ASO-a/AOO-a i mjerodavnih zaposlenika drugih ključnih institucija
Ciljne skupine	Zaposlenici i dužnosnici Agencije za strukovno obrazovanje, Agencije za obrazovanje, Agencije za obrazovanje odraslih, Agencije za odgoj i obrazovanje i MZOŠ-a.
Voditelj Operativne strukture	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) U ispunjavanju svojih odgovornosti i prenošenju zadataka u odnosu na ovu mjeru, MINGORP će usko surađivati s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) na temelju operativnih sporazuma koji podliježu postupku akreditacije.
Posebna tijela u okviru Operativne strukture *(članak 31. IPA PU)*	Agencija za strukovno obrazovanje (ASO) kao Provedbeno tijelo. Voditelj Operativne strukture osnovat će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu Provedbene uredbe programa IPA. Tim će odborom supredsjedati voditelj Operativne strukture i

	predstavnik Europske komisije. Članovi tog odbora bit će Nacionalni koordinator programa IPA ili njegov/njezin predstavnik, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik, predstavnik Europske komisije, Strateški koordinator za komponente III i IV ili njegov/njezin predstavnik, voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik, predstavnici svih tijela koja čine Operativne strukture te predstavnici civilnog društva i socio-ekonomskih partnera. Odbor će uključivati i regionalne i/ili nacionalne organizacije koje imaju mjerodavan interes da doprinesu djelotvornoj provedbi programa o čemu će se dogovor postići na njegovom prvom sastanku. Kako bi se osigurao dovoljan broj predstavnika i članova, sastav Sektorskog nadzornog odbora preispituje i proširuje voditelj Operativne strukture u suglasnosti s Europskom komisijom.
Krajnji korisnici	Agencija za strukovno obrazovanje.
Načini odabira i posebni povezani kriteriji	■ Procjenjivanje i odabir provodi Odbor za odabir ponuda radi odabira izvođača za ugovor o pružanju usluga. Natječaj će biti u skladu s pravilima EU-a o javnim nabavama i odborom će predsjedati Agencija za strukovno obrazovanje kao Provedbeno tijelo. Kriteriji za odabir projekata uključuju: ■ Usklađenost s planom razvoja sustava odgoja i obrazovanja (2005. – 2010.) ■ Usklađenost s neposrednim rezultatima projekata CARDS 2001. – 2004.

Prioritet 4 – Tehnička pomoć

Naziv mjere	Mjera 4.1. Priprema projekata
Opis	Mjera će podržati pripremu liste projekata i pomoći će mjerodavnim institucijama i mogućim korisnicima u pripremi potrebne dokumentacije. To uključuje pripremu projektnih ideja i njihovu razradu u zrele i kvalitetne prijedloge sa svom pratećom tehničkom dokumentacijom.
Posebni ciljevi	Pripremiti listu projekata za sve operacije i mjere i osigurati da je dovoljan broj projekata potpuno sazrio i spreman za dostavu Odboru za odabir projekata tijekom trajanja programa.
Glavne vrste operacija	■ Potpora krajnjim korisnicima u pripremi natječajne dokumentacije za ugovore o pružanju usluga i nabavi ■ Potpora provedbenim tijelima u pripremi smjernica za potencijale tražitelje pomoći ■ Potpora potencijalnim tražiteljima bespovratnih sredstava u pripremi prijava

Ciljne skupine	Zaposlenici u: ■ ustanovama za SOO i lokalnoj vlasti (kao vlasnici takvih ustanova) ■ centrima za socijalnu skrb ■ lokalnim partnerstvima za zapošljavanje ■ neprofitnim privatnim/javnim ustanovama koje djeluju na regionalnoj/lokalnoj razini; ■ regionalnim/općinskim razvojnim agencijama i tehnološkim inkubatorima ■ strukovnim školama i ustanovama za obrazovanje odraslih ■ posrednicima u zapošljavanju ■ neprofitnim organizacijama ■ otvorenim sveučilištima ■ predstavnicima poslodavaca i sindikata ■ javim osnovnim školama ■ tijelima lokalne vlasti i njihovim institucijama ■ nevladinim/neprofitnim organizacijama i njihovim institucijama ■ HZZ i ASO kao provedbena tijela – u odnosu na organizaciju shema za dodjelu bespovratnih sredstava
Voditelj Operativne strukture	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) U ispunjavanju svojih odgovornosti i delegiranju zadataka u odnosu na ovu mjeru, MINGORP će usko surađivati s drugim mjerodavnim resornim ministarstvima, ako je potrebno, posebno s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) i Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi (MZSS) na temelju operativnih sporazuma koji podliježu postupku akreditacije.
Posebna tijela u okviru Operativne strukture *(članak 31. IPA PU)*	Hrvatski zavod za zapošljavanje(HZZ) kao Provedbeno tijelo. Voditelj Operativne strukture osnovat će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu Provedbene uredbe programa IPA. Tim će odborom supredsjedati voditelj Operativne strukture i predstavnik Europske komisije. Članovi tog odbora bit će Nacionalni koordinator programa IPA ili njegov/njezin predstavnik, Nacionalni

	dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik, predstavnik Europske komisije, Strateški koordinator za komponente III i IV ili njegov/njezin predstavnik, Voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik, predstavnici svih tijela koja čine Operativne strukture te predstavnici civilnog društva i socio-ekonomskih partnera. Odbor će uključivati i regionalne i/ili nacionalne organizacije koje imaju mjerodavan interes da doprinesu djelotvornoj provedbi programa o čemu će se dogovor postići na njegovom prvom sastanku. Kako bi se osigurao dovoljan broj predstavnika i članova, sastav Sektorskog nadzornog odbora preispituje i proširuje voditelj Operativne strukture u suglasnosti s Europskom komisijom.
Krajnji korisnici	Krajnji korisnici ove mjere su institucije koje zapošljavanju one dužnosnike koji su navedeni pod ciljnim skupinama.
Načini odabira i posebni povezani kriteriji	Procjenjivanje i odabir ugovora o pružanju usluga provodi Odbor za odabir ponuda radi odabira izvođača za ugovor o pružanju usluga. Natječaj će biti u skladu s pravilima EU-a o javnim nabavama i odborom će predsjedati HZZ kao Provedbeno tijelo. Pojedine aktivnosti tehničke pomoći planirat će se na godišnjoj osnovi za vrijeme trajanja HRD OP.
Naziv mjere	Mjera 4.2. Upravljanje Operativnim programom i izgradnja sposobnosti
Opis	Ova će mjera podržati hrvatsku državnu upravu u razvoju sustava, procesa i vještina za komponentu IV programa IPA na nacionalnoj i regionalnoj/lokalnoj razini i pružiti potporu potencijalnim krajnjim korisnicima u javnom, nevladinom i privatnom sektoru prema potrebi. S obzirom na potrebu za rješavanjem pitanja broja zaposlenih u državnoj upravi vezano uz zahtjeve za upravljanjem fondovima EU-a koji obično traže više zaposlenih od postojećeg broja državnih službenika, u okviru ove mjere osigurat će se, prema potrebi ,sufinanciranje troškova plaća državnih dužnosnika u upravljačkoj strukturi i odborima za odabir projekata. U okviru sufinanciranja, razvoj zaposlenih bit će posebno usmjeren na napredne jezične i komunikacijske sposobnosti te posebne sposobnosti vezane uz upravljanje programima EU-a.
Posebni ciljevi	Osigurati učinkovito i djelotvorno upravljanje OP-om i razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju pomoći iz komponente IV programa IPA.
Glavne vrste operacija	■ Potpora hrvatskom upravljanju OP-om vezano uz bilo koji vid upravljanja, nadzora, evaluacije i kontrole, uključujući upravljanje shemama za dodjelu bespovratnih sredstava i javnim nabavama; ■ Priprema i provedba aktivnosti informiranja i promidžbe; ■ Potpora razradi sektorskih studija i master planova; ■ Potpora (uključujući savjete i izobrazbu) socijalnim i gospodarskim partnerima, korisnicima i civilnom društvu za razvoj i provedbu mjera

	(uključujući sheme za dodjelu bespovratnih sredstava) u određenim sektorima. ■ Pružanje usluga usmenog i pismenog prevođenja;; ■ Sufinanciranje troškova plaća zaposlenih.
Ciljne skupine	Djelatnici u sljedećim agencijama: ■ MINGORP (Uprava za rad) ■ Središnjoj službi HZZ-a ■ Područnim službama HZZ-a ■ Agenciji za strukovno obrazovanje ■ Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa ■ Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi ■ Županije – jedinice za socijalnu skrb ■ Agenciji za odgoj i obrazovanje, AOO-u ■ Državnom uredu za reviziju ■ Članovima Nadzornih odbora ■ Odborima za odabir projekata ■ Državnom zavodu za statistiku ■ SDURF-u.
Voditelj Operativne strukture	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP) U ispunjavanju svojih odgovornosti u odnosu na ovu mjeru, MINGORP će usko surađivati s drugim mjerodavnim resornim ministarstvima, ako je potrebno, posebno s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) i Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi (MZSS) na temelju operativnih sporazuma koji podliježu postupku akreditacije.
Posebna tijela u okviru Operativne strukture *(članak 31. IPA PU)*	Hrvatski zavod za zapošljavanje(HZZ) kao Provedbeno tijelo. Voditelj Operativne strukture osnovat će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu Provedbene uredbe programa IPA. Tim će odborom supredsjedati Voditelj Operativne strukture i predstavnik Europske komisije. Članovi tog odbora bit će Nacionalni

	koordinator programa IPA ili njegov/njezin predstavnik, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik, predstavnik Europske komisije, Strateški koordinator za komponente III i IV ili njegov/njezin predstavnik, Voditelj Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik, predstavnici svih tijela koja čine Operativne strukture te predstavnici civilnog društva i socio-ekonomskih partnera. Odbor će uključivati i regionalne i/ili nacionalne organizacije koje imaju mjerodavan interes da doprinesu djelotvornoj provedbi programa o čemu će se dogovor postići na njegovom prvom sastanku.
	Kako bi se osigurao dovoljan broj predstavnika i članova, sastav Sektorskog nadzornog odbora preispituje i proširuje Voditelj Operativne strukture u suglasnosti s Europskom komisijom
Krajnji korisnici	Krajnji korisnici ove mjere su institucije na nacionalnoj razini koje zapošljavanju dužnosnike navedene pod ciljnim skupinama.
Načini odabira i posebni povezani kriteriji	Procjenjivanje i odabir ugovora o pružanju usluga provodi Odbor za odabir ponuda radi odabira izvođača za ugovor o pružanju usluga. Natječaj će biti u skladu s pravilima i propisima EU o javnim nabavama i odborom će predsjedati HZZ kao Provedbeno tijelo. Pojedine aktivnosti tehničke pomoći planirat će se na godišnjoj osnovi za vrijeme trajanja HRD OP.

3.2. Pokazatelji

Poseban cilj	Pokazatelj rezultata	Glavne vrste operacija	Pokazatelj neposrednih rezultata	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Krajnji cilj (2012.)	Učestalost revizije	Izvori podataka
Prioritet 1: Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada								
Mjera 1.1: Podrška u osmišljavanju i provedbi aktivne i preventivne politike tržišta rada								
Razviti regionalni participativni institucionalni okvir za promicanje zapošljavanja	Broj planova za razvoj ljudskih potencijala (koje su pripremila Lokalna partnerstva za zapošljavanje) koje su prihvatile			Broj odluka županijskih tijela	4	21	Svake godine	Izvješća HZZ-a, izvješća županijskih tijela

	županijske skupštine 9							
		Poduzeti lokalne inicijative za zapošljavanje	Broj osnovanih partnerstava za zapošljavanje	Broj	8	21	Svake godine	Podaci HZZ-a dokumenti o sporazumima među partnerima Izvješća o praćenju projekata
		Provesti ankete na tržištu rada Razraditi lokalne strategije za razvoj ljudskih ih potencijala	Broj razvijenih strategija za razvoj ljudskih potencijala	Broj	8	21	Svake godine	Podaci HZZ-a i LPZ-a; Izvješća o praćenju projekata
		Razviti sposobnosti za izradu i artikulaciju projekata u okviru HZZ-a na regionalnoj razini	Broj razvijenih portfelja projekata10	Broj	0	21	Svake godine	Podaci HZZ-a i LPZ-a; Izvješća o praćenju projekata
		Provesti sheme za dodjelu bespovratnih sredstava u skladu s ciljevima strategija za razvoj ljudskih potencijala	Broj osoba koje su primile potporu kroz sheme za dodjelu bespovratnih sredstava	Broj	Trenutno je nemoguće definirati vrijednosti zbog nedostatka statističkih podataka i činjenice da će se ciljne skupine za određene sheme za	Svake druge godine	Izvješća o praćenju projekata; Ocjenjivačka izvješća o radu

					dodjelu bespovratnih sredstava utvrditi nakon razrade strategija za razvoj ljudskih potencijala i prioriteta. Uspostavit će se tijekom prve godine rada i dogovoriti na Sektorskom nadzornom odboru.		

Mjera 1.2: Podrška učinkovitosti i kvaliteti hrvatskih javnih službi nadležnih za zapošljavanje								
Unaprijediti kvalitetu, djelotvornost i učinkovitost Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	Broj zaposlenih u HZZ-u koji su ovlašteni pružati određene vrste usluga klijentima prema vrsti usluge kao rezultat operacija izgradnje sposobnosti i unaprijeđenih poslovnih procesa koji su rezultat mjere			Broj	5	25	Svake godine	HZZ – Baza ljudskih potencijala
		Razvoj sposobnosti stvaranja usklađenog zakonodavnog okvira za pružanje cjeloživotnog profesionalnog	Broj mjera poduzetih za osnivanje centra za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje	Broj	0	3	Svake druge godine	Izvješća o praćenju projekta

		usmjeravanja Osnivanje Nacionalnog foruma za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje Osnivanje modela centra za profesionalno usmjeravanje i njegovo pokusno ispitivanje						
		Jačanje analitičke sposobnosti HZZ-a i MNGORP-a pomoću osposobljavanja	Broj zaposlenih u HZZ-u i MINGORP-u koji su osposobljeni za analitički rad	Broj	2	Barem 10	Svake godine	HZZ – Baza ljudskih potencijala; Izvješća MINGORP-a, Izvješća o praćenju projekata
		Osnivanje tijela u okviru HZZ-a za izobrazbu savjetnika (koji su usmjereni na nezaposlene), savjetodavaca (koji su usmjereni na poslodavce), savjetnika za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje, specijaliziranih savjetnika za skupine u nepovoljnom položaju i stjecanje vještina za druge procese u okviru HZZ-a	Broj trenera za ključne poslovne procese u HZZ-u	Broj	5	35	Svake godine	HZZ– Baza podataka o ljudskim potencijalima
		Potpora izradi i provedbi	Broj ključnih	Broj	3	5	Svake godin	HZZ – baza podataka

		naprednih poslovnih procesa u informacijskom sustavu HZZ-a i informatičkih rješenja prilagođenih korisnicima, uključujući nadogradnju informatičke opreme i programske podrške	poslovnih procesa podržanih informatičkim rješenjima				e	vezana uz poslovne procese
		Stvaranje sustava za kontrolu kvalitete, nadzor, evaluaciju i procjenu potreba za osposobljavanjem za poslovne procese u okviru HZZ-a	Broj ključnih poslovnih procesa opremljenih pokazateljima kontrole kvalitete	Broj	0	5	Svake godine	HZZ

Poseban cilj	Pokazatelj rezultata	Glavne vrste operacija	Pokazatelj neposrednih rezultata	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Krajnji cilj (2012.)	Učestalost revizije	Izvori podataka
Prioritet 2: Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada								
Mjera 2.1: Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju								
Promicati socijalno uključivanje skupina u nepovoljnom položaju njihovim uključivanjem u	Udio skupina u nepovoljnom položaju koje su bile ~~korisnici~~ mjera, a koje ostaju zaposlene godinu dana nakon			%	0 (početna vrijednost za ~~vrstu~~ aktivnosti koje su predviđene	10%	Svake godine	HZZ – baza podataka o ~~aktivnim mjerama~~ zapošljavanja; Izvješća o praćenju

	pronalaženja posla				ovom mjerom)			projekata; Ocjenjivačka izvješća o radu
tržište rada	Broj nezaposlenih osoba u nepovoljnom položaju koje su uključene u nove međuinstitucionalne poslovne procese11 koji promiču socijalno uključivanje u tržište rada			Broj	0	40	Svake godine	Izvješća HZZ-a; Izvješća MHSS-a, Izvješća o nadzoru projekata; Ocjenjivaćka izvješća o radu
		Razvoj novih međuinstitucionalnih i međusektorskih poslovnih procesa za rad sa skupinama u nepovoljnom položaju	Broj novih poslovnih procesa koji za cilj imaju socijalno uključivanje skupina u nepovoljnom položaju	Broj	0	3	Svake godine	Izvješća HZZ-a; Izvješća MZSS-a; Izvješća o praćenju projekata
		Osposobljavanje zaposlenih (osnovno i napredno) u službama za zapošljavanje i socijalnu skrb za rad sa skupinama u nepovoljnom položaju	Broj zaposlenih koji su osposobljeni za rad sa skupinama u nepovoljnom položaju	Broj	24	30	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; HZZ– baza podataka o ljudskim potencijalima; Izvješća MZSS-a;

								izvješća centara za socijalnu skrb
		Izobrazba i prekvalifikacija skupina u nepovoljnom položaju	Broj nezaposlenih osoba u nepovoljnom položaju koje koriste sheme za dodjelu bespovratnih sredstava (podijeljen prema posebnim ciljnim skupinama)	Broj	Vrijednosti je trenutno nemoguće definirati zbog nedostatka statističkih podataka. Utvrdit će se tijekom prve godine rada i dogovoriti na Sektorskom nadzornom odboru.		Svake druge godine	Izvješća HZZ-a; Izvješća MZSS-a; Izvješća o praćenju projekata; Ocjenjivačka izvješća o radu

Mjera 2.2: Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu obrazovanju								
Potpora pristupu obrazovanju za zapošljavanje skupinama u nepovoljnom položaju promicanjem, između ostalog, fleksibilnijeg okvira politika i inovativnijeg pružanja mjerodavnih usluga.	Udio (%) osoba u nepovoljnom položaju (prema uobičajenim skupinama) koje ponovno/po drugi puta imaju pristup ciljanim obrazovnim uslugama i/ili moderniziranim institucijama			%	0	50	Svake godine	MZOŠ, MZSS Izvješća AO-a i ASO-a; izvješća obrazovnih ustanova; Ocjenjivačka izvješća o radu
		Potpora osmišljavan	Broj obrazovnih ustanova na	Bro	0	Barem	Svake	Povremena izvješća

		ju i provedbi obrazovnih programa koji su posebno ciljani na skupine u nepovoljnom položaju (uključujući unaprjeđenje institucija i opreme ako je potrebno).	lokalnoj/regionalnoj razini koje su uključene u razvoj obrazovnih programa Broj pokusnih ispitivanja obrazovnih programa koji su posebno usmjereni na skupine u nepovoljnom položaju	j Broj	0	20 10	godine Svake godine	MZSS-a, MZOŠ-a, AOO-a, ASO-a i statistika; Izvješća o praćenju projekata
			Broj osoba kojima se pruža pomoć u okviru sheme za dodjelu bespovratnih sredstava	Broj	Vrijednosti je trenutno nemoguće definirati zbog nedostatka statističkih podataka. Utvrdit će se tijekom prve godine rada i dogovoriti na Sektorskom nadzornom odboru.		Svake godine	Povremena izvješća MZSS-a, MZOŠ.a, AOO-a, ASO-a; Izvješća o praćenju projekata; Ocjenjivačka izvješća o radu
		Izgradnja sposobnosti obrazovnih stručnjaka za pružanje novih usluga osobama u nepovoljnom položaju, u prvom	Broj obrazovnih stručnjaka koji su sudjelovali u programu osposobljavanja ili su bili korisnici mjere tehničke pomoći	Broj	0	50	Svake godine	Izvješća MZOŠ-a, ASO-a ; Izvješća o praćenju projekata

		redu u sektoru SOO-a						

Poseban cilj	Pokazatelj rezultata	Glavne vrste operacija	Pokazatelj neposrednih rezultata	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Krajnji cilj (2012.)	Učestalost revizije	Izvori podataka
Prioritet 3: Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti								
Mjera 3.1: Daljnji razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira								
Jačati ulaganja u ljudski kapital u Hrvatskoj i promicati veću zapošljivost pomažući razvoj i provedbu usklađene politike za razvoj ljudskih potencijala i nacionalnog kvalifikacijskog okvira i povećati sveukupnu relevantnost tržišta rada uključujući učinkovitost i kvalitetu sustava obrazovanja i	Udio (%) studenata u SOO-u /institucijama za visokoškolsko obrazovanje (prema uobičajenim razinama HKO-a) u pilot institucijama koji su prošli bilo koju vrstu obrazovanja/osposobljavanja koja se temelji na revidiranom HKO-u, moderniziranim nastavnim programima i mehanizmima			%	0 (početna vrijednost za vrstu aktivnosti koja je predviđena u okviru mjere)	30	Svake druge godine	Izvješća MZOŠ-a, AZVO-a, ASO-a, statistika DZS-a; Ocjenjivačka izvješća o radu

osposobljavanja								
		Uspostava posebnog nacionalnog centra za EKO Potpora uvođenju sustavnog postupka ocjenjivanja HKO-a od strane stručnjaka Provedba pokusnog ispitivanja određenih elemenata HKO-a Daljnja unaprjeđenja u postupku konzultacija o HKO-u i uvođenja HKO-a i s tim povezane kampanje za podizanje svijesti/izgradnju sposobnosti	Broj mjera poduzetih kako bi se osigurala provedba HKO-a	Broj	0	4	Svake druge godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća MZOŠ-a, Odbora za HKO
		Ciljana potpora trajnom razvoju Sektorskih vijeća za SOO,	Broj profesionalnih standarda i kvalifikacija/ okvirnih nastavnih programa	Broj	20 (očekuje se do 20. travnja 2008.)	70	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća

		metodologiji za razvoj kvalifikacija i okvirnih nastavnih programa	koji su razvijeni do određenog standarda					ASO-a; izvješća radnih skupina za razvoj nastavnih programa
		Potpora osmišljavanju i provedbi »Fonda za inovacije u SOO-u« Pokusno ispitivanje Fonda za inovacije u SOO-u	Broj pilot strukovnih škola modela koje primaju potpore iz Pilot fonda za inovacije u SOO-u koji je utemeljen na osnovu Strategije za inovacije u SOO-u.	Broj	0	Barem 20	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća ASO-a; Izvješća strukovnih škola
		Potpora institucionalnom razvoju i razvoju politika u području kontrole kvalitete SOO-a	Broj strukovnih škola koje provode pokusno testiranje samoocjenjivanja na mikrorazini	Broj	0	Barem 20	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća ASO-a; Izvješća strukovnih škola
		Daljnja izgradnja sposobnosti zaposlenih u srednjim strukovnim školama i drugih ključnih praktičara i dionika u području kontrole	Postotak zaposlenih i praktičara koji sudjeluju u izgradnji sposobnosti u ukupnom broj zaposlenih	%	0	Barem 20	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća ASO-a; Izvješća strukovnih škola

		kvalitete						
		Daljnja unaprjeđenja Informacijskog sustava za upravljanje strukovnim obrazovanjem (VETIS) i sustavne razmjene iskustava i informacija o kontroli kvalitete SOO-a.	Broj novih modula koji su razvijeni u okviru VETIS-a	Broj	12	Barem 7	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća ASO-a
Mjera 3.2: Jačanje sustava obrazovanja odraslih								
Unaprijediti vještine i sposobnosti odraslih i tako im omogućiti aktivnije sudjelovanje na tržištu rada	Broj nezaposlenih odraslih osoba i drugih ciljnih skupina na lokalnoj razini koji su upisani u nove/modernizirane programe za obrazovanje odraslih			Broj	Vrijednosti je trenutno nemoguće definirati zbog nedostatka statističkih podataka. Utvrdit će se tijekom prve godine rada i dogovoriti na Sektorskom nadzornom odboru .	Svake druge godine		Izvješća MZOŠ-a i ASO-a; statistika DZS-a, Ocjenjivačka izvješća o radu

		Razvoj institucionalnog okvira za lokalne centre/tijela za poduzetničke i druge vještine	Utvrđen niz kriterija za odabir institucija na lokalnoj razini	Broj	0	1	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća AOO-a; Ocjenjivačka izvješća o radu
		Izgradnja osnovnih sposobnosti odabranih lokalnih centara/institucija	Broj osmišljenih i provedenih modula za osposobljavanje predavača	Broj	0	Barem 4	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća AOO-a;
		Nabava opreme za odabrane lokalne centre/institucije	Nabavljena i instalirana oprema za osposobljavanje.	Broj	0	Barem 15	Svake drugе godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća AOO-a;
		Sveobuhvatni razvoj programa za razvoj osnovnih sposobnosti u skladu s Referentnim okvirom EU-a za ključne sposobnosti	Broj razvijenih novih/modernizi ranih programa za razvoj osnovnih vještina	Broj	0	Barem 10	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća AOO-a;, MZOŠ-a; Ocjenjivačka izvješća o radu
Mjera 3.3: Jačanje institucija odgovornih za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te njihovih partnera								
Podržati razvoj sposobnosti hrvatskih državnih ustanova i mjerodavnih nevladinih partnera u području	Udio (%) zaposlenika i vanjskih stručnjaka/suradnika hrvatske javne ustanove i drugih ustanova koji su uspješno pohađali posebne			% Broj	0 0	Barem 20 Barem 14	Svake godine Svake godine	Izvješća MZOŠ-a, ASO-a, AOO-a Izvješća o praćenju projekata; Izvješća ASO-a i AOO-a

strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te obrazovanja odraslih	aktivnosti za izgradnju sposobnosti i koji su ovlašteni pružati odgovarajuću potporu tekućoj reformi SOO-a i sustava obrazovanja odraslih							
	Broj posebnih skupina (barem 10 zaposlenih u ASO-u/drugim ključnim institucijama po svakoj aktivnosti) koji su uključeni u prilagođene programe osposobljavanja i drugu vrstu tehničke pomoći u određenim područjima SOO-a/obrazovanja odraslih i općenitom razvoju ASO-a							
		Preispitivanje sadašnjih odgovornosti ASO-a/AOO-a i posebnih preporuka koje odražavaju sve veće zahtjeve hrvatskog sustava SOO-a/OO-a Potpora	Broj mjera koje su poduzete kako bi se osigurala daljnja izgradnja sposobnosti u mjerodavnim institucijama	Broj	Vrijednosti je trenutno nemoguće definirati. Utvrdit će se u tijeku provedbe OP-a kroz evaluaciju.	Svake druge godine	Izvješća o praćenju projekata; Ocjenjivačka izvješća o radu

		ASO-u i AOO-u u aktivnostima organizacije i upravljanja i u osmišljavanju i pripremi priručnika, operativnih postupaka, smjernica, kontrolnih lista i predložaka						
		Razrada srednjoročnih planova za ASO-vu funkciju istraživanja i analize	Pripremljen srednjoročni plan za ASO-vu funkciju istraživanja i analize	Broj	0	1	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća ASO-a
		Razrada programa međunarodnog partnerstva i Akcijskog plana za: planiranje unutarnjeg razvoja, odlučivanje, cjelokupno upravljanje SOO-om, pripremu i sufinanciranje projekata, itd.	Pripremljen program međunarodnog partnerstva i Akcijski plan	Broj	0	1	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća ASO-a
		Uspostava sustava izobrazbe za zaposlenike ASO-a/AOO-a i mjerodavnih zaposlenika drugih	Pripremljen plan izobrazbe Broj osposobljenih osoba	Broj Broj	0 0	1 14	Svake godine	Izvješća o praćenju projekata; Izvješća ASO-a i AOO-a

		ključnih institucija							

Poseban cilj	Pokazatelj rezultata	Glavne vrste operacija	Pokazatelj neposrednih rezultata	Jedinica mjere	Početna vrijednost	Krajnji cilj (2012.)	Učestalost revizije	Izvori podataka
Prioritet 4: Tehnička pomoć								
Mjera 4.1: Priprema projekta								
Pripremiti listu projekata za sve operacije i mjere i osigurati da je dovoljan broj projekata potpuno sazrio i spreman za dostavu Odboru za odabir projekata tijekom trajanja programa.	Broj sazrjelih projekata koji su spremni za ugovaranje			Broj	0	Barem 20	Svake druge godine	Izvješća o praćenju projekata: Izvješća Sektorskog nadzornog odbora
		Potpora krajnjim korisnicima u pripremi natječajne dokumentacije za ugovore o pružanju usluga i nabavi	Broj pripremljenih setova natječajne dokumentacije	Broj	0	Barem 8	Svake druge godine	Izvješća o praćenju projekata
		Potpora	Broj	Broj	0	Bare	Svake	Izvješća

		provedbenim tijelima u pripremi smjernica za potencijale tražitelje pomoći	pripremljenih smjernica			m 5	druge godine	o praćenju projekata
		Potpora potencijalnim tražiteljima bespovratnih sredstava u pripremi prijava	Broj potencijalnih tražitelja pomoći koji primaju potporu iz tehničke pomoći	Broj	0	Barem 40	Svake druge godine	Izvješća o praćenju projekata
Mjera 4.2: Upravljanje OP-om i izgradnja sposobnosti								
Osigurati učinkovito i djelotvorno upravljanje OP-om i razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju pomoći iz komponente IV programa IPA	Kvaliteta upravljanja OP-om (sustava nadzora, sustava financijske kontrole, sustava za odabir projekata i sustava evaluacije)			Kriteriji i jedinice za mjerenje napretka i upravljanja OP-om utvrdit će Upravljački odbor za evaluaciju			Svake godine	Ocjenjivačka izvješća o radu
		Potpora hrvatskom upravljanju OP-om vezano uz bilo koji vid upravljanja, nadzora, evaluacije i kontrole, uključujući upravljanje shemama za dodjelu bespovratnih sredstava i javnim	Broj zaposlenih u upravljanju OP-om koji su uključeni u operacije za izgradnju sposobnosti	Broj	0	Barem 10	Svake druge godine	Izvješća o praćenju projekata

		nabavama; Potpora hrvatskoj upravi OP-om u razradi sektorskih studija i master planova						
		Priprema i provedba aktivnosti informiranja i promidžbe	Broj organiziranih informativnih događanja	Broj	0	Barem 10	Svake druge godine	Izvješća o praćenju projekata
		Potpora (uključujući savjete i izobrazbu) socijalnim i gospodarskim partnerima, korisnicima i civilnom društvu za razvoj i provedbu mjera (uključujući sheme za dodjelu bespovratnih sredstava) u određenim sektorima	Broj osoba uključenih u operacije izobrazbe ili tehničke pomoći	Broj	0	Barem 20	Svake druge godine	Izvješća o praćenju projekata

3.3 Horizontalna pitanja

3.3.1 Ravnopravnost spolova i sprječavanje diskriminacije

U rujnu 2006. hrvatska je Vlada donijela Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova 2006. – 2010. (Narodne novine, br. 114/06). Pravna osnova za donošenje Nacionalne politike za ravnopravnost spolova u hrvatsko je zakonodavstvo uvedena stupanjem na snagu Zakona o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, br. 116/03), prema kojemu ravnopravnost spolova znači da su muškarci i žene ravnopravno zastupljeni na svim poljima javnog i privatnog života, da imaju isti status, jednake mogućnosti da ostvare sva prava te jednaku korist od ostvarenih rezultata. Ciljevi ove politike, koji su posebno bitni za Komponente III i IV programa IPA, obuhvaćaju smanjenje nezaposlenosti žena i uklanjanje diskriminacije,

promicanje ženskog poduzetništva, te dosljednije provođenje mjerodavnih zakona iz područja radnog prava. Ona također jača i promiče mjere koje podržavaju usklađivanje profesionalnih i obiteljskih obveza.

Primjena načela ravnopravnosti spolova i sprječavanja diskriminacije na temelju spolne ili rasne pripadnosti, etničkog podrijetla, vjeroispovijesti ili uvjerenja, povreda, dobi ili spolne orijentacije kao i mogućnost sudjelovanja osoba s invaliditetom u definiranju i odabiru operacija obavezni su sastavni dio politika i prakse Europske unije.

Tijekom programiranja, provedbe i evaluacije Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala (HRD OP) poštivat će se načela jednakih mogućnosti i nediskriminacije spolova i manjina. To će se osobito odraziti na pokazatelje nadzora i prikupljanje podataka te na provedbene postupke provedbe i smjernice.

Države članice i Komisija osigurat će promicanje ravnopravnosti muškaraca i žena i integraciju perspektive spola kroz različite faze provedbe fondova.

Države članice i Komisija osigurat će i odgovarajući pristup financijskim sredstvima. Dostupnost sredstava osobama s invaliditetom bit će jedan od kriterija o kojima treba voditi računa prilikom definiranja operacija koje sufinanciraju Fondovi koje treba uzeti u obzir u različitim fazama provedbe.

Dostupnost za osobe s invaliditetom bit će jedan od kriterija o kojima treba voditi računa prilikom definiranja operacija koje će se financirati iz fondova i tijekom različitih faza provedbe.

Budući da će program IPA pripremiti Hrvatsku za strukturne fondove (posebno Europski socijalni fond), Operativni program za razvoj ljudskih potencijala (HRD OP) izrađen je i provodit će se u skladu s člankom 16. Uredbe o Europskom socijalnom fondu, koja navodi da tijekom različitih faza provedbe moraju biti poduzeti odgovarajući koraci u cilju sprječavanja diskriminacije na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjeroispovijesti ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije. Posebice u odnosu na ravnopravnost spolova, pristup uvođenja politike ravnopravnosti spolova kombinirat će se s posebnim aktivnostima u cilju unaprjeđenja održivog sudjelovanja i napretka žena u zapošljavanju (u okviru Prioriteta 2).

Kako bi se osiguralo poštivanje ovih načela na svim razinama provedbe, usvojit će se sljedeći postupci:

Osigurat će se sudjelovanje predstavnika Ureda za ravnopravnost spolova te Ureda za ljudska prava Vlade RH u radu Sektorskog nadzornog odbora u svrhu praćenja provedbe načela ravnopravnosti spolova i nediskriminacije;

Zahtjev za osiguravanjem i dokazivanjem primjene ravnopravnosti spolova i nediskriminacije u postupku provedbe programa IPA uključit će se kako u informativne i propagandne kampanje tako i u materijale vezane uz javne natječaje i pozive na dostavu prijedloga projekata;

Od tražitelja pomoći iz programa IPA očekivat će se da pokažu na koji način njihov projekt promiče jednake mogućnosti ili na neki drugi način rješava pitanje potencijalne spolne

pristranosti (npr. pružanjem na tržištu rada informacija usmjerenih na različite spolove i napore projekta da se prevladaju prepreke ravnopravnosti);

Implikacije vezane uz ravnopravnost spolova i nediskriminaciju uzimat će se u obzir tijekom postupka ocjene projekta te prilikom donošenja kriterija za odabir;

Zahtjev za poštivanjem načela jednakih mogućnosti i nediskriminacije tijekom provedbe projekta ugradit će se u ugovore sklopljene s korisnicima pomoći, te će se provjeravati u okviru internih kontrola i neovisnih postupaka revizije;

Pokazatelji vezani uz neposredne rezultate i rezultate projekata raščlanjivat će se po spolu ako je potrebno, u svrhu nadzora projekta i programa, kako je utvrđeno u odjeljku 3.2[38] ;

Godišnja izvješća o provedbi Operativnog programa sadržavat će komentare o aktivnostima vezanim uz jednake mogućnosti;

Ondje gdje je to bitno, učinak Operativnog programa na ravnopravnost spolova promatrat će se kao dio njegove evaluacije.

Operativna struktura osigurat će da su sve operacije koje se sufinanciraju iz programa IPA usklađene s politikom jednakih mogućnosti i zakonodavstvom Zajednice te da im doprinose.

3.3.2 Održivi razvoj i zaštita okoliša

Ovaj Operativni program ne sadrži konkretne mjere vezane uz zaštitu okoliša. No, kako bi se osiguralo da se tijekom upravljanja programom i tijekom njegove provedbe poštuju načela održivog razvoja i zaštite okoliša, usvojit će se sljedeći postupci:

Zahtjev za promicanjem zaštite okoliša i održivog razvoja u postupku provedbe programa IPA ugradit će se kako u informativne i propagandne kampanje tako i u materijale vezane uz javne natječaje i pozive na dostavu prijedloga projekata;

Od tražitelja pomoći iz programa IPA očekuje se da dokažu da njihov projekt nije štetan za okoliš, da potvrde da neće imati nikakav utjecaj na okoliš, i/ili da predoče na koji će način projekt pozitivno doprinijeti održivom razvoju; ovi će se čimbenici uzeti u obzir tijekom postupka ocjene projekta i pri donošenju kriterija za odabir; po potrebi; ondje gdje je to potrebno, projekti bi trebali biti usklađeni s normama Procjene utjecaja na okoliš EU-a.

Moguće posljedice procjene utjecaja na okoliš tijekom faze odabira projekta bit će ugrađene u ugovore sklopljene s korisnicima pomoći, te će se provjeravati u okviru internih kontrola i neovisnih postupaka revizije;

Godišnja izvješća o provedbi Operativnog programa sadržavat će komentare o aktivnostima vezanim uz zaštitu okoliša i održivi razvoj;

Učinak Operativnog programa na zaštitu okoliša i održivi razvoj promatrat će se kao dio njegove evaluacije.

Sve potrebne postupke vezane uz procjenu utjecaja na okoliš provodit će Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG) ili nadležna lokalna tijela. U provedbi

postupka procjene utjecaja na okoliš koristit će se postojeće institucionalne strukture, a zatražit će se i tehnička pomoć za jačanje profesionalne sposobnosti.

Republika Hrvatska provodi procjene utjecaja na okoliš za pojedinačne projekte od 1984. kada je taj postupak definiran u Zakonu o prostornom planiranju i uređivanju prostora. Od 1994., kada je donesen Zakon o zaštiti okoliša (NN 94/1994, 128/1999), postupak procjene utjecaja na okoliš uređuje ovaj Zakon i njegovi provedbeni propisi. Provedbeni propis koji je na snazi je Pravilnik o procjeni utjecaja na okoliš (NN 59/00, 136/2004, 85/2006). U zakon i pravilnik ugrađena je većina zahtjeva iz Direktive Vijeća 85/337/EEZ od 27. lipnja 1985. o procjeni učinka nekih javnih i privatnih projekata na okoliš izmijenjena i dopunjena Direktivama 97/11/EEZ i 2003/35/EZ, vezano uz: uspostavu nadležnih tijela, procjenu učinka na okoliš u prekograničnom kontekstu, opis postupka procjene učinka na okoliš te procjenu izravnih i neizravnih učinaka.

Prenošenje preostalih odredaba Direktive u hrvatsko zakonodavstvo osigurat će se donošenjem novog Zakona o zaštiti okoliša u drugoj polovici 2007. te donošenjem provedbenih propisa o procjeni utjecaja na okoliš. U tom se smislu provodi projekt u okviru programa CARDS 2003. »Procjena utjecaja na okoliš – Smjernice i obuka«. Projekt je započeo u srpnju 2005. i nedavno je proveden. Ovaj je projekt pomogao u prenošenju Direktive Vijeća 85/337/EEZ, kao i u jačanju administrativne sposobnosti državnih službenika koji se bave procjenom utjecaja na okoliš na nacionalnoj i županijskoj razini, te u promicanju sudjelovanja javnosti u postupku procjene utjecaja na okoliš. Vjerojatno će i dalje postojati potreba za aktivnostima vezanim uz jačanje sposobnosti.

Donošenjem novog Zakona o zaštiti okoliša i njegovih posebnih podzakonskih propisa prenijet će se:

– odredbe Direktive 2001/42/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka pojedinih planova i programa na okoliš,

– odredbe Direktive Vijeća 96/61/EZ od 24. rujna 1996. o integriranom sprečavanju i kontroli onečišćenja.

Povrh toga, predviđa se i prenošenje Direktive 2004/35/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o ekološkoj odgovornosti u odnosu na sprječavanje i otklanjanjE štete u okolišu. Priznata načela zaštite okoliša, uključujući također i načelo »zagađivač plaća« u Hrvatskoj su već na snazi.

3.4 Komplementarnost s ostalim oblicima pomoći

3.4.1 Prethodna i planirana pomoć Europske unije

Programiranje pomoći iz projekta IPA uzima u obzir iskustva s prethodnom pomoći EU-a u području razvoja ljudskih potencijala i socijalnog uključivanja. Pažnja se također usmjerava na potrebu da se pomoć iz programa IPA koordinira s intervencijama koje financiraju međunarodne financijske institucije i međunarodni donatori.

Kao sastavni dio pregleda svih prijašnjih i planiranih projekata pomoći EU-a, procijenit će se sve mjere i njihove sastavne aktivnosti u okviru ovog Operativnog programa u onoj mjeri u kojoj je to moguće kako bi se izbjeglo preklapanje s takvom pomoći.

Općenito, pomoć EU-a Hrvatskoj razvila se iz poslijeratne humanitarne pomoći i pomoći za obnovu (u kasnim devedesetima) preko potpore za stabilizaciju i pridruživanje (program CARDS) do korištenja tri pretpristupna programa (Phare, ISPA i SAPARD) za 2005. i 2006. No ipak ostaje činjenica da je veliki dio pomoći Europske unije Hrvatskoj usmjeren na ublažavanje posljedica rata i da je tek relativno nedavno pažnja preusmjerena na razvoj sposobnosti javne uprave bilo na nacionalnoj ili na lokalnoj razini.

Pomoć Europske unije na ovom području do sada je bila usmjerena na tri skupine pitanja: razvoj politike, institucionalnu reformu i izgradnju sposobnosti te pripremu za upravljanje Europskim socijalnim fondom pomoću iskustva stečenog sa shemama za dodjelu bespovratnih sredstava.

U području zapošljavanja projekti su usmjereni na jačanje administrativne sposobnosti kako na nacionalnoj tako i na lokalnoj razini, kao i na pripremanje uprave za djelotvornu apsorpciju buduće pomoći iz Europskog socijalnog fonda, ali do određene razine.

Projekt u okviru programa CARDS 2001. »Restrukturiranje tržišta rada« započet sredinom 2003. dovršen je krajem 2005. Ovim je programom postignuto sljedeće:

U četiri županije provedeno je istraživanje tržišta rada, a na temelju dobivenih rezultata kasnije je provedena Studija tržišta rada za ove četiri županije.

Izrađena je strategija za Usluge profesionalnog usmjeravanja; osposobljeno je 12 savjetnika iz Odsjeka za profesionalno usmjeravanje da dalje osposobe one osobe u školama i samom HZZ-u koje učenicima pružaju usluge informiranja i savjetovanja o mogućnostima koje im se pružaju na tržištu rada.

Osposobljeno je 26 savjetnika iz HZZ-a za pružanje usluga osobama s invaliditetom i teže zapošljivim osobama.

Uspostavljen je program CASCAiD kako bi se unaprijedio sustav profesionalnog usmjeravanja.

Kupljena je i instalirana računalna oprema u Središnjoj i područnim službama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, a Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa ustupljeno je 36 računala za potrebe programa CASCAiD.

Fond za razvoj i zapošljavanje i Europska komisija potpisali su ugovor o donaciji od 1,500,000 eura za financiranje centara za mobilnost.

Osnovano je 7 centara za mobilnost u svrhu pružanja usluga radnicima zaposlenim u poduzećima koja prolaze kroz proces restrukturiranja. Također su osposobljeni i savjetnici za obavljanje tih poslova.

Jedna od lekcija koje su naučene tijekom ovog projekta odnosila se na složenost preduvjeta koje je potrebno ispuniti kako bi se uspostavili centri za mobilnost.

U okviru projekata CARDS 2002 i CARDS 2004 »Lokalna partnerstva za zapošljavanje«, osam je županija primilo tehničku pomoć za uspostavu lokalnih partnerstava za zapošljavanje,

te su razvile strategije razvoja ljudskih potencijala na razini županije, uspostavile prateći institucionalni sustav te izradile listu projekata.

Uspostavljena su četiri Regionalna vijeća za tržište rada i četiri tematske radne skupine za Razvoj ljudskih potencijala. Planira se da će županije u kojima su smještene primiti bespovratna sredstva za promicanje pristupa zapošljavanju (uključujući i samozapošljavanje) na lokalnim tržištima rada.

Projekt CARDS 2002 svi su dionici smatrali uspješnim osim što nije bilo odmah dostupnih shema za dodjelu bespovratnih sredstava. U tom je smislu projekt CARDS 2004 bio uspješniji, no još uvijek se trebaju razmotriti održivost sklopljenog partnerstva te činjenica da je županijska razina možda preniska baza za izradu djelotvorne strategije zapošljavanja; suradnja između županija kako bi se izradila strategija za više županija (na razini NUTS II ili nižoj) također zavrjeđuje pozornost. U svakom slučaju, na temelju iskustva stečenog u ova dva projekta lokalna partnerstva treba sklopiti i u preostalih 13 hrvatskih županija.

Očekuje se da će projekt u okviru CARDS-a 2003 »Decentralizacija i reorganizacija Hrvatskog zavoda za zapošljavanje« unaprijediti regionalne i lokalne sposobnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje promicanjem vještina, tehničkog znanja i iskustva nužnog za decentralizirane aktivnosti HZZ-a, što će rezultirati izravnijim uključivanjem u lokalne razvojne potrebe i inicijative. Nakon završetka projekta trebalo bi ocijeniti njegove neposredne rezultate i učinak kako bi se mogli izvući zaključci u vezi s daljnjom decentralizacijom HZZ-a. Istovremeno, uzimat će se u obzir i modernizacija HZZ-a koja je u tijeku uz pomoć sredstava iz ovog Operativnog programa.

Nedavno je započeo projekt u okviru programa PHARE 2005 »Aktivne mjere za zapošljavanje skupina kojima prijeti socijalna isključenost«. Cilj je ovog projekta nezaposlenim osobama kojima prijeti socijalna isključenost olakšati pristup tržištu rada služeći se aktivnim politikama koje su prilagođene njihovim potrebama. Od ovog se projekta očekuju sljedeći rezultati čija će se komplementarnost i sinergija s ovim Operativnim programom strogo nadzirati:

• Dubinska analiza postojećih poticajnih mjera zapošljavanja;

• Izrada novog niza mjera koje će se, po potrebi, nadograditi na prethodne te njihova naknadna evaluacija;

• U kontekstu procesa ranije spomenute modernizacije koja je trenutno u tijeku, veće profesionalne sposobnosti HZZ-a u izradi i provođenju aktivnih politika zapošljavanja;

• Viša razina zapošljivosti društvenih skupina kojima prijeti socijalna isključenost.

Reforma sektora strukovnog obrazovanja i osposobljavanja bila je jedan od primarnih ciljeva programa CARDS. Proces modernizacije sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Hrvatskoj primao je stalnu tehničku pomoć. Uz pomoć iz programa CARDS 2002 'Strukovno obrazovanje i osposobljavanje: program modernizacije i izgradnje institucija' izrađeni su strategija za taj sektor te prijedlog sadržaja zakona vezanih uz strukovno obrazovanje i osposobljavanje.

Shema za dodjelu bespovratnih sredstava koja je pokrenuta u okviru tog istog programa te provedena u okviru projekta CARDS 2003 za strukovno obrazovanje i osposobljavanje ima za cilj poboljšati kvalitetu strukovnog obrazovanja i usavršavanja u Hrvatskoj te njegovu usklađenost s potrebama na tržištu rada razvojem inicijativa utemeljenih na partnerstvu i usmjerenih na podizanje razine kvalitete i usklađenosti s potrebama pojedinaca i tržišta rada. Shema za dodjelu bespovratnih sredstava u okviru projekta CARDS 2003 bila je uspješna s obzirom na broj primljenih prijava, no pristup centara izvrsnosti' nije proveden onako kako je izvorno zamišljen. Međutim, ovom će se konceptu, kao i široj reformi sektora strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, posvetiti daljnja pozornost u kontekstu budućeg razvoja, kako u okviru komponente IV tako i u okviru buduće pomoći iz Europskog socijalnog fonda.

Ti projekti u okviru programa CARDS također potiču razvoj Sektorskih vijeća i izradu novih programa za stjecanje kvalifikacija i obrazovanje. Program CARDS također će pružiti pomoć u razvoju suvremenog i fleksibilnog koncepta obrazovanja odraslih u Hrvatskoj usklađenog s novim zahtjevima tržišta rada, pristupom cjeloživotnog učenja i primjerima najbolje prakse u EU.

Što se tiče područja socijalne uključenosti, intervencije u okviru programa Phare poticat će puno sudjelovanje Roma i ostalih manjina u gospodarskom, obrazovnom, kulturnom i socijalnom životu hrvatskog društva.

Projekt u okviru programa CARDS 2002 za potporu Pružanju socijalnih usluga od strane neprofitnog sektora završen je 2006. To je bila prva značajna potpora partnerstvu s nevladinim sektorom u pružanju socijalnih usluga. Glavni rezultati bili su tehnička pomoć Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva, resornim ministarstvima i krajnjim korisnicima, kao i provedba Sheme za dodjelu bespovratnih sredstava. Predano je 105 prijedloga projekata, izabrano njih deset, a dovršeno devet.

Projekt iz programa CARDS 2003 koji podupire Pružanje socijalnih usluga od strane neprofitnog sektora i dalje podupire inovativne sposobnosti nevladinih udruga u ovom području, a još je jedan takav projekt u tijeku u okviru programa CARDS 2004.

Program CARDS u sektoru visokog obrazovanja usmjeren je na usklađivanje zakonodavstva i jačanje administrativnih sposobnosti državnih upravnih tijela nadležnih za provedbu usklađenog zakonodavstva. Ovo se prije svega odnosi na pitanja akreditacije i kontrole kvalitete ustanova za visoko obrazovanje, s ciljem uklanjanja prepreka mobilnosti studenata i stvaranja fleksibilnog tržišta rada.

Putem programa TEMPUS hrvatske su vlasti i sveučilišta stekla iskustvo u upravljanju shemama za dodjelu bespovratnih sredstava u području visokog obrazovanja. Nacionalni ured za Tempus smješten je u okviru Agencije za znanost i visoko obrazovanje i odgovoran je za koordiniranje provedbe programa TEMPUS; iskustvo u upravljanju shemama za dodjelu bespovratnih sredstava ostaje u okviru raznih sveučilišta koja su glavni korisnici programa TEMPUS.

Putem projekata navedenih u donjoj tablici administrativne su sposobnosti unaprijeđene do te mjere da pružaju određeni temelj za upravljanje, provedbu, reviziju i kontrolu budućih mjera sličnih mjerama Europskog socijalnog fonda. Međutim, pomoć još uvijek nije usmjerena na brojna područja (kao što su zaštita zdravlja i sigurnosti na radu, nediskriminacija, socijalni dijalog i politika ravnopravnosti spolova).

Projekti u Hrvatskoj koje financira EU (2001.-2006.) važni za Operativni program za razvoj ljudskih potencijala.

Program/godina	Naslov projekta	Status
CARDS 2001	Ljudski potencijali – Strukovno obrazovanje i osposobljavanje	završen
CARDS 2001	Restrukturiranje tržišta rada	završen
CARDS 2002	Strukovno obrazovanje i osposobljavanje: modernizacija i izgradnja institucija	završen
CARDS 2002	Pružanje socijalnih usluga od neprofitnog sektora	završen
CARDS 2002	Lokalno partnerstvo za zapošljavanje	završen
CARDS 2002	Mobilnost u visokom obrazovanju: politike i propisi za priznavanje diploma	završen
CARDS 2003	Pomoć nacionalnom razvojnom planiranju	u tijeku
CARDS 2003	Poboljšavanje škola za strukovno obrazovanje i osposobljavanje-ustrojavanje centara izvrsnosti	u tijeku
CARDS 2003	Pružanje socijalnih usluga od neprofitnog sektora	u tijeku
CARDS 2003	Decentralizacija i reorganizacija Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	u tijeku
CARDS 2003	Jačanje Agencije za znanost i visoko obrazovanje u njezinoj ulozi kontrole kvalitete i razvoj pratećeg informacijskog sustava	u tijeku
CARDS regionalni 2003	Projekt pomoći socijalnim institucijama	u tijeku
CARDS 2004	Obrazovanje odraslih	planira se
CARDS 2004	Pružanje socijalnih usluga od neprofitnog sektora	u tijeku
CARDS 2004	Lokalno partnerstvo za zapošljavanje – 2. faza	u tijeku
Phare 2005:	Aktivne mjere za zapošljavanja skupina kojima prijeti socijalna isključenost	u tijeku
Phare 2005	Projekt potpore Romima	planira se
Phare 2006	Projekt potpore Romima	planira se
Phare 2006	Izgradnja institucija za sve elemente struktura programa IPA/SF – nastavak prvog gore navedenog projekta u okviru programa CARDS 2003	planira se
Phare 2006	Priprema liste projekata za program IPA	planira se

3.4.2 Načela koja uređuju komplementarnost s komponentom I programa IPA

Pomoć iz komponente I može se koristiti za jačanje institucionalnih sposobnosti i financiranje pripreme za upravljanje i provedbu budućeg Europskog socijalnog fonda, ali samo u mjeri u kojoj to područje nije već pokriveno sredstvima iz komponente IV (u okviru koje je u Provedbenoj uredbi programa IPA ova aktivnost izričito navedena kao poželjna).

S obzirom na raznolikost i opseg zahtjeva postavljenih pred komponentu I, nije predviđena njena široka uporaba u svrhu potpore pripremama za upravljanje pomoći iz Europskog socijalnog fonda, uz mogući izuzetak »twinning« projekata koji su predviđeni ili na razini komponente IV ili zajedno s komponentom III i širim rješenjima programa IPA. U svakom slučaju, predviđeno je da komponenta I značajno doprinese poboljšanju djelotvornosti javne uprave općenito što će pozitivno djelovati na tijek Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala i pripreme za upravljanje Europskim socijalnim fondom kroz pomoć koja se pruža u okviru komponente IV.

Prema tome, komponenta I može u različitoj mjeri doprinijeti financiranju povezanih aktivnosti poput:

• modernizacije redovnog obrazovnog sustava i jačanja administrativne sposobnosti u tom području;

• nadogradnja zakonodavstva vezanog uz zaštitu zdravlja i sigurnost na radu te njegova provedba kao i provedba radnog prava općenito;

• usklađivanje s pravnom stečevinom Zajednice u području pitanja radnog prava i nediskriminacije kao i pitanja ravnopravnosti spolova.

3.4.3 Komplementarnost s Operativnim programom za regionalnu konkurentnost

Operativni program za regionalnu konkurentnost uključuje sljedeća dva operativna Prioriteta:

• unaprjeđenje razvojnog potencijala regija koje zaostaju u razvoju

• jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

Operativni program za razvoj ljudskih potencijala sadrži tri operativna prioriteta:

• Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada

• Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada

• Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti

Očito je da će provedba mjera u okviru Prioriteta OP-a za regionalnu konkurentnosti povećati mogućnosti za ostvarivanje djelotvornijeg tržišta rada dok će mjere provedene u okviru ovog Operativnog programa doprinijeti razvoju usklađenijeg i konkurentnijeg hrvatskog gospodarstva.

U kontekstu razvoja komplementarnosti između oba OP-a, kombinacija prijedloga iz dolje prikazane tablice trebala bi imati neto učinak jačanja kohezije i konkurentnosti. Dok će se svi takvi prijedlozi ocjenjivati u smislu odgovarajućih mehanizama provedbe, njihovo

prihvaćanje i provedba bit će utvrđeni na razini pojedinačnih poduzetih aktivnosti, uključujući primjenu odgovarajućih kriterija za odabir projekata koji odražavaju ciljeve oba OP-a.

U kontekstu postizanja veće komplementarnosti, određeni neizravni učinci isto će doprinijeti postizanju tog cilja. Opće jačanje kohezije i konkurentnosti trebalo bi promicati sve veću i održivu potražnju za odgovarajuće kvalificiranom radnom snagom u skladu s prioritetima 1 i 3 ovog Operativnog programa. Istovremeno, rezultati koji proizlaze iz Prioriteta 2 (Jačanje socijalnog uključivanja osoba kojima je otežan pristup tržištu rada) doprinose posizanju tog cilja iako je njihov učinak manje neposredan.

Prioritet	Komplementarnost RC OP-a/HRD OP-a
Prioritet 1(HRD OP) Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada	Mjera 1 usredotočit će se na uspostavljanje Lokalnih partnerstava za zapošljavanje (LPZ) u svakoj hrvatskoj županiji. Osim toga, budući da je prvih osam LPZ-a već osnovano u područjima koja zaostaju u razvoju, u tim će se područjima promicati i partnerstva među županijama. Pilot centar za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje osnovat će se u okviru Mjere 2 i smjestiti u području koje zaostaje u razvoju, uz Lokalni centar za MSP koji će se uključiti kao partner. Ujedno će aktivnosti horizontalnije prirode uključivati posebne kriterije za odabir koji će uzimati u obzir regionalne razlike.
Prioritet 2 (HRD OP) Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada	Za obje Mjere predložene u okviru Prioriteta 2 (Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju i obrazovanju) razvit će se nove aktivnosti koje će se posebno usredotočiti na regionalne razlike, a podupirat će ih horizontalnije aktivnosti koje će se uključiti putem posebnih kriterija za odabir.
Prioritet 3 (HRD OP) Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti	U okviru Mjere 1 (*Daljnji razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira*) razvoj početnih nastavnih programa uključivat će discipline povezane13 s informacijskom tehnologijom i biotehnologijom i predstavnike projekta ICT klastera i projekta biotehnološkog inkubatora u okviru prioriteta 2 RC OP-a u rad mjerodavnih Sektorskih vijeća za SOO koji su zaduženi za razvoj nastavnih programa u tim sektorima). Osim toga, velik udio škola »modela« čiji će se razvoj pomagati u okviru fonda za inovacije u SOO-u smjestit će se u područja koja zaostaju u razvoju. U okviru Mjere 2 (*Jačanje sustava cjeloživotnog učenja i stručnog visokog obrazovanja)* poduzet će se koraci kako bi se osiguralo da aktivnosti povezane uz cjeloživotno učenje budu usredotočene na slabije razvijena područja.
Prioritet 1 (RC OP) Unaprjeđenje razvojnih mogućnosti područja koja zaostaju u razvoju	Zbog naglaska na određena zemljopisna područja, aktivnosti u okviru ove mjere bit će usmjerene na određene skupine osoba u nepovoljnom položaju, posebno one u područjima koja zaostaju u razvoju. Osim toga, prednost se može dati projektima koji promiču povećano zapošljavanje: posebno skupina koje su u nepovoljnom položaju iz drugih razloga, uključujući dugotrajno

	nezaposlene, žene, osobe s invaliditetom i manjinske skupine.
Prioritet 2 (RC OP) Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva	Aktivnosti izobrazbe i izgradnje sposobnosti u okviru ovog Prioriteta bit će komplementarne široj ulozi HRD OP-a. One će posebno biti usredotočene na pružanje ciljanih konzultantskih usluga MSP-u te na potporu koja doprinosi stvaranju i rastu tehnoloških poduzeća i poduzeća utemeljenih na znanju (uglavnom sa sveučilišta i istraživačkih institucija) te MSP-a unaprjeđivanjem infrastrukture i pristupa tehnologiji i uslugama razvoja poduzetništva posebno u sektorima s velikom dodanom vrijednošću.

Koordinacija i komplementarnost između ta dva OP-a u praksi će se osigurati članstvom u oba Sektorska nadzorna odbora. Za pojedinosti vidi Poglavlje 5.

3.4.4. Drugi operativni programi i komponente programa IPA

U odnosu na Komponentu II, Prekogranična suradnja – PS, mjerodavna tijela pažljivo će pratiti položaj posebno s obzirom na činjenicu da OP-ovi za prekograničnu suradnju potencijalno pokrivaju cijeli hrvatski državni teritorij dok mjere koje podržavaju mogu biti slične onima koje podržava HRD OP.[39]

Komponenta V (Ruralni razvoj) će se odnositi na posebnu izobrazbu poljoprivrednika, a općenita izobrazba je obuhvaćena komponentom IV. I ovdje će stanje pažljivo nadzirati sektorski odbor za praćenje operativnog programa za IPARD (u kojem će sudjelovati Komisija, Glavna uprava za poljoprivredu, u savjetodavnom svojstvu), a on će također pratiti i svu podršku koja se pruža u sklopu nacionalnih programa obuke koji odgovaraju na specifične potrebe za obukom poljoprivrednika.

Iako je vjerojatno da će se javiti samo u određenim okolnostima, mjerodavna tijela pažljivo će pratiti i komplementarnost operativnim programima za promet i okoliš.

Kao što je navedeno u poglavlju 5.1., utvrđen je niz institucionalnih rješenja za promicanje komplementarnosti i usklađenosti između različitih komponenata programa IPA i OP-ova koje one podržavaju. S tim ciljem, SDURF će preuzeti odgovornost za koordinaciju aktivnosti programiranja i nadzora u okviru programa IPA u Hrvatskoj dok će njegov Odjel za programe EU-a namijenjene jačanju institucionalne sposobnosti za pridruživanje biti nadležan za koordinaciju Komponenata I, II i V programa IPA. Odjel za programe Europske unije namijenjene promicanju gospodarske i socijalne kohezije preuzet će odgovornost za koordinaciju Komponenti III i IV programa IPA.

Uz opću koordinacijsku funkciju koju će preuzeti Nadzorni odbor programa IPA, predstavnici Sektorskih nadzornih odbora za Komponentu II (Prekogranična suradnja) i Komponentu V (Ruralni razvoj) bit će pozvani, ako bude potrebno, da sudjeluju u Nadzornim odborima RC OP/OP LJP. Odborima će predsjedavati zamjenik državne tajnice SDURF-a odgovoran i za koordinaciju sva četiri OP-a.

3.4.5. MFI i drugi međunarodni donatori

Svjetska banka odobrila je zajam od 85 milijuna USD (67,8 milijuna EUR) za Projekt razvoja obrazovnog sektora (ESDP) u 2005. godini. Glavni cilj ESDP-a jest »unaprijediti podučavanje i učenje na svim razinama«.

Ključni prioriteti ESDP-a uključuju: (i) uvođenje državne mature i prakse ocjenjivanja na sustavnoj i institucionalnoj razini; (ii) razvoj sustava za pomoć u odlučivanju kao što je Informacijski sustav za upravljanje obrazovanjem, (iii) napore za unaprjeđenje upravljanja, uključujući razvoj politike, planiranje i sposobnosti financijskog upravljanja na središnjoj razini, sposobnosti upravljanja i koordinacije na regionalnoj razini i obrazovno vodstvo na razini škola i (iv) unaprjeđenje razine školovanja i stvaranje profesionalnih zajednica za učenje u školama izobrazbom stručnjaka za nastavne planove i programe, stručnim usavršavanjem učitelja, novim objektima za podučavanje i učenje, unaprjeđenjem područnih centara za osposobljavanje učitelja i novim materijalima za nastavne planove i programe za učitelje.

Provedba projekta započela je u 2006. godini i on će se koristiti i za financiranje fizičke infrastrukture za strukovne škole u kombinaciji sufinanciranjem od strane države. Pripremna faza projekta ukazala je na niz »gorućih problema« u odnosu na institucionalnu sposobnost MZOŠ-a, uključujući potrebu razvoja usklađene vizije za razvoj obrazovanja i iscrpni plan provedbe za korištenje sredstava u nadolazećem razdoblju.

O obzirom na njegovu prirodu i opseg poduzet će se određeni koraci kojima će se osigurati nadzor nad ovim projektom uključujući sve vidove politike, operativne vidove i vidove sposobnosti mjera vezanih uz obrazovanje koje su uključene u ovaj Operativni program.

Projekt Svjetske banke za razvoj sustava socijalne skrbi (čiji glavni korisnik je MZSS) omogućava zajam od 31 milijuna eura koji Vlada Republike Hrvatske sufinancira s 14 milijuna eura i za koji je Švedska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju odobrila donaciju od 1,6 milijuna eura.

Projekt razvoja sustava socijalne skrbi uključuje tri sastavnice:unaprijediti kvalitetu socijalnih usluga i smanjiti udio rezidencijalne skrbi, obnoviti prostore institucija za socijalnu skrb, i razviti informatički operativni sustav.

Drugi važni bilateralni donatori uključuju:

GTZ, Njemačka (projekt SOO-a vrijedan 1 milijun eura koji se usredotočuje na trogodišnji SOO, promicanje škola izvrsnosti)

Kulturkontakt, Austrija (projekti u sektoru turizma, o izobrazbi poduzetnika i ravnatelja škola) i

DfID, UK; Projekt »Jačanje strategija tržišta rada u Hrvatskoj i pružanje usluga u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje« financijski je podržao Ured za međunarodni razvoj Velike Britanije pod stručnim vodstvom stručnjaka iz britanskog Ureda za međunarodni razvoj, Ureda za rad i mirovine i Ureda za obrazovanje i vještine. Glavni cilj projekta bio je jačati okvir socijalne politike za razvoj hrvatskog Nacionalnog akcijskog plana zapošljavanja i podržati razvoj Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Sastoji se od dvije sastavnice:

• Razvoj prvog Nacionalnog akcijskog plana zapošljavanja u skladu s Europskom strategijom zapošljavanja

• Razvoj i provedba programa za izobrazbu i razvoj vještina zaposlenih u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje.

Provedba projekta započela je u siječnju 2003. godine i završila krajem 2004. godine. Nacionalni akcijski plan zapošljavanja Vlada Republike Hrvatske odobrila je u prosincu 2004. godine. Od posebne važnosti su i sljedeći:

Austrijsko Ministarstvo gospodarstva i rada, Austrija: U 2006. godini započeta je provedba projekta »Evaluacija aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj« uz financijsku potporu austrijskog Ministarstva gospodarstva i rada. Provodio ga je Institut za socijalna istraživanja L&R iz Beča i Hrvatski zavod za zapošljavanje. Projekt će se nastaviti u 2007. godini i nadzirat će se u kontekstu projekta Phare 2005 o »Aktivnim mjerama zapošljavanja skupina kojima prijeti socijalna isključenost« .

Švedski nacionalni odbor za tržište rada, Švedska: 2-dnevni seminar za osoblje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje »Švedska iskustva u provedbi projekata Europskog socijalnog fonda« održan je u svibnju 2006. godine.

U mjeri u kojoj je to izvedivo i kako bi se osigurala komplementarnost navedenih donatorskih aktivnosti s ovim operativnim programom, Voditelj Operativne strukture, zajedno s mjerodavnim tijelima, osigurat će se poštivanje načela članka 9. nacrta Provedbene uredbe programa IPA (usklađenost provedbe pomoći).

3.5. Indikativni popis velikih projekata

U okviru HRD OP i u skladu s odredbama članka 157.2 nacrta Provedbene uredbe programa IPA nisu predviđeni nikakvi veći projekti (tj. oni koji zahtijevaju doprinos IPA-e veći od deset milijuna eura).

4. FINANCIJSKE TABLICE

4.1 Izračun doprinosa Zajednice

4.1.1 Indikativni financijski ponderi VIPD-a (glavna interventna područja)

Prioritet*	VIPD	HRD OP
1. Privlačenje i zadržavanje više ljudi u zaposlenosti	30-40 %	39%
2. Unaprjeđenje prilagodljivosti poduzeća i radnika	20-30 %	0%
3. Povećanje ulaganja u ljudski kapital	30-40 %	33%
4. Jačanje administrativne sposobnosti	10-20 %	18%
Tehnička pomoć		10%
Ukupno	100-140%	100%

Ova tablica pokazuje uočljivi pomak od indikativnih alokacija koje su navedene u prvom VIPD-u pod »glavna područja intervencija«. To je odraz naknadne dubinske procjene potreba u Hrvatskoj koja ukazuje da će se u odnosu na glavna područja intervencije VIPD-a

– *unaprjeđenje prilagodljivosti poduzeća i radnika*

– *povećanje ulaganja u ljudski kapital*

veći naglasak u početnoj fazi programa staviti na daljnje jačanje politike i operativne sposobnosti u mjerodavnim institucijama i mjerodavnim partnerima te na razvoj analitičke osnove za daljnji napredak povezane aktivnosti.

4.1.2. Primjena članka 153. Provedbene uredbe programa IPA

Prihvatljivi izdaci čije se sufinanciranje predlaže u okviru Komponente IV programa IPA temeljit će se na javnim rashodima u skladu s člankom 153.1 Provedbene uredbe programa IPA.

Osim toga, doprinos Zajednice neće prelaziti gornju granicu od 85% prihvatljivih izdataka na razini svakog od prioriteta.

Niti na jednu od operacija neće se primjenjivati viša stopa sufinanciranja od one povezane s predmetnim prioritetom.

4.1.3. Trajanje programa

U sklopu trajanja ovog programa, niže navedene financijske tablice će se revidirati na trogodišnjoj osnovi. 4.2 Financijske tablice

4.2. Financijske tablice

		Javni rashodi			Za informaciju
GODINE 2007. – 2009.	Ukupni javni rashodi	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinos	Stopa sufinanciranja IPA-e	Ostalo (IFI, etc.
	(1) = (2) + (3) (Euro)	(2) Euro	(3) Euro	(4)=(2)/(1) (%)	Euro
Prioritet 1: Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada	**11.176.472**	**9.500.000**	**1.676.472**	**85%**	**0**
Mjera 1.1. Podrška u osmišljavanju i provedbi aktivne i preventivne politike tržišta rada	7.176.472	6.100.000	1.076.472		0

Mjera 1.2. Podrška učinkovitosti i kvaliteti hrvatskih javnih službi nadležnih za zapošljavanje	4.000.000	3.400.000	600.000		0
Prioritet 2: Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada	**10.588.237**	**9.000.000**	**1.588.237**	**85%**	**0**
Mjera 2.1. Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju	8.235.296	7.000.000	1.235.296		0
Mjera 2.2. Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu obrazovanju	2.352.941	2.000.000	352.941		0
Prioriet 3: Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti	**18.764.706**	**15.950.000**	**2.814.706**	**85%**	
Mjera 3.1. Daljnji razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira	8.294.118	7.050.000	1.244.118		0
Mjera 3.2. Jačanje sustava obrazovanja odraslih	6.000.000	5.100.000	900.000		0
Mjera 3.3. Jačanje institucija odgovornih za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te njihovih partnera	4.470.588	3.800.000	670.588		0
Prioritet 4: Tehnička pomoć	**4.502.354**	**3.827.000**	**675.354**	**85%**	**0**
Mjera 4.1. Priprema projekata	2.235.295	1.900.000	335.295		
Mjera 4.2. Upravljanje Operativnim programom i izgradnja sposobnosti	2.267.059	1.927.000	340.059		

Ukupno godine 2007.-2009.	**45.031.769**	**38.277.000**	**6.754.769**	**85%**	**0**
GODINA 2007.		Javni rashodi			Za informaciju
	Ukupni javni rashodi	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinos	Stopa sufinanciranja IPA-e	Ostalo (IFI, etc.
	(1) = (2) + (3) (Euro)	(2) Euro	(3) Euro	(4) =(2)/(1) (%)	Euro
Prioritet 1: Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada	**4.411.765**	**3.750.000**	**661.765**	**85%**	**0**
Mjera 1.1. Podrška u osmišljavanju i provedbi aktivne i preventivne politike tržišta rada	2.647.059	2.250.000	397.059	85%	
Mjera 1.2. Podrška učinkovitosti i kvaliteti hrvatskih javnih službi nadležnih za zapošljavanje	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	
Prioritet 2: Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada	**1.764.706**	**1.500.000**	**264.706**	**85%**	**0**
Mjera 2.1. Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	
Mjera 2.2. Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu obrazovanju	0	0	0		
Prioritet 3: Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti	**5.882.353**	**5.000.000**	**882.353**	**85%**	**0**

Mjera 3.1. Daljnji razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	
Mjera 3.2. Jačanje sustava obrazovanja odraslih	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	
Mjera 3.3. Jačanje institucija odgovornih za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te njihovih partnera	2.352.941	2.000.000	352.941	85%	
Prioritet 4: Tehnička pomoć	**1.325.883**	**1.127.000**	**198.883**	**85%**	
Mjera 4.1. Priprema projekata	588.236	500.000	88.236	85%	
Mjera 4.2. Upravljanje Operativnim programom i izgradnja sposobnosti	737.647	627.000	110.647	85%	
Ukupno godina 2007.	**13.384.707**	**11.377.000**	**2.007.707**	**85%**	**0**

GODINA 2008.		Javni rashodi			Za informaciju
	Ukupni javni rashodi	Doprinos Zajednice (IPA)	Nacionalni javni doprinos	Stopa sufinanciranja IPA-e	Ostalo (IFI, etc.
	(1) = (2) + (3) (Euro)	(2) Euro	(3) Euro	(4) =(2)/(1) (%)	Euro
Prioritet 1: Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada	**3.411.765**	**2.900.000**	**511.765**	**85%**	**0**
Mjera 1.1. Podrška u osmišljavanju i provedbi aktivne i preventivne politike tržišta rada	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	
Mjera 1.2. Podrška učinkovitosti i kvaliteti hrvatskih javnih službi nadležnih za zapošljavanje	1.647.059	1.400.000	247.059	85%	

Prioritet 2: Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada	**4.117.648**	**3.500.000**	**617.648**	**85%**	**0**
Mjera 2.1. Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju	4.117.648	3.500.000	617.648	85%	
Mjera 2.2. Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu obrazovanju	0	0	0		
Prioriet 3: Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti	5.882.353	5.000.000	882.353	85%	0
Mjera 3.1. Daljnji razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira	2.235.294	1.900.000	335.294	85%	
Mjera 3.2. Jačanje sustava obrazovanja odraslih	1.882.353	1.600.000	282.353	85%	
Mjera 3.3. Jačanje institucija odgovornih za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te njihovih partnera	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	
Prioritet 4: Tehnička pomoć	**1.529.412**	**1.300.000**	**229.412**	**85%**	
Mjera 4.1. Priprema projekata	705.882	600.000	105.882	85%	
Mjera 4.2. Upravljanje Operativnim programom i izgradnja sposobnosti	823.529	700.000	123.529	85%	
Ukupno godina 2008.	14.941.178	12.700.000	2.241.178	85%	0
GODINA 2009.		Javni rashodi			Za informaciju
	Ukupni	Doprinos	Nacionalni	Stopa	Ostalo (IFI,

	javni rashodi	Zajednice (IPA)	javni doprinos	sufinanciranja IPA-e	etc.
	(1) = (2) + (3) (Euro)	(2) Euro	(3) Euro	(4) =(2)/(1) (%)	Euro
Prioritet 1: Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada	**3.352.942**	**2.850.000**	**502.942**	**85%**	**0**
Mjera 1.1. Podrška u osmišljavanju i provedbi aktivne i preventivne politike tržišta rada	2.764.707	2.350.000	414.707	85%	
Mjera 1.2. Podrška učinkovitosti i kvaliteti hrvatskih javnih službi nadležnih za zapošljavanje	588.235	500.000	88.235	85%	
Prioritet 2: Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada	**4.705.883**	**4.000.000**	**705.883**	**85%**	**0**
Mjera 2.1. Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju	2.352.942	2.000.000	352.942	85%	
Mjera 2.2. Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu obrazovanju	2.352.941	2.000.000	352.941	85%	
Prioriet 3: Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti	**7.000.000**	**5.950.000**	**1.050.000**	**85%**	**0**
Mjera 3.1. Daljnji razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira	4.294.118	3.650.000	644.118	85%	
Mjera 3.2. Jačanje sustava obrazovanja	2.352.941	2.000.000	352.941	85%	

odraslih					
Mjera 3.3. Jačanje institucija odgovornih za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te njihovih partnera	352.941	300.000	52.941	85%	
Prioritet 4: Tehnička pomoć	**1.647.059**	**1.400.000**	**247.059**	**85%**	
Mjera 4.1. Priprema projekata	941.176	800.000	141.176	85%	
Mjera 4.2. Upravljanje Operativnim programom i izgradnja sposobnosti	705.882	600.000	105.882	85%	
Ukupno godine 2009.	**16.705.884**	**14.200.000**	**2.505.884**	**85%**	**0**

5. PROVEDBENE ODREDBE

5.1. Strukture upravljanja i kontrole

U ovom poglavlju operativnog programa opisuju se uspostavljeni sustavi i strukture u vrijeme izrade operativnog programa. No određeni broj naknadnih odluka o strukturama i odgovornostima kao i o sustavima upravljanja i informiranja donosit će se u kontekstu akreditacije za prijenos decentraliziranog upravljanja, koja prati drukčiji vremenski raspored nego onaj za usvajanje operativnog programa. Stoga će se u Okvirnom sporazumu, kao i u Sporazumu o financiranju koji će se potpisati nakon prijenosa decentraliziranog upravljanja, naći detaljne odredbe o sustavima upravljanja i kontrole. Odredbe u ovom poglavlju stoga treba shvatiti tako da podliježu kasnijim prilagodbama temeljem primjenjivih odredbi tih sporazuma, gdje je to potrebno.

U slučaju Sporazuma o financiranju, posebice, imat će prednost, tamo gdje je primjenjivo, nad odredbama ovog poglavlja prilikom utvrđivanja osnove na temelju koje hrvatska Vlada prihvaća pomoć koja se pruža u okviru ovog operativnog programa.

5.1.1. Tijela i institucije

Na temelju Provedbene uredbe programa IPA, Vlada Republike Hrvatske donijela je vlastite pravne akt/e kojima će odrediti pojedina tijela za upravljanje i provedbu IPA-e[40].

Sukladno odredbama navedene Uredbe, sljedeći pojedinci/tijela jesu ili će biti određeni/uspostavljeni:

• Nacionalni IPA koordinator

• Strateški koordinator za komponente Regionalni razvoj i Razvoj ljudskih potencijala

• Dužnosnik nadležan za akreditaciju

• Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje

• Nacionalni fond

• Revizijsko tijelo

• Operativna struktura

Osim Operativne strukture i uloge strateškog koordinatora, ova tijela u osnovi obavljaju zadatke koji su općenito primjenjivi za sve IPA komponente u skladu s njihovim dužnostima određenim u relevantnim člancima Provedbene uredbe programa IPA.

Stoga u skladu s odredbama članka 7.3 navedene Uredbe te kako je određeno u »predlošku« Okvirnog sporazuma koji je Komisija donijela 6. srpnja 2007. [ref. *C(2007) 3208 konačni – E/1368/2007*] te će funkcije biti sastavni dio Okvirnog sporazuma koji će Komisija sklopiti s Vladom Republike Hrvatske.

Operativna struktura

Ovim Operativnim programom upravljat će voditelj Operativne strukture koji će, sukladno članku 28.2 Provedbene uredbe programa IPA, biti zadužen za sljedeće poslove:

• pripremu godišnjih ili višegodišnjih programa;

• nadzor nad provedbom programa i vođenje sektorskog nadzornog odbora, kako je utvrđeno člankom 59., ponajprije pripremom dokumenata potrebnih za praćenje kvalitete provedbe programa;

• pripremu sektorskih, godišnjih i završnog izvješća o provedbi utvrđenih člankom 61.(1.) te, nakon razmatranja izvješća od strane sektorskog nadzornog odbora, podnošenje istih Komisiji, Nacionalnom koordinatoru programa IPA i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje;

• osiguranje da su aktivnosti koje se financiraju odabrane i odobrene sukladno kriterijima i mehanizmima primjenjivim za programe; te da su u skladu s relevantnim pravilima Zajednica i nacionalnim pravilima;

• uspostavljanje postupaka za osiguranje pohrane sve dokumentacije potrebne za osiguranje odgovarajućeg revizorskog traga, sukladno članku 20.;

• organizaciju natječajnih postupaka i postupaka ugovaranja koji iz njih proizlaze te izvršenje plaćanja krajnjim korisnicima i povrata sredstava od krajnjih korisnika;

• u slučaju postupaka za dodjelu bespovratnih sredstava osiguranje njihovog poštivanja koordiniranom raspodjelom zadataka između resornih ministarstava i predmetnih provedbenih tijela

• osiguranje da sva tijela uključena u provedbu aktivnosti održavaju zaseban računovodstveni sustav ili zasebne računovodstvene šifre;

• osiguranje da Nacionalni fond i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje prime sve potrebne informacije o primijenjenim postupcima i verifikacijama vezano za troškove;

• uspostavu, održavanje i ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja;

• provođenje provjera kako bi se osiguralo da su deklarirani troškovi nastali u skladu s važećim pravilima, da je roba dostavljena i usluge izvršene sukladno odluci o davanju suglasnosti te da su zahtjevi za plaćanjem od strane krajnjeg korisnika valjani. Te provjere odnose se na administrativne, financijske, tehničke i materijalne aspekte aktivnosti, kako bude primjereno;

• osiguranje unutarnje revizije raznih tijela od kojih je sastavljena;

• osiguranje izvješćivanja o nepravilnostima;

• osiguranje poštivanja zahtjeva za informiranjem i promidžbom.

Operativna struktura bit će sastavljena od sljedećih posebnih tijela u skladu sa člankom 31. Provedbene uredbe programa IPA:

• Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP),

• Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOS),

• Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (MZSS),

• Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) i

• Agencija za strukovno obrazovanje (ASO).

Položaj i razina nadležnosti, kao i čelnici pojedinih tijela unutar Operativne strukture, prikazani su u sljedećoj tablici:

Razina nadležnosti	Nazivi tijela unutar Operativne strukture	Pojedinačna tijela unutar Operativne strukture Čelnici pojedinačnih tijela unutar Operativne strukture
I. razina Operativnog programa	Tijelo nadležno za OP	Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Uprava za rad i tržište rada Odjel za europske integracije i upravljanje projektima Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Državni tajnik za rad

II. razina prioriteta/mjere	Tijelo nadležno za prioritete/mjere	Prioritet 1 Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Uprava za rad i tržište rada Odjel za europske integracije i upravljanje projektima Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Državni tajnik za rad	Prioritet 2, mjera 2.1 Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Uprava za socijalnu skrb Odjel za humanitarnu pomoć i suradnju s organizacijama civilnog društva Ksaver 200 A 10000 Zagreb Državni tajnik za socijalnu skrb	Prioritet 2, mjera 2.2 Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa – Uprava za srednje obrazovanje Trg hrvatskih velikana 6, 10000 Zagreb Državni tajnik za srednje obrazovanje	Prioritet 3 Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa – Uprava za srednje obrazovanje Trg hrvatskih velikana 6, 10000 Zagreb Državni tajnik za srednje obrazovanje	Prioritet 4 Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Uprava za rad i tržište rada Odjel za europske integracije i upravljanje projektima Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Državni tajnik za rad
III. razina projekta	Provedbeno tijelo (Ugovaratelj)	Hrvatski zavod za zapošljavanje Odjel za financiranje i ugovaranje Radnička cesta 1, 10000 Zagreb Ravnateljica		Agencija za strukovno obrazovanje Odjel za financiranje i ugovaranje programa IPA Ulica grada Chicaga 21, 10000 Zagreb Ravnatelj		Hrvatski zavod za zapošljavanje Odjel za ugovaranje i financiranje Radnička cesta 1, 10000 Zagreb Ravnateljica

Državni tajnik za rad bit će voditelj Operativne strukture u smislu članka 167. (3.) Provedbene uredbe programa IPA.

Obavijesti o svim promjenama u čelništvu pojedinačnih prethodno navedenih tijela bit će dostavljene Komisiji, po potrebi, uključujući i sve promjene koje utječu na akreditaciju Operativne strukture i kasniji prijenos ovlasti upravljanja od strane Komisije.

Podjela dužnosti

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (kao tijelo nadležno za OP) snosi ukupnu odgovornost za upravljanje Operativnim programom te obavlja sljedeće dužnosti u odnosu na cjelokupni Operativni program:

• koordinacija izrade Operativnog programa i njegove prilagodbe;

• koordinacija nadzora nad provedbom programa u skladu sa člankom 59. Provedbene uredbe programa IPA;

• koordinacija izrade sektorskih, godišnjih i završnog izvješća u skladu sa člankom 169.Provedbene uredbe programa IPA;

• uspostava procedura za čuvanje svih dokumenata kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag (članak 20. Provedbene uredbe programa IPA);

• organizacija evaluacije tijekom provedbe programa, u suradnji sa SDURF-om;

• uspostava, održavanje i ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja;

• osiguranje da sva tijela uključena u provedbu operacija vode zaseban računovodstveni sustav ili zasebno računovodstveno šifriranje;

• osiguranje da Nacionalni fond i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dobiju sve potrebne informacije o procedurama i provjerama koje su provedene u vezi s izdacima;

• osiguranje interne kontrole njegovih različitih sastavnih tijela;

• osiguranje izvještavanja o nepravilnostima;

• osiguranje izvještavanja o upravljanju rizicima;

• osiguranje poštivanja zahtjeva za informiranjem i promidžbom.

U odnosu na Prioritet 1 – Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada i Prioritetom 4 – Tehnička pomoć – Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (kao tijelo nadležno za prioritet/mjeru) posebno će izvršavati i sljedeće zadatke:

• izrada dijelova Operativnog programa u okviru svoje sektorske nadležnosti;

• priprema podataka za nadzor/izvješća u okviru svoje sektorske nadležnosti;

• izrada relevantnih dijelova sektorskih godišnjih i završnog izvješća, u okviru područja za koje je nadležno;

• osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne u bilo kojem trenutku kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;

• utvrđivanje planiranih krajnjih korisnika, očekivani modaliteti odabira i eventualni povezani specifični kriteriji odabira (čl. 155. Provedbene uredbe programa IPA);

• osiguranje da se aktivnosti u okviru sektorske nadležnosti ministarstva odaberu za financiranje i odobre sukladno kriterijima primjenjivim za Operativni program;

• kao korisnik pomoći, tehnička priprema i upravljanje projektima na temelju formalnih sporazuma s provedbenim tijelom (priprema natječajne dokumentacije/smjernice za podnositelje prijedloga, sudjelovanje u ocjenjivanju, provjera ostvarenih rezultata, provjere na terenu, tehnički nadzor);

• podnošenje zahtjeva za plaćanjem i sve popratne dokumentacije Nacionalnom fondu;

• priprema i podnošenje svih potrebnih informacija o procedurama i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;

• čuvanje sve dokumentacije i osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;

• unutarnja revizija;

• izvještavanje o nepravilnostima;

• izvještavanje o upravljanju rizicima;

• poštivanje zahtjeva za informiranjem i promidžbom.

U odnosu na Prioritet 2 – Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada (Mjera 2.1: Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju) Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (kao tijelo nadležno za prioritet/mjeru) obavljat će sljedeće dužnosti:

• izrada dijelova Operativnog programa u okviru svoje sektorske nadležnosti;

• priprema podataka/izvješća za nadzor u okviru svoje sektorske nadležnosti;

• izrada relevantnih dijelova sektorskih godišnjih i završnog izvješća, u okviru područja za koje je nadležno;

• osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne u bilo kojem trenutku kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;

• utvrđivanje planiranih krajnjih korisnika, očekivani modaliteti odabira i eventualni povezani specifični kriteriji odabira (čl. 155. Provedbene uredbe programa IPA);

• osiguranje da se aktivnosti u okviru njihove sektorske nadležnosti odabiru za financiranje i odobre sukladno kriterijima primjenjivim za Operativni program;

• kao korisnik pomoći, tehnička priprema i upravljanje projektima na temelju formalnih sporazuma s provedbenim tijelom (priprema natječajne dokumentacije/smjernice za podnositelje prijedloga, sudjelovanje u ocjenjivanju, provjera ostvarenih rezultata, provjera na terenu, tehnički nadzor);

• podnošenje zahtjeva za plaćanjem i sve popratne dokumentacije Nacionalnom fondu;

• priprema i podnošenje svih potrebnih informacija o procedurama i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;

• čuvanje sve dokumentacije i osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;

• unutarnja revizija;

• izvještavanje o nepravilnostima;

• izvještavanje o upravljanju rizicima;

• poštivanje zahtjeva za informiranjem i promidžbom.

U odnosu na Prioritet 2 – Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada (Mjera 2.2: Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu obrazovanju) i Prioritet 3 – Unapređivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (kao tijelo nadležno za prioritet/mjeru) obavljat će sljedeće dužnosti:

• izrada dijelova Operativnog programa u okviru svoje sektorske nadležnosti;

• priprema podataka/izvješća za nadzor u okviru svoje sektorske nadležnosti;

• izrada relevantnih dijelova sektorskih godišnjih i završnog izvješća, u okviru područja za koje je nadležno;

• osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne u bilo kojem trenutku kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;

• utvrđivanje planiranih krajnjih korisnika, očekivani modaliteti odabira i eventualni povezani specifični kriteriji odabira (čl. 155. Provedbene uredbe programa IPA);

• osiguranje da se aktivnosti u okviru njihove sektorske nadležnosti odabiru za financiranje i odobre sukladno kriterijima primjenjivim za Operativni program;

• kao korisnik pomoći, tehnička priprema i upravljanje projektima na temelju formalnih sporazuma s provedbenim tijelom (priprema natječajne dokumentacije/smjernice za podnositelje prijedloga, sudjelovanje u ocjenjivanju, provjera ostvarenih rezultata, provjera na terenu, tehnički nadzor);

• podnošenje zahtjeva za plaćanjem i sve popratne dokumentacije Nacionalnom fondu;

• priprema i podnošenje svih potrebnih informacija o procedurama i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;

• čuvanje sve dokumentacije i osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;

• unutarnja revizija;

• izvještavanje o nepravilnostima;

• izvještavanje o upravljanju rizicima;

• poštivanje zahtjeva za informiranjem i promidžbom.

U odnosu na Prioritet 1 – Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada, Prioritet 2 – Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada (Mjera 2.1: Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju) i Prioritet 4 – Tehnička pomoć, Hrvatski zavod za zapošljavanje (kao Provedbeno tijelo) obavljat će sljedeće dužnosti:

• provjera dokumentacije za nadmetanje zaprimljene od ustanova-korisnika i priprema potpune natječajne dokumentacije/paketa dokumenata za prijavu;

• organizacija natječajnih postupaka i postupaka dodjele ugovora;

• nastupa kao ugovaratelj;

• provedba ugovora;

• priprema i podnošenje zahtjeva za plaćanjem tijelu nadležnom za mjeru/prioritet

• izvršava plaćanje i povrat sredstava od krajnjeg korisnika;

• osiguranje da tijelo/a nadležna za prioritet/mjeru primi(e) sve potrebne informacije o procedurama i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;

• provođenje provjera kako bi se osiguralo da iskazani trošak uistinu i nastao sukladno važećim pravilima, da je roba dostavljena ili usluge izvršene sukladno s odlukom o davanju suglasnosti, te da su zahtjevi za plaćanje izdani od strane krajnjeg korisnika točni. Te provjere odnose se na administrativne, financijske, tehničke i materijalne aspekte aktivnosti, kako bude primjereno;

• podrška u izradi dokumentacije za sektorski nadzorni odbor o napretku postignutom u cilju ostvarivanja ciljeva mjera;

• podrška u izradi sektorskih godišnjih i završnih izvješća o provedbi;

• vođenje zasebnog računovodstvenog sustava ili zasebnog računovodstvenog šifriranja;

• unutarnja revizija;

• čuvanje sve dokumentacije i osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;

• izvještavanje o nepravilnostima.

U odnosu na Prioritet 2 – Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada (Mjera 2.2: Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu obrazovanju) i Prioritet 3 – Unapređivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti, Agencija za strukovno obrazovanje (kao Provedbeno tijelo) obavljat će sljedeće dužnosti:

• provjera dokumentacije za nadmetanje zaprimljene od ustanova-korisnika i priprema potpune natječajne dokumentacije/paketa dokumenata za prijavu;

• organizacija natječajnih postupaka i postupaka dodjele ugovora;

• nastupa kao ugovaratelj;

• provedba ugovora;

• priprema i podnošenja zahtjeva za plaćanjem tijelu nadležnom za mjeru/prioritet

• obavlja plaćanje i povrat sredstava od krajnjeg korisnika;

• osiguranje da tijelo/a nadležna za prioritet/mjeru primi(e) sve potrebne informacije o procedurama i provjerama koje se obavljaju u vezi s troškovima;

• provođenje provjera kako bi se osiguralo da iskazani trošak uistinu i nastao sukladno važećim pravilima, da je roba dostavljena ili usluge izvršene sukladno s odlukom o davanju suglasnosti, te da su zahtjevi za plaćanje izdani od strane krajnjeg korisnika točni. Te provjere odnose se na administrativne, financijske, tehničke i materijalne aspekte aktivnosti, kako bude primjereno;

• podrška u izradi dokumentacije za sektorski nadzorni odbor o napretku postignutom u cilju ostvarivanja ciljeva mjera;

• podrška u izradi sektorskih godišnjih i završnih izvješća o provedbi;

• vođenje zasebnog računovodstvenog sustava ili zasebnog računovodstvenog šifriranja;

• interna revizija;

• čuvanje sve dokumentacije i osiguranje da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag;

• izvještavanje o nepravilnostima.

Sva tijela unutar Operativne strukture na kraju su odgovorna Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva, koje snosi ukupnu odgovornost za upravljanje Operativnim programom, za izvršavanje njihovih specifičnih zadatak koji se odnose na Operativni program.

Detaljna organizacijska shema sustava upravljanja Operativnim programom nalazi se u Dodatku 6.

5.1.2. Razdvajanje dužnosti

U skladu sa člankom 21.2 Provedbene uredbe programa IPA, odgovarajuće razdvajanje dužnosti bit će osigurano između i unutar utvrđenih tijela.

Razdvajanje dužnosti između tijela

Razdvajanje dužnosti rezultat je gore opisane podjele zadataka, a uključuje sljedeća načela:

• s jedne strane, jasno razdvajanje dužnosti između provjere, nadzora i evaluacije koje provodi

Operativna struktura i Nacionalni fond; a s druge strane

• jasno razdvajanje između revizija koje provodi Tijelo nadležno za reviziju te postupaka za

provedbu i plaćanje.

Razdvajanje dužnosti unutar tijela

Organizacijska struktura tijela i njihovi unutarnji postupci za upravljanje i nadzor uzet će u obzir sve zahtjeve za osiguranje primjerenog razdvajanja dužnosti. To uključuje sljedeća načela:

– prije nego što se aktivnost odobri, operativni i financijski aspekti bit će ovjereni od strane zaposlenika koji nisu zaduženi za pokretanje ili provedbu aktivnosti;

– potvrde izjave o troškovima sastavit će osoba ili odjel u Nacionalnom fondu koja/i je funkcionalno neovisna/an od svih službi koje odobravaju zahtjeve;

– pokretanje, ex-ante i ex-post nadzori odvojene su dužnosti, koje obavljaju različite osobe, funkcionalno neovisne jedna o drugoj.

5.2. Nadzor i evaluacija

5.2.1. Sustavi nadzora

Kako bi se osigurala usklađenost i koordinacija provedbe IPA komponenti, programa i aktivnosti, te kako bi se pratio napredak u provedbi IPA pomoći, uspostavit će se sljedeći nadzorni odbori:

Nadzorni odbor za program IPA;

Sektorski nadzorni odbor za Operativni program za razvoj ljudskih potencijala.

Nadzorni odbor za program IPA

Republika Hrvatska uspostavit će Nadzorni odbor za program IPA kako bi osigurala usklađenost i koordinaciju provedbe svih pet IPA komponenti.

Sektorski nadzorni odbor

Voditelj Operativne strukture za Operativni program za razvoj ljudskih potencijala uspostavit će Sektorski nadzorni odbor u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu Provedbene uredbe programa IPA.

Sektorskim nadzornim odborom su-predsjedat će državni tajnik za rad Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva kao voditelj Operativne strukture za Operativni program za razvoj ljudskih potencijala, te predstavnik Komisije. Članovi odbora također će biti i:

■ Nacionalni koordinator programa IPA ili njegov/njezin predstavnik;

■ Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili njegov/njezin predstavnik;

■ Predstavnik Komisije;

■ Strateški koordinator za komponente III. I IV ili njegov/njezin predstavnik;

■ Čelnik Nacionalnog fonda ili njegov/njezin predstavnik*;*

■ Predstavnici svakog od tijela Operativne strukture programa: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Agencija za strukovno obrazovanje;

■ Predstavnik Ureda Vlade za ravnopravnost spolova;

■ predstavnici civilnog društva, socio-ekonomski partneri, regionalne ili nacionalne organizacije koje imaju interes i doprinose kako bi primjena programa bila učinkovita. To su predstavnici: Savjet za razvoj civilnog društva kao i predstavnici sindikata i organizacija poslodavaca koji će biti birani kroz Gospodarsko-socijalno vijeće.

Sastav Sektorskog nadzornog odbora može preispitati i proširiti voditelj Operativne strukture u dogovoru s Komisijom, kako bi se osigurala dostatna zastupljenost i članstvo.

Sektorskom nadzornom odboru podršku će davati stalno tajništvo koje će Operativna struktura osigurati za pripremu materijala o kojima će raspravljati odbor ili za odobravanje u pisanom postupku. Tajništvo Sektorskog nadzornog odbora bit će smješteno u nadležnom odjelu Operativne strukture koji uspostavlja MINGORP.

Sektorski nadzorni odbor izvješćivat će Nadzorni odbor za program IPA. Njegovi zadaci uključuju:

a. razmatranje i odobravanje općih kriterija za odabir aktivnosti te odobrenje bilo koje izmjene tih kriterija u skladu s potrebama programa;

b. na svakom sastanku prosuditi napredak prema postizanju specifičnih ciljeva Operativnog programa na temelju dokumenata podnesenih od strane Operativne strukture;

c. na svakom sastanku razmotriti rezultate provedbe, posebno postizanje ciljeva postavljenih za svaki prioritet, mjere te evaluacije tijekom provedbe projekta; ovaj nadzor provodit će se prema dogovorenim pokazateljima;

d. razmatranje sektorskih godišnjih i završnih izvješća o provedbi, uključujući sažete tablice OP-a*;*

e. informiranost o godišnjem revizorskom izvješću o aktivnostima ili o dijelu izvješća koji se odnosi na operativni program;

f. razmatranje svih prijedloga za izmjenu financijskog sporazuma programa i predložiti Operativnoj strukturi reviziju ili preispitivanje programa koje može omogućiti postizanje ciljeva programa ili unapređenje upravljanja programom, uključujući financijsko upravljanje, kao i nadgledanje horizontalnih pitanja i mjera promicanja.

Sektorski nadzorni odbor potvrdit će ili dati prijedlog voditelju Operativne strukture, Europskoj komisiji, Strateškom koordinatoru i Nacionalnom koordinatoru za program IPA za reviziju programa, tamo gdje je to potrebno, nakon evaluacije, uključujući pokazatelje rezultata i neposrednih rezultata te financijske pokazatelje koji će se koristiti za nadzor pomoći.

Sektorski nadzorni odbor uspostavit će svoja pravila postupanja u dogovoru s Operativnom strukturom i Nadzornim odborom za program IPA. Sastajat će se najmanje dva puta godišnje na zahtjev Komisije. Po potrebi, mogu se dodatno sazvati i prijelazni sastanci.

U načelu, Sektorski nadzorni odbor nastojat će da odluke budu donesene konsenzusom.

5.2.2. Informacijski sustav za upravljanje projektima

Voditelj Operativne strukture odgovoran je za učinkovito i pravilno upravljanje i provedbu, a posebno za uspostavu, održavanje i redovito ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja kako bi se prikupile pouzdane financijske i statističke informacije o provedbi koje će se koristiti za pokazatelje nadzora i evaluacije, te za prosljeđivanje tih podataka u skladu s postupcima dogovorenim između NIPAK-a i Komisije.

Sustav će biti razvijen na jednom ili više računalnih sustava, u obliku odabranom od strane Operativne strukture i NIPAK-a, koji će omogućiti:

■ nadzor i upravljanje provedbom aktivnosti i projekata, od trenutka natječaja i poziva na dostavu projektnih prijedloga sve do zatvaranje OP-a, a posebice nadzor rezultata kad god je to moguće, te neposrednih rezultata;

■ provedbu i nadzor financijskih transakcija;

■ osiguranje zahtjeva za izvješćivanjem o provedbi OP-a.

Operativna struktura i sva ostala tijela uključena u provedbu OP-a imat će pristup sustavu(ima).

Informacijski sustav za upravljanje projektima bit će razvijen u okviru komponente tehničke pomoći ovog Operativnog programa. Sustav će se uspostaviti uz vodstvo i nadzor NIPAK-a i Strateškog koordinatora, kako bi se osigurala dosljednost i komplementarnost u svim Operativnim programima. Do njegove uspostave, izvješćivanje i prikupljanje podataka bit će provođeno ručno.

5.2.3. Sustavi nadzora i pokazatelj

Kvantitativni i kvalitativni napredak postignut u provedbi programa, kao i njegova učinkovitost i djelotvornost u odnosu na postavljene ciljeve bit će mjereni pomoću pokazatelja evaluacije i nadzora koji se odnose na rezultate i neposredne rezultate za svaku pojedinu mjeru.

Pri utvrđivanju prikladnih pokazatelja za nadzor i evaluaciju, u obzir su uzete metode, smjernice i popis primjera pokazatelja koje je objavila Komisija, a posebno »Indikativne smjernice o metodama evaluacije: Pokazatelji nadzora i evaluacije« (kolovoz 2006., radni dokument br. 2 za programsko razdoblje 2007. – 2013.)

Voditelj Operativne strukture odgovoran je za nadzor provedbe programa. U tom kontekstu, Operativna struktura prikupljat će podatke o provedbi (neposredni rezultati, rezultati i izdaci) za aktivnosti i projekte. Uspostavit će, održavati i ažurirati sustav izvješćivanja i informiranja uzimajući podatke na razini projekta, te objedinjavajući ih na razini mjera, prioriteta i cjelokupnog OP-a. Podaci o pojedincima koji su krajnji korisnici moraju biti prikupljeni za svaki projekt i korišteni za objedinjavanje na razini mjere i prioriteta. Na temelju toga će Operativna struktura procijeniti napredak OP-a na svim razinama u odnosu na postavljene svrhu i ciljeve, izraditi izvješća za Sektorski nadzorni odbor, izraditi nacrte sektorskih godišnjih i završnog izvješća o provedbi te po potrebi pokrenuti privremene evaluacije. Ta izvješća trebaju sadržavati i razrađene tablice sažetka za Operativni program.

U kontekstu nadzora i u svrhu upotrebe pokazatelja, Operativna struktura će osigurati da:

• zahtjevi nadzora budu ugrađeni u dokumentaciju poziva za podnošenje ponuda i projektnih prijedloga (uključivo pripremu prijavnih obrazaca za velike projekte, opise poslova i natječajnu dokumentaciju);

• prijave projekata (kod ocjene i odabira) uključuju predložene neposredne rezultate i rezultate, kao i podatke o pojedincima, koji su u skladu s pokazateljima za pojedinu mjeru u OP-u;

• pružanje podataka je ugrađeno u ugovore s korisnicima kao obveza, te da se podaci o provedbi pružaju sustavno i u roku od strane korisnika zajedno sa zahtjevom za povratom novca u okviru projekta.

U svrhu nadzora i informiranja uspostavit će se indikativna podjela po kategorijama programiranog korištenja doprinosa Zajednice ovom Operativnom programu, dok će sektorska godišnja i završna izvješća o provedbi sadržavati informacije o namjeni izdataka u skladu s tim kategorijama.

5.2.4. Odabir operacija

Svi ugovori za usluge, robu, radove i bespovratna sredstva bit će dodijeljeni i provedeni u skladu s pravilima za vanjsku pomoć sadržanim u relevantnim člancima Financijske Uredbe (prema izmjenama i dopunama) te u skladu s »Praktičnim vodičem kroz postupke ugovaranja pomoći EZ-a trećim zemljama« (*Praktični vodič*) u tekstu objavljenom na web stranici EuropAid-a[41] na dan pokretanja postupka nabava ili dodjele bespovratnih sredstava. Standardni predlošci i modeli izneseni u Praktičnom vodiču trebaju biti korišteni kako bi se olakšala provedba primjenjivih pravila.

Sve aktivnosti koje nisu veliki projekti i koje provodi krajnji korisnik koji nije nacionalno javno tijelo, odabrat će se putem poziva na dostavu prijedloga projekata.

Operativna struktura uspostavit će Odbor za odabir za svaki od poziva za dostavu projektnih prijedloga pokrenutih za odabir aktivnosti koje će se financirati u okviru određene mjere. Odbor za odabir ocijenit će projektne prijave u skladu s kriterijima za odabir i metodologijom odobrenim od strane Sektorskog nadzornog odbora i objavljenim u dokumentaciji poziva za dostavu projektnih prijedloga.

Prvo će biti pregledano jesu li prijave u skladu s kriterijima prihvatljivosti i administrativnim kriterijima i udovoljavaju li mjerodavnim zahtjevima prihvatljivosti utvrđenim u odnosnim mjerama (potpunost, točnost, itd.) te će potom biti ocijenjena njihova ukupna kvaliteta. Odbor za odabir dat će preporuke Operativnoj strukturi, u skladu s člankom 158. Provedbene uredbe programa IPA. Članovi Odbora za odabir bit će najprikladniji službenici i stručnjaci koji posjeduju potrebna stručna znanja za provođenje ocjene kvalitete prijava projekata.

Nabava će slijediti odredbe Drugog dijela, Glave IV Financijske uredbe 1605/2002 (koja je izmijenjena i dopunjena Uredbom Vijeća br. 1995/2006), kao i II. dijela, Glave III Uredbe Komisije br. 2342/2002 (koja je izmijenjena i dopunjena Uredbom br. 478/2007) kojom se utvrđuju razrađena pravila za provedbu.

U svrhu suradnje »trećih zemalja« koja se financira iz Općeg proračuna Europskih zajednica, nabava će poštivati i pravila i procedure za ugovore o pružanju usluga, nabavi roba i ustupanje radova kako ih je Komisija usvojila 24. svibnja 2007. [C(2007)2034] kao i članak 23. (Pravila o nabavi) »predloška« Okvirnog sporazuma koji je usvojila i Komisija 6. srpnja 2007. [C(2006)3208 konačni – E/1368/2007].

U slučaju svih Odbora za odabir ponuda koji se osnivaju radi ocjene ponuda za pružanje usluga, ustupanje radova i nabavu roba, njihov postupak odlučivanja bit će, prema potrebi, usklađen s nabavom i postupcima dodjele bespovratnih sredstava kako je gore navedeno.

Svi postupci dodjele bespovratnih sredstava slijedit će odredbe Prvog dijela, Glave IV prethodno spomenute Financijske uredbe (i njenih izmjena i dopuna).

Svi korisnici (bilo javni ili privatni) isto će tako poštivati načela utvrđena u odnosnim pravilima »Praktičnog vodiča«.

5.2.5. Sektorska godišnja i završno izvješće o provedbi

Sektorska godišnja i završno izvješće o provedbi pripremit će Operativna struktura u skladu s člankom 169. IPA provedbene uredbe. Ta izvješća će procijeniti napredak provedbe u odnosu na postizanje postavljenih ciljeva, probleme na koje se naišlo u upravljanju programom i poduzete mjere, financijsku provedbu kao i izvršene aktivnosti nadzora i praćenja. Programi će uključivati ažuriranu tablicu sažetka OP-a a bit će revidirani svake godine najmanje na »drugom sastanku« Sektorskog nadzornog odbora.

5.2.6. Sustavi za evaluaciju

Evaluacija je sredstvo za procjenu primjerenosti, učinkovitosti i djelotvornosti financijske pomoći kao i utjecaja i održivosti očekivanih rezultata. U okviru odgovornosti voditelja Operativne strukture, minimalno će se provesti ex-ante evaluacija i evaluacija tijekom provedbe programa u skladu s načelima postavljenim u Provedbenoj uredbi programa IPA i smjernicama Komisije.

Sustavi za evaluaciju i aktivnosti svakog programa u potpunosti će poštovati načelo proporcionalnosti.

Ex ante evaluacija

U okviru odgovornosti Operativne strukture, ex-ante evaluacija Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala provedena je od strane »European Policy Research Centre« sa Sveučilišta Strathclyde iz Glasgowa i priložena je ovom programu. Sažetak rezultata ex ante evaluacije te opis načina provedbe iste, navedeni su u poglavlju 1.3.2.

Evaluacija tijekom provedbe

Tijekom provedbe programa, izvršit će se privremena evaluacija koja dopunjuje nadzor Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala, posebno kada nadzor otkrije značajna odstupanja od početno zadanih ciljeva ili kada se daje prijedlog za izmjenu programa. U svakom slučaju, planirano je da će evaluacije pružiti podatke o pokazateljima dogovorenim u OP-u koji se ne mogu dobiti putem sustava nadzora. Nadalje, strateške evaluacije ili tematske evaluacije mogu se provesti u okviru odgovornosti Operativne strukture i/ili SDURF-a. Rezultati će biti upućeni ad-hoc odboru za evaluacije, Sektorskom nadzornom odboru i Komisiji.

Zaduženja za evaluaciju

Voditelj Operativne strukture zadužen je za osiguranje provedbe primjerenih evaluacija Operativnog programa. Evaluacije će izvršiti vanjski stručnjaci, funkcionalno neovisni od sustava upravljanja i kontrole. Evaluacijama će upravljati za to određeni službenik u okviru Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, koji će biti odgovoran za pripremu dokumentacije za nadmetanje i ugovaranje tih stručnjaka u okviru Prioriteta 4, pregled nacrta izvješća o evaluaciji, djelovati kao tajništvo ad hoc Odbora za evaluaciju, te biti posrednik, prema potrebi, između odabranih stručnjaka i navedenog Odbora za evaluaciju.

Odbor za evaluaciju

Sektorski nadzorni odbor odredit će ad-hoc odbor koji će pružati podršku Operativnoj strukturi u aktivnostima vezanim za evaluaciju. Odbor će slijediti »načelo partnerstva« te će

uključivati članove (i goste prema potrebi) koji su stručnjaci za evaluaciju. Nadalje, podrška Odbora bit će pružena u svim fazama evaluacije (smjernice, planiranje, provedba, predstavljanje rezultata) kako bi se osigurala ukupna kvaliteta provedenih evaluacija. Istovremeno će svi relevantni dionici i institucije/organizacije biti pozvani da daju svoj doprinos, tamo gdje je to primjereno.

Imenovanje i uspostavljanje ovog ad-hoc Odbora obavit će se u skladu s pravilima i procedurama Sektorskog nadzornog odbora usvojenim u skladu sa člankom 167.2 Provedbene uredbe programa IPA

Evaluacijske aktivnosti i raspored

S obzirom da ovaj program pokriva razdoblje 2007.– 2009., ali uključuje operativne aktivnosti do 31. prosinca 2012. sukladno N+3 pravilu, predlaže se da se provede samo jedna evaluacija tijekom provedbe programa, te da ona započne u listopadu 2009. To bi zapravo predstavljalo evaluaciju procesa, kojom bi se ispitala učinkovitost i djelotvornost programa i provedbe projekta, ali u kontekstu napretka ostvarenog s provedbom, uključujući izvedbu u odnosu na pokazatelje na razini projekta (fizički i financijski objekti) i na razini mjere (neposredni rezultati). To će također uključiti i pregled provedbe horizontalnih pitanja OP-a.

U postupku evaluacije koristit će se pokazatelji utvrđeni u svrhu nadzora nad programskim operacijama. Budući da još ne postoji informacijski sustav upravljanja, a njegova se uspostava očekuje kroz priorite tehničke pomoći ovog operativnog programa, izvješća o praćenju projekta i drugi izvori podataka, kao što su baze podataka različitih institucija koje su nadležne za upravljanje operativnim programom (npr. Hrvatski zavod za zapošljavanje) ili izvješća različitih dionika u procesu koristit će se za nadzor nad projektom i evaluaciju u prvoj fazi njegove provedbe. Ta će izvješća i izvori podataka biti popraćeni, ako je potrebno, drugim evaluacijskim aktivnostima uključujući uspostavu nastavka.Osim toga, posebno će se koristiti pokazatelji rezultata koji su utvrđeni na razini prioriteta i odgovarajući izvori podataka utvrđeni u Odjeljku 3.2 za pokazatelje rezultata (posredovanje/ljudski potencijali/elektronska baza podataka Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, baze Državnog zavoda za statistiku).

U okviru komponente Tehničke pomoći može se tražiti provedba posebnih anketa u svrhu pomoći u procesu evaluacije.

5.3. Informiranje i promidžba

5.3.1. Uvod

Informiranje i promidžba važni su aspekti pred-pristupne pomoći, a posebno uspješnog osmišljavanja i provedbe operativnih programa, uzimajući u obzir partnerske osnove na kojima su zasnovani. Priopćavanje za uspješno upravljanje i provedbu operativnih programa može se podijeliti u niz aktivnosti informiranja i promidžbe.

S tim ciljem, članak 62. Provedbene uredbe programa IPA utvrđuje određene uvjete vezane za informacije koje treba pružiti te promicanje programa i aktivnostima financiranih od strane Zajednice, upućene građanima i korisnicima s ciljem isticanja uloge financiranja od strane Zajednice te osiguranja transparentnosti.

U skladu s tim, informacije koje treba pružiti Operativna struktura između ostalog uključuju objavljivanje popisa krajnjih korisnika, naziva aktivnosti i iznosa sredstava koji je Zajednica dodijelila za aktivnosti. Komisija sa svoje strane također mora osigurati objavljivanje važnih informacija o natječajima i ugovorima u Službenom listu Europske unije i ostalim prikladnim medijima i web stranicama.

Nadalje, članak 63. Provedbene uredbe programa IPA dodatno navodi da će Komisija i nadležna tijela zemlje korisnice dogovoriti usklađenu grupu aktivnosti koje će se financirati iz prioriteta tehničke pomoći operativnog programa, kako bi se objavile i bile dostupne informacije o IPA pomoći.

U skladu s gore navedenim odredbama, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Odjel za odnose s javnošću i informiranje (Odsjek za informiranje i promidžbu III. i IV. komponente programa IPA u Kabinetu ministra) bit će odgovorno za aktivnosti informiranja i promidžbe u okviru programa. Informacije će biti upućene građanima Hrvatske i građanima Europe općenito, te (potencijalnim) korisnicima. Cilj će im biti istaknuti ulogu Zajednice i osiguranje transparentnost IPA pomoći.

5.3.2. Zahtjevi

U skladu s člankom 63. Provedbene uredbe programa IPA, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Odjel za odnose s javnošću i informiranje – Odsjek za informiranje i promidžbu III. i IV. komponente IPA pripremit će sveobuhvatan niz strateških aktivnosti (komunikacijski akcijski plan) radi objavljivanja informacija o programu IPA uključujući pomoć u okviru IV. komponente. Komunikacijski akcijski plan bit će usklađen sa strategijom informiranja i promidžbe koju izdaje NIPAK. Komunikacijski akcijski plan odnosit će se na razdoblje 2008.-2012. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Odjel za odnose s javnošću i informiranje – Odsjek za informiranje i promidžbu III. i IV. komponente IPA podnijet će nacrt komunikacijskog akcijskog plana Komisiji u roku od četiri mjeseca od dana potpisivanja Financijskog sporazuma koji se odnosi na operativni program. Komunikacijski akcijski plan će najmanje sadržavati sljedeće točke

• svrhu i ciljne skupine;

• strategiju i sadržaj;

• indikativni proračun;

• strukturu administrativne podrške i

• kriterije koji se koriste za ocjenu projektnih prijedloga.

5.3.3. Aktivnosti

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Odjel za odnose s javnošću i informiranje – Odsjek za informiranje i promidžbu III. i IV. komponente programa IPA osigurat će da mjere informiranja i promidžbe budu provedene u skladu s komunikacijskim akcijskim planom ciljajući na najšire moguće medijsko pokrivanje koristeći sve prikladne oblike i metode komunikacije na prikladnoj teritorijalnoj razini. Odsjek za informiranje i promidžbu bit će odgovorno i za organizaciju najmanje sljedećih mjera informiranja i promidžbe:

• velika informativna aktivnost kojom se objavljuje pokretanje Operativnog programa, i u slučaju kada ne postoji konačna verzija komunikacijskog akcijskog plana;

• najmanje jedna velika informativna aktivnost godišnje, sukladno komunikacijskom akcijskom planu, kojom će se predstaviti postignuća Operativnog programa, (uključujući velike projekte gdje je to prikladno);

• objavljivanje (elektroničkim putem ili na drugi način) popisa korisnika, naziva aktivnosti i iznosa sredstava Zajednice i domaćih sredstava alociranih za aktivnosti.

Odsjek će nadalje potencijalnim korisnicima pružiti jasne i detaljne informacije, koje će sadržavati najmanje:

• mogućnosti financiranja koje zajedno pružaju Zajednica i zemlja korisnica putem OP-a;

• uvjete prihvatljivosti kojima treba udovoljiti kako bi se konkuriralo za financiranje putem Operativnog programa;

• opis postupaka za procjenu prijava za financiranje i vremenskom razdoblju koje obuhvaćaju;

• kriteriji za odabir aktivnosti za financiranje i

• kontakte na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini koji mogu pružiti informacije o Operativnom programu.

5.3.4. Indikativni proračun

Indikativni proračun za komunikacijski akcijski plan u okviru ovog Operativnog programa za razdoblje 2007. – 2009. bit će određen na odgovarajućoj razini kako bi se osiguralo dostatno pokriće troškova mjera promidžbe i informiranja. Proračunske alokacije po godinama, kao i indikativni iznosi neophodni za razdoblje 2010. – 2013. bit će izneseni u komunikacijskom akcijskom planu .

5.3.5. Upravljanje i provedba

U okviru Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, za informiranje i priopćavanje bit će zadužen Odsjek iz gornjih točaka 5.3.2 i 5.3.3. Tim za informiranje i promidžbu sastojat će se od dvoje službenika čiji će zadaci uključivati podršku voditelju Operativne strukture u provedbi sljedećih zadataka i dužnosti:

■ rasprava o komunikacijskom akcijskom planu s Komisijom i NIPAK-om;

■ koordinacija aktivnosti informiranja i promidžbe koje će se provoditi u okviru ostalih IPA financiranih programa;

■ komunikacija s medijima;

■ razrada, provedba i procjena komunikacijskog akcijskog plana programa;

■ predstavljanje programa u relevantnim nacionalnim i Komisijinim informacijskim mrežama;

■ obrada upita korisnika;

■ nadzor i kontrola ispunjavanja uvjeta za informiranje i promidžbu od strane korisnika;

■ izrada, tiskanje i distribucija informativnih materijala, priprema i provedba javnih događanja;

■ razvoj i održavanje sadržaja na web stranici programa;

■ veza s IT podrškom u pogledu tehničkog održavanja;

■ upravljanje vanjskim (out-sourced) uslugama;

■ razvoj i nadzor godišnjeg komunikacijskog akcijskog plana i koordinacija internih događanja i treninga.

Neke od mjera informiranja i promidžbe zasigurno će zahtijevati vanjske profesionalne usluge (kao što su dizajn i pred-print, web stranica, tiskanje, oglašavanje, fotografiranje i istraživanja javnog mijenja). Odgovornost je tima za informiranje i promidžbu da upravlja tim uslugama i da osigura da se ugovori zaključe u skladu s pravilima o javnoj nabavi.

5.3.6. Nadzor, evaluacija, izvješćivanje

Nadzor, evaluacija i izvješćivanje obvezni su uvjeti za primjenu mjera promidžbe uključenih u komunikacijski akcijski plan programa.

O napretku postignutom u provedbi komunikacijskog akcijskog plana izvješćivat će se tijekom sastanaka Sektorskog nadzornog odbora. Voditelj Operativne strukture izvijestit će Sektorski nadzorni odbor o provedenim mjerama informiranja i komunikacije i sredstvima upotrijebljenim za isto. Voditelj Operativne strukture osigurat će za Sektorski nadzorni odbor primjere provedenih komunikacijskih mjera.

Godišnja i završno izvješće o provedbi Operativnog programa uključivat će sljedeće informacije:

• primjere informacijskih i komunikacijskih mjera za Operativni programa poduzetih pri provedbi komunikacijskog akcijskog plana;

• način provedbe mjera informiranja i promidžbe vezano za objavljivanje, elektroničkim putem ili na drugi način, popisa korisnika, naziva aktivnosti i iznosa javnih sredstava alociranih za aktivnosti;

• sadržaj značajnijih izmjena i dopuna komunikacijskog akcijskog plana.

• u komunikacijski akcijski plan bit će uvrštena grupa pokazatelja za evaluaciju mjera promidžbe, što će predstavljati ključni dio plana vezano za procjenu učinkovitosti i djelotvornosti provedenih aktivnosti promidžbe.

• godišnji rezultati kvalitativne i kvantitativne analize bit će korišteni za razmatranje godišnjeg komunikacijskog akcijskog plana te po potrebi, njegove izmjene.

5.3.7. Partnerstvo i umrežavanje

Sljedeća tijela za program mogu djelovati kao instrument za program i širiti informacije namijenjene širokoj javnosti:

• profesionalna i strukovna udruženja i organizacije;

• gospodarski i socijalni partneri;

• nevladine udruge;

• obrazovne institucije;

• organizacije gospodarstvenika;

• operatori;

• informativni centri o Europi i predstavništva Komisije, posebno Delegacija EK;

• ostali glavni dionici za svaki od prioriteta.

Operativna struktura usko će surađivati s gore navedenim tijelima pri širenju informacija vezanih za program i IPA strategiju pred-pristupne pomoći za IV. komponentu.

5.3.8. Internet

Web stranica programa bit će povezana s web stranicama SDURF-a, MFIN-a DEK-a, DG ELARG, DG EMPL i DG REGIO te s web stranicama ostalih programa. Bit će izrađena u skladu sa sljedećim načelima:

■ Pristup najvećem mogućem broju korisnika – osigurati da stranica ima jednostavnu adresu; registrirati je na glavnim tražilicama kako bi se lako mogla pronaći; izraditi je na način da bude vidljiva na ekranima i sa softwareom niskih specifikacija; osigurati da se brzo učitava.

■ Davanje prioriteta brzom pristupu vrijednim informacijama – stranica treba imati preglednu strukturu kako bi korisnici na brz i jednostavan način mogli pronaći tražene podatke; informacije, kada je moguće, trebaju biti dostupne za preuzimanje u pdf formatu.

■ Vizualna privlačnost – snažan vizualni identitet upotrebom logotipa, boja itd. bez da se ograničava jasnoća, brzina i jednostavnost

■ Razvijanje kao trajni resurs;

■ Interaktivni sadržaj, korištenjem jedinstvenih prednosti web stranica.

DODATAK 1

Članovi međuresorne radne skupine[42]

Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (SDURF)

gđa Nataša Mikuš, zamjenica državnog tajnika

gđa Suzana Kovačević, stručna suradnica

gđa Ana Šimunić, stručna suradnica

gđa Ivana Zdelarec, vježbenica

Ministarstvo gospodarstva rada i poduzetništva (MINGORP)*

gđa Vera Babić, državna tajnica za rad

gđa Inga Žic, načelnica

gđa Katarina Ivanković-Knežević, voditeljica odsjeka

gđa Snježana Tomašević, savjetnica

Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ)

gđa Nada Kerovec, voditeljica odsjeka

gđa Sanja Mesarov, savjetnica

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ)

gđa Mihaela Dubravac Šigir, stručna savjetnica

gđa Antonija Gladović, voditeljica jedinice za provedbu projekta

Agencija za strukovno obrazovanje (ASO)

gđa Jelena Letica, ravnateljica

Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO)

gđa Nevenka Lončarić-Jelačić, stručna savjetnica

Agencija za obrazovanje odraslih (AOO)

gđa Anita Leko, stručna suradnica

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (MZSS)

gđa Mirjana Radovan, stručna savjetnica

Državni zavod za statistiku (DZS)

gđa Jadranka Brkić, voditeljica odsjeka

gđa Tihana Cukina, stručna savjetnica

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija (MVPEI)

gđa Diana Štrkalj, stručna suradnica

gđa Franka Maček, stručna suradnica

CARDS 2003: Pomoć nacionalnom razvojnom planiranju

g. Conor Kearney

DODATAK 2

Sudionici na partnerskim konzultacijama u okviru OP-a za Komponentu IV programa IPA

Partnerske konzultacije – Razvoj ljudskih potencijala, 23. ožujak 2007. u Zagrebu

Vera Babić, MINGORP

Želimir Janjić, MZOŠ

Dorica Nikolić, Mirjana Radovan, MZSS

Ivan Šutalo, ASO;

Zorislav Bobuš, Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske;

Sanja Crnković Pozaić, CEPOR;

Marina Dimić Vugec, CERANEO;

Dubravka Matić, Ured za socijalno partnerstvo;

Branka Kranjac, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom;

Jasenka Matković, Zajednica hrvatskih pučkih učilišta;

Boris Feis, SSSH;

Nikola Vrdoljak , Marija Vukelić , APIU;

Jozo Ćavar, Anita Leko, AOO;

Antonija Gladović, MZSS;

Jelena Letica, ASO;

Ivica Lovrić, Udruga hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja;

Diana Štrkalj, MVPEI;

Dragan Knežević, SDURF;

Vedrana Ligutić, DEK;

Tamara Šterk, Ured za ravnopravnost spolova;

Sanja Cesar, CESI;

Mirela Lekić, Hrvatska obrtnička komora;

Vesna Štefica, Hrvatska gospodarska komora;

Sanja Špoljarić, SDURF;

Goran Bakula,, Ana Kranjac, Savez samostalnih sindikata;

Maja Vehovec, Ekonomski institut;

Ivan Vrdoljak, Udruga radničkih sindikata hrvatske;

Thomas Farnell, Ninoslav Šćukanec, Institut za razvoj obrazovanja;

Ivana Zdelarec, Ana Šimunić, Suzana Kovačević, SDURF;

Inga Žic, Snježana Tomašević, Katarina Ivanković Knežević, MINGORP

Pismena očitovanja zaprimljena su od:

• Instituta za razvoj obrazovanja

• Hrvatske obrtničke komore

• Hrvatske gospodarske komore

• Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske

• Agencije za promicanje ulaganja

• MSP-a i Centra za poduzetništvo

DODATAK 3

ANALITIČKE TABLICE I PODACI

Tablica 1: OSNOVNI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI ZA HRVATSKU

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
Stanovništvo, mil.	4,381	4,437	4,443	4,442	4,439	4,442	4,441
Bruto domaći proizvod, % godišnje promjene (realni)	2,9	4,4	5,6	5,3	4,3	4,3	4,8
Bruto domaći proizvod, tržišne cijene (tekuće), mil. kuna	152.519	165.639	181.231	198.422	214.983	231.349	250.590
Bruto domaći proizvod, tržišne cijene (tekuće)*, mil. eura	19.976	22.170	24.467	26.230	28.677	31.260	34.220
Bruto domaći proizvod po glavi u eurima	4.560	4.997	5.507	5.905	6.460	7.037	7.704
Indeks potrošačkih cijena, godišnja promjena, %	4,6	3,8	1,7	1,8	2,1	3,3	3,2
Prosječna mjesečna neto plaća (u kunama)	3.326	3.541	3.720	3.940	4.173	4.376	4.603
Stopa nezaposlenosti prema ILO, godišnji prosjek, %	16,1	15,8	14,8	14,3	13,8	12,7	11,2
Dug opće države % BDP (ep)	N.A.	N.A.	40	40,9	43,2	43,7	40,8
Prosječni tečaj EUR/HRK	7,63	7,47	7,41	7,56	7,5	7.4	7,32
Deficit tekućeg računa (% BDP-a)e	-2,4	-3,6	-8,5	-7,1	-5,1	-6,4	-7,8
Vanjski dug (BDP) (zr)	61,4	61,4	61,9	75,8	80,0	82,4	85,3
Turistička noćenja, godišnja promjena, %	47	11	3	4	2	7,6	3,1
Stopa rasta građevinskih radova	9,1	3,6	12,8	22,8	2	-0,8	9,3
Industrijska proizvodnja, godišnja promjena, %	1,7	6	5,4	4,1	3,7	5,1	4,5
Trgovina na malo, godišnja promjena (realna), %	14,4	10	12,5	3,7	2,6	2,8	2,1

zr – završno razdoblje

Izvori: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo financija, Hrvatska narodna banka

** Izračunato primjenom prosječnog godišnjeg tečaja (HRK/1 EUR)na BDP u kunama.*

Tablica 2: PODACI O STANOVNIŠTVU ZA HRVATSKU, 2000. – 05.

Godina	Rođeni	Umrli	Prirodni prirast	Useljavanje	Iseljavanje	Neto useljavanje	Procjena broja stanovnika
2000.	43.746	50.246	-6.500	29.389	5.953	23.432	4.381.000
2001.	40.993	49.552	-8.559	24.415	7.488	16.927	4.437.000
2002.	40.094	50.569	-10.475	20.365	11.767	8.598	4.443.000
2003.	39.668	52.575	-12.907	18.455	6.534	11.921	4.442.000
2004.	40.307	49.756	-9.449	18.383	6.812	11.571	4.439.000
2005.	42.492	51.790	-9.298	14.230	6.012	8.218	4.442.000

Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS).

Tablica 3: OSNOVNI DEMOGRAFSKI POKAZATELJI, 2006.

	Stopa nataliteta	Stopa mortaliteta	Stopa prirodnog prirasta	Stopa neto migracija
Hrvatska	9,566	11,659	-2,093	1,85
Bugarska	9,609	14,734	-5,125	:
Češka Republika	10,306	10,17	0,135	3,381
Danska	11,952	10,203	1,748	1,833
Njemačka (isključujući bivšu DRNJ od 1991)	8,194	10,015	-1,821	0,279
Grčka	9,958	9,44	0,518	3,588
Španjolska	10,766	8,386	2,381	14,243
Francuska	13,148	8,404	4,744	1,481
Mađarska	9,915	13,058	-3,143	1,894
Nizozemska	11,321	8,282	3,04	-1,916
Austrija	9,407	8,97	0,437	2,883
Poljska	9,812	9,693	0,12	-0,947
Portugal	9,953	9,632	0,322	2,466
Rumunjska	10,167	11,956	-1,789	-0,3
Slovenija	9,437	9,021	0,416	3,081
Slovačka	9,998	9,886	0,112	0,715
Finska	11,173	9,127	2,046	1,964
Švedska	11,664	10,041	1,623	5,599
Cipar	11,332	6,611	4,721	10,973
Malta	9,588	7,937	1,651	2,48
Estonija	11,073	12,888	-1,815	:

Litva	9,212	13,203	-3,992	-1,431
Latvija	9,731	14,466	-4,735	-1,071
Izvor: Eurostat i DZS				

Tablica 4: DOBNA STRUKTURA STANOVNIKA PO SPOLU, 2006.

	Ukupno				Žene					Muškarci				
	15-24	25-49	50-64	65+	Do 15	15-24	25-49	50-64	65+	Do 15	15-24	25-49	50-64	65+
Hrvatska	13,17	35,33	18,74	16,85	14,97	12,45	34,00	13,29	19,91	16,94	13,95	36,76	18,80	13,55
EU 27	13,23	36,58	18,24	16,52	15,85	12,55	35,20	12,94	18,82	17,65	13,83	37,70	18,26	13,92
Belgija	12,08	35,67	17,90	17,22	16,40	11,66	34,60	12,83	19,72	17,90	12,51	36,79	18,20	14,61
Bugarska	13,63	35,47	20,03	17,18	12,94	12,90	34,15	14,48	19,53	14,50	14,40	36,87	19,53	14,69
Češka Republika	13,28	36,90	20,91	14,12	14,04	12,66	35,40	15,10	16,81	15,58	13,93	38,48	20,72	11,30
Danska	11,10	35,24	19,81	15,09	18,11	10,76	34,48	13,52	17,06	19,43	11,44	36,01	20,04	13,07
Njemačka	11,74	36,58	18,44	18,94	13,63	11,27	35,08	12,22	21,85	14,99	12,24	38,16	18,72	15,90
Irska	15,35	37,51	15,42	11,13	20,00	15,09	37,19	11,09	12,43	21,18	15,60	37,83	15,56	9,82
Grčka	12,19	37,54	17,58	18,31	13,82	11,56	36,58	12,65	20,14	14,93	12,82	38,53	17,27	16,45
Španjolska	12,07	40,20	16,49	16,75	13,88	11,59	38,88	11,64	19,05	15,13	12,56	41,56	16,37	14,38
Francuska	13,00	34,46	17,69	16,22	17,69	12,46	33,77	13,11	18,59	19,62	13,57	35,19	17,89	13,72
Italija	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Mađarska	13,01	35,87	19,88	15,70	14,41	12,14	34,06	14,38	18,97	16,77	13,98	37,88	19,29	12,09
Nizozemska	11,96	36,66	18,86	14,15	17,74	11,64	35,95	13,49	16,16	18,99	12,29	37,39	19,23	12,10
Austrija	12,34	37,73	17,70	16,23	15,16	11,79	36,44	11,84	19,00	16,88	12,91	39,10	17,81	13,30
Poljska	16,34	36,06	17,92	13,22	15,55	15,51	34,72	14,12	15,93	17,44	17,22	37,48	17,52	10,34

	Ukupno				Žene					Muškarci				
	15-24	25-49	50-64	65+	Do 15	15-24	25-49	50-64	65+	Do 15	15-24	25-49	50-64	65+
Portugal	12,42	37,28	17,63	17,07	14,73	11,81	36,32	12,49	19,24	16,54	13,07	38,31	17,33	14,75
Rumunjska	15,39	36,95	17,22	14,73	14,93	14,69	35,73	12,89	16,94	16,52	16,12	38,23	16,73	12,40
Slovenija	13,24	38,00	19,03	15,48	13,56	12,64	36,39	13,36	18,79	14,96	13,87	39,68	19,47	12,03
Slovačka	16,01	37,91	17,57	11,68	15,95	15,22	36,55	13,30	14,22	17,76	16,83	39,36	17,06	8,99
Finska	12,45	33,37	20,88	15,94	16,64	11,92	32,11	15,12	18,75	18,11	13,01	34,69	21,19	13,00
Švedska	12,31	33,36	19,64	17,27	16,82	11,91	32,48	13,28	19,44	18,02	12,72	34,26	19,94	15,07
Ujedinjena Kraljevina	13,14	35,17	17,74	16,00	17,13	12,60	34,71	12,46	17,90	18,79	13,71	35,65	17,83	14,03
Izvor: Eurostat														

Tablica 5: STOPE AKTIVNOSTI PREMA SPOLU, DOBI I NACIONALNOSTI (%), 2006.

	Ukupno				Muškarci				Žene			
	15-64	15-24	25-54	55-64	15-64	15-24	25-54	55-64	15-64	15-24	25-54	55-64
Hrvatska	63,5	38,0	83,7*	48,5**	68,9	41,1	87,2*	58,2**	58,2	34,5	80,2*	39,9**
EU 27	70,2	44,0	84,1	46,3	77,5	47,4	91,9	56,1	62,9	40,5	76,4	37,1
Belgija	66,5	34,7	84,5	33,6	73,4	37,4	91,9	42,7	59,5	31,9	77,0	24,6
Bugarska	64,5	28,9	82,3	43,0	68,8	31,3	85,1	53,6	60,2	26,4	79,4	33,9
Češka Republika	70,3	33,5	88,2	47,7	78,3	37,7	94,8	62,7	62,3	29,2	81,3	34,0
Danska	80,6	69,9	88,9	63,2	84,1	70,5	92,3	69,6	77,0	69,3	85,4	56,7
Njemačka (isključuju	75,3	50,3	87,6	55,2	81,3	52,9	93,8	64,0	69,2	47,6	81,4	46,6

ći DRNJ iz 1991)												
Irska	71,8	54,7	81,5	54,4	81,5	59,0	92,1	68,7	61,9	50,2	70,7	40,0
Grčka	67,0	32,4	82,0	43,9	79,1	36,1	94,7	61,0	55,0	28,7	69,1	28,0
Španjolska	70,8	48,2	82,0	46,8	81,3	52,2	92,5	63,5	60,2	43,9	71,2	31,0
Francuska	69,4	37,9	87,0	39,9	74,8	42,2	93,5	42,7	64,1	33,4	80,7	37,3
Italija	62,7	32,5	77,8	33,4	74,6	37,8	91,3	45,0	50,8	26,9	64,3	22,5
Mađarska	62,0	26,8	79,6	34,9	68,7	30,1	86,5	43,1	55,5	23,4	72,9	28,2
Nizozemska	77,4	70,8	87,1	49,6	83,9	71,5	94,1	60,4	70,7	70,1	80,1	38,6
Austrija	73,7	59,4	87,1	36,8	80,5	63,9	93,2	47,3	67,0	55,1	80,9	26,9
Poljska	63,4	34,2	81,7	30,7	70,1	37,5	88,2	42,6	56,8	30,7	75,4	20,3
Portugal	73,9	42,7	87,7	53,5	79,5	46,6	92,9	62,7	68,4	38,7	82,7	45,1
Rumunjska	63,6	30,6	79,9	42,8	70,7	35,1	87,1	52,0	56,6	25,9	72,6	34,8
Slovenija	70,9	40,6	89,0	33,4	74,9	44,4	91,0	45,8	66,7	36,4	87,0	21,4
Slovačka	68,6	35,3	87,6	36,7	76,4	39,7	94,0	55,2	60,9	30,9	81,2	20,9
Finska	75,2	51,8	87,8	58,5	77,1	52,6	90,3	58,9	73,3	51,0	85,3	58,2
Švedska	78,8	51,3	89,4	72,8	81,2	50,8	92,5	76,0	76,3	51,9	86,3	69,6
Ujedinjena Kraljevina	75,5	61,9	84,5	59,1	82,1	64,3	91,6	68,4	69,2	59,4	77,6	50,2

* Podaci AKS-a za Hrvatsku odnose se na sljedeću dobnu kategoriju (25-49)

** Podaci AKS-a za Hrvatsku odnose se na sljedeću dobnu kategoriju (50-64)

Izvor: Eurostat (za zemlje EU-a), AKS 2006/2 (za Hrvatsku)

Tablica 6: STOPE ZAPOSLENOSTI PREMA SPOLU, DOBI I NACIONALNOSTI (%), 2006.

	Ukupno				Muškarci				Žene			
	15-64	15-24	25-54	55-64	15-64	15-24	25-54	55-64	15-64	15-24	25-54	55-64
Hrvatska	56,6	27	76,1*	45,0**	62,3	29,5	80,7*	54,7**	51	24,2	71,6*	36,3**
EU 27	64,4	36,6	78,1	43,5	71,6	39,3	85,9	52,6	57,2	33,3	70,2	34,8
Belgija	61	27,6	78,4	32	67,9	30,4	85,9	40,9	54	24,7	70,7	23,2
Bugarska	58,6	23,2	75,7	39,6	62,8	25,4	78,6	49,5	54,6	21	72,8	31,1
Češka Republika	65,3	27,7	82,5	45,2	73,7	31,5	90,4	59,5	56,8	23,7	74,5	32,1
Danska	77,4	64,6	86,1	60,7	81,2	65	90,1	67,1	73,4	64,1	82	54,3
Njemačka (isključujući DRNJ iz 1991)	67,5	43,4	79,3	48,4	72,8	45,1	84,9	56,4	62,2	41,6	73,7	40,6
Irska	68,6	50	78,4	53,1	77,7	53,6	88,4	67	59,3	46,2	68,3	39,1
Grčka	61	24,2	75,3	42,3	74,6	29,7	90	59,2	47,4	18,7	60,5	26,6
Španjolska	64,8	39,5	75,8	44,1	76,1	44,4	87,6	60,4	53,2	34,4	63,7	28,7
Francuska	63	29,3	80,2	37,6	68,5	33,3	87	40,1	57,7	25,2	73,6	35,2
Italija	58,4	25,5	73,3	32,5	70,5	30,6	87,2	43,7	46,3	20,1	59,3	21,9
Mađarska	57,3	21,7	74,2	33,6	63,8	24,5	81	41,1	51,5	18,8	67,6	27,1
Nizozemska	74,3	66,2	84,2	47,7	80,9	67,2	91,4	58	67,7	65,1	77	37,2
Austrija	70,2	54	83,5	35,5	76,9	58,2	89,9	45,3	63,5	49,9	77	26,3
Poljska	54,5	24	71,8	28,1	60,9	26,9	78,3	38,4	48,2	21	65,3	19
Portugal	67,9	35,8	81,3	50,1	73,9	39,8	87,4	58,2	62	31,6	75,3	42,8
Rumunjska	58,8	24	74,7	41,7	64,6	27,3	80,8	50	53	20,6	68,6	34,5

	Ukupno				Muškarci				Žene			
	15-64	15-24	25-54	55-64	15-64	15-24	25-54	55-64	15-64	15-24	25-54	55-64
Slovenija	66,6	35	84,2	32,6	71,1	39,2	87,1	44,5	61,8	30,3	81,2	21
Slovačka	59,4	25,9	77,2	33,1	67	29,2	84,1	49,8	51,9	22,5	70,2	18,9
Finska	69,3	42,1	82,4	54,5	71,4	42,6	85,2	54,8	67,3	41,6	79,6	54,3
Švedska	73,1	40,3	84,7	69,6	75,5	40,2	87,8	72,3	70,7	40,4	81,5	66,9
Ujedinjena Kraljevina	71,5	53,2	81,1	57,4	77,3	54,1	87,9	66	65,8	52,2	74,6	49,1

* Podaci AKS-a za Hrvatsku odnose se na sljedeću dobnu kategoriju (25-49)

** Podaci AKS-a za Hrvatsku odnose se na sljedeću dobnu kategoriju (50-64)

Izvor: Eurostat (za zemlje EU-a), AKS 2006/2 (za Hrvatsku)

Tablica 7: ZAPOSLENOST PREMA SPOLU I GOSPODARSKOJ DJELATNOSTI U 2006 (%) (PREMA NACE KLASIFIKACIJI*), 15 GODINA I VIŠE

	A,B Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo	C Industrija	G-K Usluge (isključujući javnu upravu)	I Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	M do Q Ostale usluge
Hrvatska	13,80	28,50	35,00	6,30	16,40
EU 27	5,89	27,64	36,91	7,12	22,45
Belgija	1,95	24,70	37,05	9,90	26,39
Bugarska	8,11	34,47	33,98	7,22	16,22
Češka Republika	3,76	39,97	32,63	6,75	16,89
Danska	3,09	23,33	37,06	5,95	30,58
Njemačka (isključujući DRNJ iz 1991)	2,26	29,59	37,02	7,70	23,44
Irska	5,74	27,47	39,18	5,14	22,48
Grčka	11,98	22,09	39,82	8,55	17,57
Španjolska	4,78	29,55	39,87	6,19	19,61
Francuska	3,95	24,22	36,59	9,37	25,86
Italija	4,27	30,13	39,02	6,28	20,30

Mađarska	4,77	32,36	35,92	7,27	19,67
Nizozemska	3,28	20,19	41,89	7,14	27,50
Austrija	5,52	28,16	40,20	6,44	19,68
Poljska	15,79	29,98	30,42	6,29	17,52
Portugal	11,70	30,57	32,09	6,87	18,78
Rumunjska	30,60	30,71	22,15	5,23	11,32
Slovenija	9,58	35,49	31,13	5,96	17,84
Slovačka	4,39	38,82	31,82	7,04	17,93
Finska	4,67	25,69	36,81	4,70	28,13
Švedska	2,23	21,91	37,52	5,71	32,63
Ujedinjena Kraljevina	1,35	21,98	41,70	7,09	27,88

NACE klasifikacija*

A-B poljoprivreda, lov, šumarstvo, ribarstvo

A poljoprivreda, lov i šumarstvo

B ribarstvo

C-F industrija (rudarstvo i vađenje kamenja, proizvodnja, opskrba električnom energijom, plinom i vodom, građevinarstvo)

C rudarstvo i vađenje kamena

D proizvodnja

E opskrba električnom energijom, plinom i vodom

F građevinarstvo

G– K usluge (isključujući javnu upravu)

G trgovina na veliko i malo, popravljanje motornih vozila, predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo

H hoteli i restorani

I prijevoz, skladištenje i veze

J financijsko posredovanje

K nekretnine, iznajmljivanje i poslovne usluge

L javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje

M-Q druge usluge

M obrazovanje

N zdravstvo i socijalni rad

O druge djelatnosti društveni, socijalnih i osobnih aktivnosti

P aktivnosti kućanstava

Q izvanteritorijalna organizacija i tijela

Tablica 8a: Udio rada s nepunim radnim vremenom u ukupnoj zaposlenosti, 2006.

	Ukupno	Muškarci	Žene
Hrvatska	10,1	6,8	13,4
EU 27	18,1	7,7	31,2
Belgija	22,2	7,4	41,1
Bugarska	2	1,5	2,5
Češka Republika	5	2,2	8,7
Danska	23,6	13,3	35,4
Njemačka (isključujući DRNJ iz 1991)	25,8	9,3	45,6
Irska	:	:	:
Grčka	5,7	2,9	10,2
Španjolska	12	4,3	23,2
Francuska	17,2	5,7	30,6
Italija	13,3	4,7	26,5
Mađarska	4	2,6	5,6
Nizozemska	46,2	23	74,7
Austrija	21,8	6,5	40,2
Poljska	9,8	7,1	13
Portugal	11,3	7,4	15,8
Rumunjska	9,7	9,5	9,8
Slovenija	9,2	7,2	11,6
Slovačka	2,8	1,3	4,7
Finska	14	9,3	19,2
Švedska	25,1	11,8	40,2

Tablica 8b: Udio radnika na određeno vrijeme među zaposlenima, 15-64, 2006.

	Ukupno	Muškarci	Žene
Hrvatska	12,5	:	:
EU 27	14,3	13,8	14,9
Belgija	8,7	6,9	10,8
Bugarska	6,1	6,2	6,1
Češka Republika	8	6,8	9,4
Danska	8,9	7,9	9,9
Njemačka (isključujući DRNJ iz 1991)	14,5	14,8	14,2
Irska	3,3	2,9	3,8
Grčka	10,7	9,1	13
Španjolska	34,1	32,1	36,8
Francuska	13,5	13	14
Italija	13,1	11,2	15,8
Mađarska	6,7	7,3	6
Nizozemska	16,4	15,2	17,9
Austrija	9	9,1	8,9
Poljska	27,3	28,4	25,9
Portugal	20,6	19,5	21,8
Rumunjska	1,8	2	1,6
Slovenija	17,1	15,2	19,1
Slovačka	5	4,9	5
Finska	16,3	12,6	20
Švedska	17	15	18,9

Ujedinjena Kraljevina	25,5	10,6	42,6		Ujedinjena kraljevina	5,6	5	6,3
Izvor: *Eurostat,* Anketa o radnoj snazi 2006/1.								

Tablica 9a: NEZAPOSLENOST PREMA SPOLU, DOBI I NACIONALNOSTI (%), 2006.

	Ukupna nezaposlenost			Muškarci			Žene		
	15-24	25-49	50-64	15-24	25-49	50-64	15-24	25-49	50-64
Hrvatska	29	9	7,3	28,2	7,5	6,1	30	10,7	8,9
EU 27	17,4	7,4	6,3	17,1	6,6	6,1	17,8	8,3	6,6
Belgija	20,5	7,4	5,6	18,8	6,7	4,9	22,6	8,2	6,7
Bugarska	19,5	8	8,1	18,9	7,6	7,9	20,3	8,3	8,3
Češka Republika	17,5	6,3	6	16,6	4,6	5,2	18,7	8,4	6,9
Danska	7,7	3,2	3,5	7,9	2,4	3,2	7,5	4,1	4
Njemačka (isključujući DRNJ iz 1991)	13,7	9,3	11,4	14,8	9,4	11,2	12,5	9,2	11,7
Irska	8,6	3,9	2,8	9,1	4,1	3	8	3,5	2,4
Grčka	25,2	8,6	4,1	17,7	5,3	3,2	34,7	13,2	5,9
Španjolska	17,9	7,7	5,9	15	5,5	4,4	21,6	10,6	8,5
Francuska	22,6	8,1	6	21,2	7,2	5,8	24,5	9,1	6,3
Italija	21,6	6,3	3	19,1	4,8	2,7	25,3	8,4	3,5
Mađarska	19,1	7,1	4,8	18,6	6,6	4,8	19,8	7,7	4,8
Nizozemska	6,6	3,3	3,7	6,1	2,9	3,6	7,1	3,8	3,8
Austrija	9,1	4,2	3,5	8,9	3,6	3,8	9,3	5	3,2
Poljska	29,8	12,4	10,2	28,3	11,2	10,7	31,6	13,8	9,7
Portugal	16,3	7,4	6,5	14,5	5,8	6,7	18,4	9,2	6,2
Rumunjska	21,4	6,7	3,9	22,3	7,6	4,5	20,2	5,6	3
Slovenija	13,9	5,5	3,9	11,6	4,4	3,5	16,8	6,8	4,3
Slovačka	26,6	11,9	11,2	26,4	10,5	10,3	27	13,5	12,4
Finska	18,7	6,1	6,5	19	5,5	6,6	18,4	6,8	6,4
Švedska	21,5	5,5	4,3	21	5,3	4,7	22	5,8	3,8
Ujedinjena kraljevina	14,1	4,1	3,1	15,9	4,2	3,5	12,1	4	2,6
Izvor: *Eurostat,* DZS									

Tablica 9b: PODACI O NEZAPOSLENOSTI POSEBNIH SKUPINA, 2006.

	Stopa nezaposlenosti (%)			Stopa dugotrajne nezaposlenosti (%)			Udio dugotrajno nezaposlenih (%)			Nezaposleni među mladima (%)
	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno
Hrvatska	10,9	9,6	12,4	6,7	5,8	7,7	58,9	55,7	62,2	12,3
EU-27	7,9	7,1	8,8	3,6	3,3	4,0	45,3	44,8	45,8	8,4
Izvor: *Eurostat,* DZS										

Tablica 10: ZAPOSLENO, NEZAPOSLENO I NEAKTIVNO STANOVNIŠTVO PREMA STUPNJU OBRAZOVANJA, 2006.

	Zaposleni			Nezaposleni			Neaktivni		
	isced0_2	isced3_4	isced5_6	isced0_2	isced3_4	isced5_6	isced0_2	isced3_4	isced5_6
Hrvatska	18,2	61,5	19,7	20,6	68,2	11,2	55,5	37,4	7,1
EU 27	24,8	49,5	25,5	11,8	8,3	4,6	51,0	37,7	8,5
Belgija	23,5	38,9	37,6	14	8,2	4,5	56,9	31,7	11,4
Bugarska	15,1	59,5	25,4	20,5	7,7	4	54,8	37,8	7,4
Češka Republika	5,8	79,5	14,7	24,8	6,4	2,5	38,3	56,3	5,4
Danska	20,0	46,9	32,9	6,7	3,2	3,3	45,0	39,9	14,9
Njemačka	16,1	58,7	25,2	18,7	9,9	4,8	45,2	45,6	8,9
Irska	25,1	38,9	33,0	7,1	4,1	2,5	57,4	29,1	11,4
Grčka	35,5	39,3	25,2	8,3	10,7	7,3	54,9	38,6	6,5
Španjolska	44,2	23,5	32,3	10,5	8,1	6,1	62,9	20,3	11,8
Francuska	26,5	44,7	28,8	13,6	8,2	6	52,6	34,2	13,3
Italija	39,3	45,4	15,2	8,2	6,2	5,3	65,7	28,9	5,3
Mađarska	13,1	65,6	21,3	16,7	6,9	2,8	47,8	45,7	6,5
Nizozemska	25,5	43,5	30,0	6,1	3,6	2,3	51,9	33,5	13,5
Austrija	17,5	64,4	18,1	9,4	4,1	2,6	42,7	50,5	6,9
Poljska	9,0	68,7	22,3	23,7	15	6	39,7	55,0	5,3
Portugal	21,6	64,4	14,0	9	7,9	3,8	49,8	47,4	2,8

Rumunjska	14,4	62,2	23,4	8,4	6,6	3,3	42,6	51,8	5,6
Slovenija	4,6	78,6	16,8	48,6	11,8	3,3	43,1	51,9	5,0
Slovačka	17,4	47,0	35,5	14,2	8,2	3,7	49,0	37,2	13,8
Finska	14,7	54,6	30,0	13,9	6,3	4,4	36,2	36,7	11,8
Švedska	22,1	45,5	31,7	9,1	5,3	2,8	35,8	32,8	10,9
Izvor: *Eurostat,* Anketa o radnoj snazi, DZS									

Tablica 11: STOPE AKTIVNOSTI, ZAPOSLENOSTI I NEZAPOSLENOSTI PREMA STUPNJU OBRAZOVANJA, 2006.

	Stopa aktivnosti			Stopa zaposlenosti			Stopa nezaposlenosti		
isced 0-2	isced 3-4	isced 5-6	isced 0-2	isced 3-4	isced 5-6	isced 0-2	isced 3-4	isced 5-6	
EU 27	75,3	86,7	92,3	66,8	80,4	88,3	11,3	7,4	4,3
Muškarci	88,8	93,2	96,1	80,2	87,1	92,5	9,6	6,5	3,7
Žene	61,6	79,8	88,9	53,2	73,2	84,6	13,7	8,3	4,8
Izvor: *Eurostat*									

Tablica 12: GOSPODARSKI POKAZATELJI NA RAZINI ŽUPANIJA

Županija	Gustoća naseljenosti po km2, 2006.	BDP po glavi stanovnika u tekućim cijenama, 2004. (HR=100)	Administrativna stopa nezaposlenosti (%), (kraj ožujka 2006.)	Zaposlene osobe (kraj ožujka 2006.)	Prosječan broj nezaposlenih osoba, 2006.
Zagrebačka županija	101,2	74,8	14,2	81.517	13.045
Krapinsko-zagorska županija	115,9	68,5	14	37.456	5.692
Sisačko-moslavačka županija	41,5	74,5	28,9	45.991	17.718
Karlovačka županija	39,1	73,9	26,1	38.749	12.968
Varaždinska županija	146,4	85,7	13,6	62.598	9.218
Koprivničko-	71,2	90,6	17	38.426	7.534

križevačka županija					
Bjelovarsko-bilogorska županija	50,4	74	25,9	35.396	11.834
Primorsko-goranska županija	85,1	113,7	13,4	113.908	16.220
Ličko-senjska županija	10	126,9	22,1	13.515	3.637
Virovitičko-podravska županija	46,1	72,8	30,3	23.361	9.484
Požeško-slavonska županija	47,1	71,1	21,7	20.829	5.332
Brodsko-posavska županija	87,1	58,2	29,6	38.486	15.339
Zadarska županija	44,4	78,7	20,9	44.312	10.716
Osječko-baranjska županija	79,5	76,9	26,1	91.738	30.176
Šibensko-kninska županija	37,8	71,8	25	29.717	8.806
Vukovarsko-srijemska županija	83,4	56,8	31,3	43.358	18.477
Splitsko-dalmatinska županija	102,1	79,3	22,2	138.692	37.475
Istarska županija	73,4	136,9	8,4	83.867	6.317
Dubrovačko–neretvanska županija	69	94,5	18,3	38.366	7.473
Međimurska županija	162,4	77,7	15,8	37.540	6.786
Grad Zagreb	1,215,50	180,5	9,2	388.581	37.369
UKUPNO	78,4	100	17,7	1.446.403	291.616
Izvor: Državni zavod za statistitku, Hrvatski zavod za zapošljavanje					

DODATAK 4

DETALJNA SAŽETA TABLICA OPERATIVNOG PROGRAMA

Vidi odlomak 3.2 (Pokazatelji) i odlomak 5.2.6 (Evaluacijske aktivnosti i raspored) Operativnog programa

Prioritet 1 – Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada

Mjera 1.1 – Podrška u osmišljavanju i provedbi aktivne i preventivne politike tržišta rada

Poseban cilj 1	Pokazatelji rezultata	Glavne vrste operacija	Pokazatelji neposrednih rezultata
Razviti regionalni participativni institucionalni okvir za promicanje zapošljavanja	Broj planova za razvoj ljudskih potencijala (koje su pripremila Lokalna partnerstva za zapošljavanje) koje su prihvatile županijske skupštine	Poduzeti lokalne inicijative za zapošljavanje	Broj osnovanih partnerstava za zapošljavanje
		Provesti ankete na tržištu rada Razraditi lokalne strategije za razvoj ljudskih ih potencijala	Broj razvijenih strategija za razvoj ljudskih potencijala
		Razviti sposobnosti za izradu i artikulaciju projekata u okviru HZZ-a na regionalnoj razini	Broj razvijenih portfelja projekata
	% nezaposlenih koji su zaposleni posredovanjem HZZ-a	Provesti sheme za dodjelu bespovratnih sredstava u skladu s ciljevima strategija za razvoj ljudskih potencijala	Broj osoba koje su primile potporu kroz sheme za dodjelu bespovratnih sredstava

Mjera 1.2 – Podrška učinkovitosti i kvaliteti hrvatskih javnih službi nadležnih za zapošljavanje

Poseban cilj 1	Pokazatelji rezultata	Glavne vrste operacija	Pokazatelji neposrednih rezultata
Unaprijediti kvalitetu, djelotvornost i učinkovitost Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	Broj zaposlenih u HZZ-u koji su ovlašteni pružati određene vrste usluga klijentima prema vrsti usluge kao rezultat operacija izgradnje sposobnosti i unaprijeđenih poslovnih procesa koji	Razvoj sposobnosti za pripremu usklađenog zakonodavnog okvira za pružanje usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja	Broj mjera poduzetih za osnivanje centra za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje
		Osnivanje Nacionalnog foruma za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje	

		Osnivanje modela centra za profesionalno usmjeravanje i njegovo pokusno ispitivanje	
		Jačanje analitičke sposobnosti HZZ-a i MNGORP-a pomoću izobrazbe	Broj zaposlenih u HZZ-u i MINGORP-u koji su osposobljeni za analitički rad
	su rezultat mjere	Osnivanje tijela u okviru HZZ-a za izobrazbu savjetnika (koji su usmjereni na nezaposlene), savjetodavaca (koji su usmjereni na poslodavce), savjetnika za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje, specijaliziranih savjetnika za skupine u nepovoljnom položaju i stjecanje vještina za druge procese u okviru HZZ-a	Broj trenera za ključne poslovne procese u HZZ-u
		Potpora izradi i provedbi naprednih poslovnih procesa u informacijskom sustavu HZZ-a i informatičkih rješenja prilagođenih korisnicima, uključujući nadogradnju informatičke opreme i programske podrške	Broj ključnih poslovnih procesa podržanih informatičkim rješenjima
		Stvaranje sustava za kontrolu kvalitete, nadzor, evaluaciju i procjenu potreba za osposobljavanjem za poslovne procese u okviru HZZ-a	Broj ključnih poslovnih procesa opremljenih pokazateljima kontrole kvalitete

Mjera 2.1 – Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju

Poseban cilj 1	Pokazatelji rezultata	Glavne vrste operacija	Pokazatelji neposrednih rezultata
Promicati socijalno uključivanje skupina u nepovoljnom položaju njihovim uključivanjem u tržište rada	Udio skupina u nepovoljnom položaju koje su bile korisnici posebnih mjera, a koje ostaju zaposlene godinu dana nakon	Razvoj novih međuinstitucionalnih i međusektorskih poslovnih procesa za rad sa skupinama u nepovoljnom položaju	Broj novih poslovnih procesa koji za cilj imaju socijalno uključivanje skupina u nepovoljnom položaju
		Osposobljavanje	Broj zaposlenih koji su

	pronalaženja posla		zaposlenih (osnovno i napredno) u službama za zapošljavanje i socijalnu skrb za rad sa skupinama u nepovoljnom položaju	osposobljeni za rad sa skupinama u nepovoljnom položaju
			Izobrazba i prekvalifikacija skupina u nepovoljnom položaju	Broj nezaposlenih osoba u nepovoljnom položaju koje koriste sheme za dodjelu bespovratnih sredstava (podijeljen prema posebnim ciljnim skupinama)

Mjera 2.2 – Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu obrazovanju

Poseban cilj 1	Pokazatelji rezultata		Glavne vrste operacija	Pokazatelji neposrednih rezultata
Potpora pristupu obrazovanju za zapošljavanje skupinama u nepovoljnom položaju promicanjem, između ostalog, fleksibilnijeg okvira politika i inovativnijeg pružanja mjerodavnih usluga.	Udio (%) osoba u nepovoljnom položaju (prema uobičajenim skupinama) koje ponovno/po drugi puta imaju pristup ciljanim obrazovnim uslugama i/ili moderniziranim institucijama		Potpora osmišljavanju i provedbi obrazovnih programa koji su posebno ciljani na skupine u nepovoljnom položaju (uključujući unaprjeđenje institucija i opreme ako je potrebno).	Broj obrazovnih ustanova na lokalnoj/regionalnoj razini koje su uključene u razvoj obrazovnih programa Broj pokusnih ispitivanja obrazovnih programa koji su posebno usmjereni na skupine u nepovoljnom položaju Broj osoba kojima se pruža pomoć u okviru sheme za dodjelu bespovratnih sredstava
			Izgradnja sposobnosti obrazovnih stručnjaka za pružanje novih usluga osobama u nepovoljnom položaju, u prvom redu u sektoru SOO-a	Broj obrazovnih stručnjaka koji su sudjelovali u programu osposobljavanja ili su bili korisnici mjere tehničke pomoći

Prioritet 3 – Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti

Mjera 3.1 – Daljnji razvoj Hrvatskog kvalifikacijskog okvira

Poseban cilj 1	Pokazatelji rezultata		Glavne vrste operacija	Pokazatelji neposrednih rezultata

Jačati ulaganja u ljudski kapital u Hrvatskoj i promicati veću zapošljivost pomažući razvoj i provedbu usklađene politike za razvoj ljudskih potencijala i nacionalnog kvalifikacijskog okvira i povećati sveukupnu relevantnost tržišta rada uključujući učinkovitost i kvalitetu sustava obrazovanja i osposobljavanja	Udio (%) studenata u SOO-u /institucijama za visokoškolsko obrazovanje (prema uobičajenim razinama HKO-a) u pilot institucijama koji su prošli bilo koju vrstu obrazovanja/osposobljavanja koja se temelji na revidiranom HKO-u, moderniziranim nastavnim programima i mehanizmima	Uspostava posebnog nacionalnog centra za EKO Potpora uvođenju sustavnog postupka ocjenjivanja HKO-a od strane stručnjaka Provedba pokusnog ispitivanja određenih elemenata HKO-a Daljnja unaprjeđenja u postupku konzultacija o HKO-u i uvođenja HKO-a i s tim povezane kampanje za podizanje svijesti/izgradnju sposobnosti	Broj mjera poduzetih kako bi se osigurala provedba HKO-a
		Ciljana potpora trajnom razvoju Sektorskih vijeća za SOO, metodologiji za razvoj kvalifikacija i okvirnih nastavnih programa	Broj profesionalnih standarda i kvalifikacija/okvirnih nastavnih programa koji su razvijeni do određenog standarda
		Potpora osmišljavanju i provedbi »Fonda za inovacije u SOO-u« Pokusno ispitivanje Fonda za inovacije u SOO-u	Broj pilot strukovnih škola modela koje primaju potpore iz Pilot fonda za inovacije u SOO-u koji je utemeljen na osnovu Strategije za inovacije u SOO-u.
		~~Potpora~~	~~Broj strukovnih škola~~

		institucionalnom razvoju i razvoju politika u području kontrole kvalitete SOO-a	koje provode pokusno testiranje samoocjenjivanja na mikrorazini
		Daljnja izgradnja sposobnosti zaposlenih u srednjim strukovnim školama i drugih ključnih praktičara i dionika u području kontrole kvalitete	Postotak zaposlenih i praktičara koji sudjeluju u izgradnji sposobnosti u ukupnom broju zaposlenih
		Daljnja unaprjeđenja Informacijskog sustava za upravljanje strukovnim obrazovanjem (VETIS) i sustavne razmjene iskustava i informacija o kontroli kvalitete SOO-a.	Broj novih modula koji su razvijeni u okviru VETIS-a

Mjera 3.2 – Jačanje sustava obrazovanja odraslih

Poseban cilj 1	Pokazatelji rezultata	Glavne vrste operacija	Pokazatelji neposrednih rezultata
Unaprijediti vještine i sposobnosti odraslih i tako im omogućiti aktivnije sudjelovanje na tržištu rada	Broj nezaposlenih odraslih osoba i drugih ciljnih skupina na lokalnoj razini koji su upisani u nove/modernizirane programe za obrazovanje odraslih	Razvoj institucionalnog okvira za lokalne centre/tijela za poduzetničke i druge vještine	Utvrđen niz kriterija za odabir institucija na lokalnoj razini
		Izgradnja osnovnih sposobnosti odabranih lokalnih centara/institucija	Broj osmišljenih i provedenih modula za osposobljavanje predavača
		Nabava opreme za odabrane lokalne institucije	Nabavljena i instalirana oprema za osposobljavanje

		Sveobuhvatni razvoj programa za razvoj osnovnih sposobnosti u skladu s Referentnim okvirom EU-a za ključne sposobnosti	Broj razvijenih novih/moderniziranih programa za razvoj osnovnih vještina

Mjera 3.3 – Jačanje institucija odgovornih za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te njihovih partnera

Poseban cilj 1	Pokazatelji rezultata	Glavne vrste operacija	Pokazatelji neposrednih rezultata
Podržati razvoj sposobnosti hrvatskih državnih ustanova i mjerodavnih nevladinih partnera u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te obrazovanja odraslih	Udio (%) zaposlenika i vanjskih stručnjaka/suradnika hrvatske javne ustanove i drugih ustanova koji su uspješno pohađali posebne aktivnosti za izgradnju sposobnosti i koji su ovlašteni pružati odgovarajuću potporu tekućoj reformi SOO-a i sustava obrazovanja odraslih Broj posebnih skupina (barem 10 zaposlenih u ASO-u/drugim ključnim institucijama po svakoj aktivnosti) koji su uključeni u prilagođene programe osposobljavanja i drugu vrstu tehničke pomoći u određenim područjima SOO-a/obrazovanja odraslih i općenitom razvoju ASO-a	Preispitivanje sadašnjih odgovornosti ASO-a/AOO-a i posebnih preporuka koje odražavaju sve veće zahtjeve hrvatskog sustava SOO-a/OO-a Potpora ASO-u i AOO-u u aktivnostima organizacije i upravljanja i u osmišljavanju i pripremi priručnika, operativnih postupaka, smjernica, kontrolnih lista i predložaka	Broj mjera koje su poduzete kako bi se osigurala daljnja izgradnja sposobnosti u mjerodavnim institucijama
		Razrada srednjoročnih planova za ASO-vu funkciju istraživanja i analize	Pripremljen srednjoročni plan za ASO-vu funkciju istraživanja i analize
		Razrada programa međunarodnog partnerstva i Akcijskog plana za: planiranje	Pripremljen program međunarodnog partnerstva i Akcijski plan

		unutarnjeg razvoja, odlučivanje, cjelokupno upravljanje SOO-om, pripremu i sufinanciranje projekata, itd.	
		Uspostava sustava izobrazbe za zaposlenike ASO-a/AOO-a i mjerodavnih zaposlenika drugih ključnih institucija	Pripremljen plan izobrazbe Broj osposobljenih osoba

Prioritet 4 – Tehnička pomoć

Mjera 4.1 – Priprema projekata

Poseban cilj 1	Pokazatelji rezultata	Glavne vrste operacija	Pokazatelji neposrednih rezultata
Pripremiti listu projekata za sve operacije i mjere i osigurati da je dovoljan broj projekata potpuno sazrio i spreman za dostavu Odboru za odabir projekata tijekom trajanja programa.	Broj sazrjelih projekata koji su spremni za ugovaranje	Potpora krajnjim korisnicima u pripremi natječajne dokumentacije za ugovore o pružanju usluga i nabavi Potpora provedbenim tijelima u pripremi smjernica za potencijalne tražitelje pomoći	Broj pripremljenih setova natječajne dokumentacije Broj pripremljenih smjernica
		Potpora potencijalnim tražiteljima bespovratne pomoći u pripremi prijava	Broj potencijalnih tražitelja pomoći koji primaju potporu iz tehničke pomoći
		Potpora krajnjim korisnicima u pripremi natječajne dokumentacije za ugovore o uslugama i nabavi	Broj pripremljenih setova natječajne dokumentacije

Mjera 4.2 – Upravljanje OP-om i izgradnja sposobnosti

Poseban cilj 1	Pokazatelji rezultata	Glavne vrste operacija	Pokazatelji neposrednih rezultata

Osigurati učinkovito i djelotvorno upravljanje OP-om i razviti institucionalnu sposobnost za upravljanje i apsorpciju pomoći iz komponente IV programa IPA	Kvaliteta upravljanja OP-om (sustava nadzora, sustava financijske kontrole, sustava za odabir projekata i sustava evaluacije)	Potpora hrvatskom upravljanju OP-om vezano uz bilo koji vid upravljanja, nadzora, evaluacije i kontrole, uključujući upravljanje shemama za dodjelu bespovratnih sredstava i javnim nabavama; Potpora hrvatskoj upravi OP-om u razradi sektorskih studija i master planova	Broj zaposlenih u upravljanju OP-om koji su uključeni u operacije za izgradnju sposobnosti
		Priprema i provedba aktivnosti informiranja i promidžbe	Broj organiziranih informativnih događanja
		Potpora (uključujući savjete i izobrazbu) socijalnim i gospodarskim partnerima, korisnicima i civilnom društvu za razvoj i provedbu mjera (uključujući sheme za dodjelu bespovratnih sredstava) u određenim sektorima	Broj osoba uključenih u osposobljavanje ili operacije tehničke pomoći

DODATAK 5

OPERATIVNI PROGRAM ZA RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA – ORGANIGRAM

DODATAK 6

IZVJEŠĆE O EX-ANTE EVALUACIJI

EX ANTE EVALUACIJA OPERATIVNIH PROGRAMA IPA-e ZA HRVATSKU
Operativni program za razvoj ljudskih potencijala

SAŽETAK

Ovo izvješće sadrži nalaze ex-ante evaluacije Operativnog programa (OP) za razvoj ljudskih potencijala (2007.-2009.) u okviru IPA-e za Hrvatsku koju je proveo Istraživački centar za europske politike (EPRC).

OP na usklađen i pristupačan način pokriva ključna pitanja vezana uz razvoj ljudskih potencijala u skladu s predloškom Komisije za Operativne programe u okviru programa IPA. OP općenito uključuje prioritete EU-a i Hrvatske u tom području. Iako u analizi postoje neki nedostaci, ona pruža čvrstu osnovu za strateški pristup programa. Struktura ciljeva i prioriteta logički slijedi iz analize iako bi se struktura nekih prioriteta i mjera mogla dodatno razmotriti. Sustavi za nadzor i evaluaciju te za upravljanje i provedbu napredovali su od jednog do drugog nacrta OP-a, ali u određenim su područjima potrebne dodatne pojedinosti i objašnjenja.

Ako promotrimo tri glavna područja politika jedan za drugim (zapošljavanje, obrazovanje i osposobljavanje te socijalno uključivanje) očito je da bi se analiza na nekim mjestima mogla nadopuniti dodatnim informacijama ili bi se tekst mogao preoblikovati u smislu boljeg obrazloženja strateških ciljeva. Veću pozornost treba posvetiti povezanosti između SWOT-a i analize budući da postoje neki nedostaci i nedosljednosti jer se neki vidovi SWOT-a ne odnose jasno na pitanja iz pozadinske analize. Potrebno je dodatno razmotriti strukturu prioriteta i mjera. Na primjer, općenit problem jest u tome što neki prioriteti sadrže mnoštvo različitih aktivnosti koje se znatno razlikuju po svojoj prirodi i opsegu. Bilo bi korisno i više pojedinosti o odlukama o alokaciji sredstava i vremenskom slijedu financijskih tokova za različite mjere u prve tri godine. Korisno bi bilo dati i više pojedinosti o usklađenosti Programa s Lisabonskom strategijom i drugim OP-ovima u okviru IPA-e. Rad na pokazateljima još uvijek je u tijeku i još postoje značajni nedostaci. Osim toga, tijekom ex-ante evaluacije još je trajao i proces konzultacija. Sadašnji opis načina konzultacija daje samo grubi pregled, a više pojedinosti o postupku i njegovom ishodu dodat će se u sljedećem nacrtu. Osim toga, vezano uz upravljanje programom i njegovu provedbu, potrebno je pojasniti identitet, funkcije i raspored uvođenja Provedbenih tijela te njihov odnos prema drugim upravljačkim tijelima. Okoliš nije dobro integriran u OP. To bi se moglo riješiti prihvaćanjem šireg tumačenja okoliša.

PREDGOVOR

Cilj ex-ante evaluacije Operativnih programa u okviru IPA-e za Hrvatsku jest pružiti vanjsku perspektivu vezano uz pripremu novih Programa s ciljem unaprjeđenja i jačanja konačne kvalitete Programa i optimizacije alokacije sredstava.

Evaluaciju je izvršio znanstveni tim iz Istraživačkog centra za europske politike (EPRC) na Sveučilištu Strathcyde u Glasgowu. Ex-ante evaluacijom je upravljao i izvršio ju je sljedeći tim:

1	Dr. Irene McMaster (znanstvena suradnica)	–	Pregled programa
2	Profesor John Bachtler (ravnatelj)	–	OP za okoliš
3	Profesor Douglas Yull (ravnatelj)	–	OP za okoliš
4	Dr. Sara Davis (viši istraživač)	–	OP za promet
5	Laura Polverari (viši istraživač)	–	OP za regionalnu konkurentnost
6	Dr. Martin Ferry (istraživač)	–	OP za ljudske potencijale

7	Dr. Keith Clement (viši znanstveni suradnik) odgovoran za Ocjenu okoliša

Tim EPRC-a zahvaljuje i sljedećim lokalnim stručnjacima na korisnim informacijama: Sanji Crnković-Prozaić, Maji Vrhovec, Dubravki Jurlina Alibegović i Maku Kiševiću.

Istraživački centar za europske politike

Glasgow

travanj 2007.

EX ANTE EVALUACIJA OPERATIVNIH PROGRAMA IPA-e ZA HRVATSKU

1. UVOD

Ovo izvješće sadrži nalaze ex ante evaluacije Operativnih programa (OP) za razvoj ljudskih potencijala (2007.-2009.) u okviru IPA-e za Hrvatsku koju je izvršio Istraživački centar za europske politike (EPRC). Izvješće je dio većeg niza ex ante evaluacija programa IPA. Kontekst za evaluaciju i iscrpno objašnjenje metodologije sadržani su u pratećem »Pregledu«. Struktura ovog izvješća je sljedeća:

• Opći pregled OP-a

• Ocjena socio-ekonomske analize i važnost strategije programa u odnosu na utvrđene potrebe;

• Evaluacija logičke podloge za strategiju i njezina dosljednost;

• Ocjena unutarnje i vanjske usklađenosti strategije;

• Procjena očekivanih rezultata i učinaka;

• Ocjena predloženog sustava provedbe;

• Ocjena uključenosti okoliša; i

• Kratak zaključak.

2. OPERATIVNI PROGRAM ZA RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA: KONTEKST

2.1. Potpora mjerama IPA-e za razvoj ljudskih potencijala

Element razvoja ljudskih potencijala programa IPA doprinijet će jačanju gospodarske i socijalne kohezije te prioritetima Europske strategije zapošljavanja u području zapošljavanja, obrazovanja i osposobljavanja te socijalnog uključivanja.[43]

Cijeli niz intervencija u okviru politika može biti usmjeren na zapošljavanje, npr. neizravno kroz politike koje za cilj imaju socijalni i gospodarski razvoj i/ili izravno putem posebnih politika zapošljavanja. Aktivne politike zapošljavanja, koje su izgrađene oko načela »prevencije« i »aktivacije«, uključuju pomoć u traženju posla (javne službe za zapošljavanje), izobrazbu (programi izobrazbe kao što je izobrazba u učionicama, na poslu, radno iskustvo), subvencioniranje otvaranja novih radnih mjesta u privatnom sektoru (kao što su subvencije za poslodavce ili financijski poticaji nezaposlenima za pokretanje vlastitih tvrtki), te stvaranje mogućnosti zaposlenja na određeno vrijeme u javnom sektoru.[44] Osim toga, u takve vrste intervencija uključeni su brojni dionici i institucije.

U Europskoj su uniji dugotrajni ciljevi borbe protiv nezaposlenosti i promicanja zapošljavanja dobili svoj operativni sadržaj kroz Europsku strategiju zapošljavanja (ESZ) i Smjernice za zapošljavanje. Sada je ESZ integrirana u Lisabonsku strategiju za održiv gospodarski rast i punu zaposlenost što je dovelo do stvaranja nove strukture koja se temelji na ciljevima pune zaposlenosti, kvalitete u radu i kohezije i ostvaruje u okviru deset prioriteta: aktivacija i prevencija, otvaranje novih radnih mjesta i poduzetništvo, prilagodljivost i pokretljivost, ljudski kapital i cjeloživotno učenje, ponuda radne snage i aktivno starenje, ravnopravnost spolova, uključivanje osoba u nepovoljnom položaju, isplativost rada, neprijavljeni rad, i regionalne razlike.[45]

Važnost koju obrazovanje i osposobljavanje imaju za postizanje gospodarskih, socijalnih i drugih rezultata čini ih ključnim razvojnim prioritetom. EU već godinama nastoji povećati udio mladih ljudi koji završavaju školovanje s određenim kvalifikacijama i unaprijediti stručno usavršavanje. Trenutne promjene potaknute su zahtjevima za gospodarstvom utemeljenom na znanju, uključujući naglasak na obnovi vještina i promicanju novih sposobnosti te, u novije vrijeme, na širenju pristupa obrazovanju i osposobljavanju i razvoju e-učenja i informatičkih vještina. Osim toga, obrazovanje i osposobljavanje obuhvaćaju širok opseg intervencija, dionika i institucija koji su posljednjih godina postali brojniji i složeniji. To odražava važne promjene u potražnji i ponudi obrazovanja i osposobljavanja koje često potiču šire socijalne i gospodarske potrebe (uključujući tehnološke promjene i promjene u načinu života) te veći naglasak na klijentima prilikom pružanja usluga obrazovanja i financiranja što dovodi do potrebe za fleksibilnim obrazovanjem i osposobljavanjem u smislu nastavnih programa, akreditacije i provedbe.

Intervencije u smislu razvoja ljudskih potencijala uzimaju u obzir i pitanja vezana uz socijalnu isključenost. Ključni izazov za OP-ove jest promicati socijalno uključivanje osiguravanjem pozitivnog i dinamičnog međuodnosa između gospodarske politike, politike zapošljavanja i socijalne politike.[46] To je poseban prioritet jer se ulaganje u ljude smatra ključnim čimbenikom ne samo za izgradnju socijalne uključenosti već je bitno i za ostvarivanje boljih gospodarskih rezultata. U širem kontekstu razvoja ljudskih potencijala, inicijative za promicanje socijalne uključenosti mogle bi se odnositi na širok opseg ciljanih skupina (npr. nezaposleni, osobe s invaliditetom, posebne etničke skupine) i pokrivati niz područja politika (obrazovanje, zdravlje na radnom mjestu i stanovanje). Postoji mogućnost razviti ciljane politike za te skupine ili uložiti posebne napore kako bi se osiguralo da se takve skupine ne stavljaju u nepovoljan položaj.

U svrhu provedbe svih tih intervencija u mnogim europskim zemljama odvija se proces decentralizacije. Lokalna se razina smatra najboljom razinom za intervencije, posebno u području usluga zapošljavanja i izobrazbe, zbog blizine lokalnim tržištima rada koja mogu biti vrlo različita u smislu potreba i mogućnosti. Osim toga, u mnogim zemljama prepoznata je

važna uloga socijalnih partnera u olakšavanju i promicanju politika zapošljavanja na lokalnoj razini. Vrijedi primijetiti i da sinergije i poticaji koji nastaju kao rezultat međusobnog odnosa različitih intervencija u okviru politika i kumulativni učinak režima politika igraju ključnu ulogu u ostvarivanju ciljeva programa. Prema tome, širi institucionalni okvir u kojem te politike djeluju, a koji se sastoji od režima politika, načina organizacije i režima poticaja.

Ključna pitanja u evaluaciji odnose se na:

• vjerojatan način korištenja i dostupnost programa (tj. Koja je vjerojatna razina svijesti među prihvatljivim i potencijalno prihvatljivim stanovništvom? Kako osigurati uključivanje oni koji zadovoljavaju uvjete za sudjelovanje u programu? Tko zadovoljava kriterije, a tko ne? Je li ciljano stanovništvo loše definirano i je li provedba programa slabo kontrolirana?)

• provedbu programa (tj. Je li provedba programa u skladu s ciljevima? Koji su dionici uključeni u provedbu programa? Vrijeme i kvaliteta provedbe?)

• prepoznavanje razlika u provedbi programa (Jesu li programska sredstva i provedba usklađeni na svim zemljopisnim lokacijama? Je li moguće utvrditi najbolju praksu među različitim lokacijama gdje se provodi program? Jesu li mehanizmi ciljanja tj. provedbe usredotočeni na one skupine kojima je »lakše« pomoći umjesto na najproblematičnije skupine?)

• organizaciju programa (Koji su glavni modeli organizacije i provedbe programa? Koliko dobro različito osoblje/dionici uključeni u provedbu međusobno surađuju?)

• programska sredstva (Jesu li broj onih koji rade na programu te iznos financijskih sredstava dovoljni za osiguranje odgovarajućeg standarda? Hoće li se programska sredstva koristiti na učinkovit i djelotvoran način? Jesu li troškovi za ostvarivanje rezultata razumni i jesu li u razmjeru s prednostima?)

• iskustvo sudionika u programu (Kako će sudionici biti uključeni u program? Jesu li partneri uključeni u razvoj programa?)

2.2. Razvoj OP-a za razvoj ljudskih potencijala

OP je pripremila Međuresorna radna skupina (MRS) kojom predsjeda Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (SDURF) i koja uključuje predstavnike Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP), Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ), Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi (MZSS), Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ); Agencije za strukovno obrazovanje (ASO), Agencije za obrazovanje odraslih (AOO), Agencije za odgoj i obrazovanje (AZOO), Državnog zavoda za statistiku (DZS), Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija (MVPEI) i CARDS-a 2003.

MRS je izradila prvi nacrt OP-a u studenom 2006. godine. On je bio strukturiran u skladu s predloškom Komisije za OP-ove IPA-e i davao je sveobuhvatan pregled glavnih pitanja prema glavnim naslovima u predlošku. Unatoč tome, tekst je trebalo restrukturirati i nadopuniti pojašnjavanjem i jačanjem veza između analize potreba i strateških prioriteta i rješavanjem nekih nedostataka u analizi, financijskim tablicama, ciljevima nadzora i postupku konzultacija. Svoje očitovanje na prvi nacrt dala je Delegacija Europske komisije, Opća

uprava za zapošljavanje. Glavni su se komentari odnosili na potrebu uređenja strukture OP-a, jačanje povezanosti s budućim aktivnostima ESF-a, davanje jasnije slike o odnosu između programa PHARE i CARDS i OP-a i stavljanje većeg naglaska na apsorpcijsku sposobnost. Drugi nacrt OP-a izrađen je u ožujku 2007. godine. U njega su ugrađeni odgovori na određene komentare Komisije, a neki su dijelovi preoblikovani (posebno oni koji se odnose na kontekst i komplementarnost s drugim programima pomoći EU-a), uključen je dodatni tekst i ažurirani podaci za socio-ekonomsku analizu (uključujući jaču regionalnu dimenziju) te dodatne informacije o financijskim tablicama i pokazateljima nadzora. Komentari Komisije na drugi nacrt odnosili su se na usklađenost OP-a s drugim programima (posebno s nacrtom Zajedničkih procjena prioriteta politike zapošljavanja – JAP), reorganizaciju nekih mjera, razvoj jasnijih predložaka za mjere i jasniji prikaz ravnoteže između uloge aktivnosti središnjih agencija i manjih projekata u OP-u.

2.3. Evaluacija HRD OP-a

EPRC je evaluaciju HRD OP-u izvorno temeljio na prvom nacrtu i kontrolnom popisu EPRC-a i ona je bila sažeta u preliminarnu ocjenu koja je u ožujku 2007. poslana SDURF-u.

Tijekom posjeta Hrvatskoj u razdoblju od 26.-29. ožujka 2007. godine provedena je daljnja ocjena na temelju drugog nacrta OP-a i EPRC je održao sastanke sa sljedećim dionicima:

• Delegacijom EU u Hrvatskoj

• Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP)

• Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ)

• Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi (MZSS)

• Hrvatskim zavodom za zapošljavanje (HZZ)

• Agencijom za strukovno obrazovanje (ASO)

• Agencijom za obrazovanje odraslih (ASO)

Sljedeću analizu OP-a izvršio je lokalni stručnjak[47] kojeg je zaposlio SDURF na temelju smjernica EPRC-a. Ostatak izvješća opisuje ishod navedenog istraživanja strukturiran prema glavnim naslovima u skladu s propisima EU-a i smjernicama Komisije. Lokalni stručnjak je u travnju 2007. razgovarao i s:

• Agencijom za odgoj i obrazovanje;

• Sveučilištem u Zagrebu;

• Hrvatskom udrugom poslodavaca: i

• Savezom samostalnih sindikata.

3. OPĆI KOMENTARI O OP-u

OP na usklađen i pristupačan način pokriva ključna pitanja vezana uz razvoj ljudskih potencijala u skladu s predloškom Komisije za Operativne programe u okviru IPA-e (vidi Okvir 1). OP općenito uključuje prioritete EU-a i Hrvatske u tom području. Iako u analizi postoje neki nedostaci, ona pruža čvrstu osnovu za strateški pristup programa. Struktura ciljeva i prioriteta logički slijedi iz analize iako bi se struktura nekih prioriteta i mjera mogla dodatno razmotriti. Sustavi za nadzor i evaluaciju te za upravljanje i provedbu napredovali su od jednog do drugog nacrta OP-a, ali u određenim područjima su potrebne dodatne pojedinosti i objašnjenja.

Okvir 1: Struktura OP-a za razvoj ljudskih potencijala

1. Kontekst, konzultacije i koordinacija

1.1. Nacionalni socio-ekonomski kontekst i kontekst politike

1.2. Kontekst politike EU-a

1.3. Postupak razrade Operativnog programa

2 .Procjena srednjoročnih potreba, ciljeva i strateških prioriteta

2.1. Socio-ekonomska analiza

2.2. SWOT

2.3. Strateški prioriteti

3. Strategija programa

3.1. Koncentracija pomoći, prioriteti i mjere

3.2. Prioriteti

3.3. Mjere

3.4. Horizontalna pitanja

3.5. Komplementarnost s drugim oblicima pomoći

3.6. Indikativan popis većih projekata

4. Financijske tablice

4.1. Izračun doprinosa Zajednice

4.2. Financijska tablica

5. Provedbene odredbe

5.1. Upravljanje i kontrola

5.2. Nadzor i evaluacija

5.3. Informiranje i promidžba

6. Provedbene odredbe

6.1. Struktura za upravljanje i kontrolu

6.2. Nadzor i evaluacija

6.3. Informiranje i promidžba

Dodaci:

I Članovi Međuresorne radne skupine

II Nacrt Komunikacijske strategije za IPA

III Analitičke tablice i brojevi

Pozadinska analiza podijeljena je na dva odjeljka: Odjeljak 1.1. daje pregled socio-ekonomskog konteksta i konteksta politika na makro-razini u Hrvatskoj s posebnim naglaskom na teme vezane uz razvoj ljudskih potencijala, a u Odjeljku 2.1. daje se glavna socio-ekonomska analiza. U drugom nacrtu OP-a restrukturirani su odjeljci OP-a koji se odnose na kontekst, procjenu potreba i SWOT analizu i na taj su način riješeni neki problemi vezani uz ponavljanja u prvom nacrtu OP-a. Uspostavljajući kontekst politike OP uvodi koristan pregled glavnih pristupnih dokumenata i hrvatskih nacionalnih strategija. Neka djelomična ponavljanja ipak su ostala (npr. vezano uz opis pružanja obrazovanja u Odjeljku 1.1.2 (str.6) i zatim u Odjeljku 2.1.3. (str. 22)). Jedna od preporuka mogla bi biti ograničiti Odjeljak 1.1. na kontekst politike u kojem je koristan pregled hijerarhija politika, strategija i intervencija na razini EU-a i nacionalnoj razini. Socio-ekonomski sadržaj mogao bi se uključiti u Odjeljak 2.1.

4. OCJENA SOCIO-EKONOMSKE ANALIZE I VAŽNOST PROGRAMSKIH STRATEGIJA ZA UTVRĐENE POTREBE

4.1. Pregled pitanja vezanih uz razvoj ljudskih potencijala

U Odjeljku 1.1. daje se pregled nacionalnog socio-ekonomskog konteksta i konteksta politike koji se sastoji od općih makroekonomskih podataka i specifičnijih podataka vezanih uz razvoj ljudskih potencijala. U njemu se daje pregled ključnih nacionalnih politika vezanih uz tri glavna naslova vezana uz razvoj ljudskih potencijala – zapošljavanje, vještine, obrazovanje i osposobljavanje, socijalnu koheziju, te uključivanje. Glavna socio-ekonomska analiza nalazi se u Odjeljku 2.1. On općenito daje pregled glavnih pitanja u okviru pet glavnih naslova: demografija i javno zdravstvo, zaposlenost i nezaposlenost (uključujući prema sektorima i napomene o fleksibilnim oblicima zapošljavanja); obrazovanje, osposobljavanje i vještine; socijalna zaštita, socijalni prihodi i socijalno uključivanje; i regionalne razlike (posljednja kategorija dodana je kao poseban odjeljak u drugom nacrtu OP-a).

Statistički podaci kojima se potkrepljuju tvrdnje uglavnom su pouzdani i temelje se na nacionalnim izvorima te na Eurostatu radi nekih usporedbi s EU-om. U okviru svakog naslova istaknuti su najvažniji trendovi ilustrirani statističkim podacima iz Eurostata i nacionalnih izvora, a hrvatska se iskustva ponekad uspoređuju s različitim državama članicama i EU-om u cjelini (tablice su 2. nacrtu prebačene u Dodatak).[48] Glavni hrvatski izvor statističkih podataka koji se odnose na siromaštvo i socijalnu isključenost je Državni zavod za statistiku (DZS) koji provodi Anketu o potrošnji kućanstava (APK). Pokrivenost je sve bolja i usklađena je s Eurostatom. Postoje i Ankete o radnoj snazi.

U odjeljku 1.2. daje se pregled konteksta politike EU-a. Okvir koji daju strategije i smjernice Komisije pruža temelj za analizu i strateške dijelove HRD OP-a na prilično preskriptivan način. OP se temelji na Okviru za usklađenost strategija (OUS) u kojem se navodi na koji način će se sredstva iz IPA-e i Komponenata III i IV koristiti u Hrvatskoj. Ciljevi OUS-a vezani uz razvoj ljudskih potencijala temelje se na Europskog strategiji zapošljavanja i Europskim smjernicama za zapošljavanje. Prioriteti istaknuti u OP-u moraju biti usklađeni s i proizlaziti iz Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju Republike Hrvatske (JIM) i Zajedničke procjene prioriteta politike zapošljavanja (JAP), koje moraju pripremiti sve zemlje pristupnice. Izrada OP-a odvijala se u bliskoj koordinaciji s razradom dokumenata JIM i JAP. Opći prioritet je »povećati broj novih i kvalitetnijih radnih mjesta« ili privući i zadržati više ljudi u zaposlenosti povećanjem ulaganja u ljudski kapital, jačanjem socijalne uključenosti i promicanjem prilagodljivosti poduzeća i radnika«. Time su pokriveni glavni strateški naslovi zapošljavanje, obrazovanje i osposobljavanje i socijalno uključivanje. Administrativna sposobnost tema je koja prožima svaki od naslova.

Opći zaključak jest da se Hrvatska u relativno kratkom vremenu od završetka rata, a posebno nakon što se uključila u proces pristupanja EU, ambiciozno obvezala provesti modernizaciju i reforme politika vezanih uz razvoj ljudskih potencijala. S obzirom na količinu obveza, ograničena dostupna sredstva i nepoznatu prirodu mnogih izazova s kojim se suočila, nastao je veliki pritisak na državnu upravu. Time se u velikoj mjeri opravdava predložena koncentracija pomoći koja se dodjeljuje kroz HRD OP na razvoj sposobnosti ključnih mjerodavnih javnih institucija na nacionalnoj i lokalnoj razini. U svakom od tri glavna područja politika postoje mjesta gdje su potrebne dodatne informacije ili bi se tekst mogao restrukturirati radi boljih obrazloženja strateških ciljeva.

4.1.1. Zapošljavanje

U okviru naslova koji se odnosi na zapošljavanje, hrvatsko tržište rada obilježava starenje radne snage, relativno niska stopa zaposlenosti i relativno visoka stopa nezaposlenosti. Visok je i udio dugotrajno nezaposlenih, posebno među nezaposlenim ženama kao i stopa nezaposlenosti mladih. Postoje velike razlike u relativnoj nezaposlenosti među regijama što odražava različitu potražnju za radnom snagom i nedovoljnu fleksibilnost plaća. Hrvatska doživljava starenje i pad broja stanovnika. Do nedavno je to nadoknađivala neto imigracija, ali sada je taj trend u padu. Pad i starenje stanovništva utječe na veličinu radne snage i potreban je značajan porast stope zaposlenosti kako bi se nadoknadila sve veća potrošnja na zdravstvo i socijalnu pomoć. Ključna politika u tom području je *Nacionalni akcijski plan zapošljavanja* (NAPZ) i njegovi godišnji Planovi za poticanje zapošljavanja koji se temelje na Europskoj strategiji zapošljavanja. Oni su usmjereni na promicanje zapošljavanja, socijalne uključenosti, strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO), poduzetništva i unaprjeđenje poslovnog okruženja. Glavni instrumenti mjera aktivne politike zapošljavanja su programi subvencija koje HZZ nudi novoosnovanim tvrtkama. Subvencije su ciljane na posebne

skupine (mladi, stariji, osobe s invaliditetom itd.). HZZ osigurava i nešto financijskih sredstava za općinske intervencije na tržištu rada i neke posebne mjere za nacionalne manjine (Romi). Međutim, programi su uključivali i opće odredbe »uvođenja u posao« koje se primjenjuju na sve i stoga su imale ograničeni učinak na te posebne ciljne skupine. Ključni utvrđeni izazovi uključuju: utjecaj na ciljne skupine bez previše restriktivnih uvjeta koji ograničavaju sudjelovanje; veći naglasak na izobrazbu i unaprjeđenje vještina; razvoj načina nadzora i evaluacije učinka intervencija aktivne politike zapošljavanja na ciljne skupine. Glavni naglasak aktivnosti OP-a u okviru ovog naslova jest jačanje sposobnosti HZZ-a što se čini opravdanim s obzirom na zahtjevnost programa. Posebni komentari u okviru ovog naslova su:

• Neki nedostaci u administrativnoj sposobnosti javnog sektora ili institucionalna ograničenja istaknuti su kao ključni problemi koje OP mora riješiti. Ti nedostaci istaknuti su u različitim dijelovima analize (npr. u smislu učinkovitosti, sposobnosti prikupljanja podataka, koordinacije između nacionalnih, regionalnih i lokalnih struktura). Međutim, jasniji pregled usluga zapošljavanja mogao bi opravdati usredotočenost OP-a na izgradnju sposobnosti.

• Ima vrlo malo pojedinosti o procesima unutarnjih migracija i pokretljivosti radne snage iako se kao strateška slabost navodi slaba regionalna pokretljivost radne snage. Iako o tome postoje ograničeni podaci, nešto teksta trebalo bi uključiti u odjeljak o regionalnim razlikama unutar socio-ekonomskog konteksta (Odjeljak 2.1.5). Osim toga, trebalo bi govoriti i o mogućoj povezanosti između sve veće regionalne pokretljivosti radne snage koja nastaje kao rezultat SOO-a i veće zapošljivosti te opasnosti od depopulacije nekih regija, koji su spomenuti u istom odjeljku. Na primjer, intenzivna urbanizacija i emigracija u prošlosti dovele su do nedostatka radne snage i starenja stanovništva u nekim područjima. Osim toga, promjena u dobnoj strukturi i smanjenje broja stanovnika radno sposobne dobi mogli bi imati negativan učinak na ponudu radne snage, posebno u ključnim sektorima kao što su informacijska i komunikacijska tehnologija, biotehnologija i građevinarstvo. Ti bi izazovi mogli ukazati na potrebu za ciljanom pomoći tim regijama. Smatra li se veća pokretljivost radne snage potencijalnom prednošću ili opasnošću u hrvatskom kontekstu?

• Dodatne točke koje bi mogle biti spomenute u analizi uključuju:

– razvoj profinjenije i uključivije definicije »zaposlenosti« uzimajući u obzir fleksibilan rad, samozapošljavanje, neslužbeno zapošljavanje i druge vrste ugovora o radu; i

– isticanje da značajan udio zaposlenih u poljoprivredi u Hrvatskoj uključuje starije osobe koje rade u naturalnoj poljoprivrednoj proizvodnji.

4.1.2. Vještine, osposobljavanje i obrazovanje

Među hrvatskim stanovništvom relativno je visoka stopa osoba sa srednjom stručnom spremom, ali niska stopa visokoobrazovanih. Radna snaga ima relativno niske razine vještina. Čini se da postoji velika neusklađenost između obrazovnih sadržaja i zahtjeva tržišta rada te vrlo niska ponuda obrazovanja i osposobljavanja za odrasle. Na razini nakon srednje škole uveden je sustav veleučilišta, ali pružanje SOO-a je slabo i razina nezaposlenih među osobama koje su završile veleučilišta prilično je visoka. Važan doprinos politike je *Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005.-2010.* koji ima za cilj unaprijediti kvalitetu izobrazbe, podržati osposobljavanje učitelja i potaknuti strateške pristupe tom području. Osim toga, nedavno su osnovane i nove institucije, točnije: Nacionalno vijeće za visoko

obrazovanje, Komisija za obrazovanje odraslih, Agencija za strukovno obrazovanje (ASO) i Agencija za obrazovanje odraslih (AOO). One su počele uvoditi niz inicijativa, uključujući razvoj Nacionalnog kvalifikacijskog okvira, istraživanje potreba na tržištu rada (u cilju racionalizacije sektora SOO-a), razvoj sektorskih vijeća radi usklađivanja vještina s potrebama na tržištu rada, unaprjeđenje nastavnih programa i razvoj lokalnih partnerstava za zapošljavanje u suradnji s općinama, lokalnim HZZ-ovima i poslodavcima. S obzirom na program mjerodavnih tijela, općenita se usredotočenost OP-a na izgradnju sposobnosti u ovom području čini opravdanom. Posebni komentari su sljedeći:

• Procjena potrebnih vještina na tržištu rada i nedostataka mogla bi se unaprijediti uz pomoć anketa poslodavaca o vještinama. Nesklad između osnovnih vještina stanovništva radno sposobne dobi i zahtjeva poslodavaca istaknut je kao značajan strateški izazov, ali mogle bi se dodati dodatne informacije kojima bi se pojasnilo za kojim to točno vještinama poslodavci imaju potrebe. U Odjeljku 2.1.3 navodi se da nije provedena nikakva konačna analiza mjere u kojoj obrazovni sektor odgovara potrebama na tržištu rada, ali u ovoj bi fazi bilo razumno očekivati jasnu opredijeljenost za razvoj mehanizama za prikupljanje i čuvanje informacija o potrebnim vještinama. U međuvremenu bi se analiza mogla temeljiti na ograničenim dostupnim podacima (na primjer iz JAP-a i Sektorskih vijeća).

• S obzirom na važnost koja se u OP-u pridaje sektoru usluga i ulozi informacijske i komunikacijske tehnologije u nekim od industrija pod ovim naslovom, trebalo bi iznijeti više pojedinosti o obilježjima i trendovima u razvoju informacijskog društva. Bilo bi korisno utvrditi učinke tih trendova na kvalifikacije mladih i odraslih kao i pokazatelje prepreka s kojima se suočavaju određene društvene skupine prilikom pristupa informacijskoj tehnologiji ili mogućoj sinergiji s aktivnostima vezanim uz jačanje informacijske i komunikacijske tehnologije. U tekstu bi se iscrpnije mogla opisati sinergija između HRD OP-a u pružanju izobrazbe za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju i OP-a za regionalnu konkurentnost u razvoju infrastrukture za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju.

4.1.3 Socijalno uključivanje

Hrvatska se suočava s izazovom modernizacije svojeg zdravstvenog sustava i sustava socijalne skrbi i jačanja socijalnog uključivanja i kohezije. Osim etničkih manjina, najvidljivija marginalizirana skupina su, čini se, osobe s invaliditetom. Isto kao i u odnosu na obrazovanje i zapošljavanje, kod pružanja socijalnih i zdravstvenih usluga postoje značajne mjesne razlike. Usluge pružanja socijalne skrbi tradicionalno su 1990.-ih bile vrlo centralizirane s vrlo slabom uključenosti privatnog ili dobrovoljnog sektora. Nakon 2001. godine, došlo je do decentralizracije usluga, posebno usluga za starije i nemoćne i pojavilo se više mogućnosti za sudjelovanje privatnog ili dobrovoljnog sektora. Odvijao se i postupak postupne deinstitucionalizacije uz pojavu sve većeg broja klubova, centara, usluga skrbi…Postupno se poboljšala i partnerska suradnja sa socijalnim partnerima (npr. putem Ureda za udruge Vlade RH i Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva). Raste svijest o pitanju ravnopravnosti spolova (npr. putem Zakona o ravnopravnosti spolova iz 2003., Pravobranitelja za ravnopravnost spolova, Nacionalne strategije za promicanje ravnopravnosti spolova). Međutim, sektor socijalnih usluga još uvijek nije dovoljno razvijen i potrebno je prijeći s uvođenja zakonodavstva i razvoja institucionalnog okvira na provedbu mjera čime se opravdava naglasak OP-a na jačanje sposobnosti provedbenih agencija.

Ipak, postoje neki vidovi analize u okviru ovog naslova koji bi se mogli popraviti:

• Trebalo bi naglasiti činjenicu da neki ljudi i skupine mogu biti u nepovoljnom položaju iz više razloga i da će se to uzeti u obzir u OP-u. Time se naglašava potreba za uvođenjem fleksibilnosti u OP kako bi mu se dopustilo da pristupi osobama iz različitih ciljanih skupina, sektora i regija. To traži i razvoj potpunijih, normiranih podataka o pružanju socijalne skrbi.

• S obzirom na važnost regionalne dimenzije (podaci iz Studije Svjetske banke iz 2007. « Ocjena životnog standarda u Hrvatskoj, promicanje socijalne uključenosti i regionalne jednakosti«), dobrodošao je novi podnaslov o regionalnim razlikama. Međutim, mogao bi se uključiti kratak sažetak o razlikama u traženim vještinama među pojedinim regijama (ako su dostupni podaci). Intervencije vezane uz proširenje ili unaprjeđenje vještina mogle bi biti usklađene s potrebama na regionalnim i lokalnim tržištima rada što će zahtijevati upućivanje na različitu dinamiku regionalnih tržišta rada. To je posebno tako s obzirom na podjelu između ruralnih i urbanih područja koja je spomenuta u OP-u, npr. vezano uz poljoprivredu, tešku industriju itd.

• Mogla bi se dodatno naglasiti i uloga koju naslov o socijalnom uključivanju može imati u poticanju gospodarskog razvoja (npr. jačanjem uloge struktura za skrb i potporu u podržavanju tržišta rada i razvoju sekundarnog tržišta rada (socijalno gospodarstvo) o kojem se kratko govori u Odjeljku 2.3.4. Na taj bi se način u programu unaprijedila usklađenost pitanja vezanih uz socijalnu skrb i perspektiva gospodarskog razvoja.

4.2. SWOT analiza

SWOT analiza nalazi se u Odjeljku 2.2. Ona daje dobar opći pregled glavnih pitanja istaknutih u ocjeni početnog stanja koja joj prethodi. Analiza je raščlanjena na tri naslova koja odgovaraju glavnim temama obuhvaćenim pozadinskom analizom (Zapošljavanje, Obrazovanje i osposobljavanje, Socijalno uključivanje). Međutim, veća bi se pozornost mogla posvetiti povezanosti između SWOT-a i pozadinske analize jer postoje neki nedostaci i nedosljednosti tamo gdje određeni vidovi SWOT-a nisu jasno povezani s pitanjima u pozadinskoj analizi. Na primjer:

• Slaba regionalna pokretljivost radne snage zabilježena je u SWOT-u kao nedostatak, ali kao opasnost se spominje i »odljev mozgova«. Kao što je već navedeno, mogao bi se dodatno pojasniti stav OP-a o mogućoj povezanosti između sve veće regionalne pokretljivosti radne snage koja nastaje kao posljedica SOO-a i veće zapošljivosti i opasnosti od depopulacije nekih regija.

• Kao opasnost se navodi otpor reformama i nespremnost za promjene i usvajanje novih praksi u obrazovanju i osposobljavanju, ali o to nije jasno objašnjeno u kontekstualnom dijelu.

• Kao prednost se navodi i sve više istraživačkih programa i stipendija za mlade znanstvenike, ali o tome u analizi ima vrlo malo pojedinosti.

• Kod obrazovanja se kao nedostatak ne spominju regionalne razlike iako su one istaknute u socio-ekonomskoj analizi (str. 26).

• U SWOTU bi možda trebalo razmotriti sljedeće: podizanje razine poduzetničkih aktivnosti u zemlji; mogućnosti poticanja aktivnosti, npr. samozapošljavanje, koje trenutno nisu obuhvaćene pregledima gospodarskih aktivnosti; visoki diferencijal plaća u zemlji mogao bi pomoći u privlačenju dobro obrazovanih radnika u zemlju; potencijalna opasnost mogla bi biti

činjenica da je izobrazba zaposlenika nisko na popisu prioriteta; potreba da obrazovna reforma uzme u obzir potrebe tržišta rada još je jedno važno pitanje; potrebno je prepoznati određene izazove za socijalnu uključenost koji postoje u regijama koje zaostaju u razvoju; problem predstavlja slaba suradnja između ključnih institucija i agencija, a poseban je izazov velik broj onih koji odustaju od fakulteta.

5. EVALUACIJA LOGIČKE PODLOGE STRATEGIJE I NJEZINA DOSLJEDNOST

5.1. Strategija

Strateški prioriteti navedeni su u Odjeljku 2.3. U tom se odjeljku jasno navodi da se strategija temelji na Okviru za usklađenost strategija (OUS) koji je oblikovan na temelju smjernica i prioriteta Europske strategije zapošljavanja, a u kojem se propisuje način na koji će se sredstva IPA-e koristiti u Hrvatskoj. Osim toga, strategija se temelji i na hrvatskom Strateškom okviru za razvoj i dokumentima JIM i JAP. U OUS-u se ističe da će pomoć koja će biti dostupna Hrvatskoj u okviru Komponente IV programa IPA biti usmjerena u prvom redu na:

1. Izgradnju sposobnosti u cilju pripreme hrvatskih institucija i korisnika za provedbu i apsorpciju pomoći iz Europskog socijalnog fonda nakon pristupanja i

2. Najvažnija područja koja su utvrđena u mjerodavnim strateškim dokumentima EU-a i nacionalnim dokumentima kao područja od ključne važnosti za razvoj ljudskih potencijala.

To obuhvaća glavna strateška područja Zapošljavanja, Obrazovanja i osposobljavanja i Socijalne uključenosti.

Administrativna sposobnost dobila je poseban naglasak u OP-ovima u okviru IPA-e te ima četiri prioriteta (bez tehničke potpore):

• Privući i zadržati više ljudi u zaposlenosti i modernizirati sustave socijalne zaštite

• Unaprijediti prilagodljivost radnika i poduzeća te fleksibilnost tržišta rada, i

• Povećati ulaganja u ljudskih kapital boljim obrazovanjem i vještinama

• Izgradnja administrativne sposobnosti.

U dolje prikazanoj tablici navedeni su Prioriteti i s njima povezane mjere koji na općenit način prikazuju na koji su način ugrađene mjerodavne smjernice EPZ-a.

Tablica 1: PRIORITETI OP-a, MJERE I SMJERNICE EPZ-a

Prioriteti	Mjere	Smjernice EPZ-a
Prioritet 1: Poboljšanje pristupa zapošljavanju i	**Mjera 1:** Podrška u osmišljavanju i provedbi aktivne i preventivne politike	**Smjernica 17:** Provesti politike zapošljavanja koje za cilj imaju postizanje

reintegracija na tržište rada	zapošljavanja (posebno putem razvoja partnerstava između javnih službi za zapošljavanje, drugih javnih tijela i predstavnika poduzetnika i radne snage)	pune zaposlenosti, unaprjeđenje kvalitete i produktivnosti na radnom mjestu, i jačanje socijalne i teritorijalne kohezije. **Smjernica 18:** Promicati pristup zaposlenju na temelju životnog ciklusa. Smjernica 21: Promicati fleksibilnost u kombinaciji sa sigurnošću radnog mjesta i smanjiti podijeljenost tržišta rada uzimajući u obzir ulogu socijalnih partnera.
Prioritet 2: Jačanje socijalnog uključivanja osoba kojima je otežan pristup tržištu rada	Mjera 2a: Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu zapošljavanju	**Smjernica 19:** Osigurati uključiva tržišta rada, povećati privlačnost zaposlenja, i učiniti rad isplativim za tražitelje posla, uključujući osobe u nepovoljnom položaju i neaktivne osobe
	Mjera 2b: Potpora skupinama koje se nalaze u nepovoljnom položaju u pristupu obrazovanju	
Prioritet 3: Unaprjeđivanje ljudskog kapitala i zapošljivosti	Mjera 3a: Unaprjeđenje sadržaja i pružanja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja svim dobnim skupinama	**Smjernica 20:** Unaprijediti usklađivanje s potrebama na tržištu rada
	Mjera 3b: Razvoj vještina i ustanova za cjeloživotno učenje	**Smjernica 23:** Proširiti i unaprijediti ulaganja u ljudski kapital
Prioritet 4: Jačanje institucionalne učinkovitosti javne uprave u socijalnom području i zapošljavanju	Mjera 4a: Potpora razvoju djelotvornosti i kvalitete hrvatskih javnih službi za zapošljavanje	
	Mjera 4b: Jačanje institucija odgovornih za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te njihovih partnera, u Hrvatskoj	**Smjernica 24:** Prilagoditi sustave obrazovanja i osposobljavanja zahtjevima za novim sposobnostima
Prioritet 5:	Mjera 5a: Priprema projekta	

pružanju administrativne sposobnosti za provedbu ovog Operativnog programa	Mjera 5b: Upravljanje projektom i izgradnja sposobnosti	

Jasno je da se strategija OP-a temelji na analizi. Okvir koji pružaju strategije i smjernice Zajednice (uključujući OUS, VIPD, Europsku strategiju zapošljavanja i dokumente JIM i JAP) služi kao temelj za analizu i strateške odjeljke HRD OP-a na prilično preskriptivan način i time se osigurava njegova cjelokupna dosljednost. Opisi Prioriteta prošireni su od jednog nacrta OP-a do drugog. U drugom nacrtu OP-a, svaki prioritet ima logičku podlogu, poseban cilj i opis, uključujući vezu s postojećim, povezanim programima i strategijama. Međutim, postoji potreba za dodatnim razmatranjem strukture Prioriteta i Mjera:

• Općenito je problem u tome što postoji prilično velik broj aktivnosti koje su uključene u okviru nekih Prioriteta i što se te aktivnosti znatno razlikuju s obzirom na svoju prirodu i opseg. Na primjer, Prioritet 1 uključuje uspostavu nacionalnih i regionalnih partnerstava za zapošljavanje, davanje savjeta i konzultacije, subvencije za zapošljavanje, prekvalifikaciju i razvoj Poslijediplomskog studija Poduzetništvo. S obzirom na ograničenost financijskih sredstava, treba izbjegavati stvaranje dugačkog popisa mogućih aktivnosti i posložiti ih po važnosti. Općenitiji plan ili osnovni popis mogućih aktivnosti mogli bi razvodniti strateški naglasak i s obzirom na ograničenost sredstava imati posljedice na sposobnost upravljanja i provedbe (vidi točku u odjeljku o načinu upravljanja i provedbe).

• Glavni bi naglasak trebao biti na jačanju sposobnost ministarstava i agencija da razviju i pokrenu usluge koje će kasnije, i uz pomoć budućih sredstava, postati temeljni dijelovi njihovih glavnih portfelja (kao što su partnerstva za zapošljavanje). Jasnija razlika između početne potpore pružateljima usluga za izgradnju sposobnosti i kasnije potpore ciljanim pojedincima i skupinama u društvu mogla bi se iskoristiti za razvoj koncentriranijeg popisa aktivnosti za prvu fazu OP-a.

• S tim u vezi, veći naglasak u Prioritetima treba staviti na izgradnju lokalne sposobnosti za uspješno osmišljavanje i provedbu projekata. Kao što je istaknuto u nacrtu OP-a, u Hrvatskoj postoje značajne regionalne razlike u tom pogledu tako da će lokalni dionici igrati važnu ulogu pripremi i razvoju projekata koji su značajni u njihovom kontekstu. Prema tome, mjere koje će služiti kao potpora za pripremu i razvoj projektnih ideja na lokalnoj razini povećale bi apsorpcijsku sposobnost na razinama nižim od nacionalne razine. Time bi se na izravniji način mogla pružiti potpora dimenziji ljudskih potencijala u okviru regionalnih operativnih programa.

• Prioritet 1 mogao bi se preoblikovati tako da uključi više od jedne mjere. Takva bi podjela mogla izoštriti naglasak Prioriteta i pomoći posložiti aktivnosti prema njihovoj važnosti. Iako se utvrđene ciljane skupine razlikuju, postoji i moguće preklapanje između Prioriteta 1 i Prioriteta 4a jer su oba usmjerena na razvoj aktivnijih politika zapošljavanja u hrvatskim službama za zapošljavanje (npr. razvojem partnerstava i mreža).

• Mogla bi se ponovno razmotriti opća struktura mjera radi bolje organizacije i usklađivanja njihove strukture.

• Neke aktivnosti iz Prioriteta 1 i Prioriteta 2a se preklapaju jer bi obje mogle biti usmjerene na dugotrajno nezaposlene intervencijama aktivne politike zapošljavanja.

• Kada se radi o ograničenim financijskim sredstvima koja će biti usmjerena na ograničen niz projekata koji su uglavnom usredotočeni na određene agencije, korisno bi bilo dati više pojedinosti o kriterijima za odabir. Kako su nastali, koja im je svrha, postoji li hijerarhija kriterija?

5.2. Financijske tablice

Uključene su i financijske tablice u kojima su prikazane alokacije sredstava na razini prioriteta i mjera za svaku godinu u razdoblju od 2007.-2009. Podaci su podijeljeni prema sredstvima iz EU i nacionalnim javnim financiranjem. Iz tablica je razvidno da će se sredstva za pojedine aktivnosti uvoditi postupno s vremenom, s tim da neke mjere (kao što je 2b) neće dobiti financijska sredstva do 2009. U odnosu na financijske alokacije, OP koristi indikativne financijske pondere koji su kao okvirne smjernice navedeni u VIPD-u. Između dva nacrta bilo je i neke preraspodjele sredstava tako da je Prioritetu 3 (koji se odnosi na SOO i cjeloživotno učenje) dodijeljeno više, a Prioritetu 1 (pristup zapošljavanju) nešto manje. Bilo bi korisno dati više pojedinosti o odlukama o alokaciji sredstava i redoslijedu financijskih tokova prema različitim mjerama u prve tri godine te pripremiti zajedničku tablicu koja bi pokrivala prve tri godine OP-a.

Tablica 2: FINANCIJSKE TABLICE OP-a

Prioritet	VIPD	Predloženo
1. Poboljšanje pristupa zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada	30-40%	25%
(Unaprjeđenje prilagodljivosti poduzeća i radnika*)	20-30%	
2. Jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada**		15%
3. Širenje i jačanje ulaganja u ljudski kapital	30-40%	30%
4. Jačanje institucionalne sposobnosti javne uprave u područjima zapošljavanja i izobrazbe	10-20%	20%
5. Tehnička pomoć za upravljanje OP-om i pripremu liste projekata	10%	10%
Ukupno	100-140%	100%

5.3. Horizontalne teme

Postoji poseban odjeljak o horizontalnim temama (odjeljak 3.4.) koje se odnose na ravnopravnost spolova i održivi razvoj. S obzirom na vrste intervencija koje su pokrivene OP-om, snažan se naglasak stavlja na jednake mogućnosti. Postoje posebne mjere koje su vezane uz jednake mogućnosti (posebno vezano uz integraciju žena u tržište rada) i to se odražava u nekim od pokazatelja i kriterijima za odabir projekata. Općenito bi moglo biti korisno unutar pojedinih mjera predvidjeti prikupljanje podskupina podatka o obilježjima korisnika (žene, starije osobe, osobe s invaliditetom) u okviru posebnih mjera i onda ocijeniti doprinos pojedinih Prioriteta promicanju jednakih mogućnosti. To je povezano s općenitom potrebom

za većim korištenjem osnovnih i ciljanih podataka u hijerarhiji pokazatelja (vidi ispod). U OP-u nema posebnih mjera vezanih uz okoliš, a nacrt samo ponavlja općenitu obvezu IPA-e da bude usklađen s normama Procjene utjecaja na okoliš EU-a. Međutim, određeni prioriteti i mjere HRD OP-a mogu doprinijeti temama vezanim uz okoliš. Na primjer, ugrađivanje perspektive okoliša u obrazovanje i osposobljavanje na razini pripreme učitelja, predavača i sudionika, doprinijelo bi ekološkim vidovima agende za održivi razvoj. Prema tome, mogao bi se podrobnije opisati odnos između prioriteta OP-a i nekih horizontalnih tema.

6. OCJENA UNUTARNJE I VANJSKE USKLAĐENOSTI STRATEGIJE

Kao što je već spomenuto, u drugom nacrtu OP-a jasnije je istaknuta povezanost između programa i pojedinih smjernica Zajednice, posebno OUS-a, VIPD-a, Europskih smjernica za zapošljavanje te dokumenata JIM i JAP. U Odjeljku 3.5. govori se o komplementarnosti s drugim oblicima pomoći EU-a (posebno s programom CARDS), u okviru zapošljavanja, SOO-a i socijalne uključenosti. Usklađenost s hrvatskim politikama i strategijama uglavnom je dobro pokrivena i strateški okviri Komisije dovoljno su fleksibilni da olakšaju uključivanje hrvatskih prioriteta u program. Međutim, neka bi se pitanja mogla dodatno razmotriti:

• Bilo bi korisno dati više pojedinosti o usklađenosti programa s Lisabonskom strategijom za koju se navodi da je imala glavni utjecaj na strateške prioritete u Odjeljku 2.3.1.

• U usporedbi s drugim vidovima OP-a (zapošljavanje, SOO), postoji manje hrvatskih dokumenata koji bi mogli poslužiti kao okvir za socijalnu strategiju. Decentralizacija socijalnih usluga ključni je nacionalni proces i to je više naglašeno u posljednjem nacrtu OP-a, uključujući utjecaj koji će taj proces imati kao izvor zapošljavanja. Međutim, moglo bi se dodati više pojedinosti, možda na temelju JIM-a.

• OP bi trebao sadržavati više pojedinosti o povezanosti s OP-om za regionalnu konkurentnost. To se odnosi na moguću povezanost između unaprjeđenja SOO-a ili infrastrukture za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju u regijama i širenja usluga u HRD OP-u. Kao što je već navedeno, podrobnije informacije o skupinama u nepovoljnom položaju na razinama ispod nacionalne podržale bi važnost koja se pridaje regionalnoj dimenziji RLJP-a u OP-u. U tom se pogledu može spomenuti i na koji način će aktivnosti programa vezane uz socijalno uključivanje biti povezane s prioritetima utvrđenim u planovima OP-a za regionalnu konkurentnost. Mogle bi se bolje opisati i vrste inicijativa za izgradnju sposobnosti koje će biti potrebne na lokalnoj i regionalnoj razini. Kakvu će potporu županije, općine i lokalna partnerstva dobiti za daljnji razvoj svoje sposobnosti za provedbu zapošljavanja, SOO-a i usluga socijalne skrbi?

Možda je važno jasnije pokazati kako se aktivnosti navedene u okviru prioriteta OP-a nastavljaju na (radije nego ponavljaju) inicijativne pokrenute u okviru programa CARDS tj. dodatno pojasniti stečena iskustva.

Iz razgovora s dionicima moglo se zaključiti da se iskustva s programima EU-a i međunarodnim programima pomoći kao što su MANTRA, INTERREG, TEMPUS i CARDS uglavnom smatraju korisnim te da su tijekom njihove provedbe stečena neka iskustva korisna za tekuće razdoblje programiranja. Neka od utvrđenih pitanja uključuju:

• Ulogu koju su igrali u razvoju koordinacijskih struktura, partnerstava i radnih skupina. To se odnosi na mjerodavna ministarstva i agencije na nacionalnoj razini, ali i na jačanje veza

između nacionalne administrativne razine i nižih razina te veza sa socijalnim i gospodarskim interesima (npr. putem inicijative CARDS 2004 Lokalna partnerstva); i

• U praktičnom smislu, CARDS je unaprijedio znanja i iskustva u primjeni sredstava EU-a, posebno u smislu razvoja prijedloga projekata. To pruža važan temelj za razvoj i provedbu HRD OP-a.

• Međutim, više partnera kritiziralo je ulogu koju su imali vanjski konzultanti. U više se slučajeva problematičnim smatrala njihova nedovoljna upoznatost sa situacijom na terenu i trošak zapošljavanja konzultanata.

7. PROCJENA OČEKIVANIH REZULTATA I UČINKA

U aktualnom su nacrtu predloženi pokazatelji praćenja napretka podijeljeni na pokazatelje »neposrednih rezultata« (npr. broj osnovanih partnerstava za zapošljavanje«) i pokazatelje »rezultata« (npr. broj nezaposlenih – prema određenim ciljnim skupinama – koji sudjeluju u danoj mjeri i nakon toga pronalaze zaposlenje). Općenito je rad na pokazateljima još uvijek u tijeku i još postoje značajni nedostaci (npr. pod mjerom 4a još uvijek nema pokazatelja rezultata) i potrebno je daljnje preispitivanje kako bi se približili modelu »unos – neposredni rezultat – rezultat – učinak« za programe strukturnih fondova.

• Postoje neke nejasnoće oko kategorizacije pokazatelja. Na primjer, neki pokazatelji 'rezultata' mogu se možda reklasificirati kao pokazatelji učinka ako se oni ne mogu izravno pripisati aktivnostima OP-a (npr. pod mjerom 2a, gdje bi se porast fleksibilnih rješenja za žene koje ponovno ulaze na tržište rada do 2010. godine mogao definirati kao učinak prije nego kao rezultat).

• Trebalo bi razviti bolje strukturiranu hijerarhiju pokazatelja spajajući pokazatelje s određenim mjerama i aktivnostima i predviđajući njihovo grupiranje na razinama prioriteta i programa. Ako je moguće treba razvijati i pokazatelje konteksta i pokazatelje na razini programa.

• Mjerenje rezultata moglo bi se uključiti u OP zbog dugoročnih, blažih učinaka nekih aktivnosti, ali i zbog toga što je u tijeku reforma zakona o radu što moglo promijeniti kontekst (npr. izazov bilježenja učinka novih nacionalnih odredbi za »rad kod kuće«, fleksibilno zaposlenje itd.). U OP bi se ipak trebali ugraditi neki pokazatelji učinka i temelji ili ciljevi za određene mjere u njegovom sustavu pokazatelja (u obliku brojeva ili postotaka). Na temelju razgovora možemo zaključiti da su neki ciljevi ugrađeni na razini projekata i da bi se pokazatelji OP-a trebali temeljiti na njima.

• U HRD OP-u važno je za sve pokazatelje pripremiti kratke zajedničke definicije kako bi se osiguralo da je krajnjim korisnicima i onima koji su uključeni u prikupljanje podataka o nadzoru jasno na koji način treba mjeriti ishod projekta. Na taj će se način izbjeći problemi vezano uz kvalitetu i usporedivost podataka o nadzoru. Na primjer, ponekad nije jasno odnosi li se broj osposobljenih ljudi na broj ljudi koji su upisani u program izobrazbe ili na broj ljudi koji završavaju obrazovni tečaj (bez nužnog stjecanja kvalifikacije). U skladu s OP-om, projekti će morati prikupljati osnovne podatke osvojim aktivnostima i, ako je potrebno, raščlanjivati korisnike na ciljne skupine (prema spolu, etničkoj skupini, invaliditetu itd.). Prema tome, potrebno je razviti osnovni popis dogovorenih pokazatelja i definicija za projekte

kako bi oni mogli razvijati usporedive podatke koji se mogu prikupljati u svrhu grupiranja raščlanjujući informacije na ciljne skupine u određenim mjerama.

• Potrebno je dati više informacija o dostupnosti podataka, posebno o tome može li se nadzor osloniti na postojeće podatke, hoće li biti potrebni novi podaci i hoće li biti dostupne samo procjene.

8. OCJENA POSTOJEĆEG SUSTAVA PROVEDBE

8.1. Konzultacije

Tijekom ex ante evaluacije postupak konzultacija još je bio u tijeku. Opis načina na koji su organizirane konzultacije iz Odjeljka 1.3.1. daje samo opći pregled, a u sljedećem će se nacrtu dodati više pojedinosti o postupku i njegovom ishodu. Kako se može zaključiti iz razgovora, dionici još uvijek smatraju da su konzultacije mogle biti uključivije i otvorenije. Međutim, izraženo je i stajalište da je više konzultacija i partnerstava bilo jedan od glavnih učinaka postupka pripreme OP-a do sada. Postupak je doprinio širem otvaranju hrvatskog sustava novim partnerskim sporazumima. To se posebno odnosi na veze između ministarstava koje su pojačane postupkom pripreme nacrta u međuresornoj radnoj skupini. Posljednje partnerske konzultacije pokazale su i da se stvaraju veze s drugim agencijama i sektorima. Ministarstva su koristila vertikalne strukture kako bi osigurale sudjelovanje dionika u tom postupku savjetovanja. Agencije uključene u provedbu OP-a (HZZ, ASO) iskoristile su priliku opisati prijedloge projekata dionicima. Međutim, bilo je i općenitijih, strateških intervencija. Na primjer, razgovaralo se o potrebi naglašavanja regionalne dimenzije pitanja vezanih uz razvoj ljudskih potencijala. S obzirom na vremensko ograničenje, teško je osigurati opseg i kvalitetu konzultacija na regionalnoj razini u ovoj fazi razrade OP-a. Međutim, vrijedi je primijetiti da su CARDS projekti stvorili osnovu za nacionalne/regionalne konzultacije o pitanjima i projektima vezanim uz razvoj ljudskih potencijala, kao i okvir za tripartitne skupine.

8.2. Provedba

Odredbe vezane uz upravljanje i provedbu opisane su u Odjeljku 5 iako podjela nadležnosti još uvijek nije točno određena. SDURF će preuzeti uloge nacionalnog koordinatora programa IPA i strateškog koordinatora (za komponente IPA-e III i IV). MINGORP će biti Upravljačko tijelo za OP, ali bit će sklopljeni operativni sporazumi s MZOŠ-om i MZSS-om zbog njihove uključenosti u upravljanje nekim intervencijama, što podliježe postupku akreditacije. Nadzorni odbori – oni će djelovati na dvije razine: Nadzorni odbor programa IPA i Sektorski nadzorni odbor. Ocjenu i odabir svih prijava projekata vrše Odbor za odabir projekata (kojim predsjeda MINGORP) i Odbori za odabir ponuda (kojima predsjeda Središnja jedinica za financiranje i ugovaranje (SJFU) kao provedbeno tijelo) u svrhu odabira izvođača za ugovore za koje je raspisan natječaj. Članstvo u tim odborima temeljit će se na tehničkoj stručnosti.

U prvom nacrtu OP-a predviđeno je da MINGORP, kao Upravljačko tijelo, prenosi ovlasti provedbenog tijela na HZZ, ASO i druge državne agencije ako je potrebno. Međutim, zbog potrebe za akreditacijom, u početnoj fazi programa nadležnost provedbenog tijela planira se dati SJFU-u u Ministarstvu financija. U drugom nacrtu OP-a ne spominju se HZZ i ASO već samo SJFU kao provedbeno tijelo. Potrebna su neka objašnjenja vezano uz identitet, dužnosti i raspored za uvođenje provedbenih tijela te njihov odnos prema drugim upravljačkim tijelima. Ostali komentari su sljedeći:

• Bilo bi korisno više pojedinosti o tome kako će MZOŠ i MZSS doprinositi postupku upravljanja i provedbe u okviru općenitog upravljanja programom koje je u nadležnosti MINGORP-a.

• Važna su pitanja vezana uz sposobnost. Važno je osigurati postojanje sposobnosti za niz aktivnosti čije se provedba planira u okviru mjera i za koje se apsorbiraju sredstva. Osim toga, MINGORP će preuzeti nadležnosti Upravljačkog tijela u trenutku preustroja ministarstva odlukom Vlade, uključujući i novi odjel posvećen fondovima EU-a. Osim toga, relativno su nedavno osnovani HZZ-ov Odjel za financiranje i ugovaranje projekata Europske unije, ASO i AOO i to bi se moglo uzeti u obzir u tekstu OP-a.

• Nužna je djelotvorna koordinacija između institucija i agencija koje su uključene u razvoj i provedbu programa. Imajući to na umu u tekst bi se mogle uključiti pojedinosti o mehanizmima koordinacije.

• Dok se u odnosu na zapošljavanje (HZZ) i SOO (ASO) mogu utvrditi potencijalna središnja provedbena tijela, organizacijska potpora MZSS-u u okviru socijalnog uključivanja nije toliko jasna.

• Potrebno je specificirati članstvo i dužnosti Nadzornog odbora i Sektorskog odbora te njihov međusobni odnos.

• Trebalo bi biti više pojedinosti o mehanizmima financijske kontrole, zahtjevima i sustavima plaćanja.

• OP će prikupljati podatke o napretku u provedbi projekata i pojedinosti o primateljima pomoći (raščlanjene prema spolu, etničkoj skupini, invaliditetu itd.). Prema tome, stabilnost načina organizacije nadzora i evaluacije ovisit će o daljnjem rješavanju pitanja prikladnosti i kvalitete izvora podataka i mehanizama prikupljanja: stupanj do kojeg izvori pružaju nužne informacije za evaluaciju i s kolikom se lakoćom od njih mogu prikupiti informacije.

9. OCJENA UKLJUČENOSTI OKOLIŠA

U ovom se odjeljku govori o obilježjima i djelotvornosti uključivanja okoliša u Operativni program za razvoj ljudskih potencijala (HRD OP). Koliko je to moguće, ocjenjivanje se provodi u skladu s načelima strateške procjene okoliša, posebno zahtjevi za informacijama iz Dodatka I Direktivi EU-a 2001/42/EZ o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš. U ovom se slučaju uključenost mjeri u smislu percepcije okoliša, usklađenosti s ekološkom politikom i zakonodavstvom, uključenosti i primjene podataka o okolišu i utjecaja programa na okoliš. Spominje se i postupak konzultacija.

9.1. Percepcija okoliša

U okviru HRD OP-a okoliš se vrlo malo spominje jer se ta tema ne smatra važnom za razvoj ljudskih potencijala. Međutim, predviđeno je uključivanje procjene utjecaja na okoliš na dolje opisan način.

Percepcija okoliša mogla bi se proširiti tako da uključi vidove kao što su zapošljavanje ili osposobljavanje vezani uz sektor okoliša ili kada se govori o socijalnoj koheziji i socijalnoj pravdi tako da se kvaliteta okoliša uključi kao čimbenik koji ima odlučujući učinak na

kvalitetu života. U tom kontekstu bi se, na primjer, statistički podaci o nezaposlenosti mogli korisno usporediti s podacima o područjima degradacije okoliša i povezati s informacijama u Operativnom programu za okoliš u Komponenti III.

Iako ne bi bilo prikladno uključiti ekološke teme u više vidova HRD OP-a, elementi kao što su ciljevi vezani uz okoliš mogli bi pomoći u stvaranju međusobnih veza između OP-ova. To bi se moglo preispitati tijekom provedbe ili tekuće evaluacije OP-a. Na primjer, o regionalnoj koheziji govori se kroz aktivnosti koje se provode u okviru HRD OP-a, ali i u koordinaciji s aktivnostima koje se provode u okviru RC OP-a, promicanjem moguće komplementarnosti i sinergije.

9.2. Usklađenost s ekološkom politikom i zakonodavstvom

HRD OP uključuje upute na Kohezijske politike EU-a i Strateške smjernice Zajednice 2007.-2013. koje su usredotočene na strateške prioritete Unije za stvaranje konkurentnog i održivog gospodarstva koje se temelji na znanju navedene u Lisabonskoj i Gothenburškoj agendi.

Spominje se i Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju u kojem su Vlada Republike Hrvatske i Europska komisija utvrdile izazove u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Jedna od tih kategorija odnosila se na revitalizaciju i održivi razvoj siromašnijih područja.

U HRD OP-u opisano je i zakonodavstvo vezano uz okoliš u Hrvatskoj kao i prenošenje mjerodavnih direktiva EU-a u budući Zakon o zaštiti okoliša.

9.3. Uključivanje i primjena podataka o okolišu

U okviru HRD OP-a dani su podaci o zaposlenosti prema sektorima zajedno s međunarodnim usporedbama i upućivanjem na razlike među spolovima. Međutim, o sektoru okoliša nisu dani nikakvi posebni materijali, a okoliš se ne spominje ni u SWOT analizi. To bi se moglo iskoristiti kao prilika za integraciju s mjerama u RC OP-u.

Na primjer, u okviru Prioriteta 1 kojim se nastoji povećati pristup zapošljavanju i održivo uključivanje u tržište rada, mogli bi se dostaviti podaci iz istraživanja kojima se objašnjava potencijal za izobrazbu iz vještina vezanih uz okoliš u cilju unaprjeđenja zapošljivosti i konkurentnosti radne snage, što vodi do ciljanih programa izobrazbe.

Drugi prioriteti – jačanje socijalnog uključivanja i integracije osoba kojima je otežan pristup tržištu rada, širenje i jačanje ulaganja u ljudski kapital i jačanje institucionalne sposobnosti u područjima okoliša i izobrazbe – obuhvaćaju sustavna poboljšanja koja bi mogla uključivati niz čimbenika, uključujući i okoliš. U postojećem obliku se ni primjeri aktivnosti kojima će se pružati potpora niti kriteriji za odabir projekata izravno ne odnose na okoliš.

9.4. Utjecaj programa na okoliš

U odnosu na horizontalne teme, HRD OP sadrži odjeljak u kojem se navodi da se, kako bi se tijekom upravljanja programom i njegove provedbe osiguralo uzimanje u obzir održivosti i zaštite okoliša, mora donijeti sljedeći niz postupaka:

• Promicanje zaštite okoliša i održivog razvoja bit će uključeno u kampanje informiranja i promidžbe, a materijali će se dijeliti tijekom poziva na dostavu prijedloga projekata/natječaja.

• Od tražitelja pomoći očekivat će se da pokažu da njihovi projekti neće štetno utjecati na okoliš i/ili da pokažu kako će njihov projekt pozitivno doprinijeti održivom razvoju. Ti će se čimbenici uzeti u obzir tijekom ocjene projekta i kriterija za odabir. Ako je potrebno, projekti moraju biti u skladu s normama EU-a za procjenu utjecaja na okoliš.

• Ishodi procjene utjecaja na okoliš tijekom faze odabira odražavat će se u sporazumima s korisnicima i provjeravat će se kao dio postupaka internih kontrola i revizije.

• Godišnja izvješća o provedbi HRD OP-a uključivat će komentare operacija vezanih uz zaštitu okoliša i održivi razvoj.

• Utjecaj HRD OP-a na zaštitu okoliša i održivi razvoj promatrat će se kao dio njegove evaluacije.

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG) ili nadležno lokalno tijelo provodit će postupke procjene utjecaja na okoliš koristeći postojeće institucionalne strukture, a sredstva iz tehničke pomoći koristit će se za jačanje profesionalne sposobnosti.

HRD OP uključuje tekst koji je zajednički svim OP-ovima u Komponentama III i IV u odnosu na zakonodavstvo kojim se uređuje procjena utjecaja na okoliš. Upućivanje na Direktivu 2003/35/EZ u Odjeljku 3.4.2. trebalo bi se odnositi na sudjelovanje javnosti u pripremi određenih planova i programa vezanih uz okoliš radije nego na procjenu utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš, što se odnosi na Direktivu 2001/42/EZ, kako je opisano i u sljedećim odlomcima.

Program uključuje upute na ispunjavanje zahtjeva održivog razvoja, ali utjecaj na okoliš usmjeren je prvenstveno na sprječavanje negativnih učinaka. Međutim, u okviru HRD OP-a postoji mogućnost stvaranja ciljanih (pozitivnih) utjecaja na okoliš, posebno u okviru programskih mjera koje bi mogle potaknuti razvoj sektora okoliša ili pružiti potporu okolišu i razvoju eko-turizma.

Očekuje se da će tekuće evaluacije dati važan doprinos upravljanju OP-om i, u nekim se slučajevima mogu provoditi na tematskoj i međusektorskoj osnovi s drugim OP-ovima. To će omogućiti ocjenu pozitivnog utjecaja na okoliš.

9.5. Konzultacije

Međuresorna radna skupina koja je pripremila HRD OP čini se nije uključivala predstavnike Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

Prije sljedeće faze konzultacija bilo bi korisno ustanovama, agencijama i NVO-ima koji se bave ekološkim pitanjima dostaviti sažetak OP-a (uključujući SWOT analizu, prioritete i mjere), objašnjenje o IPA-i i OP-u, uključujući prihvatljiva područja za ulaganja i stajalište EK-a vezano uz prioritete koje treba ostvarivati OP-om. U HRD OP-u je već navedeno da će se konzultacije sa socio-ekonomskim partnerima odvijati istovremeno s konzultacijama s

širom javnošću i sektorom NVO-a i da će u sljedećem nacrtu OP-a biti opisani procesi i ishodi.

9.6. Pregled

Okoliš nije dobro integriran u HRD OP. Glavni problem je stajalište HRD OP-a prema okolišu u skladu s kojim je on izvan glavnih problema razvoja ljudskih potencijala. Iako će postupak procjene učinka na okoliš provoditi nadležna tijela, propuštene su prilike za inovativno unaprjeđenje okoliša. U svrhu rješavanja tog pitanja potrebno je prihvatiti šire tumačenje okoliša, sektorskoj analizi trebalo bi dodati podatke vezane uz zapošljavanje i izobrazbu u sektoru okoliša, a u SWOT analizu treba dodati i primjere ekoloških mogućnosti. U mjerama bi se mogla kao jedna od aktivnosti koje će se podržavati navoditi izobrazba iz područja okoliša, a iz OP-a za okoliš mogli bi se izvući podaci o onečišćenim područjima, što bi dodatno pomoglo integraciji između OP-ova.

10. KRATAK ZAKLJUČAK

Ovo izvješće sadrži nalaze ex-ante evaluacije Operativnog programa (OP) za razvoj ljudskih potencijala (2007.-2009.) u okviru IPA-e za Hrvatsku koju je proveo Istraživački centar za europske politike (EPRC).

OP na usklađen i pristupačan način pokriva ključna pitanja vezana uz razvoj ljudskih potencijala u skladu s predloškom Komisije za Operativne programe u okviru programa IPA. OP općenito uključuje prioritete EU-a i Hrvatske u tom području. Iako u analizi postoje neki nedostaci, ona pruža čvrstu osnovu za strateški pristup programa. Struktura ciljeva i prioriteta logički slijedi iz analize iako bi se struktura nekih prioriteta i mjera mogla dodatno razmotriti. Sustavi za nadzor i evaluaciju te za upravljanje i provedbu napredovali su od jednog do drugog nacrta OP-a, ali u određenim su područjima potrebne dodatne pojedinosti i objašnjenja.

Ako promotrimo tri glavna područja politika jedan za drugim (zapošljavanje, obrazovanje i osposobljavanje te socijalno uključivanje) očito je da bi se analiza na nekim mjestima mogla nadopuniti dodatnim informacijama ili bi se tekst mogao preoblikovati radi boljeg obrazloženja strateških ciljeva. Veću pozornost treba posvetiti povezanosti između SWOT-a i analize budući da postoje neki nedostaci i nedosljednosti jer se neki vidovi SWOT-a ne odnose jasno na pitanja iz pozadinske analize. Potrebno je dodatno razmotriti strukturu prioriteta i mjera. Na primjer, općenit problem jest u tome što neki prioriteti sadrže mnoštvo različitih aktivnosti koje se znatno razlikuju po svojoj prirodi i opsegu. Bilo bi korisno i više pojedinosti o odlukama o alokaciji sredstava i vremenskom slijedu financijskih tokova za različite mjere u prve tri godine. Korisno bi bilo dati i više pojedinosti o usklađenosti Programa s Lisabonskom strategijom i drugim OP-ovima u okviru IPA-e. Rad na pokazateljima još uvijek je u tijeku i još postoje značajni nedostaci. Osim toga, tijekom ex-ante evaluacije još je trajao i proces konzultacija. Sadašnji opis načina konzultacija daje samo grubi pregled, a više pojedinosti o postupku i njegovom ishodu dodat će se u sljedećem nacrtu. Osim toga, vezano uz upravljanje programom i njegovu provedbu, potrebno je pojasniti identitet, funkcije i raspored uvođenja Provedbenih tijela te njihov odnos prema drugim upravljačkim tijelima. Okoliš nije dobro integriran u OP. To bi se moglo riješiti prihvaćanjem šireg tumačenja okoliša.

[1]SL L 210, 31.7.2006, str.82.

[2]SL L 170, 29.6.2007, str.1.

[3]SL L 248, 16.9.2002., str.1.

[4]SL L 210, 31.7.2006., str.82.

[5]SL L 357, 31.12.2002., str.1.

[6]SL L 170, 29.6.2007., str. 1.

[7]SL L 371, 27.12.2006., str. 4.

[8]http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/per_diems/index_en.htm

[9]http://ec.europa.eu/europeaid/work/visibility/index_en.htm .

[10](1) Početan datum za prihvatljivost izdataka (članak 34. Sporazuma o financiranju)

(2) Ukupan iznos prihvatljivih izdataka koje plaćaju krajnji korisnici.

[11]1 Ova stopa sufinanciranja i metoda za njen izračun nalaze se u financijskoj tablici operativnog programa za predmetnu prioritetnu os.

[12]1 U tablici treba navesti samo privremene progonoze vjerojatnih zahtjeva za plaćanjem u odnosu na doprinos Zajednice, a ne prognozu ukupnih izdataka. U privremenim prognozama vjerojatnih zahtjeva za plaćanjem treba navesti doprinos Zajednice za predmetnu godinu, a ne kumulativni iznos od početka razdoblja programiranja.

[13](1) Početni datum prihvatljivosti izdataka (datum potpisa Sporazuma o financiranju)

(2) Ukupan iznos prihvatljivih izdataka koje plaćaju krajnji korisnici.

[14]1 Provedbeni članak 18. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 I članak 19. Uredbe Vijeća (EZ) br. 718/2007.

[15]2 U skladu s definicijom u članku 2. stavku 7. Uredbe Vijeća (EZ) 1083/2006 (vidi isto točku 5.1 Smjernica).

[16]3 Uredba Komisije (EZ) br. 1828/2006, SL L371, 27.12.2006., str. 27-32.

[17]4 Uredba Komisije (EZ) br.1828/2006, članak 28. stavak 2., SL L371, 27.12.2006., str. 28-29.

[18]5 Uredba Komisije (EZ) br. 1828/2006, članak 28. stavak 4., SL L371, 27.12.2006., str. 29.

[19]6 Uredba Komisije (EZ) br. 1828/2006, članak 36. stavak 1., SL L371, 27.12.2006., str. 32.

[20]7 Uredba Vijeća (EZ) br. 1083/2006, članak 2. stavak 7., SL L 210, 31. 7. 2006., str. 26.

[21]8 Uredba Komisije (EZ) br. 1828/2006 članak 27. točka c), SL L 371, 27. 12. 2006., str.27.

[22]9 Definicija iz članak 27. Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006 SL L 371, 27.12.2006., str.27.

[23]10 Vidi članak 81. stavak 3. Uredbe Vijeća (EZ) br, 1083/2006, SL L 210, 31.07.2006., str.61.

[24]11 Vidi članak 36. stavak 2. Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006, SL L 317, 27.12.2007., str.32.

[25]U ovom dokumentu korišteni su statistički podaci koji su bili dostupni u kolovozu 2007. godine

[26]Međutim, hrvatska statistika i statistika EU-a nisu u potpunosti usporedive jer Hrvatska ne prilagođava vrijednosti BDP-a prema utjecaju sive ekonomije.

[27]Veleučilište u Dubrovniku (postalo Sveučilište) osnovano je 1996. godine. Od tada je osnovano deset drugih veleučilišta, a najnovija (u 2006.) u tri područja od posebne državne skrbi – Gospić, Šibenik i Slavonski Brod.

[28]Uredba Vijeća (EZ) br. 718/2007 of 12. lipnja 2007. godine o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći (IPA)

[29]Područja od posebne državne skrbi definirana su Zakonom o područjima posebne državne skrbi (Narodne novine br. 44/96 i 26/03). Ta područja uključuju jedinice lokalne samouprave (općine i gradove) koje su za vrijeme Domovinskog rata bile okupirane te one koje zaostaju u razvoju prema postupku ocjenjivana na temelju gospodarskih demografskih kriterija i kriterija strukturnim poteškoća kao i posebnih kriterija (granična područja i područja zagađena minama).

[30]Analitičke tablice i brojevi koji se odnose na ovaj odjeljak nalaze se u Dodatku 3.

[31]Vidi Mjesečni statistički bilten, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Tablica 3, različiti mjeseci 2006. i 2007.

[32]Nezaposlenima je dopušteno raditi na temelju takvih ugovora i zadržati status nezaposlene osobe ako im plaća ne prelazi trenutnu razinu naknade za vrijeme nezaposlenosti.

[33]Hrvatski zavod za zapošljavanje: Ovi se podaci temelje na godišnjem prosjeku, a ne na podacima zabilježenim 31. prosinca dotičnih godina.

[34]Državni zavod za statistiku, ARS 2006/2 objava.

[35]Izračuni ETF-a utemeljeni na objavljenim podacima iz Popisa iz 2001., www. dzs. hr

[36]Vjerojatno je da je vrlo niska stopa participacije hrvatskog stanovništva u aktivnostima cjeloživotnog učenja rezultat krivog shvaćanja pitanja u anketi o radnoj snazi jer se obrazovne aktivnosti obično povezuju s formalnim obrazovnim ustanovama.

[37]Situacija bi se s vremenom trebala popraviti s nastavkom procesa fiskalne decentralizacije koji će održavati opseg decentralizacije politika te s poticanjem suradnje među županijama i općinama na razvojnim projektima i pružanju usluga.

[38]Molimo, obratiti pozornost da će pokazatelji u okviru prioriteta prema potrebi biti raščlanjeni po spolovima.

[39]Iz ranih nacrta operativnih programa za prekograničnu suradnju koje smo vidjeli i koje Hrvatska razrađuje s Mađarskom i Slovenijom čini se da postoji relativno malo opasnosti od preklapanja s HRD OP-om, ali da još uvijek postoji mogućnost za promicanje nadopunjavanja.

[40]Uredba o opsegu i sadržaju odgovornosti te ovlastima tijela nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (NN 18/2007); Izmjene i dopune Uredbe o opsegu i sadržaju odgovornosti te ovlastima tijela nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (NN 82 /2007)

Odluka o imenovanju osoba nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (IPA) (NN 18/2007); Izmjene i dopune Odluke o imenovanju osoba nadležnih za upravljanje instrumentom pretpristupne pomoći (IPA) (NN 82/2007)

[41]http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/documents/execution/grants/e3h2gencond en.pdf

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/grants/annexes standard documents/index en.htm

[42]*označava glavno ministarstvo imenovano za upravljanje OP-om

[43]Europska komisija »Memorandum s objašnjenjima: IPA propisi«; Europska komisija, Bruxelles

[44]Opća uprava za regionalnu politiku: »Ocjena socio-ekonomskog razvoja«, Vodič, Teme i područja politika: Zapošljavanje i ljudski potencijali: Aktivne politike zapošljavanja, Bruxelles, Opća uprava za regionalnu politiku

<http://www.evalsed.info/page.aspx?id=thm82>

[45]Opća uprava za regionalnu politiku: »Ocjena socio-ekonomskog razvoja«, Vodič, Teme i područja politika: Zapošljavanje i ljudski potencijali: Aktivne politike zapošljavanja, Bruxelles, Opća uprava za regionalnu politiku

<http://www.evalsed.info/page.as px?id=thm82>

[46]Opća uprava za regionalnu politiku: »Ocjena socio-ekonomskog razvoja«, Vodič, Teme I područja politika: Promicanje socijalne uključenosti, Bruxelles; Opća uprava za regionalnu politiku: <http://www.evalsed.info/page.aspx?id=thm37>

[47]Input lokalnog stručnjaka vezano uz analizu i naknadne razgovore dala je Sanja Crnković-Prozaić.

[48]Iako su međunarodno usporedivi podaci korisni, treba uzeti u obzir da je stopa registrirane nezaposlenosti u Hrvatskoj veća od međunarodno usporedive stope ARS-a, a to je nešto o čemu politike trebaju voditi računa.

FINANCING AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA AND THE COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES CONCERNING THE MULTI-ANNUAL OPERATIONAL PROGRAMME «HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT» FOR COMMUNITY ASSISTANCE FROM THE INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE UNDER THE «HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT» COMPONENT IN CROATIA

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA

And

THE COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES

Hereafter jointly referred to as «the Parties» or individually as «the Beneficiary», in the case of the Government of the Republic of Croatia, or «the Commission», in the case of the Commission of the European communities

Whereas

1) On 17 July 2006, the Council of the European Union adopted Regulation (EC) No 1085/2006[1] establishing an instrument for pre-accession assistance (hereinafter referred to as «IPA Framework Regulation»). With effect from 1 January 2007, this instrument constitutes the single legal basis for the provision of financial assistance to candidate countries and potential candidate countries in their efforts to enhance political, economic and institutional reforms with a view to becoming members of the European Union;

2) On 12 June 2007, the Commission adopted Commission Regulation (EC) No 718/2007[2] implementing the IPA Framework Regulation, detailing applicable management and control provisions (hereinafter: referred to as «IPA Implementing Regulation»);

3) Croatia figures in Annex I of the IPA Framework Regulation, and should therefore have access to the 5 components established under Article 3(1) of the same Regulation, i.e. (a) Transition Assistance and Institution building; (b) Cross-Border Cooperation; (c) Regional Development; (d) Human Resources Development and (e) Rural Development;

4) In accordance with Article 155 of the IPA Implementing Regulation, the assistance under the Regional Development and Human Resources Development components should be implemented through multi-annual operational programmes;

5) On 13 June 2007 the Beneficiary submitted to the Commission a strategic coherence framework which, pursuant to Article 154(1) of the IPA Implementing Regulation, constitutes

a reference document for the programming of the Human Resources Development components;

6) On 28 September 2007 the Beneficiary submitted to the Commission a proposal for a multi-annual operational programme «Human Resources Development», hereinafter referred to as «the programme»;

7) On 7 December 2007 the Commission adopted its Decision No. C(2007)6036 approving the programme for IPA co-financing, hereinafter referred to as «the Financing Decision»;

8) According to Article 17 of the IPA Framework Regulation the Commission and the Beneficiary shall conclude framework agreements and subsidiary agreements concerning the implementation of the assistance;

9) On 27 August 2007 the Beneficiary and the Commission concluded a Framework Agreement setting out the rules for co-operation concerning EC financial assistance under IPA;

10) According to Article 8 of the IPA Implementing Regulation and Article 5 (3) of the Framework Agreement, where required by the financing decision, the Commission and the Beneficiary shall conclude a Financing Agreement which may take the form of a multi-annual agreement;

11) The Financing Agreement shall lay down: (a) provisions by which the Beneficiary accepts the assistance of the Community and agrees to the rules and procedures concerning disbursement related to such assistance; (b) the terms on which the assistance is managed, including the relevant methods and responsibilities for implementing the multi-annual programme and/or operations; (c) provisions relating to the establishment and regular updating, by the Beneficiary, of a roadmap with indicative benchmarks and time limits to achieve decentralisation without *ex-ante* controls by the Commission;

12) The programme, as adopted by the Commission Decision of 7 December 2007 should form an integral part of the Financing Agreement.

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Chapter I
GENERAL PROVISIONS

Article 1

SUBJECT MATTER

1. This Agreement is concluded between the Government of the Republic of Croatia and the Commission of the European Communities, pursuant to Article 8 of the IPA Implementing Regulation and Article 5(3) of the Framework Agreement.

2. This Agreement concerns the multi-annual operational programme «Human Resources Development» for Community assistance from the Instrument of Pre-Accession Assistance

under the «Human Resources Development» component in Croatia, adopted by Commission Decision C(2007)6036 of 7 December 2007.

3. All documents and correspondence pertaining to the programme shall bear the reference CCI No: 2007HR05IPO001.

4. Without prejudice to the arrangements laid down in the IPA Implementing Regulation and in the Framework Agreement, this Agreement completes the technical, legal and administrative framework and includes detailed and specific provisions for the management, monitoring, evaluation and control under which the programme referred to in paragraph 2 and any amendments thereof shall be implemented.

Article 2

OBJECTIVES TO BE PURSUED

1. In addition to Article 3 of the Framework Agreement, the objectives to be pursued under the programme shall be consistent with the overall aim to prepare the Republic of Croatia for the implementation and management of the Community's cohesion policy, with a view to EU membership.

2. Operations, projects, actions, and preparatory measures implemented under the programme shall follow a «learning by doing» approach with a view to preparing national authorities to achieve the aim expressed in paragraph 1, with due regard to the principle of proportionality, as expressed in the relevant legislation applicable to the Community's cohesion policy and its instruments.

Article 3

REGULATORY FRAMEWORK

The regulatory framework applicable to pre-accession assistance, to be observed in the implementation of the programme, includes *inter alia*:

a.) Council Regulation (EC EURATOM) No 1605/2002 of 25 June 2002[3] , on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities, hereinafter referred to as «the Financial Regulation»;

b.) Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006, establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)[4];

c.) Commission Regulation (EC, EURATOM) No 2342/2002 of 23 December 2002[5], laying down detailed rules for the implementation of the financial regulation, hereinafter referred to as the «Implementing Rules of the Financial Regulation»;

d.) Commission Regulation (EC) No 718/2007 of 12 June 2007[6] implementing Council Regulation (EC) No 1085/2006;

e.) Commission Decision C(2007)6036 of 7 December 2007 adopting the multi-annual operational programme «Human Resources Development» in Croatia, and any amendments thereto, as may be decided by the Commission until the final closure of the programme;

f.) Commission Decision C(2008) 7405 of 1 December 2008 conferring management powers on the Republic of Croatia concerning the management of the programme, and any amendments thereto as may be decided by the Commission until the final closure of the programme.

Article 4

CONVENTIONAL FRAMEWORK

The provisions of the Framework Agreement concluded on 27 August 2007 between the Government of the Republic of Croatia and the Commission shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement.

Article 5

COMPLIANCE WITH APPLICABLE REGULATORY AND CONVENTIONAL FRAMEWORK AND CONSISTENCY WITH OTHER COMMUNITY LEGISLATION AND POLICIES

1. The Beneficiary shall take all necessary steps to ensure the proper execution of all activities and to facilitate the implementation of the programme, in compliance with the regulatory and conventional framework referred to under Articles 3 and 4 of this Agreement.

2. The Commission and the Beneficiary shall endeavour to ensure that all activities and the objectives pursued with the implementation of the programme are consistent with the Community legislation and policies in force, as may be applicable to the relevant sector, and contribute to the progressive alignment with the standards and policies of the European Union, including where appropriate the *acquis communautaire*.

Article 6

INTERPRETATION

1. The provisions of this Agreement shall be interpreted as supplementing and completing the provisions of the regulatory and conventional frameworks provided for under Articles 3 and 4 of this Agreement.

2. Notwithstanding paragraph 1, where a contradiction exists between the regulatory and conventional framework referred to under Articles 3 and 4 of this Agreement and the other provisions of this Agreement, they shall be interpreted in accordance with the following order of precedence:

a.) regulations, directives and decisions referred to under Article 3 of this Agreement;

b.) Framework Agreement referred to under Article 4 of this Agreement;

c.) this Agreement.

3. Where contradictions exist between the provisions in the main part of the Financing Agreement and in its annexes, including in particular the provisions in Chapter V of Annex XIX (the «Implementing Provisions» of the Operational Programme), the provisions contained in the main part of the Financing Agreement shall prevail.

4. Subject to any explicit provision to the contrary in this Agreement, the terms used in this Agreement shall bear the same meaning as attributed to them in the IPA Framework Regulation, in the IPA Implementing Regulation and in the IPA Framework Agreement.

5. Subject to any explicit provision to the contrary in this Agreement, references to this Agreement are references to such Agreement as amended, supplemented or replaced from time to time.

6. Any references to Community instruments are references to such instruments as amended, supplemented or replaced from time to time.

7. Headings in this Agreement have no legal significance and do not affect its interpretation.

Article 7

PARTIAL INVALIDITY AND UNINTENTIONAL GAPS

1. If a provision of this Agreement is or becomes invalid, or if this Agreement contains unintentional gaps, this will not affect the validity of the other provisions of this Agreement. The Parties will replace any invalid provision by a valid provision which comes as close as possible to the purpose of, and intent of, the invalid provision.

2. The Parties will fill any unintentional gap by a provision which best suits the purpose and intent of this Agreement, in compliance with the IPA Framework Regulation, the IPA Implementing Regulation and the Framework Agreement.

Article 8

COORDINATION, CONSISTENCY AND COMPLEMENTARITY

The Commission and the Beneficiary shall ensure adequate coordination, consistency and complementarity of the assistance provided under the programme with other forms of Community assistance, including but not limited to the other IPA components covered by the IPA Framework Regulation, as well as assistance financed by the European Investment Bank, other international financing institutions and bilateral donors.

Article 9

PROTECTION OF THE COMMUNITY'S FINANCIAL INTERESTS

1. In the implementation of Articles 28 and 29 of the Framework Agreement by the Beneficiary, Council Regulation (EC) No 2988/95 on the protection of the European Communities financial interest shall apply *mutatis mutandis*.

2. The Beneficiary shall adopt all legislative, regulatory and administrative provisions and take any other measures necessary to ensure effective protection of the financial interests of the Community, and particularly in order to:

a.) check the authenticity and compliance of operations financed by the Community;

b.) prevent and pursue irregularities;

c.) recover sums lost as a result of irregularities or negligence;

d.) report irregularities to the Commission by establishing a mechanism equivalent to that foreseen in section 4 «irregularities» (Articles 27-36) of Commission Regulation (EC) No 1828/2006[7], setting out rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 1083/2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund and Regulation (EC) No 1080/2006 of the European Parliament and of the Council on the European Regional Development Fund.

3. The Beneficiary shall inform the Commission of the provisions adopted and measures taken under paragraph 2 and the measures taken for management and control, in compliance with Community legislation concerning support for the programme, in order to protect the financial interests of the Community.

Chapter II
COMMUNITY FUNDING

Article 10

PROGRAMME FUNDING SOURCES

1. The total cost of the programme, expressed in terms of eligible public expenditure as defined in Article 17(2) of this Agreement, is estimated at 45.031.769 euro. The breakdown of this amount is set out in the Financial Plan in Annex I.

2. Subject to budgetary availability, the Community undertakes to co-finance the programme by way of a grant from the budget of the European Communities, up to the maximum amount indicated in the Financial Plan in Annex I.

3. The Beneficiary undertakes to co-finance the programme by way of cash contributions, corresponding as a minimum to the national co-financing requirements indicated in the Financial Plan in Annex I. In all instances, the Beneficiary shall ensure that the financing requirements for each operation shall be fully met.

4. The Community contribution referred to in paragraph 2 shall not exceed the ceiling of 85% of the eligible expenditure at the level of each priority axis.

5. The Community contribution to the co-financing of the programme and each operation is subject to the observance of the provisions of this Agreement, as well as the regulatory and conventional framework applicable to pre-accession assistance, namely as provided for under Articles 3 and 4 of this Agreement.

Article 11

FINANCIAL PLAN

1. The Financial Plan, expressed in euro, applicable to the Community and national public contributions to the programme in calendar years 2007, 2008 and 2009, at the level of each priority axis, is the Financial Plan indicated in Annex I.

2. Amendments or modifications to this Financial Plan require the formal agreement of the Commission and must be approved by way of an amending Commission Decision.

3. The Financial Plan may be extended, to include Community and national public contributions to the programme in calendar years 2010, 2011, 2012 and 2013, subject to the formal agreement of the Commission, approved by way of a Commission Decision.

4. In the event of the extension of the Financial Plan in accordance with paragraph 3, the programme indicators and other relevant strategic and operational elements shall be amended accordingly.

Article 12

COMMITMENT OF COMMUNITY FUNDING

1. The Community contribution to the programme, as expressed in Articles 10 and 17 of this Agreement, shall be split in yearly commitments in accordance with the Financial Plan in Annex I.

2. The amount(s) to be committed in year 2009 and in any subsequent years are subject to the approval of the necessary credits in the budget of the European Communities by the budgetary authority.

3. Nothing in this Agreement can be interpreted as implying a financial commitment of the Community in relation to credits which have not yet been approved by the budgetary authority.

Article 13

AUTOMATIC DECOMMITMENT (N+3)

1. Pursuant to Article 166 of the Financial Regulation, the Commission shall automatically decommit any portion of a budget commitment for the programme where, by 31 December of the third year following year *n* being the one in which the budget commitment was made:

– (i) it has not been used for the purpose of pre-financing; or

– (ii) it has not been used for making intermediate payments; or

– (iii) no declaration of expenditure has been presented in relation to it.

2. That part of budget commitments still open on 31 December 2017 for which a declaration of expenditure has not been made by 31 December 2018 shall be automatically decommitted.

Chapter III
GENERAL PRINCIPLES OF IMPLEMENTATION

Article 14

IMPLEMENTATION PRINCIPLES

1. The implementation of the programme shall be carried out by the Beneficiary, on the basis of decentralised management, in accordance with Article 5 of the Framework Agreement.

2. The conditions for the conferral of management powers are set out in Section III, Articles 9, 10, 11 and 12 of the Framework Agreement.

3. In addition to the conditions referred to in paragraph 1, the Beneficiary shall ensure strict observance of the principles and conditions laid down in Article 56 of the Financial Regulation.

4. If the conditions and principles referred to in paragraphs 2 and 3 cease to be met, the Commission may suspend or terminate the implementation of this Agreement.

5. The Beneficiary undertakes to pursue the achievement of decentralisation without *ex-ante* controls, as provided for under Article 30 of this Agreement and Article 16 of the Framework Agreement.

Article 15

FINAL BENEFICIARY AND OPERATIONS

1. In accordance with the provisions of Article 2(8) of the IPA Implementing Regulation, for the purpose of this Agreement, the term «final beneficiary» shall designate any body or firm, whether public or private, responsible for initiating or initiating and implementing operations. In the context of aid schemes, final beneficiaries are public or private firms carrying out an individual project and receiving public aid.

2. To the extent that the Operating Structure retains direct responsibility for the implementation of the operations under the programme, namely for all contracting arrangements and financial transactions associated thereto, the term «final beneficiary» shall be deemed to refer to the Operating Structure, or any body which has been specifically designated in the decision of conferral of management.

3. For the purpose of this Agreement, operations shall comprise a project or a group of projects, initiated or initiated and implemented by one or more final beneficiaries, allowing for the achievement of the goals of the measure and/or the priority axis to which they relate.

Article 16

CO-FINANCING

In addition to the principles stated in Article 4 of the Framework Agreement, the following principles shall also apply to the implementation of the programme:

a.) all operations receiving assistance under the programme shall require national and Community contribution;

b.) the Community contributions to each operation shall be made available at the same time as the corresponding contribution from national sources;

c.) the Community contribution to each operation shall be subject to the fulfilment of the obligations and conditions set out in the Framework Agreement and in this Agreement.

Article 17

AID INTENSITY

1. In line with the provisions of Article 153 of the IPA Implementing Regulation, the Community contribution to the programme shall be calculated on the basis of public expenditure.

2. For the purpose of this article «public expenditure» is any public contribution to the financing of operations whose origin is the European Community or the budget of public authorities of the beneficiary country and any contribution to the financing of operations whose origin is the budget of public law bodies or associations of one or more regional or local authorities or public law bodies.

3. The maximum amount of the Community contribution at the level of each priority axis under the programme is as set in the Financial Plan in Annex I.

4. No operation shall benefit from a higher co-financing rate than the one relating to the priority axis concerned.

Article 18

TREATMENT OF RECEIPTS

1. In line with the provisions of Article 35 of the IPA Implementing Regulation, revenue earned by an operation during the period of its co-financing shall be deducted from the amount of eligible expenditure under that operation. In this deduction, account shall be taken of the running costs of the operation and the need to ensure its sustainability. Proof of the deduction made shall be kept and declared to the Commission.

2. For the purpose of this article, the period of co-financing shall be counted from the date of the first payment made to the operation concerned, until three years after the final payment of Community funding to that operation, or the closure of the programme, whichever comes earlier.

3. The revenue earned includes sales, rentals, services, enrolment fees, intellectual property or other equivalent receipts.

4. Where applicable, contributions from the private sector to the co-financing of operations, as shown in the financial tables of the programme, or as taken into account for the calculation of the total cost of the operation shall not be considered as revenues earned by the operation and are excluded therefore from the application of this article.

Article 19

NOT APPLICABLE

Article 20

INVOLVEMENT OF IFIS

1. Pursuant to Article 19(8) of the IPA Framework Regulation, operations co-financed by the Community under the programme may also receive financing from other international organisations, a Member State, a third country or a regional organisation.

2. IFI contribution may also be implemented by parallel co-financing. This means that the funds provided by the various funding sources are dedicated to separate contracts from those covered under IPA.

Article 21

NOT APPLICABLE

Article 22

NOT APPLICABLE

Article 23

INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

1. The Beneficiary and the implementing bodies responsible for the implementation of the programme and any associated projects shall ensure that they acquire all necessary intellectual property rights with regard to information technology, studies, drawings, plans, publicity and any other material made for planning, implementation, monitoring and evaluation purposes.

2. The Beneficiary shall guarantee that the Commission, or any body or person authorised by the Commission, shall have access and the right to use such a material. The Commission will only use such material for its own purposes.

Article 24

PERMITS AND AUTHORISATIONS

Any type of permit and/or authorisation required for the implementation of the programme and its operations shall be provided in due time by the competent authorities of the beneficiary country, in accordance with national law and, where applicable, in compliance with the *acquis communautaire,* having regard, in this case, to the principle of proportionality referred to in Article 2(2) of this Agreement.

Chapter IV
MANAGEMENT STRUCTURE AND AUTHORITIES

Article 25

STRUCTURES AND AUTHORITIES COMMON TO OTHER PROGRAMMES

1. In compliance with Article 6 of the Framework Agreement, the following structures and authorities, common to all IPA components, have been designated by the Beneficiary:

a.) The National IPA Coordinator: State Secretary, Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds

b.) The Competent Accrediting Officer: Minister, Ministry of Finance

c.) The National Authorising Officer: State Secretary, Ministry of Finance

d.) The National Fund: State Treasury, Ministry of Finance

e.) The Audit Authority: Agency for the Audit of European Union Programmes Implementation System

2. The Strategic Co-ordinator is Deputy State Secretary at the Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds.

This structure is common to the Regional Development Component and the Human Resources Development Component.

3. The functions and responsibilities of the above-mentioned structures and authorities are set out in Article 8 and Annex A to the Framework Agreement.

Article 26

STRUCTURES AND AUTHORITIES SPECIFIC TO THE PROGRAMME

1. In accordance paragraph 6 a) of Annex A of the Framework Agreement, the bodies constituting the Operating Structure for the programme are:

– The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship

– The Ministry of Science, Education and Sports– The Ministry of Health and Social Welfare

– The Croatian Employment Service

– The Agency for Vocational Education

The Beneficiary has appointed State Secretary for Labour at the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship as Head of the Operating Structure, with responsibility for the tasks described in paragraph 6c) of Annex A to the Framework Agreement.

2. The functions and responsibilities of the Operating Structure are set out in Article 8 and paragraph 6 b) of Annex A of the Framework Agreement.

3. In addition to the above-mentioned functions and responsibilities, the Head of the Operating Structure shall also be responsible for:

a.) Managing the secretariat of the Sectoral Monitoring Committee;

b.) Co-chairing the Sectoral Monitoring Committee;

c.) Ensuring the interim evaluation of the operational programme.

Article 27

DELEGATION OF TASKS

1. Within the overall framework defined by the conferral of management powers, the Head of the Operating Structure may delegate some or groups of tasks to specific bodies, within or outside the Operating Structure. This grouping and assignation shall respect the principles of segregation of duties imposed by the Financial Regulation. The relevant arrangements shall be made in writing between the Head of the Operating Structure and the body(ies) concerned. The final responsibility for the tasks delegated shall remain with the Head of the Operating Structure.

2. Such agreements shall clearly identify the functions to be performed by the delegated body or authority and the type of supporting documents and reports to be sent to the Head of the Operating Structure.

3. Such agreements shall also provide for access, by duly authorised agents or representatives of the Community or the Operating Structure, to information held by the delegated bodies/authorities, and for investigations by such authorised agents or representatives, of any operations financed under the programme, including the carrying out of checks on individual projects and recipients of aid.

4. The Beneficiary shall enable the Head of the Operating Structure to exercise the duties associated with his responsibilities, even where no hierarchical link exists between the Head of the Operating Structure and the bodies and authorities involved in the implementation of the programme.

5. The Beneficiary shall ensure that a system of deputising is in place, to ensure the continuity of the functions assigned to the relevant authorities.

Article 28

COMMUNICATION AND INFORMATION

1. Any communication in connection with this Agreement shall be made in writing and in the English language. Each communication must be signed and must be supplied as an original document.

2. Any communication in connection with this Agreement must be sent to the following addresses:

For the Commission

DG Employment, Social Affairs and Equal opportunities

Head of Unit A/02

Postal Address

Rue du Spa 3, B-1000 Brussels

Belgium

Fax

0032 229 88848

For the Beneficiary

State Secretary, Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds

Postal Address

Radnička 80/V

10 000 Zagreb

Croatia

Fax 00 385 1 4569 150

3. Any other communications to the structures and authorities involved in the management of the operational programme must be sent to the address specified in Annex V. The National IPA Coordinator shall communicate in writing to the Commission of the European Communities any modification of the appointed institutions or of their addresses.

Chapter V
DECENTRALISED MANAGEMENT

Article 29

CONFERRAL OF MANAGEMENT

1. In accordance with Article 5 of the Framework Agreement, decentralised management shall apply to assistance granted under the programme. The conferral of management powers by the Commission is therefore a precondition to the signing of this Agreement.

2. Based on the requirements and procedures set out in Articles 9 to 12 of the Framework Agreement, the Commission adopted on 1 December 2008 its Decision No C(2008) 7405 conferring management powers on the Republic of Croatia, for the implementation of the programme. The specific conditions attached to this Decision, including the list of *ex-ante* controls by the Commission, form an integrant part of this Agreement (Annex VI).

3. The provisions of Articles 13 to 15 of the Framework Agreement regarding withdrawal or suspension of the accreditation of the National Authorising Officer, the National Fund and the Operating Structure, as well as regarding the withdrawal or suspension of conferral of management powers, shall apply.

Article 30

WAIVING OF EX-ANTE CONTROLS

1. Decentralisation without *ex-ante* controls by the Commission is an objective for the implementation of the operational programme. Indicative benchmarks and time limits to achieve decentralised management without *ex-ante* controls by the Commission are set out in the Roadmap referred to in Article 31 of this Agreement.

2. Before dispensing with the *ex-ante* controls laid down in the Commission Decision on conferral of management powers, the Commission shall satisfy itself of the effective functioning of the management and control system concerned, in accordance with the relevant Community and national rules. In particular, the Commission shall monitor the implementation, by the Beneficiary, of the Roadmap referred to in Article 31 of this Agreement and as laid down in Article 8(4)(c) of the IPA Implementing Regulation. The Commission shall take due account of the results achieved by the Beneficiary in this context, in particular in the implementation of assistance and in the negotiation process.

Article 31

ROADMAP TO THE WAIVING OF EX-ANTE CONTROLS

1. In accordance with Article 8 (4) (c) of the IPA Implementing Regulation, the Beneficiary is required to provide a detailed Roadmap with indicative benchmarks and time limits, to achieve decentralised management without *ex-ante* controls by the Commission, in accordance with the requirements of Annex VII.

2. The minimum criteria and conditions for the waiving of *ex-ante* controls are presented as follows, with the preparation of the Roadmap addressing each of the issues listed:

a.) there must be a well-defined system within the Operating Structure for managing the funds of the programme with full internal rules of procedure, as well as clear institutional and personal responsibilities;

b.) the Beneficiary shall set up a benchmarking system which includes both quantitative and qualitative aspects;

c.) the frequency of the reporting on benchmarking shall be on a quarterly basis.

Article 32

STATEMENT OF ASSURANCE BY THE NATIONAL AUTHORISING OFFICER

The provisions of Article 17 of the Framework Agreement and Annex B thereto, regarding the presentation of an annual statement of assurance by the National Authorising Officer, shall apply.

Article 33

REPORTS AND OPINIONS BY THE AUDIT AUTHORITY

Reports and opinions by the Audit Authority are to be prepared in accordance with the requirements of Article 18 of the Framework Agreement.

Chapter VI
ELIGIBILITY OF EXPENDITURE

Article 34

ELIGIBILITY PERIOD

1. Notwithstanding the provisions of Article 19 of the Framework Agreement, contracts and addenda signed, expenditure incurred and payments made by national authorities between 1 December 2008 and 31 December 2017 are eligible for Community co-financing under the programme.

2. Technical assistance to support the setting up of management and control systems may be eligible prior to the initial conferral of management, for expenditure incurred after 1 January 2007.

3. Expenditure related to calls for proposals or calls for tenders may also be eligible prior the initial conferral of management and after 1 January 2007, subject to this initial conferral of management being in place within the limits defined in a reserve clause to be inserted in the operations or calls concerned, and subject to prior approval of the documents concerned by the Commission. The calls for proposal or calls for tender concerned may be cancelled or modified, depending on the decision on conferral of management.

4. Contracts and agreements signed, expenditure incurred and payments made by national authorities, outside the time periods indicated in paragraphs 1 to 3, are not eligible for Community co-financing under the programme.

Article 35

ELIGIBLE EXPENDITURE

1. Expenditure incurred in the implementation of the programme shall be eligible for Community co-financing if:

a.) it has been actually incurred within the eligibility period indicated in Article 34 of this Agreement and is supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value;

b.) if the operations and activities giving rise to such expenditure are consistent with operations and activities eligible for financing under one or more measures foreseen to be implemented under the programme, as adopted by the Commission (Annex XIX);

c.) if the operations and activities giving rise to such expenditure have been selected in accordance with the selection criteria and procedures foreseen in the programme and in this Agreement;

d.) if the rules and procedures regarding *ex ante* controls by the Commission, as laid down in Annex VI to this Agreement, have been respected;

e.) if the expenditure has been incurred in accordance with the principles of sound financial management and, in particular, of economy and cost-effectiveness.

2. In line with the provisions of Article 34 (3) and Article 152 of the IPA Implementing Regulation, the following expenditure shall not be eligible for funding under the programme:

a.) taxes, including value added taxes, unless they are not recoverable by any means and it is established that they are borne by the final beneficiary;

b.) customs and import duties, or any other charges;

c.) purchase, rent or leasing of land and existing buildings, unless the rent or leasing is exclusively related to the period of co-financing of the operation, and that it is preferable to other solutions in terms of the best value for money;

d.) fines, financial penalties and expenses of litigation;

e.) operating costs, unless the operating costs relate exclusively to the period of co-financing of the operation;

f.) second hand equipment;

g.) bank charges, costs of guarantees and similar charges;

h.) conversion costs, charges and exchange losses associated with any of the component specific euro accounts, as well as other purely financial expenses;

i.) contributions in kind;

j.) maintenance and rental costs, unless the rental costs relate exclusively to the period of co-financing of the operation;

k.) depreciation costs for the infrastructure, unless the conditions in paragraph 3 of this Article are met.

3. The following expenditure may be eligible for operations under the scope of the Human Resources Development programme and which are in conformity with the priorities as defined in the Operational Programme:

a.) the depreciation costs if the following cumulative conditions are met:

(i) no national or Community grants have contributed to the purchase of the related investment;

(ii) the depreciation costs are calculated with the relevant applicable national accountancy rules;

(iii) the costs relate exclusively to the period of co-financing of the operation concerned.

b.) the indirect costs of grants declared on a flat rate basis up to 20% of the direct costs of an operation, provided they are incurred in accordance with national rules, including accountancy rules;

c.) purchase of furniture, equipment, adaptation and modernisation of existing infrastructures, provided that:

(i) the amount concerned for the related operations is subject to a limit of 15% of the funding for each priority axis of the Operational Programme;

(ii) the investments are necessary for the satisfactory implementation of the Operational Programme and contribute to increasing the impact of the assistance;

(iii) the assessment, carried out under the responsibility of the Operating Structure, has demonstrated that purchase is preferable to other solutions in terms of best value for money.

Article 36

MANAGEMENT STAFF

1. Statutory or temporary civil servants or staff specifically recruited or assigned to the management, implementation and follow-up of the programme, including evaluation and control, financial and physical monitoring and prevention of irregularities, are eligible for Community co-financing under the technical assistance priority of the programme, provided that the following conditions are met:

a.) the staff is directly recruited in the Operating Structure, by duly-documented decisions of the competent authority/authorities;

b.) the tasks to be executed must be clearly described and contractually formalised;

c.) the expenditures must be charged in a transparent manner (e.g. by means of time sheets);

d.) the period of secondment, or employment does not exceed the final date of eligibility of expenditure under the programme;

e.) the selection of staff is made in line with the principles of transparency, non discrimination and proportionality;

f.) the salaries and allowances are in line with prevailing market conditions, including those related to public services.

2. In the case where employees from other services of the public administration are recruited or assigned to perform the activities mentioned in paragraph 1, the following conditions must be met:

a) the employee must have temporarily left his statutory employment in his/her parent service of public administration;

b) the staff is seconded to the Operating Structure by a duly-documented decision of the competent authority in his/her parent service;

c) the period of secondment does not exceed the final date of eligibility of the programme.

Article 37

EXPENDITURE INCURRED WITH THE ORGANISATION OF MONITORING COMMITTEES

1. Expenditure incurred with the organisation of the sectoral monitoring committees and any sub-committees designated by the sectoral monitoring committee is eligible under the technical assistance priority.

2. Eligible costs may, as a general rule, include one or more of the following categories: interpretation services, *ad-hoc* hiring of meeting rooms and audio-visual and other necessary equipment, provision of documentation and related facilities, fees for the participation of experts and travel expenditure in accordance with EC rules[8]. The Head of the Operating Structure shall define the modalities applicable in agreement with the Commission services.

3. Salaries and allowances of the sectoral monitoring committee and sub-committees members, incurred in the context of their participation in such committees, are not eligible.

Article 38

EXPENDITURE INCURRED WITH THE ORGANISATION OF AD-HOC MEETINGS

The rules specified in Article 37 may be applied by analogy for the organisation of *ad-hoc* meetings organised upon the request of or with the approval of the Commission services.

Article 39

EXPENDITURE REGARDING INFORMATION AND PUBLICITY

Expenditure for measures undertaken pursuant the provisions of this Agreement and in the relevant chapter of the programme regarding information and publicity, is eligible.

Article 40

NOT APPLICABLE

Article 41

DURABLE EQUIPMENT

Expenditure relating to the purchase of equipment forming a necessary part of the project, in order to allow the adequate operation of the investments (either permanently installed and fixed in the project, or mobile) is eligible, provided that it is listed in the inventory of durable equipment of the responsible body or authority and that it is treated as capital expenditure in accordance with standard accounting conventions. This provision refers *inter alia* to laboratory and surveying equipment, computer hardware and software related to the operation of the investment, surveying equipment and vehicles with dedicated purposes.

Article 42

INTANGIBLE ASSETS

The purchase and use of intangible assets, as for example patents, are eligible if they are necessary for the implementation of the project.

Article 43

COMPLETION OF OPERATIONS

1. Without prejudice of Article 34, all operations approved for Community co-financing under the programme must have a completion date not later than 31 December of the third year following the latest commitment year indicated in the Financial Plan in force (Annex I). In the event the Financial Plan is extended until 2013, in accordance with the provisions of Article 11(3) of this Agreement, the completion date of operations shall be set not later than 31 December 2017. Expenditure incurred after the completion date of the operation is not eligible.

2. Notwithstanding paragraph 1, training of operating personnel and testing of a project and of its equipment and auditing may be taken into consideration as eligible expenditure after completion, provided that it falls within the eligibility period indicated in Article 34 of this Agreement.

Chapter VII
PUBLIC PROCUREMENT, CONTRACTS AND GRANTS

Article 44

PROCUREMENT RULES AND PROCEDURES

The award of contracts for services, supplies and works co-financed with Community funding under the programme, is subject to the provisions of:

a.) Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 of 25 June 2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities (and in particular Articles 56, 88 to 103, 167 and 168 thereof);

b.) Commission Regulation (EC, Euratom) No 2342/2002 of 23 December 2002 laying down detailed rules for the implementation of the abovementioned Financial Regulation, (and in particular Articles 116 to 159 and 235 to 252 thereof);

c.) Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance, and in particular Article 19 thereof;

d.) Commission Decision C(2007)2034 of 24 May 2007 laying down the rules and procedures for service, supply and works contracts financed from the general budget of the European Communities for the purposes of cooperation with third countries;

e.) The Framework Agreement signed between the Commission and the Republic of Croatia.

Article 45

GRANTS

The award of grants co-financed with Community funding under the programme, is subject to the provisions of:

a) Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 of 25 June 2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities (and in particular Articles 108 to 120, 169 and 169a thereof);

b) Commission Regulation (EC, Euratom) No 2342/2002 of 23 December 2002 laying down detailed rules for the implementation of the abovementioned Financial Regulation, (and in particular Articles 160 to 184a and 253 thereof);

c) Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance, and in particular Article 19 thereof;

d) Commission Decision C(2007)2034 of 24 May 2007 laying down the rules and procedures for service, supply and works contracts financed from the general budget of the European Communities for the purposes of cooperation with third countries;

e) The Framework Agreement signed between the Commission and the Republic of Croatia.

Article 46

CONTRACT PROCEDURES

Unless otherwise agreed by the Commission, the procedural guidelines and standard documents for the award and performance of supply, works and service contracts and grants are those as specified in article 6 of this Agreement and where applicable in the «Practical Guide to Contract Procedures for EC external actions» and its annexes.

Article 47

ELIGIBLE COSTS FOR THE PERFORMANCE OF SERVICES, WORKS AND SUPPLY CONTRACTS

Services, works and supply contracts which implement operations, projects and activities foreseen under the programme may cover all the necessary material inputs forming part of the normal performance of a contract, in accordance with the relevant professional standards and practice, provided that they are directly related and strictly necessary for the implementation of the contract. These inputs may include, *inter alia,* the costs of site preparation, the provision of office space, plant and equipment which are the property of the contractor or are purchased for the performance of the contract.

Article 48

RULES OF ORIGIN

The rules of participation in the award of procurement and grant contracts and on the origin of supplies and materials purchased through a contract financed with IPA resources under the programme are as laid down in Article 19 of the IPA Framework Regulation. Derogations from these rules are subject to the prior authorisation by the Commission, in accordance with the provisions of Article 19(6) of the aforementioned Framework Regulation.

Chapter VIII
PROGRAMME IMPLEMENTATION

Article 49

SELECTION OF OPERATIONS IMPLEMENTED BY FINAL BENEFICIARIES OTHER THAN NATIONAL PUBLIC BODIES

1. Pursuant to Article 158 of the IPA Implementing Regulation, all operations which are not major projects and which are implemented by final beneficiaries other than national public bodies shall be selected through call for proposals. The selection criteria shall be drawn up by the Operating Structure and shall be published with the call for proposals.

2. The Operating Structure shall set up a selection committee for each call for proposals, which shall analyse and select proposals, and recommend results to the Operating Structure.

The Operating Structure shall decide whether to approve the results of the selection procedure and state the reasons for its decision.

The composition of the selection committee and its functioning modalities are set out in Annex XI to this Agreement.

Article 50

GENERAL PRINCIPLES FOR SELECTING OPERATIONS

1. The following groups or categories of operations may be selected without recourse to calls for proposals, subject to prior information of the Sectoral Monitoring Committee:

a) operations initiated or initiated and implemented by national public bodies, namely:

– state structures forming part of the central government structure;

– central government agencies which perform public governance functions;

– public authorities or entities set up under public law, by the state, or one of its authorities, acting on behalf of the state with regard to and within the limits of their specific areas of competence and covering the whole territory of the beneficiary country and

– national or international public-sector bodies, or bodies governed by private law with a public-service mission covering the whole territory of the beneficiary country, providing that they offer adequate guarantees regarding the nature of their mission.

b) operations, implemented by national public bodies, which co-finance existing national measures, provided that additionallity is fully demonstrated;

c) operations selected and prepared for implementation prior to the entry into force of this Financing Agreement, with a view to permit the early start of the implementation of the programme.

2. Operations not falling within the scope of paragraph 1 of this Article, and where relevant in the case of a wide range of potential recipients and having regard to the principle of proportionality referred to in Article 2(2) of this Financing Agreement, shall be selected through calls for proposals. Calls for proposals must be organised in such a way as to permit the preparation of a permanent pipeline of operations which can be implemented within the programme's lifespan and which will absorb fully the funds available. Accordingly, the Operating Structure shall organise a timetable of calls for proposals in accordance with the operational and financial management needs of the programme.

3. The selection procedures shall satisfy the principles of transparency, equal treatment and non discrimination. They shall prevent any conflict of interest and ensure stakeholders involvement and public access to information.

4. Pursuant to Article 167 (4) (a) of the IPA Implementing Regulation the Sectoral Monitoring Committee shall consider and approve the general criteria for selecting the operations within six months of the entry into force of this Financing Agreement and approve any revision of those criteria in accordance with programming needs.

5. The Operating Structure shall ensure that operations are selected for funding and approved in accordance with the criteria and mechanisms applicable to the programme, and that they comply with the relevant Community and national rules.

6. Where relevant, the Operating Structure shall be assisted by a selection committee, whose role is to advise the Operating Structure in the selection of operations. However, the final decision on the approval of operations shall be taken by the Operating Structure, in consultation with the Commission services.

Article 51

ELIGIBLE ACTIONS AND BENEFICIARIES

1. The Beneficiary shall ensure that all actions selected for financing under the programme demonstrate a positive contribution to the achievement of the expected outputs and results under each measure.

2. Only those final beneficiaries or categories or groups specifically identified under each measure of the programme shall be considered. Financing of operations by final beneficiaries which have not been specifically foreseen under each measure of the programme should only be considered after prior consultation with and the approval of the Commission services.

3. Each operation financed under the programme shall be covered by an agreement, signed between the Operating Structure and the end recipient of assistance.

Article 52

OPERATION IDENTIFICATION SHEET

1. The Operating Structure shall establish an operation identification sheet for each operation selected for Community co-financing under the programme.

2. The operation identification sheet must contain *inter alia* the following elements:

– identification of the operation and the organisation responsible for its implementation;

– a summary description of the operation and the demonstration of its compatibility with the programme;

– implementation arrangements, risks and assumptions;

– expected outputs, results and impact, including contributions to horizontal themes;

– links with other IPA programmes;

– financing arrangements and estimated budget and

– procedures foreseen for tenders and contracts.

The template for the operation identification sheet is provided in Annex X.

3. The Operating Structure shall transmit a copy of the operation identification sheet to the Commission for information if required by the latter.

Chapter IX
NOT APPLICABLE

Article 53

NOT APPLICABLE

Article 54

NOT APPLICABLE

Article 55

NOT APPLICABLE

Article 56

NOT APPLICABLE

Chapter X
NOT APPLICABLE

Article 57

NOT APPLICABLE

Article 58

NOT APPLICABLE

Article 59

NOT APPLICABLE

Article 60

NOT APPLICABLE

Chapter XI
FINANCIAL MANAGEMENT

Article 61

TRANSPARENCY IN ACCOUNTING AND REPORTING

The Beneficiary shall ensure that, for the operation to which the programme relates, all public or private bodies involved in the management and implementation of the operations maintain either a separate accounting system or an adequate accounting codification of all transactions concerned which will facilitate the verification of expenditure by the Community and by

national control authorities. They must also ensure that all expenditure is correctly attributed to the operation or project concerned.

Article 62

BANK ACCOUNT

1. In accordance with Article 5 of Annex A of the Framework Agreement, all payments by the Commission shall be made to an interest bearing euro account, opened by the National Fund in a financial or treasury institution, on behalf of the Beneficiary and under the National Fund's responsibility.

2. The account to be used to receive payments from the Commission under the programme shall be communicated by the head of the National Fund to the Commission no later than 15 days following the signature of the Financing Agreement.

3. This account shall be used exclusively for transactions related to the programme covered by this Agreement.

4. The sole authority authorised to request funds from the Commission and to authorise transfers of funds from this account to the Operating Structure, or any final beneficiary as may be designated by the Operating Structure, is the head of the National Fund.

5. In case of suspension or withdrawal of the accreditation of the National Authorising Officer, the National Fund, or the Operating Structure, and in case of withdrawal or suspension of conferral of management powers by the Commission, this account shall be blocked and the Commission will cease to make transfers of funds to the Beneficiary. In this event and until the reinstatement of the accreditation, no payment made from this account shall be considered eligible for Community funding.

Article 63

PAYMENTS FROM THE COMMISSION

1. Only assistance under the programme which has been granted in accordance with the provisions of the Financing Agreement shall be subject to co-financing by the Community.

2. In line with the provisions of Articles 40 and 160 of the IPA Implementing Regulation, the following provisions shall apply to payments made by the Commission under the programme:

a.) payment by the Commission of the Community contribution shall be made within the limits of the funds available and according to the Financial Plan at the level of the priority axis;

b.) payments shall take the form of pre-financing, interim payments and payment of the final balance;

c.) by 28 February each year, the Beneficiary shall send to the Commission a forecast of its likely payment applications for the financial year concerned and for the subsequent financial

year, in relation to the programme. The Commission services may ask for an update of the forecast as appropriate;

d.) exchange of information concerning financial transactions between the Commission and the national authorities and structures regarding the programme shall, where appropriate, be made by electronic means through the «SFC system» managed by the Commission. For the period until the «SFC system» is fully accessible by the Beneficiary, information regarding financial transactions may be transmitted by electronic means through normal word processing and data processing files, together with signed original documents in paper format in accordance with the model in Annexes II and XVI;

e.) the combined total of pre-financing and interim payments shall not exceed 90 % of the Community contribution as set out in the financial table in Annex I;

f.) when the ceiling referred to in sub-paragraph e) is reached, the National Authorising Officer shall continue transmitting to the Commission any certified statements of expenditure, as well as information about amounts recovered;

g.) the amounts set out in certified statements of expenditure, in payment applications and in expenditure mentioned in the implementation reports, shall be denominated in euro. The Beneficiary shall convert the amounts of expenditure incurred in national currency into euro, using the monthly accounting rate of the euro calculated in accordance with Article 70 of this Agreement ;

h.) payments by the Commission to the National Fund shall be made to the euro account identified in Article 62 of this Agreement;

i.) in the event that the final beneficiary is accredited to perform financial transactions for the relevant priority of measure, the Beneficiary shall ensure that the final beneficiaries receive the total amount of the public contribution in due time and in full. No specific charge or other charge with equivalent effect shall be levied which would reduce these amounts for the final beneficiaries. The National Authorising Officer, the National Fund and the Operating Structure shall ensure the timely treatment of payment requests by final beneficiaries (and from final beneficiaries to the recipient of the assistance);

j.) the expenditure may be covered by Community financing only if it has been incurred and paid by the final beneficiary;

k.) expenditure paid by final beneficiaries shall be substantiated by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value or other relevant documents;

l.) expenditure must be certified by the National Authorising Officer;

m.) expenditure declared in respect of a period may contain corrections to data declared in respect of the preceding payment application. These corrections are to be declared to the Commission.

Article 64

PRE-FINANCING

1. In order for the Commission to approve a payment application for a pre-financing payment to the National Fund, the following minimum requirements as set out in Article 42(1) of the IPA Implementing Regulation must be fulfilled:

a.) the National Authorising Officer has notified the Commission of the opening of the euro account concerned;

b.) the accreditations delivered by the competent accrediting officer and the National Authorising Officer are in force and the conferral of management by the Commission remains valid; and

c.) this Agreement has entered into force.

2. Pre-financing payments shall amount to 30% of the Community contribution for the first three years of the programme. If necessary and having regard to the budget availability, the pre-financing may be made in two instalments.

3. The total amount paid as pre-financing shall be reimbursed to the Commission with all interest accrued if no payment application for the programme concerned is sent within 15 months of the date on which the Commission pays the first pre-financing amount. The Community contribution to the programme shall not be affected by such reimbursement.

4. The total pre-financing amount shall be cleared at the latest when the programme is closed. Throughout the lifetime of the programme, the National Authorising Officer shall use the pre-financing payment only to pay the Community contribution to expenditure which is eligible for financing in compliance with this Agreement.

5. The pre-financing amount may be used to pre-finance operations and to reimburse the expenditure incurred and declared by the final beneficiaries and accepted by the National Fund.

Article 65

PROPERTY OF INTEREST

Any interest earned on the programme-specific euro account remains the property of the Beneficiary. It shall be posted exclusively to the operational programme concerned, being regarded as a resource of the Beneficiary in the form of a national public contribution to the programme. Interest shall be declared to the Commission with each payment declaration and at the time of the final closure of the operational programme.

Article 66

APPLICATIONS FOR PAYMENT

1. Applications for payment shall certify that all requirements laid down in this article and in Article 67 of this Agreement are fulfilled.

2. Applications for payment shall be drawn up in accordance with the models in Annex II (interim payments) and XVI (final payment).

3. The National Authorising Officer shall send to the Commission with each application for payment the following elements:

a.) a certificate of expenditure, signed by the National Authorising Officer, certifying that the expenditure declared complies with applicable Community and national rules and has been incurred in respect of operations selected for funding in accordance with the criteria applicable to the programme and complying with relevant Community and national rules, and that the statement of expenditure is accurate, results from reliable accounting systems and can be supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value;

b.) a certified statement of expenditure, drawn up by priority axis and measure;

c.) a computerised listing of operations by measure and the corresponding expenditure, including contribution under the IPA Regulation, national public and, when applicable, private contributions;

d.) details of amounts recoverable following cancellation of all or part of the Community contribution for an operation;

e.) the volume of Community funds in the component-specific euro account at the date of the last debit to which this statement refers and the interest earned;

f.) revenues generated, calculated in accordance with Article 18 of this Agreement;

g.) any corrections made in accordance with Articles 67(4), 68(2) and 76 of this Agreement.

4. A payment application cannot be accepted if payments have been suspended in accordance with Article 72 of this Agreement.

5. An application for payment which does not meet the requirements listed in paragraph 3 of this article and in Article 67 of this Agreement, shall be considered as unacceptable by the Commission and shall not be taken into account under any of the provisions of this Agreement.

Article 67

INTERIM PAYMENTS

1. In order for the Commission services to approve a payment application for an interim payment, the minimum requirements to be fulfilled are the following:

a.) the National Authorising Officer must have sent to the Commission an application for payment, together with the elements listed in Article 66(3) of this Agreement;

b.) the ceilings for Community assistance under each priority axis as indicated in Article 17(3) of this Agreement have been respected;

c.) the sectoral annual implementation reports as referred to in Article 85 of this Agreement, including the most recent one due, have been sent to the Commission;

d.) the Audit Authority has sent to the Commission, in accordance with the first and second indent of Article 29 (2)(b) of the IPA Implementing Regulation, the most recent annual audit activity report and opinion on the conformity of the management and control systems in place with the requirements of the IPA Implementing Regulation and those set out in this Agreement;

e.) the accreditations delivered by the Competent Accrediting Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission remains valid.

2. The National Fund shall ensure that applications for interim payments under the operational programme are sent to the Commission at least three times a year. For a payment to be made by the Commission in a given year, the application for payment shall be submitted not later than 31 October of that year.

3. With a view to meeting the level of expenditure necessary to avoid automatic de-commitment, applications for payment may be submitted until 31st December of each year, provided that they are accompanied by adequate evidence of transmission to the Commission (postal stamp or other equivalent evidence) by that date. Payment shall take place in accordance with the time limits indicated in Article 71 of this Agreement.

4. If one or more of the conditions mentioned in paragraph 1 are not met, the Beneficiary shall, when so requested and within the time limit fixed by the Commission services, take the necessary steps to remedy the situation before the payment is made.

5. If it appears that the applicable rules have not been complied with or that Community funds have been improperly used, the Commission may reduce interim payments to the Beneficiary, temporarily interrupt payments, or suspend payments, in accordance with Articles 71 and 72 of this Agreement. If any of these situations arises the Commission services shall inform the Beneficiary accordingly.

Article 68

CALCULATION OF PAYMENTS

1. Payments shall be calculated on the basis of the Community contribution to the financing of the operations concerned, up to the amount obtained by applying the co-financing rate laid down for each priority axis in the Financial Plan in Annex I to the eligible expenditure, subject to the maximum Community contribution attached to each priority axis.

2. Amounts resulting from the financial adjustments carried out in accordance with Article 76 of this Agreement, which may be re-used for the programme, shall be added to or deducted from the amount of the Community contribution at the time of the next declaration.

3. Without prejudice to the ceiling of 90% as provided for in Article 63(2)(e) of this Agreement, where the combined total of declarations of expenditure exceeds the total programmed for a given priority axis, the amount to be paid shall be capped at the amount programmed for that priority axis in the financing plan in force. Expenditure excluded as a result of this capping may be taken into account in a subsequent declaration of expenditure,

provided that an adjusted financing plan has been submitted by the Beneficiary and approved by the Commission.

Article 69

PAYMENT OF THE FINAL BALANCE

1. In accordance with Article 166 (3) b) of the Financial Regulation the ultimate deadline for the submission of declarations of expenditure to the Commission under the programme is 31 December 2018.

2. The minimum requirements for the Commission to approve the application for the payment of the final balance are the following:

a.) the National Authorising Officer has sent to the Commission the final payment application together with the elements listed in Article 66 of this Agreement;

b.) the Operating Structure has sent to the Commission the sectoral final report for the Programme, as referred to in Article 102 of this Agreement;

c.) the Audit Authority has sent to the Commission its opinion on the final statement of expenditure, supported by a final activity report, in accordance with paragraph 7.c) of Annex A to the Framework Agreement;

d.) the accreditations delivered by the Competent Accreditation Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission, remains valid.

3. The Commission shall inform the Beneficiary of its conclusions on the content of the Audit Authority opinion referred to in paragraph c) above. This opinion shall be deemed accepted by the Commission in the absence of observations by the Commission within five months from the date of its receipt.

4. In addition to the requirements indicated in paragraph 2 the provisions of Article 67 of this Agreement are also applicable.

5. The Beneficiary shall ensure that the requirements regarding the retention of documents, as provided for under Article 104 of this Agreement, are fully observed. In this regard the Beneficiary shall set up a system which allows it to follow-up on the requirements regarding retention of documents, shall identify the responsible body and shall inform the Commission of the practical arrangements concerning the transfer of responsibilities to this body.

Article 70

EXCHANGE RATE

The conversion between euro and national currency or any other currency shall be made using a monthly accounting exchange rate of the euro. The monthly accounting exchange rate shall be the exchange rate published by the Commission in the internet site http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/ regarding the month in which the expenditure was

registered in the accounts of the Operating Structure or, in the case of recoveries, the month in which the recovery takes place. In the event that a rate for a specific month is not published, the rate for the most recent previous month of publication shall be used.

Article 71

PAYMENT DEADLINES AND INTERRUPTION OF PAYMENTS

1. Subject to available funding, the Commission shall make interim payments no later than two months after the date on which an application for payment meeting all the conditions referred in Articles 66 and 67 of this Agreement is registered with the Commission, except as provided otherwise under paragraph 3.

2. Having regard that the amounts claimed under interim payments have been pre-financed in accordance to Article 64 of this Agreement, payments effected within longer periods shall not give rise to payment of interest.

3. The payment deadline referred to under paragraph 1 may be interrupted by the authorising officer by delegation of the Commission, with the meaning of the Financial Regulation if:

a.) in a report of a national or Community audit body there is evidence to suggest a significant deficiency in the functioning of the management and control systems; or

b.) the authorising officer by delegation in the Commission has to carry out additional verifications following information coming to his attention alerting him that expenditure in a certified statement of expenditure is linked to a serious irregularity which has not been corrected; or

c.) clarifications are needed regarding the information contained in the statement of expenditure.

The National IPA Coordinator and the National Authorising Officer shall be informed immediately of the reasons for the interruption. The interruption shall be ended as soon as the necessary measures to remedy the deficiency, irregularity or lack of clarity have been taken by the Beneficiary.

Article 72

SUSPENSION OF PAYMENTS

1. Notwithstanding the provisions of Article 71, all or part of the payments may be suspended by the Commission where any of the following situations may occur:

a.) there is a serious deficiency in the management and control system of the Programme which affects the reliability of the procedure for certification of payments and for which corrective measures have not been taken; or

b.) expenditure in a certified statement of expenditure is linked to a serious irregularity which has not been corrected; or

c.) clarifications are needed regarding the information contained in the declaration of expenditure;

2. In addition to paragraph 1, the following situations may lead to the suspension of payments by the Commission:

a.) the accreditations delivered by the Competent Accrediting Officer and/or the National Authorising Officer are suspended or withdrawn;

b.) the conferral of management decision by the Commission is suspended or withdrawn;

c.) the most recent annual audit activity reports and audit opinions due have not been sent to the Commission, in accordance with Article 18 of the Framework Agreement;

d.) the National Authorising Officer has not sent to the Commission the annual statements of assurance as referred to in Article 17 of the Framework Agreement, including the most recent one due.

3. The Beneficiary shall be given the opportunity to present its observations within a period of 2 months, before the Commission decides on a suspension, in accordance with paragraphs 1 and 2 of this Article.

4. The Commission shall end the suspension when the Beneficiary has taken the necessary measures to remedy the deficiency, irregularity, or lack of clarity, referred to in paragraphs 1 and 2 of this Article.

5. If those measures have not been taken by the Beneficiary, the Commission may decide to cancel all or part of the Community contribution to the Programme, in accordance with Article 73 of this Agreement.

Article 73

FINANCIAL CORRECTIONS, REPAYMENT AND RE-USE OF COMMUNITY CONTRIBUTION

The provisions of the IPA Implementing Regulation, namely its Articles 49 to 54 and of Articles 30 to 35 of the Framework Agreement, shall apply in the event of financial corrections, repayments to the general budget of the European Union and re-use of Community contributions. Financial corrections may also take place in the case of past non-compliance with the requirements for conferral of management powers, namely as provided for under Articles 15 to 17 of the IPA Implementing Regulation.

Article 74

SUPERVISION, CONTROL AND AUDIT BY THE COMMISSION AND THE EUROPEAN COURT OF AUDITORS

The provisions of Article 27 of the Framework Agreement shall apply *mutatis mutandis* to the programme and to all operations and contracts which receive Community funding under the programme covered by this Agreement.

Article 75

PREVENTION OF IRREGULARITY AND FRAUD, MEASURES AGAINST CORRUPTION

The provisions of Articles 28 of the Framework Agreement shall apply *mutatis mutandis* to all operations, contracts and grants which receive Community funding under the programme covered by this Agreement.

Article 76

FINANCIAL ADJUSTMENTS

The National Authorising Officer, who bears in the first instance the responsibility for investigating irregularities, shall make the financial adjustments where irregularities or negligence are detected in the management and implementation of the programme or any operations or contracts financed under the programme. He/she shall do so by cancelling all or part of the Community contribution to the operations concerned or the programme. The National Authorising Officer shall take into account the nature and gravity of the irregularities and the financial loss to the Community contribution.

Article 77

RECOVERY OF FUNDS IN CASE OF IRREGULARITY OR FRAUD

The provisions of Article 29 of the Framework Agreement shall apply *mutatis mutandis* to the programme and all operations, contracts and grants which receive Community funding under the programme covered by this Agreement

Chapter XII
MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS

Article 78

GENERAL PRINCIPLES OF MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS

1. The management and control systems of the operational programme set up by the Beneficiary shall provide for:

a.) a clear definition of the functions of the bodies concerned in management and control and the allocation of functions within each body;

b.) compliance with the principle of segregation of duties and tasks between and within such bodies;

c.) procedures for ensuring the correctness and regularity of expenditure declared under the operational programme;

d.) reliable accounting, monitoring and financial reporting systems shall as far as possible be held in computerised forms;

e.) arrangements for auditing the functioning of the systems;

f.) systems and procedures to ensure an adequate audit trail;

g.) reporting and monitoring procedures for irregularities and for the recovery of amounts unduly paid;

h.) the proper execution of the measures co financed by the Community contribution in accordance with the terms of the Financing Agreement and with the obligations assigned to the measure;

i.) in the case of delegation of tasks, reporting to the authority responsible on the performance of their tasks and means employed.

2. The Beneficiary shall ensure that adequate guidance on the provision of management and control systems necessary to ensure sound financial management of the IPA assistance with generally accepted principles and standards is given to:

– the body(ies) responsible for the selection of operations in accordance with the established selection criteria;

– the body(ies) responsible for dealing with public procurement, contracts and grants;

– the body(ies) responsible for the implementation of operations and projects to be carried out in accordance with the terms and objectives of the funding decisions;

– the authorities or bodies or individuals responsible for certifying statements of expenditure for which payments are claimed under IPA;

– the authorities responsible for the general management and coordination of the IPA operations which are identified in Article 25 of this Agreement.

3. The Commission services and the Beneficiary shall cooperate to coordinate audit strategies and plans, methods and implementation, so as to maximise the usefulness of the actions carried out. They shall exchange the results of the checks carried out.

At least once a year the following shall be examined and evaluated:

a.) the results of the checks carried out by the Beneficiary and the Commission or the European Court of Auditors;

b.) any comments made by other national or Community Control bodies or institutions;

c.) the financial impact of the irregularities noted, the steps taken or still required to correct them and, when necessary, adjustments to the management and control systems.

4. Following the above examination and evaluation and without prejudice to the measures taken immediately by the Beneficiary, the Commission services may make observations on the management and control systems and in particular the financial impact of any irregularities detected. These observations shall be communicated to the National IPA Coordinator and the National Authorising Officer. The observations shall be accompanied, where necessary, by a request for corrective measures to remedy the management and control shortcoming found and to correct those irregularities detected which have not been corrected. The Beneficiary shall have the opportunity to comment on these observations.

Article 79

MANAGEMENT VERIFICATIONS

1. The management and control systems put in place shall include procedures to verify whether assets of a relevant operation as well as activities there of are used in accordance with the objectives of the programme, that expenditure declared has actually been incurred in accordance with applicable rules, the products and services have been delivered in accordance with the approval decision and the payment requests by the final beneficiary are correct. These verifications shall cover administrative, financial, technical, physical and performance aspects of operations, as appropriate.

2. The procedures shall require the recording of verifications on the spot. The records shall state the work done, the results of the verification and the measures taken in respect of discrepancies. Where any physical or administrative verifications are not exhaustive, but performed on a sample of works or transactions, the records shall identify the works or transactions selected and describe the sampling method.

3. The checks shall establish whether any problems encountered are of (a) a one-off character, or (b) of a systemic character, entailing a risk for other or all measures carried out by the same implementing bodies in the beneficiary country. They shall also identify the causes of such situations, any further examination which may be required and the necessary corrective and preventive action.

4. The Commission services may require the Beneficiary to carry out on the spot checks, to verify the correctness of one or more operations and the legality and regularity of the related transactions.

Article 80

CHECKS CARRIED OUT BY THE COMMISSION

1. The Commission in its responsibility for the implementation of the Community budget shall verify that the Beneficiary has smoothly functioning management and control systems so that Community funds are efficiently and effectively used.

To that end, without prejudice to checks carried out by the Beneficiary, Commission officials or servants may carry out on-the-spot checks on the management and control systems and on the operations financed by IPA.

2. The Commission services shall try as much as possible to ensure that any checks that they carry out are performed in a coordinated manner so as to avoid repeating checks in respect of the same subject matter during the same period. The Beneficiary and the Commission services shall exchange any relevant information concerning the results of the checks carried out.

3. On-the-spot checks carried out in order to protect the financial interest of the Community against irregularities, may be prepared and conducted by the Commission services, or the European Court of Auditors, in close co-operation with the competent authorities of the beneficiary country concerned, which shall be notified in good time of the object and purpose of the checks, so that they can provide all the requisite help.

4. If the Beneficiary wishes, on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly, subject to prior agreement of the relevant EC control body.

5. Commission officials shall have access, under the same conditions as national administrative inspectors and in compliance with national legislation, to all the information and documentation on the operations concerned, which are required for the proper conduct of the on-the-spot checks and inspections. They may avail themselves of the same inspection facilities as national administrative inspectors and in particular copy relevant documents.

6. In carrying out on the spot checks, the Commission services may call on outside experts and bodies, acting under their responsibility, to provide technical assistance. The Commission shall ensure that the aforementioned officials and bodies give every guarantee as regards technical competence, independence and observance of professional confidentiality.

7. The Beneficiary shall make available to the Commission any appropriate national control reports on the programme and projects concerned.

8. On-the-spot checks and inspections may be carried out by the Commission services also on economic operators. In order to make it easier for the Commission services to carry out such checks and inspections, economic operators shall be required to grant access to premises, land, means of transport or other areas, used for business purposes.

9. Where the economic operators resist an on-the-spot check or inspection, the Beneficiary acting in accordance with national rules, shall give Commission officials such assistance as they need to allow them to discharge their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection. It shall be for the Beneficiary to take any necessary measures in conformity with national law.

10. The Commission services shall report as soon as possible to the Beneficiary any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to their notice in the course of the on-the-spot check or inspection.

Article 81

CHECKS CARRIED OUT BY THE BENEFICIARY

Without prejudice to the Commission’s responsibility for implementing the Community Budget, the Beneficiary shall take responsibility for the financial control of projects. To that end, the measures it will take shall include:

a.) verifying that management and control systems have been set up and are being implemented in such a way as to ensure that Community funds are being used efficiently and correctly;

b.) providing the Commission with a description of these arrangements prior to the conferral of management and at any time that a significant change is introduced in the management and control systems;

c.) ensuring that operations and projects are managed in accordance with all applicable Community rules and that funds placed at their disposal are used in accordance with the principles of sound financial management;

d.) certifying that the declarations of expenditure presented to the Commission are accurate and guaranteeing that they result from accounting systems based on verifiable supporting documents;

e.) preventing and detecting irregularities, notifying these to the Commission, in accordance with the rules, and keeping the Commission informed of the progress of administrative and legal proceedings;

f.) recovering any amounts lost as result of an irregularity detected and where appropriate charging interest on late payments.

Article 82

AUDITS OF A SAMPLE OF OPERATIONS OR TRANSACTIONS

1. The Beneficiary shall organise audits on operations and transactions on an appropriate sampling basis, aimed to:

a.) verify the effectiveness of the management and control systems in place and

b.) verify selectively, on the basis of risk analysis or any other appropriate methodology, expenditure declarations made at the various levels concerned.

2. In the case of a selection made on the basis of risk analysis, the checks shall take into account:

a.) the need to check an appropriate mix of type and size of projects;

b.) any risk factors which have been identified by national or Community checks; and

c.) the need to ensure that the different types of bodies involved in the management and implementation of projects are satisfactorily checked.

In the event of any other appropriate methodology, this should be clearly described and the checks shall be determined on the basis of it.

3. Through the checks the Beneficiary shall verify the following:

a.) the practical application and effectiveness of the management and control systems;

b.) the execution of operations and projects in accordance with the terms of the funding decisions and the objectives assigned to the projects;

c.) for an adequate number of accounting records, the correspondence of those records with supporting documents held by the various bodies, including the National Fund;

d.) the presence of a sufficient audit trial;

e.) for an adequate number of expenditure items that the nature and timing of this expenditure complies with the eligibility criteria and correspond to the specifications of the project and works actually executed;

f.) that the appropriate national co financing has in fact been made available and

g.) that the co-financed operations and projects have been implemented in accordance with the Community policies.

Chapter XIII
MONITORING AND EVALUATION

Article 83

MONITORING PRINCIPLES

1. In accordance with Article 59 of IPA Implementing Regulation, a Sectoral Monitoring Committee shall be set up to assist the Beneficiary in the achievement of the objectives of the programme. At its first meeting after the entry into force of the Financing Agreement, the Sectoral Monitoring Committee shall review and approve the decisions taken by a «shadow» Sectoral Monitoring Committee.

2. The Sectoral Monitoring Committee shall satisfy itself as to the effectiveness and quality of the implementation of the programme in order to attain the programme's objectives.

3. The Sectoral Monitoring Committee shall meet at least twice a year, at the initiative of the Beneficiary or the Commission.

4. The Sectoral Monitoring Committee shall be co-chaired by the head of the Operating Structure and a representative of the Commission. Its composition shall be decided by the Operating Structure, in agreement with the Commission services. It shall include representatives of the Commission, the National IPA Coordinator, the Strategic Coordinator for the regional development and the human resources development components and the Operating Structure of the programme. Where applicable it shall also include representatives from civil society and socio-economic partners. A representative of International Financial Institutions (IFIs) may participate in an advisory capacity in case of parallel co-financing.

5. The Sectoral Monitoring Committee shall draw up its rules of procedure, in compliance with the mandate set out by the Commission services, and within the institutional, legal and

financial framework of the beneficiary country concerned. It shall adopt these rules of procedure in agreement with the Operating Structure and the IPA Monitoring Committee.

6. The Sectoral Monitoring Committee shall report to the IPA monitoring committee. It shall provide the IPA monitoring committee in particular with information relating to:

• the progress made in implementing the programme, by priority axis and, where relevant, by measures or operations; this shall include the results achieved, financial implementation indicators and other factors, and shall be established with a view to reviewing and improving the implementation of the programmes;

• any aspects of the functioning of the management and control systems raised by the Audit Authority, the National Authorising officer or the competent accrediting officer.

7. The Sectoral Monitoring Committee shall:

a.) consider and approve the general criteria for selecting the operations within six months of the entry into force of the Financing Agreement on the programme and approve any revision of those criteria in accordance with programming needs;

b.) review at each meeting progress made towards achieving the specific targets of the operational programme on the basis of documents submitted by the Operating Structure;

c.) examine at each meeting the results of implementation, particularly the achievement of the targets set for each priority axis and measures and interim evaluations; it shall carry out this monitoring by reference to specified indicators;

d.) examine the sectoral annual and final reports on implementation, prior to their transmission to the Commission and the National IPA Coordinator;

e.) be informed of the annual audit activity report referred to in Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation, or of the part of the report referring to the operational programme concerned, and of any relevant comments the Commission may make after examining that report or relating to that part of the report;

f.) examine any proposal to amend the Financing Agreement of the programme and/or the programme itself;

g.) be informed of audit activities being carried out and the opinion given by the audit authorities and the EC concerning the implementation of the programme;

h.) consider and examine the Communication Action Plan referred to in Article 99 of this Agreement as well as any subsequent updates of the plan; and

i.) propose periodical meetings at a technical level if needed.

8. The Sectoral Monitoring Committee may propose to the Operating Structure any revision or examination of the programme likely to make possible the attainment of the programme's objectives or to improve its management, including its financial management.

9. The Sectoral Monitoring Committee may also make proposals to the Commission and the National IPA Coordinator, with a copy to the National Authorising Officer, for decisions on any remedial measures to ensure the achievement of the programme's objectives and enhance the efficiency of the assistance provided.

Article 84

MONITORING SHEETS

The Operating Structure shall maintain monitoring sheets for each operation, prepared in accordance with the templates and guidance provided by the Commission services, as may be deemed necessary. The monitoring sheets will be presented to the Sectoral Monitoring Committee and will constitute the core part of the Annual Implementation Report, prepared in accordance with Article 85.

Article 85

SECTORAL ANNUAL REPORT ON IMPLEMENTATION

1. The Operating Structure shall submit a sectoral annual report in relation to the programme concerned to the Commission and the National IPA Coordinator, by 30 June each year and for the first time by 30 June 2008.

2. The reports shall be sent to the National IPA Coordinator, the National Authorising Officer and the Commission, after examination by the sectoral monitoring committee.

3. Sectoral reports shall include the following:

a.) the quantitative and qualitative progress made in implementing the operational programme, priority axes, measures and, where relevant, operations or groups of operations, in relation to their specific, verifiable targets, with quantification, when possible, using indicators at the appropriate level. Where relevant under the human resources development component, the statistics shall be broken down by sex;

b.) the financial implementation of the operational programme, detailing for each priority axis and measure:

– the total expenditure paid out by reference to each beneficiary and included in payment applications sent to the Commission by the National Fund;

– the total expenditure actually committed and paid out by the National Fund, with the corresponding public or public and private contribution; this shall be accompanied by computerised forms listing the operations, so that they can be followed through the from budgetary commitment by the Beneficiary to final payments;

– the total payments received from the Commission.

Where appropriate, financial implementation may be presented through the major areas of intervention and the regions where assistance is concentrated.

c) for information purposes, the indicative breakdown of the allocation under the IPA Regulation shall be given by categories, in accordance with the detailed list included in Annex XIII;

d) the steps taken by the Operating Structure or the Sectoral Monitoring Committee to ensure the quality and effectiveness of implementation, in particular:

– the monitoring and evaluation measures, including data collection arrangements;

– a summary of any significant problems encountered in implementing the operational programme and any subsequent measures taken;

– the use made of technical assistance;

e.) the activities to provide information on and publicise the programme;

f.) where appropriate, under the human resources development component, a synthesis of the implementation of :

– gender mainstreaming as well as of any gender-specific action;

– action to increase the participation of migrants in employment and thereby strengthening their social integration;

– action to strengthen integration in employment and thereby improve the social inclusion of minorities;

– action to strengthen integration in employment and social inclusion of other disadvantaged groups, including people with disabilities.

4. The sectoral report shall be considered admissible only if it contains all the appropriate information listed in paragraph 3. The National IPA Coordinator and the Operating Structure shall be informed by the Commission services of the admissibility of the sectoral annual report within 10 working days from the date of its receipt.

5. The National IPA Coordinator and the Operating Structure shall also be informed of the Commission's opinion on the content of an admissible sectoral annual report within two months from the date of receipt.

6. The monitoring sheets prepared in accordance with templates and guidance provided by the Commission services will be attached to the report.

Article 86

INTERIM EVALUATION

1. During the period of implementation the Beneficiary shall carry out evaluations linked to the monitoring of the programme, in particular where this monitoring reveals a significant departure from the goals initially set or where proposals are made for the revision of the programme. At least one interim evaluation shall be carried out during the period of

implementation of the programme. The results of the evaluation shall be sent to the Sectoral Monitoring Committee and to the Commission.

2. Evaluations shall be carried out by internal or external experts or bodies, functionally independent of the authorities referred to in Article 21 of the IPA Implementing Regulation. The results shall be published according to the applicable rules on access to documents.

Article 87

EX-POST EVALUATION

Ex-post evaluations are the responsibility of the Commission. The Commission services and the National IPA Coordinator shall decide whether *ex-post* evaluations should be carried out at the level of the programme or for a group of programmes or for IPA assistance as a whole.

Chapter XIV
AUDIT

Article 88

AUDIT PRINCIPLES

Audits are to be carried out in line with Sections III, IV and V of the Framework Agreement and Title VIII, Chapter I, of the Financial Regulation. They shall be carried out in accordance with internationally accepted audit standards.

Article 89

AUDIT AUTHORITY

1. The functions and responsibilities of the Audit Authority are those indicated in Annex A to the Framework Agreement.

2. Where the audits referred to in Article 88 of this Agreement are carried out by a body other than the Audit Authority, the Audit Authority shall ensure that such bodies have the necessary functional independence.

3. If weaknesses in management or control systems, or the level of irregular expenditure detected do not allow the provision of an unqualified opinion for the annual opinion referred to in Article 18 paragraph 1 point (b) of the Framework Agreement, or in the closure declaration referred to in paragraph 1 point (c), the Audit Authority shall give the reasons and estimate the scale of the problem and its financial impact.

Article 90

AUDIT TRAIL

1. In accordance with Article 21 of the Framework Agreement the management and control system for the programme shall provide a sufficiently detailed audit trail.

2. For the purposes of this agreement an audit trail shall be considered sufficient where it permits:

a.) the aggregate amounts certified to the Commission to be reconciled with the detailed accounting records and supporting documents held at the various administrative levels, by the Operating Structure and the final beneficiaries with regard to operations co-financed under the operational programme;

b.) verification of the allocation and transfer of the available Community and national funds;

c.) verification of the correctness of the information supplied on the execution of the programme in accordance with the terms of the Financing Agreement granting the assistance and the objectives assigned to the programme;

d.) verification of the selection criteria established for the operational programme, and

e.) in respect of each operation, as appropriate, the technical specifications and financing plan, documents concerning the grant approval, documents relating to public procurement procedures, progress reports and reports on verifications and audits carried out.

3. An indicative description of the information requirements for a sufficient audit trail is given in Annex XIV.

4. The Beneficiary shall satisfy itself that the following points have been addressed:

a) that there are procedures to ensure that documents that are relevant to specific items of expenditure incurred, payments made, works undertaken and verification of them carried out in connection with the programme, and which are required for a sufficient audit trail, are held in accordance with the requirements of Annex XIV;

b) that a record is maintained of the body holding them and its location; and

c) that the documents are made available for inspection by the persons and bodies who would normally have the right to inspect such documents.

5. The persons and bodies referred to in paragraph 4 (c) shall be:

a) the staff of the National Fund, Operating Structure and specific bodies who process payment applications;

b) the services undertaking audits of management and control systems;

c) the National Authorising Officer as person responsible for certifying interim and final payment applications and the person or department which issues declarations for the winding up of measures; and

d) mandated officials of national audit institutions and of the Community.

They may require that extracts or copies of the documents or accounting records referred to in paragraph 4 be supplied to them.

Article 91

AUDITS OF OPERATIONS

1. The audits referred to in Article 88 of this Agreement shall be carried out each twelve-month period from 1 October of the year following the adoption of the programme, on a sample of operations selected by a method established or approved by the Audit Authority. The audits shall be carried out on-the-spot on the basis of documentation and records held by the beneficiary.

2. The audits shall verify that the following conditions are fulfilled:

a.) the operation meets the selection criteria for the operational programme, has been implemented in accordance with the approval decision and fulfils any applicable conditions concerning its functionality and use or the objectives to be attained;

b.) the expenditure declared corresponds to the accounting records and supporting documents held by the beneficiary;

c.) the expenditure declared by the beneficiary is in compliance with Community and national rules;

d.) the public contribution has been paid to the beneficiary in accordance with Article 40 (9) of IPA Implementing Regulation.

3. Where problems detected appear to be systemic in nature and therefore entail a risk for other operations under the operational programme, the Audit Authority shall ensure that further examination is carried out, including additional audits where necessary, to establish the scale of such problems. The necessary preventive and corrective action shall be taken by the relevant authorities.

Article 92

DOCUMENTS PRESENTED BY THE AUDIT AUTHORITY AND FOLLOW-UP

1. The annual audit activity report and the annual opinion referred to in Article 29.2(b) of the IPA Implementing Regulation shall be based on the systems audits and audits of operations carried out and shall be drawn up in accordance with the models set out in Annex C to the Framework Agreement.

2. The opinion on the final statement of expenditure referred to in Article 29.2(b) of the IPA Implementing Regulation shall be based on all the audit work carried out by, or under the responsibility of the Audit Authority, in accordance with its annual work plan. The opinion on the final statement of expenditure shall be drawn up in accordance with the model set out in Annex E to the Framework Agreement.

3. If there is a limitation in the scope of examination or if the level of irregular expenditure detected does not allow the provision of an unqualified opinion for the annual opinion referred to in paragraph 1 or in the opinion on the final statement of expenditure referred to in

paragraph 2, the Audit Authority shall give the reasons and estimate the scale of the problem and its financial impact.

4. Following the receipt of the reports and opinions by the Audit Authority, the National Authorising Officer shall:

a) decide whether any improvements to the management and control systems are required, record the decisions in that respect and ensure the timely implementation of those improvements;

b) make any necessary adjustments to the payment applications to the Commission.

5. The Commission services may decide either to take follow-up action itself in response to the reports and opinions, for example by initiating a financial correction procedure, or to require the beneficiary country to take action, while informing the National Authorising Officer and the Competent Accrediting Officer of their decision.

Article 93

AVAILABILITY OF DOCUMENTS

1. For the purposes of this Agreement, the Beneficiary shall ensure that a record is available of the identity and location of bodies holding the supporting documents relating to expenditure and audits, which includes all documents required for an adequate audit trail.

2. The Beneficiary shall ensure that the documents referred to in paragraph 1 are made available for inspection and that extracts or copies thereof are supplied to persons and bodies entitled to have access to them, including at least authorised staff of the Beneficiary, National Fund, Audit Authority and authorised officials of the Community and their authorised representatives.

3. The following, at least, shall be considered commonly accepted data carriers:

a.) photocopies of original documents;

b.) microfiches of original documents;

c.) electronic versions of original documents;

d.) documents existing in electronic version only.

4. The procedure for certifying the conformity of documents held on commonly accepted data carriers with the original document shall be laid down by the national authorities and shall ensure that the versions held comply with national legal requirements and can be relied on for audit purposes.

5. Where documents exist in electronic version only, the computer systems used must meet accepted security standards that ensure that the documents held comply with national legal requirements and can be relied on for audit purposes.

6. The Commission services shall ensure that the information forwarded by the Beneficiary, or collected by them in the course of on-the-spot inspections, is kept confidential and secure.

Article 94

SUPERVISION, CONTROL AND AUDIT BY THE COMMISSION AND THE EUROPEAN COURT OF AUDITORS

Supervision, control and audit by the Commission and by the European Court of Auditors will be carried out in line with Section IV Articles 27 to 35 of the Framework Agreement and Title VIII, Chapter I of the Financial Regulation.

Chapter XV
INFORMATION AND VISIBILITY

Article 95

PERSONAL DATA

According to Article 24(2)(d) of the Framework Agreement, the provisions of Regulation (EC) No 45/2001 of the European Parliament and the European Council on the protection of individuals with regards to the processing of personal data by the Community institutions and bodies and on the free movement of such data, and with due observance of the requirements of security, shall apply.

Article 96

ELECTRONIC EXCHANGE OF DATA

1. The Beneficiary shall provide to the Commission an original paper version of the documents, dated and signed by a duly authorised official. The date taken into account shall be the date on which the paper document has been officially sent to the Commission.

2. Apart from the submission of paper documents by the Beneficiary to the Commission, the Beneficiary shall endeavour, whenever possible, to submit an electronic version of those documents.

3. In the event of divergence between the paper and electronic versions of the documents, the original paper document will be considered as the authentic document.

Article 97

INFORMATION AND PUBLICITY

1. The Beneficiary shall provide information on, and publicise the programme and operations, in accordance with Article 24 of the Framework Agreement. The information shall be addressed to the citizens and beneficiaries, with the aim of highlighting the role of the Community and ensuring transparency.

2. In accordance with Article 90 of the Financial Regulation the Commission shall publish the relevant information on contracts and grants. The Commission shall publish the results of tender and call for proposal procedures in the Official Journal of the European Union, on the EuropeAid website and in any other appropriate media, in accordance with the applicable contract procedures for Community external actions.

Article 98

PUBLICATION OF INFORMATION ON BENEFICIARIES OF COMMUNITY FUNDING

1. In accordance with Article 24.2 of the Framework Agreement, the Beneficiary shall publish the following information in relation to beneficiaries of Community financing:

a.) the names and addresses of the final beneficiaries;

b.) the names of the operations;

c.) the amount of Community funding allocated to the operations.

2. The information referred to in paragraph 1 shall be published according to a standard presentation, in a dedicated and easily accessible place of the Beneficiary's internet site. If such internet publication is impossible, the information shall be published by any other appropriate means, including the national official journal.

3. The publication shall take place during the first half of the year following the closure of the budget year in respect of which the funds were attributed to the Beneficiary.

4. The Beneficiary shall communicate to the Commission the address of the place of publication and reference shall be made to this address in the dedicated place of the internet site of the Community institutions referred to in Article 97(2) of this Agreement. If the information is published otherwise, the Beneficiary shall give the Commission full details of the means used.

Article 99

VISIBILITY

1. Activities to make available and publicise in the beneficiary country information about assistance under the IPA, as referred to by Article 24(4) of the Framework Agreement, will be implemented based on a Communication Action Plan (CAP) prepared in accordance with the chapter on Implementing Provisions of the programme. The CAP shall be reviewed by the Sectoral Monitoring Committee and shall set out:

a.) the aims of the information and publicity;

b.) the target group;

c.) the content and the strategy of the resulting communication and information measures;

d.) the indicative budget;

e.) the administrative departments responsible for implementation;

f.) the criteria for evaluating the measures carried out.

2. Funding for information and publicity may be provided from the technical assistance priority of the programme.

3. At the meetings of the Sectoral Monitoring Committee, the Operating Structure shall report on progress in implementing the CAP and provide the Committee members with examples of such measures.

4. When the implementation of the present article implies specific information and publicity activities at operation level, such activities shall be the responsibility of the final beneficiaries, and shall be funded from the amount allocated to the relevant subject.

5. The Operating Structure shall ensure that operations financed in the framework of the programme respect the EU visibility guidelines for external actions[9].

Chapter XVI
PROGRAMME CLOSURE

Article 100

CLOSURE PRINCIPLES

1. Programme closure implies the financial settlement of outstanding Community commitments, through the payment of the final balance, or the issue of a recovery note, or the de-commitment of appropriations by the Commission. To this end, a final payment application should be submitted to the Commission.

2. The Commission will inform the Beneficiary about the date of the closure of the programme.

3. The programme closure does not prejudice the Commission's right to carry out audits or undertake financial corrections.

4. Notwithstanding the results of any audits carried out by the Commission services or the European Court of Auditors, the final balance paid or the amount to be recovered by the Commission may be amended within nine months of the date on which the final payment is made, or of the date on which the recovery note is issued.

5. In accordance with the provisions of Article 45 of the IPA Implementing Regulation, for the closure of the programme, the following documents should be submitted to the Commission by the Beneficiary by 31 December 2018 at the latest, in order to successfully close the Community assistance:

– an application for the final payment issued by the National Authorising Officer;

– a final report submitted by the Operating Structure;

– a winding up declaration on the final statement of expenditure supported by a final activity report issued by the Audit Authority;

– an audit opinion on the final statement of expenditure.

6. A precondition for the successful closure of the programme is that the accreditation provisions foreseen in chapter II of the IPA Implementing Regulation are in force and the conferral of management by the Commission remains valid.

Article 101

WINDING UP DECLARATION

1. The winding up declaration sets out the opinion of the independent Audit Authority, designated under Article 29 of the IPA Implementing Regulation, on the final statement of expenditure submitted to the Commission by the National Authorising Officer.

2. The submission of the winding up declaration is a prerequisite for the programme closure. It will be submitted to the Commission and to the Competent Accrediting Officer at the same time as the final statement of expenditure.

3. The basis for forming the opinion expressed in the winding up declaration has to be clearly explained. The Audit Authority is required to declare that the final statement of expenditure and application for the payment of the balance issued by the National Authorising Officer are free of misstatements. The Audit Authority shall address in particular the following:

– correct presentation and compilation of the documents;

– correctness and accuracy of the calculations;

– reconciliation of the final statement presented to the Commission with the statements presented by the implementing bodies to the National Authorising Officer;

– consistency with the financial information, including information on irregularities, provided in the final report;

– the legality and regularity of the underlying financial transactions, in accordance with the eligibility criteria and the procurement directives;

– audits carried out by the Commission services, the European Court of Auditors or the Audit Authority on the National Fund and the National Authorising Officer, the Operating Structure as well as the contracting authorities, by summarising any weakness found in the management and control systems or in the financial transaction findings. The corrective measures put in place to remedy any weakness found in the management and control systems including any financial corrections imposed should be provided;

– sample of financial transactions audited, including information on the total public expenditure and the error percentage, if any.

4. An indicative model of the winding up declaration is contained in Annexe E of the Framework Agreement.

Article 102

FINAL REPORT

1. The Operating Structure shall draw up a sectoral final report on the implementation of the programme. It shall cover the whole period of implementation and may include the latest annual report.

2. After examination by the Sectoral Monitoring Committee, the Operating Structure shall submit the final sectoral report to the National IPA Coordinator, the National Authorising Officer and to the Commission, at the latest six months after the final date of eligibility of expenditure.

3. The requirements for the content of the final sectoral report are set out in Article 169 of the IPA Implementing Regulation. This report shall include:

a) the quantitative and qualitative progress made in implementing the programme, by priority and measure, in relation to their specific targets, with quantification of the physical indicators, including results and impact indicators;

b) the financial implementation of the programme, summarising for each priority axis and measure, the total expenditure actually paid out and included in the payment applications submitted to the Commission by the National Fund, as well as a record of the total payments received from the Commission and the total expenditure actually committed and paid out by the National Fund, with the corresponding public or public and private contribution, accompanied by a list of the operations carried out;

c) the indicative breakdown of the allocations under the IPA Regulation, by category, in accordance with the detailed list included in Annex XIII;

d) the steps taken by the Operating Structure and/or the Sectoral Monitoring Committee, to ensure the quality and effectiveness of implementation and in particular:

i) the monitoring and evaluation measures, including data collection arrangements;

ii) a summary of any significant problems encountered in implementing the programme, including any corrective measures put in place;

iii) the use made of technical assistance;

e) the measures taken to provide information and publicity of the programme;

f) a list of operations implemented and whether these have been completed and are operational.

4. A final report shall be considered admissible if it contains all the information required in paragraph 3 above. The Commission services shall inform the National IPA Coordinator and

the Operating Structure of the admissibility of the final report within 10 working days from the date of its receipt.

5. The Commission's opinion on the content of an admissible final sectoral report shall be provided to National IPA Coordinator and the Operating Structure within five months from the date of receipt of the admissible report.

Article 103

FINAL APPLICATION FOR PAYMENT

1. A final application for payment, including a certificate of expenditure and a statement of expenditure, shall be drawn up in the form set out in Annex XVI to the Financing Agreement.

2. Expenditure declared should relate to expenditure actually incurred and paid out by the National Fund. This expenditure should correspond to payments effected supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value. Expenditure must have been certified by the National Authorising Officer.

3. The conditions to be checked by the National Authorising Officer in certifying the expenditure are set out in the form prescribed in Annex XVII.

4. The final statement of expenditure should be accompanied by the appendix on recoveries referred to in Annex XVI to this Agreement.

5. The pre-financing paid to the Beneficiary for the programme, pursuant to Article 64 of this Agreement, has to be justified by payments effected by the final beneficiaries at the latest when the final balance of the assistance is claimed.

6. The Beneficiary shall inform the Commission of recoveries made between the submission of the final declaration of expenditure and the final payment by the Commission, so that the Commission can deduct them. The Beneficiary should also inform the Commission of recoveries effected after the submission of the final declaration of expenditure and after closure of the programme and repay the IPA contribution to the Commission.

Article 104

RETENTION OF DOCUMENTS

1. The responsible body and authorities of the Beneficiary shall keep available for the Commission all documents related to the programme, including documents related to the authorisation of payment applications, of the accounting and payment of such applications and of the treatment of advances, guarantees and debts, for a period of at least three years following the closure of the programme.

2. Written records of the entire procurement, grant award and contracting procedure shall be retained by the Operating Structure for a period of at least seven years from the payment of the balance of the contract.

3. The periods referred in paragraphs 1, 2 and 3 shall be interrupted in the case of legal proceedings, financial corrections or at the duly substantiated request of the Commission services.

Chapter XVII
FINAL PROVISIONS

Article 105

CONSULTATION

1. Any question relating to the execution or interpretation of this Agreement shall be the subject of consultation between the Contracting Parties, leading where necessary to an amendment of this Agreement.

2. Where there is a failure to carry out an obligation set out in this Agreement which has not been the subject of remedial measures taken in due time, the Commission may suspend the financing of activities under IPA after consultation with the Beneficiary.

3. The Beneficiary may renounce in whole or in part to the implementation of activities under IPA. The Contracting Parties shall set out the details of the said renunciation in an exchange of letters.

Article 106

SETTLEMENT OF DIFFERENCES, ARBITRATION

The provisions of Article 42 of the Framework Agreement shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement.

Article 107

DISPUTES WITH THIRD PARTIES

The provisions of Article 43 of the Framework Agreement shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement.

Article 108

ANNEXES

The Annexes shall form an integral part of this Agreement.

Article 109

VALIDITY

1. This signed Agreement shall enter into force on the date on which the Beneficiary notifies the Commission that all internal procedures in the Republic of Croatia necessary for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.

2. This Agreement shall continue to be in force until the final date for the retention of documents related to the programme as provided for under Article 104 of this Agreement.

3. In case of legal proceedings or of any duly motivated situation agreed between the parties, the Financing Agreement shall remain in force until the final settlement of the situation that gives rise to the extension of validity.

Article 110

REVIEW AND AMENDMENT

1. The implementation of this Agreement will be subject to periodic reviews at times arranged between the Parties.

2. Any amendment agreed to by the Parties will be in writing and will form part of this Agreement. Such an amendment shall enter into force on the date determined by the Parties.

3. If the request for an amendment comes from the Beneficiary, the latter shall submit that request to the Commission at least six months before the amendment is intended to enter into force, except in cases which are duly substantiated by the Beneficiary and accepted by the Commission.

Article 111

TERMINATION

1. This Agreement may be terminated by either Party by giving written notice to the other Party. Such termination shall take effect six calendar months from the date of the written notice.

2. The termination of this Agreement shall not preclude the possibility for the Commission to make financial corrections in accordance with Articles 49 to 54 of the IPA Implementing Regulation.

Article 112

LANGUAGE

This Agreement is drawn up in duplicate in the English language.

Signed, for and on behalf of the Government of the Republic of Croatia,

at Zagreb on 5 December 2008

by Hrvoje Dolenec, State Secretary and National IPA Coordinator

Signed, for and on behalf of the Commission,

at Bruxelles on 4 December 2008

by Nikolaus van der Pas, Director General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities

ANNEX I

FINANCIAL PLAN

Financial plan of the «Human Resources Development» programme with CCI number 2007HR05IPO001 in the Republic of Croatia.

Years	Total Public Expenditure (€) (1)=(2)+(3)	Public Expenditure (€)		IPA co-financing rate (%) (4)=(2)/(1)
		Community Contribution (IPA) (€) (2)	National Public Contribution (€) (3)	
Year 2007				
Priority Axis 1	4.411.765	3.750.000	661.765	85%
Priority Axis 2	1.764.706	1.500.000	264.706	85%
Priority Axis 3	5.882.353	5.000.000	882.353	85%
Priority Axis 4	1.325.883	1.127.000	198.883	85%
Total Year 2007	13.384.707	11.377.000	2.007.707	85%
Year 2008				
Priority Axis 1	3.411.765	2.900.000	511.765	85%
Priority Axis 2	4.117.648	3.500.000	617.648	85%
Priority Axis 3	5.882.353	5.000.000	882.353	85%
Priority Axis 4	1.529.412	1.300.000	229.412	85%
Total Year 2008	14.941.178	12.700.000	2.241.178	85%
Year 2009				
Priority Axis 1	3.352.942	2.850.000	502.942	85%
Priority Axis 2	4.705.883	4.000.000	705.883	85%
Priority Axis 3	7.000.000	5.950.000	1.050.000	85%
Priority Axis 4	1.647.059	1.400.000	247.059	85%
Total Year 2009	16.705.884	14.200.000	2.505.884	85%
Years 2007-2009				

Priority Axis 1	11.176.472	9.500.000	1.676.472	85%
Priority Axis 2	10.588.237	9.000.000	1.588.237	85%
Priority Axis 3	18.764.706	15.950.000	2.814.706	85%
Priority Axis 4	4.502.354	3.827.000	675.354	85%
Total Years 2007-2009	45.031.769	38.277.000	6.754.769	85%

ANNEX II

CERTIFICATE AND STATEMENT OF EXPENDITURE AND APPLICATION FOR INTERIM PAYMENT

EUROPEAN COMMISSION

INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE – IPA

Human Resources Development (component IV)

Certificate and statement of expenditure and payment application

---

Name of operational programme

Commission Decision of

Financing Agreement of

Commission reference (CCI) No:

National reference (if any)

CERTIFICATE

I, the undersigned,

National Authorising Officer,

hereby certify that all expenditure included in the attached statement complies with the criteria for eligibility of expenditure set out in the Financing Agreement signed between the Commission of the European Communities and the Government of the Republic of Croatia and entered into force on …… (date) and with the criteria for eligibility of expenditure set out in annex XIX of this agreement, has been incurred and paid by the final beneficiaries on the implementation of operations selected under the operational programme in accordance with the conditions for granting IPA assistance.

after(1)	20…	and amounts to:	euro2

(exact figure to two decimal places)

The attached statement of expenditure, broken down by priority axis and measures, is based on accounts provisionally closed on[10]

20…

and forms an integral part of this certificate.

I also certify that operations are progressing in accordance with the terms of the Financing Agreement, and in particular that:

1. all the requirements laid down in Article 67 of the Financing Agreement are fulfilled, in particular

• The ceilings for Community assistance under each priority axis as laid down in the financial table of the Financing Agreement (annex I) have been respected;

• The sectoral annual implementation reports, including the most recent one have been sent to the Commission by the Operating Structure;

• The most recent annual audit activity report and opinion on the conformity of the management and control systems in place with the requirements of the Regulation (EC) 718/2007 and those of any agreement between the Commission and the beneficiary country has been sent to the Commission by the Audit Authority;

• The accreditation delivered by the Competent Accrediting Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission remains valid;

• the payments have not been suspended in accordance with Article 72 of the Financing Agreement

2. the statement of expenditure is accurate, results from reliable accounting systems and is based on verifiable supporting documents;

3. the expenditure declared complies with applicable Community and national rules and has been incurred in respect of operations selected for funding in accordance with the criteria applicable to the programme and complying with relevant applicable Community rules and regulations, in particular those referred to in the Financing Agreement

4. the statement of expenditure and the payment application take account, where applicable, of any amounts recovered and of any interest received, and of net revenue accruing from operations financed under the operational programme;

5. the breakdown of the underlying operations is recorded on computer files and is available to the relevant Commission departments on request

In accordance with Article 104 of the Financing Agreement, the supporting documents are and will continue to be available for at least three years following the closure of the operational programme by the Commission.

Date			20…

Name in capitals, stamp, position and signature

of National Authorising Officer

ANNEX 1 to statement of expenditure

ANNEX 2 to statement of expenditure:

DETAILS OF AMOUNTS RECOVERABLE FOLLOWING CANCELLATION OF ALL OR PART OF THE COMMUNITY CONTRIBUTION FOR AN OPERATION (ART. 66.3.D). OF THE FA)

Name of the priority/measure /operation	
Amount ordered to be recovered	
Debtor	
Date of issue of recovery order	
Authority which issued recovery order	
Date of recovery	
Amount recovered	

ANNEX 3 to statement of expenditure:

THE VOLUME OF COMMUNITY CONTRIBUTION IN THE COMPONENT-SPECIFIC EURO ACCOUNT AT THE DATE OF THE LAST DEBIT TO WHICH THIS STATEMENT REFERS (ART. 66.3.E OF THE FA)

_____€

and the interest earned _____€

from …….(date) to …… (date) according art. 62.1 and 65 of the FA

ANNEX 4

TO STATEMENT OF EXPENDITURE (TO BE FILLED IN BY THE HEAD OF THE OS)

DATE

APPLICATION FOR PAYMENT: Interim payment

Name of operational programme:

Operational programme reference (CCI) No:

Pursuant to Annex A of the Framework Agreement (Article 25 of Regulation (EC) No 718/2007), I, the undersigned (name in capitals of National Authorising Officer), hereby request payment of the amount of EUR ….(EU contribution) as an interim payment.

This application is admissible because:

	Delete as appropriate
(a) no more than the maximum amount of assistance from IPA Funds as laid down in the annex I of the Financing Agreement has been paid by the Commission during the whole period for each priority axis.	
(b) the Operating Structure has sent to the Commission the sectoral annual implementation reports, including the most recent one in accordance with art. 65(1)c of the Financing Agreement	*– has been forwarded by Operating Structure within the time limit laid down in art. 83 of the Financing Agreement* *– is attached*
(c) the Audit Authority has sent to the Commission, in accordance with Article 92 of the Financing Agreement, the most recent annual audit activity report and opinion on the conformity of the management and control systems in place with the requirements of the Regulation (EC) 718/2007 and/or those of any agreement between the Commission and the beneficiary country	*– has been forwarded by Audit Authority within the time limit laid down in art. 90 of the financing Agreement* *– is attached*
(d) the accreditations delivered by the Competent Accrediting Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission remains valid	
(e) the payments have not been suspended in accordance with Article 72 of the Financing Agreement	

The payment should be m,ade by the Commission to the body designated by the beneficiary country for the purposes of making payments

Designated body	
Bank	

Bank account No	
Holder of account (where not the same as the designated body)	
Date	20…

Name in capitals, stamp, position and signature of

National Authorising Officer

ANNEX III

STATEMENT ON WITHDRAWN AND RECOVERED AMOUNTS AND PENDING RECOVERIES
(Article 66(3)d) of the Financing Agreement)

1. WITHDRAWALS AND RECOVERIES FOR THE YEAR 20…. DEDUCTED FROM STATEMENTS OF EXPENDITURE[11]

Priority axis	Withdrawals				Recoveries			
	Total expenditure of final beneficiaries	Public contribution	Co-financing rate1	EU contribution	Total expenditure of final beneficiaries	Public contribution	Co-financing rate1	EU contribution
1								
Operation 1.1.x								
2								
Operation 2.1.x								
3								
Operation 3.1.x								
Total								

2. PENDING RECOVERIES AS AT 31.12. 20..

Priority axis	Year of launch of recovery proceedings	Public contribution to be recovered	Co-financing rate1	EU contribution to be recovered
1	2007			
Operation 1.1.x				

	2008			
	…			
2	2007			
Operation 2.1.x				
	2008			
	…			
3	2007			
Operation 3.1.x				
	2008			
	…			
Sub-totals	2007			
	2008			
	…			
Grand total				

ANNEX IV

FORECASTS OF LIKELY PAYMENT APPLICATIONS
(Article 63(2)c) of the Financing Agreement)

Forecasts of likely payment applications for the financial year concerned and for the subsequent financial year (in EUR):[12]

CCI :	Community co-financing1	
Name of the Programme:	[current year]	[following year]

(1) Only forecast of likely payment applications in respect of the Community contribution, and not total expenditure forecast, should be stated in the table. In the forecast of likely payment applications, the community contribution should be stated for the year in question, and should not be cumulated from the beginning of the programming period.

ANNEX V

IDENTIFICATION OF AUTHORITIES, NAMES AND ADDRESSES FOR CORRESPONDENCE
(Article 28(3) of the Financing Agreement)

Field 1. **2007HR05IPO001**

Field 2. **Operational Programme for Human Resources Development**

Field 3. **IPA component IV**

Field 4. **Beneficiary – Republic of Croatia**

Field 5. **National IPA Coordinator**

Name: **State Secretary, Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds**

Address Radnička 80/V, 10 000 Zagreb

Phone 00 385 1 4569 205

e-mail

Field 6. **Strategic Coordinator for the regional development and the human resources development components**

Name: Deputy State Secretary, Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds

Address Radnička 80/V, 10 000 Zagreb

Phone 00 385 1 4569 194

e-mail

Field 7. **Competent Accrediting Officer**

Name: Minister, Ministry of Finance

Address Katančićeva 5, 10 000 Zagreb

Phone 00 385 1 4591 300

e-mail

Field 8. **National Authorising Officer**

Name: State Secretary, Ministry of Finance

Address Katančićeva 5, 10 000 Zagreb

Phone 00 385 1 4591 479

e-mail

Field 9. **National Fund**

Name: Head of Department, Ministry of Finance

Address Katančićeva 5, 10 000 Zagreb

Phone 00 385 1 4591243

e-mail

Field 10. **Audit Authority**

Name: Director, Agency for the Audit of European Union Programmes Implementation Systems

Address Koturaška 53/1, Zagreb

Phone 00385 1 4585 999

e-mail

Field 11a. **Contracting Authority**

Name: Director, Agency for Vocational Education

Address Lastovska 23, 10 000 Zagreb

Phone 00358 1 6274 603

e-mail

Field 11b. **Contracting Authority**

Name: Director, Croatian Employment Service

Address Radnička cesta 39/1, 10 000 Zagreb

Phone 00 385 1 6126 024

e-mail

Field 12. **Operating Structure**

Name: State Secretary, Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, Directorate for Labour and Labour Market, Department for European Integration and Project Management

Address Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb

Phone 00385 1 6106 310

e-mail

Field 12.a **Head of the Operating Structure**

Name State Secretary, Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, Directorate for Labour and Labour Market, Department for European Integration and Project Management

Address Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb

Phone 00385 1 6106 310

e-mail

Field 12.b **Specific body – Body responsible for Priority axes 1 and 4**

Name: State Secretary, Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, Directorate for Labour and Labour Market, Department for European Integration and Project Management

Address Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb

Phone 00385 1 6106 310

e-mail

Field 12.c **Specific body – Body responsible for Priority axis 2, Measure 1**

Name State Secretary, Ministry of Health and Social Welfare, Directorate for Humanitarian Aid and Cooperation with Civil Society Organizations

Address Ksaver 200 A, 10 000 Zagreb

Phone 00 385 1 4698 450

e-mail

Field 12.d **Specific body – Body responsible for Priority axis 2, Measure 2 and Priority axis 3**

Name State Secretary, Ministry of Science, Education and Sports, Directorate for Secondary Education,

Address Donje Svetice 38, 10 000 Zagreb

Phone 00 385 1 4569 010

e-mail

Field 13. **IPA Monitoring Committee**

Chairperson State Secretary, Central Office for the Development Strategy and Coordination of EU Funds

Co-Chairperson Head of the Delegation of the European Commission to the Republic of Croatia

Field 14. **Sectoral Monitoring Committee for the Operational Programme for Human Resources Development**

Chairperson State Secretary, Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship

Co-Chairperson Head of Unit A/2 DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities

Field 15. **Directorate General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities**

Address Rue du Spa 3, B-1000 Brussels, Belgium

Field 16: **Authorising Officer by Delegation**

Name: Director General

Field 17: **Authorising Officer by Sub-delegation**

Name: Head of Unit A/02

Field 18: **Audit Unit**

Name: Unit I/03

Field 16. **OLAF – European Anti-Fraud Office**

Name: Directorate C– Operational and Policy Support

Address Rue Joseph II 30, B-1049 Brussels, Belgium

Phone (32-2) 299 11 11

e-mail

ANNEX VI

Specific conditions regarding conferral of management powers

The management of the Human Resources Development Component within IPA assistance is conferred on the Republic of Croatia under the following conditions:

1) Croatia shall comply with the recommendations and associated deadlines in order to implement them, set out in Annex I to the Decision conferring management powers relating to the Human Resources Development Component on the Republic of Croatia, and presented in Annex VIa of this Agreement;

2) Croatia shall provide the Commission at regular intervals with reports on the implementation of the decentralised system and progress towards fulfilment of the

recommendations and associated deadlines in order to implement them, set out in Annex I to the Decision conferring management powers relating to the Human Resources Development Component on the Republic of Croatia, and presented in Annex VIa of this Agreement;

3) Croatia shall inform in advance and obtain approval from the Commission on any substantial change in the IPA management structures and system as described in the application submitted by the National Authorising Officer in accordance with Article 13(3) of Regulation (EC) No 718/2007 which was received by Directorate General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities on 22 April 2008.

The Commission shall perform the ex-ante controls as listed in Annex II to the Decision conferring management powers relating to the Human Resources Development Component on the Republic of Croatia, and as presented in Annex VIb of this Agreement.

ANNEX VIa

SUMMARY OF FINDINGS AND FOLLOW UP ACTIONS

Reference document: Final Audit Report of 20. 10. 2008

1.1. Risk rating: HIGH

Body	Area & Finding
All bodies constituting the OS	Set-up of Internal Audit units (Details: See finding 4.3.2. – page 32, Finding 2) The necessary internal audit capacities still have to be built up in all the bodies constituting the OS. Recommendation: Finalise the set-up of all the internal audit units and start building up internal audit capacities as a matter of priority. Deadline: 31/12/2008
Audit Authority	finalisation of the set up, Filling of existing vacancies and Outsourcing of Activities: (Details: See finding 4.4.2. – pages 41 to 43, Findings 1 and 2) The AA does not currently have adequate resources and capacities for carrying out the functions assigned to it. The plan is therefore to outsource the audit activities for a period of two years. However, this decision, which is meant to assist the AA in building up its internal capacities, risks having a limited impact if no structural measures

	are adopted in parallel. There is an urgent need to: translate the «expressions of good intentions» into legislative actions (for example a ministerial decree or equivalent governmental measure to ensure conditions at least equivalent to the ones offered by other sectors of public administration. Clearly specify in the draft ToR as well as in the future contract signed with the external contractor that the AA maintains full ownership of the audit process, exercising effective supervision and providing guidance. Otherwise, there is the risk that the AA will not be able to develop sufficient internal resources during the period of outsourcing and will be completely dependent on the work of the external auditors. Recommendation: With the overall objective being to ensure sufficient resources by the beginning of 2009, when IPA activities will start increasing considerably, the AA should provide a detailed action plan outlining: that the Agency will be fully operational by the end of 2008 and that the recruitment process will have been completed to enable the AA to actively participate in the work of the external auditors. Recruitment should first focus on recruitment of the Heads of Divisions, to ensure the necessary internal training of less experienced auditors. For the outsourced tasks, the AA will be able to exercise adequate supervision and maintain ownership of the process Deadline: 31/12/2008

1.2 Risk rating: MEDIUM

Body	Area & Finding
NAO & HOS	Legal and conventional Framework in Croatia (Details: See finding 4.1.2. – page 24, Finding 1) The functions of the bodies involved in IPA management, described in the Implementing and Operational Agreements as well as in the MoP, are sometimes different, conflicting, contradictory or insufficiently described Recommendation: The same list of functions for the different bodies involved in IPA implementation (BROP, BRPM, IB and IA) should appear in both agreements (IA and OA) or a cross reference should be made. Same

	applies for the relevant chapters of the MoPs. Ensure that functions are reviewed, fine-tuned and all conflicting, contradictory, overlapping or generic provisions eliminated or modified. Deadline: 31/1/2009
NAO & HOS	Statement of Assurance: (Details: See finding 4.1.2. – page 25, Finding 2) The awareness related to the Statement of Assurance process is generally insufficient. In particular, the role of Internal Audit (review of the institutions» self assessments) is unclear to most of the bodies and institutions. Specific knowledge, documentation and training were also lacking. Recommendation: NAO should provide further guidance and organize specific training sessions in relation to the statement of assurance process. Detailed methodology for the annual statements of assurance should be followed in accordance with the MoPs and the guidance provided by NF. Deadline: 31/1/2009
AVET – Implementing Body within Operating Structure	Staffing (Details: See finding 4.3.2 – page 33&34, Finding 2) AVET plans to recruit a secretary in charge of registering all incoming correspondence Recommendation: Fill vacancies in AVET as soon as possible. Deadline: 31/1/2009
HOS; All bodies constituting the OS	Updating of Operational Manuals (Mops) (Details: See finding 4.3.2 – page 36, Finding 5) The functions for the bodies involved in IPA management, as described in the MoPs, are sometimes different, conflicting, contradictory or insufficiently described.

	It was recommended, and agreed upon by the national authorities, that the list of functions be reviewed and fine-tuned and that all conflicting, contradictory, overlapping or generic provisions be eliminated or modified. Recommendation: Ensure that the list of functions is reviewed and fine-tuned and that all conflicting, contradictory, overlapping or generic provisions are eliminated or modified. Deadline: 31/12/2008
All bodies within Operating Structure	Verification of expenditure: (Details: See finding 4.3.2. – page 37, Finding 6) Checklists to verify the final beneficiaries» monthly/quarterly reports before their submission to the next level (BRPM/BROP) have not been prepared At the level of the line ministries, the checklists and procedures for verifying declared expenditure are too general and vague and don't add any value to the supervision process over and above the work of the Implementing bodies. Recommendation: Under guidance from the HOS, the implementing bodies and the BRPMs should draw up checklists to verify the monthly/quarterly reports received from the final beneficiaries. The information is crucial for sectoral monitoring committees» purposes. Deadline: 31/12/2008
HOS; All bodies within Operating Structure	Grant Guidelines and retention of Documents: (Details: See finding 4.3.2. – page 38, Finding 7) A methodology on how to transpose selection criteria into clear and proper grant guidelines still needs to be defined by the Implementing Bodies and supervised by HOS. Procedures on retention of documents by grant beneficiaries, ensuring an adequate audit trail, have also not yet been developed. Recommendation: In order for the OP targets to be met, the HOS has to take a leading role in ensuring a high quality project pipeline and has to lead and coordinate the process, ensuring that the OS bodies elaborate a clear

	methodology on how the selection criteria will be incorporated into the grant guidelines. Moreover, procedures on retention/ archiving of documents by grant beneficiaries need to be defined. Deadline: 31/1/2009
All bodies within Operating Structure	On the Spot-checks: (Details: See finding 4.3.2 – page 39, finding 8) In the IA and MoPs, on-the-spot checks are planned for different bodies (BROP, BRPM, and IB). However, there appears to be a lack of co-ordination and unclear allocation of on-the-spot tasks between the different bodies involved. Thus, there is increased risk of uncoordinated on-the-spot checks with potentially contradictory results as well as delays in expenditure certification and implementation of measures. There is a need to establish clear links between the results of administrative checks and the on-the-spot checks. Recommendation: MELE, in its function as HOS and BROP, should ensure co-ordination between the different bodies of the OS performing on-the-spot checks. Necessity to establish a link between the results of the administrative and on-the-spot checks (e.g. higher intensity of on-the-spot checks when administrative checks show recurrent errors). Ensure the necessary co-ordination between the different bodies of the Operating Structure (body responsible for the OP, bodies responsible for priority axis/measures and the implementing bodies/agency) in order to guarantee the smooth implementation of the on-the-spot checks. Deadline: 31/1/2009
Audit Authority	TRAINING STRATEGY (Details: See finding 4.4.2. – page 44, Finding 3 No overall training strategy developed. Lack of training priorities, timetables and training providers. Recommendation: An overall and detailed training strategy should be established. This should then be translated into specific individual training maps.

	Monitoring of the whole process, with any necessary adaptations, should be done at least annually Deadline: 31/12/2008
Audit Authority	Drafting of IPA audit manual (Details: See finding 4.4.2. – page 45, Finding 4 The Audit Authority has not yet developed an audit manual for IPA. This manual should nevertheless be produced and implemented before the start of audit activity. Recommendation: The IPA audit manual should be finalised before the start of the audit activity. Deadline: 31/12/2008
Audit Authority	reliance on Work of Internal Audit Units (Details: See finding 4.4.2. – page 46, Finding 5 For a number of reasons, the conditions allowing the AA to rely on the work of the different internal audit units within the Operating Structures have not yet been met. Recommendation: The AA should develop guidelines for the Internal Audit units in order to better prepare them for the upcoming tasks of assisting the AA in the system audits. Deadline: 31/12/2008

1.3 Risk rating: LOW

Body	Area & Finding
National Fund	Accounting Software: (Details: See finding 4.2.2 – page 29, Finding 1) Accounting in the National Fund is still based on a manual paper based system and on the use of MS Excel datasheets. The Commission does not define in detail what type of accounting system the beneficiary countries are to use, but it is evident that the use of current simple unprotected Excel-sheets is extremely prone to errors.

	Recommendation: Inform whether it is envisaged to replace the manual paper based system with an IT system and, in the affirmative, provide an update on the state of play and timetable for the introduction of the IT system. Deadline: 31/3/2009
System as a whole (Mainly NIPAC, but also NF)	Management and Information System (MIS): (Details: See finding 4.5 – pages 47-48, Finding 1) A MIS does not yet exist. Several chapters of the manuals of procedures (monitoring, reporting, IT) refer to it. However, there is a precise timetable for its design. As regards implementation, MIS should start functioning as of June 2009 according to information received There are no adequate technical resources to ensure the implementation of MIS and outsourcing is considered
	Recommendation: Inform on an ad hoc and quarterly basis about the state of play for implementation of the Management and Information System. The information must be complemented by an updated and realistic timetable If outsourcing is chosen, the ToR of the service contract should clearly determine the ownership of the implementation process, the provision of guidance and the overall supervision role. Sufficient training should also be provided. When MIS is completed and prior to migration, ensure that an IT audit is carried out (ISO standards). Deadline: 30/6/2009

(for information only) Recommendations that have been addressed between the draft and final report

This section lists the findings where the Croat authorities could demonstrate during the contradictory procedure that sufficient remedial action has been taken. Therefore, the findings hereunder are listed merely for reasons of completeness and of sufficient documentary audit trail between the draft and final report stage.

Body	Area & Finding
NAO & HOS	Risk Management: (Details: See finding 4.1.2. – page 26, Finding 3) The risk management cycle has not yet been developed in an adequate manner for Component IV. There has not yet been any definitive

	action taken to ensure mitigation of identified risks. No relevant documentation is available concerning the identified risks. Recommendation: It is strongly recommended that the following key steps in risk management be taken: (1) Risk identification; (2) Risk assessment; (3) Selection of risk response mitigating activities; (4) Implementation of mitigating activities; (5) Monitoring and reporting. The specific risk assessment/risk management methodology indicated in the MoP should be regularly updated.
HOS	Final set up of the IPA structures for Component IV (Details: See finding 4.3.2 – page 31, Finding 1) During the audit mission the team was introduced to a slightly modified organisation structure for Component IV. However, the accreditation package has to be considered as complete and final at any given time. Recommendation: After consultation with the HOS (responsible for management of component IV), the NAO should inform the DG EMPL Commission services of the final set-up of the OS for Component IV, and provide a comprehensive list of any updates since April 2008.
CES – Implementing Bodies within Operating Structure	Staffing (Details: See finding 4.3.2 – page 33, Finding 3) In both Implementing bodies (AVET and CES), Heads of Section for the Procurement/Tendering and/or Financial section were still to be recruited. In AVET a secretary in charge for registering all incoming correspondence is also to be recruited. Recommendation: Fill vacancies in both CES and AVET as soon as possible. *The recommendation has been partly addressed only; since vacancy in CES has been filled, but not yet for AVET.*
MHSW; All bodies within Operating Structure	Conflict of Interest in MHSW/ Irregularity training (Details: See finding 4.3.2. – page 35, Finding 4 In MHSW, the irregularity officer was in a conflict of interest,

	working at the same time in the implementation section. Further training for all irregularity officers is necessary on the different practical aspects of irregularities. Recommendation: Appoint new irregularity officer in MHSW Plan specific training activity such as participation to seminars, conferences and workshops

ANNEX VIb

THE LIST OF THE EX-ANTE CONTROLS TO BE PERFORMED BY THE COMMISSION

In relation to service, supply and works contracts

Procurement procedures

(1) Approval of the use of competitive dialogue

(2) Approval of the use of a negotiated procedure

(3) Approval of the use of a restricted procedure for works contracts of € 5.000.000 or more

(1) Publications

(4) Publication of the individual contract forecast in the Official Journal, on the EuropeAid website and in any other appropriate media

(5) Publication of procurement notices and tender dossier in the Official Journal, on the EuropeAid website and in any other appropriate media

(6) Publication of the corrigendum notice in the Official Journal, on the EuropeAid website and in any other appropriate media

(7) Publication of the references of the local open tender procedure on the EuropeAid website with the address from which firms can obtain further information

(8) Publication of the additional information during the calls for tender procedure.

(9) Publication of the contract award notice and the results of the tender procedure in the Official Journal, on the EuropeAid website and in any other appropriate media.

(10) Publication of the cancellation notice.

(2) The Evaluation Committee

(11) Approval of the composition of the Evaluation Committee.

(12) Nomination of an observer to follow all or part of the proceedings of the Evaluation Committee.

(13) Approval of other observers in the Evaluation Committee

(3) Establishment of shortlists in service contracts

(14) Endorsement of the short list with less than minimum of four candidates meeting the selection criteria.

(15) Endorsement of the shortlist report approved by the relevant services of the Contracting Authority

(4) Tender dossier and evaluation

(16) Endorsement of the tender dossier (Terms of Reference/Technical specifications) prior to issue.

(17) Prior approval of the derogations specifically provided for by PRAG. Authorisation for derogation from the basic rules (e.g. shorter deadline for submission of tenders such as 50 days for services, 60 days for supply, 90 days for works). Derogation from rule of origin, nationality in exceptional cases following approval of HQ.

(18) In case or particularly complex supplies prior approval of the use of a combination of quality and price as the basis for awarding the contract to the most economically advantageous tender. Provision of technical support on a case-by-case basis.

(19) Endorsement of the Evaluation Report together with its recommendations.

(20) Prior approval before cancelling a tender procedure.

(5) Provision and replacement of experts

(21) Prior approval before cancelling the contract.

(22) Prior approval before replacing experts.

(6) Award of the contract

(23) Formal endorsement of award prior to the submission of the notification letter to the successful tenderer.

(24) Endorsement of the contract dossier.

(25) Receipt of one signed original from the successful tendered/applicant.

Modifying contracts

(26) Endorsement of an addendum to the contract.

(27) Receipt of one signed original of the addendum from the contractor.

In relation to Grants

(28) Prior approval of the derogations specifically provided for by PRAG.

(29) Prior approval of the use of a framework partnership agreement.

(30) Prior approval of the use of the direct award procedure.

(7)

(8) Evaluation Committee

(31) Approval of the composition of the Evaluation Committee.

(32) Nomination of an observer to follow all or part of the proceedings of the Evaluation Committee.

(33) Approval of other observers in the Evaluation Committee.

(34) Approval of the list of assessors where the assessors are to be used for examination of proposals.

(35) Endorsement of the proposal opening session and administrative check report.

(36) Endorsement of the evaluation report of the concept note.

(37) Endorsement of the evaluation report of the application form.

(38) Endorsement of the Evaluation Report.

(9)

(10) Grant procedure and grant award

(39) Approval of the annual work programmes and the Guidelines for Applicants.

(40) Publication of the annual work programmes, Guidelines for Applicants and grant award notices.

(41) Prior approval for cancelling a call for proposals procedure

(42) Endorsement of details of the proposed grants and where appropriate, the draft contracts

(43) Endorsement of the grant award

(44) Notification by the contracting Authority on the signature of the contract

(45) Endorsement of an addendum to a contract.

ANNEX VII

REQUIREMENTS OF THE ROADMAP TO WAIVE EX-ANTE CONTROLS (Article 31 of the Financing Agreement)

Decentralisation without ex-ante controls by the Commission is the objective for the implementation of the Human Resources Operational Programme in Croatia.

In accordance with Article 8(4) c of Regulation (EC) No 718/2007, this Financing Agreement lays down the provisions relating the establishment and regular updating by Croatia of a Roadmap to achieve decentralisation without ex-ante controls by the Commission.

1. Objective

The objective of the Roadmap is to set the requirements and benchmarks to be met by Croatia in order to achieve decentralised management without ex-ante controls by the Commission.

2. Deadline for submission of the Roadmap and frequency of reporting

The Roadmap will be submitted by the NAO to the Directorate General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities at the latest three months after the signature of the Financing Agreement.

Croatia shall report to the Commission on a quarterly basis on the current state of affairs with respect to its achievements in meeting the requirements and benchmarks set.

3. Scope and structure

The Roadmap will describe the existing system for managing funds under the HRD Operational Programme. It will identify the steps and improvements necessary to achieve a management and control system with internal rules of procedure as well as clear institutional and personal responsibilities which will be efficiently performed without ex-ante controls by the Commission.

The Roadmap will set quantitative and qualitative benchmarks on (non exhaustive list):

• the establishment and management of the institutional set up,

• the staffing,

• the functioning of the decentralised implementation system with ex-ante controls,

• the implementation of operations/projects under the HRD Operational Programme.

The Roadmap will additionally include a set of benchmarks relating to the tendering and contracting process. In particular these benchmarks will refer to the increased quality of

tender and contract documents submitted to the EC Delegation for ex-ante approval and to the timely procurement (procurement plan with binding deadlines).

In the Roadmap Croatia will set the deadline for sending to the Commission the application for the waiving of ex-ante controls.

The Roadmap may refer to a phased waiver of different types of ex-ante controls.

4. Status of the document and procedure

The Roadmap will be established by Croatia in close consultation with the Commission.

The Roadmap will not be adopted/ approved by the Commission, i.e. it will remain a Croatian document. It will be however the basis for the monitoring and assessment of the functioning of the management and control system.

5. Next steps

Before dispensing with ex-ante controls laid down in the Commission Decision on conferral of management powers relating to the Human Resource Development Operational Programme, the Commission will satisfy itself as to the effective functioning of the management and control system concerned, in accordance with the relevant Community and national rules.

The dispensing of ex-ante controls by the Commission will be subject of another Decision once the Commission is satisfied that the requirements set out in Article 18 of Regulation (EC) No 718/2007 are met.

ANNEX VIII

NOT APPLICABLE

ANNEX IX

NOT APPLICABLE

ANNEX X

MODEL OF OPERATION IDENTIFICATION SHEET

(max 5 pages)

1. Title of the Operation:

2. Operating Structure: insert contacts

3. Organisation Responsible for the Implementation of the Operation: insert contacts, including contact person

4. Compatibility and coherence with the Operational Programme

4.1 Title of the programme

4.2 Title of the priority axis

4.3 Title of the measure

4.4 Final Beneficiary (Article 15 of the Financing Agreement)

4.5 End recipient of assistance

4.6 Category/Type of activities foreseen under the measure

5. Description of the Operation

5.1 Contribution to the achievement of the Operational Programme: Describe how the operation contributes to the achievement of the objectives of the Operational Programme (provided quantified indicators where possible) linked with the appropriate measure.

5.2 Overall Objective: Explain in one sentence

5.3 Operation Purpose: Explain in one sentence

5.4 Location(s): Please keep in mind the eligible regions

5.5 Duration: Duration of the operation cannot exceed the final date of eligibility of expenditure set in the Financing Agreement

5.6 Target group(s) :

5.7 Description of the Operation and background: Maximum 10 lines

5.8 Results with measurable indicators:

5.9 Activities:

6. Implementation arrangements

6.1. Institutional framework: institutional arrangements foreseen for the implementation of the operation, e.g. operation coordination unit, steering committee, regional and/or provincial authorities, technical assistance team

6.2. Proposed monitoring structure and methodology: who will be responsible for monitoring of the operation, how will the operation be monitored, what will be the workflow and reporting lines?

6.3. Required procedures and contracts for the implementation of the operation and their sequencing: list the type of procedures (call for proposals, direct implementation by national institutions without prior call for proposals, direct agreements with international organisations, etc) and the corresponding contracts (grant contracts, contribution agreements

with international organisations, services, supplies, works, etc) for the proposed activities, together with their sequencing

(please provide detailed chronogram for preparatory stages, tendering, contracting and starting of operations)

7. Risks and assumptions:

8. Expected impact of the operation on the target group and multiplier/spill over effects:

9. Sustainability:

10. Equal opportunity, minorities and vulnerable groups (where relevant):

11. Links with other IPA component measures:

12. Requested financing from the European Commission:

The Community contribution shall not exceed the ceiling of xx% of the eligible expenditure at the level at the priority axis.

(no operation shall benefit from a higher co-financing rate than the one relating to the priority axis concerned – Art 149.3 and 153.3 of IPA IR)

13. Co-financing: (please identify expected total contribution by source)

14. Budget breakdown:

(indicative, per operation component if applicable, including estimated total cost, public expenditure, IPA contribution, national public contribution and private contribution)

15. Cash flow requirements by source of funding

ANNEX XI

COMPOSITION AND FUNCTIONING MODALITIES OF THE COMMITTEE FOR THE SELECTION OF OPERATIONS

As laid down in the Commission Decision No. C(2008) 7405 on conferral of management powers relating to the Human Resource Development Operational Programme and in accordance with Article 158 of Regulation (EC) No 718/2007, final beneficiaries of grants other than national public bodies shall be selected through calls for proposals in accordance with Articles 115 and 116 of the Financial Regulation.

ANNEX XII

ANNUAL AND FINAL REPORT
(Articles 85 and 102 of the Financing Agreement)

1. IDENTIFICATION

OPERATIONAL PROGRAMME	Programming period
	Programme number (CCI N°)
	Programme title
ANNUAL IMPLEMENTATION REPORT	Reporting year
	Date of approval of the annual report by the Sectoral Monitoring Committee

2. OVERVIEW OF THE IMPLEMENTATION OF THE OPERATIONAL PROGRAMME

2.1 Quantitative progress (by priority axis and measures)

Information on the physical progress made in implementing the operational programme, priority axes, measures and where relevant, operations or groups of operations, in relation to their specific, verifiable targets, with a quantification, when possible using the indicators at the appropriate level.

Where relevant, for the HRD component all indicators shall be broken down by gender. If the figures (data) are not yet available, information on when they will become available and when the Operating Structure will provide it to the Commission will be stated.

The list of operations financed under the operational programme should be annexed to the report.

2.2 Qualitative analysis

Analysis of the achievements as measured by physical and financial indicators, including a qualitative analysis on the progress achieved in relation to the targets set out initially.

List of unfinished operations and the schedule for their completion (final report only).

2.3 Financial information

	Expenditure paid out by the final beneficiaries included in payment applications sent to the Commission by the National Fund	Total expenditure committed and paid out by the National Fund	Corresponding public contribution	Corresponding private contribution	Total payments received from the Commission
Priority					

axis 1 Measure 1.1 Measure 1.2 ….. Priority axis 2 Measure 2.1 ….. Priority axis 3					
Total					

(all financial data should be expressed in euro)

In addition, financial information may also be provided graphically.

Indicative breakdown of allocations, by categories of expenditures (for component III only)

Information in accordance with the detailed list included in Annex XIII of the Financing Agreement.

Assistance repaid or re-used

Information on the use made of assistance repaid or re-used following cancellation of assistance as referred to in Articles 54 of the IPA Implementing Regulation.

2.4 Changes in the context of the operational programme implementation (if relevant)

Description of any elements which, without stemming directly from the assistance of the operational programme, have a direct impact on the programme's implementation (such as legislative changes or unexpected socio-economic developments).

2.5 Information about compliance with Community acquis.

Any significant problems relating to the compliance with Community acquis which have been encountered in the implementation of the operational programme and the measures taken to deal with them.

2.6 Complementarity with other instruments

Summary of the implementation of the arrangements made ensuring demarcation and coordination between other programmes and components of IPA assistance, the interventions of the EIB and other existing financial instruments.

3. QUALITY AND EFFECTIVENESS OF IMPLEMENTATION.

3.1 Monitoring arrangements

Monitoring and evaluation measures taken by the Operating Structure or the Sectoral Monitoring Committee, including data collection arrangements, difficulties encountered and steps taken to solve them.

3.2 Significant problems encountered and measures to overcome them.

Any significant problems encountered in implementing the operational programme, including a summary of problems identified under the procedure in Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation, where appropriate, as well as any measures taken by the Operating Structure or the Sectoral Monitoring Committee to solve the problems.

3.3 Technical assistance

Explanation of the use made of technical assistance, including where relevant technical assistance prior to the conferral of management

Percentage of the amount of the IPA Funds contribution allocated to the operational programme spent under technical assistance.

4. INFORMATION AND PUBLICITY

Progress achieved in the implementation of the Communication Action Plan submitted according to the operational programme, stressing the measures undertaken and their impact.

5. ACTIONS RELATED TO THE HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT COMPONENT

Information on the implementation of horizontal issues such as equal opportunities for men and women, good governance, inclusion of disadvantaged persons, geographical concentration of support or sustainable development and environmental protection (as appropriate).

Where appropriate, a synthesis of the implementation of:

→ Gender mainstreaming and gender specific actions

→ Participation of migrants in employment

→ Integration in employment and social inclusion of minorities and other disadvantaged groups, including people with disabilities.

Where appropriate, a description of how the actions supported by IPA Human Resources Development Component are consistent with and contribute to the actions undertaken in the follow up of the Joint Assessment Paper (JAP) and the Joint Inclusion Memorandum (JIM).

ANNEX XIII

ALLOCATIONS BY CATEGORY OF EXPENDITURES
(Article 85(3)c) of the Financing Agreement)

Part A: Codes by Dimension

TABLE 1: CODES FOR THE PRIORITY THEME DIMENSION

Code	Priority theme
1	Increasing the adaptability of workers and firms, enterprises and entrepreneurs
1.1	Development of life-long learning strategies in firms services
1.2.	Design and dissemination of innovative and more productive ways of organising work
1.3	Development of specific employment support in connection with restructuring
2	Improving access to employment and sustainability
2.1	Modernisation and strengthening labour market institutions
2.2	Implementing active and preventive measures on the labour market
2.3	Measures encouraging active ageing and prolonging working lives Support
2.4	Support for self-employment and business start-up
2.5	Improving access of women to employment and reducing gender-based segregation
2.6	Specific action to increase migrants» participation in employment
3	Improving the social inclusion of less-favoured persons
3.1	Pathways to integration of disadvantaged people and combating discrimination on the LM
4	Improving human capital
4.1	Design, introduction and implementation of reforms in education
4.2	Measures to increase participation in education, including early-school-leaving and LLL
4.3	Developing human potential in the field of research and innovation
5	Investment in social infrastructure
5.1	Education infrastructure
5.2	Health infrastructure
5.3	Childcare infrastructure
5.4	Housing infrastructure

5.5	Other social infrastructure
6	Mobilisation for reforms in the fields of employment and inclusion
6.1	Promoting partnerships, pacts and initiatives through networking of relevant stakeholders
7	Strengthening institutional capacity at national, regional and local level
7.1	Improving good policy, programme design, monitoring, evaluation and capacity building
8	Reduction of additional costs hindering het outermost regions development
8.1	Compensation of additional costs due to accessibility deficit and territorial fragmentation
8.2	Specific action addressed to compensate additional costs due to size market factors
9	Technical Assistance
10	Other

TABLE 2: CODES FOR THE FORM OF FINANCE DIMENSION

Code	Form of finance
01	Non-repayable aid
02	Aid *(loan, interest subsidy, guarantees)*
03	Venture capital *(participation, venture-capital fund)*
04	Other forms of finance

Part B: Cumulative breakdown of allocations of the Community contribution by category in the annual and final report on implementation

CCI No: _____

Name of the programme: _____

Date of the last Commission decision for the Operational Programme concerned: __/__/__

Code * Dimension 1 Priority theme	Code * Dimension 2 Form of finance	Amount **

* The categories should be coded for each dimension using the standard classification.

** Allocated amount of the Community contribution for each combination of categories.

ANNEX XIV

INDICATIVE DESCRIPTION OF THE INFORMATION REQUIREMENTS FOR A SUFFICIENT AUDIT TRAIL
(Article 90 of the Financing Agreement)

A sufficient audit trail, as referred to in Article 90, is present when, for a given measure, including individual projects within a group of projects:

1. Accounting records kept at the appropriate management level provide detailed information about expenditure actually incurred in the co-financed measure by the Operating Structure, including where the latter is not the final recipient of funding, the bodies and firms involved in the implementation of the measure, whether as concession-holders, delegates or otherwise. The accounting records show the date they were created, the amount of each item of expenditure, the nature of the supporting documents and the date and method of payment. The necessary documentary evidence (e.g., invoices) is attached.

2 For items of expenditure relating only partly to the co-financed measure, the accuracy of the allocation of the expenditure between the co-financed measure and the rest is demonstrated. The same applies to types of expenditure that are considered eligible only within certain limits or in proportion to other costs.

3. The technical specifications and financial plan of the measure, progress reports, documents concerning tendering and contracting procedures, and reports on inspections of the execution of the measure are also kept at the appropriate management level.

4. For declaring expenditure actually incurred in the co-financed measure to the National Fund, the information referred to in paragraph 1 is aggregated into a detailed statement of expenditure broken down by category. The detailed statements of expenditure constitute supporting documents for the accounting records of the National Fund and are the basis for the preparation of declarations of expenditure to the Commission.

5. Where there is one or more delegated bodies between the Operating Structures or the bodies or firms involved in implementation of the measure and the National Fund, each delegated body for its area of responsibility requires detailed statements of expenditure from the body below it as supporting documentation for its own accounting records, from which it provides at least a summary of the expenditure incurred on the measure to the body above it.

6. In the case of computerised transfer of accounting data, all the authorities and bodies concerned obtain sufficient information from the lower level to justify their accounting records and the sums reported upwards, so as to ensure a sufficient audit trail from the total summary amounts certified to the Commission down to the individual expenditure items and the supporting documents at the level of the Operating Structure and the other bodies and firms involved in the implementation of the measure.

ANNEX XV

LIST OF DATA ON OPERATIONS TO BE COMMUNICATED ON REQUEST TO THE COMMISSION FOR THE PURPOSE OF DOCUMENTARY AND ON-THE-SPOT CHECKS
(Article 80(5) of the Financing Agreement)

The data requested may include the following, the precise content being subject to agreement with the Beneficiary Country. The field numbers represent the record structure preferred when compiling computer files for transfer to the Commission.

A. Data on operations

Field 1	Operational programme
Field 2	Number of priority
Field 3	Number of measure
Field 4	Code of region or area where operation is located/carried out (NUTS Level or other, if appropriate)
Field 5	Operating Structure
Field 6	National Authorising Officer
Field 7	Final beneficiary or other body that declares expenditure to Operating Structure, if applicable
Field 8	Unique code number of operation
Field 9	Short description of operation
Field 10	Starting date of operation
Field 11	Completion date of operation
Field 12	Body issuing approval decision
Field 13	Approval date
Field 14	Reference of end recipient
Field 15	Currency (if not euro)
Field 16	Total estimated cost of operation(1)
Field 17	Total eligible expenditure
Field 18	Total public eligible expenditure
Field 19	EIB (to include equivalent for IPA) financing

(1) i.e., including private funding but net of non-eligible expenditure and other financing.

B. Expenditure declared on operation

Field 20	Internal reference number of last application for reimbursement from operation
Field 21	Date on which last application for reimbursement from operation was entered into monitoring system
Field 22	Amount of eligible expenditure declared in last application for reimbursement from operation entered into monitoring system
Field 23	Total eligible expenditure for which an application for reimbursement has been made
Field 24	Location of detailed supporting documents for claim if not on premises of beneficiary
Field 25	Expenditure paid in areas adjacent to the eligible areas (cross border cooperation) (non eligible)
Field 26	Expenditure paid by partners located outside the area (transnational cooperation) (non eligible)
Field 27	Expenditure paid outside the Community (cross-border, transnational and interregional cooperation)
Field 28	Expenditure paid for the purchase of land
Field 29	Expenditure paid for housing
Field 30	Expenditure paid for indirect costs/overheads charged at flat rates
Field 31	Revenue deducted from applications for reimbursement, if any
Field 32	Financial corrections deducted from applications for reimbursement, if any
Field 33	Total eligible expenditure declared from operation and included in statement of expenditure sent to the Commission by National Authorising Officer (in EUR)
Field 34	Total eligible expenditure declared from operation and included in statement of expenditure sent to the Commission by National Authorising Officer (national currency)
Field 35	Date of last statement of expenditure of the certifying authority containing expenditure from operation
Field 36	Date of verifications carried out pursuant to Article 81
Field 37	Date of audits pursuant to Article 82
Field 38	Body carrying out the audit or verification

Field 39	Degree of achievement of target for operation, if completed (%)

ANNEX XVI

CERTIFICATE AND STATEMENT OF EXPENDITURE AND APPLICATION FOR FINAL PAYMENT

EUROPEAN COMMISSION

INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE – IPA)

/Human Resources Development (component IV)

Certificate and statement of expenditure and payment application

---

Name of operational programme

Commission Decision of

Financing Agreement of

Commission reference (CCI) No:

National reference (if any)

CERTIFICATE

I, the undersigned,

National Authorising Officer,

hereby certify that all expenditure included in the attached statement complies with the criteria for eligibility of expenditure set out in the Financing Agreement signed between the Commission of the European Communities and the Government of the Republic of Croatia and entered into force on …….. (date) and with the criteria for eligibility of expenditure set out in annex XIX of this agreement, has been incurred and paid by the final beneficiaries on the implementation of operations selected under the operational programme in accordance with the conditions for granting IPA assistance.[13]

after(1)			20…	and amounts to:	euro2	

(exact figure to two decimal places)

The attached statement of expenditure, broken down by priority axis and measures, is based on accounts provisionally closed on

20…

and forms an integral part of this certificate.

I also certify that operations are progressing in accordance with the terms of the Financing Agreement, and in particular that:

1. all the requirements laid down in Article 69 of the Financing Agreement are fulfilled, in particular

• The sectoral final implementation report for the programme concerned has been sent to the Commission by the Operating Structure;

• An opinion on any final statement of expenditure, supported by a final activity report has been sent to the Commission by the Audit Authority in accordance with Article 92 of the Financing Agreement

• The accreditation delivered by the Competent Accrediting Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission remains valid

2. the statement of expenditure is accurate, results from reliable accounting systems and is based on verifiable supporting documents;

3. the expenditure declared complies with applicable Community and national rules and has been incurred in respect of operations selected for funding in accordance with the criteria applicable to the programme and complying with relevant applicable Community and regulations, in particular those referred to in the Financing Agreement

4. the statement of expenditure and the payment application take account, where applicable, of any amounts recovered and of any interest received, and of net revenue accruing from operations financed under the operational programme;

5. the breakdown of the underlying operations is recorded on computer files and is available to the relevant Commission departments on request

In accordance with Article 104 of the Financing Agreement, the supporting documents are and will continue to be available for at least three years following the closure of the operational programme by the Commission.

Date 20…

Name in capitals, stamp, position and signature

of National Authorising Officer

ANNEX 1. To final statement of expenditure

ANNEX 2 to final statement of expenditure:

DETAILS OF AMOUNTS RECOVERABLE FOLLOWING CANCELLATION OF ALL OR PART OF THE COMMUNITY CONTRIBUTION FOR AN OPERATION ART.66.3.D OF THE FA)

Name of the priority/measure /operation	
Amount ordered to be recovered	
Debtor	
Date of issue of recovery order	
Authority which issued recovery order	
Date of recovery	
Amount recovered	

ANNEX 3 to final statement of expenditure:

THE VOLUME OF COMMUNITY CONTRIBUTION IN THE COMPONENT-SPECIFIC EURO ACCOUNT AT THE DATE OF THE LAST DEBIT TO WHICH THIS STATEMENT REFERS (ART. 66.3.E OF THE FA)

_____€

and the interest earned _____€

from…..(date) to (date) according art. 62.1 and 65 of the FA

ANNEX to final statement of expenditure (to be filled in by the Head of the OS)

DATE

APPLICATION FOR PAYMENT: final payment

Name of operational programme:

Operational programme reference (CCI) No:

Pursuant to Annex A of the Framework Agreement (Article 25 of Regulation (EC) No 718/2007), I, the undersigned (name in capitals of National Authorising Officer), hereby request payment of the amount of EUR …. (EU contribution) as a final payment.

This application is admissible because:

	Delete as appropriate
(a) no more than the maximum amount of assistance from IPA Funds as laid down in the Financing Agreement and the decision of the Commission approving the operational programme has been paid by the Commission during the whole period for each priority axis.	
(b) the Operating Structure has sent to the Commission the sectoral final implementation reports, in accordance with art.69 of the Financing Agreement	*– has been forwarded by Operating Structure within the time limit laid down in art. 100 of the Financing Agreement* *– is attached*
(c) the Audit Authority has sent to the Commission, in accordance with Article 92 of the Financing Agreement, an opinion on any final statement of expenditure, supported by a final activity report	*– has been forwarded by Audit Authority within the time limit laid down in art.90 of the Financing Agreement* *– is attached*
(d) the accreditations delivered by the Competent Accrediting Officer and the National Authorising Officer are in force, and the conferral of management by the Commission remains valid	
(e) the payments have not been suspended in accordance with Article 72 of the Financing Agreement	

The payment should be made by the Commission to the body designated by the beneficiary country for the purposes of making payments

Designated body	
Bank	
Bank account No	
Holder of account (where not the same as the designated body)	

Date			20…

Name in capitals, stamp, position and signature of

National Authorising Authority

ANNEX XVII

MODEL

FINAL CONTROL REPORT AND CLOSURE DECLARATION FOR OPERATIONAL PROGRAMMES PURSUANT TO ARTICLE 29 OF COMMISSION REGULATION (EC) No 718/2007

Part A: Model final control report

1. INTRODUCTION

– Indication of the responsible audit authority and other bodies that have been involved in preparing the report.

– Indication of the reference period from which the random sample was drawn.

– Identification of the operational programme covered by the report and its Operating Structure and National Authorising Officer,

– Description of the steps taken to prepare the report.

2. CHANGES IN MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS

– Indication of any significant changes in the management and control systems notified to the audit authority and of the dates from which the changes apply.

3. SUMMARY OF AUDITS CARRIED OUT

For systems audits:

– Indication of the body (ies) that have carried out systems audits, including the audit authority itself.

– Summary list of audits carried out: bodies audited and year of audit.

– Description of the basis for selection of audits in the context of the audit strategy.

– Description of the principal findings and the conclusions drawn from the audit work for the management and control systems and their functioning, including the sufficiency of management checks, accreditation procedures and the audit trail, adequate separation of functions and compliance with Community requirements and policies.

– Indication of whether any problems identified were considered to be of a systemic character, and the measures taken, including a quantification of the irregular expenditure and any related financial corrections.

For audits of operations:

– Indication of the body (ies) that carried out the sample audits, including the audit authority itself.

– Description of the basis for selection of the sample(s).

– Indication of the materiality level and, in the case of statistical sampling, the confidence level applied and the interval, if applicable.

– Description of the principal results of the audits, indicating in particular the amount of irregular expenditure and the error rate resulting from the random sample audited ..

– Indication of the conclusions drawn from the results of the audits with regard to the effectiveness of the management and control system.

– Information on the follow-up of irregularities, including revision of previously reported error rates.

– Indication of whether any problems identified were considered to be systemic in nature, and the measures taken, including a quantification of the irregular expenditure and any related financial corrections (1).

4. FOLLOW-UP OF AUDIT ACTIVITY

– Information on the follow-up of the results of systems audits and audits of operations.

5. ADDITIONAL WORK UNDERTAKEN BY AUDIT AUTHORITY IN PREPARING ITS CLOSURE DECLARATION

– Summary of audits of the closure procedure of the operating structure.

– Summary of the results of the re-performance of controls on the accuracy of the amounts declared in relation to supporting documents.

– Summary of the results of examination of reports of other national or Community audit bodies (specify, by category, which reports have been received and examined).

– Summary of the results of examination of information relating to follow-up of audit findings and reported irregularities.

– Summary of the results of examination of additional work carried out by the operating structure or any other relevant body to enable an unqualified opinion to be provided.

– Other.

6. LIMITATIONS ON THE SCOPE OF THE EXAMINATION BY THE AUDIT AUTHORITY

– Details of any factors that have limited the scope of the examination by the audit authority should be reported (2).

– Estimated amounts of expenditure and the Community contribution that are affected must be stated.

7. REPORTED IRREGULARITIES

– Confirmation that the procedure for reporting and following up irregularities, including the treatment of systemic problems, has been carried out in accordance with regulatory requirements in force.

– Confirmation of the accuracy of the information given in the final implementation report on the irregularities reported. .

– A list of cases of irregularity regarded as systemic and the amounts of expenditure affected.

8. OTHER INFORMATION (IF APPLICABLE)

9. TABLE FOR DECLARED EXPENDITURE AND SAMPLE AUDITS

IPA	CCI n°	Programme	Expenditure declared in reference year	Expenditure in reference year audited for the random sample		Amount and percentage (error rate) of irregular expenditure in random sample		Other expenditure Audited (3)		Amount of irregular expenditure in other expenditure sample	Total expenditure declared cumulatively	Total expenditure audited cumulatively as a percentage of total expenditure declared cumulatively
				(1)	(2)	Amount	%	(1)				

(1) Amount of expenditure audited

(2) Percentage of expenditure audited in relation to expenditure declared to the Commission in the reference year

(3) Expenditure from complementary sample and expenditure for random sample not in reference year

Part B: Closure declaration

To the European Commission, Directorate-General

1. INTRODUCTION

I, the undersigned, representing the … (name of the body designated by the Beneficiary Country), have for the operational programme … (name of the operational programme, CCI code number, period) examined the results of the audit work carried out on this programme by or under the responsibility of the audit authority in accordance with the audit work plan(and have carried out the additional work I judged necessary). The results of the examination and any additional work I have performed are summarised in the attached final audit activity report (which also contains the information required by the annual audit activity report for the period 1 January 2015 to 31 December 2016). I have planned and performed this work with a view to obtaining a reasonable assurance as to whether the payment application for the final balance of the Community contribution to the operational programme is correct and valid and the underlying transactions covered by the final statement of expenditure are legal and regular.

2. SCOPE OF THE EXAMINATION

The examination was carried out in accordance with the audit strategy in respect of this programme and reported in the attached final control report pursuant to Article 29 of Commission Regulation (EC) No 10718/2007.

Either

There were no limitations on the scope of the examination.

Or

The scope of the examination was limited by the following factors:

(a) …

(b) …

(c) etc.

(Indicate any limitation on the scope of the examination, for example any systemic problems, weaknesses in the management and control system, lack of supporting documentation, cases under legal proceedings, etc., and estimate the amounts of expenditure and the Community contribution affected. If the audit authority does not consider that the limitations have an impact on the final expenditure declared, this should be stated.)

3. IRREGULARITIES AND ERROR RATES

Either

The cases of irregularity and error rates found in the audit work are not such as to preclude an unqualified opinion given the satisfactory way they have been dealt with by the operating structure and the trend in the level of their occurrence over time.

Or

The cases of irregularity and error rates found in the audit work and the way they have been dealt with by the operating structure are such as to preclude an unqualified opinion. A list of these cases is provided in the final control report, together with an indication of their possible systemic character and the scale of the problem. The amounts of total declared expenditure and public contribution that could be affected are xxxx respectively. As a consequence, the corresponding Community contribution that could be affected is xxx.

4. OPINION

Either

(Unqualified opinion)

If there were no limitations on the scope of the examination and the cases of irregularity and error rates and the way they have been dealt with by the Operating Structure do not preclude an unqualified opinion:

Based on the examination referred to above, it is my opinion that the final statement of expenditure presents fairly, in all material respects, the expenditure paid under the operational programme, that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is valid and that the underlying transactions covered by the final statement of expenditure are legal and regular.

Or

(Qualified opinion)

If there were limitations on the scope of the examination and/or the cases of irregularity and error rates and the way they have been dealt with by the Operating Structure call for a qualified opinion but do not justify an unfavourable opinion for all the expenditure concerned:

Based on the examination referred to above, it is my opinion that the final statement of expenditure presents fairly, in all material respects, the expenditure paid under the operational programme, that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is valid and that the underlying transactions covered by the final statement of expenditure are legal and regular, except with regard to the matters referred to at point 2 and/or to the observations at point 3 regarding the error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the managing authority, the impact of which is quantified above. I estimate the impact of these qualifications to be xxx of the total expenditure declared. The Community contribution affected is thus xxx.

Or

(Adverse opinion)

If there were major limitations on the scope of the examination error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the Operating Structure such that no conclusion can be reached on the reliability of the final statement of expenditure without considerable further work:

Based on the examination referred to above, and in particular in view of the matters referred to at point 2 and/or the error rates and cases of irregularity and the fact that they have not been dealt with satisfactorily by the Operating Structure as reported at point 3, it is my opinion that the final statement of expenditure does not present fairly, in all material respects, the expenditure paid under the operational programme, that, as a consequence, the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is not valid and that the underlying transactions covered by the final statement of expenditure are not legal and regular.

Date Signature

… …

ANNEX XVIII

GUIDELINES FOR THE COMPLETION OF THE STANDARD FORM FOR QUARTERLY COMMUNICATIONS OF IRREGULARITIES

	EUROPEAN COMMISSION EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE (OLAF) Operational & Policy Support **Fraud Prevention & Intelligence**

Guidelines for the completion of the standard form for quarterly communications of irregularities in connection with the Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)

GUIDELINES FOR THE COMPLETION OF THE STANDARD FORM FOR QUARTERLY COMMUNICATIONS OF IRREGULARITIES IN CONNECTION WITH THE INSTRUMENT FOR PRE– ACCESSION ASSISTANCE (IPA)

INTRODUCTION

In accordance with Article 28 of the Framework Agreements[14]1 between Candidate Countries and Potential Candidate Countries benefiting from pre-accession assistance a control and reporting mechanism concerning irregularities[15]2 shall be organised according to the provisions set out by Commission Regulation No. 1828/2006, Section 4 Irregularities (Articles 27-36)[16]3. Consequently, Beneficiary Countries are equally required to report quarterly to the Commission the irregularities detected in IPA funded projects. In order to facilitate this task and to ensure the uniform recording of cases in the appropriate database, the Commission has developed a standard form (Annex I) based on the above regulation.

These guidelines are used when the «paper version» of the standard form is filled. An electronic system is in the process of being developed.

GUIDELINES

Preliminary remarks:

1. Within two months following the end of each quarter Beneficiary Countries shall report to the Commission any irregularities which have been the subject of a primary administrative or judicial finding. Irregularities have to be reported in English.

2. It is recommended that Beneficiary Countries designate a competent national body responsible for reporting irregularities to the Commission.

3. All irregularities should be reported using the standard form and accompanied by an explanatory letter sent to the following address:

European Commission

OLAF – European Anti-Fraud Office

Directorate C

Rue Joseph II 30

B-1049 Brussels

Belgium

The irregularity reports should also be forwarded in copy to the DGs in charge of a given component. Please, see the list of DGs in Annex II.

4. The cover letter should contain the following information: which component it relates to, the quarter it refers to, and the various irregularity reports should be attached (separating new reports from updates). In case of a combined cover letter for more than one component, the numbers should be given separately for each component.

5. Please note that Beneficiary Countries are obliged to inform the Commission if no irregularities have occurred in a given quarter. This should be done by letter, stating clearly which quarter the letter refers to.

6. Please note there are different ways of completing the standard form depending on whether the form refers to a communication relating to Article 28 of Commission Regulation (EC) No 1828/2006 (first communication) or Article 30 (an update). In the case of an **Article 28 communication, all currently available information at the time of completion** of the form should be submitted. In the case of an **Article 30 communication, information on important changes resulting from the instituted procedures with respect to irregularities previously notified** should be presented. If no new facts concerning an irregularity have occurred, there is no need to send an update. Updates should be sent to the Commission only if new information concerning the case has become known.

7. Where a Beneficiary Country considers that an amount cannot be recovered or is not expected to be recovered, in accordance with Article 30 (2), it shall inform the Commission,

in a special report with sufficiently detailed information to allow the Commission to take the decision on apportionment of the loss. The provisions on Special report are **not** applicable to Component V – IPARD.

8. In order to fill the sections concerning the manner in which the irregularity was discovered and the type of irregularity, as well as the actions taken by the Beneficiary Country and sanctions applied, the non-exhaustive lists included should be used. If the issue is not included on the list, please indicate it in point 22. Suggestions on what should be added to the lists will be taken into account.

9. The following cases need not be reported:

(a) cases where the irregularity consists solely in the failure to execute, in whole or in part, an operation included in the co-financed operational programme owing to the bankruptcy of the beneficiary. Bankruptcy has to be officially established by the competent national authorities. The relevant proceedings are listed in the Council Regulation (EC) No 1346/2000;

(b) cases brought to the attention of the Operating structure and the National Fund by the beneficiary voluntarily and before detection by either of them, whether before or after the payment of the public contribution;

(c) cases which are detected and corrected by the Operating structure and the National Fund before any payment to the beneficiary of the public contribution and before inclusion of the expenditure concerned in a statement of expenditure submitted to the Commission.

However, irregularities preceding a bankruptcy and cases of suspected fraud must be reported[17]4.

10. Irregularities relating to operational programmes under Component II – Cross border cooperation shall be reported by the Participating Country ('shall mean Member State or beneficiary countries, i.e. candidate or potential candidate countries') in which the expenditure is paid by the beneficiary in implementing the operation. The Participating Country shall at the same time inform the managing authority, the certifying authority and the audit authority[18]5 (in case of cross border cooperation programmes between Beneficiary Countries and Member States) and the competent Accrediting Officer, the National Authorizing Officer and the audit authority (in case of cross border programmes between Non Member States Beneficiary Countries).

11. For cases where there is no obligation to communicate irregularities because the amount involved does not exceed threshold of € 10 000, Beneficiary Countries are obliged to register and undertake recovery proceedings but, unless the Commission explicitly requests information, need not inform the Commission6[19]. However, Beneficiary Countries are obliged to inform the Commission (see Annex II) in the framework of the closure report of the programme about follow up activities concerning all the irregularities detected, irrespective of the reporting threshold.

IDENTIFICATION OF COMMUNICATION

Beneficiary Country: Please indicate the Country

Format: Free text in capitals.

Example: CROATIA

Case N°: The number of the case has to be indicated by the Member State on each page of the form.

Format: XX1/99992/9993/XX4/95, X = capital letter, 9 = figure from 0 to 9

Examples: HR/**2004/001/CB/0 TR/2005/003/HR/2**

1. Beneficiary Country's initials: two letters; the initials to be used are:

AL – Albania

BA – Bosnia and Herzegovina

HR – Croatia

KS – Kosovo under UNSCR 1244

MK – The Former Yugoslav Republic of Macedonia

ME – Montenegro

RS – Serbia

TR – Turkey

2. Year: four digits: 2008, 2009, etc.

3. The number of the case: three digits: 001, 002, etc.

NB. Numbering is consecutive and corresponds to each component and to each year separately.

ATTENTION: The initial number of the case stays the same throughout the years only the version number changes!

4. The abbreviation identifying the component which the communication relates to.

It is compulsory to use the abbreviations. The abbreviations for the components to be used are as follows:

TA for Transition Assistance and Institution Building

CB for Cross-Border Cooperation

RE for Regional Development

HR for Human Resources Development

RD for Rural Development

5. New cases or updates of cases already communicated – one digit: 1 for a new case, 2 for a first update, 3 for a second update, etc.

For example: Initial Communication: TR/2008/003/TA/1

Follow-up Communication: TR/2008/003/TA/2

Next Follow-up Communication: TR/2008/003/TA/3

NB. The reference number is unique to the specific case and is attributed when initial communication is sent (Art 28 of Commission Regulation (EC) No 1828/2006). When an update has to be reported (article 30 communication), the same reference number must be used. If by mistake a new one is inserted, this will be considered as a notification of a new case and, consequently, a duplication of the irregularity will occur.

Quarter:

Please indicate the quarter of the year in question.

For updates of existing cases, please tick the current reporting quarter.

Date sent:

The date sent is the date of communication to the Commission. This will normally be a date in the two months following each quarter.

Format: DD/MM/YYYY, Year month day.

Example: **13/12/2004**

NB. This rule is valid for all other dates!

Administrative Department in the Beneficiary Country:

Please indicate the administrative, national and/or regional department(s) responsible for the administration of the irregularity.

Format: Description in block capitals.

Example: **MIN. OF AGRICULTURE, FISHERIES AND FOOD**

Format in case of an addition to the list: Free text uninterrupted (without blank lines!).

Example: **MINISTRY OF ECONOMIC AFFAIRS**

Address: ...

Contact Point:

Please, specify the details of a contact person, within the administrative department responsible for reporting, who can be contacted in case additional information or clarification is required.

Format: Free text in the given fields.

DETAILS OF IRREGULARITY

1. Description of operation

1.1. Name of programme:

Please quote the name of the annual or multiannual operational programme under one of IPA components, or the form of assistance.

Format: Free text uninterrupted (without blank lines).

Examples: **RD – Multiannual «Environmental» Operational Programme for Croatia**

1.2. Identification number:

Please quote the programme identification number.

Format: Free text uninterrupted (without blank lines).

1.3. Commission decision approving the programme:

Please quote the number and date of the EC Decision by virtue based on which the assistance was granted.

Format: Free text, date DD/MM/YYYY.

Example: **C/2007/6565-1, 13/12/2007.**

1.4. Name of measure and title of project:

Please give the number and the title of the priority axis together with the title of a project.

Measure

Format: Free text.

Example: **Priority 1: Developing Waste Management Infrastructure for Establishing and Integrated Waste Management System in Croatia**

Title of project

Format: Free text.

Example: Regional Waste Management Centre for the County of Istria

1.5. Beneficiary Country's project number:

If the operation was allocated a national reference number, please quote it.

Format: Free text.

2. Provisions infringed:

Please specify which Community or national (including contractual provisions) legislation has been infringed.

Format: Free text.

Example: **Article X of the Penal Code**

3. Date of first information leading to suspicion of irregularity:

Please indicate the date on which the first information leading to the suspicion of an irregularity was received. For example in the case of reporting by phone, the date of the telephone conversation should be given.

Format: DD/MM/YYYY

Example: **25/06/2008**

3.1. Source of first information leading to suspicion of irregularity:

Please indicate how you first became aware of the existence of the irregularity.

Format: Free text.

Example: Informant, press report, audit, etc.

4. Manner in which the irregularity was detected

4.1. Who detected the irregularity?

Please select from the list below a relevant authority which detected the irregularity

Format: Number and the authority.

Example: **10 – National administration**

List of authorities:

10 – National administration

20 – European Commission

30 – Court of Auditors

90 – Other

4.2. How was the irregularity detected?

Please select from the list below a relevant method of detection of the irregularity

Format: Number and method.

Example: **10 – Audit**

List of methods of detection:

10 – Audit

20 – Bankruptcy

30 – Control of products

40 – Control of documents ex-ante

45 – Control of documents ex-post

50 – On the spot control

60 – Informant

70 – Media

80 – Analysis

90 – Other

5. Type of irregularity:

Please select from the list below a relevant type of irregularity.

Format: Number and type.

Example: **102 – Incorrect accounts**

List of types of irregularity:

102 – Incorrect accounts

103 – Falsified accounts

104 – Accounts not presented

201 – Missing/incorrect /incomplete documents

213 – Falsified supporting documents

299 – Other cases of irregular documents

325 – Non-eligible expenditure

402 – Non-existing operator

405 – Irregular termination, sale or reduction

408 – Operator/beneficiary not having the required quality

601 – Failure to respect deadlines

608 – Refusal of control

609 – Refusal of payment

610 – Absence or incompatibility of contract

611 – Several requests for the same object

612 – Failure to respect other regulations/contract conditions

614 – Infringement of rules concerning public procurement

741 – Failure to fulfil commitments entered into

810 – Action not implemented

812 – Action not carried out in accordance with rules

822 – Expenditure incurred outside the contracting period

832 – Infringement with regard to the co-financing system

840 – Undeclared revenue

850 – Corruption

860 – Conflict of interest

999 – Other irregularities (to be specified)

5.1. Qualification of irregularity

Please qualify case as an irregularity or suspected fraud.

irregularity7[20] – means any infringement of a provision of Community law resulting from an act or omission by an economic operator which has, or would have, the effect of prejudicing the general budget of the European Union by charging an unjustified item of expenditure to the general budget;

suspected fraud8[21] – means an irregularity giving rise to the initiation of administrative and/or judicial proceedings at national level in order to establish the presence of intentional behaviour, in particular fraud, such as is referred to in Article 1(1), point (a), of the Convention on the protection of the European Communities» financial interests;

established fraud – means «suspected fraud» which has been the subject of a judgment which has the force of res judicata for fraud or any other illegal activity detrimental to the Communities» financial interests;

no irregularity – means that in the course of an administrative and/or judicial proceedings allegations of irregularity or fraud have not been confirmed;

NB: The case can not be qualified as no irregularity in the initial communication!

5.2. Practices employed in committing the irregularity:

Describe the practice employed (modus operandi).

Format: Free text.

Example: Falsification of invoices by altering the original amounts.

5.3. Are these practices considered new? Yes ( ), No ( ), Not known ( )

Please tick as appropriate. It is up to the Beneficiary Country to decide whether the practices employed are new or not.

6. Are other countries involved: Yes ( ) No ( ) Not known ( )

This heading applies to cases involving cross-border operations (participation in the programme by more than one State), or cases where the beneficiary is an international firm participating in actions such as investment projects or training courses in more than one State.

Format: Please tick as appropriate. See point 5.3; Free text in block capitals.

Example: **HUNGARY.**

6.1. If yes, has notification been sent? Yes ( ), date and references: , No ( ), Not known ( )

Please tick as appropriate. If the answer is yes, please give the date and references of the communication.

Format: date DD/MM/YYYY; for the references: free text.

Example: **Yes (X) Date and reference: 26/05/2008 detailed information sent to Hungarian authorities.**

7. Period of irregularity

Indicate the date(s) on which, or between which, the irregularity was committed.

Format for the date: DD/MM/YYYY.

Example: **25/11/2008**

For the period: date of the beginning of the irregularity/ date of the end of the irregularity.

Format: DD/MM/YYYY – DD/MM/YYYY

Example: **13/05/2008 – 12/06/2008**

If this information is not known, please indicate this by using the first day of the month, the first month of the quarter (01, 03, 06, 09), the first day and month of the year if only the year is known

Example: **01/01/2008**

8. Date of Primary administrative or judicial finding:

»Primary administrative or judicial finding» means a first written assessment by a competent authority, either administrative or judicial, concluding on the basis of specific facts that an irregularity has been committed, without prejudice to the possibility that this conclusion may subsequently have to be revised or withdrawn as a result of developments in the course of the administrative or judicial procedure[22]9.

Format: DD/MM/YYYY

9. Authorities or bodies.

9.1. Authorities or bodies which drew up the Primary administrative or judicial finding:

Please name the authority or body which acted upon the initial discovery and drew up the official report using block capitals.

Format: Free text in block capitals, uninterrupted (without blank lines!!).

Example: MINISTRY OF JUSTICE

Address: ...

9.2. Authorities or bodies responsible for administrative or judicial follow-up:

Please name the authority or body which is responsible for the administrative or judicial follow-up using block capitals.

Format and example: see 9.1.

10. Name and address of natural and legal persons involved

10.1. Natural persons:

Please give the name, address, etc., of the person(s) involved in the irregularity.

Format: Text, but strict rules have to be followed.

A. surnames and first names have to be given in block capitals

B. special characters are to be avoided (e.g.-,$,&);

C. indications like M, Mr, Mrs, etc., are to be avoided;

D. addresses have to be given in small print except for the first letter.

Example: – Name: ABON

– First name: PIOTR

– Address: Kurica 25

– Postal code: 2435

– City: Rjeka

– Country: CROATIA

– Function: Administrator

10.2. Legal persons:

Please give the name, address, etc. of the legal person involved in the irregularity.

Format: Text, but strict rules have to be followed:

A. names are to be given in block capitals

B. special characters are to be avoided (e.g.-,$,&);

C. legal abbreviations like Ltd, Co, N.V, etc. are to be given in small print, after the name;

D. addresses are to be given in small print except for the first letter;

E. the same applies to references to cities or countries in the name of the firm (e.g. IBM ANKARA,)

Example: – Name: TALKER Ltd

– Registered Office: Wallstreet 900

– Postal code: 1529

– City: Medias

– Country: BOSNIA AND HERZEGOVINA

The name and address required are those of the company. If individuals working for the company are involved in the irregularity, this information should be entered under point 10.1.

If more names are to be provided as foreseen on page 3 of the form, please copy and paste fields under points 10.1 and 10.2.

NB. In order to comply with rules guaranteeing confidentiality of personal data, please do not refer to the names of physical or legal persons other than under points 10.1 and 10.2.

FINANCIAL ASPECTS

11. Total amount and distribution between sources of financing

11.1. Total amount of the operation:

Please indicate the total amount contracted in the operation. The amount mentioned has to equal the sum of points 11.2 and 11.3 (»11.1«=«11.2«+«11.3«).

The amount has to be in Euro throughout the whole Financial Aspects Section.

Amounts in national currency shall be converted into Euro using the monthly accounting exchange rate of the Commission in the month during which the expenditure was registered in the accounts of the Operating structure of the programme concerned[23]10.

Where the expenditure has not been registered in the accounts of the, Operating structure the most recent accounting exchange rate published electronically by the Commission shall be used[24]11.

Commission's monthly accounting rate can be found at: **http://ec.europa.eu/budget/inforeuro/**

Format: 9999999999999 currency. Do not separate the figures and do not use decimals. Leave space after the last figure, and then add the currency

Example: **22345000 EUR**

11.2. Community financing:

Please give the share of the amount financed by the Community.

Format: See point 11.1.

11.3. Beneficiary Country financing:

Please give the share of the amount financed by the Beneficiary Country. It should not include the private contribution.

Format: See point 11.1.

12. Nature of the irregular amount:

Please indicate the nature of the irregular amount found irregular.

Format: Free text.

Examples: **Salaries, computer equipment, funding of studies.**

13. Amount of the irregularity

13.1. Total irregular amount:

Please indicate the total amount considered to be irregular. The amount mentioned has to equal the sum of points 13.2, 13.3 (»13.1«=«13.2«+«13.3«)

Format: See point 11.1.

13.2. Community irregular amount:

Please give the Community share of the total irregular amount.

Format: See point 11.1.

13.3. Beneficiary Country irregular amount:

Please give the Beneficiary Country share of the total irregular amount.

Format: See point 11.1.

14. Financial consequences

14.1. Irregular amount under 13.1 already paid:

Please give the irregular amount that has been unduly paid to the beneficiary. The amount mentioned has to equal the sum of points 14.2 and 14.3 (»14.1«=«14.2«+«14.3«)

14.2. Community irregular amount under 13.2 already paid:

Please give the Community share of the irregular amount paid to the beneficiary.

Format: See point 11.1.

14.3. Beneficiary Country irregular amount under 13.3 already paid:

Please give the Beneficiary Country share of the irregular amount paid to the beneficiary.

Format: See point 11.1.

15. Irregular amount not yet paid

15.1. Irregular amount under 13.1 not yet paid:

Please give the irregular amount **not yet paid** to the beneficiary. The amount mentioned has to equal the sum of points 15.2 and 15.3 (»15.1«=«15.2«+«15.3«).

Format: See point 11.1.

15.2. Community irregular amount under 13.2 not yet paid:

Please state the Community share of the irregular amount **not yet paid** to the beneficiary.

15.3. Beneficiary Country irregular amount under 13.3 not yet paid:

Please state the Beneficiary Country share of the irregular amount **not yet paid** to the beneficiary. Format: See point 11.1.

15.4. Has the payment been suspended? Yes ( ) No ( ) Not Applicable ( )

Please tick as appropriate.

16. Possibility of recovery:

Please give an assessment of the likelihood of recovery of the funds and state as far as possible the underlying reasons.

Format: Free text.

Example: **Possible or Not possible due to bankruptcy.**

17. Amount recovered

17.1. Total amount recovered:

Please state the amount recovered. The amount mentioned has to equal the sum of points 17.2 and 17.3 (»17.1«=«17.2«+«17.3«).

Format: See point 11.1.

Interest rates, penalties, etc. should be specified in the brackets and not included in the basic amount.

17.2. Community amount recovered:

Please state the Community share of the recovered amount.

Format: See point 11.1.

17.3. Beneficiary Country amount recovered:

Please state the Beneficiary Country share of the recovered amount.

Format: See point 11.1.

18. Amount to be recovered

18.1. Total amount to be recovered:

Please state the total amount to be recovered. The amount mentioned has to equal the sum of points 18.2 and 18.3 («18.1»=«18.2»+«18.3»).

Format: See point 11.1.

Interest rates, penalties, etc. should be specified in the brackets and not included in the basic amount.

18.2. Community amount to be recovered:

Please state the community share of the amount to be recovered.

Format: See point 11.1.

18.3. Beneficiary Country amount to be recovered:

Please state the Beneficiary Country share of the amount to be recovered.

Format: See point 11.1.

NB: Total Irregular amount should equal the sum of amount not yet paid, total amount recovered and total amount to be recovered «13.1«=«15.1«+«17.1«+«18.1». The amount unduly paid equals to the amount recovered and to be recovered «14.1«=. «17.1«+«18.1». If due to exchange rates differences the sum is not equal, please, indicate that including exchange rate.

STAGE OF PROCEDURES

19. Action by Beneficiary Country:

Please select from the list below a relevant action taken following the detection of irregularity.

Format: Number and the name of action from the list.

Example: **20 – Judicial proceedings**

List of actions taken:

10 – Administrative proceedings is selected when a normal administrative recovery procedure is ongoing. If a concurrent judicial or penal procedure is on the way, the judicial/penal procedure prevails and is the one to be indicated.

20 – Judicial proceedings shows that the case is currently in front of a non-penal Court. If a concurrent administrative procedure is on the way, the judicial procedure prevails and is the one to be indicated.

30 – Special procedure is used when the amount affected by irregularity turns out to be irrecoverable and the Commission has been informed by means of a special report as required in Art 30 (2) of the Commission Regulation (EC) No 1828/2006.

40 – Penal proceedings is selected when the case is referred to a Penal Court. If a concurrent administrative procedure is on the way, the penal procedure prevails and is the one to be indicated.

50 – Procedures closed is selected when all recovery and related procedures are completed. This means also when the whole procedure is finalised and no irregularity is established or when the outcome of the procedure is that no amount has to be recovered.

20. Has the recovery procedure been abandoned? Yes ( ) No ( ) Not Applicable( )

Please tick as appropriate.

21. Have criminal proceedings been abandoned?: Yes ( ) No ( ) Not Applicable( )

Please tick as appropriate.

22. Sanction applied (administrative and/or judicial):

Please select from the list below a relevant sanction applied.

Format: Number and the name of a sanction from the list.

Example: **600 – National administrative sanction**

List of sanctions applied:

500 – No sanction imposed

550 – Sanction to be imposed

600 – National administrative sanction

640 – Removal of national subsidies

650 – Exclusion from future national subsidy

660 – Limitation of access to public procurement

740 – Exclusion from future Community subsidies

810 – Fine under penal law

820 – Imprisonment

890 – Other penal sanctions

900 – Other sanctions, to be specified

23. Additional observations:

Please give any additional information/comments which you consider relevant and which has not been covered in the above points.

24. Final communication: Yes ( ) No ( )

Please indicate «Yes» if all administrative and/or judicial proceedings have been finalised and irregular amount has been recovered or declared irrecoverable. No further actions concerning communicated irregularity are foreseen.

In case of any questions on filling the form, please, do not hesitate to contact the following persons:

Auste Savickiene

e-mail:Auste.Savickiene@ec.europa.eu

tel: +32-2-295.36.56

Andrea Bordoni

e-mail:Andrea.Bordoni@ ec.europa.eu

tel: +32-2-296.77.37

fax: +32-2-295.97.59

OLAF – European Anti-Fraud Office

Directorate C – Operational and Policy Support

Unit C.2– Fraud Prevention and Intelligence

Rue Joseph II 30,

B-1049 Brussels

Belgium

ANNEX I – Irregularity report

CONFIDENTIAL Case No: XX/9999/999/X/9

QUARTERLY COMMUNICATION OF IRREGULARITIES IN CONNECTION WITH THE INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE (IPA)

IDENTIFICATION OF COMMUNICATION

Beneficiary Country:

Case Number: XX/9999/999/X/9

Quarter:

(a) Quarter I ( )

(b) Quarter II ( )

(c) Quarter III ( )

(d) Quarter IV ( )

Date Sent: DD/MM/YYYY

Administrative Department in Beneficiary Country:

Contact Point: Name: Phone:

Fax: E-mail:

DETAILS OF IRREGULARITY

1. Description of Operation

1.1. Name of programme:

1.2 Identification number:

1.3. Commission decision approving the programme:

1.4. Name of measure and title of project:

1.5. Beneficiary Country's project number:

2. Provision Infringed:

3. Date of first information leading to suspicion of irregularity:

3.1. Source of first information leading to suspicion of irregularity:

4. Manner in which irregularity was detected

4.1. Who detected the irregularity?

4.2. How was the irregularity detected?

5. Type of irregularity:

5.1. Qualification of Irregularity:

(a) No irregularity ( )

(b) Irregularity ( )

(c) Suspected Fraud ( )

(d) Established Fraud ( )

5.2. Practices employed in committing the irregularity:

5.3. Are these practices considered new? Yes ( ) No ( ) Not known ( )

6. Are other countries involved? Yes ( ) No ( ) Not Known ( )

6.1. If yes, has notification been sent?

Yes ( ) Date and reference: No ( ) Not known ( )

7. Period of irregularity:

8. Date of primary administrative or judicial finding:

9. Authorities or bodies

9.1. Authorities or bodies which drew up the Primary administrative or judicial finding:

9.2. Authorities or bodies responsible for administrative or judicial follow-up:

10. Name and address of natural and legal persons involved

10.1. Natural persons:

– Name:

– First Name:

– Address:

– Postal Code:

– City:

– Country:

– Function:

10.2. Legal persons:

– Name:

– Registered Office:

– Postal Code:

– Country:

FINANCIAL ASPECTS

11. Total amount and distribution between sources of financing

11.1. Total amount of the operation:

11.2. Community financing:

11.3. Beneficiary Country financing:

12. Nature of the irregular amount:

13. Amount of the irregularity

13.1. Total irregular amount:

13.2. Community irregular amount:

13.3. Beneficiary Country irregular amount:

14. Financial consequences

14.1. Irregular amount under 13.1.already paid:

14.2. Community irregular amount under 13.2.already paid:

14.3. Beneficiary Country irregular amount under 13.3 already paid:

15.1. Irregular amount under 13.1 not yet paid:

15.2. Community irregular amount under 13.2 not yet paid:

15.3. Beneficiary Country irregular amount under 13.4 not yet paid:

15.4. Has the payment been suspended? Yes ( ) No ( ) N/A ( )

16. Possibility of recovery:

17. Amount recovered

17.1. Total amount recovered:

17.2. Community amount recovered:

17.3. Beneficiary Country amount recovered:

18. Amount to be recovered

18.1. Total amount to be recovered:

18.2. Community amount to be recovered:

18.3. Beneficiary Country amount to be recovered:

STAGE OF PROCEDURES

19. Action by Beneficiary Country:

20. Has the recovery procedure been abandoned? Yes ( ) No ( ) N/A ( )

21. Have criminal proceedings been abandoned? Yes ( ) No ( ) N/A ( )

22. Sanction applied (administrative and/or judicial):

23. Additional observations:

24. Final communication: Yes ( ) No ( )

ANNEX II – List of responsible DGs

Component I – the transition assistance and institution building

European Commission

DG Enlargement

Rue de la Loi 170

B – 1049 Brussels

Belgium

Component II – cross-border cooperation

European Commission

DG Regional Policy

Rue Pere de Deken 23

B-1040 Brussels

Belgium

Component III – regional development

European Commission

DG Regional Policy

Rue Pere de Deken 23

B-1040 Brussels

Belgium

Component IV – human resources development

DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities

Rue du Spa 3

B-1000 Brussels

Belgium

Component V – rural development

European Commission

DG Agriculture and Rural Development

Rue de la Loi 130

B – 1049 Brussels

Belgium

ANNEX XIX

OPERATIONAL PROGRAMME

Republic of Croatia

Operational Programme for

Human Resources Development

2007 – 2009

Instrument for Pre-Accession Assistance

2007HR05IPO001

September 2007

GLOSSARY OF ABBREVIATIONS

AA	Audit Authority
AAE	Agency for Adult Education
AE	Adult Education
ALMP	Active Labour Market Policies
AP	Accession Partnership
APIU	Trade and Investment Promotion Agency
ASHE	Agency for Science and Higher Education
AVET	Agency for Vocational Education and Training
CAO	Competent Accrediting Officer
CBC	Cross-Border Cooperation
CBS	Central Bureau of Statistics
CES	Croatian Employment Service
CHII	Croatian Health Insurance Institute
CNB	Croatian National Bank
CNES	Croatian National Educational Standard
CODEF	Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds

CPII	Croatian Pension Insurance Institute
CSG	Community Strategic Guidelines
ECD	European Commission Delegation
EES	European Employment Strategy
EIA	Environment Protection Act
EP	European Partnership
ESDP	Education Sector Development Project
ESF	European Social Fund
ESSPROS	European System of Integrated Social Protection Statistics
ETF	European Training Foundation
ETTA	Education and Teacher Training Agency
EU	European Union
EU-SILC	EU Survey on Income and Living Conditions
FWA	Framework Agreement
GDP	General Domestic Product
HBS	Household Budget Survey
HRD	Human Resource Development
HRDOP	Human Resource Development Operational Programme
IB	Implementing Body
ILO	International Labour Organisation
IPA	Instrument for Pre-Accession Assistance
IWG	Inter-ministerial Working Group
JAP	Joint Assessment of Employment Priorities
JIM	Joint Inclusion Memorandum
LFS	Labour Force Survey
LLL	Lifelong Learning
LPE	Local Partnership for Employment
MC	Monitoring Committee
MELE	Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship
MEPPPC	Ministry of Environmental Protection, Physical Planning and Construction
MF	Ministry of Finance
MFAEI	Ministry of Foreign Affairs and European Integration
MHSW	Ministry of Health and Social Welfare
MIFF	Multi-annual Indicative Financial Framework
MIPD	Multi-annual Indicative Planning Document
MSES	Ministry of Science, Education and Sport

MSI	Mentors for Social Integration
MSTTD	Ministry of See, Tourism, Transport and Development
NAO	National Authority Officer
NAPE	National Action Plan for Employment
NEPP	National Equality Promotional Policy
NF	National Fund
NFCSD	National Foundation for Civil Society Development
NFLS	National Labour Force Survey
NIPAC	National IPA Coordinator
CROQF	Croatian Qualifications Framework
OP	Operational Programme
OS	Operating Structure
PA	Priority Axis
PEP	Pre-Accession Economic Programme
RCOP	Regional Competitiveness Operational Programme
RLMC	Regional Labour Market Councils
SAA	Stabilisation and Association Agreement
SCF	Strategic Coherence Framework
SDF	Strategic Development Framework
SF	Structural Funds
VET	Vocational Education and Training
VETIS	Vocational Education and Training Information System

1. CONTEXT

1.1. The national socio-economic and policy context

1.1.1 Croatia's accession to the European Union

Relations between Croatia and the European Union are governed by the Stabilisation and Association Agreement (SAA) signed in October 2001 and in force since February 2005. The SAA provides a legal framework for political dialogue, regional cooperation, economic relations and the use of the Community financial assistance. In April 2004, the Council of the European Union adopted the European Partnership with Croatia. After the Commission's positive opinion on Croatia's application for membership in April 2004 and the European Council's decision in favour of Croatia's candidacy in June 2004, accession negotiations were formally opened on 3 October 2005.

In February 2006, the European Partnership was updated to an Accession Partnership that reflected Croatia's new status as a candidate for EU membership. Most of the priorities identified in the Accession Partnership pertain to institution building in support of the

adoption of the *acquis communautaire* by Croatia but in those areas related to economic and social cohesion, financial assistance has increasingly been allocated to «pre-Structural Funds» activities that are intended to support capacity-building through «learning by doing».

In relation to human resources development, the Accession Partnership identified as short-term priorities the continued alignment of relevant legislation with the *acquis* and strengthening related administrative, enforcement and co-ordination arrangements. As medium-term priorities, the Accession Partnership identified continued work on these two areas in addition to:

• Supporting capacity-building of the social partners.

• Developing and implementing a comprehensive employment strategy.

• Developing and implementing a national strategy for social inclusion.

• Increased efforts to create a modern vocational education and training system.

On the same themes, the EC's Croatia 2006 Progress Report noted in relation to employment and social policy that, «*Attention should be paid to undertaking active labour market measures, as well as to adult education and training..... Specific gaps remain to be addressed particularly in relation to administrative capacity, which remains weak.*»

The report also noted that: the Croatian unemployment rate remains high (despite falling in recent years); regional inequalities are considerable and qualification and skills levels of the Croatian labour force are lower than in the EU. It suggests that further efforts would be advisable in relation to both active labour market measures and adult education and training.

1.1.2 The national socioeconomic context

Recent macro-economic developments[25]

Croatia is generally considered to be a functioning market economy which should be able to cope with competitive pressures and market forces within the European Union in the short to medium term. Its macroeconomic position is characterised by stable growth, improving fiscal condition, low inflation, a stable exchange rate and a declining unemployment rate. However, current key macroeconomic challenges include external vulnerability (due to large deficit of the current account and high level of foreign debt) and structural reforms which should be further reinforced.

Following the implementation of the stabilization programme in October 1993, aimed primarily at stopping hyperinflationary trends, the Croatian economy has recorded a stable growth path accompanied by a low inflation. The average growth rate in the period 1995-2006 amounted to 4.4%. After a 4.3% growth rate has been achieved in 2005, real GDP growth reached 4.8% in 2006.

Expressed in current prices, GDP per capita reached 7,037 EUR in 2005 and 7,704 EUR in 2006. According to Eurostat first releases, in 2006, GDP p.c. measured by the PPP was close to 50% of the EU-27 average[26] while preliminary estimates with the grey economy included, point towards a level of income close to 60% of the EU 27 average.

Since 2004, the Government has reduced the fiscal deficit, improved transparency and the budgeting processes. Fiscal performance is reflected in the net reduction of the fiscal deficit from 4.8% of GDP in 2004 to 4.0% of GDP in 2005. In 2006, fiscal deficit fell further to 3% of GDP. Such a performance is mainly based on strong revenue growth resulting from vigorous economic performance and increased efficiency of the Tax Administration in the collection of taxes as well as the moderation in spending. According to the Economic and Fiscal Policy Guidelines 2008-2010, in 2007 Croatian Government aims to further decrease its fiscal deficit to 2.6% of GDP.

Croatia has had low inflation rates since 1994. Since then, average annual consumer price inflation amounted to 3.4%. In 2006, the average inflation rate amounted to 3.2%. Inflation was kept stable and relatively low due to appreciation of the HRK/EUR exchange rate, slow nominal wage increase, mild labour productivity growth, and intense competition in the retail trade.

Low inflation is underpinned by the monetary policy determined by the Croatian National Bank. It is being supported by the stable exchange rate through the «managed float regime». In the period 2001-2006, fluctuations of average monthly HRK/EUR exchange rate remained within a +/-4 % band. In the context of high «euroisation» within Croatian financial system, the Croatian Central Bank is continuing to tightly manage the EUR/HRK exchange rate as it is the key instrument for curbing inflationary expectations in the country, and also influences the stability of the import prices from euro-zone.

A persistent investment-savings gap has led to high current account deficits and a build-up of foreign debt. In the period 2000-2006, average current account deficit was 5.8 percent. At the end of 2006 current account deficit amounted to 7.8 percent of GDP. As a consequence, gross foreign debt grew. During last three years the growth in foreign debt has been slowed down; however, the level of foreign indebtedness reached at the end of December 2006, 29.2 billion EUR, accounted for 85.3% of GDP. Accordingly, the reduction of the external vulnerability remains a key macroeconomic challenge.

Public debt is below the Maastricht criterion of 60%. General government debt amounted to 40.8% of nominal GDP at the end of 2006; while public sector debt (total general government debt including issued government guarantees) totalled 46.4% of GDP in nominal terms at the end of 2006.

The structural composition of the economy has been shifting from agriculture towards trade and services. Over the period 2000 to 2006, the share of real value added in primary sector decreased from 9.1 to 7.4% of GDP, the share of value added in secondary sector slightly decreased from 25.5 to 24.5%, while the share of value added in tertiary sector increased from 65.4 to 68.1%.

Demography

Croatia is facing a changing and particularly challenging demographic profile. Projections indicate that the country is aging at one of the fastest rates in Europe. The Central Bureau of Statistics forecasts a reduction of the Croatian population by 700 thousand (-16%) by 2050. The share of older people (over 64 years) in the total population could increase from 17% in 2005 to 27% in 2050, while the share of youth (15-24 years) may drop from 13 to 10%. The population of working age (15-64 years) could well fall by 780 thousand.

Accordingly, if the costs of increased social security transfers and health care spending associated with an ageing population are to be met, a significant increase in the employment rate will be required.

Employment and unemployment

Croatia's unemployment rate (according to ILO methodology) has been constantly increasing since 1996 till 2000 when it reached its peak of 16.1%. Since then, it has been decreasing and reached 11.2% in 2006. The rate remains relatively high amongst the young between 15-24 (28.9% in 2006) and women (12.7% in 2006). Fluctuations of the unemployment rate of younger population have been very large – from 31.2 percent in 1998 to 40.1 percent in 2001 to 28.9 percent in 2006. The unemployment rate of women reached its peak of 17.9 per cent in 2001, but has been decreasing since then to 12.7 per cent in 2006 (Source: LFS data; Central Bureau of Statistics, Zagreb).

There is also a high rate of long-term unemployment. According to *Eurostat,* in 2006 the share of the long-term (a year or more) unemployed in the total labour force amounted to 6.7 percent in Croatia compared to 3.6 percent in the EU 27. The share of the long-term unemployed in the total number of the unemployed was 58.9 percent in Croatia and 45.3 percent in the EU. The difference was larger for women than for men.

In terms of employment possibilities, there are significant regional variations within the country. This is starkly evident if one compares the county of Istria with the lowest registered unemployment rate, 8.4%, with the county where unemployment is highest, Vukovar-Srijem, 31.3.% (end March 2006), source: Central Bureau of Statistics, Croatian Employment Service.

The most recent data show that average employment has increased in 2006 compared to 2005 by 0.8% according to the Labour Force Survey methodology (and by 3.3% according to the administrative data sources methodology). The strongest positive impulse came from small business – crafts and free professions. The largest employment growth was recorded in real estate, renting and business activities, financial services, wholesale and retail trade and construction. 2006 saw an increase in both nominal and real wage growth and this trend can be expected to continue next year.

Positive developments in the labour market are expected to continue, supported by solid short-term economic growth. Total registered employment is projected to rise by around 1% per year. The number of unemployed is expected to shrink further helping to push unemployment rate below 10% in 2007.

Poverty and inequality

Poverty and inequality have increased in Europe as a whole over the past few decades and this increase has been particularly marked during the past decade in the transition countries. According to Eurostat, the «at risk of poverty» rate in Croatia was 18% in 2005, while the EU average was 25%. Poverty in Croatia is particularly prevalent among the elderly, people with lower education and the unemployed and is usually long-term in nature.

Education

Educational provision in Croatia has improved compared to the situation in 1991 but further efforts are needed to catch up with EU standards. According to the 2001 census, 18.6% of the population aged over 15 have attended no school or have not completed primary school education. When one adds those who have only finished primary school, one reaches 40.4% of the population. The share of highly educated people (having received education beyond the secondary school level) is below 12%.

The current provision of VET needs to improve to fully meet the demands of the labour market; at the end of 2005, 38% of all unemployed people had graduated from 3-year vocational schools. Croatia is recognized to be lagging behind the EU average in relation to the provision of adult education and training and in relation to the participation of adults in education and training in general. The participation of the population aged 25-64 in formal education or training in 2005 was 9.7 % in the EU, and 2.1 % in Croatia.

Structural reforms

Various positive structural reforms have been implemented in Croatia. In order to improve business climate, the Croatian authorities embarked on a series of measures in the course of 2006: e.g. a project focusing on streamlining and simplifying legal framework connected with doing business in Croatia as well as an incentive to decrease the tax burden on legal entities through the reduction of «hidden fees». Furthermore, a reform of health-care financing is under way, as well as a reform of social welfare focused on consolidation of various social benefits and the simplification and better targeting of the whole system.

The number of purely private firms is expected to increase further due to the process of selling the remaining equity stakes in the Government portfolio. At the same time, the restructuring of state-owned companies, as a part of the preparation for their privatisation, has been under way in the railway sector. Privatisation process has been successfully completed in the ferrous metallurgy sector, and is expected to start in the shipbuilding sector. Restructuring and privatisation efforts need to be continued especially in the areas of shipbuilding as well as in the remaining state-owned tourist companies. The aim is to increase the private sector's share of GDP to 70% by the end of 2008 as compared to 60% in 2005. The Pre-Accession Economic Programme (PEP) in Croatia sets strengthening competition and state aid control as one of the key aims behind the structural reform in Croatia.

The structure of the economy has been changing towards a greater role of services, particularly market services, and towards a greater number of private firms and institutions. That process is expected to continue, supported by fast registration procedure and entrepreneurship promotion.

Key economic challenges for Croatia over the next three years will be: tackling external vulnerability, structural reforms and further fiscal consolidation. This is especially important in the framework of the high costs connected with EU accession, the precise level of which has yet to be defined as the negotiation process goes on and exact requirements become clearer.

1.1.3 The national policy context

General Economic Policy

According to the Pre-accession Economic Programme 2007–2009 and Economic and Fiscal Policy Guidelines 2008-2010, adopted by the Government at the end of 2006 and mid 2007 respectively, the Government plans a set of policy measures aimed at reducing fiscal deficit, public debt and external debt as well as reinvigorating privatisation process. On the expenditure side, it will continue with the planned reform of the health insurance and social benefits and the planned reforms in the area of privatisation of large state-owned enterprises.

In order to develop domestic yield curve and to reduce external vulnerability, the Government will continue primarily borrowing on the domestic market. On the income side, it plans to step up the reforms in the process of tax collection in order to improve its efficiency. The foreseen structural reforms should result in the reduction of the general government expenditures according to GFS 1986 methodology (from 47.8% of GDP in 2006 to 43.1 % of GDP in 2010) as well as the reduction of general government deficit from 3.0% of GDP in 2006 to 0.5% of GDP in 2010. Furthermore, the reduction of public debt (sum of the general government debt and the guarantees) is projected to fall from 46.4% of GDP in 2006 to 37.1% of GDP in 2010 (source: Economic and Fiscal Policy Guidelines 2008-2010). Monitoring of the International Monetary Fund will be limited to the Article IV consultations, which are to take place once a year, however, it is expected that the monitoring of the European Union will become more intense as the accession process goes on. The Government plans to establish policy credibility by moving forward with fiscal consolidation and necessary structural reforms, but of the outmost importance is creating a business-friendly environment that will turn investment interest into actual projects and create new jobs.

Employment

The National Action Plan for Employment for 2005-2008 (NAPE) was adopted by the Government in December 2004. The NAPE was elaborated according to the guidelines of the European Employment Strategy and recommends measures to be taken by the Republic of Croatia under each of the guidelines, including both active and preventative measures. These measures are intended to promote employment and social inclusion and make it possible for unemployed and inactive persons to benefit from various forms of training which increase their competitiveness and facilitate their integration in the labour market. Other measures aim to increase the number of new and higher quality jobs through the promotion of entrepreneurship and a more favourable business environment.

A programme of active labour market measures, mostly in the form of employment subsidies, was implemented by the CES from March 2002 to September 2005. The hiring of about 80 thousand persons was subsidized and nearly 900 million kunas was spent. In the years of full implementation (2003 and 2004), the subsidized hiring amounted to about 17 percent of total hiring from the register and the spending amounted to 0.17 percent of GDP.

From initial indications, the programme is targeted at special groups including youth with no work experience, elderly persons, the disabled and war veterans. However, it also included a general «introduction-to-a-job» measure in which almost all unemployed persons could participate. In fact, two thirds of participants were hired within that general measure.

In accordance with the Joint Memorandum on Social Inclusion (Chapter 4.1.1.1 – current problems and efforts), the measures could benefit from focusing more on the less employable groups. Furthermore, stronger emphasis should be put on improving qualifications,

acquisition of knowledge and competence, employability and adaptability among the unemployed and the employed as well as eliminating «dead weight».

In March 2006, the Government introduced a new set of active labour market measures within the Annual Employment Promotion Plan, which is based on the NAPE. The measures implemented by the CES include employment subsidies for young persons without work experience, the long-term unemployed, older persons, and other special groups, including hard-to-place persons, the disabled, lone parents and parents with 4 and more children, women who return to the labour market after the third childbirth, war veterans and children and spouses of deceased soldiers, women victims of family violence or trafficking, minorities, asylum seekers, ex-addicts, and ex-convicts.

The amount of subsidy is lower for larger employers and higher for hiring better-educated persons. The amount of a hiring subsidy ranges from 625 to 3,000 kunas a month, and its duration ranges from 12 to 18 months. Subsidized employment must show a net increase in total firm's employment for 2 or 3 years. The measures also include subsidized training for the newly employed and the long-term unemployed, and retraining for the employed under the threat of unemployment and for those unemployed willing to work in seasonal jobs and occupations in short supply. A training subsidy can last up to 9 months and it can cover from 25 to 80 percent of training costs.

Apart from subsidized training of the newly employed with known employers, there is also training of the unemployed for the general labour market. All the long-term unemployed and those unemployed willing to work in seasonal jobs or in construction and shipbuilding can apply for training. Finally, the CES subsidizes local governments» public works for targeted groups. By the end of 2006, 4,869 persons have participated in the measures, most of them, 82 percent, in subsidized hiring. In comparison, the hiring of 14,500 persons was subsidized in 2005.

Croatian Employment Service (CES)

In addition to measures under the Government Plan, the CES also implements training measures financed and organized itself or in cooperation with local governments. However, the number of participants is not substantial (for example nearly 650 persons in the first half of 2006). Furthermore, there is a set of measures implemented by the CES within the Decade for Roma Inclusion programme, including public works, training for the general labour market and subsidized employment. By the end of 2006, 220 persons of the Roma minority have participated in those measures.

In addition, special job-search and vocational counselling have been provided. Besides the CES, some other institutions also implement active labour market measures. For example, the Ministry of the Family, War Veterans and Intergenerational Solidarity subsidizes training, self-employment, loans and projects for unemployed war veterans and for children of deceased soldiers. Also, the Fund for Professional Rehabilitation and Employment of Disabled Persons subsidizes employment of the disabled in cooperation with the CES which provides mediation by specially trained counsellors. For its part, the Ministry of the Economy, Labour and Entrepreneurship subsidizes trade/craft registration, training, and interests on loans for self-employment and entrepreneurship. Finally, the Ministry of the Sea, Tourism, Transport and Development gives subsidies and loans for the establishment of small family hotels and pensions, etc.

Based on the lessons learned from the previous set of active labour market measures implemented by the CES, the new set of measures is better targeted and puts more emphasis on training, while the number of participants is much lower. Such measures aim to renew and upgrade skills of the unemployed, to alleviate the problem of skill/occupation mismatch and to reduce the problem of dropouts with no vocational education. In addition, micro-econometric and, if possible, experimental evaluation of their effects, should be applied. Regarding measures for special groups, the effect of «stigmatization» needs to be avoided. At the same time, it should be ensured that active labour market measures implemented by other institutions are consistent with, and complementary to, measures implemented by the CES.

The CES is comprised of a central office, a network of 22 regional and 94 local offices. The Governing Council of CES consists of representatives from trade unions, employers and Government. The Croatian Employment Service had, in December 2006, 1,197 members of staff. It provides mediation and selection services to the unemployed and employers as well as career guidance to the unemployed, prospective students and trainees. It also provides unemployment compensation administration and implements active labour market policies. Finally, it provides statistical reports based on data from its registers, and analytical reports on various labour market issues.

Staff roles in the CES are divided along the following functional lines:

• Regional Directors

• Counsellors – for job seekers;

• Advisers – for employers;

• Administrators.

Individual counsellors are responsible for particular sectors of economic activity, all enterprises within such sectors and the occupations within it.

Tax and benefit systems

The relative burden of labour income taxation in Croatia does not appear to be high in comparison with the EU average. Social security contributions make almost a third of total labour costs, but income tax on low wages is very low itself. According to Eurostat, the share of social security contributions and income taxes in the total labour cost for a low wage worker in the EU-25 in 2004 was 36.4%. The share of social security contributions in the total labour cost in Croatia is 31.7% and income tax paid by a low wage worker is not high because of a large personal deduction.

Only the involuntarily unemployed, except in some cases, can receive unemployment compensation, its duration depends on the duration of previous employment, its maximum amount is limited to a relatively low level, and the number of recipients is relatively small.

Unemployment benefits in Croatia are not deemed to be inordinately high. The maximum amount of monthly unemployment compensation is limited to 1,000 kunas, equivalent to 21.9% of the average net wage in 2006. However, there is a one-time supplement, amounting to two, four or six monthly payments, for the unemployed who had a long tenure with their

previous employer. This was introduced as a compensation for the reduction of statutory severance pay within the Labour Law reform in 2003. Despite this the tax and benefit system in Croatia does not appear, overall, to contribute to a significant «unemployment trap» by reducing the level of activity among the unemployed. The share of benefit claimants among the unemployed is less than a quarter.

Skills, Education and Training

Through the Education Sector Development Plan (2005-2010), Croatia has taken a number of substantial steps to improve the quality and effectiveness of its educational system with the aim of establishing comprehensive national standards and achieving more coherence between the education sector and labour market needs. The Development Plan describes the current situation, identifies priorities (improving the quality and effectiveness of education, stimulating the continuing professional training of teachers, developing strategies for the education system) and specifies qualitative and quantitative performance targets for the education system.

The Croatian National Educational Standard (CNES) was developed in 2004 and experimentally introduced in 5% of primary schools in the school year 2005/6. A decision on introducing an experimental educational plan and programme, based on the CNES, in the first to eighth grade of primary school was made in September 2005. In the school year 2006/07, all primary schools will implement CNES and a National Curriculum.

Also at national level, the Programme of Measures for Implementing Compulsory Secondary Education was adopted on 21 June 2007.

Croatia signed the Bologna Declaration in 2001 and, since 2003, has been involved in an intensive reform of its higher education system in line with its national needs and European standards. During 2003 and 2004, a new Act on Scientific Activity and Higher Education and an Act on the Recognition of Foreign Higher Education Qualifications were adopted that incorporate all the principles of the Bologna Declaration.

In December 2004, five Rules of Procedures covering the field of higher education were adopted which regulate: the establishment of higher education institutions; the measures and criteria to be used for evaluating the quality and efficiency of institutions and study programmes; the content of student databases; the content of student documents; and the content of diplomas and diploma supplements. This period also saw the establishment of the Agency for Science and Higher Education and the National Council for Higher Education, two independent bodies that oversee the development and quality of the overall higher education system in Croatia.

The first phase of the Bologna process was completed in 2005 with the implementation of the first two study cycles, undergraduate and graduate. An evaluation of over 800 study programmes that had to be adapted in their structure and content to the criteria of the new European Higher Education Area and the Bologna Declaration was carried out.

The first phase of the Bologna process also included the establishment of a quality assurance system. The Agency for Science and Higher Education, through its Quality Assurance Department, will perform the evaluation of the quality assurance system and quality assurance units at higher education institutions

Croatia has already started preparations for development of the Croatian Qualifications Framework (CROQF) which is planned to be compatible with the European Qualifications Framework. The Ministry of Science, Education and Sports has initiated bi-lateral consultations with other Ministries, professional organizations and stakeholders with the aim of forming a National CROQF Working Group that will coordinate all activities regarding the creation of the CROQF.

In July 2007 the Government adopted the Baseline for the Croatian Qualification Framework (CROQF) and assigned its implementation to the Ministry of Science, Education and Sports. The defined Baseline sets guidelines for the harmonisation of legislation regulating elementary education, secondary education, higher education and science i.e. lifelong learning. The CROQF will consist of eight levels and for each one a set of measurable and comparable learning results will be defined on the basis of the scope of learning results, links to the levels in the draft of the European Qualification Framework (EQF), types of qualifications for each level, regulated ways of acquiring certain qualifications, possibilities of multi-directional viability and names of qualifications. Development of CROQF will enable: accessibility of education throughout lifetime, better employability through development of a system for evaluation and recognition of competencies acquired at work (prior learning) or through other forms of learning (non-formal and informal learning), development of a clear overview of educational achievements for the employers, evaluation and recognition of qualifications from abroad in Croatian and vice versa as well as promoting education in Croatia. It is planned to establish the CROQF by the end of 2008.

A Commission for Adult Education has been established and, in 2004, it drafted a Strategy for Adult Education. The main objectives of the strategy are to develop measures for implementing lifelong learning as a right and an obligation of all citizens, to develop a system of adult education that will offer equal opportunities and quality learning, to develop measures ensuring a partnership approach, to create legal and professional prerequisites for establishing adult education as an integral part of the education system and to address individual learning needs as well as those of labour market and wider society.

In addition to the Strategy, an Action Plan for the Implementation of the Strategy of Adult Learning in 2005 was also adopted in 2004. Since 2004, a new Action Plan has been adopted by the Government for each year. Finally, an Agency for Adult Education was established in May 2006 and became operational in November 2006. The Agency currently has 33 persons permanently employed under its employment plan and has secured funding to have a total of 35 employees by the end of 2007. The Act on Adult Education was adopted in February 2007.

Some years ago, Croatia introduced vocational training at post-secondary level in the form of «polytechnics»[27]. The Croatian Agency for Vocational Education and Training (AVET) was established in late 2005. Together with its stakeholders, the Agency has already started work on: sectoral analyses (of the manufacturing, processing and service sectors) that will contribute to the development of the CROQF in VET; occupational standards and qualifications based on learning outcomes and competencies for secondary school graduates; and reform of the vocational education curricula in order to develop and implement flexible, open and modularised curricula.

A labour market study was conducted following which the number of defined educational sectors was reduced from 33 to 14. Thirteen Sector Councils have been established and the

list of VET occupations updated. Furthermore, the proposal for the content of a new VET law was produced, as well as a concept for a VET management information system.

At present, AVET has approximately 30 employees and plans to employ 42 in total. Two CARDS VET projects are implemented through AVET. The Ministry of Science, Education and Sports has begun consultations with other ministries, professional organizations and stakeholders with the aim of forming a National Working Group which will coordinate activities regarding the creation of the CROQF. Moreover, with EU assistance, two relevant initiatives have been taken: pilot Sectoral Councils have been established to enable employers to advise on the curriculum of vocational schools; and pilot «Local Partnerships for Employment» have been established to enable employers, local governments, local offices of the Employment Service and other stakeholders to have an input into the school enrolment policy at the local level.

Sector Councils are tripartite non-professional bodies established and financed by AVET. Their role is described in the «Proposal for the content of the VET Law». Although the VET Law is not yet in procedure, the present function of the Sector Councils is, *inter alia*, to provide analysis and data regarding market labour needs and required competences (by sector and occupation, on regional and national level etc.) and to approve specified occupations and qualifications. Through this process, labour market demand is reflected in VET education in Croatia.

AVET (together with the CARDS VET 2003 project team) developed the methodology and tools for this work and continues to provide education and training for Sector Councils members. Nevertheless, the capacity of the present Sectors Councils is not enough to carry out all the analyses needed and much stronger engagement by private-sector representatives is needed.

AVET also established 13 local experts» occupational working groups to develop occupational standards for 13 VET occupations identified as priorities by Sector Councils. Members of these working groups are employers and employees from a particular sector. Further steps that will be taken in the next period are to establish local experts working groups for developing qualifications and, subsequently, to establish curricula writing working groups. AVET's budget has increased threefold for 2007 but its capacities need to be further reinforced.

Social Cohesion and Inclusion

During the 1990s, the social care services system in Croatia was centralized and very few NGOs were involved in social service provision. Following legislative changes in 2001, some social service decentralization took place (primarily of services for the elderly and infirm) and opportunities opened up for the private profit and non-profit sectors to enter this area.

As part of the shift towards deinstitutionalization, clubs and centres for person with special needs as well as foster homes and housing communities were established. Beneficiaries now have more options and choices with services seeking to accommodate user needs through individualization. The number of homes for the old and infirm run by physical persons or NGOs (religious, humanitarian organizations, charities) has increased considerably. However, the social service market is still underdeveloped and the demand for certain services (e.g. rehabilitation institutions for addicts or homes for victims of family violence) surpasses the

supply. The further decentralisation and deinstitutionalization of social services remains a key challenge.

Since the end of 1990s, attention has been given in Croatia to the development of partnership between the public authorities and civil society, most obviously through the foundation of: the Government Office for NGOs; the National Foundation for Civil Society Development; the Council for Civil Society Development; and through numerous legislative changes pertaining to the role of civil society. The programme of cooperation between the Government and non–governmental non–profit sector (2001) envisages the development of a positive practice code, standards and criteria for realization of financial support to associations programs and projects. In July 2006, the Government adopted the National Strategy for the Creation of a Suitable Environment for Civil Society Development which formulates a set of measures in various areas of social life including civil society financing, development of the social economy, regional development and volunteering.

A Gender Equality Act was enacted in 2003 providing for the protection against discrimination based on gender and creation of equal opportunities for men and women. Additionally, new anti-discrimination provisions have been adopted in the fields of criminal, family and labour legislation. Under the Gender Equality Act, it is forbidden to discriminate in the fields of employment and labour in the public and private sector, including government bodies, in matters related to the terms and conditions of employment, promotion at work, access to all types and levels of training, employment and working conditions, including equal pay and membership and participation in workers» or employers» associations or in any other professional organization. In addition, when advertising job vacancies, employers must state in unequivocal terms that candidates of both sexes may apply.

For the purpose of enforcement of the Gender Equality Act, a Gender Equality Ombudsman was appointed in 2003 while the Office for Gender Equality as a professional body of the Government of the Republic of Croatia was established in 2004. Co-ordinators for gender equality were appointed in all state ministries and other government administration bodies, while commissions for gender equality were established at the level of the counties. The Croatian Parliament has had a Gender Equality Committee since 2001.

So far Croatia has adopted three national strategies promoting gender equality. The first document, the National Equality Promotion Policy, was adopted by the Government of the Republic of Croatia in 1997. The National Policy for the Promotion of Gender 2001-2005 was adopted by the Croatian Parliament in 2001. A new National Equality Promotion Policy 2006-2010 was drafted in 2006 and was first adopted by the Economic and Social Council on 14 September and then by the Government on 15 September 2006. This document sets out objectives and a large number of measures for improvement of the general social position of women and for raising the awareness for the need to respect women's human rights. In this context, improvement of the social position of women members of national minorities and women with disability, as well as elimination of discrimination against Roma women, were singled out as separate aims and measures.

In the field of creating equal opportunities in the labour market, the most important objectives encompass reduction of unemployment and elimination of all forms of discrimination against women in the labour market, fostering women's entrepreneurship, ensuring genuine equal opportunities for women and men in the labour market through an efficient enforcement of labour legislation and encouragement of women to use the existing mechanisms for filing

discrimination claims, as well as strengthening and promoting measures that enable reconciliation of family and professional obligations, including raising the awareness for the need to equally distribute domestic and family work between men and women.

Recognizing significant progress in institutional and legislative promotion of gender equality, it is acknowledged that there is still room for improving policy implementation in this area.

Statistical data on poverty and social exclusion

Statistical data on poverty and social exclusion in Croatia are collected primarily by the Croatian Bureau of Statistics (CBS). In addition to the CBS's databases, for purposes of poverty analysis it is possible to use data from other official institutions and agencies (Ministry of Finance, Ministry of Health and Social Welfare, Croatian Pension Insurance Institute, Croatian Health Insurance Institute). The two main databases on poverty and social exclusion are the Household Budget Survey (HBS) and the Labour Force Survey (LFS).

The HBS is the key source of poverty data. Since 1998, it has been conducted every year by the CBS. In the first survey, in 1998, sampling did not encompass all areas of Croatia (due to war circumstances). After 2000, the sample, harmonised with the 2001 Census, covered the entire country. However, in implementation of the Survey, there is the continued problem of the lack of a good quality framework for the sample; i.e. a regularly updated register of population. The Survey consists of four questionnaires: Questionnaire for Household Members, Questionnaire for Households, Diary and a Replacement Questionnaire in case the household did not keep a Diary. The Diary is used for collection of information concerning purchase of everyday groceries (food, drinks, tobacco products and consumer goods). The survey questionnaires that are being used enable collection of large quantities of information on the living standard of the Croatian citizens and, importantly, they comply with Eurostat standards.

In 2004, the CBS started publishing the Laeken indicators of social cohesion, based on HBS, covering the period from 2001 until the present. The methodology of poverty analysis has been harmonised with that of Eurostat. Data are based on income, which has also been defined in accordance with Eurostat's recommendations. Poverty indicators are published according to the EU's official poverty line. Since 2001, the CBS has calculated the following poverty indicators: 1) at-risk-of-poverty rate with a breakdown by age and gender, most frequent activity status and gender, household type, tenure status; 2) at-risk-of-poverty threshold (illustrative values); 3) at-risk-of-poverty rate before social transfers; 4) relative at-risk-of-poverty gap; 5) dispersion around the at-risk-of-poverty threshold; 6) inequality of income distribution – quintile share ratio; 7) inequality of income distribution – Gini coefficient.

In view of the fact that HBS is not a panel survey, so far longitudinal analyses of poverty have not been possible. The CBS plans to introduce EU-SILC into the statistical system through the Program of Statistical Activities of the Republic of Croatia, 2004 – 2007. The deadlines for implementation of the EU-SILC will depend on the realisation of a Phare 2005 programme, which will define national methodology, create questionnaires, conduct pilot research projects and analyse results obtained.

In addition to HBS, LFS may also be used as an additional source of data for analysis of poverty (although it primarily serves as a source of information on labour force activity). LFS

has been conducted in Croatia since 1996 on a semi-annual basis, and the LFS data are published by gender. The Survey is conducted in accordance with the guidelines and requirements of ILO and Eurostat. It serves as the most important source of data for international comparison of employment and unemployment indicators, enabling comparability of Croatia with EU countries (as well as all other countries conducting LFS) and monitoring of employment and unemployment indicators over time periods.

The following Laeken indicators are calculated on the basis of LFS: 1) long-term unemployment rate; 2) persons living in jobless households; 3) early school-leavers not in education or training; 4) long-term unemployment share; 5) very long-term unemployment rate; and 6) persons with low educational attainment. Life expectancy at birth is calculated by the Population Division.

The LFS data have been regularly submitted to Eurostat since the reference year 2002, while the HBS data have so far not been submitted to Eurostat (data submission deadline for 2005 is until the end of 2007). Despite being representative on the national level, LFS and HCS are not representative on the county level, which prevents a reliable insight into the regional distribution of poverty and similar regional indicators. Also, it is not possible to calculate the at-persistent-risk-of-poverty rate with a breakdown by gender and the self-defined health status by income level on the basis of LFS or HBS (however, due to non-harmonised methodology, the latter is not calculated in other European countries either).

The CBS plans to regularly collect social protection data under the ESSPROS methodology. So far, the organisational chart of the social protection system in the country has been defined, cooperation has been established with institutions that are included in the social system, 15 social protection schemes have been identified, descriptive data on various benefits encompassed by individual schemes have been collected and the work has started on the collection of financial data on revenues and expenditures in 2003.

The main limitation of the official statistical data on poverty and social exclusion is the insufficiency or lack of information on members of national minorities. A second problem is the lack of necessary data on the number and structure of persons with disabilities (such data cannot be extrapolated from HBS), so in its reports the CBS (like Eurostat) does not publish the at-risk-of-poverty rate for this group. There is also a need for more diverse data on various migrant features, and the homeless and stateless persons and regional statistics require further development. As a relatively new area of statistical monitoring, gender statistics is developing gradually.

Conclusion

In the relatively short time since the end of the war, and particularly since engaging in the process of accession to the EU, Croatia has made ambitious commitments to modernisation and reform, in relation to policies concerning the development of human resources. Given the scale of the commitments, the limits to available resources and the unfamiliar nature of many of the challenges confronted, there is an increasing need to highlight the challenges which must be faced in meeting the very significant demands being placed on the Public Administration as a consequence.

Accordingly, Croatia considers that it is not merely desirable but necessary to establish a professional, efficient, accountable, transparent and independent public administration at

national and local level. Precisely because of this, it is proposed to concentrate the assistance delivered through this IPA Operational Programme (and the three others related to Components III) first and foremost on developing the capacity of the key relevant public institutions at both the national and local level. This should also include, when appropriate, the provision of assistance to ensure that adequate statistics are available to effectively monitor and evaluate the activities delivered through this operational programme and to inform policy decisions.

1.1.4 Strategic Development Framework (SDF) 2006-2013

In August 2006 the Croatian Government adopted the Strategic Development Framework 2006-2013 (SDF) as a document that defines national development goals. Those SDF policies most relevant to IPA components III and IV include establishing a strong entrepreneurial sector as the main driver of the economy, underpinned by a flexible and socially inclusive labour market able to respond to the requirements of the economy and an efficient education system capable of providing a labour force appropriate to the needs of the labour market.

The SDF's chapter on *People and Knowledge* begins by noting that competitiveness and economic growth do not achieve their social goal if they fail to ensure more high-quality jobs. At the same time, the characteristics of the labour market, the structure and quality of the workforce, and the quality of social dialogue affect the level of competitiveness and economic growth. After describing the characteristics of the labour market in Croatia, the SDF goes on to identify the following goals in relation to *People and Knowledge:*

• Strengthen the active role that institutions of the labour market have in the process of balancing labour force supply and demand;

• Reduce long-term unemployment and promote lifelong learning;

• Modernise vocational education in line with economic demands;

• Extend the duration of compulsory education;

• Increase the share of people with higher education in the total population;

• Increase total allocations to education, but also the efficiency of spending available funds;

• Stimulate the participation of the private sector in the financing of regular education and in-service training.

Moreover, in relation to *social cohesion and social justice*, the SDF highlights the fact that societies where «tolerance» has priority over «self-promotion at any cost» generally achieve a higher degree of social cohesion and social efficiency, which is key to establishing a knowledge-based society. It also emphasises the principle of social responsibility of private companies through active labour market policy needs being directed towards long-term unemployed persons including vulnerable groups facing unemployment. In particular, the SDF identifies the following goals in relation to social cohesion and social justice:

• Increase the share of the poorest 10% of the population in the total division of income and reduce the percentage of the population at risk of poverty;

• Increase the efficiency of the system of social transfers;

• Promote social dialogue, alternative dispute resolution, equality before the law, justice, and protect the principle of innocence until proven otherwise;

• Devote special attention to the protection of childhood and the development of children;

• Promote all forms of creative activities that are an important factor in social cohesion;

• Promote corporate social responsibility.

In the context of this Operational Programme and the policy areas it addresses, the Strategic Development Framework provides the key strategic direction at national level. In particular, it highlights the need to increase the level of employment.

This will require an intensification of activities by the Croatian Employment Service including, in particular, the development of measures to promote active labour market policies. At a more strategic level, the CES needs to strengthen its capacity to monitor labour market movements and anticipate needs including the building of more proactive communication with employers and other partner institutions such as the Agency for Vocational Education.

1.2. The EU policy context

1.2.1 Cohesion policy

In 2005, the European Council affirmed that all appropriate national and Community resources, including those of cohesion policy (i.e. the Structural and Cohesion Funds), should be used to pursue the objectives of the renewed Lisbon Agenda and its economic policy and employment guidelines. In relation to the development of human capital in particular, the employment guidelines of the Lisbon agenda identify three priorities:

• To attract and retain more people in employment and modernize social protection systems;

• To improve adaptability of workers and enterprises and the flexibility of the labour markets; and

• To increase investment in human capital through better education and skills.

(The compatibility of the priorities of this OP with those of the Lisbon Agenda is made clear in Section 3 below.)

In addition to these priorities, the Council highlighted the need for appropriate attention to be given to investments to improve efficiency in public administration, as well as to education, social, health and cultural infrastructures.

Following the major reform of the EU's Cohesion Policies covering the 2007-2013 period, the policy focus has shifted increasingly towards the Union's strategic priorities for a competitive and sustainable knowledge-based economy geared towards implementing the reforms in a manner that is compatible with the Lisbon and Gothenburg agendas.

In the context of this Operational Programme, the Commission's Communication on *Cohesion Policy in Support of Growth and Jobs:* Community Strategic Guidelines*, 2007-2013* is of direct relevance, in particular Guideline 3 on the objective of:

«creating more and better jobs *by attracting more people into employment or entrepreneurial activity, improving adaptability of workers and enterprises and increasing investment in human capital.»*

In the particular case of Croatia, this objective will serve as a key strategic policy framework within which employment and HRD-related priorities will be established both under this Operational Programme as well as under future ESF assistance.

1.2.2 Pre-accession assistance

Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)

The Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA), was established by Council Regulation EC No 1085/2006 of 17 July 2006. It provides the overall framework within which pre-accession assistance will be made available to both candidate and potential candidate countries.

As of 2007, the instrument as a whole is open to Croatia and should provide assistance to build institutional capacity for the efficient implementation of the *acquis communautaire* as well as to prepare for the management of the Structural and Cohesion Funds on accession (aligning as appropriate with the priorities identified under the Accession Partnership)

In bringing together pre-accession assistance across a range of instruments, IPA consists of five Components, namely:

• Component I – Transition Assistance and Institution Building

• Component I – Regional and Cross-Border Cooperation

• Component III – Regional Development

• Component IV – Human Resources Development

• Component V – Rural Development

In the context of this Operational Programme, Component IV is designed to assist the candidate countries in policy development and to prepare them for the implementation and management of the Community's Cohesion policy, in particular the European Social Fund.

The priorities for assistance identified in respect of Component IV are set out under Article 151 of the IPA Implementing Regulation[28]) and are summarised hereunder:

• Operations that increase adaptability of workers, enterprises and entrepreneurs;

• Enhancement of access to employment and sustainable inclusion in the labour market;

• Reinforcement of social inclusion and integration of people at a disadvantage;

• Promotion of partnerships, pacts and initiatives through networking of relevant stakeholders for reforms in the field of employment and labour market inclusiveness;

• Operations that expand and enhance investment in human capital;

• Strengthening the institutional capacity and efficiency of relevant public administrations public services and partnerships;

• Technical assistance to support the management of the operational programme and prepare for the future management of European Structural Funds.

Given the relatively low level of assistance available under this component, this Operational Programme will focus on a limited number of priorities and accompanying measures with an in-built capacity for further elaboration and development under future ESF where more significant levels of funding will be available.

Multi-annual Indicative Financial Framework (MIFF)

The Multi-annual Indicative Financial Framework (MIFF) provides an indicative allocation of funds per beneficiary and per component. It is established in a «rolling 3-year» basis.

As referred to above, the allocations to component IV are relatively limited in financial allocation terms and will be in the 8-11% range on an ascending scale.

Multi-annual Indicative Planning Document (MIPD)

The Multi-annual Indicative Planning Document (MIPD) is the Commission's planning and strategic document covering all IPA Components. In line with the MIFF, it is established on a «three-year rolling» period with annual reviews in line with the procedures established under the (draft) Implementing Regulation.

In relation to Component IV in particular, the MIPD identifies four «major areas of intervention» for Croatia and specifies priorities under each as summarised hereunder:

1. Attracting and retaining more people in employment – main priorities: Increase participation in employment and strengthen both active and preventive labour market measures. Promote occupational and geographical mobility and develop more effective «matching» of labour supply and demand (incl. development of «synergies» with the «competitiveness» elements of component III). Address regional disparities in employment. Reinforce social inclusion at local and regional level through better targeting of vulnerable groups including enhanced access to employment and labour market re-integration of job-seekers and the inactive.

2. Improving adaptability of enterprises – main priorities: Develop a more anticipatory approach to work and economic change and increase investment in competencies and qualifications of both workers and enterprises. Encourage active ageing and longer working lives. Promote a culture of entrepreneurship and develop more innovative and productive forms of work organisation. Promote a more flexible labour market in conjunction with more

efficient social security measures. Further strengthen social dialogue bipartite mechanisms and promote a more active role on the part of the social partners.

3. As part of developing a coherent HRD policy and national qualifications framework, increase the overall efficiency and quality of the education and training systems to promote greater employability. Strengthen human capital investment through better education and skills and the promotion of knowledge, research and innovation. Improve the labour market relevance of initial and continuing vocational education and training. Develop the overall offer, access and quality of adult provision as part of a life-long learning strategy.

4. Strengthening administrative capacity – main priorities: Develop institutional capacity and efficiency of public administration in the employment, education, and social fields. Strengthen the effectiveness of labour market institutions, in particular the employment services.

As a cross-cutting» requirement, all operations carried out in respect of the above-mentioned priorities should fulfil the requirement of promoting equality between men and women including the integration of the gender perspective during the various stages of implementation.

Strategic Coherence Framework (SCF)

The Republic of Croatia's Strategic Coherence Framework (SCF) sets the major policy objectives and priorities to be supported by IPA Components III & IV in Croatia for the period 2007-2013. The SCF is based on the priorities from the Accession Partnership with Croatia, and the Community Strategic Guidelines, and on Croatia's national Strategic Development Framework 2006-2013 (all mentioned above). This OP reflects the SCF's proposals in relation to IPA Component IV and provides further detail.

The SCF provides that assistance made available to Croatia under IPA Component IV will concentrate in the first instance on measures that will improve systems and administrative capacity in the field of employment, education and social inclusion as well as networking with partners from non-governmental sector in line with the medium-term priorities of the Accession Partnership.

The SCF was adopted by the Croatian Government on 25 May 2006.

1.2.3 Joint Inclusion Memorandum (JIM)

As in the case of other candidate countries, Croatia has prepared (and already concluded in March 2007) a Joint Inclusion Memorandum (JIM) with the European Commission in order to move towards full participation in the area of EU social inclusion policy upon accession.

To this end, where deemed appropriate, the priorities identified in this Operational Programme are in line with the key priorities and challenges identified hereunder.

Under the JIM, the Government of the Republic of Croatia and the European Commission identified the following challenges in the fight against poverty and social exclusion:

• To raise the level of employment and create greater employment opportunities for the long-term unemployed and other vulnerable groups in the labour market including the integration of people with disabilities;

• To improve the education structure of the population, harmonise education with the labour market requirements and stimulate adult education;

• To financially stabilise the health system without jeopardising equal access to health services;

• To expand the network of social services, developing a system of community-based services and improving access to services;

• To facilitate access to housing for socially at-risk groups;

• To promote gender equality in combating poverty and social inclusion and to take into account the gender differences in the policy formulation and implementation;

• To enable revitalisation and sustainable development of deprived areas and promote a regionally balanced development of Croatia.

The joint parties to the document also agreed that the policy priorities in combating poverty and social exclusion should be as follows:

• To raise the employability of those groups most affected by long-term unemployment and inactivity, primarily by focusing active labour market policy measures on persons with disabilities, Roma, older workers, and former addicts; in employment, to give special attention to eliminating discrimination against women; to ensure full implementation of the minority employment provisions of the Constitutional Law on National Minorities; to keep records on the participation of social assistance users in active labour market programmes;

• To broaden secondary and higher education coverage (by broadening compulsory education, by monitoring and reducing the number of early school-leavers, i.e. by promoting the completion of different types of education in accordance with labour market needs and by implementing measures to ensure successful graduation and shorten the duration of studies); to reform vocational education in order to adjust it to labour market requirements; to invest more in and systematically promote life-long learning;

• To expand the network of social services for children, the elderly and persons with disabilities (particularly in small towns and rural areas); to establish an action plan to deinstitutionalise services for children and people with disabilities (to stop building new institutions, to expand alternative forms of social services and to reduce the number of beneficiaries in welfare institutions); to support the provision of services within the community where beneficiaries live; to develop a strategy for the decentralisation of social services (delegation of «founding rights» for all welfare homes to county level) with the focus on lagging-behind regions[29]; to foster cooperation between local communities and NGOs in the provision of services; to give beneficiaries a choice; to promote better reconciliation between work and private life, especially for women, by investing in childcare structures;

• To put stronger efforts into the prevention of disease or disability (more frequent health checks); to provide equal access to health services for the entire population (in particular for those living on islands, mountainous areas, etc.);

• To define and develop a concept of social housing; to develop a more adequate system of housing allowances and assistance for households in a poor housing situation; to build capacity for shelters for the homeless; to speed up the solution of housing problems for returning refugees, through housing care programmes, particularly for former tenancy-right holders.

• Through economic and fiscal policy measures, to work systematically on the reduction of regional and urban/rural differences; to develop economic projects adjusted to local conditions and aligned with the county strategies for development and regional action plans; to offer better financial support to NGO programmes aimed at multi-deprived areas.

• To agree on a long-term and sustainable solution to the problem of poverty among senior citizens, protecting them during the period of transition through targeted social assistance programmes.

• To ensure access for all to quality health services, to monitor and evaluate the implementation of the «National Health Development Strategy 2006-2011» regarding its impact on the alleviation of poverty and social exclusion.

Under its concluding chapter 8, the follow-up process assumes particular focus in ensuring that the priorities and challenges are closely monitored including in particular the decentralization and de-institutionalization of social services.

1.2.4 Joint Assessment of Employment Priorities (JAP)

The Joint Assessment Paper of Employment Priorities (JAP) provides a joint basis for action in the area of employment policy in line with the EU Employment Strategy. The main purpose of the JAP is to provide a comprehensive analysis of the economic situation and related developments as well as the labour market situation and related employment policy objectives. In terms of establishing complementarity with this Operational Programme, the indicative policy objectives outlined hereunder provide a wider policy framework within which the programme will concentrate on a range of strategic priorities designed to strengthen preparations for future assistance under the European Social Fund (ESF).

Within the area of the upper secondary education, policy will focus on prolonging compulsory education as well further increasing the share of graduates in order to promote stronger social cohesion. At the same time, specific steps have to be taken to reform vocational educational and training (VET) in order to improve its responsiveness to labour market demand. In this context, further development of a Croatian Qualifications Framework (CROQF) will assume an important policy focus. Although available data on adult education and training needs to be strengthened, the estimated overall participation of adults remains low by EU standards. In this context, recently-established institutions have to be further strengthened with the aim of developing models of adult education which will respond more effectively to the needs of the individuals as well as those of the labour market.

In order that the Croatian Employment Service (CES) becomes a more effective labour instrument responding to changing labour market requirements, it is necessary to improve its mediation performance and upgrade its role through further modernisation and reorganisation. In this context, policy focus will be geared towards ensuring higher participation of the unemployed in active labour market measures, supported by effective evaluation of their impact and effects. In conclusion, measures aimed at increasing the number of higher education graduates, as well as the expansion of the service sector, should contribute to a rise in the employment and earnings of women with a consequent positive impact in reducing gender disparities.

Based on the strategic policy priorities identified within the JAP, the key challenges can be summarised as follows:

• Develop a «lifecycle approach» to work which addresses youth unemployment, long-term unemployment and «pathways» to employment, increased female participation especially for low-skilled women as well as a better reconciliation of work and family life and support for active ageing

• Promote a more «inclusive labour market» incorporating active and preventive labour market measures

• Foster a better «matching» of labour market needs through modernisation of the labour market institutions and better anticipation of skills needs, labour market shortages and «bottlenecks»

• Improve adaptability of workers and enterprises including the establishment of more flexible working arrangements

• Promote flexibility with employment security incorporating a review of contractual and working time arrangements, new forms of work organisation as well as better anticipation and management of change, and

• Increase investment in human capital including better access to initial and continuing education and training, increased access to education and adequate provision of training for the unemployed and disadvantaged, strengthened education and training systems in response to new competency, and adaptability requirements and increased provision for adult learning as part of a comprehensive life-long framework.

From an institutional perspective, the promotion of «good governance» is identified as a cornerstone of Croatia's labour market reform strategy.

1.3. Process of elaborating the Operational Programme

1.3.1 Co-ordination and consultation

The Human Resources Development Operational Programme (HRDOP) represents the single OP through which assistance under Component IV is channelled. The OP has been prepared by an Inter-Ministerial Working Group (IWG) comprising representatives of the relevant state institutions and chaired by the Strategic Co-ordinator. The membership is listed in Annex 1.

Having drafted the OPs initially through a process of inter-ministerial coordination, the next stage involved consulting representatives of employees (trade unions), employers (the business community) and local self-government (municipalities) as well as other civil society organisations (non-governmental organisations).

The partner consultations took place on 23 March 2007 in Zagreb. The MELE invited 31 partner organizations and 25 representatives of the partners participated in the consultations. The HRDOP was presented by State Secretary Ms Vera Babić MELE, Ms Dorica Nikolić MHSW, State Secretary Želimir Janjić MSES and Ms Suzana Kovačević CODEF. Possible projects were presented by Inga Žic, MELE (projects from the field of labour and employment), Mirjana Radovan, MHSW (projects from the area of the social inclusion) and Mr Ivan Šutalo, AVET (projects from area of vocational training and education of adults). The consultation was chaired by Mrs Katarina Ivanković Knežević, MELE.

After the presentations of priorities and projects there was a discussion of the HRDOP summary which had previously been distributed to the partners. Three organisations had responded in writing to the summary OP by the date of the consultation. Based on the discussion at the meeting and the written comments received by the date of the consultation, the following conclusions were reached:

• As the need for respecting the regional components in the implementation process of priorities and possible projects was stressed several times, the representatives of the MAs agreed that during the implementation of the OP the particular needs of specific counties should be taken into account. They also stressed the need to coordinate with the other IPA Components, especially Regional Competitiveness Operational Programme.

• Some partner representatives expressed the view that the OP should be expanded to also cover mainstream higher education. At the meeting it was agreed that due to the relatively small amount of funds available, the focus should remain on vocational education but also include higher level professional education.

• It was agreed that the Government Council for Development of the Civil Society should be included in future consultation.

• Regarding the priority related to the strengthening of administrative capacity, it was stressed that the strengthening of the Operating Structure for IPA Component IV should be a priority in order to enhance the absorption ability of Croatia to use funds from both the pre-accession funds and later Structural Funds.

• The technical assistance Priority Axis should include support for activities in relation to labour market analysis, demand for specific skills and the strengthening of Croatian statistics on human resources in general.

All the participants of the consultations were asked to send written comments by 28th March 2007 on the Summary of the OP. The MELE by that date received altogether 6 written comments (including the 3 received before the meeting). The comments related to: the improvement of conditions for persons with disability; the new role of the partners in the process of the development of the economy; the strengthening of institutions at all levels; the further development of the concepts of full employment and employment for all; the further development of higher education, and positioning of Croatia as knowledge-based society.

The Inter-Ministerial Working Group (IWG) have carefully discussed all of the received comments and concluded the following:

• Civil society will be included in the future development of the OP, and in its implementation.

• Many partners stressed the need for including the higher education in the OP; the Inter-Ministerial Working Group (IWG) has accept that view and decided that higher education issues should be eligible for support by the OP but only insofar as they pertain to higher-level professional/vocational education.

A list of those who attended the partnership consultation meeting and who provided comments is attached in Annex 2.

1.3.2 Ex ante evaluation

An *ex ante* evaluation of this OP was undertaken by an independent evaluation team during March and April 2007. The evaluation comprised desk research and a series of meetings and interviews undertaken and led by a team of international evaluators supported by locally-based evaluators directly recruited by them.

The summary conclusions of the evaluation were as follows:

«The OP provides coherent and accessible coverage of the key issues under Human Resource Development, according to the Commission template for IPA OPs. The OP broadly integrates EU and Croatian priorities in the field. Although there are some gaps in the analysis, it provides a sound basis for the strategic approach taken by the programme. The structure of objectives and priorities flows logically from the analysis, though there could be room for further consideration of the structure of some priorities and measures. Systems for monitoring and evaluation and management and implementation have evolved between OP drafts but some further detail and clarification is required in certain areas.

Taking each of the three main policy headings in turn (employment, education and training and social inclusion), there are some areas where additional information could be added to the analysis, or the text restructured, to strengthen the justification for strategic objectives. Closer attention could be paid to the link between the SWOT and the analysis as there are some gaps and inconsistencies where specific aspects of the SWOT do not relate clearly to issues in the background analysis. There is a need for some further consideration of the structure of the priorities and measures. For instance, a general concern is that there is quite a large variety of activity streams included under some priorities and that these activities vary considerably in their nature and scope. More detail on how decisions on the allocation of resources and the sequencing of financial flows to different measures over the first three years would be valuable. It would be helpful to provide more detail on the Programme's coherence with the Lisbon strategy and other IPA OPs. Work on indicators is still in progress and there are still significant gaps. Similarly, the consultation process was still in progress during the ex ante evaluation. Currently, the description of the consultation arrangements provides only a broad outline and more detail of the process and its outcome will be added in the next draft. Additionally, on the issues of programme management and implementation, some clarification concerning the identity, functions and timetable for the introduction of Implementing Bodies, and their relationship to other management bodies is required. Within

the OP, environment is not well integrated. To address this issue, a broader interpretation of environment could be adopted».

The evaluators provided detailed recommendations for the improvement of the OP which were generally balanced and constructive and have been taken into account as appropriate:

• The comments on the analytical section were deemed clear and constructive and many of those have been addressed. Moreover, the recommendation to provide more data on the administrative capacity of public employment services has been taken into account, as well as the suggestion to use a more inclusive definition of «employment», to add a new heading on regional disparities and consider targeted support for the regions that lack labour supplies. It needs to be stated, however, that much of the additional data requirements proposed are not currently available, namely, additional information on the «mismatch» between the skill base of working-age population and the demands of employers; data on ICT skills of the workforce and the impact of ICT development trends on the labour force; data on regional-specific variations in skill needs; data on internal migration processes and labour force mobility; data on the elderly working in subsistence agriculture. It is acknowledged that these information gaps should be clearly identified and remedied to strengthen management and implementation of the Structural Funds on accession;

• The comments on the SWOT analysis accurately identified some inconsistencies between the earlier version and the analytical section, which have now been rectified;

• The comments on the rationale and consistency of the strategy in fact resulted from presentational weaknesses and re-structuring of priorities and measures which have also been addressed. The suggestion that Priority 1 should be restructured to include more than one measure was taken into account as well as the suggestion to prioritize potential activities. Moreover, the suggestion to establish a closer linkage with the Lisbon Strategy and the JIM document was accepted and implemented. Selection criteria for specific measures were also defined in more detail.

• The comments on results and impact were largely constructive although at certain points more appropriate to Structural Funds than to IPA. The recommendation to prepare a common set of indicator methodologies and definitions was particularly useful and taken into account. Significant additional effort has been invested to more clearly define monitoring indicators at the priority axis and measure level, to define their baseline value and sources for their collection. The evaluators also recommended development of the basic sheet of agreed indicators for projects so that they can develop comparable, collectable data for aggregation that breaks information down into target groups in the relevant measures. This suggestion was welcomed; it has, however, not been incorporated in the OP but will be taken into consideration in the next stages of the OP implementation;

• At the time of the *ex-ante* evaluation, there were many uncertainties regarding the management and implementation system for the OP that the evaluators rightfully addressed. In this context, their suggestion to provide more clarification with respect to this system has been taken into account in the later discussion with the European Commission services and the revision of Section 5 of the Operational Programme on implementing provisions;

• Finally, the points made in relation to environmental integration have also been incorporated to the extent that they are feasible. The OP does not contain specific references to

environment protection due to the fact that, at this stage, specific projects are not elaborated to the point that would inform an assessment of their environmental dimension. No major infrastructure projects are envisaged in the OP, which implies that no environmental impact assessment measures are to be carried out. The OP will, however, include steps to ensure that promotion of environmental protection and sustainable development will be included in information and publicity campaigns targeted towards the applicants for assistance who will be expected to provide a statement of assurance or demonstrate that their projects have no detrimental impact on the environment.

All the recommendations provided by *ex-ante* evaluators were discussed among the members of the Inter-Ministerial Working Group and significantly contributed to a more coherent and precise formulation of specific priorities and measures within the Programme.

A copy of the full evaluation report is attached to the Operational Programme under Annex 6.

2. ASSESSMENT OF MEDIUM TERM NEEDS AND OBJECTIVES[30]

2.1 Socio-economic analysis

This section of the Operational Programme presents and analyses information on relevant aspects of the Croatian context in order to identify needs and establish development priorities in an informed and accurate fashion.

2.1.1 Demography and public health

According to the 2001 Census, Croatia had 4,437,460 inhabitants. During the last several years, the number of live births has been lower than the number of deaths, thus the natural increase has been negative (see Table 2: Population Data). On the other hand, net migration, particularly from Bosnia and Herzegovina, has been positive, offsetting the negative natural increase. Therefore the estimated population in 2005 was somewhat larger – around 4,442,000 inhabitants. The extent of size of net migration has declined in the last several years, but the number of live births has increased. As shown in Table 3, Croatia's demographic outlook is shared by Germany, Hungary and Bulgaria, all these countries lagging behind the European average.

Regarding age structure, the share of the old has been growing and the share of the young has been declining. Over the period between 1991 and 2005, the share of the population aged 65 and over increased from 11.8 to 16.6 percent (See Table 4). Unless offset by positive net immigration, the «ageing» of the Croatian population will continue because the young demographic cohorts are significantly less numerous than the older ones. For example, it is estimated that, in 2005, there were around 336,000 people aged 45-49, but only 296,099 people aged 30-34 and only 275,000 aged 15-19. The number of young persons entering the labour force has been falling and will fall further in the future. Both the growth of older population and the shrinking of work-age population have been and will be a great problem for the system of social security transfers and public health care spending but also for the future labour supply. In order to sustain similar levels of benefits for the increasing number of beneficiaries, a higher rate of labour force participation will be needed.

Life expectancy is 72.3 years for men and 79.2 for women. In EU-27 it is 76.5 for men and 80.6 for women (2005 figures). The infant mortality rate for EU-27 is 5.37 (2005) and for

Croatia it is 5.7.In the majority of the post-communist countries the rate is around 7. Early neo-natal death is higher than in the more developed EU countries (4 in relation to 2.5 on average).

According to comparable estimates based on the national labour force survey (NLFS), the activity rate of the population aged 15-64 has been growing from 61.6% in 2001 to 63.5% in 2006. A breakdown of the activity rates by sex and age groups shows that the activity rate for the age group 15-24 has decreased from 2001 to 2006 (from 40.8% to 38.0%). The decrease has been more pronounced for women than for men (women: 38.1%-34.5%: men: 42.9%-41.1%). These activity rates are below the EU averages and the Lisbon targets will be difficult to achieve especially since the educational attainment of the working age inactive population is weaker than average (See Table 5).

The active population is unevenly distributed in Croatia. Four counties (Town of Zagreb, Split-Dalmatia, Primorje-Gorski kotar and Osjek-Baranja counties) account for 40% of the active population. Between 2000 and 2006 the active population has increased by 8.9% but most of this increase (67.8%) occurred in the above counties with decreases or below 1% increases of the active population in seven out of 21 counties.

The demographic framework for labour supply in Croatia is regressive with relatively low labour utilization and high working age demographic reserves. Policy measures need to reflect a strategy for increasing activity levels with focus on geographic distribution and particular groups such as women who consistently have a worsening labour market position.

2.1.2 Employment and unemployment

Introduction

After a decade of falling registered employment, during and immediately after the war, employment in Croatia started to grow in 2001. From 2000 to 2006, employment rose from 1.34 to 1.47 million or 9.5%. LFS employment which includes all undocumented and informal economic activities is even higher at 1.62 million and a growth rate of around 10%. The growth rate of employment in small trades and crafts was particularly large, from 216,395 in 2001 to 262,690 in 2006 (i.e. 21.4%). The expansion of the «secondary» sector of small trades and crafts demonstrates flexibility and job-creation potential of that sector. On the other hand, this sector may also be associated with relatively low wages, long working hours, low job security and a relatively large amount of informal activities.

According to LFS data, the employment rate of the population aged 15-64 in Croatia amounted to a yearly average in 2006 of 55.4%. That was 7.7 percentage points lower than the EU-27 average but higher than in Poland (see also Table 6). At the same time, the male employment rate was 62.3%, and the female 51.0%, the latter higher than in Greece or Italy. At the annual level, the employment rate for the aged 55-64 was particularly low, just 34.3% versus 43.5% in the EU-27. However, it is possible to observe a positive trend in the employment rate of the older persons (55-64) in Croatia due to the effect of the pension system reform which has gradually increased the retirement age.

The low level of employment in general and of older persons in particular is mostly a consequence of the war destruction of economic capacities, and restructuring due to privatization, foreign competition, and changes in demand and technology. Further

privatization, opening to foreign competition and reduction of state aid to enterprises can reduce employment in the short run, but it can increase productivity and thus labour demand in the long run. Enhanced entrepreneurship is also expected to contribute to long-term job-creation.

In general, employment opportunities are increasing in Croatia but job creation is very unevenly distributed and not adequate to absorb the labour surplus which has been generated over the transition period on the unemployment register. For example, monthly employment from the register of the Croatian employment service which still registers most of the labour market dynamics ranges from 10 to 20 thousand depending on the season. There are roughly between 13 and 26 unemployed per vacancy at any one time and the structure of the supply and demand is not congruent resulting in high employment rates for some groups and almost no demand for others[31].

Employment by sector

In comparison to the EU-27, Croatia has a considerably larger share of those employed in agriculture (13.80% vs. 5.89%) and a somewhat larger share of those employed in industry which includes mining, manufacturing, utilities and construction (28.50% vs. 27.64% – see Table 7). The share of those employed in industry in 2006 was 0.86 percentage points higher than in the EU but lower than in Bulgaria, Poland, Czech Republic, Slovenia, Slovakia, Hungary, Germany, Portugal and Spain (see Table 7). The share of those employed in market services (wholesale and retail trade, hotels and restaurants, transport and communication, and business services) was only 1.9 percentage points below EU-27 but at a higher level than all other new members except Hungary. The difference in the share of those employed in non-market services (education, social security, and other services – NACE categories M-Q) between Croatia and the EU-27 was somewhat higher – 6.0 percentage points in favour of the EU. The share of public administration in total employment at 6.3% in 2006 was below the EU-27 (7.12%) but also much lower than France, Greece, Germany, Hungary, Czech Republic, Bulgaria and Slovakia.

The sectoral structure of employment in Croatia is more similar to the EU than in most new member states and will converge further especially in the area of market services due to a growing interest of the private sector in this domain and the growing market for health, insurance and educational services across-the-board. This will increase employment opportunities for women who are traditionally more dominant in these sectors. However, this will also increase the overall flexibility of the labour market.

Flexible forms of employment

Regarding flexible forms of employment, the share of employees with limited duration contract in the total number of employees is not substantially lower than in the EU-27. In 2006, that share amounted to 12.5% in Croatia and 14.3% in the EU-27 (see Table 8b). In some countries, like Poland (27.3%) and Slovenia (17.1%), it was much higher, and in Spain it comprised a third of all employees (34.1%), more among women than among men. Both in the EU and in Croatia, there were no significant differences between sexes in this respect (among temporary workers 54% are men and 46% women).

Another flexible form of employment is part-time employment. In 2006, the share of the employed working part-time in the total number of the employed was considerably lower in

Croatia (10.1%) than in the EU (18.1%). The difference is particularly large for women – more than 31.2% of employed women in the EU work part-time, while in Croatia the share is only 13.4%. A relatively low share of part-time work among the employed in general and employed women in particular is also a feature of other transition countries like Slovakia, the Czech Republic, Slovenia and Bulgaria but also of EU Member States such as Greece, Spain and Portugal. It is likely that the expected return from a part-time job in those countries, including Croatia, is still too low for women to justify the fixed costs of working (transportation costs in time and money, childcare expenses, etc.).

Short-term service contracts are much more usual in Croatia than part-time work. Both the employed and the unemployed[32] can engage in work of this kind and there are, on average about 60 thousand such contracts monthly. Mandatory contributions are levied on these contracts; which has introduced more security for individuals who engage in this type of work. However, these contracts are not considered to be employment as such and are outside the realm of the Labour Law.

The informal sector

The size of the informal sector is difficult to estimate. There are no estimates of the size of the informal sector in Croatia more recent than 2004. Some estimates for the period 1990-2000 have shown an increase in the size of the informal sector in the early 1990s, due to war and hyperinflation and then a decrease in the second half of the decade where it was estimated to be 10.4%.

Most of the flexible forms of work are found in the informal economy. The most common practice in the informal economy is the truncation of the wage into two parts: the minimum mandatory wage is declared as the taxable wage on which contributions are levied while the rest of the wage is given in cash. In this way the head count of those employed in the informal economy is relatively low but the informal financial flows are considerable.

The incidence of the informal sector is an important issue in policy development. Care has to be taken that labour market policies do not increase the unemployment trap for those who are both registered as unemployed and working in the informal economy by raising their reservation wage for entry into formal employment.

Unemployment

The increase in the employment rate described above was accompanied by a decrease in the ILO unemployment rate from 16.1% in 2000 to 11.2% in 2006. The registered unemployment rate is much higher at 16.6% in 2006 but converging to LFS levels over time. The difference between unemployment rates of women from two sources (20.9% in relation to 12.4%) is particularly pronounced which points to high levels of inactivity or informal activity in this group. 47% of women on the unemployment register in 2006 did not measure up to international criteria for the definition of unemployment. The Croatian LFS unemployment rate is only 3 percentage points higher than the EU27 rate but the long-term unemployment rate in Croatia is 6.4% while it is 3.6% in EU27 (2006).

In absolute terms registered unemployment has been reduced to levels at the beginning of the 90's which is due to several factors. Firstly, the legislature has introduced more stringent rules in the Croatian Employment Service (CES) regarding monitoring of earnings of the

unemployed, active job search and availability for work. Secondly, the demand for labour has increased which has two effects: on the one hand the inflow into unemployment, especially from inactivity has increased and the outflow from the register has also increased. Fluctuation of this kind as measured by the sum of inflows and outflows in relation to the stock of the unemployed has increased by 21% from 2000 to 2006. The third factor is the appearance of competition in mediation from the private sector and internet supported job search which has brought the job seekers and the employers into direct contact. This has particularly had an effect on young job seekers (15-24) whose share in registered unemployment fell from 27.4% in 2001 to 20.1% in 2006. This change has also been brought about by the increased interest for higher education, which is also shown in the next section on education.

Characteristic for the Croatian labour market are strong seasonal fluctuations, which affect both regional labour markets and certain sectors such as agriculture, tourism, trade and construction and food production among others. For example, the number of the registered employed went up from January to June 2006 by more than 90 thousand while registered unemployment went down in the same period by 40 thousand. Although short in duration, seasonal employment gives an opportunity to break a potentially long spell of unemployment or inactivity.

Unemployment in Croatia has a number of particularly concerning aspects:

55% of all unemployed people are long-term unemployed, but only 22.8% claim unemployment benefit (2006 average) since the maximum duration of benefit is shorter than average duration of unemployment. Croatia's had a long term unemployment rate of 6.4% in 2005 compared with the EU-27 average of 3.6% and an even higher female long-term unemployment rate of 8.4%.

Women are affected by unemployment more than men. Their share among all registered unemployed increased from 53.5% in 2001 to 60.0% in 2006, but a high percentage (47.5%) are not unemployed by international standards since they are either working in the informal economy, are not actively seeking work or are not available for work. The main motive for registration is often benefits which are linked to unemployment status or part of the demographic policy.

In relation to those aged 50 and over, in 2001 their share was only 12.5% of the registered unemployed but this rose steadily to 24.5% in 2006. This can be attributed to the various factors; firstly, the ratio of the older population in the total number of people has increased due to demographic changes. Secondly, retirement age has been raised and consequently older persons losing a job increasingly enter among the unemployed (versus inactive) and stay longer in this category. Finally, it is also important to note the trend of decreasing share of registered unemployed among the young probably due to the opening up of new jobs, which is especially conducive to their employment.

The share of unemployed persons between 15-24 years of age among all registered unemployed decreased from 27.3% in 2001 to 19.4% in 2006.[33] This is thought to be largely due to the prolongation of participation by young people in education and a preference for seeking work without registering at the CES. However, youth unemployment remains significantly higher than the EU average.

The educational attainment and skills of the unemployed is one of the factors contributing to long-term unemployment, especially among older persons. 32.2% (May 2007) have primary school education or lower and 25.8% have finished gymnasia and have no occupation. Their employability depends on significant investment in market relevant skills.

Very significant locational variations exist (see section 2.1.5 below).

2.1.3 Education, training and skills development

At the time being, there is no analysis that would systematically examine the responsiveness of the education system to the labour market needs; it is however considered that a mismatch exists (As was mentioned earlier, at the end of 2006, 35.9% of all unemployed people had graduated from 3-year vocational schools.)

Educational attainment levels of the Croatian working age population are generally below EU standards. In 2006, 18.2% of the employed, 20.6% of the unemployed and 55.5% of the inactive working age population had primary school education or lower[34]. Those with educational qualifications above secondary school levels constituted 19.7% of the employed, 11.2% of the unemployed and only 7.1% of the inactive (See Table 10). The most dominant form of educational attainment is persons with 3 or 4 year vocational schools. At the moment it is not possible to enter university from 3 year vocational schools. Higher, especially university education is not efficient, with a high drop out rate but the demand for this kind of educational services is high and outstrips supply although private sector provision has shown very fast growth.

Illiteracy rates in Croatia are low, but the few years spent in education by a considerable proportion of the Croatian population suggest that further efforts will be required in Croatia to raise basic and overall skill levels. According to the 2001 census, 2.86% of the population had no schooling; 4.52% who had completed 1-3 grades at maximum, 11.24% who had completed only 4-7 grades and 21.75% who had completed basic school education.[35]

In comparison to the EU, Croatia has a considerably lower share of highly skilled workers in the total number of the employed. The share of highly skilled non-manual workers (including managers, professionals and technicians) in 2004 was 38.4 in the EU-27, but only 29.6 in Croatia – an 8.8 percentage point difference.

Similarly, Croatia is also lagging behind the EU-27 regarding the share of tertiary (ISCED 5 and 6) education graduates in the population, even in younger generations but it is ahead of countries like Italy and the Czech Republic (see Table 10). That lag is likely to become smaller since the number of the tertiary-education graduates has been growing in the past several years. That number of graduates increased from 13,510 in 2000 to 18,190 in 2006 – a 34.6% growth. The growth was particularly high for women and their share increased from 55.6 to 59.7% of all graduates. There does however appear to be a significant problem with university drop-outs, especially of those who finished only general preparatory (gymnasium) education and therefore do not have useful job skills. For example, the ratio of graduates in 2005 to the enrolled (in the first year) in 2000, was less than 40%, implying a drop-out rate higher than 60%. The problem of drop-outs is expected to be even greater in the future due to large and growing enrolment at universities. For example, the total number of the enrolled went up from 91,874 in academic year 1998/1999 to 132,952 in 2005/2006 – a 44.7% increase in just seven years.

Although Croatia has a relatively low share of highly skilled workers and a low share of highly educated population, it has a population well covered by secondary education, especially younger generations. The percentage of the adult population (25-64 years old) that has completed upper secondary education: 2005: EU27, 69.3%; Croatia 72.8% (Eurostat). This is similar to some recent Member States (such as Bulgaria and Romania) but lower than others (such as the Czech Republic, Slovakia and Slovenia). It is also higher than some older, more developed Member States (e.g. Belgium, France and the United Kingdom). However, the quality and adequacy of secondary (vocational) education in relation to the labour market needs requires further improvement.

In almost all EU countries, as well as in Croatia, a higher level of education is related to a lower level of unemployment rate. In the EU-27, according to *Eurostat*, the unemployment rate for the secondary-level educated (aged 25-59) in 2006 amounted to 7.4% and for the tertiary-level educated 4.3%, while in Croatia those magnitudes were 12.3% and 7.1%, respectively (see Table 11). The highest unemployment rate was for those with the primary-level education – 11.3% in the EU-27 and 15% in Croatia. Thus, the lack of education puts an individual at a serious disadvantage on the labour market both in Croatia and in the EU.

The levels of provision of adult education and training, especially the application of life-long learning principle, are still significantly below those in the EU. Adult participation in education and training was only 2.3% in 2005 while the EU-27 rates for 2006 show levels around 9.6% of the population participating in any type of learning activity, which includes hobbies[36].

Overall, the Croatian population has relatively high rates of secondary education but low rates of higher education and the workforce has relatively low skill levels. There appears to be a significant mismatch between the contents of education (even vocational education) and the requirements of the labour market and very low levels of provision of adult education and training. However, more reliable information needs to be gathered on skills availability and needs.

2.1.4 Social protection, income and social inclusion

According to *Eurostat*, the share of social security contributions and income tax in the total labour cost for a low wage worker in the EU-25 in 2004 was 36.4%. The share of social security contributions in the total labour cost in Croatia is 31.7% and income tax paid by a low wage worker is not high because of a large personal deduction. Since unemployment benefits in Croatia also seem to be modest, the present Croatian tax and benefit system does not create a serious «unemployment trap».

The income threshold for access to permanent social welfare in Croatia (about 53 euro per month for a working-age person) is determined by the government and is not related to any objective poverty line. Expenditures for all social welfare benefits account for about 0.64% of the GDP and they have increased compared to the year 2000 (by 0.59% of GDP). Regardless of the increase of expenditures for social welfare benefits they remain extremely low and are inadequate to meet minimum needs. In 2006 various forms of material social welfare covered about 5.7% of the population, while 2.5% of the population received permanent social welfare. Single households accounted for almost half of all households (49.14%) receiving permanent social welfare, which is considerably higher than their share is in the total number of households (20.8% by the 2001 census). Almost 30% of single persons and families

receive social assistance benefit for 5 to 10 years, of whom 73.7% have no earnings outside the social welfare system. Unemployed persons account for about 46% of all permanent social assistance beneficiaries due to the large number of long-term unemployed and young people entering the labour market for the first time, who are not entitled to unemployment benefit.

In 2003 and 2004, social protection expenditures accounted for about 23.5% of GDP (4.5% below the EU-25 average of 27.7% GDP in 2002 and 28% in 2003). Despite a significant decrease since 2001, Croatia still has higher social expenditure than both the EU-10 and countries in South-East Europe (in 2003 this expenditure in Bulgaria and Romania was 17.6% and 16.1% of GDP, respectively). Despite receiving a relatively high share of GDP, the Croatian health system faces financial difficulties in its daily operations. Croatia is also obliged to meet the needs of war veterans and war victims (around 6% of social expenditure). According to the last review of the register, there are nearly half a million persons with recognized status of a homeland defender (war veteran). The number of war veterans who are registered as unemployed decreased significantly in the last several years. It dropped from 45,225 in 1997 to 26,771 in 2005 and to 24,721 in October 2006 which is an overall fall of 54.7%.

The Croatian at-risk-of-poverty rate varied between 17 and 18% in the period 2001-2005. Six EU countries had a higher at-risk-of-poverty rate than Croatia in 2003 (Slovakia, Italy, Portugal, Ireland, Spain, Greece), while Britain and Estonia had approximately the same rate as Croatia (the average for EU-25 was 16%, and for EU-10 15%).

Although income inequalities are often perceived as being high in Croatia, indicators (parallel Gini coefficients) for the year 2003 show them to be similar to the average in EU-15, EU-25 or EU-10. Among the EU-10 countries, only Slovenia, Hungary, Czech Republic and Cyprus had lower inequalities than Croatia while higher inequalities are found in the Baltic countries, Poland, Greece and Portugal. The at-risk-of-poverty rate for women (18.9%) is slightly higher than for men (15.9%) and poverty among the Roma is considerably more widespread than in other groups or society as a whole. Assuming the poverty line to be 60% of median per capita income, 76% of Roma and 20% of non-Roma living close to Roma settlements live in poverty.

Certain groups of the population are particularly vulnerable to social exclusion. These include unqualified or low qualified or narrowly skilled people, young people with inappropriate education and/or without work experience, war veterans, disabled people and minorities.

Croatia, in relation to other countries in the European Union, has far lager share of people with disabilities in the active working population (people with disabilities make 24.4% of all persons at the age between 15 and 64). Persons with disabilities continue to encounter barriers in accessing employment although the law guarantees them the right to professional rehabilitation and training for an appropriate job. At the end of 2004, 7,322 people with disabilities were registered as unemployed (2.3% of all the unemployed).

In June 2007, the government adopted the new *Strategy of Uniform Policy for People with Disabilities 2007 -2015*. Regarding professional rehabilitation, employment and work of people with disabilities, the first measure is to evaluate current legislation and policy in the field by an independent body. Under the Strategy 2007-2015 additional stress is given to defining different models of employment for people with disabilities who need support in access to the labour market as well as providing support measures during employment;

providing mechanisms of protection against discrimination as well as raising the awareness of employers. Within the public domain, employment of people with disabilities in government bodies and the civil service is legally regulated on the quota basis so that these services should have 6% of people with disabilities employed by 2020.

In terms of population and welfare, there are huge regional disparities in Croatia, indicated by a ratio of 17:1 between the most and least densely populated counties and a ratio of 55:1 for GDP levels (see also following section). Registered unemployed rates vary significantly between counties, ranging from 13% to 40%, with particularly high rates in regions bordering Croatia's eastern and southern neighbour countries (war affected areas). The highest poverty rates are in the counties of Karlovac and Sisak-Moslavina, and the lowest in Zagreb City, Primorje-Gorski Kotar and Istria. The number of permanent social assistance beneficiaries is above average in the areas affected by the war (e.g. in Šibenik-Knin county the number of permanent social assistance beneficiaries is three times higher than the average). The only county with an above-average number of beneficiaries and not affected by the war is Međimurje, where there is a great concentration of Roma.

Rural areas suffer from a declining and ageing population, as well as lower skill levels of their population. 2001 census data show that the percentage of population older than 15 years of age without any education in some rural areas is 3-4 times higher than a respective ratio in urban areas of the same county.

Overall, Croatia still needs to modernise its health and social welfare systems and to further promote social inclusion. Besides ethnic minorities, the most visible marginalised group appears to be the disabled. Moreover, certain individuals and groups can be the subject of multiple disadvantages. This means that the operations supported by this OP will either need to be targeted on specific disadvantages or be sufficiently flexible to allow the targeting of disadvantage of different types.

As is the case with education and employment, significant locational variations persist in relation to the provision of social and health services. However, the issue of social inclusion arguably is also, and importantly, related to employment. In line with programming principles for the Structural Funds, we therefore propose to concentrate the activities supported through this OP to promote social inclusion on assisting disadvantaged groups to gain access to employment and education for employment.

The provision of accurate and up to date data on those at risk of social exclusion also needs to be promoted.

2.1.5 Regional disparities

Map 1. COUNTY (REGIONAL) SELF-GOVERNMENT UNITS IN CROATIA

In administrative terms, Croatia is organised into 21 counties (the City of Zagreb has the dual status of a county and a city), another 126 cities and 429 municipalities which are growing in number.

Analysing socio-economic indicators, it is possible to observe considerable disparities among Croatian counties.

(i) Comparison of the basic economic indicator GDP per capita (in current prices) on county level (see Table 12) shows that in 2004 just a few counties exceeded the Croatian average GDP (e.g. City of Zagreb, County of Istria, Lika-Senj County and County of Primorje-Gorski Kotar). According to the latest available data, compared to the average EU-25 GDP per capita, the level of GDP p/c ranges from 81% of the EU level in case of the City of Zagreb, to 26% in the Vukovar-Srijem and the Brod-Posavina County.

(ii) In terms of demographic trends, Croatia is characterised by a concentration of population in a few macro-regional and regional centres (see Table 12). The highest population density is in the City of Zagreb, 7.5 times higher than the county which comes second (Međimurje) and 15.5 times higher than the Croatian average (78.4 inhabitants/km2). With the exception of the City of Zagreb, the ratio of population density between the least populated county (Lika-Senj) and most populated county (Međimurje) is 1:16.2. Furthermore, a trend of rural-urban divide is characterised by a growing concentration of population in Zagreb and a few other macro regional and regional centres and narrow coastal areas, while other regions of Croatia are being intensively depopulated. Because of their relatively high number, a great number of counties and municipalities in Croatia face the problem of ineffective policy delivery and lack of development funds due to their small tax base (number of inhabitants) on which many of these units are reliant upon for local income. As a consequence, the local and regional self-government – and the assisted areas in particular – greatly rely on financial transfers and state aid from the national budget.[37]

(iii) Data on the level of educational attainment, which represents a significant factor for regional development, additionally reveal the level of disparities within the country. Whereas the Croatian labour force is relatively well educated and trained, very significant disparities exist at the level of counties. The latest census shows that the City of Zagreb has the highest proportion of inhabitants with higher education compared to total population (16.8%); it attracts almost twice as many highly educated people than any other County. According to some preliminary CBS estimates from end March 2006, educational attainment of the employed persons in legal entities in Croatian counties also show a substantial level of regional disparities i.e. the City of Zagreb has the highest share of the employed persons with the graduate or postgraduate education (ISCED 97-5a and 6) in the total number of the employed -22.63%, which is 8.21 percentage points higher than the county which comes out second (County of Primorje-Gorski Kotar with 14.42%). They are followed by County of Virovitica-Podravina (7.54%) and County of Bjelovar-Bilogora (7.96%).

(iv) The unemployment rate across Counties differs significantly. The range lies between the City of Zagreb (9.2%) and the County of Istria (8.4%) with the lowest administrative unemployment rates on one side, and the County of Vukovar-Srijem (31.3%) with the highest unemployment rate on the other side (See Table 12, data from end March 2006, CBC).

Croatia's division into NUTS II regions is shown below (Map 2).The most significant problems at the NUTS II level are faced within the Central and East (Panonian) Croatia region, which has experienced severe war damage and the decline of state-owned enterprises located in the ASSC. This region contains three of the four most war-damaged counties (Vukovar-Srijem, Sisak-Moslavina, and Osijek-Baranja) and Areas of Special State Concern cover about 80% of its territory.

• Central and East (Panonian) Croatia (Counties (8): Bjelovar-Bilogora, Virovitica-Podravina, Požega-Slavonia, Brod-Posavina, Osijek-Baranja, Vukovar-Srijem, Karlovac, Sisak-Moslavina County)

• Adriatic Croatia (Counties (7): Primorje-Gorski Kotar, Lika-Senj, Zadar, Šibenik-Knin, Split-Dalmatia, Istria, Dubrovnik-Neretva County)

• North-West Croatia (Counties (6): Zagreb, Krapina-Zagorje, Varaždin, Koprivnica-Križevci, Međimurje County and City of Zagreb)

Map 2. NUTS II REGIONS IN CROATIA.

2.2 SWOT analysis

Strengths (internal/current)	Weaknesses (internal/current)
Employment ■ Growing registered employment particularly in SME and business services sectors. ■ No significant disincentive effects from unemployment benefits or taxation ■ IT infrastructure for mediation and other types of LM information in place in the CES ■ Private sector in mediation strong and developing ■ Unemployment rate falling, especially among the young ■ The informal economy is a buffer for poverty	*Employment* ■ Demographic indicators detrimental to growth of working-age population in the long-run ■ Low workforce participation rate and consequently low employment rate. ■ High unemployment, particularly among the young. ■ High long-term unemployment, especially amongst women. ■ Low regional mobility of labour force. ■ Informal economy gives rise to insecure and flexible work arrangements ■ Regional differences considerable
Education and Training ■ Recently increased funding for education including vocational education. ■ Broad political consensus on common European goals in education	*Education and training* ■ VET curricula inflexible and not sufficiently linked to labour demand. Inadequacy of statistical information on educational performance. ■ Life-long education and training neglected as a part of education system.

and training. ■ New institutions recently established to support reform and build on existing strengths. ■ Some strong faculties and scientific organizations. ■ Increasing research programs & fellowships for young researchers ■ High coverage by secondary education especially among the young ■ Low drop-out rate from secondary school	■ Lack of single legal framework for the entire system of education. ■ Inadequate basic infrastructure in education – particularly in certain locations ■ Underdeveloped teacher training system. ■ High levels of university drop-out rates ■ Key competences missing from educational outcomes in formal education ■ Few links between the economy and education
Social inclusion ■ Growing number of tertiary-level female graduates. ■ Income inequalities generally close to EU levels ■ Solidarity of family and social networks still strong	*Social inclusion* ■ Low workforce participation rate and consequently low employment rate of older people and women. ■ High youth unemployment. ■ Increasing female at-risk-of-poverty rates especially among older women. ■ Poverty concentrated in war-affected areas and among the Roma minority ■ Social security benefits (unemployment and welfare) are too low and there is little income security ■ Inadequate cooperation between labour and welfare institutions

Opportunities (external / future)	Threats (external/ future)
Employment ■ Further economic reforms could increase labour demand in the long run. ■ Enhanced entrepreneurship could contribute to job-creation. ■ Reformed VET could allow the Croatian workforce to adopt new and more competitive technologies/practices	*Employment* ■ Further industrial re-structuring may reduce employment in the short run. ■ Workforce might prove resistant to adequately improving its skills ■ Brain drain. ■ Ageing population could lead to the decrease in working age population

■ Some of the rising mobility of highly educated EU students and workforce could be captured ■ The traditional positive immigration balance may serve to reduce labour shortages in the medium term	rising share of older workers ■ Failure to make formal sector work related legislature more flexible ■ Social benefits increasingly hinge on unemployment status. ■ Capacity for policy development and implementation, monitoring and evaluation remains weak
Education and training ■ Rising demand for education services especially at the tertiary level ■ Further increase in public financial resources to support education ■ Increased private sector participation and support. ■ Implementation of recently adopted strategies ■ New institutions (AVET, ALL, ETTA) could develop inter-linkages at an early date for building synergies in policy development and research	*Education and training* ■ Policy design may be hindered by inadequate data and implementation hindered by weak action plans. ■ Low priority given to employee training ■ Capacity for policy development, implementation, monitoring and evaluation remains weak
Social inclusion ■ Active labour market measures (e.g. re-training) could enhance the employability of the disadvantaged groups ■ Rising activity of the civil sector especially at the regional level could have a bearing on strengthening social inclusion	*Social inclusion* ■ Aging population puts pressure on social security system. ■ Inadequate measures taken to counter youth unemployment ■ Capacity for policy development, implementation, monitoring and evaluation remains weak

On the basis of the above analyses, the underlying strategic approach set out under section 2.3 hereunder places a strong focus on institutional and capacity building which concentrates on a limited number of priorities and measures identified by their strategic relevance to the promotion of socio-economic cohesion in line with Community and national policies.

At the same time, the strategy set out under this Operational Programme seeks to establish component IV as the «pre-cursor» towards the progressive development of effective preparations for the future management and implementation of future ESF assistance.

2.3 Strategic priorities

2.3.1 Introduction

In «re-launching» the Lisbon strategy, the European Council endorsed a single set of Guidelines which brought together the Broad Economic Policy Guidelines as well as the Guidelines of the European Employment Strategy thereby integrating the macro, micro and employment policies for growth and jobs.

In the sphere of employment and human resources in particular, the priorities set out under the Community Strategic Guidelines on cohesion (CSGs) have as their source those of the European Employment Strategy (EES).

As highlighted in the CSGs, the drive for full employment and higher productivity depends on a wide variety of actions. Indeed, as an illustration, investment in infrastructure, combined with business development and research, will normally improve job opportunities both in the short run (as a result of «first-round» effects) and in the longer run as a result of their positive effect on competitiveness.

However, in order to maximise the employment effects from such investment, human capital must be further developed and enhanced.

To this end, the Employment Guidelines highlight 3 priorities in particular in the context of promoting *«more and better jobs»* :

• Attract and retain more people in employment and modernise social protection systems

• Improve adaptability of workers and enterprises as well as flexibility of labour markets, and

• Increase investment in human capital through better education and skills.

In line with these priorities, appropriate focus will also be given to investments, which improve the efficiency and effectiveness of public administration.

Deriving its 'guidance' from the EES priorities outlined above, the Strategic Coherence Framework sets out the «strategic direction» for this operational programme as described in section 1.2.2 above.

In practical terms, this approach will form the cornerstone of Croatia's human capital development over the shorter-term duration of the OP as well as representing a «platform» for the longer term perspectives identified under future ESF assistance.

While recognising that the setting of OP priorities at strategic level will involve policy inter-action across the employment, education and training and social inclusion fields, the strategic priorities identified in this Section are designed to provide a clear focus on what can be achieved over the duration of the programme and which can be further developed under the next-generation ESF.

In relation to administrative capacity, the strategic priority will likewise focus on what is attainable under the programme that can be further strengthened under ESF post accession.

2.3.2 Employment

Building on the existing capacity developed under CARDS and Phare pre-accession funding, the overriding strategic priority in the sphere of employment remains one of strengthening and modernising the Croatian Employment Service (CES).

As the key instrumentation in building an efficient and effective labour market institutional set up, the CES must develop the strategic capacity to respond to the challenges of rapid socio-economic restructuring and demographic ageing.

In this context, the CES must strengthen its support service and delivery to job seekers as well as to the unemployed and disadvantaged. To this end, its role in providing effective mediation, vocational guidance and implementing active labour market policies will remain pivotal for promoting occupational and geographical mobility at both the national and local levels.

At the same time, such an approach should facilitate the development of more effective anticipatory mechanisms in addressing skills shortages while alleviating bottlenecks across the sectors and/or occupations concerned.

In setting these strategic priorities for the CES, there remains the wider recognition of the need to strengthen the «interface» between its functions in administering unemployment benefits and assistance on the one hand and its role in brokering a more effective response to the requirements of the labour market on the other.

In parallel with the modernisation of the CES, and in the light the continuing low employment and activity rates, the promotion of active labour market policies will remain a key strategic priority over the duration of the programme and beyond into future ESF.

At the same time, as highlighted in section 2.3.1 above, such policies must be accompanied by appropriate «demand-led» measures if they are to be rendered effective from a supply side perspective.

While employment subsidies will continue to play a role in the promotion of active labour market policies, the underlying strategic policy direction under the programme will gradually shift the focus towards better evaluated and targeted measures incorporating higher quality formal training and skills input.

2.3.3 Education, training and skills development

Supporting the development of reforms in education and training systems is also a key strategic priority of this operational programme. In particular, the need to ensure an adequate supply of attractive, accessible and high-quality education and training provision at all levels (including flexible learning pathways) will be complemented by measures to reduce the incidence of a high drop-out rate from tertiary education in order to achieve more efficient education outcomes.

However, in view of the limitations on the levels of assistance available under component IV, the OP strategic priorities set out below have been adjusted and presented in a manner that will facilitate their further development and elaboration under future ESF assistance.

In the area of VET reform, a key strategic priority will be the establishment of a national CROQF Working Group in order to ensure a coherent follow-up to the Green and White Papers and its focus on the development of a range of key elements forming a strategy for life-long learning. In particular, there is a need to develop a comprehensive Croatian Qualifications Framework (CROQF) which is compatible with the European Qualifications Framework and based on the achievement of HRD goals linked to the needs of the labour market as well as to national and regional economic development strategies.

As an integral part of this national framework, occupations and qualifications will be linked to the parallel identification of economic branches and related skills profiling. Competence (output) based qualifications as well as strengthened certification standards will also form a cornerstone of the framework.

Since Croatia has very low adult learning participation levels in comparison to EU-27, the need to address this structural weakness represents an additional strategic priority for the programme to be further developed under future ESF assistance. In particular, new legislative, institutional and delivery standards for Adult learning provision will be accorded strategic focus in the formulation of a new and more comprehensive approach to the development of life-long learning.

2.3.4 Social inclusion

As an integral part of promoting a more sustainable and inclusive approach to labour market integration, the key strategic priority will be to ensure greater access for people at a disadvantage or at risk of social exclusion. In particular, the strategic focus of the interventions will be on the specific problems of the long-term unemployed with low levels of qualifications and skills as well as minority groups and people with disabilities. Underpinning this approach will be the need to develop a broader range of support to building pathways to labour market integration while combating discrimination.

Strengthening care and support structures in the labour market will also form part of the approach including the development of the secondary labour market (social economy) where appropriate. This approach has the added value of itself for promoting economic development.

As in the case of employment and education and training provision, the strategic priority set for social inclusion will be further elaborated and built on in the framework of future ESF assistance.

2.3.5 Administrative capacity

In view of the broader strategic role accorded to the future ESF in promoting a more efficient and effective public administration, it is acknowledged that a wider and more significant contribution to the reform process will take place when higher levels of assistance become available to Croatia after accession. Indeed, setting this wider ESF remit in context, the overriding objective will be to strengthen public policy and capacity with a view to ensuring effective management of the socio-economic factors which contribute to a more competitive and inclusive society.

Within the perspective of the OP itself, the strategic focus has been framed in line with the scope and funding limitations of component IV. In particular, the key underlying strategic priority will be to strengthen capacity and promote good governance in the employment, education and training and social inclusion fields.

As outlined above, the modernisation of the CES remains an on-going strategic priority while the strengthening of the Croatian Qualifications Framework is also highlighted (ref. section 2.3.3 above).

While the scope of component IV incorporates institutional capacity building at national, regional and local level, the strategic focus will be to ensure that capacity at central level is strengthened during the initial phases of the process.

3. PROGRAMME STRATEGY

3.1 Concentration of assistance – priority axes and measures

Within the overall aim of ensuring that the relevant institutions of the Republic of Croatia achieve readiness for EU membership and develop institutional capacity and practical experience with the management of European Social Fund – type interventions, the following framework objective is established under IPA Component IV in Croatia –

To create more and better jobs. More immediately, to attract and retain more people in employment by increasing human capital investment, reinforcing social inclusion and promoting adaptability of enterprises and workers.

An account of the rationale and specific objectives for each Priority Axis of this Operational Programme is provided hereunder together with a short description of the type of activities that they may support. In the following Section (3.2), further detail is provided on the Measures established as the means to achieving each of the Priority Axes, including information on the implementation mechanisms employed including the selection criteria and targets/expected outputs.

While a priority axis on Improving adaptability of enterprises and workers will not be addressed directly during the initial phase of the programme's implementation, it will nevertheless remain an integral part of the key strategic policy framework within which employment and HRD-related priorities will be established both under component IV as well as under future ESF assistance.

In order, however, to provide the necessary foundations for developing appropriate measures under the afore-mentioned priority axis, technical assistance under priority axis 4 will be used for capacity building purposes (see also section 1.2.1 above and section 4.1 hereunder).

Priority Axis 1 – Enhancing access to employment and sustainable inclusion in the labour market

Rationale

While the Croatian Employment Service has progressively developed more effective delivery of employment and training measures, the results (whether funded entirely through Croatian

sources or with EU assistance) have been «mixed» in that resources and capacity remain relatively weak in comparison to the challenges to be met. Based on the analysis provided in Chapter 2, Croatia's SDF and other relevant national policies all identify the need to improve the functioning of the labour market as an important priority, as do relevant EU agreements and guidelines. To this end, enhanced mainstream and targeted active and preventative labour market measures that build on improved partnership arrangements have been identified as a requirement for the consolidation of an effective Croatian labour market.

As an integral function of developing a more effective labour market, the policy focus under this priority axis will also seek to promote the design and dissemination of innovative and more productive forms of work organisation under the provisions of Article 151.2(a)(ii) of Commission Regulation (EC) No 718/2007. To this end, the promotion of health and safety at work will be accorded particular focus in line with future structural fund requirements under the ESF (for its part, component I will focus on upgrading the legislative provision, as well as strengthening the institutional framework for the health and safety at work.

Specific Objectives

To reduce existing unemployment and the «threat» of new unemployment and also promote the reintegration of the unemployed by supporting the design and implementation of both active and passive labour market measures that target the specific conditions of the Croatian labour market and build on previous experience and best practice.

To support the development of the capacity of Croatia's public institutions and relevant non-government partners in the employment field.

Description

Labour market policies should improve the employability of the unemployed and the inactive and provide services and training to support their participation in the labour market, and also improve the competitiveness of the workforce. To this end, the provision of targeted training programmes that develop the specific types of knowledge and skills required by the labour market will be promoted while support will be provided to the Croatian Employment Service to enhance the range and content of training and counselling services which better respond to the particular demands of the Croatian economy. In developing such services, the CES should help establish and build on developing partnerships between the institution itself and representatives of business and labour at the regional and local (multi-county) level.

Within the context of the economic «demands» arising from the accession process, Croatia's public services in the employment field will require substantial strengthening. This priority will also, therefore, support the development of institutional capacity of public bodies at the central and local level in the field of employment including in particular strategy design, programme implementation, programme monitoring and evaluation, and legislative reform. It will also support cooperation with partners from non-governmental sectors (business associations, trade unions, civil society organisations).

Under this Priority Axis, it is proposed to concentrate, in the initial phase, on assisting the strengthening of core labour market measures including mediation, vocational guidance and delivery of training and active labour market policies, especially activation building on the

experience of recent EU supported projects such as the CARDS 2004 *Local partnerships for Employment* – Phase 2 project.

Priority Axis 2 – Reinforcing social inclusion and integration of people at a disadvantage

Rationale

Analysis of the Croatian context (see Chapter 2) indicates that particular groups such as the long-term unemployed and inactive, unemployed youth, women, older unemployed, disabled, Roma, minority groups, and those located in lagging-behind regions face significant obstacles to participation in employment in Croatia. Such obstacles are not only a barrier to genuine social cohesion, they also reduce the effectiveness and efficiency of the labour market.

Specific Objectives

To increase the employability of disadvantaged persons and assist their access to the labour market.

Description

This priority axis will support measures and promote the integration of disadvantaged groups into the labour market. Although not in the initial phase of the programme, assistance will also be provided to strengthen access to education within the «pathways» approach to labour market integration. Under this priority axis, the disadvantaged will be assisted through relevant education and training provision as well as the creation of support networks and improved support services to enhance their overall employability.

Priority Axis 3 – Enhancing human capital and employability

Rationale

Despite a wide and ambitious range of recent initiatives, Croatia still faces challenges in delivering education and training that prepares and qualifies people for employment. Effective educational and training systems that are responsive to labour market needs are crucial for the development of the knowledge-based economy and to increasing levels of employment. Moreover, education should also ensure that students are equipped with the skills and competencies that provide a foundation for lifelong learning that is of central importance in improving the competitiveness of the workforce.

This priority axis will accordingly also support the development of institutional capacity of public bodies at the central and local level in the field of VET for strategy design, programme implementation, programme monitoring and evaluation, legislative reform, and consolidation of the initiatives that have been taken in recent years. In addition, it will support cooperation with partners from both government and non-governmental sectors (business associations, trade unions, civil society organisations).

Specific Objectives

To strengthen investment in human capital in Croatia and promote greater employability by helping Croatia develop and implement a coherent HRD policy and national qualifications framework and increase the overall labour market relevance, efficiency and quality of the education and training systems.

To support the development of the capacity of Croatia's public institutions and relevant non-government partners in the vocational education and training field and in the field of adult education.

Description

Within the wider policy framework of preparations for future ESF, this priority axis will progressively focus on the establishment of closer links between the academic sector and enterprises both in regard to equipping students with skills that will better prepare them for the world of work and to carrying out research that promotes economic and social development likely to attract external funding support. Also within this framework, it will improve the labour-market relevance of initial and vocational education and training. The implementation of life-long learning principles and practice will be supported and, within that context, assistance will be provided under this priority axis to support continuing adult education and training. In addition, this priority will support the establishment of a national network for the recognition of professional qualifications (Croatian qualifications framework) in line with the EU requirements.

Priority Axis 4 – Technical assistance

Rationale

The IPA Implementing Regulation identifies a number of areas and forms of assistance for Component IV, including, in particular Article 151.2(f)

– strengthening institutional capacity and the efficiency of public administrations and public services at national, regional and local level and, where relevant, the social partners and non-governmental organisations with a view to reforms and good governance in the employment, education and training, as well as social fields.

However, while specific capacity-building activities to this end have been incorporated under all 3 operational Priority Axes, Priority Axis 4 will focus its support on project pipeline development and programme capacity activities directly related to the delivery of the HRDOP as specified under Article 151.3 (i.e. to support the preparatory, management, monitoring, administrative support, information, evaluation and control activities of the programme, and preparatory activities with a view to the future management of European Structural Funds).

Building on the use of pre-accession assistance, Croatian programme and project management capacity – from design through to commissioning and operation – is evolving at the national, regional and local levels, supported in recent years by 76 technical assistance and twinning projects under PHARE, CARDS and bilateral assistance. This practical experience will continue to grow and become embedded in future years, as more projects and operations come «on-stream».

Management of IPA component IV specifically relates to this OP and will involve additional expenditure which does not form part of the Croatian administration's traditional operating expenses (e.g. information and publicity; the development of monitoring indicators and an EU funds Management Information System as well as the commissioning of external, independent experts for interim and ongoing evaluations).

Accordingly, Component IV will be designed as a «pre-cursor» towards the future European Social Fund with a focus on developing the required capacity to manage and implement assistance under the Fund's rules and requirements. As an integral part of this approach, priority will be accorded towards building sustainable institutional structures and developing systems support structures for the transition to Structural Funds. Furthermore, the preparation of sufficient, well-designed and mature project proposals will ensure use of EU assistance in a timely and technically feasible manner.

Specific objectives

To ensure efficient and effective OP management and develop the institutional capacity for managing and absorbing IPA allocations to the HRD OP.

To support the generation of a «project pipeline» to ensure sufficient projects come «on stream» in a timely manner and are fully mature and ready for submission to the Project Selection Committee in each year of the programme.

Description

Four types of operations will be supported under this Priority Axis:

Specific, tailored support to coordination and management of the OP, including programming, information and publicity, project appraisal and selection, implementation, financial management, control, monitoring, evaluation, reporting and audit;

Aid to enhance the specification, collection and use of statistical data which will be necessary for effective monitoring and evaluation under IPA component IV and, subsequently, the ESF;

Sectoral assistance to strengthen the capabilities of potential beneficiaries, including the generation of project ideas and their ultimate elaboration into viable, eligible and high quality proposals.

Consultancy support (including advice and training) to the OP Operating Structure, regarding any aspect of management, monitoring, evaluation and control, including grant scheme management and procurement (e.g. fees for expert assessors and evaluators of project applications).

Measures

Detailed information on each measure proposed for support through this Operational Programme is presented hereunder in tabular format including information on:

• Measure description

• Specific objectives

• Main types of operations

• Target groups

• Head of Operating Structure

• Specific bodies under Operating Structure (Articles 28.1 and 31 of the IPA Implementing Regulation)

• Final beneficiaries

• State aid [Art 28.2(d) of the IPA Implementing Regulation]

• Output and result indicators

• Selection modalities and specific related criteria

Types of support

In line with the nature and scope of each type of operation, the types of support will be adapted to ensure the most effective implementation and delivery mechanisms towards achieving the specific measure-level objectives set. Such mechanisms will include, *inter alia*, an appropriate mix of Grant Schemes and Operating Grants and will adhere to the principles for tendering procedures and grant awards laid down in the Financial Regulation (as revised under Council Regulation 1995/2006 of 13 December 2006) in respect of external actions.

State Aid

The Head of the Operating Structure will be responsible for ensuring that operations are selected for funding and approved in accordance with the criteria and mechanisms applicable to the programmes, and that they comply with the relevant Community and national rules including those related to state aid and competition policy.

Priority Axis 1 – Enhancing access to employment and sustainable inclusion in the labour market	
Title of Measure	Measure 1.1. Supporting the design and implementation of active and preventative labour market policy.
Description	Assistance under this measure will be directly allocated to support and develop the active and preventative labour market programmes implemented by the public employment services in Croatia. These programmes should target both the unemployed and those facing the likelihood of unemployment. It will also promote the development of partnerships between public employment services, local authorities and other public bodies in the field of education, labour market and regional development as well as representatives of business, labour (social

	partners) and the community in the design and delivery of employment activities. The development of HRD strategies at the county / cross-county level and their regular revision is to provide a basis for more targeted project partnerships and pipelines and develop local capacities to make effective use of ESF and other funding. While Local Employment Partnerships have a valuable role to play across Croatia's national territory, particular care will be taken under this measure to ensure their coverage of the lagging-behind regions (see section 2.1.5).
Specific objectives	To develop a participatory institutional framework with a regional focus for the promotion of employment
Main types of operations	Indicative operations under this measure will focus on developing partnerships for employment at the county and inter-county level to: • carry out labour market analyses; • elaborate local HRD strategies; • undertake local employment initiatives; • Develop project generation and articulation facilities within the CES at the regional level, and • Implement grant schemes in line with the HRD OP objectives and strategy
Target groups	The unemployed (particularly those located in lagging-behind regions). Those facing the threat of unemployment. Within this cohort, those lacking skills for which there is a demand as well as those working in declining industries or industries undergoing re-structuring, will form the main focus. Those on short-term contracts will also be targeted.
Head of Operating Structure	Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE).
Specific bodies under Operating Structure *(Art 31 of IPA IR)*	The Croatian Employment service (CES) as Implementing Body. The Head of the Operating Structure will establish a Sectoral Monitoring Committee within 6 months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation. This Committee will be co-chaired by the Head of the Operating Structure and a representative of the European Commission. Its members will include the National IPA Coordinator or his/her representative, the National Authorising Officer or his/her

	representative, a representative of the European Commission, the Strategic Coordinator for Components III and IV or his/her representative, the Head of the National Fund or his/her representative, representatives of all specific bodies making up the Operating Structures as well as representatives from civil society and socio-economic partners; the Committee will also include regional and/or national organisations with a relevant interest in contributing to the effective implementation of the programme to be agreed at its 1st meeting. In order to ensure sufficient representation and membership, the composition of the Sectoral Monitoring Committee can be reviewed and extended by the Head of the Operating Structure inn agreement with the European Commission
Final beneficiaries	Final beneficiaries shall be regional employment offices and local (county) partnerships for employment.
Selection modalities and specific related criteria	Appraisal and selection will be performed by Selection Committees at two levels: • Project Selection Committees – these will consider any applications for funding from grant schemes, and will be chaired by CES as Implementing Body; • Tender Selection Committees – these will select contractors for works, supply and/or service contracts, which are put out to tender under EU procurement rules, and will be chaired by the CES as Implementing Body. Project selection criteria shall include: • Potential for placing the unemployed and those at risk of unemployment in sustainable jobs; • Degree of involvement of partners (from the public, non-profit and private sectors) in both the management and financing of the activity; • Financial efficiency, including costs per unit output; • Orientation towards the specific requirements of qualification (re-qualification); • Degree of sensitivity to specific HRD/labour market needs and appropriate strategies at the county and multi-county level; • Orientation towards regional inequalities in access to education and training, as well as employment. The project selection process will take appropriate account of the regional disparities in employment and unemployment rates to ensure

	that the needs of under-performing regions in this regard are effectively addressed.
Title of Measure	Measure 1.2. Supporting the effectiveness and quality of Croatia's public employment services.
Description	Croatia's public employment services will need further modernisation if it is to meet the challenges of EU accession. Although many elements of an effective policy framework are in place, both the Labour Directorate of Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE) and Croatian Employment Service (CES) need to acquire substantially more professional capacity, in relation to: (i) accelerated harmonisation with EU labour legislation and standards of the public employment services in the EU member states; (ii) absorption capacity for managing funds from IPA Component IV in Croatia's run-up to accession and corresponding effective regional structures in order to monitor and evaluate relevant HRD measures; (iii) efficient implementation of the National Reform Programmes and Integrated Annual Employment Action Plans. This measure will focus on supporting the further development of both the MELE and the CES (on both the national and local levels).
Specific objectives	To improve the quality, effectiveness and efficiency of Croatian public employment services.
Main types of operations	Indicative operations under this measure include: • Development of the capacity to formulate a coherent legislative framework for lifelong career guidance provision. • Support the work of a future National Forum for Lifelong career guidance. • Establishment of a pilot lifelong career guidance centre in partnership with relevant business support services • Establish a training facility within CES for key skills for counsellors (focusing on the unemployed), advisors (focusing on the employers), lifelong career guidance counsellors, specialised councillors for disadvantaged groups and skills for other CES processes. • Strengthen the analytical capacity of CES and MELE and introduce links with the academic community to develop policy oriented research • Design and implementation of a comprehensive information strategy for CES that takes account of the evolving requirements of the European Employment Strategy and respective integrated guidelines • Support design and implementation of improved business processes with the CES's IT system and user-friendly IT solutions, including

	upgrading of the IT equipment & software • Create a system of quality assurance, monitoring, evaluation and training-needs assessment for CES business processes.
Target groups	The Croatian Employment Service at both national and local level. The relevant departments of MELE. Agency for VET.
Head of Operating Structure	Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE)
Specific bodies under Operating Structure *(Art 31 of IPA IR)*	The CES as Implementing Body. The Head of the Operating Structure will establish a Sectoral Monitoring Committee within 6 months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation. This Committee will be co-chaired by the Head of the Operating Structure and a representative of the European Commission. Its members will include the National IPA Coordinator or his/her representative, the National Authorising Officer or his/her representative, a representative of the European Commission, the Strategic Coordinator for Components III and IV or his/her representative, the Head of the National Fund or his/her representative, representatives of all specific bodies making up the Operating Structures as well as representatives from civil society and socio-economic partners; the Committee will also include regional and/or national organisations with a relevant interest in contributing to the effective implementation of the programme to be agreed at its 1st meeting. In order to ensure sufficient representation and membership, the composition of the Sectoral Monitoring Committee can be reviewed and extended by the Head of the Operating Structure inn agreement with the European Commission
Final beneficiaries	The Croatian Employment Service at both national and local level. The relevant departments of MELE Agency for VET (AVET).
Selection modalities and specific related criteria	Appraisal and selection will be performed by Selection Committees at two levels: • Project Selection Committees – these will consider any applications for funding from grant schemes, and will be chaired by CES as Implementing Body; • Tender Selection Committees – these will select contractors for

	works, supply and/or service contracts, which are put out to tender under EU procurement rules, and will be chaired by the CES as Implementing Body. Selection criteria shall include: • A clear demonstration between the relationship of the project with the requirements of the European Employment Strategy. • Orientation towards efficient implementation of National Action Plans for Employment; • Orientation towards upgrading capacity building activities carried out within the framework of the Phare 2005 Labour Market project. The project selection process will take appropriate account of the regional disparities in employment and unemployment rates to ensure that the needs of under-performing regions in this regard are effectively addressed.
Priority Axis 2 – Reinforcing social inclusion of people at a disadvantage	
Title of Measure	Measure 2.1. Supporting access to employment by disadvantaged groups.
Description	Supporting integration into the labour market by those groups that experience particular difficulties in accessing employment will incorporate a number of elements including: strengthening motivation to take part in education and employment programmes; providing psychological and social support services as well as personal development and training programmes adjusted to individual needs. Support will build in the engagement of both employment and social services operating in an integrated fashion and will be targeted on, and customised to, identified specific needs. It will also be delivered in close partnership with local actors.
Specific objectives	To promote the social inclusion of disadvantaged groups through their integration to the labour market.
Main types of operations	Indicative operations under this measure will include: • Development of new inter-institutional models and inter-sectoral business solutions for work with disadvantaged groups; • Training of staff (basic and advanced) in the employment and social welfare services for work with disadvantaged groups; • Training and retraining of disadvantaged groups; • Establishing a network of «Mentors for Social Integration» (MfSI) in the private sector and civil society organizations including provision of

	institutional arrangements for its effective functioning; • Implementation of grant schemes supporting work placements and other relevant services to the disadvantaged by both public institutions and non-governmental/non-profit organizations.
Target groups	Disadvantaged groups of the unemployed; these may include: • persons with disabilities • those with low levels of educational attainment • youth unemployed; • older and long-term unemployed • women, • people living in less developed regions, • minority groups.
Head of Operating Structure	Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE). In discharging its responsibilities and delegating tasks in relation to this measure, the MELE will work closely with the Ministry of Health and Social Welfare (MHSW), through operational agreements, which will be subject to the accreditation process.
Specific bodies under Operating Structure *(Art 31 of IPA IR)*	The CES as Implementing Body. The Head of the Operating Structure will establish a Sectoral Monitoring Committee within 6 months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation. This Committee will be co-chaired by the Head of the Operating Structure and a representative of the European Commission. Its members will include the National IPA Coordinator or his/her representative, the National Authorising Officer or his/her representative, a representative of the European Commission, the Strategic Coordinator for Components III and IV or his/her representative, the Head of the National Fund or his/her representative, representatives of all specific bodies making up the Operating Structures as well as representatives from civil society and socio-economic partners; the Committee will also include regional and/or national organisations with a relevant interest in contributing to the effective implementation of the programme to be agreed at its 1st meeting. In order to ensure sufficient representation and membership, the composition of the Sectoral Monitoring Committee can be reviewed

	and extended by the Head of the Operating Structure inn agreement with the European Commission
Final beneficiaries	Final beneficiaries shall be the Ministry of Health & Social Welfare, Counties-Social Welfare Units, Centres for Social Welfare and the Croatian Employment Service (central and regional employment offices). Eligible applicants/partners for grants shall include: Non-profit NGOs, private/public institutions operating at the regional/local level; regional/municipal development agencies and SME support centres / technological incubators.
Selection modalities and specific related criteria	Appraisal and selection will be performed by Selection Committees at two levels: • Project Selection Committees – these will consider applications for grant support, and will be chaired by CES as Implementing Body; • Tender Selection Committees – these will select contractors for works, supply and/or service contracts, which are put out to tender under EU procurement rules, and will be chaired by the CES as Implementing Body. Project selection criteria shall include: • The creation of new jobs for those in danger of social exclusion (including in particular the target groups referred to above) or the retention of existing ones; • A clear demonstration of the relationship between the project and requirements of the social integration of specific groups in line with the best-practice examples (including previous initiatives within the framework of the EQUAL programme); • The involvement of the public, non-profit and private sectors; • Financial efficiency, including costs per unit output; • Orientation towards comprehensive approaches to treating unemployment among specific socially excluded groups (including specialised rehabilitative, psycho-social and job-market oriented services); • Orientation towards setting up various models of social employment planning on regional/local level, based on periodic participatory needs assessment in the field of community and care services. • Orientation towards the specific requirements of qualification and re-qualification;

	• Orientation towards regional inequalities in access to education and training, as well as employment. Project selection process will take appropriate account of the regional disparities with respect to employment of socially excluded persons to ensure that the needs of the regions faced with high unemployment rates are effectively addressed.
Title of Measure	Measure 2.2. Supporting access to education by disadvantaged groups.
Description	This measure is intended to promote equal opportunities in access to education by the development and introduction of inclusive educational and teaching methods, and by promoting the elimination of segregation and discriminatory practices. The measure will also seek to promote greater educational attainment (by activities targeted on reducing school-failure and drop-outs) and also improve the labour-market prospects and social integration of the disadvantaged and those with special educational needs.
Specific objectives	To support access to education for employment by disadvantaged groups through, *inter alia*, promoting a more flexible policy framework and innovative provision of relevant services.
Main types of operations	• Supporting the design and implementation of educational programmes specifically targeted on disadvantaged groups (including upgrading facilities and equipment where appropriate). • Building the capacity of education professionals in new services for the disadvantaged, primarily in the VET sector
Target groups	Those facing disadvantage in access to or within education including those with special educational needs (including primary and secondary school drop-outs, those in lagging-behind regions, persons with disabilities and minorities).
Head of Operating Structure	Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE). In fulfilling its responsibilities and delegating tasks in relation to this measure, the MELE will work closely with the Ministry of Science Education and Sport (MSES), through operational agreements, which will be subject to the accreditation process.
Specific bodies under Operating Structure *(Art 31 of IPA IR)*	The AVET as Implementing Body. The Head of the Operating Structure will establish a Sectoral Monitoring Committee within 6 months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation. This Committee will be co-chaired by the Head of the Operating Structure and a representative of the European Commission. Its members will include the National IPA Coordinator or his/her representative, the National Authorising Officer or his/her representative, a representative of the European Commission, the Strategic Coordinator for Components III and IV or his/her representative, the Head of the National Fund or his/her representative, representatives of all specific bodies making up the Operating

	Structures as well as representatives from civil society and socio-economic partners; the Committee will also include regional and/or national organisations with a relevant interest in contributing to the effective implementation of the programme to be agreed at its 1st meeting. In order to ensure sufficient representation and membership, the composition of the Sectoral Monitoring Committee can be reviewed and extended by the Head of the Operating Structure inn agreement with the European Commission
Final beneficiaries	The Ministry of Science, Education and Sports (MSES) as the key institution at national level, responsible for overall policy and co-ordination of reform activities in the field of education; Secondary schools, teacher training colleges, the Agency for Adult Education (AAE); the Agency for Vocational Education and Training (AVET); Youth organizations.
Selection modalities and specific related criteria	Appraisal and selection will be performed by Selection Committees at two levels: • Project Selection Committees – these will consider applications for grant support, and will be chaired by AVET as Implementing Body; • Tender Selection Committees – these will select contractors for works, supply and/or service contracts, which are put out to tender under EU procurement rules, and will be chaired by AVET as Implementing Body. Project selection criteria shall include: • A clear demonstration of the relationship between the project and requirements of the social integration of specific groups in line with the best-practice examples (including previous initiatives within the framework of the EQUAL programme); • Orientation towards the specific requirements of qualification and re-qualification; • Orientation towards regional inequalities in access to education and training. Project selection process will take appropriate account of the regional disparities to ensure that the needs of the regions faced with high unemployment rates are effectively addressed.

Priority Axis 3 – Enhancing human capital and employability.	
Title of Measure	Measure 3.1. Further development of the Croatian Qualifications Framework.

Description	The development of the Croatian Qualifications Framework (CROQF) will be designed to: • establish benchmarks for the comparability of competences • encourage Lifelong Learning and especially prior learning and non-formal and informal learning • promote labour mobility • promote high quality employability Pursuant to laying the groundwork for establishing the complete CROQF (basic concepts, CROQF Committee, initial proposal for a number of levels/sub-levels) and its eventual adoption (envisaged by the end of 2008), this measure will ensure adequate provision of support concerning the overall coherence of the implementation/co-operation process with a view to a possible review of the main outcomes/deliverables in the first years following the CROQF's adoption. It should, *inter alia*, address the following issues: development of the sustainable CROQF's implementation structure (including sustainable platforms for on-going consultations at the national level), ensuring consistency with emerging policies and objectives of the EU/EC Directives in the field of education and employment, more targeted linking/pilot-testing of the CROQF with respect to the particular levels, validation of non-formal and informal learning as well as quality assurance and accreditation. Within the context of developing a CROQF, this measure is intended to foster modernisation and the further development of the vocational education and training (VET) system in particular in order to facilitate its adaptation to structural changes in the economy and compliance with the EU *acquis*, most notably with the ongoing VET Copenhagen process. Building on the experience of the successive CARDS VET 2001-2003 projects, and the imminent implementation of further VET reform, this project addresses issues of immediate concern following the first phase of the reform including: a more comprehensive modernisation of VET curricula in line with the new sectoral approach at the national level; establishment of a quality assurance system (including further development of the management information system); and the introduction of sustainable institutional structures (including the funding mechanisms) at the national level in the field of VET innovation. The measure is intended to effectively consolidate and implement reformed VET policy at the national level. It should establish a core network of VET establishments and pilot-centres with the capacity to meet the required modernisation of education content and delivery (most notably, new high-quality curricula and relevant quality assurance activities) and providing for the necessary continuous review and adaptation of VET provision to suit particular local needs.

Specific objectives	To strengthen investment in human capital in Croatia and promote greater employability by assisting the development and implementation of a coherent HRD policy and national qualifications framework To increase the overall labour market relevance including the efficiency and quality of the education and training systems
Main types of operations	Indicative operations under this measure include: • Support for the introduction of a systematic CROQF peer-review process with a joint-participation of the national and EU member states experts and ensure regular provision of relevant modifications (process, outcomes). • Establishment of the framework for the pilot-testing of specific elements of the CROQF addressing the specific needs of national stakeholders and sectors, including (i) robust and transparent quality assurance mechanisms, (ii) promotion of validation of non-formal and informal learning,(iii) CROQF related guidance and counselling, and/or (iv) introduction relevant outcomes as the basis of curricula delivery as well as other needs based on the priorities of the CROQF Committee. • Targeted support for the development of the designated national EQF centre, particularly its function of regular monitoring and linking of the CROQF with reviewed EQF's recommendations and further development of other EU processes and instruments/mechanisms (e.g. ENIC-NARIC Network, VET Copenhagen Process, Europass framework for transparency of qualifications, Ploteus portal on learning opportunities, adopted Employment Guidelines/other specific EC Directives, etc.). • Further improvements of the CROQF consultation and mainstreaming process at the regional/national level and related awareness-raising/capacity building campaigns (including development of user-friendly manuals supporting stakeholders at the regional/national level). • Targeted support to continuous development of the VET Sectoral Councils, the methodology for qualification & framework curricula development and further curricular interventions in selected occupational families • Support for the design and implementation of a «VET Innovation Fund» in respect of on-going initiatives to be carried out by VET establishments at the regional and local level (depending on the specific priorities – e.g. VET curricula innovations, innovative in-service training schemes, quality assurance); • Pilot-testing of the VET Innovation fund through identification and selection of a core network of «model» VET secondary schools including a grant scheme to promote curricular innovations in line with

	the local and/or regional needs (activities will largely be «soft» but will also include small-scale purchase of relevant equipment and other study aids, building adaptation and refurbishment). • Support to institutional and policy development in the field of VET quality assurance • Further capacity building of relevant VET secondary school staff and other key practitioners and stakeholders. • Introduction and implementation of entrepreneurial, student-centred pedagogical methods of teaching and content into VET curricula • Further improvements of the Vocational Education and Training Information System (VETIS) and systematic exchange of experience and information on the VET QA • Establishment/consolidation of partnerships between VET secondary schools and economic/social actors at the local and national level.
Target groups	Teachers and students of vocational training institutions Trainers involved in practical training (including apprentice schemes) at enterprises CROQF bodies/ all other relevant stakeholders involved in the overall development of the CROQF Representatives of VET institution maintainers Representatives of employers and trades unions. Relevant officials of MSES, AVET and AAE
Head of Operating Structure	Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE). In fulfilling its responsibilities and delegating tasks in relation to this measure, the MELE will work closely with the Ministry of Science, Education and Sport (MSES) through operational agreements, which will be subject to the accreditation process.
Specific bodies under Operating Structure *(Art 31 of IPA IR)*	The Agency for Vocational Education and Training (AVET) as Implementing Body. The Head of the Operating Structure will establish a Sectoral Monitoring Committee within 6 months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation. This Committee will be co-chaired by the Head of the Operating Structure and a representative of the European Commission. Its members will include the National IPA Coordinator or his/her representative, the

	National Authorising Officer or his/her representative, a representative of the European Commission, the Strategic Coordinator for Components III and IV or his/her representative, the Head of the National Fund or his/her representative, representatives of all specific bodies making up the Operating Structures as well as representatives from civil society and socio-economic partners; the Committee will also include regional and/or national organisations with a relevant interest in contributing to the effective implementation of the programme to be agreed at its 1st meeting. In order to ensure sufficient representation and membership, the composition of the Sectoral Monitoring Committee can be reviewed and extended by the Head of the Operating Structure inn agreement with the European Commission
Final beneficiaries	Educational establishments at all levels (including providers of non-formal education), VET institutions, AVET.
Selection modalities and specific related criteria	Appraisal and selection will be performed by Selection Committees at two levels: • Project Selection Committees – these will consider any applications for funding from grant schemes, and will be chaired by AVET as Implementing Body; • Tender Selection Committees – these will select contractors for works, supply and/or service contracts, which are put out to tender under procurement rules and regulations, and will be chaired by the AVET as Implementing Body. Selection criteria shall include: • Demonstrated orientation towards transparency and co-ordination of the actions applied in the functioning of the CROQF • A clear demonstration of the relationship between the project and requirements of the creation of consistent educational programmes/framework curricula within the VET system in line with the comprehensive Croatian Qualifications Framework (CROQF); • The involvement of the public, non-profit and private sectors; • Financial efficiency, including costs per unit output; • Participation of the private sector and/or the non-governmental/non-profit sector in financing the project. • Orientation towards comprehensive approaches in the curricula development/implementation involving higher-level skills, multi-skills and a mix of technical, methodological and behavioural competences;

	• Orientation towards introduction and development of innovative standards, quality assurance mechanisms and of recognition of non-formal and informal learning; • Orientation towards regional inequalities in access to education and training, as well as employment. • Orientation towards student accessibility to existing and new study programmes. The project selection process will take appropriate account of regional disparities to ensure that the needs of the regions faced with high unemployment rates are effectively addressed through appropriate VET provision.
Title of Measure	Measure 3.2. Strengthening the provision of Adult Learning
Description	This measure is intended to improve Croatia's adult and higher education system and enable students of all ages to acquire skills and competencies and thus better respond to labour market needs. It will build on the experience of previous EU assisted projects, in particular CARDS 2004 Adult learning. It will also build on the new Act on Adult Education (adopted in February 2007) and the National Strategy for Adult Education and its respective Yearly Action Plans. The strengthening of the Croatian adult education system will proceed in line with the development of the Croatian Qualifications Framework. Finally, it is intended that support will be available under this measure to polytechnics as the institutions that offer professional study programmes related to higher VET education.
Specific objectives	To improve skills and competences of adults to enable them to participate more actively in the labour market.
Main types of operations	Indicative operations under this measure include: • Development of an institutional framework of local centres/bodies for entrepreneurial and other skills; • Basic capacity building of selected local centres/institutions; • Procurement of equipment for selected local centres/institutions; • Comprehensive development of the basic competences programmes in line with the EU Reference Framework for Key Competences
Target groups	Adult students. Teachers and trainers in adult education institutions, polytechnics and schools of higher learning.

	Managerial staff of education institutions Local government and regional/local CES offices.
Head of Operating Structure	Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE). In fulfilling its responsibilities and delegating tasks in relation to this measure, the MELE will work closely with the Ministry of Science, Education and Sport (MSES) through operational agreements, which will be subject to the accreditation process.
Specific bodies under Operating Structure *(Art 31 of IPA IR)*	The Agency for Vocational Education and Training Implementing Body. The Head of the Operating Structure will establish a Sectoral Monitoring Committee within 6 months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation This Committee will be co-chaired by the Head of the Operating Structure and a representative of the European Commission. Its members will include the National IPA Coordinator or his/her representative, the National Authorising Officer or his/her representative, a representative of the European Commission, the Strategic Coordinator for Components III and IV or his/her representative, the Head of the National Fund or his/her representative, representatives of all specific bodies making up the Operating Structures as well as representatives from civil society and socio-economic partners; the Committee will also include regional and/or national organisations with a relevant interest in contributing to the effective implementation of the programme to be agreed at its 1st meeting. In order to ensure sufficient representation and membership, the composition of the Sectoral Monitoring Committee can be reviewed and extended by the Head of the Operating Structure in agreement with the European Commission
Final beneficiaries	Institutions providing adult education. Non-governmental organisations in the field of adult education. Polytechnics and schools of higher learning.
Selection modalities and specific related criteria	Appraisal and selection will be performed by Selection Committees at two levels: • Project Selection Committees – these will consider any applications for funding from grant schemes, and will be chaired by AVET as Implementing Body ; • Tender Selection Committees – these will select contractors for works, supply and/or service contracts, which are put out to tender under EU

	procurement rules, and will be chaired by the AVET as Implementing Body. Project selection criteria shall include: • A clear demonstration between the relationship of the project with the specific requirements of the adult and life-long learning; • The involvement of partners from the public, non-profit and private sectors in management and financing; • Financial efficiency, including costs per unit output; • Orientation towards the needs of unemployed adults and adults who need to improve their skills and competencies to labour market needs; • Orientation towards regional inequalities in access to education and training, as well as employment. The project selection process will take appropriate account of the regional disparities to ensure that the needs of the regions faced with high unemployment rates are effectively addressed through appropriate adult education provision.
Title of Measure	Measure 3.3. Supporting the development of institutions and their partners responsible for the provision of vocational education and training, and adult education
Description	Providers of vocational education and training in Croatia will need to be strengthened if they are to meet the challenges of EU accession. Although many elements of an effective policy framework are in place, the Agency for Vocational Education and Training, Agency for Adult Education, the Education and Teacher Training Agency and the teaching establishments themselves all need to acquire substantially more professional capacity. This measure is closely related to, and will be designed and delivered in co-ordination with, the other measures delivered under this Priority Axis.
Specific objectives	To support the development of the capacity of Croatia's public institutions and relevant non-governmental partners in the vocational education and training field as well as in the field of adult education
Main types of operations	The single indicative operation under this measure is a comprehensive strengthening of the capacities of the AVET, comprising: • A review of current responsibilities of the AVET/AAE and specific recommendations, reflecting the evolving requirements of the Croatian VET/AE system; • Support to AVET and AAE in organisational and management

	activities; • Support to AVET in the design and preparation of manuals, operational procedures, guidelines, checklists and templates; • Elaboration of a mid-term plan for the AVET's research and analysis function; • Elaboration of an international partnership programme and Action Plan for: internal development planning, decision-making, overall VET management, project preparation and co-financing, etc.; • Establishment of a training system for AVET/AAE staff and relevant staff members of other key institutions
Target groups	Staff and officials of the Agency for Vocational Education and training, Agency for Education, Agency for Adult Education, the Education and Teacher Training Agency, and MSES .
Head of Operating Structure	Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE). In fulfilling its responsibilities and delegating tasks in relation to this measure, the MELE will work closely with, the Ministry of Science, Education and Sport (MSES) through operational agreements, which will be subject to the accreditation process.
Specific bodies under Operating Structure *(Art 31 of IPA IR)*	The Agency for Vocational Education and Training (AVET) Implementing Body. The Head of the Operating Structure will establish a Sectoral Monitoring Committee within 6 months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation. This Committee will be co-chaired by the Head of the Operating Structure and a representative of the European Commission. Its members will include the National IPA Coordinator or his/her representative, the National Authorising Officer or his/her representative, a representative of the European Commission, the Strategic Coordinator for Components III and IV or his/her representative, the Head of the National Fund or his/her representative, representatives of all specific bodies making up the Operating Structures as well as representatives from civil society and socio-economic partners; the Committee will also include regional and/or national organisations with a relevant interest in contributing to the effective implementation of the programme to be agreed at its 1st meeting. In order to ensure sufficient representation and membership, the composition of the Sectoral Monitoring Committee can be reviewed and extended by the Head of the Operating Structure inn agreement with the European Commission

Final beneficiaries	The Agency for Vocational Education and Training.
Selection modalities and specific related criteria	Appraisal and selection will be performed by a Tender Selection Committee to select the contractor for a service contract. The tender will follow EU procurement rules, and the committee will be chaired by the AVET as Implementing Body. Selection criteria shall include: • Coherence with education sector development plan (2005-2010); • Coherence with the outcomes of the CARDS 2001-2004 projects.

Priority Axis 4 – Technical assistance

Title of Measure	Measure 4.1. Project preparation.
Description	The measure will support the preparation of project pipeline and support relevant institutions and potential beneficiaries in the preparation of the required documentation. This includes the generation of project ideas and their elaboration into mature and high-quality proposals with all the supporting technical documentation.
Specific objectives	To prepare a project pipeline for all operations and measures and ensure sufficient projects are fully mature and ready for submission to the Project Selection Committee throughout the programme's duration.
Main types of operations	• Support to final beneficiaries in the preparation of tender documentation for service and supply contracts; • Support to implementing bodies in the preparation of guidelines for potential applicants; • Support to potential grant applicants in the preparation of their applications
Target groups	Those employed by: VET institutions and local government (as owners of such institutions) Centres for Social Welfare, Local partnerships for employment. Non-profit private/public institutions operating at the regional/local level; Regional/municipal development agencies and technological incubators; VET schools and adult learning institutions;

	Employment brokers Non-profit organizations Open universities Representatives of employers and trades unions. Public primary schools Local government bodies and their institutions Non-governmental / non-profit organisations and their institutions The MELE, MSES and MHSW as final beneficiaries of service/supply contracts The CES and AVET as Implementing Bodies – in relation to organising grant schemes.
Head of Operating Structure	The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE). In fulfilling its responsibilities and delegating tasks in relation to this measure, the MELE will work closely with other relevant line ministries, where appropriate, namely, the Ministry of Science, Education and Sport (MSES) and the Ministry of Health and Social Welfare (MHSW), through operational agreements, which will be subject to the accreditation process.
Specific bodies under Operating Structure *(Art 31 of IPA IR)*	The Croatian Employment Service (CES) as Implementing Body. The Head of the Operating Structure will establish a Sectoral Monitoring Committee within 6 months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation. This Committee will be co-chaired by the Head of the Operating Structure and a representative of the European Commission. Its members will include the National IPA Coordinator or his/her representative, the National Authorising Officer or his/her representative, a representative of the European Commission, the Strategic Coordinator for Components III and IV or his/her representative, the Head of the National Fund or his/her representative, representatives of all specific bodies making up the Operating Structures as well as representatives from civil society and socio-economic partners; the Committee will also include regional and/or national organisations with a relevant interest in contributing to the effective implementation of the programme to be agreed at its 1st meeting. In order to ensure sufficient representation and membership, the composition of the Sectoral Monitoring Committee can be reviewed and

	extended by the Head of the Operating Structure inn agreement with the European Commission
Final beneficiaries	For this measure final beneficiaries are the institutions employing those officials identified under target groups.
Selection modalities and specific related criteria	Appraisal and selection of the service contact holder will be performed by a Tender Selection Committee to select the contractor for a service contract. The tender will follow EU procurement rules, and the committee will be chaired by the CES as Implementing Body. Individual Technical Assistance activities will be planned on a rolling annual basis for the duration of the HRDOP.
Title of Measure	Measure 4.2. Programme management and capacity building
Description	The measure will support the Croatian public administration in the development of the systems, processes and skills for managing and implementing IPA Component IV at both national and regional/local level and to support potential final beneficiaries in the public, non-governmental and private sectors, as appropriate. Given the need to address staff turnover within the public administration allied to the demands of EU funds management which are typically higher than comparable civil service positions, co-financing of the salary costs of public officials within the management structure and project selection committees will be provided as appropriate under this measure. As part of this co-financing, staff development will focus in particular on advanced language and communication skills, as well as specific competences in EU programme management.
Specific objectives	To ensure efficient and effective OP management, and develop the institutional capacity for managing and absorbing IPA component IV assistance.
Main types of operations	• Support to the Croatian OP administration regarding any aspect of management, monitoring, evaluation and control, including grant scheme management and procurement; • The preparation and implementation of information and publicity activities; • Support to the elaboration of sector studies and master plans; • Support (including advice and training) to socio-economic partners, beneficiaries and civil society, to support the development and implementation of measures (including grant schemes) in specific sectors; • Provision of translation and interpretation services; • Co-financing of staff salary costs;

Target groups	Officials within the following agencies. MELE (Labour Directorate) The CES central office CES county offices Agency for Vocational Education and Training. Ministry of Science, Education and Sports Ministry of Health & Social Welfare Counties-Social Welfare Units ETTA and AAE The Audit Authority Members of the Monitoring Committee Project Selection Committees the Croatian Bureau of Statistics CODEF
Head of Operating Structure	Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE). In fulfilling its responsibilities in relation to this measure, the MELE will work closely with other relevant line ministries, where appropriate, namely, the Ministry of Science, Education and Sport (MSES) and the Ministry of Health and Social Welfare (MHSW), through operational agreements, which will be subject to the accreditation process.
Specific bodies under Operating Structure *(Art 31 of IPA IR)*	The Croatian Employment Service (CES) as Implementing Body. The Head of the Operating Structure will establish a Sectoral Monitoring Committee within 6 months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation. This Committee will be co-chaired by the Head of the Operating Structure and a representative of the European Commission. Its members will include the National IPA Coordinator or his/her representative, the National Authorising Officer or his/her representative, a representative of the European Commission, the Strategic Coordinator for Components III and IV or his/her representative, the Head of the National Fund or his/her representative, representatives of all specific bodies making up the Operating Structures as well as representatives from civil society and socio-

	economic partners; the Committee will also include regional and/or national organisations with a relevant interest in contributing to the effective implementation of the programme to be agreed at its 1st meeting.
	In order to ensure sufficient representation and membership, the composition of the Sectoral Monitoring Committee can be reviewed and extended by the Head of the Operating Structure inn agreement with the European Commission.
Final beneficiaries	For this measure final beneficiaries are the national-level institutions employing those officials identified under target groups above.
Selection modalities and specific related criteria	Appraisal and selection of the service contact holder will be performed by a Tender Selection Committee to select the contractor for a service contract. The tender will follow EU procurement rules, and the committee will be chaired by the CES as Implementing Body. Individual Technical Assistance activities will be planned on a rolling annual basis for the duration of the HRDOP.

5.2 Indicators

Specific objective	Result indicator	Main type of operations	Output indicator	Measurement unit	Baseline value	Final target (2012)	Frequency of review	Data sources
Priority Axis 1: Enhancing Access to Employment and Sustainable Inclusion								
Measure 1.1: Supporting the design and implementation of active and preventative labour market measures								
To develop regional participatory institutional framework for promotion of employment	Number of Human resources development plans (prepared by Local Employment Partnerships) accepted by the county assemblies 9			No of decisions by county authorities	4	21	Annually	CES reports, reports by the county authorities
		Undertake local	Number of	Number	8	21	Annually	CES data;

		employment initiatives	employement partnerships established					documents on agreements between partners; Project monitoring reports
		Carry out labour market surveys Elaborate local HRD strategies	Number of HRD strategies developed	Number	8	21	Annually	CES,/LPE partners data; Project monitoring reports
		Develop project generation and articulation facilities in CES at the regional level	Number of project portfolios developed 10	Number	0	21	Annually	CES/LPE partners data; Project monitoring reports
		Implement grant schemes in line with the objectives of the HRD strategies	Number of persons who received support through the grant schemes	Number	Values cannot be defined at present due to the lack of statistical data and the fact that target groups for specific grant schemes will be determined after the elaboration of HRD strategies &		Bi-annually	Project monitoring reports; Evaluative work reports

					priorities. They will be established in the first year of operation and agreed at the Sectoral Monitoring Committee.		

Measure 1.2: Supporting the effectiveness and quality of Croatia's employment services								
To improve the quality, effectiveness and efficiency of Croatian employment service	Number of CES staff certified for provision of different types of services to clients by type of service as a result of capacity building operations and improved business processes provided through the measure			Number	5	25	Annually	CES – Human resources database
		Development of the capacity to formulate a coherent legislative framework for lifelong career guidance provision Establishment of a National	Number of steps undertaken to the establishment of the lifelong career guidance centre	Number	0	3	Bi-annually	Project monitoring reports

		Forum for lifelong career guidance Establishment of a model for lifelong career guidance centre and its pilot-testing						
		Strengthen the analytical capacity of CES and MELE through training	Number of CES and MELE staff trained in analytical work	Number	2	At least 10	Annually	CES – HR database; MELE reports; Project monitoring reports
		Establish a training facility within CES for key skills for counsellors (focusing on the unemployed), advisors (focusing on the employers), lifelong career guidance counsellors, specialized counsellors for disadvantaged groups and skills for other CES processes	Number of trainers for key business processes in CES	Number	5	35	Annually	CES– HR database
		Support design and implementation of improved business processes with the CES's IT system and user-friendly IT solutions,	Number of key business processes supported with ICT solutions	Number	3	5	Annually	CES – business process related database

		including upgrading of the IT equipment & software						
		Create a system of quality assurance, monitoring, evaluation and training-needs assessment for CES business processes	Number of key business processes equipped with quality assurance indicators	Number	0	5	Annually	CES

Specific objective	Result indicator	Main type of operations	Output indicator	Measurement unit	Baseline value	Final target (2012)	Frequency of review	Data sources
Priority Axis 2: Reinforcing social inclusion and integration of people at a disadvantage								
Measure 2.1: Supporting access to employment by disadvantaged groups								
To promote social inclusion of the disadvantaged groups through their integration to the labour market	Share of disadvantaged groups who were beneficiaries of the measure and who remain in employment one year after placement			%	0 (baseline value for the type of activities foreseen by the measure)	10%	Annually	CES – ALMP database; Project monitoring reports; Evaluative work reports
	Number of disadvantaged unemployed persons included in the new inter-			Number	0	40	Annually	CES reports; MHSW reports; Project monitoring reports: Evaluative work

	institutional business processes 11 that promote social inclusion into the labour market							reports
		Development of new inter-institutional and inter-sectoral business processes for the work with disadvantaged groups	Number of new business processes targeted at the social inclusion of the disadvantaged	Number	0	3	Annually	CES reports; MHSW reports; Project monitoring reports
		Training of staff (basic and advanced) in the employment and social welfare services (governmental, self-governmental, public, non-governmental) for work with disadvantaged groups	Number of staff trained for the work with disadvantaged groups	Number	24	30	Annually	Project monitoring reports; CES – HR database; MHSW reports; social welfare centres reports
		Training and retraining of disadvantaged groups	Number of unemployed disadvantaged persons benefiting	Number	Values cannot be defined at present due to the lack of statistical data. They		Bi-annually	CES reports; MHSW reports; Project monitoring reports;

			from grant schemes (broken down in specific target groups)		will be established in the first year of operation and agreed at the Sectoral Monitoring Committee.		Evaluative work reports
Measure 2.2: Supporting access to education by disadvantaged groups							
To support access to education for employment by disadvantaged groups through, inter alia, promoting a more flexible policy framework and innovative provision of relevant services.	Proportion (%) of disadvantaged persons (broken down by common aggregate groups) having a new/ second access to targeted educational services and/or modernised facilities.			%	0	50	Annually	MSES, MHSW, AE & AVET reports; educational establishment reports; Evaluative work reports
		Supporting the design and implementation of educational programmes specifically targeted on disadvantaged groups (including upgrading facilities	Number of educational establishments at the local/regional level involved in the development of educational programm	Number Number	0 0	At least 20 10	Annually Annually	MHSW, MSES, AAE, AVET periodical reports and statistics; Project monitoring reports

		and equipment where appropriate).	es Number of pilot-testings of educational programmes specifically targeted on disadvantaged groups.					
			Number of persons assisted through the grant scheme	Number	Values cannot be defined at present due to the lack of statistical data. They will be established in the first year of operation and agreed at the Sectoral Monitoring Committee.		Annually	MHSW, MSES, AAE, AVET periodical reports; Project monitoring reports; Evaluative work reports
		Building the capacity of education professionals in new services for the disadvantaged, primarily in the VET sector	Number of educational professionals who were beneficiaries of training or tech. assist. measure	Number	0	50	Annually	MSES, AVET reports; Project monitoring reports

Specific objective	Result indicator	Main type of operations	Output indicator	Measurement unit	Baseline value	Final target (20	Frequency of review	Data sources

						12)		
Priority Axis 3: Enhancing human capital and employability								
Measure 3.1: Further development of the Croatian Qualifications Framework								
To strengthen investment in human capital in Croatia and promote greater employability by helping Croatia develop and implement a coherent HRD policy and national qualifications framework, and to increase the overall labour market relevance, efficiency and quality of the education and training systems	Share (%) of VET / higher education students (by common levels of EQF) in pilot-institutions having followed any type of education / training based on the reviewed CROQF, modernised curricula and quality assurance mechanisms.			%	0 (baseline value for the type of activities foreseen by the measure)	30	Bi-annually	MSES, ASHE, AVET reports; CBS statistics; Evaluative work reports
		Establishm	Number of steps	Number	0	4	Bi-	Project

		ent of a designated national EQF centre Support to the introduction of a systematic CROQF peer-review process Implementation of the pilot-testing of specific CROQF elements Further improvements of the CROQF consultation and mainstreaming process and related awareness-raising/capacity building campaigns	undertaken to ensure the CROQF implementation				annually	monitoring reports; MSES/CROQF Committee reports
		Targeted support to continuous development of the VET Sectoral Councils, the methodology for qualification & framework	Number of occupational standards and qualifications/framework curricula developed to a specified standard	Number	20 (expected until 20 April 2008)	70	Annually	Project monitoring reports; AVET reports; curriculum development working groups reports

		curricula development						
		Support for the design and implementation of a «VET Innovation Fund» Pilot-testing of the VET Innovation fund	Number of VET schools receiving grant support under the Pilot-VET Innovation Fund established on the basis of the VET Innovation Strategy	Number	0	At least 20	Annually	Project monitoring reports; AVET reports; VET school reports
		Support to institutional and policy development in the field of VET quality assurance.	Number of VET schools carrying out the pilot testing of the self-evaluation at the micro level	Number	0	At least 20	Annually	Project monitoring reports; AVET reports; VET providers reports
		Further capacity building of relevant VET secondary school staff and other key practitioners in the field of QA	Percentage of staff and practitioners included in capacity building activities out of the total number of staff	%	0	At least 20	Annually	Project monitoring reports, AVET reports, VET school reports
		Further improvements of the Vocational Education and Training Information System (VETIS) and	Number of new modules12 within VETIS developed	Number	4	At least 7	Annually	Project monitoring reports; AVET reports

		systematic exchange of experience and information on the VET QA						
Measure 3.2: Strengthening the provision of Adult Learning								
To improve skills and competences of adults and so enable them to participate more actively in the labour market.	Number of unemployed adult persons and other target groups of adult population at the local level enrolled in new / modernised adult learning programmes.			Number	Values cannot be defined at present due to the lack of statistical data. They will be established in the first year of operation and agreed at the Sectoral Monitoring Committee.		Bi-annually	MSES & AAE reports, CBS statistics; Evaluative work reports
		Development of an institutional framework for institutions at the local level, for entrepreneurial and other basic skills	Set of criteria for the selection of institutions at the local level identified	Number	0	1	Annually	Project monitoring reports; AAE reports; Evaluative work reports
		Basic capacity building of selected local	Number of train-the-trainers (ToT) modules designed and delivered.	Number	0	At least 4	Annually	Project monitoring reports; AAE reports

		institutions						
		Procurement of equipment for selected local institutions.	Training equipment sets procured and installed.	Number	0	At least 15	Bi-annually	Project monitoring reports; AAE reports
		Comprehensive development of the basic competences programmes in line with the EU Reference Framework for Key Competences.	Number of new / modernised basic skills training programmes developed.	Number	0	At least 10	Annually	Project monitoring reports; MSES; AAE reports; Evaluative work reports
Measure 3.3: Supporting the development of institutions and their partners responsible for the provision of vocational education and training, and adult education								
To support the development of the capacity of Croatia's public institutions and relevant non-governmental partners in the vocational education and	Share (%) of the employees and external expert/ associates of the Croatian public institution and other institutions who successfully completed specialist			% Number	0 0	At least 20 At least 14	Annually Annually	MSES, AAE, AVET reports Project monitoring reports; AVET and AAE reports

training field and in the field of adult educatio n.	capacity building activitie s and are certified to provide adequat e support to ongoing VET / adult learning reform.							
	Number of specific cohorts (with at least 10 staff member s of the AVET/o ther key instituti ons per each activity) involved in tailor-made training & other TA support in specific VET / AL areas and overall AVET's develop ment							

		A review of current responsibilities of the AVET/AAE and specific recommendations, reflecting the evolving requirements of the Croatian VET system Support to AVET and AAE in organisational and management activities and in the design and preparation of manuals, operational procedures, guidelines, checklists and templates	Number of steps undertaken to ensure that administrative capacity is further built in the relevant institutions	Number	Values cannot be defined at present. They will be determined in the course of OP implementation through evaluative work.		Bi-annually	Project monitoring reports; Evaluative work reports
		Elaboration of a mid-term plan for the AVET's research and analysis function	Mid-term plan for AVET research and analysis function prepared.	Number	0	1	Annually	Project monitoring reports; AVET reports
		Elaboration of an international partnership programme and Action Plan for:	International partnership programme and Action Plan prepared.	Number	0	1	Annually	Project monitoring reports; AVET reports

		internal development planning, decision-making, overall VET management, project preparation and co-financing, etc						
		Establishment of a training system for AVET/AAE staff and relevant staff members of other key institutions	Training plan prepared Number of persons trained	Number Number	0 0	1 14	Annually	Project monitoring reports; AVET and AAE reports

Specific objective	Result indicator	Main type of operations	Output indicator	Measurement unit	Baseline value	Final target (2012)	Frequency of review	Data sources
Priority Axis 4: Technical Assistance								
Measure 4.1: Project preparation								
To prepare a project pipeline for all operations and measures and ensure sufficient projects are fully mature and ready for submission to the	Number of mature projects ready for contracting			Number	0	At least 20	Bi-annual	Project monitoring reports: Sectoral Monitoring Committee reports

Project Selection Committee throughout the programme duration.								
		Support to final beneficiaries in the preparation of tender documentation for service and supply contracts	Number of tender document sets prepared	Number	0	At least 8	Bi-annual	Project monitoring reports
		Support to implementing bodies in the preparation of guidelines for potential applicants	Number of guidelines prepared	Number	0	At least 5	Bi-annual	Project monitoring reports
		Support to potential grant applicants in the preparation of their applications	Number of potential applicants receiving support through TA	Number	0	At least 40	Bi-annual	Project monitoring reports
Measure 4.2: Programme management and capacity building								
To ensure efficient and effective OP management, and develop the institutional capacity for	Quality of OP management (of monitoring system, financial control			Criteria and units for measuring the performance and OP management will be defined by the	Annually	Evaluative work reports		

managing and absorbing IPA component IV assistance	system, project selection system and evaluation system)			Evaluation Steering Committee.				
		Support to the Croatian OP administration, regarding any aspect of management, monitoring, evaluation and control, including grant scheme management and procurement. Support to the Croatian OP administration in elaboration of sector studies and master plans	Number of staff from OP administration bodies involved in the capacity building operations	Number	0	At least 10	Bi-annually	Project monitoring reports
		The preparation and implementation of information and publicity activities	Number of information events organised	Number	0	At least 10	Bi-annually	Project monitoring reports
		Support (including advice and training) to socio-economic partners, beneficiaries and civil society, to support the implementatio	Number of persons involved in training or technical assistance operations	Number	0	At least 20	Bi-annually	Project monitoring reports

		n of measures (including grant schemes) in specific sectors						

5.3 Horizontal issues

3.3.1 Gender equality and prevention of discrimination

In September 2006, the Croatian Government adopted the National Policy for the Promotion of Gender Equality, 2006-2010 (Official Gazette, no. 114/06). The legal basis for the adoption of the National Policy for Gender Equality was introduced into Croatian legislation with the coming into force of the Gender Equality Act (Official Gazette, no. 116/03), by which gender equality means that men and women are equally present in all fields of public and private life, that they have the same status, equal opportunities to realize all rights, and equal benefit of the results realized. The objectives of the policy, which are of particular relevance to Components III & IV of IPA, include the reduction of female unemployment and elimination of discrimination, promotion of women's entrepreneurship and improved enforcement of relevant labour laws. It also strengthens and promotes measures that support the reconciliation of professional and family obligations.

The application of the principle of gender equality and prevention of discrimination on the basis of gender, race, ethnical origin, religion or beliefs, injuries, age or sexual orientation including taking account of accessibility for disabled persons in defining and selecting operations is a compulsory integral part of the EU's policies and practices.

Equal opportunities and non-discrimination will be respected regarding gender, as well as minorities, at the programming, implementation and evaluation stage of the HRDOP. This will be reflected in the monitoring indicators and data collection, and implementation procedures and guidelines,.

The Member States and the Commission shall ensure that equality between men and women and the integration of the gender perspective is promoted throughout the various stages of implementation of the Funds.

The Member States and the Commission shall also ensure appropriate access to funding. In particular, accessibility for disabled persons shall be one of the criteria to be observed in defining operations co-financed by the Funds which should be taken into account during the various stages of implementation.

Since IPA will prepare Croatia for the Structural Funds (the ESF in particular), the HRDOP was designed and will be implemented in accordance with Article 16 of the SF regulation, which states that appropriate steps shall be taken to prevent any discrimination based on sex, racial or ethnic origin, religion or belief, disability, age or sexual orientation during the various stages of implementation. In relation to gender equality in particular, a gender mainstreaming approach will be combined with specific action to increase the sustainable participation and progress of women in employment (under Priority Axes 2).

To ensure that these principles are taken into account at all levels of implementation, the following procedures will be adopted:

Participation of the representatives of the Government Office for Gender Equality and the Government Office for Human Rights will be ensured in the work of the Sectoral Monitoring Committee, in order to monitor implementation of the principle of gender equality and anti-discrimination;

The requirement to ensure and demonstrate gender equality and non-discrimination in the operation of IPA projects will be included in both information and publicity campaigns, and materials provided during calls for proposals/tender processes;

Applicants for IPA assistance will be expected to demonstrate how their project promotes equal opportunities or otherwise takes account of potential gender bias (e.g. by providing gender segregated information on the local labour market, and the efforts of the project to overcome any barriers to equality);

Gender and anti-discrimination implications will be taken into account through the project appraisal process and selection criteria;

The requirement to observe equality of opportunity and avoid discrimination during project implementation will be built into agreements with beneficiaries, and will be checked, as part of the internal controls and independent audit process;

The outputs and results indicators for projects will be broken down by gender where appropriate for the purposes of project and programme monitoring, as set out in section 3.2[38];

Commentary will be prepared on operations linked to equal opportunities in the annual implementation reports of the Operational Programme;

The impact of the OP on gender equality will be considered as part of its evaluation, where relevant.

The Operating Structure will make sure that all operations co-financed by the IPA programme are in compliance with and contribute to the equal opportunities policy and legislation of the Community.

3.3.2 Sustainable development and environment protection

There are no specific environmental measures in this Operational Programme. However, to ensure that sustainability and environmental protection are taken into account throughout programme management and implementation, the following procedures will be adopted:

The requirement for IPA to promote environmental protection & sustainable development will be included in both information and publicity campaigns, and materials provided during calls for proposals / tender processes;

Applicants for IPA assistance will be expected to demonstrate that their project will not have a detrimental environmental impact, to certify that it is environmentally neutral, and/or to

present how the project will make a positive contribution to sustainable development; these factors will be taken into account through the project appraisal process and selection criteria, if appropriate; where appropriate, projects should be compliant with EU Environmental Impact Assessment standards

Any consequences of the appraisal of environmental impact during the selection stage will be reflected in agreements with beneficiaries, and will be checked, as part of the internal controls and audit process;

Commentary will be prepared on operations linked to environmental protection & sustainable development in the annual implementation reports of the Operational Programme;

The impact of the OP on environmental protection & sustainable development will be considered as part of its evaluation.

All necessary environmental impact assessment procedures will be carried out by MEPPPC or competent local authority. To implement the environmental impact assessment procedure, existing institutional structures will be used, and TA assistance will be sought to enhance professional capacity.

The Republic of Croatia has been performing environmental impact assessment for single developments since 1984, when the procedure was defined by the Act on Physical Planning and Spatial Development. Since 1994, when the Environmental Protection Act was adopted (OG 94/1994, 128/1999), the environmental impact assessment procedure is governed by this Act and its implementing regulation. The effective implementing regulation is the Ordinance on Environmental Impact Assessment (OG 59/00, 136/2004, 85/2006). The Act and Ordinance partly include requirements from Council Directive 85/337/EEC of 27 June 1985 as amended by 97/11/EEC and 2003/35/EC on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment, relating to: establishment of responsible bodies, EIA in a trans-boundary context, description of the EIA procedure, and assessment of direct and indirect effects.

The transposition of the remaining provisions of the Directive into Croatian legislation will be ensured by adoption of the new Environmental Protection Act in the second half of 2007, and the implementation regulation on environmental impact assessment, in addition to it. In that sense the CARDS 2003 project «EIA Guidelines and Training», which started in July 2005 has been recently implemented. This project assisted in the transposition of Council Directive 85/337/EEC, as well as in the building of administrative capacities of civil servants working on EIA at the national and county level, as well as in promoting public participation in the EIA procedure. Further capacity-building actions are likely to be required.

By adopting the new Environmental Protection Act and its subordinate special regulations:

– the provisions of Directive 2001/42/EC of the European Parliament and Council of 27 June 2001 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment will be transposed,

– the provisions of Council Directive 96/61/EC of 24 September 1996 on Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC) will be transposed.

Moreover, a transposition of Directive 2004/35/EC of the European Parliament and Council of 21 April 2004 on environmental liability with regard to the prevention and remedying of environmental damage is envisaged. Recognised principles of environmental protection, including also the polluter pays principle, are already in force in Croatia.

3.4 Complementarities with other forms of assistance

3.4.1 Previous and planned EU assistance

The programming of assistance from IPA takes account of the experience of previous EU assistance in the fields of human resources development and social inclusion. Attention is also focused on the need to co-ordinate IPA assistance with interventions financed by international financing institutions and international donors.

As an integral part of the review of all previous and planned EU assistance, all measures and their constituent operations under this Operational Programme will be assessed insofar as is feasible to ensure no duplication with such assistance.

Overall, EU assistance to Croatia has evolved from post-war re-construction and humanitarian aid (in the late 1990s) through stabilisation and association support (CARDS programme) to the use of three pre-accession programmes (Phare, ISPA and SAPARD) for 2005 and 2006. However, it remains the case that much EU assistance to Croatia has been devoted to alleviate the after effects of the war and that only relatively recently has the focus shifted to developing the capacity of the public administration at either the national or local level.

EU assistance in this area has so far targeted three sets of issues: policy development, institutional reform and capacity building and preparation for delivery of ESF through experience with grant schemes.

In the field of employment, projects aim at enhancing the administrative capacity at both national and local level, as well as preparing the administration for the effective absorption of future assistance under the European Social Fund, but to a limited degree.

A CARDS 2001 project, «Labour Market Restructuring», started in the middle of 2003, and was completed at the end of 2005. This programme achieved the following:

A Labour Market Survey was conducted in four counties and subsequently based on the obtained results a Labour Market Study for these counties was undertaken.

A strategy for the Vocational Guidance Services was designed; 12 counsellors from the Vocational Guidance Department were trained to in turn train those in schools and the CES itself who provide students with information and counselling services about their opportunities on the labour market.

26 CES counsellors were trained to provide services to disabled and hard-to-place persons.

The CASCAiD Programme has been established in order to improve the system of vocational guidance.

Information equipment was purchased and installed in the CES Central and Regional Offices and 36 computers were also given to the Ministry of Science, Education and Sports for the needs of the CASCAiD Programme.

A donation contract for €1,500,000 was signed between the Fund for Development and Employment and the European Commission financing the work of Mobility Centres.

Seven Mobility Centres were established with the purpose of providing services for the workers in enterprises undergoing the process of restructuring. Counsellors for that work were also trained.

One of the lessons learned from the project related to the complexities of the preconditions that it was necessary to meet to establish mobility centres.

Under the CARDS 2002 and CARDS 2004 «Local Partnerships for Employment» projects, 8 counties benefited from technical assistance for establishing local partnerships for employment, developing county human resources strategies, setting up the accompanying institutional system and creating a project pipeline.

Four Regional Labour Market Councils (RLMC) and four thematic working groups on Human Resources Development have been established. It is planned that the counties in which they are based will benefit from a grant scheme aiming to promote access to employment (including self-employment) within the local labour markets.

The CARDS 2002 project was considered to be a success by all stakeholders except for the fact that no associated grant scheme was available immediately. The CARDS 2004 project was more successful in this regard but consideration still needs to be given to the sustainability of the partnerships established and to the fact that the county level may be too low a basis for formulating effective employment strategies; co-operation between counties to establish multi-county strategies (on the NUTS II level or below) also merits consideration. In any event, on the basis of the lessons learned from these two projects the local partnerships still need to be established in the other 13 counties of Croatia.

The CARDS 2003 project «The Decentralization and Reorganization of the Croatian Employment Service» is expected to strengthen the regional and local capacity of the Croatian Employment Service using the promotion of skills, technological knowledge and experience necessary for the decentralized activities of the CES, which will result in a more direct involvement in the local developmental needs and initiatives. The outputs and impact of this project should be evaluated on its completion to draw conclusions regarding the further de-centralisation of the CES. At the same time, appropriate account will be taken of the CES's on-going modernisation as assisted under this Operational Programme.

The Phare 2005 project «Active Employment Measures for Groups Threatened by Social Exclusion» has recently started. The aim of the project is to facilitate access to the labour market by unemployed persons threatened by social exclusion using active labour market policies tailored to their needs. The following results are expected from this project and will be closely monitored in the context of appropriate complementarity and synergy with this Operational Programme:

• In-depth analysis of the existing employment incentive measures;

• Designing a new range of measures which will build, as appropriate, on previous measures and their follow-up evaluation

• In the context of the on-going modernisation process referred to above, higher professional capacity of the CES in designing and implementing active employment policies;

• Raised level of employability of the groups threatened by social exclusion.

The reform of the VET sector was one of the primary targets of the CARDS programme. In particular, the process of modernisation of the Croatian VET system has received continuous TA support. A VET strategy and a proposal for the content of VET legislation was elaborated with support of CARDS 2002 VET: Modernisation and Institution building programme.

A grant scheme, launched within the same programme and implemented under the CARDS 2003 VET Project aims to improve the quality and responsiveness of vocational education and training in Croatia through the development of partnership-based initiatives to raise the quality and responsiveness of VET and increase its relevance to the needs of the labour market and individuals. The Grant Scheme within the CARDS 2003 project was successful in terms of the number of applications received but the 'centres of excellence' approach was not pursued as originally intended. However, this concept, as well as wider VET reform, will be given further consideration in the context of future developments both under component IV and future ESF.

These CARDS projects are also supporting the development of Sector Councils and the creation of new qualifications and learning programmes. The CARDS programme will also assist in developing modern and flexible concept of adult education for Croatia in line with new labour market requirements, the lifelong learning approach and EU best-practice examples.

In the social inclusion sphere, interventions under the Phare programme will support full participation of the Roma and other minorities in the economic, educational, cultural and social life of Croatian society.

A CARDS 2002 project supporting Social service delivery by the non-profit sector ended in 2006. This marked the first substantial support to partnerships with the voluntary sector in the provision of social services. Key outputs included technical assistance to the National Foundation for Civil Society Development, line ministries and end-beneficiaries as well as implementation of the Grant Scheme. 105 project proposals were submitted, ten selected and nine completed.

A CARDS 2003 project supporting Social service delivery by the non-profit sector continues to support the innovative capacities of NGOs in this area and another such project is ongoing under CARDS 2004.

A CARDS programme in the higher education sector has been focusing on legal approximation and strengthening the administrative capacity of the relevant state administration bodies for the implementation of the aligned legislation. This primarily relates to the issues of accreditation and quality assurance of higher education institutions, with the aim of removing the obstacles for the mobility of students and creation of a flexible labour market.

Through the TEMPUS programme, the Croatian authorities and universities acquired experience in the management of grant schemes in the field of higher education. The National Tempus office is placed within the Agency for Science and Higher Education and it is responsible for coordinating the implementation of the TEMPUS program; in the experience in the management of grant schemes remains within various universities, which are the main beneficiaries of the TEMPUS programme.

Through the projects listed in the table below, administrative capacity has been improved to the point where it provides some basis for the management, implementation, audit and control of future ESF type measures. However, many areas (such health and safety at work, antidiscrimination, social dialog and gender equality policy) have not yet been addressed.

EU-financed Projects in Croatia (2001-2006) relevant to HRD OP.

Programme/Year	Project Title	Status
CARDS 2001	Human Capital – Vocational Education and Training	completed
CARDS 2001	Labour Market Restructuring	completed
CARDS 2002	Vocational Education and Training: Modernisation and Institution Building	completed
CARDS 2002	Social service delivery by the non-profit sector	completed
CARDS 2002	Local Partnership for Employment	completed
CARDS 2002	Higher Education Mobility: Diploma Recognition Policy and Legislation	completed
CARDS 2003	Support to National Development Planning	ongoing
CARDS 2003	Upgrading of Vocational Education and Training Schools – Establishing Centres of Excellence	ongoing
CARDS 2003	Social Service Delivery by the Non-profit Sector	ongoing
CARDS 2003	Decentralisation and Reorganisation of the Croatian Employment Service	ongoing
CARDS 2003	Furtherance of the Agency for Science and Higher Education in its Quality Assurance Role and the Development of a Supporting Information System	ongoing
CARDS regional 2003	Social Institutions support project.	ongoing
CARDS 2004	Adult Learning	planned
CARDS 2004	Social Service Delivery by the Non-profit Sector	ongoing
CARDS 2004	Local Partnership for Employment – Phase II	ongoing
Phare 2005	Active Employment Measures for Groups Threatened by Social Exclusion	ongoing
Phare 2005	Roma Support Project	planned
Phare 2006	Roma Support Project	planned
Phare 2006	IB for all elements of IPA/SF structures – follow up to first	planned

	CARDS 2003 project listed above	
Phare 2006	IPA project pipeline preparation	planned

3.4.2 Principles governing complementarity with IPA Component I

Component I may be used to re-enforce institutional capacity and to finance preparation for management and implementation of future ESF but only to the extent that this is not already covered by Component IV (under which this is explicitly mentioned in the IPA Implementing Regulation as an eligible activity).

Given the variety and scale of projected demands on Component I, it is not envisaged to make wide use of it in support of preparations for the management of ESF with the possible exception of «twinning» projects set at either the level of component IV itself or in conjunction with component III and the wider IPA arrangements. In any event, it is envisaged that Component I will make a significant contribution towards improving the effectiveness of the public administration generally that will complement the delivery of HRDOP and preparations for ESF management through assistance delivered under Component IV.

Accordingly, Component I may contribute to varying degrees in financing related activities such as:

• the modernization of mainstream education provision and the strengthening of administrative capacity in this area;

• upgrading legislative provision for health and safety at work and the enforcement of this and labour law in general;

• alignment with the *acquis* in relation to both labour law and anti-discrimination and gender equality matters.

3.4.3 Complementarity with the Regional Competitiveness OP

Under the RC OP, two operational priority axes are included as follows -

• *Improving the development potential of lagging-behind regions*

• *Enhancing the competitiveness of the Croatian economy*.

For its part, the HRD OP contains three operational priority axes, namely

• *Enhancing access to employment and sustainable inclusion in the labour market*

• *Reinforcing social inclusion of people at a disadvantage*

• *Enhancing human capital and employability*.

It is clear that the implementation of the measures under the RCOP Priority Axes will strengthen the potential for achieving a more efficient labour market. At the same time, the

measures implemented under this Operational Programme should contribute to the development of a more cohesive and competitive Croatian economy.

In the context of developing «complementarity» across both OPs, the combination of the proposals presented in the table hereunder should achieve a net effect of strengthening cohesion as well as competitiveness. While all such proposals will be assessed in terms of appropriate delivery mechanisms, their acceptance and implementation will be determined at the level of the individual activities undertaken including the application of appropriate selection criteria which reflect the objectives of both OPs.

Also in the context of achieving a wider complementarity, certain indirect effects will also contribute to this objective. In particular, the overall strengthening of cohesion and competitiveness should promote an *increased and sustainable demand for an appropriately qualified workforce* in line with Priority Axes 1 and 3 of this Operational Programme. At the same time, the results arising under Priority Axis 2 *('Reinforcing social inclusion of people at a disadvantage')* should also contribute towards this objective though less immediate in terms of impact.

Priority Axis 1 (HRD OP)	RC OP/HRD OP complementarity
Priority axis 1 (HRD OP) Enhancing access to employment and sustainable inclusion in the labour market	Measure 1 will focus on the establishment of Local Employment Partnerships (LEPs) in each Croatian county; moreover, since the first eight such LEPS are already established in the lagging-behind regions, «inter-county partnerships» will be promoted in these areas. A *«pilot lifelong career guidance centre»* will be established through Measure 2 in conjunction with a local *«Centre for SMEs»* included as a partner. At the same time, activities of a more horizontal nature will incorporate specific selection criteria which take account of regional disadvantage.
Priority axis 2 (HRD OP) Reinforcing social inclusion of people at a disadvantage	For both Measures proposed under Priority Axis 2 (*Supporting access to employment and to education by disadvantaged groups),* new activities will also be developed which focus specifically on regional disadvantage and will be supported by more horizontally-based activities which will also build in this focus through specific selection criteria.
Priority Axis 3 (HRD OP) Enhancing human capital and employability	Under Measure 1 (*Strengthening the development of Croatian Qualifications Framework)*, the development of initial curricula will include IT and Biotechnology-related13 disciplines and will involve representatives of the *«ICT cluster»* and *«Biotechnology Incubator»* projects under Priority Axis 2 of the RCOP in the work of the relevant VET Sectoral Councils charged with curricula development in these sectors; moreover, a significant proportion of the «model» schools to be supported under the VET innovation fund will be located in the lagging-behind regions. Under Measure 2 (*Strengthening the provision of lifelong learning and professional higher education)*, steps will be taken to ensure that activities related to lifelong learning will also focus on

	disadvantages areas.
Priority Axis 1 (RC OP) Improving the development potential of lagging-behind regions	Because of their «geographical» focus, the activities supported under this measure will target certain groups of disadvantaged, in particular those located within the lagging-behind regions. In addition, further priority may also be given to projects which promote increased employment particularly for groups most affected by other forms of disadvantage including the long-term unemployed, women, the disabled and minority groups.
Priority Axis 2 (RC OP) Enhancing the competitiveness of the Croatian economy.	Training and capacity-building activities supported under this Priority Axis will be complementary to the wider role of the HRD OP. In particular, they will focus on targeted consultancy services for SMEs as well as support which contributes to the creation and growth of technological and knowledge-based «spin-offs» (mostly from universities and research establishments) as well as SMEs through enhanced infrastructure and access to technology and business development services especially for high value-added sectors.

In practice, co-ordination and complementarity between these two OPs will be assured by cross-membership of their respective sectoral Monitoring Committees. See Chapter 5 for details.

3.4.4 Other OPs and IPA components

In relation to Component II, Cross-Border Cooperation – CBC, the position will be monitored closely with the relevant authorities particularly in view of the fact that CBC OPs together potentially cover Croatia's whole national territory while the measures they support may be similar to those supported by HRDOP.[39]

Under Component V (Rural Development), it is envisaged that this will cover specific training of farmers with more general training being included under component IV. Here also, the position will be monitored closely by the Sectoral Monitoring Committee for the IPARD OP (in which the Commission, DG AGRI, will participate in an advisory capacity) including all support provided under national training schemes to meet the specific training needs of farmers.

Though likely to arise only in particular circumstances, complementarity with both the Transport and Environment Operational Programmes will also be carefully monitored with the relevant authorities.

As specified under chapter 5.1, a number of institutional arrangements have been established to promote complementarity and coherence between the various Components of IPA and the OPs that they support. To this end, CODEF will assume overall responsibility for coordinating programming and monitoring activities under the IPA programme in Croatia while its Department for EU Programmes in the Field of Capacity Building for EU Accession will be responsible for co-ordinating IPA Components I, II and V. For its part, the Department for EU Programmes in the Field of Economic and Social Cohesion will assume responsibility for the co-ordination of IPA Components III and IV.

In addition to the overall co-ordination function that will be assumed by the IPA Monitoring Committee, representatives of the Sectoral MCs for Component II (Cross-Border Cooperation) and Component V (Rural Development) will be invited, as deemed appropriate, to attend the RCOP/HROP Monitoring Committees. The committees will be chaired by the Deputy State Secretary of CODEF who has also coordinating responsibility for the elaboration of all four OPs.

3.4.5 IFIs and other international donors

The World Bank approved a US$ 85 million (€ 67.8 million) loan for an Education Sector Development Project (ESDP) in 2005. The overall objective of the ESDP is *«to improve teaching and learning at all levels»*.

Key priorities of the ESDP include (i) the establishment of an externally administrated school-leaving examination (*Matura*) and the introduction of evaluation practices at system and institutional levels; (ii) the development of decision support systems, such as an Education Management Information System; (iii) efforts to improve management, including policy development, planning and financial management capacities at the central level; administration and coordination capacities at the regional level, and educational leadership at the school level, and (iv) school-level improvement and the creation of professional learning communities in schools by training school curriculum specialists, in-service training for teachers, new teaching and learning facilities, upgrading regional teacher training centres and new curriculum materials for teachers.

Implementation of the project started in 2006 and will be used also for financing physical infrastructure for VET schools, combined with national co-funding. The preparatory phase of the project has identified a number of «teething problems» with regard to institutional capacity of the MSES, including the need to develop a coherent vision for education development and a detailed implementation plan on the use of the funds over the forthcoming period.

Given the nature and scope of this project, steps will be taken to ensure that it is closely monitored with all policy, operational and capacity aspects of the education-related measures included in this Operational Programme.

A World Bank Social Welfare Development Project (of which the main beneficiary is the MHSW) is providing a 31 M EUR loan which the Government of the Republic of Croatia is co-financing with 14 M EUR, and for which the Swedish International Development Agency has approved the donation of 1.6 M EUR.

The SWDP includes the three components: to improve the quality of social services and to reduce the proportion of residential care; to improve the premises of social welfare institutions; and to develop the information – operating system.

Other major bilateral donors include:

GTZ, Germany (€1million VET project; focusing on the 3-year VET stream, fostering schools of excellence)

Kulturkontakt, Austria (projects in the tourism sector, on entrepreneurship training and the training of school managers) and

DfID, UK: The project *«Strengthening Labour Market Strategies in Croatia and Service Delivery in the Croatian Employment Service»* was financially supported by the British Department for International Development and under the professional leadership of experts from the British Department for International Development, Department for Work and Pensions and Department for Education and Skills. The main objective of the project was to strengthen the Social Policy Framework for the development of Croatia's National Employment Action Plan and to support the development of the Croatian Employment Service. It consists of two components:

• The development of the first National Employment Action Plan in accordance with European Employment Strategy;

• Development and implementation of training and skills development programme for staff in the Croatian Employment Service.

The implementation of the project started in January 2003 and finished at the end of 2004. The National Action Plan for Employment was approved by the Government of the Republic of Croatia in December 2004. Also of particular relevance are the following –

Austrian Ministry of Economics and Labour, Austria: In 2006 the project *«Evaluation of Active Labour Market Policy Measures in Croatia»* started. It has been financially supported by Austrian Ministry of Economics and Labour and implemented by the L&R Social Research Institute from Vienna and the Croatian Employment Service. The project will be continued in 2007 and will be closely monitored in the context of the PHARE 2005 project on *«Active Employment Measures for Groups threatened by Social Exclusion»*.

The Swedish National Labour Market Board, Sweden: 2-day seminar for the Croatian Employment Service staff «Swedish experiences on European Social Fund projects implementation» was delivered in May 2006.

Insofar as is feasible, and to ensure complementarity of the above-mentioned donor activities with this Operational Programme, the Head of the Operating Structure, together with the relevant authorities, shall ensure that the principles of Article 9 of the IPA Implementing Regulation (coherence of implementation of assistance) are respected.

3.5 Indicative list of major projects

No major projects are envisaged under the HRD OP in accordance with the provisions of Article 157.2 of the draft IPA Implementing Regulation (i.e. requiring an IPA contribution of more than ten million euros).

4 FINANCIAL TABLES

4.1 Calculation of Community contribution

4.1.1 MIPD indicative financial weightings (major areas of intervention)

Priority	MIPD	OP HRD
1. Attracting and retaining more people in employment	30-40 %	39%
2. Improving adaptability of enterprises and workers	20-30 %	0%
3. Increasing human capital investment	30-40 %	32%
4. Strengthening administrative capacity	10-20 %	19%
Technical Assistance		10%
Total	100-140%	100%

The above table shows an identifiable shift from the indicative allocations set out under the *«major areas of intervention»* in the first MIPD. This reflects a subsequent in-depth assessment of needs in Croatia indicating that, for the MIPD major areas of intervention on

– *improving the adaptability of enterprises and workers, and*

– *increasing human capital investment*

greater focus would be given in the initial phase of the programme towards further strengthening policy and operational capacity within the relevant institutions and partners as well as developing the analytical basis for the further «roll-out» of related activity.

4.1.2 Application of Article 153 of IPA Implementing Regulation

Eligible expenditure proposed for co-financing under IPA Component IV shall be based on the public expenditure in accordance with Article 153.1 of the IPA Implementing Regulation.

Moreover, the Community contribution shall not exceed the ceiling of 85% of the eligible expenditure at the level of each priority axis.

No operation will benefit from a higher co-financing rate than the one relating to the priority axis concerned.

4.1.3 Programme duration

Within the framework of the programme duration, the Financial Tables set out hereunder will be reviewed on a rolling 3-year basis

4.2 Financial tables

		Public expenditure			For information
YEARS 2007 – 2009	Total Public expenditure	Community Contrib. (IPA)	National Public Contrib.	IPA co-financing rate	Other (IFI, etc)
	(1) =(2) + (3)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)

	(Eur)				
Priority Axis 1 Enhancing access to employment and sustainable inclusion in the labour market	**11.176.472**	**9.500.000**	**1.676.472**	**85%**	**0**
Measure 1.1 Supporting the design and implementation of active and preventative labour market policy	7.176.472	6.100.000	1.076.472		0
Measure 1.2 Supporting the effectiveness and quality of Croatia's public employment services	4.000.000	3.400.000	600.000		0
Priority Axis 2 Reinforcing social inclusion of people at a disadvantage	**10.588.237**	**9.000.000**	**1.588.237**	**85%**	**0**
Measure 2.1 Supporting access to employment by disadvantaged groups	8.235.296	7.000.000	1.235.296		0
Measure 2.2 Supporting access to education by disadvantaged groups	2.352.941	2.000.000	352.941		0
Priority Axis 3 Enhancing human capital and employability	**18.764.706**	**15.950.000**	**2.814.706**	**85%**	
Measure 3.1 Further development of the Croatian Qualifications Framework	8.294.118	7.050.000	1.244.118		0
Measure 3.2 Strengthening the provision of Adult Learning	6.000.000	5.100.000	900.000		0
Measure 3.3 Supporting the development of institutions and their partners responsible for the provision of vocational education and training, and adult education	4.470.588	3.800.000	670.588		0
Priority Axis 4 Technical assistance	**4.502.354**	**3.827.000**	**675.354**	**85%**	**0**
Measure 4.1 Project	2.235.295	1.900.000	335.295		

preparation					
Measure 4.2 Programme management and capacity-building	2.267.059	1.927.000	340.059		
Total Years 2007 – 2009	**45.031.769**	**38.277.000**	**6.754.769**	**85%**	**0**
YEAR 2007		Public expenditure			For information
	Total Public expenditure	Community Contrib. (IPA)	National Public Contrib.	IPA co-financing rate	Other (IFI, etc)
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Priority Axis 1 Enhancing access to employment and sustainable inclusion in the labour market	**4.411.765**	**3.750.000**	**661.765**	**85%**	**0**
Measure 1.1 Supporting the design and implementation of active and preventative labour market policy	2.647.059	2.250.000	397.059	85%	
Measure 1.2 Supporting the effectiveness and quality of Croatia's public employment services	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	
Priority Axis 2 Reinforcing social inclusion of people at a disadvantage	**1.764.706**	**1.500.000**	**264.706**	**85%**	**0**
Measure 2.1 Supporting access to employment by disadvantaged groups	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	
Measure 2.2 Supporting access to education by disadvantaged groups	0	0	0		
Priority Axis 3 Enhancing human capital and employability	**5.882.353**	**5.000.000**	**882.353**	**85%**	**0**
Measure 3.1 Further development of the Croatian Qualifications Framework	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	

Measure 3.2 Strengthening the provision of Adult Learning	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	
Measure 3.3 Supporting the development of institutions and their partners responsible for the provision of vocational education and training, and adult education	2.352.941	2.000.000	352.941	85%	
Priority Axis 4 Technical assistance	**1.325.883**	**1.127.000**	**198.883**	**85%**	
Measure 4.1 Project preparation	588.236	500.000	88.236	85%	
Measure 4.2 Programme management and capacity-building	737.647	627.000	110.647	85%	
Total Year 2007	**13.384.707**	**11.377.000**	**2.007.707**	**85%**	**0**
YEAR 2008		Public expenditure			For information
	Total Public expenditure	Community Contrib. (IPA)	National Public Contrib.	IPA co-financing rate	Other (IFI, etc)
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Priority Axis 1 Enhancing access to employment and sustainable inclusion in the labour market	**3.411.765**	**2.900.000**	**511.765**	**85%**	**0**
Measure 1.1 Supporting the design and implementation of active and preventative labour market policy	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	
Measure 1.2 Supporting the effectiveness and quality of Croatia's public employment services	1.647.059	1.400.000	247.059	85%	
Priority Axis 2 Reinforcing social inclusion of people at a disadvantage	**4.117.648**	**3.500.000**	**617.648**	**85%**	**0**

Measure 2.1 Supporting access to employment by disadvantaged groups	4.117.648	3.500.000	617.648	85%	
Measure 2.2 Supporting access to education by disadvantaged groups	0	0	0		
Priority Axis 3 Enhancing human capital and employability	**5.882.353**	**5.000.000**	**882.353**	**85%**	**0**
Measure 3.1 Further development of the Croatian Qualifications Framework	2.235.294	1.900.000	335.294	85%	
Measure 3.2 Strengthening the provision of Adult Learning	1.882.353	1.600.000	282.353	85%	
Measure 3.3 Supporting the development of institutions and their partners responsible for the provision of vocational education and training, and adult education	1.764.706	1.500.000	264.706	85%	
Priority Axis 4 Technical assistance	**1.529.412**	**1.300.000**	**229.412**	**85%**	
Measure 4.1 Project preparation	705.882	600.000	105.882	85%	
Measure 4.2 Programme management and capacity-building	823.529	700.000	123.529	85%	
Total Year 2008	**14.941.178**	**12.700.000**	**2.241.178**	**85%**	**0**
YEAR 2009		Public expenditure			For information
	Total Public expenditure	Community Contrib. (IPA)	National Public Contrib.	IPA co-financing rate	Other (IFI, etc)
	(1) =(2) + (3) (Eur)	(2) (Eur)	(3) (Eur)	(4)=(2)/(1) (%)	(Eur)
Priority Axis 1 Enhancing access to employment and sustainable inclusion in the labour market	**3.352.942**	**2.850.000**	**502.942**	**85%**	**0**

Measure 1.1 Supporting the design and implementation of active and preventative labour market policy	2.764.707	2.350.000	414.707	85%	
Measure 1.2 Supporting the effectiveness and quality of Croatia's public employment services	588.235	500.000	88.235	85%	
Priority Axis 2 Reinforcing social inclusion of people at a disadvantage	**4.705.883**	**4.000.000**	**705.883**	**85%**	**0**
Measure 2.1 Supporting access to employment by disadvantaged groups	2.352.942	2.000.000	352.942	85%	
Measure 2.2 Supporting access to education by disadvantaged groups	2.352.941	2.000.000	352.941	85%	
Priority Axis 3 Enhancing human capital and employability	**7.000.000**	**5.950.000**	**1.050.000**	**85%**	**0**
Measure 3.1 Further development of the Croatian Qualifications Framework	4.294.118	3.650.000	644.118	85%	
Measure 3.2 Strengthening the provision of Adult Learning	2.352.941	2.000.000	352.941	85%	
Measure 3.3 Supporting the development of institutions and their partners responsible for the provision of vocational education and training, and adult education	352.941	300.000	52.941	85%	
Priority Axis 4 Technical assistance	**1.647.059**	**1.400.000**	**247.059**	**85%**	
Measure 4.1 Project preparation	941.176	800.000	141.176	85%	
Measure 4.2 Programme management and capacity-building	705.882	600.000	105.882	85%	
Total Year 2009	**16.705.884**	**14.200.000**	**2.505.884**	**85%**	**0**

8. IMPLEMENTATION PROVISIONS

1.1 Management and control structures

This chapter of the operational programme describes the systems and arrangements in place at the time of the formulation of the operational programme. However, a number of follow-up decisions regarding structures and responsibilities, as well as on management and information systems, will be taken in the context of the accreditation for conferral of decentralised management, which follows a different timing from the adoption of the operational programme. To this end, the Framework Agreement, as well as the Financing Agreement to be signed after conferral of decentralised management, will set out detailed provisions regarding management and control systems. The provisions in this chapter must therefore be understood as subject to later adaptations by the applicable provisions of these agreements, where required.

In the case of the Financing Agreement in particular, it will take precedence, where appropriate, over the provisions of this chapter in determining the basis under which the government of Croatia accepts the assistance provided under this operational programme.

5.1.1 Bodies and authorities

Based on the IPA Implementing Regulation, the Croatian Government has adopted its own legal act*/s* to designate specific bodies for IPA management and implementation[40].

Under the provisions of this Regulation, the following individuals/bodies have been or will be designated/ established:

• National IPA Coordinator

• Strategic Coordinator for the regional development and the human resources development components

• Competent Accrediting Officer

• National Authorising Officer

• National Fund

• Audit Authority

• Operating Structure

With the exception of the Operating Structure and the role of the Strategic Coordinator, these bodies essentially perform tasks which are generally applicable to all IPA components in accordance with their functions specified in the relevant articles of the IPA Implementing Regulation.

Accordingly, in line with the provisions of Article 7.3 of the afore-mentioned Regulation and as specified in the «model» Framework Agreement adopted by the Commission on 6 July 2007 [ref *C(2007) 3208 final – E/1368/2007*], such functions will be incorporated under the

Framework Agreement to be concluded between the Commission and the government of Croatia.

Operating Structure

This Operational Programme will be managed by the Head of the Operating Structure who will be responsible for the following functions in compliance with Article 28.2 of the IPA Implementing Regulation:

• drafting the annual or multi-annual programmes;

• programme monitoring and guiding the work of the sectoral monitoring committee as defined in Article 59, notably by providing the documents necessary for monitoring the quality of implementation of the programmes;

• drawing up the sectoral annual and final implementation reports defined in Article 61(1) and, after their examination by the sectoral monitoring committee, submitting them to the Commission, to the national IPA co-ordinator and to the National Authorising Officer;

• ensuring that operations are selected for funding and approved in accordance with the criteria and mechanisms applicable to the programmes, and that they comply with the relevant Community and national rules;

• setting up procedures to ensure the retention of all documents required to ensure an adequate audit trail, in accordance with Article 20;

• arranging for tendering procedures and the follow-up contracting; making payments to, and recovery from, the final beneficiary;

• in the case of grant award procedures, ensuring that they are respected through a coordinated distribution of tasks between the line ministries and the implementing bodies concerned

• ensuring that all bodies involved in the implementation of operations maintain a separate accounting system or a separate accounting codification;

• ensuring that the National Fund and the National Authorising Officer receive all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;

• setting up, maintaining and updating the reporting and information system;

• carrying out verifications to ensure that the expenditure declared has actually been incurred in accordance with applicable rules, the products or services have been delivered in accordance with the approval decision, and the payment requests by the final beneficiary are correct. These verifications shall cover administrative, financial, technical and physical aspects of operations, as appropriate;

• ensuring internal audit of its different constituting bodies;

• ensuring irregularity reporting;

• ensuring compliance with the information and publicity requirements.

The Operating Structure will be composed of the following specific bodies in accordance with Article 31 of the IPA Implementing Regulation:

• The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE),

• The Ministry of Science, Education and Sports (MSES),

• The Ministry of Health and Social Welfare (MHSW),

• The Croatian Employment Service (CES), and

• The Agency for Vocational Education and Training (AVET).

The position and level of responsibility, as well as the Heads of specific bodies within the Operating Structure, are shown in the table hereunder:

Level of Responsibility	Titles of the bodies within the Operating Structure	Specific bodies within the Operating Structure Heads of specific bodies within the Operating Structure				
Operational Programme level	Body Responsible for OP	The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship Directorate for Labour and Labour Market Department for European Integration and Project Management Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb State Secretary for Labour				
Priority/Measure level	Body Responsible for Priority/Measure	Priority axis 1 The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship Directorate for Labour and Labour Market Department for European Integration and Project	Priority axis 2, Measure 2.1 The Ministry of Health and Social Welfare Directorate of Social Welfare Department for Humanitari	Priority axis 2, Measure 2.2 The Ministry of Science, Education and Sports– Directorate for Secondary Educatio	Priority axis 3 The Ministry of Science, Education and Sports– Directorate for Secondary Education	Priority axis 4 The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship Directorate for Labour and Labour Market Department for European Integration and Project

		Management Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb State Secretary for Labour	an Aid and Cooperation with Civil Society Organizations Ksaver 200 A 10000 Zagreb State Secretary for Social Welfare	n Trg hrvatskih velikana 6, 10 000 Zagreb State Secretary for Secondary Education	Trg hrvatskih velikana 6, 10 000 Zagreb State Secretary for Secondary Education	Management Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb State Secretary for Labour
Project/operation level	Implementing Body (Contracting Authority)	The Croatian Employment Service Department for Contracting and Financing Radnička cesta 1, 10000 Zagreb Director		The Agency for Vocational Education and Training Department for Financing and Contracting of IPA Ulica grada Chicaga 21, 10000 Zagreb Director		The Croatian Employment Service Department for Contracting and Financing Radnička cesta 1, 10000 Zagreb Director

The State Secretary for Labour will act as the Head of Operating Structure in the meaning of Article 167 (3) of the IPA Implementing Regulation.

Any personnel changes in the Heads of the specific bodies referred to above will be notified to the Commission, as appropriate, including any changes which affect the accreditation of the Operating Structure and the Commission's subsequent conferral of management powers.

Distribution of functions

The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (as a Body responsible for OP) bears overall responsibility for the management of the Operational programme and executes the following functions in relation to the Operational Programme as a whole:

• Coordination of the Operational Programme preparation and its adjustments;

• Coordination of programme monitoring in accordance with the provisions of Article 59 of the IPA Implementing Regulation;

• Coordination of the preparation of sectoral annual and final reports in accordance with the provisions of Article 169 of the IPA Implementing Regulation;

• Setting up procedures for retention of all documents to ensure a sufficiently detailed audit trail (Article 20 of IPA Implementing Regulation);

• Organisation of interim evaluation during the period of programme implementation, in cooperation with CODEF;

• Setting up, maintaining and updating the reporting and information system;

• Ensuring that all bodies involved in the implementation of operations maintain a separate accounting system or a separate accounting codification;

• Ensuring that the National Fund and the National Authorising Officer receive all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;

• Ensuring internal audit of its different constituting bodies;

• Ensuring irregularity reporting;

• Ensuring risk management reporting;

• Ensuring compliance with the information and publicity requirements.

In relation to Priority Axis 1 – Enhancing Access to Employment and Sustainable Inclusion in the Labour Market and Priority Axis 4 – Technical Assistance, the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (as a Body responsible for Priority/Measure) will also specifically execute the following tasks:

• Preparation of the sections of the Operational Programme within its sectoral area of responsibility;

• Preparation of monitoring data/reports within its sectoral area of responsibility;

• Preparation of relevant sections of sectoral annual and final reports, within its area of responsibility;

• Ensuring that all the relevant information is available to ensure at all times a sufficiently detailed audit trail.

• Identification of the intended final beneficiaries, the expected selection modalities and possible related specific selection criteria (Article 155 of IPA Implementing Regulation);

• Ensuring that operations within their sectoral area of responsibility are selected for funding and approved in accordance with criteria applicable to the OP;

• In its capacity as a beneficiary, assistance in the technical preparation and management of the projects on the basis of formal agreements with the implementing body (preparation of tender documentation/guidelines to applicants, participation in evaluation, verification of delivered outputs, on-the-spot checks, technical monitoring);

• Submission to the National Fund of a request for payment and all supporting documents;

• Preparation and submitting all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;

• Retention of all documents and ensuring that all the relevant information is available to provide for a sufficiently detailed audit trail;

• Internal audit;

• Irregularity reporting;

• Risk management reporting;

• Compliance with the information and publicity requirements.

In relation to Priority Axis 2 – Reinforcing Social Inclusion of People at a Disadvantage (Measure 2.1: Supporting access to employment by disadvantaged groups) the Ministry of Health and Social Welfare (as a Body responsible for Priority/Measure) will execute the following functions:

• Preparation of the sections of the Operational Programme within its sectoral area of responsibility;

• Preparation of monitoring data/reports within its sectoral area of responsibility;

• Preparation of relevant sections of sectoral annual and final reports, within its area of responsibility;

• Ensuring that all the relevant information is available to ensure at all times a sufficiently detailed audit trail.

• Identification of the intended final beneficiaries, the expected selection modalities and possible related specific selection criteria (Article 155 of IPA Implementing Regulation);

• Ensuring that operations within their sectoral area of responsibility are selected for funding and approved in accordance with criteria applicable to the OP;

• In its capacity as a beneficiary, assistance in the technical preparation and management of the projects on the basis of formal agreements with the implementing body (preparation of tender documentation/guidelines to applicants, participation in evaluation, verification of delivered outputs, on-the-spot checks, technical monitoring);

• Submission to the National Fund of a request for payment and all supporting documents;

• Preparation and submitting all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;

• Retention of all documents and ensuring that all the relevant information is available to provide for a sufficiently detailed audit trail;

• Internal audit;

• Irregularity reporting;

• Risk management reporting;

• Compliance with the information and publicity requirements.

In relation to Priority Axis 2 – Reinforcing Social Inclusion of the People at a Disadvantage (Measure 2.2: Supporting access to education by disadvantaged groups) and Priority Axis 3 – Enhancing Human Capital and Employability, the Ministry of Science, Education and Sports (as a Body responsible for Priority/Measure) will execute the following functions:

• Preparation of the sections of the Operational Programme within its sectoral area of responsibility;

• Preparation of monitoring data/reports within its sectoral area of responsibility;

• Preparation of relevant sections of sectoral annual and final reports, within its area of responsibility;

• Ensuring that all the relevant information is available to ensure at all times a sufficiently detailed audit trail.

• Identification of the intended final beneficiaries, the expected selection modalities and possible related specific selection criteria (Article 155 of IPA Implementing Regulation);

• Ensuring that operations within their sectoral area of responsibility are selected for funding and approved in accordance with criteria applicable to the OP;

• In its capacity as a beneficiary, assistance in the technical preparation and management of the projects on the basis of formal agreements with the implementing body (preparation of tender documentation/guidelines to applicants, participation in evaluation, verification of delivered outputs, on-the-spot checks, technical monitoring);

• Submission to the National Fund of a request for payment and all supporting documents;

• Preparation and submitting all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;

• Retention of all documents and ensuring that all the relevant information is available to provide for a sufficiently detailed audit trail;

• Internal audit;

• Irregularity reporting;

• Risk management reporting;

• Compliance with the information and publicity requirements.

In relation to Priority Axis 1 – Enhancing Access to Employment and Sustainable Inclusion in the Labour Market, to Priority Axis 2 – Reinforcing Social Inclusion of People at a Disadvantage (Measure 2.1: Supporting access to employment by disadvantaged groups) and Priority Axis 4 – Technical Assistance, the Croatian Employment Service (as the Implementing Body) will execute the following functions:

• Verification of tender documents/guidelines for calls for proposals received from beneficiary institutions and preparation of complete tender dossier/application package;

• Arranging for tendering procedures and contract award procedures;

• Acting as the Contracting Authority;

• Contract implementation;

• Preparation and submission of payment claims to the body responsible for measure/priority;

• Making payments to, and recovery from, the final beneficiary;

• Ensuring that the body/ies responsible for priority/measure receive(s) all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;

• Carrying out verifications to ensure that the expenditure declared has actually been incurred in accordance with applicable rules, the products or services have been delivered in accordance with the approval decision, and the payment requests by the final beneficiary are correct. These verifications shall cover administrative, financial, technical and physical aspects of operations, as appropriate;

• Support in preparation of documents for the sectoral monitoring committee on progress made towards achieving targets of the measures;

• Support in the preparation of sectoral annual and final implementation reports;

• Maintaining a separate accounting system or a separate accounting codification;

• Internal audit;

• Retention of all documents and ensuring that all the relevant information is available to provide for a sufficiently detailed audit trail;

• Irregularity reporting.

In relation to Priority Axis 2 – Reinforcing Social Inclusion of People at a Disadvantage (Measure 2.2.: Supporting access to education by disadvantaged groups) and Priority Axis 3 – Enhancing Human Capital and Employability, the Agency for Vocational Education and Training (as the Implementing Body) will execute the following functions:

• Verification of tender documents/guidelines for calls for proposals received from beneficiary institutions and preparation of complete tender dossier/application package;

• Arranging for tendering procedures and contract award procedures;

• Acting as the Contracting Authority;

• Contract implementation;

• Preparation and submission of payment claims to the body responsible for measure/priority;

• Making payments to, and recovery from, the final beneficiary;

• Ensuring that the body/ies responsible for priority/measure receive(s) all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;

• Carrying out verifications to ensure that the expenditure declared has actually been incurred in accordance with applicable rules, the products or services have been delivered in accordance with the approval decision, and the payment requests by the final beneficiary are correct. These verifications shall cover administrative, financial, technical and physical aspects of operations, as appropriate;

• Support in preparation of documents for the sectoral monitoring committee on progress made towards achieving targets of the measures;

• Support in the preparation of sectoral annual and final implementation reports;

• Maintaining a separate accounting system or a separate accounting codification;

• Internal audit;

• Retention of all documents and ensuring that all the relevant information is available to provide for a sufficiently detailed audit trail;

• Irregularity reporting.

All the bodies within the Operating Structure are ultimately accountable to the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship which bears overall responsibility for the Operational Programme management, for the execution of their specific tasks in relation to this Operational Programme.

A detailed organigramme of the Operational Programme management system is provided in Annex 6.

5.1.2 Separation of functions

In accordance with the Article 21.2 of the IPA Implementing Regulation, the appropriate segregation of duties will be ensured between and within the designated bodies.

Separation of functions between the bodies

The separation of functions results from a division of tasks as described above and will incorporate the following principles:

• on the one hand, a clear separation between verifications, controls, and evaluations to be carried out by the Operating Structure and by the National Fund; and on the other

• a clear separation between the audits carried out by the Audit Authority and the implementation and payment procedures.

Separation of functions within the bodies

The organizational structure of the bodies and their internal management and control procedures will take into account all requirements to ensure a proper separation of functions. This includes the following principles:

• before an operation is authorized, the operational and financial aspects shall be verified by members of staff other than those responsible for initiation or implementation of the operation;

• certificates of statement of expenditure shall be drawn up by a person or department within the National Fund who is functionally independent from any services that approve claims;

• initiation, ex-ante, and ex-post controls are separate functions, to be carried out by different persons, functionally independent from each other.

5.2 Monitoring and evaluation

5.2.1 Monitoring arrangements

In order to ensure coherence and coordination in the implementation of the IPA components, programmes and operations as well as to follow the progress in the implementation of IPA assistance, the following monitoring committees will be established:

■ IPA Monitoring Committee;

■ Sectoral Monitoring Committee for the Human Resources Development Operational Programme.

IPA Monitoring Committee

Croatia will establish an IPA Monitoring Committee to ensure coherence and coordination in the implementation of all five Components of IPA.

Sectoral Monitoring Committee

The Head of the Operating Structure for Human Resources Development Programme will establish a Sectoral Monitoring Committee within 6 months after the entry into force of the IPA Implementing Regulation.

The Sectoral Monitoring Committee will be co-chaired by the State Secretary for Labour of the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, as Head of the Operating Structure for the Human Resources Development Operational Programme, and a representative of the Commission. Its members will include:

• The National IPA Coordinator or his/her representative;

• The National Authorising Officer or his/her representative;

• A representative of the Commission;

• The Strategic Coordinator for Components III and IV or his/her representative;

• Head of National Fund or his/her representative*;*

• Representatives of each body of the Operating Structure for the programme: The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, the Ministry of Science, Education and Sports, the Ministry of Health and Social Welfare, the Croatian Employment Service, the Agency for Vocational Education and Training;

• A representative of the Government Office for Gender Equality;

• Representatives from the civil society and socio-economic partners, regional or national organisations with an interest in and contribution to make to the effective implementation of the programme. These will include representatives of the Council for the Development of the Civil Society as well as representatives of trade unions and employers' organizations that will be selected through the Economic and Social Council.

The composition of the Sectoral Monitoring Committee can be reviewed and extended by the Head of the Operating Structure in agreement with the Commission in order to guarantee sufficient representation and membership.

The Sectoral Monitoring Committee will be assisted by a permanent secretariat provided by the Operating Structure for the preparation of papers for discussion by the committee or for clearance by written procedure. The Secretariat of the Sectoral Monitoring Committee will be placed within the relevant department of the Operating Structure established in the MELE.

The Sectoral Monitoring Committee will report to the IPA Monitoring Committee. Its tasks will include to:

• consider and approve the general criteria for selecting the operations and approve any revision of those criteria in accordance with programming needs;

• review at each meeting progress towards achieving the specific targets of the operational programme on the basis of documents submitted by the operating structure;

• examine at each meeting the results of implementation, particularly the achievement of the targets set for each priority axis and measures and interim evaluations, it shall carry out this monitoring by reference to the indicators agreed;

• examine the sectoral annual and final reports on implementation, including OP summary tables*;*

• inform itself of the annual audit activity report or of the part of the report referring to the operational programme;

• examine any proposal to amend the financing agreement of the programme and propose to the operating structure any revision or examination of the programme likely to make possible the attainment of the programme's objectives or to improve its management, including its financial management, as well as to oversee the cross cutting themes and publicity measures.

The Sectoral Monitoring Committee shall confirm or make proposals to the Head of the Operating Structure, to the Commission, the Strategic Co-ordinator and the National IPA Co-ordinator to revise the programme where relevant following an evaluation, including its results as well as output and financial indicators used to monitor the assistance.

The Sectoral Monitoring Committee will set up its rules of procedure in agreement with the Operating Structure and the IPA Monitoring Committee. It will meet at least twice a year and upon request by the Commission. Intermediate meetings may also be convened as required.

As a principle, the Sectoral Monitoring Committee will aim to take decisions by reaching consensus.

5.2.2 Management Information System

The Head of the Operating Structure is responsible for the efficiency and correctness of management and implementation and in particular for setting up, maintaining and updating regularly a reporting and information system to gather reliable financial and statistical information on implementation, for the monitoring indicators and for evaluation and for forwarding this data in accordance with arrangements agreed between the NIPAC and the Commission.

This system will be developed into one or several computerised system(s), in a form chosen by the Operating Structure and NIPAC, which will enable it to:

• monitor and manage the implementation of operations and projects, from the moment of tendering and call for proposal to the closure of the OP, in particular results whenever feasible and outputs;

• carry out and monitor financial transactions;

• ensure the reporting requirements on the implementation of the OP.

The Operating Structure and all other bodies involved in the implementation of the OP shall have access to this system(s).

The Management Information System will be developed under the Technical Assistance component of this Operational Programme. The establishment of the Management Information System will be done under the guidance and supervision of NIPAC and Strategic Coordinator, in order to ensure consistency and complementarity across all the Operational Programmes. Until the system becomes operational, reporting and collection of data will be done manually.

5.2.3 Monitoring System and Indicators

The quantitative and qualitative progress made in implementing the programme as well as its efficiency and effectiveness in relation to its objectives will be measured by the use of evaluation and monitoring indicators related to the results and outputs of the individual measures.

In identifying appropriate monitoring and evaluation indicators, account has been taken of the methodologies, guidelines and lists of examples of indicators issued by the Commission, in particular the *«Indicative guidelines on evaluation methods: Monitoring and evaluation indicators»* (August 2006, working document No. 2 for the programming period 2007-2013).

The Head of the Operating Structure is responsible for programme monitoring. In this context, the Operating Structure will collect performance data (outputs, results and expenditure) from operations and projects. It will establish, maintain and update the reporting and information system by taking this project-level data and aggregate it to measure, priority axis and whole OP levels. Data on individuals who are the ultimate beneficiaries must be collected for each project and used for aggregation at measure and priority level. On this basis, the Operating Structure will assess the progress of the OP at each level against objectives and targets, prepare reports to the Sectoral Monitoring Committee, draft the sectoral annual and final reports on implementation and to launch interim evaluations if required. These reports should include detailed summary table for the Operational Programme.

In the context of monitoring and for the purpose of using indicators, the role of the Operating Structure will also be to ensure that:

• monitoring requirements are built into the calls for tender and proposals documents (application forms and guidelines for applicants);

• project applications (when appraised and selected) include proposed outputs and results, as well as data on individuals, that are consistent with the OP indicators for the appropriate measure;

• provision of data is built into the contract with beneficiaries as an obligation, and that performance data is provided systematically and in a timely manner by beneficiaries alongside the project reimbursement claim.

An indicative breakdown by category of the programmed use of the Community contribution to this operational programme will be established for monitoring and information purposes while the sectoral annual and final reports on implementation will provide information on the use of expenditure in accordance with such categories.

5.2.4 Selection of operations

All service, supply, works and grant contracts shall be awarded and implemented in accordance with the rules for external aid contained in the relevant Articles of the Financial Regulation (as amended under Council Regulation 1995/2006 of 13 December 2006)) and in accordance with the «Practical Guide to contract procedures for EC external actions» (*«Practical Guide»*) as published on the EuropeAid website[41] at the date of the initiation of the procurement or grant award procedure. The standard templates and models provided for in the Practical Guide will be used in order to facilitate the application of the applicable rules.

All operations which are not major projects and which are implemented by final beneficiaries other than national public bodies shall be selected through calls for proposals.

The Operating Structure will set up a Selection Committee for each call for proposals launched for the selection of operations financed under a specific measure. The Selection Committee will appraise project applications in compliance with the selection criteria and methodologies agreed by the Sectoral Monitoring Committees and published in the call for proposal documents.

Applications will first be «screened» for their compliance with eligibility and administrative criteria in order to fulfil the relevant eligibility requirements set out in the relevant measures (completeness, accuracy, etc) and will thereafter be evaluated according to their overall quality. The Selection Committee will then make recommendations to the Operating Structure, in compliance with Article 158 of the IPA Implementing Regulation. Members of the Selection Committee will be the most appropriate officials and experts with the necessary technical competence to undertake a qualitative appraisal of project applications.

Procurement will follow the provisions of Part Two, Title IV of the Financial Regulation 1605/2002 (as amended by Council Regulation 1995/2006) as well as Part Two, Title III of Commission Regulation No 2342/2002 (as amended by Regulation 478/2007) laying down detailed rules for its implementation.

For the purposes of «3rd country» cooperation financed from the General Budget of the European Communities, procurement will also respect the rules and procedures for service, supply and works contracts as adopted by the Commission on 24 May 2007 [C(2007) 2034] as well as Article 23 (Rules on Procurement) of the «model» Framework Agreement which was also adopted by the Commission on 6 July 2007 [C(2007) 3208 final – E/1368/2007].

In the case of all Tender Selection Committees which are established for the evaluation of service, works and supply tenders, their decision-making process will adhere, as required, to the procurement and grant award procedures set out above.

All grant-award procedures will follow the provisions of Part One, Title VI of the afore-mentioned Financial Regulation (as amended).

All beneficiaries (whether public or private) will also comply with the principles established under the relevant rules of the «Practical Guide».

5.2.5 Sectoral annual and final reports on implementation

Sectoral annual and final reports on implementation will be prepared by the Operating Structure in accordance with Article 169 of the IPA Implementing Regulation. These reports

will assess the implementation progress covering the attainment of set objectives, the problems encountered in managing the programme and the measures taken, the financial execution as well as monitoring and evaluation activities carried out. Programmes will include an up-to-date OP summary table and will be reviewed at least at the «second meeting» of the Sectoral Monitoring Committee each year.

5.2.6 Evaluation arrangements

Evaluations are a tool for assessing the relevance, efficiency and effectiveness of the financial assistance as well as the impact and sustainability of the expected results. As a minimum, an ex ante evaluation and an interim evaluation will be carried out under the responsibility of the Head of the Operating Structure in accordance with the principles laid down in the IPA Implementing Regulation and guidance provided by the Commission.

The evaluation arrangements and activities of each programme will fully respect the principle of proportionality.

Ex ante evaluation

Under the responsibility of the Operating Structure, an ex ante evaluation of the Human Resources Development Operational Programme has been carried out by the European Policy Research Centre at the University of Strathclyde in Glasgow and is annexed to the programme. A summary of the results of the ex-ante evaluation, and the way the evaluation was conducted, is set out in section 1.3.2.

Interim evaluation

During the implementation of the programme, interim evaluations complementing the monitoring of the Environment Protection Operational Programme will be carried out, in particular where this monitoring reveals a significant departure from the goals initially set or where proposals are made for the revision of the programme. At any rate, evaluations are planned to provide data on indicators agreed upon in the OP that cannot be obtained through the monitoring system In addition, strategic evaluations or thematic evaluations can be carried out under the responsibility of the Operating Structure and/or CODEF. The results will be sent to the ad-hoc committee on evaluations, to the Sectoral Monitoring Committee and to the Commission.

Evaluation function

The Head of the Operating Structure is responsible for ensuring that adequate evaluations of the Operational Programme are carried out. The evaluations will be carried out by external experts, functionally independent from the management and control system. The evaluations will be managed by a designated official within the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, who will be responsible for preparing the documents for tendering and contracting these experts under Priority Axis 4, reviewing the draft evaluation reports, acting as secretariat to the *ad-hoc* Evaluation Committee and liaising as appropriate between the selected experts and the said Committee.

Evaluation committee

The Sectoral Monitoring Committee will designate an *ad-hoc* Committee to assist the operating structure in its evaluation activities. The Committee will adhere to the «partnership principle» and will include members (and invitees where relevant) who are experts in evaluation. Moreover, the assistance of the Committee will be availed of at all stages of the process (including guidance, planning, implementation and communication of results) in order to ensure the overall quality of the evaluations undertaken. At the same time, all relevant stakeholders and institutions/organisations will be invited to contribute where appropriate.

The designation and establishment of this *ad-hoc* Committee will be made in accordance with the Sectoral Monitoring Committee's rules of procedures adopted in accordance with Article 167.2 of the IPA Implementing Regulation.

Evaluation activities and timing

Given that this programme covers the period 2007-09 but involves operational activity up to 31 December 2012 under the «N+3 rule», only one interim evaluation will be carried out which will commence in October 2009. This would be effectively a process evaluation examining the efficiency and effectiveness of programme and project implementation, but within the context of the progress made with implementation, including the performance against indicators at the project level (physical and financial objects) and at the measure level (outputs). This will also include a review of performance on the horizontal themes of the OP.

The evaluation process will make use of the indicators defined for the purpose of monitoring the programme operations. As the management information system does not yet exist and is due to be established through the Technical Assistance priority axis of this operational programme, project monitoring reports and other sources of data [such as databases of different institutions responsible for the management of the OP (e.g. Croatian Employment Service) or reports provided by different stakeholders in the process] will be used for programme monitoring and evaluation in the first phase of its implementation. These reports and sources of data will be supported, where appropriate, by other evaluative work including placement follow-up. Moreover, particular use will be made of result indicators defined at the level priority axes as well as the corresponding sources of data identified in section 3.2. for result indicators (mediation/human resources/IT database of the Croatian Employment Service, databases of the Central Bureau of Statistics).

Specific surveys may be commissioned through the Technical Assistance component to inform the evaluation process.

5.3 Information and publicity

5.3.1 Introduction

Information and publicity are important aspects of pre-accession assistance and in particular to the successful design and delivery of this operational programme, given the partnership basis on which they are undertaken. Communicating for a successful management and implementation of the operational programme are broken down into a series of information and publicity activities.

To this end, Article 62 of the IPA Implementing Regulation sets out certain requirements regarding the information to be provided and publicity of programmes and operations financed by the Community, addressed to citizens and beneficiaries with the aim of highlighting the role of Community funding and ensuring transparency.

Accordingly, the information to be provided by the Operating Structure will include *inter alia* the publication of the list of final beneficiaries, the names of the operations and the amount of Community funding allocated to operations. For its part, the Commission will also ensure the publication of the relevant information on tenders and contracts in the official Journal of the European Union and other relevant media and websites.

Moreover, in accordance with Article 63 of the IPA Implementing Regulation provides that the Commission and the relevant authorities of the beneficiary country will agree on a coherent set of activities, to be funded from the Technical Assistance priority of this operational programme, in order to make available and publicise information about IPA assistance.

In accordance with the above-mentioned provisions, the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship's Public Relations and Information Department (Section for Information and Publicity of IPA components III and IV within the Cabinet of the Minister) will be responsible for the information and publicity activities under the programme. The information will be addressed to the citizens of Croatia and to the European citizens in general, and to the (potential) beneficiaries. It will aim to highlight the role of the Community and ensure that IPA component IV assistance is transparent.

5.3.2 Requirements

In compliance with Article 63 of the IPA Implementing Regulation, the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship's Public Relations and Information Department – Section for Information and Publicity IPA components III and IV – will formulate a coherent set of strategic activities (communication action plan) to publicize information about IPA including assistance under component IV. The CAP shall be consistent with the information and publicity strategy issued by NIPAC. The CAP shall cover the period 2008-2012. The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship's Public Relations and Information Department – Section for Information and Publicity IPA components III and IV – will submit a draft of the plan to the Commission within four months of the date of signature of the Financing Agreement covering this operational programme. As a minimum, the plan shall include its:

• aims and intended target groups;

• strategy and content;

• indicative budget;

• administrative support structure and

• criteria used for evaluation of project proposals.

5.3.3 Activities

The Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship's Public Relations and Information Department – Section for Information and Publicity IPA components III and IV – will ensure that the information and publicity measures are implemented in accordance with the communication action plan aiming at the broadest possible media coverage using all suitable forms and methods of communication at the appropriate territorial level. The Information and Publicity Section will also be responsible for organizing at least the following information and publicity measures:

• a major information activity publicizing the launch of the Operational Programme, even in the absence of the final version of the communication action plan;

• at least one major information activity a year, as set out in the communication action plan, presenting the achievements under the Operational Programme (including major projects where appropriate);

• the publication (electronically or otherwise) of the list of beneficiaries, the names of the operations and the amount of Community and national funding allocated to the operations

The Section will further provide potential beneficiaries with clear and detailed information on at least the following:

• the possibility of financing opportunities offered jointly by the Community and the beneficiary country through the OP;

• the conditions of eligibility to be met in order to qualify for financing under the Operational Programme;

• a description of the procedures for examining applications for funding and of the time periods involved;

• the criteria for selecting the operations to be financed, and

• the contacts at national, regional or local level that can provide information on the Operational Programme.

5.3.4 Indicative budget

The indicative budget for the communication action plan under this Operational Programme for the period 2007-2009 will be set at an appropriate level in order to provide adequate cover for the costs of the publicity and information measures. The budget allocation per year, as well as the indicative amounts necessary for the period 2010-2013, will also be presented in the communication action plan.

5.3.5 Management and implementation

Within the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship, information and communications will be assigned to the Section referred to under sections 5.3.2 and 5.3.3 above. The information and publicity team will be composed of 2 officials whose tasks will involve supporting the Head of the Operating Structure in the performance of the following functions and responsibilities:

• discuss the communication action plan with the Commission and NIPAC;

• coordinating the information and publicity activities under other IPA-funded programmes;

• communications with the media;

• elaboration, implementation and assessment of the programme's communication action plan;

• represent the programme in the relevant national and Commission information networks;

• handling enquiries from beneficiaries;

• monitoring and control on the fulfilment of the P and I requirements from the beneficiaries;

• development, production and distribution of information materials; preparation and implementation of public events;

• development and maintenance of the contents of programme website;

• liaison with IT regarding technical maintenance;

• management of out-sourced services;

• elaboration and monitoring annual communication action plans and coordination of internal events and training.

Given that some of the information and publicity measures will require out-sourcing for professional services (such as design and pre-print, web page, printing, advertising, photography and opinion pools), it will be the responsibility of the information and publicity team to manage such services and ensure they are contracted in accordance with public procurement rules.

5.3.6 Monitoring, evaluation and reporting

Monitoring, evaluation and reporting are compulsory requirement for the implementation of the publicity measures included into the communication action plan of the programme.

The progress made in the implementation of the plan will be reported during the meetings of the Sectoral Monitoring Committee. Moreover, the Head of the Operating Structure will inform the Sectoral Monitoring Committee of the information and communication measures carried out and the means of communication used. The Head of the Operating Structure will also provide the Sectoral Monitoring Committee with examples of communication measures carried out.

The annual and final reports on implementation of the Operational Programme will include the following information:

• examples of information and communication measures for the Operational Programme undertaken in implementation of the communication action plan;

• the arrangements for the information and publicity measures concerning the publication electronically or otherwise of the list of beneficiaries, the names of the operations and the amount of public funding allocated to the operations;

• the content of major amendments to the communication action plan.

• the set of indicators for evaluation of the publicity measures which have been included in the communication action plan to assess the efficiency and effectiveness of the implemented publicity activities.

• the yearly results of the qualitative and quantitative analysis which have been used for the elaboration of the annual communication action plans including any modifications thereof.

5.3.7 Partnership and networking

Bodies that can act as relays for the programme and disseminate the information concerning the general public will include the following:

• professional and trade associations and organizations;

• economic and social partners;

• non-governmental organisations;

• educational institutions;

• organisations representing business;

• operators;

• information centres on Europe and Commission representations in particular the EC Delegation;

• other main stakeholders under each priority axis.

The Operating Structure will work in close cooperation with the above-mentioned bodies for the dissemination of information regarding the programme and in particular the IPA pre-accession assistance strategy for component IV.

5.3.8 Internet

The website of the programme will be linked to the CODEF, MF, ECD, DG ELARG, DG EMPL and DG REGIO websites and with the websites of the other programmes. It will be created according to the following principles:

• Accessibility to as many users as possible – ensuring the site has a simple address; registering it on main search engines so it can be found easily; designing it to be viewable with low specification screens and software; ensuring it is quick to download;

• Prioritizing fast access to rich information – the site should be clearly organized so users can find what they are looking for quickly and easily; the information should be available as downloadable PDF documents, where possible;

• Visual appeal – strong visual identity through logos, use of colours etc. without limiting the clarity, speed and simplicity;

• Developing as an ongoing resource;

• Interactive content, exploiting the unique strengths of websites.

ANNEX 1

Membership of Inter-Ministerial Working Group[42]

Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds (CODEF):

Ms Nataša Mikuš, Deputy State Secretary

Ms Suzana Kovačević, Expert Assistant

Ms. Ana Šimunić, Expert Assistant

Ms. Ivana Zdelarec, Trainee

Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE)*:

Ms Vera Babić, State Secretary for Labour

Ms Inga Žic, Head of Department

Ms. Katarina Ivanković-Knežević, Head of Division

Ms. Snježana Tomašević, Adviser

Croatian Employment Service (CES):

Ms. Nada Kerovec, Head of Section

Ms. Sanja Mesarov, Adviser

Ministry of Science, Education and Sport (MSES):

Ms Mihaela Dubravac Šigir, Expert Advisor

Ms Antonija Gladović, Head of Project Implementation Unit

Agency for Vocational Education (AVET):

Ms. Jelena Letica, Head of Office

Education and Teacher Training Agency (ETTA):

Ms. Nevenka Lončarić-Jelačić, Expert Advisor

Agency for Adult Education (AAE):

Ms. Anita Leko, Expert Assistant

Ministry of Health and Social Welfare (MHSW):

Ms Mirjana Radovan, Expert Advisor

Central Bureau of Statistics (CBS):

Ms. Jadranka Brkić, Head of Section

Ms. Tihana Cukina, Expert Advisor

Ministry of Foreign Affairs and European Integration (MFAEI):

Ms Diana Štrkalj, Expert Assistant

Ms Franka Maček, Expert Assistant

CARDS 2003: Support to National Development Planning:

Mr Conor Kearney

ANNEX 2

Attendance at the partner consultation under the OP for IPA Component IV

Partner consultation – Development of the Human Resources, 23 March 2007 in Zagreb

Vera Babić, MELE,

Želimir Janjić, MSES;

Dorica Nikolić, Mirjana Radovan, MHSW;

Ivan Šutalo, AVET

Zorislav Bobuš, Association of Organisation of Disabled Persons in Croatia

Sanja Crnković Pozaić, CEPOR;

Marina Dimić Vugec, CERANEO;

Dubravka Matić, Office for the Social Partnership;

Branka Kranjac, Fund for Professional Rehabilitation and Employment of the Disabled People;

Jasenka Matković, Croatian Association for Education of Adults;

Boris Feis, SSSH;

Nikola Vrdoljak , Marija Vukelić , APIU;

Jozo Ćavar, Anita Leko, AAE;

Antonija Gladović, MHSW;

Jelena Letica, AVET;

Ivica Lovrić, Association of High school Directors;

Diana Štrkalj, MFAEI;

Dragan Knežević, CODEF;

Vedrana Ligutić, DEC;

Tamara Šterk, Office for Gender Equality;

Sanja Cesar, CESI;

Mirela Lekić, Croatian Chamber of Crafts;

Vesna Štefica, Croatian Chamber of Economy;

Sanja Špoljarić, CODEF;

Goran Bakula,, Ana Kranjac, Independent Trade unions;

Maja Vehovec, Institute of Economy;

Ivan Vrdoljak, Council of Croatian Trade Unions;

Thomas Farnell, Ninoslav Šćukanec, Institute for education development;

Ivana Zdelarec, Ana Šimunić, Suzana Kovačević, CODEF;

Inga Žic, Snježana Tomašević, Katarina Ivanković Knežević, MELE.

Written comments were received from:

Institute for the Development of Education

Croatian Chamber of Crafts and Trade

Croatian Chamber of Economy

Association of Organisation of Disabled Persons in Croatia

Trade and Investment Promotion Agency

SMEs and Entrepreneurship Policy Centre

ANNEX 3

ANALYTICAL TABLES AND DATA

Table 1: BASIC MACROECONOMIC INDICATORS FOR CROATIA

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Population, mln	4,381	4,437	4,443	4,442	4,439	4,442	4,441
Gross domestic product, % annual change (real)	2.9	4.4	5.6	5.3	4.3	4.3	4.8
Gross domestic product, market prices (current), mln kunas	152,519	165,639	181,231	198,422	214,983	231,349	250,590
Gross domestic product, market prices (current)*, mln euros	19,976	22,170	24,467	26,230	28,677	31,260	34,220
Gross domestic product per capita in euros	4,560	4,997	5,507	5,905	6,460	7,037	7,704
Consumer price index, annual change, %	4.6	3.8	1.7	1.8	2.1	3.3	3.2
Average net monthly salary (in kunas)	3,326	3,541	3,720	3,940	4,173	4,376	4,603
ILO Unemployment rate, annual average, %	16.1	15.8	14.8	14.3	13.8	12.7	11.2
General government debt % GDP (ep)	N.A.	N.A.	40	40.9	43.2	43.7	40.8
Average exchange rate EUR/HRK	7.63	7.47	7.41	7.56	7.5	7.4	7.32
Current account deficit (% of GDP)e	-2.4	-3.6	-8.5	-7.1	-5.1	-6.4	-7.8
External debt (% of GDP) (ep)	61.4	61.4	61.9	75.8	80.0	82.4	85.3
Tourist nights, annual change, %	47	11	3	4	2	7.6	3.1
Growth rate of construction works	9.1	3.6	12.8	22.8	2	-0.8	9.3

Industrial production, annual change, %	1.7	6	5.4	4.1	3.7	5.1	4.5
Retail trade, annual change (real), %	14.4	10	12.5	3.7	2.6	2.8	2.1

ep – end period

Sources: Central Bureau of Statistics, Ministry of Finance, Croatian National Bank

** Calculated by applying the average annual exchange rate (HRK/1 EUR) to the GDP in kuna terms.*

Table 2: POPULATION DATA FOR CROATIA, 2000-05

Year	Live births	Deaths	Natural increase	Immigration	Emigration	Net immigration	Population estimation
2000	43,746	50,246	-6,500	29,389	5,953	23,432	4,381,000
2001	40,993	49,552	-8,559	24,415	7,488	16,927	4,437,000
2002	40,094	50,569	-10,475	20,365	11,767	8,598	4,443,000
2003	39,668	52,575	-12,907	18,455	6,534	11,921	4,442,000
2004	40,307	49,756	-9,449	18,383	6,812	11,571	4,439,000
2005	42,492	51,790	-9,298	14,230	6,012	8,218	4,442,000
Source: Croatian Bureau of Statistics (CBS)							

Table 3: BASIC DEMOGRAPHIC INDICATORS, 2006

	Crude birth rate	Crude death rate	Crude rate of natural increase	Crude rate of net migration
Croatia	9.566	11.659	-2.093	1.85
Bulgaria	9.609	14.734	-5.125	:
Czech Republic	10.306	10.17	0.135	3.381
Denmark	11.952	10.203	1.748	1.833
Germany (including ex-GDR from 1991)	8.194	10.015	-1.821	0.279
Greece	9.958	9.44	0.518	3.588
Spain	10.766	8.386	2.381	14.243
France	13.148	8.404	4.744	1.481
Hungary	9.915	13.058	-3.143	1.894
Netherlands	11.321	8.282	3.04	-1.916
Austria	9.407	8.97	0.437	2.883
Poland	9.812	9.693	0.12	-0.947

Portugal	9.953	9.632	0.322	2.466
Romania	10.167	11.956	-1.789	-0.3
Slovenia	9.437	9.021	0.416	3.081
Slovakia	9.998	9.886	0.112	0.715
Finland	11.173	9.127	2.046	1.964
Sweden	11.664	10.041	1.623	5.599
Cyprus	11.332	6.611	4.721	10.973
Malta	9.588	7.937	1.651	2.48
Estonia	11.073	12.888	-1.815	:
Lithuania	9.212	13.203	-3.992	-1.431
Latvia	9.731	14.466	-4.735	-1.071
Source: *Eurostat* and CBS				

Table 4: AGE STRUCTURE OF THE POPULATION BY GENDER, 2006

	Total				Women					Men				
	15-24	25-49	50-64	65+	Up to 15	15-24	25-49	50-64	65+	Up to 15	15-24	25-49	50-64	65+
Croatia	13.17	35.33	18.74	16.85	14.97	12.45	34.00	13.29	19.91	16.94	13.95	36.76	18.80	13.55
EU – 27	13.23	36.58	18.24	16.52	15.85	12.55	35.20	12.94	18.82	17.65	13.83	37.70	18.26	13.92
Belgium	12.08	35.67	17.90	17.22	16.40	11.66	34.60	12.83	19.72	17.90	12.51	36.79	18.20	14.61
Bulgaria	13.63	35.47	20.03	17.18	12.94	12.90	34.15	14.48	19.53	14.50	14.40	36.87	19.53	14.69
Czech Republic	13.28	36.90	20.91	14.12	14.04	12.66	35.40	15.10	16.81	15.58	13.93	38.48	20.72	11.30
Denmark	11.10	35.24	19.81	15.09	18.11	10.76	34.48	13.52	17.06	19.43	11.44	36.01	20.04	13.07
Germany	11.74	36.58	18.44	18.94	13.63	11.27	35.08	12.22	21.85	14.99	12.24	38.16	18.72	15.90
Ireland	15.35	37.51	15.42	11.13	20.00	15.09	37.19	11.09	12.43	21.18	15.60	37.83	15.56	9.82
Greece	12.19	37.54	17.58	18.31	13.82	11.56	36.58	12.65	20.14	14.93	12.82	38.53	17.27	16.45
Spain	12.07	40.20	16.49	16.75	13.88	11.59	38.88	11.64	19.05	15.13	12.56	41.56	16.37	14.38

	Total				Women					Men				
	15-24	25-49	50-64	65+	Up to 15	15-24	25-49	50-64	65+	Up to 15	15-24	25-49	50-64	65+
France	13.00	34.46	17.69	16.22	17.69	12.46	33.77	13.11	18.59	19.62	13.57	35.19	17.89	13.72
Italy	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Hungary	13.01	35.87	19.88	15.70	14.41	12.14	34.06	14.38	18.97	16.77	13.98	37.88	19.29	12.09
Netherlands	11.96	36.66	18.86	14.15	17.74	11.64	35.95	13.49	16.16	18.99	12.29	37.39	19.23	12.10
Austria	12.34	37.73	17.70	16.23	15.16	11.79	36.44	11.84	19.00	16.88	12.91	39.10	17.81	13.30
Poland	16.34	36.06	17.92	13.22	15.55	15.51	34.72	14.12	15.93	17.44	17.22	37.48	17.52	10.34
Portugal	12.42	37.28	17.63	17.07	14.73	11.81	36.32	12.49	19.24	16.54	13.07	38.31	17.33	14.75
Romania	15.39	36.95	17.22	14.73	14.93	14.69	35.73	12.89	16.94	16.52	16.12	38.23	16.73	12.40
Slovenia	13.24	38.00	19.03	15.48	13.56	12.64	36.39	13.36	18.79	14.96	13.87	39.68	19.47	12.03
Slovakia	16.01	37.91	17.57	11.68	15.95	15.22	36.55	13.30	14.22	17.76	16.83	39.36	17.06	8.99
Finland	12.45	33.37	20.88	15.94	16.64	11.92	32.11	15.12	18.75	18.11	13.01	34.69	21.19	13.00
Sweden	12.31	33.36	19.64	17.27	16.82	11.91	32.48	13.28	19.44	18.02	12.72	34.26	19.94	15.07
United Kingdom	13.14	35.17	17.74	16.00	17.13	12.60	34.71	12.46	17.90	18.79	13.71	35.65	17.83	14.03
Source: *Eurostat*														

Table 5: ACTIVITY RATES BY GENDER, AGE GROUP AND NATIONALITY (%), 2006

	Total				Men				Women			
	15-64	15-24	25-54	55-64	15-64	15-24	25-54	55-64	15-64	15-24	25-54	55-64
Croatia	63.5	38.0	83.7*	48.5**	68.9	41.1	87.2*	58.2**	58.2	34.5	80.2*	39.9**
EU 27	70.2	44.0	84.1	46.3	77.5	47.4	91.9	56.1	62.9	40.5	76.4	37.1
Belgium	66.5	34.7	84.5	33.6	73.4	37.4	91.9	42.7	59.5	31.9	77.0	24.6
Bulgaria	64.5	28.9	82.3	43.0	68.8	31.3	85.1	53.6	60.2	26.4	79.4	33.9

Czech Republic	70.3	33.5	88.2	47.7	78.3	37.7	94.8	62.7	62.3	29.2	81.3	34.0
Denmark	80.6	69.9	88.9	63.2	84.1	70.5	92.3	69.6	77.0	69.3	85.4	56.7
Germany (including ex-GDR from 1991)	75.3	50.3	87.6	55.2	81.3	52.9	93.8	64.0	69.2	47.6	81.4	46.6
Ireland	71.8	54.7	81.5	54.4	81.5	59.0	92.1	68.7	61.9	50.2	70.7	40.0
Greece	67.0	32.4	82.0	43.9	79.1	36.1	94.7	61.0	55.0	28.7	69.1	28.0
Spain	70.8	48.2	82.0	46.8	81.3	52.2	92.5	63.5	60.2	43.9	71.2	31.0
France	69.4	37.9	87.0	39.9	74.8	42.2	93.5	42.7	64.1	33.4	80.7	37.3
Italy	62.7	32.5	77.8	33.4	74.6	37.8	91.3	45.0	50.8	26.9	64.3	22.5
Hungary	62.0	26.8	79.6	34.9	68.7	30.1	86.5	43.1	55.5	23.4	72.9	28.2
Netherlands	77.4	70.8	87.1	49.6	83.9	71.5	94.1	60.4	70.7	70.1	80.1	38.6
Austria	73.7	59.4	87.1	36.8	80.5	63.9	93.2	47.3	67.0	55.1	80.9	26.9
Poland	63.4	34.2	81.7	30.7	70.1	37.5	88.2	42.6	56.8	30.7	75.4	20.3
Portugal	73.9	42.7	87.7	53.5	79.5	46.6	92.9	62.7	68.4	38.7	82.7	45.1
Romania	63.6	30.6	79.9	42.8	70.7	35.1	87.1	52.0	56.6	25.9	72.6	34.8
Slovenia	70.9	40.6	89.0	33.4	74.9	44.4	91.0	45.8	66.7	36.4	87.0	21.4
Slovakia	68.6	35.3	87.6	36.7	76.4	39.7	94.0	55.2	60.9	30.9	81.2	20.9
Finland	75.2	51.8	87.8	58.5	77.1	52.6	90.3	58.9	73.3	51.0	85.3	58.2
Sweden	78.8	51.3	89.4	72.8	81.2	50.8	92.5	76.0	76.3	51.9	86.3	69.6
United Kingdom	75.5	61.9	84.5	59.1	82.1	64.3	91.6	68.4	69.2	59.4	77.6	50.2
*LFS data for Croatia refer to the following age category (25-49)												
** LFS data for Croatia refer to the following age category (50-64)												
Source: *Eurostat* (for EU countries), LFS 2006/2 (for Croatia)												

Table 6: EMPLOYMENT RATES BY GENDER, AGE GROUP AND NATIONALITY (%), 2006

	Total				Men				Women			
	15-64	15-24	25-54	55-64	15-64	15-24	25-54	55-64	15-64	15-24	25-54	55-64
Croatia	56.6	27	76.1*	45.0**	62.3	29.5	80.7*	54.7**	51	24.2	71.6*	36.3**
EU 27	64.4	36.6	78.1	43.5	71.6	39.3	85.9	52.6	57.2	33.3	70.2	34.8
Belgium	61	27.6	78.4	32	67.9	30.4	85.9	40.9	54	24.7	70.7	23.2

Bulgaria	58.6	23.2	75.7	39.6	62.8	25.4	78.6	49.5	54.6	21	72.8	31.1
Czech Republic	65.3	27.7	82.5	45.2	73.7	31.5	90.4	59.5	56.8	23.7	74.5	32.1
Denmark	77.4	64.6	86.1	60.7	81.2	65	90.1	67.1	73.4	64.1	82	54.3
Germany (including ex-GDR from 1991)	67.5	43.4	79.3	48.4	72.8	45.1	84.9	56.4	62.2	41.6	73.7	40.6
Ireland	68.6	50	78.4	53.1	77.7	53.6	88.4	67	59.3	46.2	68.3	39.1
Greece	61	24.2	75.3	42.3	74.6	29.7	90	59.2	47.4	18.7	60.5	26.6
Spain	64.8	39.5	75.8	44.1	76.1	44.4	87.6	60.4	53.2	34.4	63.7	28.7
France	63	29.3	80.2	37.6	68.5	33.3	87	40.1	57.7	25.2	73.6	35.2
Italy	58.4	25.5	73.3	32.5	70.5	30.6	87.2	43.7	46.3	20.1	59.3	21.9
Hungary	57.3	21.7	74.2	33.6	63.8	24.5	81	41.1	51.5	18.8	67.6	27.1
Netherlands	74.3	66.2	84.2	47.7	80.9	67.2	91.4	58	67.7	65.1	77	37.2
Austria	70.2	54	83.5	35.5	76.9	58.2	89.9	45.3	63.5	49.9	77	26.3
Poland	54.5	24	71.8	28.1	60.9	26.9	78.3	38.4	48.2	21	65.3	19
Portugal	67.9	35.8	81.3	50.1	73.9	39.8	87.4	58.2	62	31.6	75.3	42.8
Romania	58.8	24	74.7	41.7	64.6	27.3	80.8	50	53	20.6	68.6	34.5
Slovenia	66.6	35	84.2	32.6	71.1	39.2	87.1	44.5	61.8	30.3	81.2	21
Slovakia	59.4	25.9	77.2	33.1	67	29.2	84.1	49.8	51.9	22.5	70.2	18.9
Finland	69.3	42.1	82.4	54.5	71.4	42.6	85.2	54.8	67.3	41.6	79.6	54.3
Sweden	73.1	40.3	84.7	69.6	75.5	40.2	87.8	72.3	70.7	40.4	81.5	66.9
United Kingdom	71.5	53.2	81.1	57.4	77.3	54.1	87.9	66	65.8	52.2	74.6	49.1
*LFS data for Croatia refer to the following age category (25-49)												
** LFS data for Croatia refer to the following age category (50-64)												
Source*: Eurostat* (for EU countries), LFS 2006/2 (for Croatia)												

T*able 7:* EMPLOYMENT BY GENDER AND ECONOMIC ACTIVITY IN 2006 (%) (ACCORDING TO NACE CLASSIFICATION*) 15 YEARS AND OVER

	a, b Agriculture, hunting, forestry and fishing	c-f Industry	g-k Services (excluding public administration)	l Public administration and defence, compulsory social security	m to q Other services
Croatia	13.80	28.50	35.00	6.30	16.40
EU-27	5.89	27.64	36.91	7.12	22.45

Belgium	1.95	24.70	37.05	9.90	26.39
Bulgaria	8.11	34.47	33.98	7.22	16.22
Czech Republic	3.76	39.97	32.63	6.75	16.89
Denmark	3.09	23.33	37.06	5.95	30.58
Germany (including ex-GDR from 1991)	2.26	29.59	37.02	7.70	23.44
Ireland	5.74	27.47	39.18	5.14	22.48
Greece	11.98	22.09	39.82	8.55	17.57
Spain	4.78	29.55	39.87	6.19	19.61
France	3.95	24.22	36.59	9.37	25.86
Italy	4.27	30.13	39.02	6.28	20.30
Hungary	4.77	32.36	35.92	7.27	19.67
Netherlands	3.28	20.19	41.89	7.14	27.50
Austria	5.52	28.16	40.20	6.44	19.68
Poland	15.79	29.98	30.42	6.29	17.52
Portugal	11.70	30.57	32.09	6.87	18.78
Romania	30.60	30.71	22.15	5.23	11.32
Slovenia	9.58	35.49	31.13	5.96	17.84
Slovakia	4.39	38.82	31.82	7.04	17.93
Finland	4.67	25.69	36.81	4.70	28.13
Sweden	2.23	21.91	37.52	5.71	32.63
United Kingdom	1.35	21.98	41.70	7.09	27.88
Source: *Eurostat* (for EU countries), *LFS* 2006/2 (for Croatia)					

* NACE classification:

A-B	*agriculture, hunting, forestry, fishing*	
	A	*agriculture, hunting and forestry*
	B	*fishing*
C-F	*industry (mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas and water supplies, construction)*	
	C	*mining and quarrying*
	D	*manufacturing*

	E	*electricity, gas and water supplies*
	F	*construction*
G-K	*services (excluding public administration)*	
	G	*wholesale and retail trade, repair of motorcycles and personal and household goods*
	H	*hotels and restaurants*
	I	*transport, storage, communication*
	J	*financial intermediation*
	K	*real estate, renting and business activities*
L	*public administration and defence, compulsory social security*	
M-Q	*other services*	
	M	*education*
	N	*health and social work*
	O	*other community, social, personal service activities*
	P	*activities of households*
	Q	*extra-territorial organization and bodies*

Table 8a: Share of part-time employment in total employment, 2006

	Total	Males	Females
Croatia	10.1	6.8	13.4
EU – 27	18.1	7.7	31.2
Belgium	22.2	7.4	41.1
Bulgaria	2	1.5	2.5
Czech Republic	5	2.2	8.7
Denmark	23.6	13.3	35.4
Germany (including ex-GDR from 1991)	25.8	9.3	45.6
Ireland	:	:	:
Greece	5.7	2.9	10.2
Spain	12	4.3	23.2
France	17.2	5.7	30.6
Italy	13.3	4.7	26.5
Hungary	4	2.6	5.6
Netherlands	46.2	23	74.7
Austria	21.8	6.5	40.2
Poland	9.8	7.1	13

Table 8b: Share of temporary workers among employees, 15-64, 2006

	Total	Men	Women
Croatia	12.5	:	:
EU-27	14.3	13.8	14.9
Belgium	8.7	6.9	10.8
Bulgaria	6.1	6.2	6.1
Czech Republic	8	6.8	9.4
Denmark	8.9	7.9	9.9
Germany (including ex-GDR from 1991)	14.5	14.8	14.2
Ireland	3.3	2.9	3.8
Greece	10.7	9.1	13
Spain	34.1	32.1	36.8
France	13.5	13	14
Italy	13.1	11.2	15.8
Hungary	6.7	7.3	6
Netherlands	16.4	15.2	17.9
Austria	9	9.1	8.9
Poland	27.3	28.4	25.9

Portugal	11.3	7.4	15.8	Portugal	20.6	19.5	21.8
Romania	9.7	9.5	9.8	Romania	1.8	2	1.6
Slovenia	9.2	7.2	11.6	Slovenia	17.1	15.2	19.1
Slovakia	2.8	1.3	4.7	Slovakia	5	4.9	5
Finland	14	9.3	19.2	Finland	16.3	12.6	20
Sweden	25.1	11.8	40.2	Sweden	17	15	18.9
United Kingdom	25.5	10.6	42.6	United Kingdom	5.6	5	6.3
Source: *Eurostat,* Labour Force Survey 2006/1.								

Table 9a: UNEMPLOYMENT RATES BY GENDER, AGE GROUPS AND NATIONALITY (%), 2006

	Total unemployment			Men			Women		
	15-24	25-49	50-64	15-24	25-49	50-64	15-24	25-49	50-64
Croatia	29	9	7,3	28.2	7.5	6.1	30	10.7	8.9
EU – 27	17.4	7.4	6.3	17.1	6.6	6.1	17.8	8.3	6.6
Belgium	20.5	7.4	5.6	18.8	6.7	4.9	22.6	8.2	6.7
Bulgaria	19.5	8	8.1	18.9	7.6	7.9	20.3	8.3	8.3
Czech Republic	17.5	6.3	6	16.6	4.6	5.2	18.7	8.4	6.9
Denmark	7.7	3.2	3.5	7.9	2.4	3.2	7.5	4.1	4
Germany (including ex-GDR from 1991)	13.7	9.3	11.4	14.8	9.4	11.2	12.5	9.2	11.7
Ireland	8.6	3.9	2.8	9.1	4.1	3	8	3.5	2.4
Greece	25.2	8.6	4.1	17.7	5.3	3.2	34.7	13.2	5.9
Spain	17.9	7.7	5.9	15	5.5	4.4	21.6	10.6	8.5
France	22.6	8.1	6	21.2	7.2	5.8	24.5	9.1	6.3
Italy	21.6	6.3	3	19.1	4.8	2.7	25.3	8.4	3.5
Hungary	19.1	7.1	4.8	18.6	6.6	4.8	19.8	7.7	4.8
Netherlands	6.6	3.3	3.7	6.1	2.9	3.6	7.1	3.8	3.8
Austria	9.1	4.2	3.5	8.9	3.6	3.8	9.3	5	3.2
Poland	29.8	12.4	10.2	28.3	11.2	10.7	31.6	13.8	9.7
Portugal	16.3	7.4	6.5	14.5	5.8	6.7	18.4	9.2	6.2
Romania	21.4	6.7	3.9	22.3	7.6	4.5	20.2	5.6	3
Slovenia	13.9	5.5	3.9	11.6	4.4	3.5	16.8	6.8	4.3
Slovakia	26.6	11.9	11.2	26.4	10.5	10.3	27	13.5	12.4
Finland	18.7	6.1	6.5	19	5.5	6.6	18.4	6.8	6.4

Sweden	21.5	5.5	4.3	21	5.3	4.7	22	5.8	3.8
United Kingdom	14.1	4.1	3.1	15.9	4.2	3.5	12.1	4	2.6
Source: *Eurostat* (for EU-27), Labour Force Survey 2006/2 (for Croatia)									

Table 9b: UNEMPLOYMENT DATA OF SPECIAL GROUPS, 2006

	Unemployment			Long-term			Share of the long-term			The unemployed
	rate (%)			unemployment rate (%)			unemployed (%)			among youth (%)
	Total	Men	Women	Total	Men	Women	Total	Men	Women	Total
Croatia	10.9	9.6	12.4	6.7	5.8	7.7	58.9	55.7	62.2	12.3
EU-27	7.9	7.1	8.8	3.6	3.3	4.0	45.3	44.8	45.8	8.4
Source: *Eurostat,* CBS										

Table 10: EMPLOYED, UNEMPLOYED AND INACTIVE POPULATION BY LEVEL OF EDUCATIONAL ATTAINMENT, 2006

	Employment			Unemployed			Inactive		
	isced0_2	isced3_4	isced5_6	isced0_2	isced3_4	isced5_6	isced0_2	isced3_4	isced5_6
Croatia	18.2	61.5	19.7	20.6	68.2	11.2	55.5	37.4	7.1
EU-27	24.8	49.5	25.5	11.8	8.3	4.6	51.0	37.7	8.5
Belgium	23.5	38.9	37.6	14	8.2	4.5	56.9	31.7	11.4
Bulgaria	15.1	59.5	25.4	20.5	7.7	4	54.8	37.8	7.4
Czech Republic	5.8	79.5	14.7	24.8	6.4	2.5	38.3	56.3	5.4
Denmark	20.0	46.9	32.9	6.7	3.2	3.3	45.0	39.9	14.9
Germany	16.1	58.7	25.2	18.7	9.9	4.8	45.2	45.6	8.9
Ireland	25.1	38.9	33.0	7.1	4.1	2.5	57.4	29.1	11.4
Greece	35.5	39.3	25.2	8.3	10.7	7.3	54.9	38.6	6.5
Spain	44.2	23.5	32.3	10.5	8.1	6.1	62.9	20.3	11.8
France	26.5	44.7	28.8	13.6	8.2	6	52.6	34.2	13.3
Italy	39.3	45.4	15.2	8.2	6.2	5.3	65.7	28.9	5.3
Hungary	13.1	65.6	21.3	16.7	6.9	2.8	47.8	45.7	6.5
Netherlands	25.5	43.5	30.0	6.1	3.6	2.3	51.9	33.5	13.5
Austria	17.5	64.4	18.1	9.4	4.1	2.6	42.7	50.5	6.9

Poland	9.0	68.7	22.3	23.7	15	6	39.7	55.0	5.3
Romania	21.6	64.4	14.0	9	7.9	3.8	49.8	47.4	2.8
Slovenia	14.4	62.2	23.4	8.4	6.6	3.3	42.6	51.8	5.6
Slovakia	4.6	78.6	16.8	48.6	11.8	3.3	43.1	51.9	5.0
Finland	17.4	47.0	35.5	14.2	8.2	3.7	49.0	37.2	13.8
Sweden	14.7	54.6	30.0	13.9	6.3	4.4	36.2	36.7	11.8
United Kingdom	22.1	45.5	31.7	9.1	5.3	2.8	35.8	32.8	10.9
Source: *Eurostat*, Labour Force Survey, CBS									

Table 11: ACTIVITY, EMPLOYMENT AND UNEMPLOYMENT RATES BY EDUCATIONAL ATTAINMENT, 2006

	Activity rate			Employment rate			Unemployment rate		
isced 0-2	isced 3-4	isced 5-6	isced 0-2	isced 3-4	isced 5-6	isced 0-2	isced 3-4	isced 5-6	
EU – 27	75.3	86.7	92.3	66.8	80.4	88.3	11.3	7.4	4.3
Men	88.8	93.2	96.1	80.2	87.1	92.5	9.6	6.5	3.7
Women	61.6	79.8	88.9	53.2	73.2	84.6	13.7	8.3	4.8
Source: *Eurostat*									

Table 12: ECONOMIC INDICATORS ON THE COUNTY LEVEL

County	Population density per km2, 2006	GDP per capita in current prices, 2004 (RoC=100)	Administrative unemployment rate (%), (end March 2006)	Persons in employment (end March 2006)	Average number of unemployed persons, 2006
County of Zagreb	101.2	74.8	14.2	81,517	13,045
County of Krapina-Zagorje	115.9	68.5	14	37,456	5,692
County of Sisak-Moslavina	41.5	74.5	28.9	45,991	17,718
County of Karlovac	39.1	73.9	26.1	38,749	12,968
County of Varaždin	146.4	85.7	13.6	62,598	9,218

County of Koprivnica-Križevci	71.2	90.6	17	38,426	7,534
County of Bjelovar-Bilogora	50.4	74	25.9	35,396	11,834
County of Primorje-Gorski Kotar	85.1	113.7	13.4	113,908	16,220
County of Lika-Senj	10	126.9	22.1	13,515	3,637
County of Virovitica-Podravina	46.1	72.8	30.3	23,361	9,484
County of Požega-Slavonia	47.1	71.1	21.7	20,829	5,332
County of Brod-Posavina	87.1	58.2	29.6	38,486	15,339
County of Zadar	44.4	78.7	20.9	44,312	10,716
County of Osijek-Baranja	79.5	76.9	26.1	91,738	30,176
County of Šibenik-Knin	37.8	71.8	25	29,717	8,806
County of Vukovar-Srijem	83.4	56.8	31.3	43,358	18,477
County of Split-Dalmatia	102.1	79.3	22.2	138,692	37,475
County of Istria	73.4	136.9	8.4	83,867	6,317
County of Dubrovnik-Neretva	69	94.5	18.3	38,366	7,473
County of Međimurje	162.4	77.7	15.8	37,540	6,786
City of Zagreb	1,215.5	180.5	9.2	388,581	37,369
TOTAL	78.4	100	17.7	1,446,403	291,616

Source: Central Bureau of Statistics, Croatian Employment Service

ANNEX 4

DETAILED SUMMARY TABLE FOR THE OPERATIONAL PROGRAMME

[See also section 3.2 (Indicators) and section 5.2.6 (Evaluation activities and timing) of the OP]

Priority Axis 1 – Enhancing access to employment and sustainable inclusion in the labour market

Measure 1.1 – Supporting the design and implementation of active and preventative labour market policy

Specific objective 1	Result indicators	Main types of operations	Output indicators
To develop regional participatory institutional framework for promotion of employment	Number of Human resources development plans (prepared by Local Employment Partnerships) accepted by the county assemblies	Undertake local employment initiatives	Number of employment partnerships established
		Carry out labour market surveys Elaborate local HRD strategies	Number of HRD strategies developed
		Develop project generation and articulation facilities in CES at the regional level	Number of project portfolios developed
		Implement grant schemes in line with the objectives of the HRD strategies	Number of persons who received support through the grant schemes

Measure 1.2 – Supporting the effectiveness and quality of Croatia's public employment services

Specific objective 1	Result indicators	Main types of operations	Output indicators
To improve the quality, effectiveness and efficiency of Croatian employment service	Number of CES staff certified for provision of different types of services to clients by type of service as a result of capacity building operations and improved business	Development of the capacity to formulate a coherent legislative framework for lifelong career guidance provision Establishment of a National Forum for lifelong career	Number of steps undertaken to the establishment of the lifelong career guidance centre

	processes provided through the measure	guidance Establishment of a model for lifelong career guidance centre and its pilot-testing	
		Strengthen the analytical capacity of CES and MELE through training	Number of CES and MELE staff trained in analytical work
		Establish a training facility within CES for key skills for counsellors (focusing on the unemployed), advisors (focusing on the employers), lifelong career guidance counsellors, specialized counsellors for disadvantaged groups and skills for other CES processes	Number of trainers for key business processes in CES
		Support design and implementation of improved business processes with the CES's IT system and user-friendly IT solutions, including upgrading of the IT equipment & software	Number of key business processes supported with ICT solutions
		Create a system of quality assurance, monitoring, evaluation and training-needs assessment for CES business processes	Number of key business processes equipped with quality assurance indicators

Priority Axis 2 – Reinforcing social inclusion of people at a disadvantage

Measure 2.1 – Supporting access to employment by disadvantaged groups

Specific objective 1	Result indicators	Main types of operations	Output indicators
To promote social inclusion of the disadvantaged groups through their integration to the labour market	Share of disadvantaged groups who were beneficiaries of the measure and who remain in employment one year after placement Number of	Development of new inter-institutional and inter-sectoral business processes for the work with disadvantaged groups	Number of new business processes targeted at the social inclusion of the disadvantaged
		Training of staff (basic and advanced) in the employment and social	Number of staff trained for the work with disadvantaged

	disadvantaged unemployed persons included in the new inter-institutional business processes that promote social inclusion into the labour market	welfare services (governmental, self-governmental, public, non-governmental) for work with disadvantaged groups	groups
		Training and retraining of disadvantaged groups	Number of unemployed disadvantaged persons benefiting from grant schemes (broken down in specific target groups)

Measure 2.2 – Supporting access to education by disadvantaged groups			
Specific objective 1	Result indicators	Main types of operations	Output indicators
To support access to education for employment by disadvantaged groups through, inter alia, promoting a more flexible policy framework and innovative provision of relevant services.	Proportion (%) of disadvantaged persons (broken down by common aggregate groups) having a new/ second access to targeted educational services and/or modernised facilities.	Supporting the design and implementation of educational programmes specifically targeted on disadvantaged groups (including upgrading facilities and equipment where appropriate).	Number of educational establishments at the local/regional level involved in the development of educational programmes Number of pilot-testings of educational programmes specifically targeted on disadvantaged groups. Number of persons assisted through the grant scheme
		Building the capacity of education professionals in new services for the disadvantaged, primarily in the VET sector	Number of educational professionals who were beneficiaries of training or technical assistance measure

Priority Axis 3 – Enhancing human capital and employability

Measure 3.1 – Further development of a National Qualifications Framework			
Specific objective 1	Result indicators	Main types of operations	Output indicators
To strengthen investment in human capital in Croatia and promote greater employability by helping Croatia develop and implement a coherent HRD policy and national qualifications framework, and to increase the overall labour market relevance, efficiency and quality of the education and training systems	Share (%) of VET / higher education students (by common levels of EQF) in pilot-institutions having followed any type of education / training based on the reviewed CROQF, modernised curricula and quality assurance mechanisms.	Establishment of a designated national EQF centre Support to the introduction of a systematic CROQF peer-review process Implementation of the pilot-testing of specific CROQF elements Further improvements of the CROQF consultation and mainstreaming process and related awareness-raising/capacity building campaigns	Number of steps undertaken to ensure the CROQF implementation
		Targeted support to continuous development of the VET Sectoral Councils, the methodology for qualification & framework curricula development	Number of occupational standards and qualifications/framework curricula developed to a specified standard
		Support for the design and implementation of a «VET Innovation Fund» Pilot-testing of the VET Innovation fund	Number of VET schools receiving grant support under the Pilot-VET Innovation Fund established on the basis of the VET Innovation Strategy
		Support to institutional and policy development in the field of VET	Number of VET schools carrying out the pilot testing of

		quality assurance.	the self-evaluation at the micro level
		Further capacity building of relevant VET secondary school staff and other key practitioners in the field of QA	Percentage of staff and practitioners included in capacity building activities out of the total number of staff
		Further improvements of the Vocational Education and Training Information System (VETIS) and systematic exchange of experience and information on the VET QA	Number of new modules within VETIS developed

Measure 3.2 – Strengthening the provision of Adult Learning			
Specific objective 1	Result indicators	Main types of operations	Output indicators
To improve skills and competences of adults and so enable them to participate more actively in the labour market.	Number of unemployed adult persons and other target groups of adult population at the local level enrolled in new / modernised adult learning programmes.	Development of an institutional framework for institutions at the local level, for entrepreneurial and other basic skills	Set of criteria for the selection of institutions at the local level identified
		Basic capacity building of selected local institutions.	Number of train-the-trainers (ToT) modules designed and delivered.
		Procurement of equipment for selected local institutions.	Training equipment sets procured and installed.
		Comprehensive development of the basic competences programmes in line with the EU Reference Framework for Key Competences.	Number of new / modernised basic skills training programmes developed.

Measure 3.3 – Supporting the development of institutions and their partners responsible for the provision of vocational education and training, and adult education			
Specific objective 1	Result indicators	Main types of operations	Output indicators
To support the	Share (%) of the	A review of current	Number of steps

development of the capacity of Croatia's public institutions and relevant non-governmental partners in the vocational education and training field and in the field of adult education.	employees and external expert/ associates of the Croatian public institution and other institutions who successfully completed specialist capacity building activities and are certified to provide adequate support to ongoing VET / adult learning reform. Number of specific cohorts (with at least 10 staff members of the AVET/other key institutions per each activity) involved in tailor-made training & other TA support in specific VET / AL areas and overall AVET's development	responsibilities of the AVET/AAE and specific recommendations, reflecting the evolving requirements of the Croatian VET system Support to AVET and AAE in organisational and management activities and in the design and preparation of manuals, operational procedures, guidelines, checklists and templates	undertaken to ensure that administrative capacity is further built in the relevant institutions
		Elaboration of a mid-term plan for the AVET's research and analysis function	Mid-term plan for AVET research and analysis function prepared.
		Elaboration of an international partnership programme and Action Plan for: internal development planning, decision-making, overall VET management, project preparation and co-financing, etc	International partnership programme and Action Plan prepared.
		Establishment of a training system for AVET/AAE staff and relevant staff members of other key institutions	Training plan prepared Number of persons trained

Priority Axis 4 – Technical assistance

Measure 4.1 – Project preparation

Specific objective 1	Result indicators	Main types of operations	Output indicators
To prepare a project pipeline for all operations and measures and ensure sufficient projects are fully mature and ready for submission to the Project Selection Committee throughout the programme duration.	Number of mature projects ready for contracting	Support to final beneficiaries in the preparation of tender documentation for service and supply contracts Support to implementing bodies in	Number of tender document sets prepared Number of guidelines prepared

		the preparation of guidelines for potential applicants	
		Support to potential grant applicants in the preparation of their applications	Number of potential applicants receiving support through TA
		Support to final beneficiaries in the preparation of tender documentation for service and supply contracts	Number of tender document sets prepared

Measure 4.2 – Programme management and capacity building			
Specific objective 1	Result indicators	Main types of operations	Output indicators
To ensure efficient and effective OP management, and develop the institutional capacity for managing and absorbing IPA component IV assistance	Quality of OP management (of monitoring system, financial control system, project selection system and evaluation system)	Support to the Croatian OP administration, regarding any aspect of management, monitoring, evaluation and control, including grant scheme management and procurement. Support to the Croatian OP administration in elaboration of sector studies and master plans	Number of staff from OP administration bodies involved in the capacity building operations
		The preparation and implementation of information and publicity activities	Number of information events organised
		Support (including advice and training) to socio-economic partners, beneficiaries and civil society, to support the implementation of measures (including grant schemes) in specific sectors	Number of persons involved in training or technical assistance operations

HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT OPERATIONAL PROGRAMME – ORGANIGRAM

ANNEX 6

EX-ANTE EVALUATION REPORT

THE EX ANTE EVALUATION OF IPA OPERATIONAL PROGRAMMES FOR CROATIA
Human Resource Development Operational Programme

EXECUTIVE SUMMARY

This report comprises the findings of the ex ante evaluation of the IPA Operational Programme (OP) for Human Resource Development for Croatia (2007-09) undertaken by the European Policies Research Centre (EPRC).

The OP provides coherent and accessible coverage of the key issues under Human Resource Development, according to the Commission template for IPA OPs. The OP broadly integrates EU and Croatian priorities in the field. Although there are some gaps in the analysis, it provides a sound basis for the strategic approach taken by the programme. The structure of objectives and priorities flows logically from the analysis, though there could be room for further consideration of the structure of some priorities and measures. Systems for monitoring and evaluation and management and implementation have evolved between OP drafts but some further detail and clarification is required in certain areas.

Taking each of the three main policy headings in turn (employment, education and training and social inclusion), there are some areas where additional information could be added to the analysis, or the text restructured, to strengthen the justification for strategic objectives. Closer attention could be paid to the link between the SWOT and the analysis as there are some gaps and inconsistencies where specific aspects of the SWOT do not relate clearly to issues in the background analysis. There is a need for some further consideration of the structure of the priorities and measures. For instance, a general concern is that there is quite a large variety of activity streams included under some priorities and that these activities vary considerably in their nature and scope. More detail on how decisions on the allocation of resources and the sequencing of financial flows to different measures over the first three years would be valuable. It would be helpful to provide more detail on the Programme's coherence with the Lisbon strategy and other IPA OPs. Work on indicators is still in progress and there are still significant gaps. Similarly, the consultation process was still in progress during the ex ante evaluation. Currently, the description of the consultation arrangements provides only a broad outline and more detail of the process and its outcome will be added in the next draft. Additionally, on the issues of programme management and implementation, some clarification concerning the identity, functions and timetable for the introduction of Implementing Bodies, and their relationship to other management bodies is required. Within the OP, environment is not well integrated. To address this issue, a broader interpretation of environment could be adopted.

PREFACE

The aim of the ex ante evaluation of the IPA Operational Programmes for Croatia is to provide an external perspective on the preparation of the new Programmes with a view to improving and strengthening the final quality of the Programmes and optimising the allocation of resources.

The evaluation was undertaken by a research team from the European Policies Research Centre (EPRC) at the University of Strathclyde in Glasgow. Within EPRC, the ex ante evaluation of the evaluation was managed and undertaken by the following team:

1	Dr Irene McMaster (Research Fellow)	–	Programme overview
2	Professor John Bachtler (Director)	–	Environment OP
3	Professor Douglas Yuill (Director)	–	Environment OP
4	Dr Sara Davis (Senior Research Fellow)	–	Transport OP
5	Laura Polverari (Senior Research Fellow)	–	Regional Competitiveness OP
6	Dr Martin Ferry (Research Fellow)	–	Human Resources OP
7	Dr Keith Clement (Senior Research Associate), responsible for Environmental Assessment		

The EPRC team would also like to thank the following local experts for their valuable insights: Sanja Crnković-Pozaić, Maja Vehovec, Dubravka Jurlina Alibegovic and Mak Kisevic.

European Policies Research Centre

Glasgow

April 2007

THE EX ANTE EVALUATION OF IPA OPERATIONAL PROGRAMMES FOR CROATIA

1. INTRODUCTION

This report comprises the findings of the ex ante evaluation of the IPA Operational Programmes (OP) for Human Resource Development for Croatia (2007-09) undertaken by the European Policies Research Centre (EPRC). The report is part of a wider set of IPA ex ante evaluations. The context for the evaluation and a detailed explanation of the methodology is contained in the accompanying «Overview Report». The structure of this report is as follows:

• general overview of the OP;

• appraisal of the socio-economic analysis and the relevance of the programme strategy to the needs identified;

• evaluation of the rationale of the strategy and its consistency;

• appraisal of the internal and external coherence of the strategy;

• an assessment of expected results and impact;

• an appraisal of the proposed implementation system;

• an appraisal of environmental integration; and

• summary conclusions.

2. HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT OPERATIONAL PROGRAMME: CONTEXT

1.1 IPA support for human resource development measures

The HRD element of the IPA will contribute to strengthening economic and social cohesion as well as contribute to the priorities of the European Employment Strategy in the field of employment, education and training and social inclusion.[43]

Employment can be targeted by a wide range of policy interventions, e.g. indirectly through policies aimed at social and economic development and/or directly through specific labour market policies. Active labour market policies, built around the principles of «prevention» and «activation», include job search assistance (public employment services), provision of training (training programmes such as classroom training, on the job training, work experiences), subsidization of job creation in the private sector (such as subsides to employers or financial incentives targeted to the unemployed for business start-ups), and temporary job creation in the public sector.[44] Related, the actors and institutions involved in these types of intervention are numerous.

In the European Union, the long-standing aims of combating unemployment and promoting employment have been given operational content through the European Employment Strategy (EES) and Employment Guidelines. Now, the EES has been integrated into the Lisbon Strategy for sustainable economic growth and full employment, resulting in a new structure based around the objectives of full employment, quality at work and cohesion and delivered under ten priorities: activation and prevention, job creation and entrepreneurship, adaptability and mobility, human capital and lifelong learning, labour supply and active ageing, gender equality, integration of people at a disadvantage, making work pay, undeclared work, and regional disparities.[45]

The importance of education and training in producing economic, social and other outcomes means that it is also a key development priority. For many years, the EU has been committed to increasing the proportion of young people leaving education with a qualification, and enhancing work-related training. Current developments are also driven by the requirements of a knowledge-based economy, including a focus on updating skills and promoting new competencies, and, most recently, broadening access to education and training and developing e-learning and ICT skills. Related, education and training covers a wide range of interventions, actors and institutions, and these have become more numerous and more complex in recent years. This reflects important developments in the demand for and supply of education and training, often driven by wider social and economic needs (including technological and lifestyle changes), and a greater customer focus on delivering and funding

provision resulting in the need for flexible education and training in terms of curriculum, accreditation and delivery.

Human resource development interventions also take into account issues related to social exclusion. A key challenge for OPs is to foster social inclusion by ensuring a positive and dynamic interaction between economic, employment and social policy.[46] This is a particular priority, as investing in people is seen as crucial to not only building social inclusiveness, but it is also essential to improving economic performance. Within the wider context of human resource development, initiatives to promote social inclusion could have a range target groups (e.g. unemployed, disabled, specific ethnic groups) and cover a range of policy fields (education, employment health and housing). Policies can either be developed to target these groups or particular efforts are made to ensure that do not disadvantage such groups.

In terms of the delivery of all of these interventions, increasingly, a decentralisation process has been taking place in many European countries. Especially in the field of employment services and training, the local level has been considered the best intervention level, due to its closeness to local labour markets, which may be very different in terms of needs and potentialities. In addition, in most countries, the relevant role of the social partners has been recognized in facilitating and promoting employment policies at the local level. It is also worth noting that the synergies and incentives created by the interaction of different policy interventions and the cumulative impact of policy regimes have a key role to play in meeting programme objectives. Therefore, the wider institutional framework in which these policies operate, consisting of policy regimes, organisational regimes and incentive regimes.

Key evaluation questions relate to:

• the likely use and accessibility of the programme (i.e: What is the likely level of awareness among the eligible and potentially eligible population? How to ensure that those eligible to participate in the programme get involved? Who does and who doesn't? Is the target population poorly defined, or the programme delivery poorly controlled?)

• the delivery of the programme (i.e. Is the programme delivery consistent with the aims? Which actors are involved in the programme delivery? What are the times and quality of delivery)

• the identification of variations in the programme delivery (Were programme resources and delivery consistent across all geographical locations? Is it possible to identify best practices among different delivery locations? Are there targeting mechanisms, i.e. delivery focussed on those groups that are «easier» to help instead of the most challenging groups?)

• the organisation of the programme (What are the main models of programme organisation and delivery?, How well do different staff/actors involved in delivery work together?)

• the programme resources (Is programme staffing and funding sufficient to ensure appropriate standards? Are programme resources likely to be used efficiently and effectively? Are costs per outcome reasonable and offset by the benefits?)

• participant experience of the programme (How were participants going to be involved in the programme? Have partners been involved in the development of the programme?)

2.2. Development of the HRD OP

The OP has been prepared by an Inter-Ministerial Working Group (IWG) chaired by the Central Office for Development Strategy and Coordination of EU Funds (CODEF) and including representatives of the Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE); the Ministry of Science, Education and Sport (MSES); the Ministry of Health and Social Welfare (MHSW); the Croatian Employment Service (CES); the Agency for Vocational Education and Training (AVET); the Agency for Adult Education (AAE); Education and Teacher Training Agency (ETTA); Central Bureau of Statistics (CBS); Ministry of Foreign Affairs and European Integration (MFAEI); and, CARDS 2003.

The first draft of the OP was produced by the IWG in November 2006. This was structured according the Commission template for IPA OPs and provided a comprehensive review of all the main issues required under the template headings, although there was scope for restructuring and supplementing the text, clarifying and strengthening links between the needs analysis and the strategic priorities and addressing some gaps relating to the analysis section, financial tables, monitoring targets and consultation process. Comments on the first draft were received from the European Commission Delegation, DG Employ. The main comments concerned the need to streamline the OP structure, strengthen links towards future ESF activities, provide a clearer picture of the relationship between PHARE and CARDS programmes and the OP and increase the focus on absorption capacity. A second draft of the OP was produced in March 2007, incorporating responses to the specific Commission comments as well as a restructuring of some sections (notably relating to context and complementarities with other EU assistance programmes), additional text and updated data for the socio-economic analysis (including a stronger regional dimension), and further information on the financial tables and monitoring indicators. Commission comments on the second draft focussed on the OP's coherence with other programmes (notably the draft Joint Assessment of Employment Priorities – JAP) the reorganisation of some measures, the development of more streamlined measure templates and a clearer indication of the balance between the role of central agency activities and small projects in the OP.

2.3 Evaluation of the HRD OP

The EPRC evaluation of the HRD OP was initially undertaken on the basis of the first draft, based on the EPRC checklist and summarised in the preliminary assessment sent to CODEF in March 2007.

During a fieldwork visit to Croatia on 26-29 March 2007, further assessment was undertaken on the basis of the second draft of the OP and meetings were held by EPRC with the following:

- EU Delegation to Croatia
- Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship (MELE);
- Ministry of Science, Education and Sport (MSES);
- Ministry of Health and Social Welfare (MHSW);
- Croatian Employment Service (CES);

• Agency for Vocational Education and Training (AVET);

• Agency for Adult Education (AAE);

Subsequent analysis of the OP was undertaken by a local expert[47], commissioned by CODEF on the basis of guidance provided by EPRC. The remainder of this report describes the outcome of the above research, structured under the main headings required by the EU regulations and Commission guidance. The local expert also undertook discussions during April 2007 with:

• The Education and Teacher Training Agency;

• The University of Zagreb;

• The Croatian Employer's Association; and

• The Association of Independent Unions.

3. GENERAL COMMENTS ON THE OP

The OP provides coherent and accessible coverage of the key issues under Human Resource Development, according to the Commission template for IPA OPs (see Box 1 below). The OP broadly integrates EU and Croatian priorities in the field. Although there are some gaps in the analysis, it provides a sound basis for the strategic approach taken by the programme. The structure of objectives and priorities flows logically from the analysis, though there could be room for further consideration of the structure of some priorities and measures. Systems for monitoring and evaluation and management and implementation have evolved between OP drafts but some further detail and clarification is required in certain areas.

Box 1: Structure of the Human Resource Development OP

1. Context, consultation and coordination

1.1.1. The national socio-economic and political context

1.1.2. The EU policy context

1.1.3. The process of elaborating the Operational Programme

2. Assessment of medium term needs, objectives and strategic priorities

2.0.1. Socio-economic analysis

2.0.2. SWOT

2.0.3. Strategic priorities

3. Programme strategy

3.0.1. Concentration of assistance, priority axes and measures

3.0.2. Priority axes

3.0.3. Measures

3.0.4. Horizontal issues

3.0.5. Complementarities with other forms of assistance

3.0.6. Indicative list of major projects

4. Financial tables

4.0.1. Calculation of Community contribution

4.0.2. Financial table

5. Implementation provisions

5.0.1. Management and control

5.0.2. Monitoring and evaluation

5.0.3. Information and publicity

Annexes:

I Membership of the Inter-Ministerial Working Group

II Outline Communications Strategy for IPA

III Analytical tables and figures

Background analysis is divided between two sections: Section 1.1 outlines Croatia's macro-level socio-economic and policy context with a particular focus on HRD-related themes and Section 2.1 contains the main socio-economic analysis. The second draft of the OP has restructured the context, assessment of needs and SWOT sections of the OP and this has addressed some problems with duplication in the first draft OP. In establishing the policy context, the OP introduces a useful overview of the main accession documents and Croatian national strategies. Nevertheless, some partial duplication remains (e.g. concerning the description of education provision in Section 1.1.2 (p.6) and again in Section 2.1.3 (p.22)). One recommendation could be to limit Section 1.1 to the policy context where the hierarchy of policies, strategies and interventions at EU and domestic levels is useful. The socio-economic content could be integrated with Section 2.1.

4. APPRAISAL OF THE SOCIO-ECONOMIC ANALYSIS AND THE RELEVANCE OF THE PROGRAMMES» STRATEGIES TO THE NEEDS IDENTIFIED

4.1 Overview of human resource development issues

Section 1.1 outlines the national socio-economic and policy context, consisting of general macro-economic information and more specific HRD-related data. It also sets out the key domestic policies relating to the three main HRD headings of employment, skills, education and training, and social cohesion and inclusion. The main socio-economic analysis is in Section 2.1. In general, this provides an overview of the relevant issues under five main headings: demography and public health; employment and unemployment (including by sector, and with reference to flexible employment); education, training and skills; social protection, social income and social inclusion; and regional disparities (the last category has been added as a distinct section in the second draft OP).

The use of statistical information to support statements is generally sound, drawing on domestic and Eurostat sources to make some EU comparisons. Under each heading, the most important trends are drawn out, illustrated by statistics drawn from Eurostat and domestic sources and sometimes setting the Croatian experience in comparative context with different Member States and the EU as a whole (tables have been moved to an annex in Draft 2).[48] The main Croatian statistical data source for poverty and social exclusion is the Croatian Bureau of Statistics (CBS) which conducts a Household Budget Survey (HBS). Coverage in this is improving and it has been harmonised with Eurostat. There are also Labour Force Surveys.

Section 1.2 outlines the EU policy context. The framework provided by Commission strategies and guidelines informs the analysis and the strategic sections of the HRD OP in quite a prescriptive way. The OP is rooted in the Strategic Coherence Framework (SCF) which sets out how IPA funding is to be used in Croatia and IPA Components III and IV. HRD-related objectives of the SCF have been informed by European Employment Strategy and European Employment Guidelines. Priorities indicated in the OP must also be in line with and result from the Joint Memorandum for Social Inclusion (JIM) and the Joint Assessment of Employment Priorities (JAP), which all accession countries must prepare. Drafting of the OP has taken place in close co-ordination with the elaboration of the JIM and JAP documents. The overall priority is «Creating more and better jobs. More immediately, attracting and retaining more people in employment by increasing human capital investment, reinforcing social inclusion and promoting adaptability of enterprises and workers». This covers the main strategic headings of Employment, Education and Training, and Social Inclusion. Administrative capacity is treated as a cross-cutting theme under each of these headings.

The overall conclusion is that, in the relatively short time since the end of the war, and particularly since engaging in the process of accession to the EU, Croatia has made ambitious commitments to modernisation and reform in relation to policies concerning the development of human resources. Given the scale of the commitments, the limits to available resources and the unfamiliar nature of many of the challenges confronted, there is significant pressure on public administration as a consequence. This presents a strong justification for the proposed concentration of assistance delivered through the HRD OP on developing the capacity of the key relevant public institutions at both the national and local levels. Nevertheless, taking each of the three main policy headings in turn, there are some areas where additional information could be added, or the text restructured, to strengthen the justification for strategic objectives.

4.1.1 Employment

Under the employment heading, the Croatian labour market is characterised by an ageing labour force, a relatively low employment rate and a relatively high unemployment rate. Both

the share of the long-term unemployed, particularly among unemployed women and the rate of unemployment among the youth, are high. There are large differences in relative unemployment among the regions, reflecting different labour demand and insufficient wage flexibility. Croatia is experiencing population ageing and decline. Up until recently, net immigration had offset this but this now this trend is declining. A declining, ageing population has clear implications for work-force size and a significant increase in employment rate is required to contribute to increased spending on health and social assistance. A key policy in this field is the *National Action Plan for Employment* (NAPE) and its annual *Employment Promotion Plans*, informed by the European Employment Strategy. These aim to promote employment, social inclusion, Vocational Education and Training (VET), entrepreneurship and improvement of the business environment. The main instruments for active labour market measures are CES employment subsidy programmes for new starts. Subsidies have aimed to target specific groups (youth, elderly, disabled etc). CES also provides low level finance to municipalities» labour market interventions and some specific measures to national minorities (Roma). However, the programmes have also included general «introduction to job» provisions that apply to everyone and this has limited the impact on these specific target groups. Key challenges identified include: reaching target groups without making conditions too restrictive and thus limiting participation; placing more emphasis on training and upgrading skills; developing provisions for the monitoring and evaluation of the impact of active labour market interventions on target groups. The main focus of OP activities under this heading is to strengthen the capacity of CES and this seems justified, given the challenging agenda. Specific comments under this heading are:

• Some gaps in public sector administrative capacity or institutional constraints are noted as one of the key weaknesses to be addressed in the OP. These gaps are noted in different parts of the analysis (e.g. in terns of efficiency, data-gathering capacity, coordination between central, regional and local structures). However, a more explicit summation in relation to employment services could strengthen the argument for the OP's focus on capacity-building.

• There is very little detail on internal migration processes and labour force mobility, though low regional mobility of the labour force is listed as a strategic weakness. Even if there is limited information on this, some text should be included in the regional disparities section of the socio-economic context (Section 2.1.5). Related, there could also be some discussion of the potential tension between increasing regional labour force mobility as a result of VET and increased employability and the threat of depopulation in some regions, mentioned in the same section. For instance, extensive urbanisation and out migration in the past has left some areas with labour shortages and an ageing population. Related, changing age structures and a decreasing working age population is likely to have negative impacts on labour supplies, particularly for key sectors such as, ICT, bio-technology and construction. These challenges could suggest the need for targeted support for these regions, at some point. Is increased labour mobility seen as a potential strength or as a threat in the Croatian context?

• Additional points that could be mentioned in the analysis include:

– the development of a more sophisticated and inclusive definition of «employment», taking into account flexible working, self-employment, informal employment and other forms of work contract; and

– noting that a considerable proportion of employment in agriculture in Croatia involves the elderly working in subsistence agriculture.

4.1.2 Skills, training and education

The Croatian population has relatively high rates of secondary education but low rates of higher education and the workforce has relatively low skill levels. There appears to be a significant mismatch between the contents of education and the requirements of the labour market and there is very low provision of adult education and training. A system of polytechnics at post-secondary level has been introduced but the provision of VET is weak and there are high levels of unemployment for graduates from these. An important policy response is the *Education Sector Development Plan 2005-10* which aims to improve the quality of training, support teacher training and encourage more strategic approaches in the field. In addition, new organisations have been established recently, notably: the National Council for Higher Education; the Commission for Adult Education; the Agency for Vocational and Educational Training (AVET) and the Agency for Adult Education (AAE). These are in the process of introducing a range of initiatives, including the development of a National Qualifications Framework, a survey of labour market needs (with the aim of rationalising the VET sector), the development of sectoral councils to match skills to labour market needs, the upgrading of the school curricula and the development of local partnerships for employment with municipalities, local CES and employers. Again, the general capacity-building focus of the OP under this heading seems justified given the agenda of the relevant agencies. Specific comments are as follows:

• The assessment of labour market skills needs and gaps could be improved through the use of employer skills surveys. The «mismatch» between the skills base of the working-age population and the demands of employers is highlighted as a significant strategic challenge but additional information could be added, making clear what the skills needs of employers actually are. Section 2.1.3 notes that no definitive analyses of the responsiveness of the education system to labour market needs has been completed, but a clear commitment to developing mechanisms to collate and maintain information on skills needs would perhaps make sense at this stage. In the mean time, some analysis could be based on the limited data available (for instance from JAP and the Sector Councils).

• Given the importance attached to the service sector in the OP and the role of ICT in some of the industries under this heading, more detail could be provided on the characteristics and trends of the development of the Information Society. The identification of the impact of these trends on the qualifications of youth and adults, as well as an indication of the barriers faced by certain social groups in access to information technology or potential synergy with activities related to boosting ICT systems would be useful. Synergies between the HRD OP in providing ICT training and the activities of the Regional Competitiveness OP in developing ICT infrastructure could be developed more fully in the text.

4.1.3 Social Inclusion

Croatia faces the challenge of modernising its health and social welfare systems and to strengthen social inclusion and cohesion. Besides ethnic minorities, the most visible marginalised group appears to be the disabled. As is the case with education and employment, significant locational variations persist in relation to the provision of social and health services. Social care services have traditionally been heavily centralised in the 1990s with little involvement of private or voluntary sectors. After 2001, some decentralisation of services, particularly for the elderly and infirm, took place and more opportunity was created for private or voluntary participation. There has also been a process of gradual

deinstitutionalisation and a growing number of clubs, centres, fostering services etc. Partnership working with social partners has gradually improved (e.g. through the Government Office for NGOs and the National Foundation for Civil Society Development). There is also growing awareness of gender issue (e.g. through the Gender Equality Act 2003, Gender Ombudsman, Promotion of Gender Equality strategy). However, the social service sector is still underdeveloped and there is a need to move from the introduction of legislation and the development of an institutional framework to the implementation of measures and this justifies the OP focus on strengthening the capacity of implementing agencies. Nevertheless, there are some aspects of the analysis that could be improved under this heading:

■ There could be scope to highlight the fact that some people and groups can be the subject of multiple disadvantages and that this will be taken into account in the OP. This emphasises the need to include flexibility in the OP to allow it to access people across different target groups, sectors and regions. This would also call for more complete, standardised data about social welfare provision to be developed.

■ Given the importance of the regional dimension (c.f. data in the 2007 World Bank Study «Croatia: Living Standards Assessment, Promoting Social Inclusion and Regional Equity'), the new sub-heading on regional disparities is welcome. However, a short summary of regional-specific variations in skills needs (in so far as information is available) could be included. Interventions relating to expanding or improving skills should be responsive to local and regional labour market needs which will require some reference to different regional labour market dynamics. This is particularly the case given the rural/urban divide mentioned in the OP e.g. related to agriculture, heavy industry etc.

■ There could also be scope to emphasise further the role that the social inclusion heading can have in driving economic development (e.g. by strengthening the case for the role of care and support structures in supporting the labour market and the development of the secondary labour market (social economy) mentioned briefly in Section 2.3.4. This would strengthen the harmonisation of social welfare issues with economic development perspectives in the programme.

4.2 The SWOT analysis

A SWOT analysis is included in Section 2.2. It gives a good general reflection of the main issues highlighted in the baseline assessment which precedes it. It is broken down into three headings that correspond to the main themes covered in the background analysis (Employment, Education and Training, Social Inclusion). However, closer attention could be paid to the link between the SWOT and the background analysis as there are some gaps and inconsistencies where specific aspects of the SWOT do not relate clearly to issues in the background analysis. For example:

• Low regional mobility of the labour force is noted as a weakness in the SWOT but «brain drain» is also mentioned as a threat. As noted above, the OP's perception of the potential tension between increasing regional labour force mobility as a result of VET and increased employability and the threat of depopulation in some regions should be clarified.

• Resistance to reform and unwillingness to change and adopt new practices in education and training is listed as a threat but not dealt with clearly in the context section.

• Increasing research programmes and fellowships for young researchers is noted as a strength but there is little detail on this in the analysis.

• No mention of regional disparities in education as a weakness, though this is highlighted in the socio-economic analysis (p.26).

• It may be worth considering the following issues in the SWOT: rising levels of entrepreneurial activities in the country; the opportunities to encourage activities, e.g. self-employment, which are currently not captured by accounts of economic activity; high wage differentials in the country may help to attract well educated workers into the country; the low priority given to employee training could be a potential threat; the need for educational reforms to take into account labour market needs is another important issue; the particular challenges to social inclusion faced in lagging regions should be recognised; weak cooperation between key institutions and agencies is a problem; and high levels of university drop-outs is a particular challenge.

5. EVALUATION OF THE RATIONALE OF THE STRATEGY AND ITS CONSISTENCY

5.1 Strategy

Strategic priorities are outlined in Section 2.3. This section makes clear that the strategy is rooted in the Strategic Coherence Framework (SCF), informed by European Employment Strategy guidelines and EES priorities, which sets out how IPA funding is to be used in Croatia, IPA Components III and IV and the Croatian Strategic Development Framework and the JIM and JAP documents. The SCF states that assistance made available to Croatia under IPA Component IV will concentrate in the first instance on:

• capacity building with the aim of preparing Croatian institutions and beneficiaries for delivery and absorption of support from the European Social Fund on accession, and

• the most significant of the areas of concern that are identified by the relevant strategic EU and national documents as being crucial to human resource development.

This covers the main strategic headings of Employment, Education and Training and Social Inclusion. Administrative capacity is treated as a special focus for IPA Ops, giving four priorities (not including Technical Assistance):

• Attract and retain more people in employment and modernise social protection systems

• Improve adaptability of workers and enterprises as well as flexibility of labour markets, and

• Increase investment in human capital through better education and skills.

• Building administrative capacity.

The table below presents the Priority axes and their related measures, indicating in a general way how the relevant EES guidelines are incorporated.

Table 1: OP PRIORITIES, MEASURES AND EES GUIDELINES

Priority axes	Measures	EES guidelines
Priority axis 1: Enhancing Access to Employment and Labour Market Re-integration.	**Measure 1.** Supporting the design and implementation of active and preventative labour market policy. (In particular through the development of partnerships between public employment services, other public bodies, and representatives of business and labour.)	**Guideline 17:** Implement employment policies aiming at achieving full employment, improving quality and productivity at work, and strengthening social and territorial cohesion **Guideline 18:** Promote a lifecycle approach to **Work. Guideline 21:** Promote flexibility combined with employment security and reduce labour market segmentation having due regard to the role of the social partners
Priority axis 2: Reinforcing Social Inclusion of the Disadvantaged.	Measure 2a. Supporting access to employment by disadvantaged groups.	**Guideline 19:** Ensure inclusive labour markets, enhance work attractiveness, and make work pay for job-seekers including disadvantaged people, and the inactive
	Measure 2b. Supporting access to education by disadvantaged groups.	

Priority axis 3: Enhancing Human Capital and Employability.	Measure 3a. Improving the content, and delivery of vocational education & training for all age groups.	**Guideline 20:** Improve matching of labour market needs
	Measure 3b. Developing skills and facilities for lifelong learning.	**Guideline No 23:** Expand and improve investment in human capital
Priority axis 4: Strengthening Institutional Efficiency of Public Administration in the Employment and Social Field.	Measure 4a. Supporting the improvement of the effectiveness and quality of Croatia's public employment services.	
	Measure 4b. Supporting the development of institutions and their partners responsible for the provision of vocational education and training, and adult education, in Croatia.	**Guideline No 24:** Adapt education and training systems in response to new competence requirements.
Priority axis 5: Supporting the Development and Provision of Administrative Capacity Related to the Delivery of this Operational Programme.	Measure 5a. – Project preparation.	
	Measure 5.b – Programme management and capacity-building	

The OP strategy is clearly rooted in the analysis. In fact, the framework provided by Commission strategies and guidelines (including the SCF, MIPD, European Employment Strategy and the JIM and JAP documents) informs the analysis and the strategic sections of the HRD OP in quite a prescriptive way and this ensures overall consistency. Descriptions of the Priority axis have been expanded between OP drafts. In the second draft OP, each axis has a rationale, specific objective, and description, including relationship with existing, related programmes and strategies. However, there is a need for further consideration of the structure of the Priorities and Measures:

• A general concern is that there is quite a large variety of activity streams included under some Priorities and that these activities vary considerably in their nature and scope. For instance, Priority 1 includes establishing national and regional partnerships for employment, the provision of advice and counselling, employment subsidies, retraining exercises and the

development of a Graduate Enterprise Programme. Given funding constraints, it is important to avoid producing a lengthy list of potential activities and to introduce some prioritisation. A broader agenda or a basic listing of potential activities may dilute the strategic focus and have management and implementation capacity implications in a context of limited funding (see point in section on management and implementation arrangements).

• The main focus should be to boost the capacity of Ministries and agencies to develop and launch services that will subsequently, and with the benefit of future funding, become fundamental parts of their mainstream portfolios (such as employment partnerships). A clearer distinction between initial, capacity-building support for service providers and subsequent support for their target individuals and groups in society could be used to develop a more focused list of activities for the first phase of the OP.

• Related, more emphasis could be given in the Priorities to building local capacity to design and implement projects successfully. As noted in the draft OP, regional differences in this field are significant in Croatia so the role of local stakeholders in generating and developing projects relevant to their contexts will be important. Thus, measures to support the generation and development of project ideas at local level would boost sub-national absorption capacity. This could also support the human resource dimension of the Regional Operative Programs more directly.

• Priority 1 could be restructured to include more than one measure. Such a subdivision could sharpen the focus of the Priority and help prioritise activities. Although identified target groups differ, there is also some potential overlap between Priority 1 and Priority 4a as both focus on the development of more active labour market policies in the Croatian employment services (e.g. through the development of partnerships and networks).

• The general structure of measures should be reconsidered with the aim of streamlining and harmonising their structure.

• There is some overlap between activities under Priority 1 and Priority 2a as both could target the long-term unemployed with active labour market interventions.

• Where limited funding will be focused on a limited range of projects, largely concentrated on specific agencies, more detail on selection criteria would also be useful. How have they been developed, what purpose do they serve, is there a hierarchy of criteria?

5.2 Financial tables

Financial tables are provided showing the allocation of funding at priority and measure level for each year in the period 2007-09. The figures are disaggregated by EU and national public funding. The tables show that funding for different activities will be introduced gradually over time, with some measures (such as 2b) not receiving funding until 2009. With respect to financial allocations, the OP uses the indicative financial weightings set out in the MIPD as a rough guide. There has been some rebalancing among priorities between drafts, with Priority 3 (dealing with VET and lifelong learning) being allocated more and Priority 1 (access to employment) being allocated slightly less. More detail on how decisions on the allocation of resources and the sequencing of financial flows to different measures over the first three years would be valuable, as would a combined table covering the first three years of the OP.

Table 2: OP FINANCIAL TABLES

Priority Axis	MIPD	Proposed
1 Enhancing access to employment and sustainable inclusion in the labour market.	30-40 %	25%
(Improving adaptability of enterprises and workers*)	20-30 %	
2. Reinforcing social inclusion and integration of people at a disadvantage.**		15%
3. Expanding and enhancing investment in human capital.	30-40 %	30%
4. Strengthening the institutional capacity of public administration in the employment and training fields.	10-20 %	20%
5. Technical assistance to support OP management and develop a project pipeline.	10%	10%
Total	100-140%	100%

5.3 Horizontal themes

A separate section is provided on the horizontal themes (Section 3.4), covering gender equality and sustainable development. Given the types of interventions covered by the OP, there is a strong focus on equal opportunities. There are specific measures related to equal opportunities (particularly concerning the integration of women into the labour market) and this is reflected in some of the indicators and project selection criteria. More generally, it could be useful to include provision for the collation of data sub-sets on the characteristics of beneficiaries (women, old, disabled etc) under particular measures and then to assess the contribution of particular Priorities to the promotion of equal opportunities. This is related to the general need for a stronger use of baseline and target figures in the hierarchy of indicators (see below). There are no specific environmental measures in the OP and the draft only restates broad IPA commitments to comply with EU Environmental Impact Assessment standards. However, particular HRD OP priorities and measures can contribute to environmental themes. For instance, incorporating an environmental perspective into education and training, both on the level of preparing educators and trainers and participants, would make a contribution to the environmental aspects of the sustainable development agenda. Thus the relationship between OP priorities and some horizontal themes could be more closely specified.

6. APPRAISAL OF THE INTERNAL AND EXTERNAL COHERENCE OF THE STRATEGY

As noted above, links between the programme and specific Commission guidelines have been made more explicit in second draft OP, particularly concerning SCF, MIPD, European Employment Guidelines and the JIM and JAP documents. Section 3.5 details complementarities with other forms of EU assistance, (notably the CARDS programme), under employment, VET and social inclusion. Coherence with Croatian policies and strategies is generally well covered and Commission strategic frameworks are sufficiently flexible to facilitate integration with Croatian priorities in the programme. However, there may be some issues for further consideration:

• It would be helpful to provide more detail on the programme's coherence with the Lisbon strategy, which is mentioned as a basic influence on strategic priorities in Section 2.3.1.

• In comparison to other aspects of the OP (employment, VET) there is less of a framework of Croatian documents to draw on for social strategy. The decentralisation of social services is a key domestic process and this has been stressed more in the latest draft of the OP, including its impact as a source of employment. However, more detail could be included, perhaps drawing on the JIM document.

• More detail should be developed in the OP on links with the Regional Competitiveness OP. This refers to possible synergies between the upgrading of VET or ICT infrastructure in regions and the expansion of services in the HRD OP. As noted above, more detailed information on disadvantaged groups at sub-national levels would support the importance attached to the regional dimension of HRD in the OP. In this respect, reference could also be made as to how the programme's social inclusion activities will relate to the priorities identified in OP Regional Competitiveness plans. Also, more description could be provided concerning the sort of capacity building initiatives that will be needed at local and regional levels. What support will counties, municipalities and local partnerships receive to further develop their capacity to implement employment, VET and social welfare services?

• It may be important to demonstrate more clearly how activities listed under OP Priorities build on (rather than duplicate) initiatives launched under the CARDS programme i.e. clarify further the lessons learned.

• Stakeholder interviews revealed that experiences of EU and international support programmes, such as MANTRA, INTERREG TEMPUS and CARDS, were generally viewed as beneficial and offered some valuable lessons for the current programming period. Some of the issues identified include:

– the role played in developing coordination structures, partnerships and working groups. This applies to the relevant Ministries and agencies at national level but also to the strengthening of links between national and sub-national administrative tiers at and connections with social and economic interests (e.g. through CARDS 2004 Local Partnership initiative); and

– in practical terms, CARDS has also boosted the knowledge and experience in implementing EU funds, notably in terms of developing project proposals. This is providing a vital foundation for the development and implementation of the HRD OP.

– However, a number of partners were critical of the role played by external consultants. In a number of cases, it was felt that their lack of familiarity with conditions on the ground and the cost of hiring consultants was problematic.

7. ASSESSMENT OF EXPECTED RESULTS AND IMPACT

In the current draft, proposed monitoring indicators are split into «output» indicators (e.g. number of employment partnerships established) and «result» indicators (e.g. number of unemployed – by specific target group – participating in a given measure who subsequently find employment). In general, work on indicators is still in progress and there are still significant gaps (e.g. no results indicators yet under Measure 4a) and further review is necessary to move towards the «input-output-result-impact» model for SF programmes.

• There is some uncertainty over the categorisation of indicators. For instance, some «results» indicators could arguably be reclassified as impact indicators if these cannot be directly attributable to OP activities (e.g. under Measure 2a, where an increase in the flexible arrangements for women re-entering the labour market by 2010 could be defined as an impact rather than a result).

• A more structured hierarchy of indicators should be developed, matching indicators to specific measures and activities and making provision for these to be aggregated at Priority and Programme levels. Context and Programme level indicators should also be developed where possible.

• Measuring results could obviously be an issue in the OP due to the inherently long-term, softer impacts involved in some activities but also as labour laws are undergoing reform and this could change the context (e.g. the challenge of capturing the impact of new domestic provisions for «work at home», flexible working etc.). Nevertheless, the OP could incorporate some impact indicators and base lines or targets set for relevant measures in its indicator system (in terms of numbers or percentages). According to interviews, some targets seem to be incorporated at project level and these should inform OP indicators.

• In the HRD OP, it is also important that short common definitions are drawn up for all indicators so as to ensure that final beneficiaries and those involved in collecting monitoring data are clear with regard to the way in which project outcomes should be measured. This will help avoid problems with regard to the quality and comparability of monitoring data. For instance, there can sometimes be confusion concerning whether number of people trained refers to the number of people enrolled on a training programme or to the number of people completing a training course (without necessarily obtaining a qualification). According to the OP, projects will be required to gather basic data on their activities but also, where relevant, to break beneficiaries down into target groups (by gender, ethnic group, disability etc). Thus a common, basic sheet of agreed indicators and definitions could be developed for projects so that they can develop comparable, collectable data for aggregation that breaks information down into target groups in the relevant measures.

• More information on data availability should be provided, in particular whether monitoring can rely on an existing data set, whether new data will need to be generated, or whether only estimates will be available.

8. APPRAISAL OF THE PROPOSED IMPLEMENTATION SYSTEM

8.1 Consultation

The consultation process was still in progress during the ex ante evaluation. The description of the consultation arrangements in Section 1.3.1 provides only a broad outline and more detail of the process and its outcome will be added in the next draft. According to interviews, there are still some concerns amongst stakeholders that consultation exercises could have been more inclusive and more open. However, the view was also expressed that increased consultation and partnership has been one of the major impacts of the OP drafting process thus far. The process has contributed to a broader opening of the Croatian system to new partnership arrangements. This applies particularly to links between Ministries, which have been strengthened by the drafting process in the Inter-Ministerial Working Group. The latest partner consultation has also demonstrated the development of links with other agencies and

sectors. Vertical structures were used by Ministries to ensure stakeholder participation in this consultation process. At the event, agencies involved in the implementation of the OP (CES, AVET) took the opportunity to describe project proposals to stakeholders. However, there were also some broader, strategic interventions. For instance, there was discussion of the need to emphasise the regional dimension of HRD issues. Given time constraints, ensuring the extent and quality of consultation at regional level at this stage of the OP elaboration process is challenging. However, it is worth noting that CARDS projects has provided a basis for national/regional consultation on HRD issues and projects, as well as a framework for tripartite groups.

2.2 Implementation

Management and implementation provisions are described in Section 5, although there is still some uncertainty concerning the allocation of responsibilities. CODEF will undertake the roles of National IPA Coordinator and Strategic Coordinator (for IPA Components III and IV). MELE will be the Managing Authority for the OP, but operational agreements will be made with MSES and MHSW for their involvement in managing some interventions, subject to the accreditation process. Monitoring Committees – these will operate at two levels: an IPA Monitoring Committee and a Sectoral Monitoring Committee. Appraisal and selection of all project applications will be carried out by a Project Selection Committee (chaired by MELE) and Tender Selection Committees (chaired by CFCU as Implementing Body) to select contractors for contracts put out to tender. Membership of these committees will be based on technical expertise.

In the first draft OP it was envisaged that MELE, as Managing Authority, would eventually delegate Implementing Body functions to CES, AVET and other central agencies where appropriate. However, due to the need for accreditation, it was planned to give CFCU in the Ministry of Finance Implementing Body responsibility in the initial phase of the Programme. In the second draft of the OP, reference to CES and AVET has been removed and CFCU alone is noted as the Implementing Body. Some clarification concerning the identity, functions and timetable for the introduction of Implementing Bodies, and their relationship to other management bodies, is required. Other comments are:

• More detail would be helpful on how MSES and MHSW will input into the management and implementation process under the overall management of MELE.

• Capacity issues are important. It is important to ensure that the capacity exists for the range of activities listed under measures to be implemented and the funds absorbed. Beyond this, MELE will be taking on MA responsibilities at a time when a new government decree has restructured the Ministry, including a new unit dedicated to EU funds. Also, the CES unit for European Funds, AVET and AAE have all been established relatively recently and this could be taken into account in the OP text.

• Effective coordination between institutions and agencies involved in the development and delivery of the programme is essential. With this in mind, details of any coordination mechanisms could be included in the text.

• While potential central implementing bodies can be identified for employment (CES) and VET (AVET), organisational support for MHSW under social inclusion is less clear.

• The membership and functions of the Monitoring Committee and Sectoral Committee should be specified, as should the relationship between them.

• There should be more detail on financial control mechanisms, claims and payment systems.

• The OP will gather data on both the progress of projects and details of recipients of assistance (broken down according to gender, ethnic group, disability etc.). Thus, the strength of monitoring and evaluation arrangements will depend on addressing further the issue of the adequacy and quality of data sources and collection mechanisms: the degree to which sources provide the necessary information for evaluation and how easily information can be collected from them.

9. APPRAISAL OF ENVIRONMENTAL INTEGRATION

This section considers the characteristics and effectiveness of environmental integration within the Human Resource Development Operational Programme (HRD OP). Insofar as possible, the appraisal is conducted in accordance with the principles of strategic environmental assessment, in particular the information requirements as conveyed in Annex I of EU Directive 2001/42/EC on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment. In this instance, integration is measured in terms of the perception of environment, coherence with environmental policy and legislation, inclusion and application of environmental data, and programme environmental impact. Reference is also made to the consultation process.

9.1 Perception of environment

Within the HRD OP, very little mention is made of environment, as the theme is not perceived as central to human resource development. However, provision is made for the effective inclusion of environmental impact assessment, as described below.

There may be scope for extending the perception of environment to include aspects such as employment or training related to the environmental sector, or alternatively when considering social cohesion and social justice, by including environmental quality as a determining feature in quality of life. In this context, for example, unemployment statistics may usefully be compared with data on areas of environmental degradation and linked to information in the Environment Operational Programme in Component III.

Although it would be inappropriate to include environmental themes in a number of aspects of the HRD OP, elements such as environmental targets could assist formation of interlinkages between OPs. This could be reviewed during implementation or on-going evaluation of the OPs. For example, regional cohesion is addressed through activities delivered by the HRD OP but also closely co-ordinated with the activities delivered by the RCOP, promoting possible complementarities and synergies.

9.2 Coherence with environmental policy and legislation

The HRD OP includes references to EU Cohesion Policies and Community Strategic Guidelines for 2007-2013, which focus on the Union's strategic priorities as expressed in the Lisbon and Gothenburg agendas for a competitive and sustainable knowledge-based economy.

Reference is also made to the Joint Memorandum on Social Inclusion, in which the Government of the Republic of Croatia and the European Commission identified challenges in the fight against poverty and social exclusion. One of these categories concerned the revitalisation and sustainable development of deprived areas.

The HRD OP also describes environmental legislation in Croatia as well as transposition from relevant EU Directives through the forthcoming Environmental Protection Act.

9.3 Inclusion and application of environmental data

Sectoral employment data is provided within the HRD OP, drawing international comparison and with some reference to gender distinctions. However, no specific material is provided on the environmental sector, and no references to environment are found in the SWOT analysis. This could be utilised as an opportunity to integrate with measures in the RCOP.

For instance, in Priority 1, which seeks to enhance access to employment and sustainable inclusion in the labour market, survey data could be provided that clarify the potential for training in environmental skills to improve employability and the competitiveness of the workforce, leading to targeted training programmes.

The other priorities – reinforcing social inclusion and integration of people at a disadvantage, expanding and enhancing investment in human capital, and strengthening institutional capacity in the employment and training fields – encompass systemic improvements that could include a number of factors, as well as environment. In their present form, neither the examples of activities to be supported nor the project selection criteria directly address environment.

9.4 Programme environmental impact

With regard to horizontal themes, the HRD OP contains a section stating that, to ensure that sustainability and environmental protection are taken into account throughout programme management and implementation, a number of procedures will be adopted, as follows:

• Promotion of environmental protection and sustainable development will be included in information and publicity campaigns, and materials will provided during calls for proposals / tender processes.

• Applicants for assistance will be expected to demonstrate that their projects will not have a detrimental environmental impact and/or to present how the project will make a positive contribution to sustainable development. These factors will be taken into account in project appraisal and selection criteria. Where appropriate, projects should be compliant with EU environmental impact assessment standards.

• Outcomes of the appraisal of environmental impact during the selection stage will be reflected in agreements with beneficiaries, and will be checked, as part of the internal controls and audit process.

• The annual implementation reports of the HRD OP will include commentary on operations linked to environmental protection and sustainable development.

• The impact of the HRD OP on environmental protection and sustainable development will be considered as part of its evaluation.

Environmental impact assessment procedures will be carried out by the Ministry of Environmental Protection, Physical Planning and Construction (MEPPPC) or competent local authority, using existing institutional structures and TA funding will be used to enhance professional capacity.

The HRD OP includes text common to all OPs in Components III and IV with regard to legislation governing environmental impact assessment. The reference in Section 3.4.2 to Directive 2003/35/EC should refer to public participation in respect of the drawing up of certain plans and programmes relating to the environment, rather than the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment, which relates to Directive 2001/42/EC, as described in the subsequent paragraphs.

The programme includes references to fulfilling the demands of sustainable development, but environmental impact is oriented principally towards preventing negative impacts. However, scope exists for the HRD OP to generate targeted (positive) environmental impacts, especially within programme measures that could stimulate the environmental sector or support environmental or eco-tourism developments.

On-going evaluations are expected to make an important contribution to the management of the OP, and, in some cases may be conducted on a thematic or cross-sectoral basis with other OPs. This will provide opportunities for appraisal of positive environmental impacts.

9.5 Consultations

The Inter-Ministerial Working Group that prepared the HRD OP does not appear to have included any representation from the MEPPPC.

Prior to the next stage of consultations, it would be useful to provide environmental institutions, agencies and NGOs with an OP summary (including the SWOT analysis, priorities and measures), an explanatory note on IPA and the OP, including the eligible areas of investment and the EC view of priorities to be pursued in the OP. The HRD OP already indicates that the socio-economic partners consultation will be paralleled with a consultation with the wider public and NGO sector, and that the next draft of the OP will describe both the process and the outcome.

9.6 Overview

Within the HRD OP, environment is not well integrated. The main issue lies in the HRD OP perception of environment, which places it outside the central concerns of human resource development. Although procedures for environmental impact assessment are to be conducted by competent authorities, opportunities for innovative environmental improvement have been missed. To address this issue, a broader interpretation of environment should be adopted, data related to environmental employment and training could be added to the sectoral analysis, and examples of environmental opportunities could be added to the SWOT analysis. Measures could specify environmental training amongst activities to be supported, and information could be drawn from the Environment OP regarding the location of environmentally degraded areas, further assisting integration between Ops.

10 SUMMARY CONCLUSIONS

The OP provides coherent and accessible coverage of the key issues under Human Resource Development, according to the Commission template for IPA OPs. The OP broadly integrates EU and Croatian priorities in the field. Although there are some gaps in the analysis, it provides a sound basis for the strategic approach taken by the programme. The structure of objectives and priorities flows logically from the analysis, though there could be room for further consideration of the structure of some priorities and measures. Systems for monitoring and evaluation and management and implementation have evolved between OP drafts but some further detail and clarification is required in certain areas.

Taking each of the three main policy headings in turn (employment, education and training and social inclusion), there are some areas where additional information could be added to the analysis, or the text restructured, to strengthen the justification for strategic objectives. Closer attention could be paid to the link between the SWOT and the analysis as there are some gaps and inconsistencies where specific aspects of the SWOT do not relate clearly to issues in the background analysis. There is a need for some further consideration of the structure of the priorities and measures. For instance, a general concern is that there is quite a large variety of activity streams included under some priorities and that these activities vary considerably in their nature and scope. More detail on how decisions on the allocation of resources and the sequencing of financial flows to different measures over the first three years would be valuable. It would be helpful to provide more detail on the Programme's coherence with the Lisbon strategy and other IPA OPs. Work on indicators is still in progress and there are still significant gaps. Similarly, the consultation process was still in progress during the ex ante evaluation. Currently, the description of the consultation arrangements provides only a broad outline and more detail of the process and its outcome will be added in the next draft. Additionally, on the issues of programme management and implementation, some clarification concerning the identity, functions and timetable for the introduction of Implementing Bodies, and their relationship to other management bodies is required. Within the OP, environment is not well integrated. To address this issue, a broader interpretation of environment could be adopted.

Članak 3.

Sredstva za financijske obveze koje nastaju za Republiku Hrvatsku na temelju Sporazuma iz članka 1. ovoga Zakona planiraju se i podmiruju u okviru proračunskih sredstava na poziciji tijela državne uprave nadležnih za poslove zapošljavanja, obrazovanja i socijalnih pitanja.

Članak 4.

Za provedbu ovoga Zakona nadležna su središnja tijela državne uprave nadležna za poslove zapošljavanja, obrazovanja i socijalnih pitanja.

Članak 5.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona Sporazum iz članka 1. ovoga Zakona nije na snazi te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti naknadno, u skladu s

odredbom članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u «Narodnim novinama».

Klasa: 000-01/08-01/01

Zagreb, 20. veljače 2009.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik
Hrvatskoga
sabora
Luka Bebić, v.
r.

[1]OJ L210, 31.7.2006, p.82

[2]OJ L 170, 29.6.2007, p.1

[3]OJ L 248, 16.9.2002, p.1

[4]OJ L 210, 31.7.2006, p.82

[5]OJ L 357, 31.12.2002, p.1

[6]OJ L 170, 29.6.2007, p 1

[7]OJ L 371, 27.12.2006, p. 4

[8]http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/per_diems/index_en.htm

[9]http://ec.europa.eu/europeaid/work/visibility/index_en.htm .

[10](1) Starting date for eligibility of expenditure (Article 34 of the Financing Agreement)

(2) Total amount of eligible expenditure paid by final beneficiaries

[11]1 This co-financing rate and the method for its calculation are found in the financial table of the operational programme for the priority axis concerned.

[12]1 Only provisional forecasts of likely payment applications in respect of the Community contribution, and not total expenditure forecast, should be stated in the table. In the provisional forecasts of likely payment applications, the Community contribution should be stated for the year in question, and should not be cumulated from the beginning of the programming period.

[13](1) Starting date for eligibility of expenditure (date of signature of the Financing Agreement)

(2) total amount of eligible expenditure paid by final beneficiaries.

[14]1 Implementing Article 18 of Council Regulation (EC) No 1085/2006 and Article 19 of Commission Regulation (EC) No 718/2007

[15]2 As defined in Article 2(7) of Council Regulation (EC) 1083/2006 (see also point 5.1 of the Guidelines).

[16]3 Commission Regulation (EC) No 1828/2006, OJ L371, 27.12.2006, p. 27-32.

[17]4 Commission Regulation (EC) No 1828/2006, Art. 28 (2), OJ L371, 27.12.2006, p. 28-29.

[18]5 Commission Regulation (EC) No 1828/2006, Art. 28 (4), OJ L371, 27.12.2006, p. 29.

[19]6 Commission Regulation (EC) No 1828/2006, Art. 36 (1), OJ L371, 27.12.2006, p. 32.

[20]7 Council Regulation (EC) No 1083/2006, Art. 2 (7), OJ L 210, 31. 7. 2006, p.26.

[21]8 Commission Regulation (EC) No 1828/2006, Art. 27 (c), OJ L 371, 27. 12. 2006, p.27.

[22]9 Definition from Art 27 Commission Regulation (EC) No 1828/2006 OJ L 371, 27.12.2006, p.27.

[23]10 See Art. 81(3) of the Council Regulation (EC) No 1083/2006, OJ L 210, 31.07.2006, p.61.

[24]11 See Art 36(2) of the Commission Regulation (EC) No 1828/2006, OJ L 317, 27.12.2007, p.32.

[25]Statistical data used in the document are those available in August 2007

[26]However, Croatian and EU statistics are not fully comparable since Croatia does not adjust GDP figures for the effects of grey economy

[27]Dubrovnik polytechnic (since become a university) was founded in 1996. Since then, ten other polytechnics have been established: most recently (in 2006) in three areas of special state concern – Gospić, Šibenik and Slavonski Brod.

[28]Commission Regulation (EC) No 718/2007 of 12 June 2007 implementing Council Regulation (EC) No 1085/2006 establishing and Instrument for Pre-accession Assistance (IPA)

[29]The Areas of Special State Concern are defined by the Law on the Areas of Special State concern (Official Gazette 44/96 and 26/03). These areas include the local self-government units (municipalities and towns) which have been occupied during the Homeland War and

those considered underdeveloped based on the economic, demographic and structural difficulties criteria as well as special criteria (border and areas contaminated with land-mines).

[30]Analytical tables and figures relevant to this section are provided at ANNEX 3.

[31]See Monthly Statistics Bulletin, Croatian Employment service, Table 3, various months 2006, 2007.

[32]The unemployed are allowed to work on such contracts and retain unemployment status if these earnings do not exceed the current level of unemployment benefit.

[33]Croatian Employment Service. This data is based on annual average, not on the data recorded on 31st of December of given years.

[34]Croatian Bureau of Statistics. LFS 2006/2 Release.

[35]ETF calculations based on published census 2001 data, www.dzs.hr

[36]It is likely that the very low rate of participation of the Croatia population in LLL activities is due to a misunderstanding of the question in the labour force survey since educational activities are usually associated with formal educational establishments.

[37]The situation should improve over time, as the process of fiscal decentralization continues and comes to mirror the scope of policy decentralization and as inter-county and inter-municipality cooperation on development projects and service supply is encouraged).

[38]Please note, the indicators under priority axes will be broken down by gender where applicable

[39]From early drafts that we have seen of the CBC OPs that Croatia is elaborating with Hungary and Slovenia, it appears that there is relatively little danger of overlap with HRDOP but there should still be scope to promote complementarity.

[40]Regulation on the Scope and Contents of Responsibilities and the Authority of Bodies Responsible for Managing the Instrument for Pre-accession Assistance (OG 18/2007); Amendments to the Regulation on the Scope and Contents of Responsibilities and the Authority of Bodies Responsible for Managing the Instrument for Pre-accession Assistance (OG 82/2007)

Decision on the Appointment of Individuals Responsible for Managing the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA) (OG 18/2007); Amendment to the Decision on the Appointment of Individuals Responsible for Managing the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA) (OG 82/2007)

[41]http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/documents/execution/grants/e3h2gencond en.pdf

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/grants/annexes standard documents/index en.htm

[42]*indicates designated lead ministry for managing the OP.

[43]European Commission, «Explanatory Memorandum: IPA regulations», European Commission: Brussels.

[44]DG REGIO, Evaluation of Socio-Economic Development; The Guide, Themes and Policy Areas: Employment and Human Resources: Active Labour Market Policies, Brussels: DG: Regio < http://www.evalsed.info/page.aspx?id=thm82>

[45]DG REGIO, Evaluation of Socio-Economic Development; The Guide, Themes and Policy Areas: Employment and Human Resources: Active Labour Market Policies, , Brussels: DG: Regio < http://www.evalsed.info/page.aspx?id=thm82>

[46]DG REGIO, Evaluation of Socio-Economic Development; The Guide, Themes and Policy Areas: Promoting Social Inclusion, Brussels: DG: Regio < http://www.evalsed.info/page.aspx?id=thm37>

[47]Local expert input relating to the analysis and follow-up interviews was undertaken by Sanja Crnković-Pozaić.

[48]While internationally comparable data is useful, it is worth taking into account that the registered unemployment rate in Croatia is higher than teh internationally comparable LFS rate, which is something that policies should be sensitive to.

1 All the indicators in this section which are defined at the measure level have been formulated on the basis of the operations listed under that specific measure

2 Project portfolios are developed at the level of each county in line with the priorities established in the HRD strategies. The term »project portfolio« relates to a specific number of project or grant schemes ready for financing.

1 Svi pokazatelji u ovom odjeljku koji su definirani na razini mjere proizlaze iz operacija navedenih u okviru te posebne mjere

2 Portfelji projekata razvijaju se na razini svake županije u skladu s prioritetima utvrđenim u strategijama za razvoj ljudskih potencijala. Naziv »portfelj projekta« odnosi se na poseban broj projekata ili shema za dodjelu bespovratnih sredstava koje su spremne za financiranje.